

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS
GÖÇLERİ

I

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı
Yayın Nu: 121

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ
I

İstanbul 2012

Proje Yöneticisi / Project Manager

Doç. Dr./Assoc. Prof. Uğur ÜNAL

Devlet Arşivleri Genel Müdürü / General Director of State Archives

Proje Sorumluları / Responsibles for Project

Doç. Dr./Assoc. Prof. Dr. Mustafa BUDAK

Genel Müdür Yardımcısı/ Deputy Director of State Archives

Sabahattin BAYRAM

Daire Başkanı / Department Manager

Dr. Ahmet Zeki İZGÖER

Yayın İşleri Koordinatörü / Publication Coordinator

Yayına Hazırlayanlar / Preparatories for Publication

Kemal GURULKAN

Dr. Ali Osman ÇINAR

Yusuf İhsan GENÇ

Uğurhan DEMİRBAŞ

Belge Fotoğrafları / Document Photography

Şefik KANYILMAZ

Rıfat VAROL

İngilizce Çeviri / English Translation

Mehmet GÜNEŞ

Grafik Tasarım / Graphic Design

Bülent ENGEZ

Baskı / Printed

SEÇİL OFSET

www.secilofset.com

Takım Numarası: 978-975-19-5554-8

ISBN 978-975-19-5555-5

Önsöz

Kafkasya; Batıda Karadeniz kıyılarından doğuda Hazar Denizi'ne kadar olan ve bölgenin belkemiğini oluşturan, kuzeybatıdan güneydoğuya uzanan Kafkas Dağları'nın kuzey ve güney olarak ikiye ayırdığı bölgedir. Azerbaycan, Gürcistan ve Ermenistan devletlerinin bulunduğu Güney Kafkasya'nın yanı sıra, Kuzey Kafkasya'da ise Dağıstan, Çeçen-İnguş, Osetya, Kabartay-Balkar, Abhazya ve Adige bölgeleri bulunmaktadır.

Karadeniz ile Hazar Denizi arasında bir köprü gibi uzanan Kafkasya; çeşitli topluluklar için binlerce yıldır geçit yeri olduğu gibi, dünyanın en eski yerleşik toplumlarını da barındıran bir bölgedir.

Bölgenin İslam diniyle tanışması, daha binli yıllara gelinmeden Araplardan müteşekkil İslam orduları vasıtası ile olmuşken Araplardan sonra bölgede İslam'ı temsil görevini Selçuklu ve Osmanlı devirlerinde Türkler üstlenmişlerdir.

Lala Mustafa Paşa, Özdemiroğlu Osman Paşa ve Ferah Ali Paşa gibi komutanların faaliyetleri ile Kafkasların kapıları Osmanlılara açılmıştır.

Rusların 1552 yılında Kazan ve ardından 1556'da Astrahan'ı ele geçirerek Kırım'la irtibat kurmak ve Karadeniz kıyısında yer edinebilmek amacıyla giriştiği istilâ hareketleri ile Gürcistan'ı ilhâkları ve ardından tüm Kafkasya'ya yönelik faaliyetleri her geçen gün zayıflayan Osmanlı Devleti tarafından dikkatle takip edilmiştir.

Osmanlı Devleti, 1829 Edirne Antlaşması ile Kafkaslardaki nüfuzunu büyük oranda kaybetmiştir. Buna rağmen Müslüman Kafkas halkları için Osmanlı Devleti, Osmanlı Devleti için ise Kafkasya halkları önemini korumaya devam etmiştir. Nitekim 1853-1856 Kırım Harbi ve ardından da özellikle Ruslara karşı yürütülen ve "Müridizm Hareketi" olarak ifade edilen mücadelenin Ruslar karşısında başarısız olması üzerine Kafkasya'dan Osmanlı topraklarına yapılan yoğun göçler bu karşılıklı vazgeçilmezliğin göstergeleri olmuştur.

Bölge halkları açısından en yüksek ortak mensubiyet şuuru dinî kimlik üzerine olduğundan, temel kaygı, dinî benliğin gelecek nesillerde de muhafaza

edilebilmesiydi. Bundan dolayıdır ki en çok korkulan ve tepki gösterilen husus, kimliklerinin tehdit altına girmesi ve gelecek nesillerin Rus baskısıyla Hıristiyanlaştırılması olarak görülmektedir. "Rusya Devleti'ne terk olunan mahaller ahalisinden olup, kendi vefatından sonra ıyâl ve evlâdı o tarafta kalarak tanassur edeceği mülahaza ve havfından nâşi..." ifadeleriyle belgelere yansıyan bu endişelere karşı konulamayacağının düşünüldüğü hallerde ise ataların vatanından dahi vazgeçilebilirdi, çünkü orası artık "Daru'l İslâm" olmaksızın çıkmış olarak telakki edilmekteydi. Bu ve benzeri düşünceler; Osmanlı topraklarına yani bölge halklarının Aktopraklar olarak ifade ettikleri Hilâfet topraklarına gerçekleştirilen kitle göçlerinin temel hareket noktalarından birisiydi.

Osmanlı Arşiv Belgelerinde Kafkas Göçleri isimli iki ciltlik bu çalışmada Kuzey Kafkasya bölgesinden gelen muhacirlerle ilgili belgeler kullanılmıştır.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi fonları taranarak yapılan değerlendirmeler çerçevesinde belgeler; Muhacirler Hakkında Talimatlar, İskân, Yardımlar, Problemler ve Çözüm Yolları şeklinde dört ana başlık altında toplanmıştır.

Göç ile ilgili genel konuların ele alındığı **Talimatlar adlı birinci bölümde**; "talimat" türündeki düzenlemelerden anlaşılmaktadır ki; Osmanlı yönetimi tek bir talimatla konuyu çözme yoluna gitmemiş, durumun gerektirdiği her şart içinde bölgesel-idarî nizamname türü talimatlar yayınlamıştır.

Osmanlı topraklarına gelen ve gelecekleri haber alınan göçmenler için uygun iskân bölgelerinin temini için etütler yaptırıldığı bu bölümde yayınlanan kırk altı konu başlığı altındaki belgelerde ortaya konulmaktadır.

Osmanlı topraklarına gelen muhacirlerin acil ihtiyaçlarının giderilmesi, geçici iskân yerlerine misafir olarak yerleştirilmeleri, hasta olanların muhacir hastanelerinde tedavi edilmeleri, bulaşıcı hastalık tehlikesine karşı karantinaya alınmaları, kimi zaman bir günde birkaç bin kişilik gruplar halinde gelenler için sayım, masraf belirleme ve bunları kayda geçirme işlemleri, gerektiğinde komisyon kurulması gibi hususlar da yine bu bölümün belgelerine yansıyan hususlar arasında zikredilebilir.

İskân başlıklı ikinci bölümde; Muhacir iskânı için devlete ait mirî araziler yanında, hanedana ait çiftlikler ve şahıs arazileri de tahsis edilmiştir. Tespit edilen yerlerin, muhacir gruplarının geldikleri bölgenin coğrafi şartlarına uygun olmasına özel önem verilmiş, meydana gelen aksaklıkların çözümü için büyük gayret sarf edilmiştir. İskân için belirlenen bu yerlere ulaşan muhacirler, bir müddet yerli halkın yanında misafir edildikten sonra kendileri için inşa edilen

evlere yerleştirilmiştir. Muhacir iskânı ile oluşturulan yerleşim birimleri, bazen müstakil köy bazen de bitişik mahalleler olarak planlanmıştır. Ancak kurulan köylerin orman sahası içinde olmamasına dikkat gösterildiği bu bölümdeki seksen iki konu başlığı altındaki belgelerden takip edilebilmektedir.

Yardımlar başlıklı üçüncü bölümde; Osmanlı ülkesine muhacir olarak gelen Kafkasya Müslümanlarının temel ihtiyaçlarının karşılanması hususunda yapılanlar elli iki konu başlığı altında görülmektedir.

Gerek devletin gerekse yerli halkın muhacirlere öncelikli olarak temel ihtiyaç maddelerini sağladığı, iskân gerçekleştikten sonra ise sosyal hayat için gerekli binalar; ibadet için cami, çocukların eğimi için okul yaptırdıkları görülmektedir. Bu binaların yapımında hanedan üyelerinin, bazı vakıfların ve halkın ileri gelenlerinin öncülükleri dikkat çekicidir.

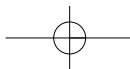
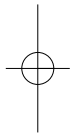
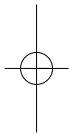
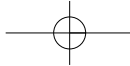
Problemler ve Çözüm Yolları başlıklı dördüncü bölümde ise; Yolculuk esnasında; ihtiyaçları zamanında karşılanmayan muhacirlerin taşkınlık yapmaları, iskân için kararlaştırılan yerlere gitmek istemeyişleri, günlük yiyecek ve tayinatlarının temini gibi problemler ve çözümlerine ait elli altı konu başlığı altındaki belgeler bu grupta yer almaktadır.

Sultan II. Abdülhamit'in saltanatının ilk yıllarında hazırlanmış olan ve Kırım Savaşı'ndan itibaren Osmanlı topraklarına göç eden muhacirleri cetveller halinde gösteren bir defter de ekler bölümünde grafikler halinde değerlendirilmiştir.

Eserin son kısmına analitik indeks ve haritalar da eklenmiştir.

Çalışmada emeği geçen Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü personeline teşekkür eder, ilgililere yararlı olmasını dilerim.

Doç. Dr. Uğur ÜNAL
Devlet Arşivleri Genel Müdürü

Preface

Caucasia is a region that expanding from Black Sea coasts to Caspian Sea in the east and constituting backbone of the region, and that Caucasian Mountains extending from northwest to southeast divide as north and south. There are Daghestan, Chechen-Ingush, Ossetia, Kabardino-Balkaria, Abkhazia and Adyghe regions besides South Caucasia including Azerbaijan, Georgia and Armenia.

Caucasia extending as a bridge between Black Sea and Caspian Sea is a region which has hosted the oldest settled communities of the world just as it has been passage for various communities for thousands of years.

While meeting of the region to Islam religion occurred through the Islamic armies consisting of Arabs, but after them Turks in the periods of the Seljuks and Ottoman undertook representation duty of Islam in the region.

Caucasian gates opened to the Ottomans by the activities of commandants like Lala Mustafa Pasha, Özdemiroğlu Osman Pasha and Ferah Ali Pasha.

Russia's invasion activities and annexation of Georgia and after them the activities towards all Caucasia by seizing Kazan in 1552 and later Astrakhan in 1556 in order to contact with Crimea and to gain a place in the Black Sea coast had been watched carefully by the Ottoman Empire which had weakened day by day.

The Ottoman Empire largely lost its domination in Caucasus with the Treaty of Edirne in 1829. Nevertheless the Ottoman Empire had kept its importance for the Muslim peoples of the Caucasus. Thus, mass migrations which had been made from Caucassia to the Ottoman territories in the Crimean War of 1853-1856 and later the failure of the struggle named "Muridism Movement" and operated against Russian had been signs of that mutual indispensability.

Essential anxiety was protection of the religious identity in posterity because the highest joint conscience of belonging was on religious identity. Therefore the most feared and reacted matter was seen as their identity being in danger and Christianization of posterity by Russian pressures. Ancestors territory could be left because of the anxieties reflecting to the documents as

"...because of consideration and fear that their own family and children would turn to Christianity after the death of people of the places abandoned to Russian State", because there had been thought as out of "Daru'l-İslam-Islam Land". These thoughts were one of basic points of mass migrations made into the Ottoman Lands, namely lands of caliphate that the region peoples mentioned as White lands (Ak Topraklar in Turkish).

Documents about immigrants who came from Northern Caucasian region were used in this two volume-work named **Caucasian Immigrations in the Ottoman Documents**.

Documents were collected under four main titles as Instructions About Immigrants, Settlement, Contributions, Problems and Their Solution Styles in frame of evaluations by scanning the funds of the Prime Ministry Ottoman Archives.

In the first chapter named Instructions examining general subjects about migration; it is understood from arrangements in kind of "instructions" that the Ottoman government didn't go to solve the matter by only one instruction, but published instructions in kind of regional-administrative arrangement under all conditions the case required.

It is explained in the documents under forty six titles in this chapter that the studies had been made to provide suitable settlement regions for immigrants heard about that they came and would come in the Ottoman lands.

Matters as providing urgent necessities of immigrants came to the Ottoman lands, placement of them to temporary settlement places as guests, remedying of patients in immigrant hospitals, taking them under quarantine against contagion danger; counting, determining of expenses and enrolling the works for people who came sometimes in one day as groups of several thousands of people, and establishing commissions in necessity, can be mentioned among matters reverberated to documents in this chapter.

In the second chapter titled settlement; farms belonging to dynasty and private lands beside state-owned lands were allocated for immigrant settlement. A special attention was given to harmony of allocated places for geographic conditions of the regions that immigrant groups came from, and great efforts was made for solution of problems which occurred. Immigrants who reached to places allocated for settlement were settled to the houses built for them after they were entertained beside native people for a while. Settlement units composed by immigrant placement were planned sometimes as separated villages

and sometimes adjacent neighborhoods. However it can be followed by documents under eighty two titles in this chapter that attention was paid for those villages not to become in forest land.

In the third chapter titled contributions; activities made to provide main necessities of Caucasian Muslims who came to the Ottoman country as immigrants are seen under fifty two titles. It is seen that both state and native people initially provided main necessities, and they constructed buildings for social life, mosque for prayer, school for children education after settlement fulfilled. Pioneering of dynasty members, some religious foundations (vakif) and notables are drawing attraction in construction of those buildings.

In the forth chapter titled Problems and Their Solution Styles; documents are in this group under fifty six titles about problems and their solutions as violence of immigrants whom their needs weren't provided, their reluctance to go to places which were decided for settlement, procuring of their daily food and payments during journey.

A register prepared in the first years of Sultan Abdulhamid II and exposing in schedules the immigrants who had come to the Ottoman lands since Crimean War is examined as graphics in appendix chapter.

Analytic index and maps are supplemented to the last part of the work.

I thank to the personnel of General Directorate of State Archives who has laboured for this work, and I wish it is useful for concerned.

Assoc. Prof. Dr. Uğur ÜNAL
General Director of State Archives

İçindekiler / Contents

ÖNSÖZ / <i>PREFACE</i>	3
İÇİNDEKİLER / <i>CONTENTS</i>	10
KISALTMALAR / <i>ABBREVIATIONS</i>	10

I. CİLT / *FIRST VOLUME*

I. BÖLÜM / *CHAPTER I*

TALİMATLAR / *INSTRUCTIONS*

- 1 Çerkes ve Nogay muhacirlerin Anadolu'ya yerleşme isteklerinin önceki muhacirlere uygulanan imkanlar çerçevesinde karşılanması / *To satisfy the requests of Circassian and Nogay immigrants in frame of possibilities applied for former immigrants*..... 24
- 2 Muhacir iskânı için İzmir'in Balat Ovası'nda keşif yapan Tevfik Efendi'ye harcırah verilmesi / *Giving subsistence to Tevfik Efendi who reconnoitered in Balat Lowland of Izmir for settlement of immigrants*..... 30
- 3 Nogay ve Çerkes muhacirlerinin Osmanlı tabiiyetine girişleri / *Entering of Nogay and Circassian immigrants to the Ottoman citizenship*..... 37
- 4 Kabartay muhacirlerinin askerlik ve eğitim talepleri / *Military service and education requests of Kabardino immigrants*..... 41
- 5 Kütahya'da iskân bölgesi tespiti yapan Yüzbaşı Ali Remzi'nin masraflarının Maliye'den ödenmesi / *Payment of the expenses of Captain Ali Remzi who determined settlement region in Kütahya, by the Finance Ministry*..... 44
- 6 Nogay muhacirlerin Rusya'da iken kabile beylerine ödedikleri aidatları vermek istemedikleri / *About that the Nogay immigrants were reluctant to pay salaries to tribal masters when they were in Russia*..... 48
- 7 Selanik'te belirlenen iskelelere muhacir çıkarılması / *To put the*

<i>immigrants to defined piers in Selanik</i>	52
8 İstanbul Muhacirîn Komisyonu'nun teşkilat yapısı / <i>Institutional structure of Istanbul Immigrants Commission</i>	55
9 Kırım ve Kafkasya muhacirlerinin iskânları için alınacak tedbirler / <i>Measures to be taken for placement of Crimea and Caucasian immigrants</i>	58
10 Çerkes muhacirlerinin yanlarında getirdikleri esirlerin durumu / <i>Conditions of captives whom Circassian immigrants brought with themselves</i>	64
11 Trabzon'da biriken yirmi beş bin muhacir için idareci tayini / <i>Manager assignment for twenty five thousand immigrants gathered in Trabzon</i>	66
12 Muhacir masraflarının daha önce iskân edilen muhacir tahsisatından karşılanması / <i>To satisfy the expenses of immigrants from allocations of ones who were settled before</i>	74
13 Çeçen muhacirlerin Osmanlı sınırından teslim alınması / <i>Acceptation of Chechen immigrants from the Ottoman border</i>	79
14 Abaza iskânı için belirlenen usul ve esaslara dair talimat / <i>Instruction determined about processes and principles for Abkhazian placement</i>	81
15 Çerkes muhacirlerinin vergi borçlarının silinmesi / <i>Obliteration of tax liabilities of Circassian immigrants</i>	88
16 Muhacirlerden asker alımına başlandığı / <i>About that the recruiting of immigrants was initiated</i>	93
17 Muhacir iskânına dair nizamnâme layihası / <i>Observation of regulation about immigrant placement</i>	95
18 Çerkes muhacirlerinin İngiliz Parlementosu'na hitaben yazdıkları yazı / <i>The writing that Circassian immigrants wrote as addressed to England Parliament</i>	100
19 İstanbul, Selanik ve Varna iskelelerinde biriken iki yüz bin muhacirin idaresi için komisyon kurulması / <i>Establishing a commission for management of immigrants gathered in Istanbul, Varna and Selanik piers</i>	103
20 Anadolu'ya sevk edilen Çerkeslerin Rumeli'de kalan arazilerine uygulanacak esaslar / <i>Principles to be applied for lands in Rumelia</i>	

	<i>remained from Circassians who were expedited to Anadolu</i>	109
21	İstanbul'da bulunan muhacirlerin bir an evvel taşrada iskân edilmeleri / <i>Immediate placement of immigrants who were present in Istanbul to the country</i>	117
22	Muhacirîn Komisyonu masrafları için Rüsumat Emaneti'nden alınan paranın sarf edildiği yerler / <i>The places that the moneys taken from Rüsumat Emaneti (Tax Institution) had been spent for expenses of Commission of Immigrants</i>	121
23	Muhacir iskânı için görevlendirilen Ali Kemal Paşa'ya verilen talimat / <i>The instruction given to Ali Kemal Pasha who were charged for immigrant settlement</i>	127
24	Muhacirîn hastahanesinin günlük mevcudunu gösteren jurnal kağıdı / <i>A journal book showing daily contingent of immigrant hospital</i>	137
25	Kafkas ve Kuban muhacirlerinin iskânı ile Artvin ve Batum'dan izinsiz olarak gelenlerin geri gönderilmemesi / <i>Settlement of Caucasian and Kuban immigrants, and returning of those who came without permission from Artvin and Batum</i>	141
26	Muhacirlerden on yılını doldurmuş olanların askere alınması / <i>Recruiting of immigrants who had completed their ten years</i>	144
27	Muhacirlerin güvenliği için yerel inzibat kuvvetlerinin istihdamı / <i>Employment of local police forces for security of immigrants</i>	146
28	İskân çalışmalarında yetki ve sorumlulukları belirten talimatname / <i>Instruction document explaining the authorities and responsibilities for settlement works</i>	148
29	Kafkasya'dan Osmanlı topraklarına göç edecek nüfusun önceden bildirilmesi / <i>Previously informing the population who would immigrate to the Ottoman lands from Caucasia</i>	171
30	Muhacir köylerinin fennî harita ve resimlere uygun olarak kurulması / <i>Establishing the immigrant villages in accordance to scientific maps and pictures</i>	177
31	Ölen muhacirlerin geride bıraktığı evlerin kime verileceği / <i>About that the houses which the deceased immigrants left behind would be given to whom</i>	179
32	Kuban muhacirlerin arpa ve buğday bedeli istekleri / <i>Requests of</i>	

<i>Kuban immigrants for barley and wheat cost</i>	181
33 Muhacir iskânı konusunda kapsamlı bir kanun tasarısı hazırlanması / <i>Preparing a comprehensive law draft on immigrant settlement</i> ..	183
34 Osmanlı topraklarına göç edenler hakkında alınacak önlemler / <i>Precautions to be taken about immigrants who came to the Ottoman lands</i>	188
35 Ormanların çevresine muhacir iskân edilmemesi / <i>Not to settle immigrants around forests</i>	194
36 Önceki nizamnâmeler incelenerek hazırlanan İskân Kanunu layihası / <i>Settlement Law Observation prepared by examining the former regulations</i>	197
37 Firar ederek Osmanlı topraklarına girenlerin tabiiyet durumları / <i>Citizenship status of those who entered as escaped to the Ottoman lands</i>	220
38 Osmanlı topraklarına pasaportsuz giren muhacirlere uygulanacak işlemler / <i>Procedures to be applied for immigrants who entered to the Ottoman lands without passport</i>	222
39 Muhacirlerin ihtiyaçlarının karşılanması için piyango idaresi teşkili / <i>Constituting a Lottery Administration to provide the needs of immigrants</i>	234
40 Sivas'ta kurulan muhacir köylerinin yeni isimlerinin listesi / <i>The list of new names of immigrant villages which had been established in Sivas</i>	242
41 Rusya'dan gelmekte olan hacılar ile Kafkasya muhacirleri için alınacak karantina tedbirleri / <i>Quarantine measures to be taken for pilgrims and immigrants who came from Russia and Caucasus</i>	248
42 Karaçay muhacirleri için Ankara'da kurulan köye Süleymaniye ismi verildiği / <i>About that the name of Sülaymaniye was given to the village founded in Ankara for Karachay immigrants</i>	259
43 Rus tabiiyetinden çıkmadan gelecek olanların muhacir değil misafir olarak işlem görecekları / <i>About that those who came without leaving Russian citizenship would be treated as guests rather than immigrants</i>	261
44 Osmanlı tabiiyetine geçmek isteyen Musevilerin tabiiyete kabulleri / <i>Acceptation of Jews who wished to pass to the Ottoman citizenship</i> ..	265

- 45** Yıldız Sarayı'nda iskân işlerinin ele alınacağı toplantının programı / *Program of the meeting to be held in the Yıldız Palace to debate settlement works*.....276
- 46** Muhacir çocuklarının okullara kaydedilmeleri / *Registration of immigrant children to schools*.....279

II. BÖLÜM / CHAPTER II

İSKÂN / SETTLEMENT

- 47** Çerkes Altıkesek ve Besni kabilelerinin Kütahya'da Seyitgazi civarında yerleştirilmeleri / *Placement of Circassian tribes of Altıkesek and Besni around Seyitgazi in Kütahya*.....285
- 48** Çerkes ve Nogay muhacirlerinin miktarını gösteren liste / *The list showing amount of Circassian and Nogay immigrants*.....288
- 49** Amasya'da yerleştirilen Kabartay muhacirlerinin Sivas'a nakil istekleri / *Transmission requests of Kabardino immigrants placed in Amasya to Sivas*.....292
- 50** Ankara'ya göç etmek isteyen Çerkes Hatukay muhacirlerine izin verildiği / *About that the permission was given to Circassian Hatukay immigrants who wanted to migrate to Ankara*.....294
- 51** Bolu'nun Düzce Kazası'na Çerkeslerin Besni muhacirleri yerleştirilmesi / *Placement of Circassian Besni immigrants to Düzce Town in Bolu*.....296
- 52** Altıkesek kabilesi muhacirlerinin Seyitgazi Kazası'na yerleştirilme talepleri / *Placement requests of Altıkesek tribes to Seyitgazi Town*.....298
- 53** Dağıstan muhacirlerinin Adana'da iskân edilmeleri / *Settlement of Dagestan immigrants in Adana*.....300
- 54** Saruhan Sancağı'na yerleşmek isteyen Çeçen muhacirlerin taleplerinin kabulü / *Acceptation of requests of Chechen immigrants who wished to settle in Saruhan District*.....302
- 55** Dağıstan ulemasından Hacı Mehmed Bey ile beraberindekilerin Bursa'da iskânı / *Settlement of Hacı Mehmed Bey from Dagestan scholars and his retinue, in Bursa*.....304
- 56** Gelibolu ve Tekfurdağı'ndaki muhacirlerin özellikle devlet çiftliklerine yerleştirilmeleri / *Placement of immigrants in Gelibolu and Tekfurdağı to the state farms especially*.....306

- 57** Çeçen ve Kabartay muhacirlerinin Canik Sancağı'nda yerleştirilmeleri / *Placement of Chechen and Kabardino immigrants to Canik District*..... 310
- 58** Çeçen muhacirlerin istekleri üzerine Sivas'ta iskânları / *Placement of Chechen immigrants to Sivas on their request*..... 313
- 59** Dağıstan muhacirlerinin Biga Kazası'na nakillerine izin verildiği / *About that the permission was given for transfer of Dagestan immigrants to Biga Town*..... 316
- 60** Çerkes muhacirlerin Mentеше'de usulünce yerleştirilmelerinden memnuniyet duyulduğu / *About that the placement of Circassian immigrants in accordance in Mentеше was appreciated*..... 318
- 61** Çorum'da iskân edilen Çerkeslere yapılan müdahalenin önlenmesi / *Preventing of the interference with the Circassians settled in Çorum*..... 320
- 62** Taman İskelesi'nden Samsun'a gelen Çerkes muhacirlerin Sivas'a gönderildikleri / *About that the Circassian immigrants who came to Samsun from Taman Pier were sent o Sivas*..... 322
- 63** İzmit'in Çepni Köyü'nde muhacir iskânına elverişli yerlerin bulunduğu / *About that the available places for settlement of immigrants were in the village of Çepni in İzmit*..... 327
- 64** Çerkes muhacirlerinin İzmit ve Bolu civarındaki Saferiye Çiftliği'ne yerleştirilmeleri / *Placement of Circassian immigrants to Saferiye Farm near İzmit and Bolu*..... 329
- 65** Dağıstan muhacirlerinin Urfa civarında iskân edilme isteklerinin yerine getirilmesi / *Fulfillment of requests of Dagestan immigrants to be settled around Urfa*..... 333
- 66** Dağıstan muhacirlerinin Harput civarında yerleştirilmesi / *Placement of the Dagestani immigrants around Harput*..... 335
- 67** Biga Sancağı'nda iskân olunan Dağıstan muhacirlerinin Erzurum, Kars ve Muş'a gitme istekleri / *Requests of Dagestan immigrants settled in Biga District, to go to Erzurum, Kars and Muş*..... 343
- 68** Çerkes, Şeki ve Şirvan muhacirlerinin Sivas, Erzurum, İstanbul ve Medine'ye gönderildikleri / *About that the Circassian, Şeki and Şirvan immigrants were sent to Sivas, Erzurum, Istanbul and Medine*..... 345
- 69** Anapa ve Çerkes muhacirlerinin havası uygun olan bölgelere yerleştirilmeleri / *Placement of Anapa and Circassian immigrants to the appropriate-air regions*..... 349

- 70** Abazlı muhacirlerin iskânı için uygun bölgeler araştırılması / *Researches for the suitable areas for settlement of Abazlı immigrants*..... 353
- 71** Çerkes muhacirlerin iskânı için İslimiye Sancağı'nda uygun yerlerin araştırılması / *Researching of suitable locations in İslimiye District for settlement of Circassian immigrants*..... 356
- 72** Trabzon Eyaleti'nde iskân olunan muhacirlerin miktarını belirten liste hazırlanması / *Preparation of a list indicating amount of immigrants settled in Trabzon Province*..... 360
- 73** Erzurum'da bulunan Çeçen muhacirlerin iskân yerlerine sevk / *Dispatch of Chechen immigrants in Erzurum to the settlement places*..... 362
- 74** Çeçen muhacirlerin Sivas'ın Koçgiri Sancağı ile Hafik Kazası'nda iskân edildikleri / *About that the Chechen immigrants were settled in Koçgiri District and Hafik Town of Sivas*..... 366
- 75** Sivas'a gönderilen Şabsıh kabilesi muhacirlerinin yeni evlerine yerleştirilmeleri / *Placement of Shabsıh tribe immigrants who were sent to Sivas to their new homes*..... 369
- 76** İstanbul Muhacir İskân Şubesi'ne kaydolunan muhacirlerin listesi / *The list of immigrants registered to the Immigrant Settlement Branch of Istanbul*..... 371
- 77** Üsküdar'a yerleştirilen muhacirlere daha geniş yerler temin edilmesi / *Providing the wider locations for immigrants placed in Üsküdar*..... 376
- 78** Çerkes muhacirlerin Biga ve Yalova'da iskânları / *Settlement of Circassian immigrants to Biga and Yalova*..... 378
- 79** Kafkas muhacirlerinin daha iç kısımlara iskânları / *Settlement of Caucasus immigrants to more interior parts*..... 380
- 80** Bingazi ve Halep vilayetlerinde muhacirler için yeterli arazi bulunduğu / *About that the sufficient lands were for immigrants in provinces of Benghazi and Aleppo*..... 382
- 81** Kafkasya muhacirleri için on vilayette yer tespit edildiği / *About that the places were detected in ten provinces for Caucasus immigrants* 388
- 82** Kafkasya muhacirlerinin Kastamonu, Ankara, Konya, Mamuretülaziz ve Sivas vilâyetlerine sevk edilmeleri / *Dispatch of Caucasus immigrants to Kastamonu, Ankara, Konya, Mamuretülaziz and Sivas provinces*..... 396

- 83** Rusya'ya terk edilen Artvin ve Batum'dan izinsiz gelen muhacirlerin iadesi / *Returning of immigrants who came unauthorized from Artvin and Batum abandoned to Russia*..... 398
- 84** Suriye'de iskân edilen Çerkes ve Tatar muhacirlerin listesi / *The list of Circassian and Tatar immigrants settled to Syria*..... 404
- 85** Sinop ve Kastamonu'daki Çerkes muhacirlerin iskân ve nakil istekleri / *Settlement and transportation requests of Circassian immigrants in Sinop and Kastamonu*..... 410
- 86** Re'sülayn Kazası'nda Çeçen muhacir iskânı / *Settlement of the Chechen immigrant to Re'sülayn Town*..... 412
- 87** Konya, Niğde, Teke ve Burdur sancaklarına sanatkar ve çiftçi olan muhacirlerin gönderilmesinin faydalı olacağı / *It would be beneficial the sending of artisan and farmer immigrants to Konya, Niğde, Teke and Burdur districts*..... 414
- 88** Çerkes muhacirlerin, Diyarbakır'a sevklerinden vazgeçilerek daha yakın olan Ankara'da iskân edilmelerinin uygun görüldüğü / *About that the expedition of Circassian immigrants to Diyarbakir was desisted and their settlement in closer place Ankara was deemed appropriate*..... 416
- 89** Kafkasya muhacirlerinin, Eskişehir Karakamış'ta iskân edilmiş olan hemşehrilerinin yanında iskân edilmek için ısrarcı davrandıkları / *About that the Caucasus immigrants had insisted to be settled next to their citizens inhabited in Eskişehir Karakamış*..... 420
- 90** Kafkasya muhacirlerinden bir kısmının Yozgat ve Kırşehir'e gönderildikleri / *About that a part of Caucasus immigrants were sent to Yozgat and Kırşehir*..... 422
- 91** Halep'te Rumeli Çerkes muhacirleri arasında çıkan ihtilafın giderilmesi / *Resolving of the conflict between Circassian immigrants of Rumelia in Aleppo*..... 424
- 92** Kuban Kazakları bölgesinden gelecek olan muhacirlerin Adana, Ankara ve Konya'da iskânları / *Settlement of immigrants who would come from the region of Kuban Cossacks, to Adana, Ankara and Konya*..... 428
- 93** Medreselere kaydolun muhacirlere nüfus cüzdanı verilmesinde aranan şartlar / *Requirements for giving identification cards to immigrants enrolled in medreses*..... 430

- 94** Mihaliç'in Ekmekçi ve Akçasıgırlık meralarında Çerkes iskânı / *Circassian settlement in Ekmekçi and Akçasıgırlık meadows of Mihaliç*..... 433
- 95** Konya Vilayeti'nde yerleştirilmeleri kararlaştırılan muhacir kabilelerinin kış bastırmadan iskân edilmeleri / *Settlement of immigrant convoys who were decided to be placed in Konya Province, before depress of winter*..... 436
- 96** Muhacirleri iskân yerlerine götüren vapur acentaları ile mukavele yapıldığı / *About that the contracts were signed with ferry agencies which took the immigrants to their settlement places*..... 438
- 97** Konya'da yerleştirilmeleri kararlaştırılan muhacirlerin iskânlarının takip edilebilmesi için memur tayini / *Appointment of officers to follow the settlement of immigrants who were decided to be placed in Konya*..... 440
- 98** Kafkasya muhacirlerinin sevk ve iskân yerlerinin listesi / *The list of dispatch and settlement places of Caucasus immigrants*..... 446
- 99** Kafkas muhacirlerinin Havran Sancağı'ndaki boş devlet arazilerinde iskânları / *Settlement of Caucasian immigrants to vacant state-owned lands in Havran District*..... 453
- 100** Burdur'daki Kafkas muhacirlerinin Konya'da iskânları / *Settlement of Caucasian immigrants in Burdur to Konya*..... 456
- 101** Akşehir'deki Kafkas muhacirlerinin Ilgın'da iskânları / *Settlement of Caucasian immigrants in Akşehir, to Ilgın*..... 458
- 102** Bingazi Sancağı'nda muhacir iskân edebilmek için araştırma yapılması / *Making investigation to settle immigrants to Benghazi District*..... 461
- 103** Kuban muhacirlerinin Bingazi'de yerleştirilmelerinin Padişah tarafından uygun görülmediği / *About that the placement of Kuban immigrants to Benghazi wasn't deemed acceptable by the Sultan*..... 464
- 104** Kuban'dan gelecek olan muhacirlerin Samsun, Sivas ve Sinop'a yerleştirilmeleri / *Placement of immigrants who would come from Kuban to Samsun, Sivas and Sinop*..... 470
- 105** Bursa, Kütahya ve Ertuğrul sancaklarındaki muhacir köylerinin listesi / *The list of immigrant villages in Bursa, Kütahya and Ertuğrul Districts*..... 475
- 106** İnegöl'ün Keşişdağı mevkiinde Ahıska muhacirlerinin iskânı / *Settlement of Ahıska immigrants to Inegöl Keşişdağı locality*..... 484

- 107** Kuban'dan gelen Çerkes kabilesinin Ankara'da yerleştirilmelerinin uygun olduğu / *About that the placement of Circassian tribes who came from Kuban to Ankara was acceptable*.....487
- 108** Kuban halkı muhacirlerinin Samsun, Sinop, Sivas, Konya ve Adana bölgelerine yerleştirilmeleri / *Placement of immigrants of Kuban people to Samsun, Sinop, Sivas, Konya and Adana regions*.....490
- 109** Osmanlı vilayetlerindeki muhacirlerin 1891 tarihi itibarıyla iskân durumları / *The settlement conditions of immigrants in the Ottoman provinces as of 1891*.....499
- 110** Kuban Çerkes muhacirlerinin Ankara'da iskân edilmeleri / *Settlement of Kuban Circassian immigrants to Ankara*.....504
- 111** Bergama Kazası Kınık Kasabası'nda iskân edilen Çerkes muhacirleri için ayrı bir köy teşkili / *Foundation of a separate village for Circassian immigrants settled in Kınık Borough of Bergama Town*.....508
- 112** İstanbul Kavak'a gelen Çerkes muhacirlerin İzmit'ten Ankara'ya gönderildikleri / *About that the Circassian immigrants who came to Istanbul Kavak were sent to Ankara from İzmit*.....513
- 113** Biga'da Rumeli ve Kafkas muhacirleri için kurulan köyler / *The villages established in Biga for Caucasus and Rumelian immigrants*.....515
- 114** İzmit'e nakledilmesi düşünülen Çerkes muhacirlerinin Suriye'ye gönderilmeleri / *Transportation of Circassian immigrants who were planned to be sent İzmit, to Syria*.....520
- 115** Ankara'da iskân edilen Dağıstan muhacirlerinin havası ve arazisi daha uygun olan Yayla tarafına nakil istekleri / *Transportation requests of Dagestan immigrants settled in Ankara, to Yayla where air and land were more available*.....522
- 116** Revan ve Dağıstan'dan gelen muhacirlerin Bitlis ve Siirt vilâyetleri ile Muş ovası ve Nemrut dağı civarında iskânları / *Settlement of immigrants who came from Revan and Dagestan, to Bitlis and Siirt provinces and around Muş Plain and Nemrut Mountain*.....525
- 117** Sivas, Amasya, Tokat'ta iskân edilmiş ve Erzurum sınırında karantınada bekletilen muhacirler arasında Ermeni asıllı kimsenin bulunmadığı / *About that no one of Armenian origin was among the immigrants who were settled to Sivas, Amasya and Tokat and held in Erzurum border in quarantine*.....529
- 118** Çerkes muhacirlerin Suriye Vilayeti'ne yerleştirilme isteklerinin yol

	masraflarını ödemeleri şartıyla kabul edilebileceği / <i>Placement requests of Circassian immigrants to Syria could be accepted providing that they would pay the road expenses</i>	532
119	Çerkeslerin Kabartay kolundan 1480 kişinin Osmanlı topraklarına göçe hazırlandıkları / <i>About that 1480 people of Kabardian branch of Circassians were preparing to migrate to the Ottoman lands</i>	536
120	İnegöl'de yaylalarda kurulan muhacir köyleri / <i>Immigrant villages founded in summer pastures in Inegöl</i>	538
121	Dağıstan'dan gelen Şeyh Şâmil kabilesi muhacirlerinin Varto Kazası'na yerleştirilmek istedikleri / <i>Immigrant villages founded in summer pastures in Inegöl</i>	543
122	Beyrut civarına göç edecek Çerkesler için pasaport tanzimi / <i>Arrangement of the passport for Circassians who would migrate around Beirut</i>	547
123	Çerkes muhacirlerin Adana'da yerleştirilebilmesi için uygun yerler araştırılması / <i>Investigation of suitable locations for placement of Circassian immigrants to Adana</i>	549
124	Çerkes muhacirlerin Halep'teki devlet çiftliklerine yerleştirilmesinin uygun görüldüğü / <i>Placement of Circassian immigrants to state farms in Aleppo was deemed appropriate</i>	551
125	Bataklıklar kurutularak ve dere mecraları temizlenerek muhacirlere yer açılabilmesi / <i>Places could be opened for immigrants by cleaning marshes and drying creek channels</i>	553
126	Karaçay muhacirlerinin Karahisar ve Kütahya sancaklarına nakledilecekleri / <i>About that Karachay immigrants would be transferred to Karahisar and Kütahya Districts</i>	556
127	Karaçay muhacirlerinin Karahisar Sancağı Bolvadin Kazası'nda iskân edilmeleri / <i>Settlement of Karachay immigrants to Bolvadin Town of Karahisar District</i>	563
128	Karaçay muhacirlerinin Sivrihisar'dan Yalova'ya nakil istekleri / <i>Transportation requests of Karachay immigrants from Sivrihisar to Yalova</i>	565
	REFERANSLAR.....	567
	İNDEKS.....	573

KISALTMALAR / ABBREVIATIONS

Hicrî Ayların Rumuzları

Muharrem	M.	Receb	B.
Safer	S.	Şaban	Ş.
Rebîülevvel	Ra.	Ramazan	N.
Rebîülâhir	R.	Şevvâl	L.
Cemâziyelevvel	Ca.	Zilka'de	Za.
Cemâziyelâhir	C.	Zilhicce	Z.

Arşiv Fon Kodları

A. MKT. DV:	Sadaret Mektubi Kalemî Deavi Evrakı	MV:	Meclis-i Vükela Mazbataları
A. MKT. MHM:	Sadaret Mektubi Mühimme Kalemî Evrakı	ŞD:	Şura-yı Devlet Evrakı
A. MKT. NZD:	Sadaret Mektubi Kalemî Nezaret ve Deva'ir Evrakı	Y. A. HUS:	Yıldız Sadaret Hususî Maruzat Evrakı
A. MKT. UM:	Sadaret Mektubi Kalemî Umum Vilayat Evrakı	Y. A. RES:	Yıldız Sadaret Resmî Maruzat Evrakı
DH. MKT:	Dahiliye Nezareti Mektubi Kalemî	Y. EE:	Yıldız Esas Evrakı
DH. MUİ:	Dahiliye Muhaberat-ı Umumiye İdaresi Evrakı	Y. MTV:	Yıldız Mütenevvi Maruzat Evrakı
DH. ŞFR:	Dahiliye Nezareti Şifre Evrakı	Y. PRK. ASK:	Yıldız Perakende Evrakı Askeri Maruzat
DH. UMVM:	Dahiliye Nezareti Umur-ı Mahalliye ve Vilayat Müdürlüğü Evrakı	Y. PRK. AZJ:	Yıldız Perakende Evrakı Arzuhal Jurnal
HH. THR:	Hazine-i Hassa Tahrirat Kalemî	Y. PRK. BŞK:	Yıldız Perakende Evrakı Başkitabet Dairesi Maruzatı
HR. SYS:	Hariciye Nezareti Siyasi	Y. PRK. DFE:	Yıldız Perakende Evrakı Defter-i Hakani Nezareti Maruzatı
HR. TO:	Hariciye Nezareti Tercüme Odası Evrakı	Y. PRK. DH:	Yıldız Perakende Evrakı Dahiliye Nezareti Maruzatı
İ. DH:	İrade Dahiliye	Y. PRK. KOM:	Yıldız Perakende Evrakı Komisyanlar Maruzatı
İ. HR:	İrade Hariciye	Y. PRK. MYD:	Yıldız Perakende Evrakı Evrakı Yaveran ve Maiyyet-i Seniyye Erkan-ı Harbiye Dairesi
İ. HUS:	İrade Hususî	Y. PRK. OMZ:	Yıldız Perakende Evrakı Orman, Maadin ve Ziraat Nezareti Maruzatı
İ. KAN:	İrade Kanun ve Nizamât	Y. PRK. UM:	Yıldız Perakende Evrakı Umumi
İ. MMS:	İrade Meclis-i Mahsus	Y. PRK. ZB:	Yıldız Perakende Evrakı Zabtiye Nezareti Maruzatı
İ. MVL:	İrade Meclis-i Vala		
İ. ŞD:	İrade Şura-yı Devlet		
MAD. d:	Maliyeden Müdevver Defterler		
MF. MKT:	Maarif Nezâreti Mektubî Kalemî		

BÖLÜM I

TALİMATLAR

ÇERKES VE NOGAY MUHACİRLERİN ANADOLU'YA YERLEŞME İSTEKLERİNİN ÖNCEKİ MUHACİRLERE UYGULANAN İMKANLAR ÇERÇEVESİNDE KARŞILANMASI

1

Osmanlı topraklarına yerleşmek arzusuyla dönem dönem gelmekte olan ve sayıları bin beş yüze ulaşan Çerkes ve Nogay muhâcirlerinin yakında birkaç bin kişinin ilavesiyle arkası kesilmeden gelmeye devam edeceğinin haber alındığı / Kırım'dan Dobruca Ovası'na yerleştirilen muhâcirlerle Devlet tarafından sağlanan imkânların Kafkas halkını da göç etmeye teşvik ettiğinin anlaşıldığı / Çerkes ve Nogaylar birbirlerinden ayrılmayarak iskân için Anadolu'yu tercih ettiklerinden kış bastırmadan Adana ve Kütahya'da iskân edilen hemşehrileriyle aynı şartlarda yerleştirilmeleri

8 Eylül 1859

Atûfetli efendim hazretleri;

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de tavattun etmek arzusuyla pey der-pey gelmekte olan Çerkes ve Nogay muhâcirleri hakkında Meclis-i Âlî-i Tanzimat'dan kaleme alınmış olan mazbata Encümen-i Mahsûs-ı Meşveret'de lede'l-kırâe me'âlinden müstefâd olduğu vechile bunlardan mukaddem gelmiş olanların sâye-i şevket-vâye-i cenâb-ı mülûkânede sûret-i iskânları kararlaştırılmış olduğu halde bu kere dahi bin beş yüz bu kadar nüfus gelmiş ve daha birkaç bin kişi gelmek üzere bulundukları haber verilmiş olup vâkıa revîş-i hâle nazaran bu muhâceret maddesinin arkası işleyecek gibi görüldüğünden ve bunların burada bulundukları müddetce vuku'bulan masraflarından başka beher familyaya birer hâne inşâsıyla ziraatleri için öküz ve tohum ve yemeklik itâsı lâakal altı-yedi bin guruşa mütevakkıf ve ileride daha ne mikdâr hâne ve nüfus geleceği mechul olup Hazine-i celîlenin ahvâl-i hâzırası hükmünce böyle külliyetli masârıfın ihtiyârı ise cây-ı mütâlâa olduğundan maslahatın külliyâtı düşünülerek bunlar hakkında bir esas tayini lâzımeden bulunmağla ve bu hicret maddesinin esbâb-ı mûcibesi bazı ifadâta göre mukaddemâ gelip Dobruca Ovası'nda iskân olunmuş olan Kırım muhâcirleri hakkında erzâni buyurulan eltâf-ı seniyyenin oralarca münteşir olması kaziyyesi olup bu maddenin dikkat olunacak bir yeri dahi her ne kadar bunlar kendiliklerinden terk-i tebâiyyet ederek Saltanat-ı Seniyye tâbiyyetine giriyorlar ise de ileride Rusya Devleti'nin haklarında bir güne iddiâ-yı himâyet edememesi sûreti

olmağla bu bâbda Rusya Sefâreti'ne tebligât-ı lâzime dahi icra kılınmış olduğu anlaşılmağla ol bâbda deverân eden müzâkerâtın fezlekesinde bunlara olunacak muâmele ya geldikleri yola iâde olunmak veya tanılmamak veyâhûd kabul ile îvâ ve iskân kılınmak üzere üç şıkdan ibaret olup muhâcirîn-i merkûme terk-i dâr u diyâr ve ferâ-yı emlâk ve emvâl ederek zîr-i cenâh-ı müstelzimu'l-felâh-ı hilâfet-i uzmâya dehâlet etmiş olduklarından haklarında tard muâmelesi gösterilmesi lâyı-ı şân-ı âlî olmayacağı misillü kendileri buraca kâr u kisbe gayr-ı muktedir bir takım aceze olmalarıyla ve mevsim-i şitâ dahi takarrüb etmekle hallerine bırakılarak dûçâr-ı sefâlet olmalarına dahi merhamet-i seniyye kâil olmayacağından îvâ ve iskânları sûretinin tercih ve ihtiyârı emr-i zarurî hükmünde bulunduğu ve bu misillü ahali-i müslimenin derûn-ı Memâlik-i Şâhâne'de ve husûsiyle Rumeli taraflarında iskân hâlen ve istikbalen muhasse-nâtı müstelzim olduğu misillü mukaddemce gelip iskân olunanlar haklarında ber-minvâl-i muharrer sefâret ile icra-yı muhâberât olunmuş ve içlerinden muahharan terk-i tâbiyyet eden olur ise arazi ve hâne vesâiresi zabt olunmak üzere yedlerinden senedât alınmış olduğu cihetle sâir sûretle dahi mehâzire mahal kalmayıp şu kadar ki, Rumeli kıt'asında nüfus-ı İslâmiyenin teksiri asıl arzu olunacak sûret iken mukaddemâ gelen muhâcirîne Dobruca Ovası'nda veyâhûd Rumeli'nin mevâki'-i münasibe-i sâiresinde iskân olunmaları için meclis-i âlî-i mezkûrdan teklif olundukda kabul etmeyüp Anadolu taraflarında tavattuna izhâr-ı rağbet etmiş olduklarından ve Dobruca Ovası'nda iskân olunan Kırım muhâcirleri hakkında ol taraf ahâlisinin hayliden hayli muâvenetleri vuku'bulup Anadolu'da ise bu muâvenet maddesi mümkün olamaması cihetiyle bunlara olacak masârif taraf-ı Saltanat-ı Seniyyeye münhasır olacağından bu sûret pek de matlûba muvâfık değil ise de diğerleri gibi bunların dahi Rumeli'ye gitmek istemeyecekleri melhûz olduğuna binâen Konya ve Ankara ve Sivas havâlisinde iskânları münasib olup fakat bunlar kabile kabile olarak hey'et-i mecmû'alarıyla iskân olunmalarını taleb ve istidâ etmekde ve ol mikdâr nüfusu idare edecek arazi-i hâliye bulunmasında müşkilât görülmekde olduğundan bunların hâl-i mevki'e göre birbirleriyle şiddet-i karabetleri olan familyaları birleştirilerek mevâki'-i münasibeye müteferrikan yerleştirilmeleri masrafca dahi ehveniyeti mûcib olacağından ol bâbda merkûmların ikna ve irzâlarına bir daha himmet olunması ve yine muvâfakat etmedikleri halde artık hey'et-i mecmû'alarıyla tavin olunmaları çaresine bakılması tasavvur olunarak el-hâletü hâzihî bu tarafda bulunan takımların rüesâ ve ulemâsı celb ile kendilerine beyân-ı hâl olundukda kendilerinin zaten terk-i dâr u diyâr ederek Memâlik-i Hazret-i Padişahiye hicret etmeleri mahallerinde vergi vesâir tekâlif

cihetiyle bir gûne müzâyakaları olmasına veyâhûd istihsal-i menâfi-i dünyeviye emeline mebnî olmayıp mücerred zîr-i cenâh-ı cenâb-ı Hilâfet-penâhide müztazıl olarak muhâfaza-i şeref-i diyânetle iktisâb-ı fevâid-i uhreviye maksadına mübtenî olması cihetiyle haklarında nasıl muâmele olursa mahz-ı nimet bilecekleri derkâr ise de Rumeli cânibine irsâl ve iskân olunmaları sâye-i şevket-vâye-i hazret-i Padişahi'de emel ve arzu etdikleri huzur-ı kalb ve âsâyışın bazı mütalaalarına göre adem-i husûlünü istilzâm edeceği misillü her kabile bir familya ve mecmû'-ı efrâdı hısım ve akraba hükmünde olarak kadîmden beri yekdiğerin müzâheret ve muâvenetiyle geçinmeğe alışmış olduklarından birbirinden ayrılarak iskân olundukları halde tayin edemeyip cümlesi mahv u telef olacakları beyânıyla birbirinden tefrik olunmaksızın kabilece Anadolu taraflarında iskân olunmaları husûsunu kemâl-i tazarru' ve niyâz ile istirham etmekde olup fi'l-vâki' bunlar emr-i ta'ayyüş husûsunda me'lûf oldukları hâle göre bulundukları mahallerde şimdilik çendan muzâyakaları olmadığı halde eser-i diyânet ve İslâmiyet olarak taraf-ı eşref-i hazret-i şâhâneye olan irtibât-ı kavî-i sadıkânelerinden nâşî zıll-ı zalil-i cenâb-ı Hilâfet-penâhiye sığınmak iştîyâkiyla gelmiş bir takım aceze olarak az çok mâlik oldukları emvâl ve eşya ve me'lûf bulundukları âb u havadan ayrılmış olmaları üzerine şimdi birbirinden dahi tefrik olunması ve bütün bütün ülfet ve marzîlerinin hilâfı bir hâl ve hey'ete girmeğe icbâr olunmaları inkisâr-ı kulûb ve perişanî-i hallerini müeddî olabilip bu ise meşhûd ve müselleme-i cihân olan merâhim ve eşfâk-ı celile-i cenâb-ı şehinşahiye muvâfık düşmeyeceğine ve bunlar için vuku'bulacak masârıfın kabul ve tesviyesi emr-i zarurî ve tabii olarak sâye-i me'âli-vâye-i hazret-i mülûkânede gidecekleri mahallin emvâlinden ve münasib ve civar mahallerden tertibi veyâhûd Hazine-i celileden tedârik ve irsâli çaresine bakılarak mehmâ-emken zarûret ve sefâletten vikâye olunmaları ve mukaddemâ Adana ve Kütahya taraflarına irsâl olunanların emr-i iskânları ne sûretle icra olunacak ise bunlar haklarında dahi ol vechile muâmele olunmak üzere hemen mevsim-i şitâ gelmeksizin Anadolu'da istedikleri mahallere gönderilmeleri ve sûret-i îvâ ve iskânlarına dair lâzım gelen memûrüne evvelki yolda tenbihât ve talimât-ı mahsûsa irsâl olunması ve savb-ı maksuda vusûllerinde ve gerek esna-yı râhda vuku'bulacak masârıflarını tesviyeye kâfi akçe bulunmadığı halde pek ziyâde müzâyakaya giriftâr olacakları bedîhiyatdan olduğundan ber-vech-i muharrer iktizâ eden mebâliğin tertibi husûsunun Maliye Nezâret-i Celîlesi'nin himmet-i seri'asına havale kılınması sûretleri beyne'l-huzzâr tensib olunmuş ise de yine her ne vechile emr u fermân-ı merhamet-beyân-ı hazret-i tacdârî müteallik ve şeref-sudûr buyurulur ise mantûk-ı münîfi infâz olunacağı ve mezkûr mazbata meşmûl-i nazar-ı âlî buyurulmak için arz ve

takdim kılındığı beyânıyla tezkire-i senâveri terkîmine ibtidâr olundu efendim.

Fî 9 S. sene 1276

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Enmile-i zîb-i tevkîr olan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhileriyle zikr olunan mazbata manzûr-ı me'âli-mevfûr-ı cenâb-ı Padişahi buyurulmuş ve suver-i muharrere münasib ve yolunda görüldüğünden tensib ve istizân buyurulduğu vechile iktizâlarının icrası müteallik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i hazret-i şehriyâri muktezâ-yı münîfinden olarak mazbata-i merkûme yine savb-ı sâmi-i âsafânelerine iâde ve tesyîr kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 10 S. sene [12]76 / [8 Eylül 1859]

[illegible]

درستی صوم باد

2

**MUHACİR İSKÂNİ İÇİN İZMİR'İN BALAT OVASI'NDA KEŞİF YAPAN
TEVFİK EFENDİ'YE HARCIRAH VERİLMESİ**

Çerkes ve Nogay muhâcirlerinin iskânları için İzmir'e bağlı Balat Ovası'nda bulunan boş devlet arazisinin keşfi maksadıyla gönderilen Erkân-ı Harbiye Kolağalarından Tevfik Efendi'nin yol masraflarının Maliye tarafından karşılanması

6 Aralık 1859

Çerkes ve Nogay muhâcirlerinin îvâ ve iskânları için İzmir Eyaleti dahilinde kâin Balat Ovası nâm mahalde bulunan arazi-i hâliye-i mîrîyenin keşfi zımnında mukaddemâ bâ-irâde-i seniyye-i hazret-i Padişahî ol tarafa irsâl ve izâm olunmuş olan Erkân-ı Harbiye Kolağalarından Tevfik Efendi umûr-ı memûresi-ni tesviye ve ikmâl ile bu kere avdet ederek takdim eylediği bir kıt'a defterde gösterildiği ve mahallî mazbatasında beyân olunduğu üzere ücret-i menzil vesâir masârifâtı üç bin yetmiş bir guraşa bâliğ olmuş ve masârif-i mezbûre hadd-i itidâlde olmasıyla tesviye ve itâsı husûsunun Maliye Nezâret-i Celîlesi'ne havalesi iktizâ-yı halden olarak zikrolunan defter efendi-i mûmâileyhin ol bâbda olan müzekkiresiyle beraber leffen takdim-i pîşgâh-ı âlî-i Vekâlet-penâhîleri kılınmış olmağla muvâfık-ı re'y-i sâmi-i Sadâret-penâhîleri buyurulduğu halde ol vechile nezâret-i müşârünileyhâyâ iş'âr-ı keyfiyet buyurulması bâbında emr u fermân hazret-i men lehül-emrindir.

Fî 5 Cemâziyelevvel sene 1276

Mehmed**ve diğer Meclis-i Tanzimat üyelerinin mühürleri**

*

Atûfetli efendim hazretleri,

Meclis-i Âlî-i Tanzimat'dan kaleme alınıp melfûfâtıyla beraber manzûr-ı me'âl-i mevfûr-ı cenâb-ı Padişahî buyurulmak için arz ve takdim kılınan mazbata me'âminden müstefâd olduğu vechile Çerkes ve Nogay muhâcirlerinin îvâ ve iskânları için İzmir Eyaleti dahilinde kâin Balat Ovası nâm mahalde bulunan arazi-i hâliye-i mîrîyenin keşfi zımnında mukaddemâ bâ-irâde-i seniyye ol

tarafa irsâl ve izâm olunmuş olan Erkân-ı Harbiye Kolağalarından Tevfik Efendi'nin ücret-i menzil ve masârif-ı sâiresi olan üç bin yetmiş bir guruşun Hazine-i celîleden tesviye ve itâsı husûsunun Maliye Nezâret-i Celîlesi'ne havalesi tezekkür kılınmış ise de ol bâbda her ne vechile emr u fermân-ı hazret-i Şehinşahî müteallik ve şeref-sudûr buyurulur ise ona göre hareket olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm olundu, efendim.

Fî 10 Ca. sene 1276

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Enmile-i zîb-i ibcâl olan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhileriyle evrak-ı ma'rûza manzûr-ı âlî-i mevfûr-ı hazret-i Mülûkâne buyurulmuş ve meblağ-ı mezbûrun tezekkür ve istizân buyurulduğu vechile tesviye ve itâsı husûsunun nezâret-i müşârünileyhâya havalesi müteallik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı Padişahî muktezâ-yı münîfinden olarak evrak-ı merkûme yine savb-ı sâmi-i Âsafîlerine iâde kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 11 Ca. sene [12]76 / [6 Aralık 1859]

*

Bâ-irâde-i seniyye Çerkes ve Nogay muhâcirlerinin tavattun ve iskânları için İzmir Eyaleti dahilinde kâin Balat Kazâsı arazisinin keşf ve tahkikine memûr olduğum cihetle nizamına tevfikân mahallinden mevrûd mazbatada gösterildiği üzere istihkâk-ı çâkerânem olan yüz seksen saat mesafenin harcırahıyla masârifât-ı çâkerânem merbûten takdim kılınan defterde gösterildiği üzere cem'an üç bin yetmiş bir guruşa bâliğ olup meblağ-ı mezbûrun Maliye Hazine-i celîlesinden itâ buyurulması bâbında emr u fermân ve lütf-ı ma'delet ve ihsân hazret-i men lehü'l-emrindir.

*

Bâ-irâde-i seniyye Balat Ovası Kazâsı'nda tavattun ve iskân edecek muhâcirinin taraf-ı zî-şeref-i Devlet-i Aliyye'den irâe ve itâ buyurulacak arazi-hâliye-i emiriyeyi keşf ve muâyene ve itmâm-ı memûriyetiyle avdet-i âciziye değin vuku'bulan masârifin mikdârını mübeyyin defteridir.

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

Kazâ-i mezkûrda geşt ü güzâr olu-
nan yüz seksen saatlik mesafenin
ma'a-ücret menzil harcırahı
Ber-mûceb-i mazbata mesafesi
180 saat
Beher saati 14 guruş, 2020 guruş

İzmir'e hîn-i muvâsalatda hasbe'l-
memûriye nefis-i İzmir'de beytûtet
olunan oda icarı 11 yevm, fî-i beyt
8 guruş, 88 guruş.
Esna-yı avdetde kezâlık 8 yevm,
fî-i beyt 8 guruş, 64 guruş
[Yekûn] 152 guruş

İzmir'den hareket ve itmâm-ı
memûriyetle avdet-i âcizîye kadar
refâkat-i kemterâneme verilen
süvari bârgiri me'kûlâtı için sarf
olunan, 26 yevm, fî-i 9 guruş, 234
guruş.
Süvari-i merkûma verilen 50
guruş
[Yekûn]: 284 guruş

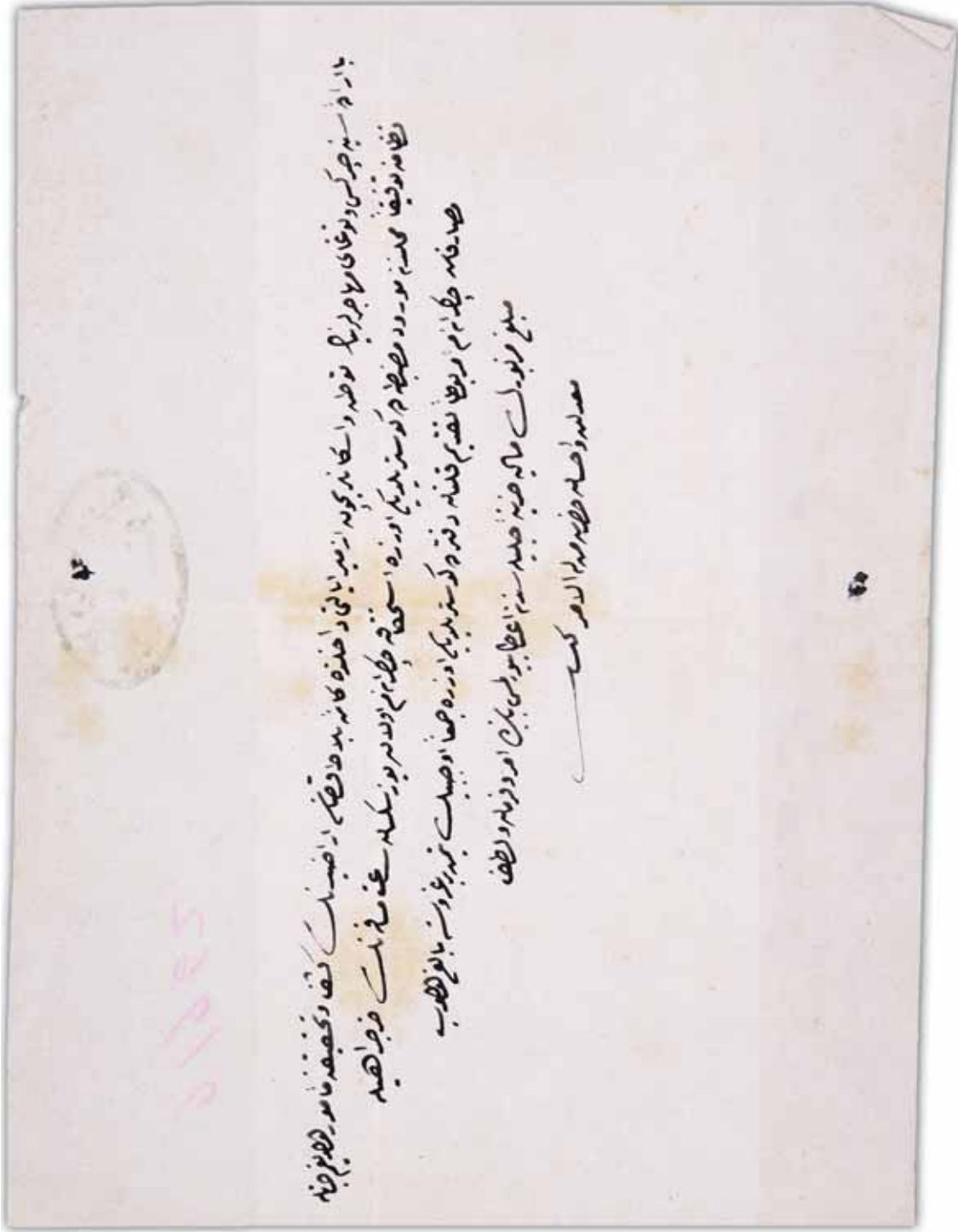
Kazâ ve karyelerde beytûtet olu-
nan oda icarı 23 yevm, fî-i beyt 5
guruş, 115 guruş

Cem'an yekûn 3071 guruş

[illegible]

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

بازار سبزه بعد ظهر روز فضائی توفیق و سکندریه جات مرا خبری از طرف داریف و دلف عبد و دلف و عظیمیو بدید جود ارض حاجت میده و کشتی و معاینه و اشیام حاصله سبزه عودید
عاجزی بدید و کلبه و قریع و دلف و معاینه و عظیمیو بدید و کشتی و معاینه و اشیام حاصله سبزه عودید

فضائل و مناقب حضرت مولانا محمد رفیع الدین صاحب
معارف و معجزات

ربیع ص ۱۵۵

۱۸۰
۱۸۱

از مبره صید ملاحظه حسب الامر بنقل از مبره بقوت
اونده و طه ایجا

 $\frac{1}{2}$

۸۸
۶۴
۱۵۲

تائی عودنی کزالت یوم ش و ش

از عید دهم حرکت و تمام ماه مبارک عید و عظیمه در رفاق کفر اند
و در بدو سوری باریک بی مانگو و بیچیم صرف اولی

 $\frac{2}{5}$
$$\begin{array}{r} 642 \\ \cdot 0 \cdot \\ \hline 642 \end{array}$$

سوارى و قوه و پرچم

فضا و قریہ درہ بینت اولانہ اوطیہ ایاری

$$\begin{array}{r} 110 \\ 2 \overline{) 220} \\ \underline{220} \\ 0 \end{array}$$

2
20.1

**NOGAY VE ÇERKES MUHACİRLERİNİN OSMANLI TABİİYETİNE
GİRİŞLERİ**

İstanbul'a gelmekte olan Nogay ve Çerkes muhâcirlerinin Rusya tebalığını terk ederek Osmanlı tâbiyyetine girdiklerine dair kendilerinden senet alınması işleminin, sefâretleri aracılığıyla Rusya Devleti'nden alınacak olan yazılı belgeye dayandırılmasının gerekli görüldüğü

12 Ocak 1860

3

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Dersaâdet'e gelmekde olan Çerkes ve Nogay muhâcirleri eğerçi terk-i teba'iyet ederek Saltanat-ı Seniyye tâbiyyetine girmekde iseler de Rusya Devleti tarafından ileride bunlar hakkında iddiâ-yı himâyet olunamamak üzere bu bâbda Rusya Sefâreti'ne tebligât-ı lâzıme icra kılınmış ve mukaddemâ gelip iskân olunanlardan mu'ahharan terk-i tâbiyyet eden olur ise arazi ve hâne vesâiresi zabt olunmak üzere yedlerinden sened alınmış olduğu bu husûslara dair mukaddemce takdim kılınan bir kıt'a tezkire-i sâmiyede beyân ve iş'âr olunmuş ise de tebligât-ı mezkûre ileride müşkilâta sebep veremeyecek muhâbere-i tahririye ve mukâvele-i resmiye sûretinde midir tafsil-i keyfiyetin bi't-tahkik iş'ârıyla beraber iktizâsının mütâlâa ve istizân olunması şeref-sünûh ve südür buyrulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı mülûkâne muktezâ-yı münîfinden bulunmuş olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 9 C sene [12]76

*

Atûfetli efendim hazretleri,

Dersaâdet'e gelip tâbiyyet-i Saltanat-ı Seniyye'ye girmekde olan Çerkes ve Nogay muhâcirleri hakkında Rusya Devleti tarafından ileride bir gûne iddiâ-yı himâyet olunmamak üzere mukaddemce Rusya Sefâreti'ne icra olunmuş olan tebligât âtide müşkilâta sebep vermeyecek muhâbere-i tahririye ve mukâvele-i resmiye sûretinde midir tafsil-i keyfiyetin bi't-tahkik iş'ârıyla beraber iktizâsının mütâlâa ve istizân olunması şeref-sünûh buyrulan emr u fermân-ı hümayûn-ı cenâb-ı mülûkâne muktezâ-yı celîlinden bulunduğu resîde-i dest-i tekrim ve ibcâl olan tezkire-i aliyyeleri me'âl-i vâlâsından ma'lûm-ı âcizî olmuştur.

Mevrid-i ilhâmât-ı Rabbanîye olan mübârek karîha-i seniyye-i hazret-i Padişahî'den bu husûs-ı lâzımü'l-itina hakkında dahi sünûh ve sudûr buyrulan

irâde-i hikmet-ifade-i cenâb-ı zıllullâhî mahz-ı kerâmet ve talimât-ı saâdet-âyet olmasıyla teşekküren duâ-yı mefrûz-ı hazret-i Padişahî ile tezyîn-i lisâna ubûdiyyet kılınmıştır. Keyfiyet Hariciye Nezâret-i Celîlesi'yle lede't-tezekkür muhâcirîn-i merkûmenin ibtidâ-yı vürûdlarında sûret-i kabul ve iskânları düşünöldüğü sırada çünkü bu husûsun nazar-ı dikkati câlib olan ciheti tâbiyyet maddesi olarak ileride devlet-i müşârünileyhâ cânibinden iddiâ-yı himâyet olunmağa bir serrişte kalmamak için Rusya Sefâreti'ne tebligât-ı resmiye icra kılınmış ise de cevabı te'ehhür ederek muhâcirîn-i merkûmenin pey der-pey kesret üzere gelmesi cihetiyle Dersaâdet'de tevkifleri kâbil ve mümkün olamadığından bir taraftan iskân olunacakları mahallere izâmları umûr-ı zarurîyeden görünmesi üzerine yine müşkilât-ı melhûze-i âtiyeye mahal kalmamak için o makûlelerin fîmâ-ba'd tâbiyyet-i Saltanat-ı Seniyye'yi terk eylemeyeceklerine ve şâyed edecek olurlar ise şimdi kendilerine verilen emlâk ve arazi kâmilten istirdâd olunacağına dair yedlerinden senedler ahz olunarak pasaportlarının dahi kayıdları terkîn edilmek üzere cânib-i sefârete verilmesi sûreti ihtiyâr ve icra olunmakda olduğı misöüllü bugün dahi bizzat Rusya elçisi Hariciye Nezâreti'yle mülâkât etmiş olduğundan bu maslahat üzerine tebligât-ı sâbıka tekrar olundukda bu adamlar rızalarıyla terk-i tâbiyyet etdiklerine ve yedlerinden sened alınarak pasaportlarını dahi terk eylemiş olduklarına binâen kendileri tarafından bir gûne hakk-ı himâyetleri kalmamış olduğunu sefâretce resmen beyân ederek devleti dahi bu efkârda olduğunu yakında gelecek cevap üzerine tahriren dahi ifade etmek hâlinde bulunacağını ilave etmiş olmasıyla ifadât-ı vâkı'a kâfi görünüyör ise de cevab-ı tahririnin istihsaline çalışılması mükemmel-i maslahat olacağı mütâlaa kılınmış ise de ol bâbda her ne vechile irâde-i isabet ifade-i cenâb-ı şâhâne müteallik ve şeref-südûr buyrulur ise mantûk-ı celîli infâz olunacağı beyânıyla tezkire-i senâveri terkîm kılındı efendim.

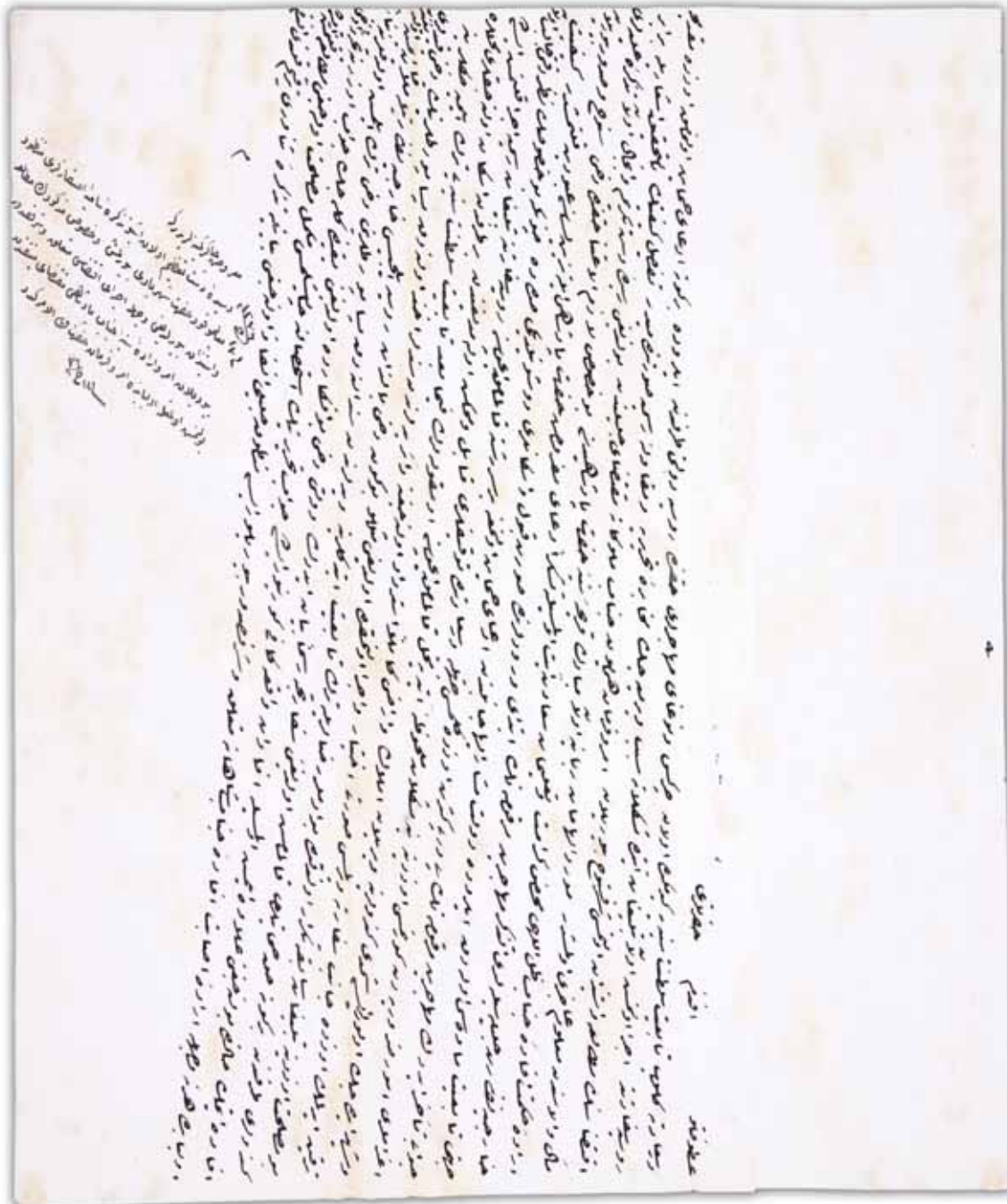
Fî 17 C. Sene 1276

Ma'rûz-ı câker-i kemîneleridir ki,

Resîde-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleri manzûr-ı me'âlî-mevfûr-ı hazret-i şehriyâri buyurulmuş ve husûs-ı mezkûrun mütâlaa ve istizân buyurulduğu vechile icra-yı iktizâsını müteallik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı Padişahî muktezâ-yı münîfinden bulunmuş olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 18 C. sene [12]76 / [12 Ocak 1860]

مروضه جا کیم لیریدک
 در سادات کلمه اولده چکس و یوغای سیرا چوری اکریم نیک بیتی ایدرک سلطنت سیرا بیتی کیمده ایلمرده روسیه دولتی طریقه ایدوره
 یوز حقه ادرعای صیای اولن ملکه اوزره بویاید روسیه سفارت بیلغات لوزمه چراقلمه و مقید کلوب الکانه اولن لوزمه نوز
 نیک بیتی ایدره اولو ایسی ارضی و خان و ساروی ضبط اولن اوزره یازمه سنلن اولن یی بو خصوصده لوز تقییر تقیم قلمده بظلم
 نکره سیرده یانه و شاد اولن سیرا بیتی بیلغات نکرده ایدوره شکله سبب ویریم چک مخبره تحریر و مقاوله رسم صورتیه
 تفصیل بیلگنک بقیه اخبار بر ایتقانک مطامه و استیاده اولن شیوع و صدور یولده اوزلده سیرا حجاب ملکه تقصیری بنفذه
 بولنمه اولن لطیف اروضه حقیق و صحیح الکره

i. HR, 173/9438, 9453

KABARTAY MUHACİRLERİNİN ASKERLİK VE EĞİTİM TALEPLERİ

Kabartay muhâcirlerinin gönüllü olarak askere kabul edilmek ve çocuklarını idâdilere kaydettirmek taleplerinin Osmanlı Devleti tâbiyyetine bağlılıkları esas alınarak kabul edilebileceği
29 Ocak 1860

4

Atûfetli efendim hazretleri,

Terk-i vatan ederek bir taraftan Dersââdet'e gelmekde ve Memâlik-i Şâhâne'de iskân ettirilmekde olan Kabartay ahalisinden bazıları gönüllü ve bedel olarak silk-i askeriye kabulünü ve bazıları dahi oğullarının mekteb-i idâdiye şâkirdânı silkine idhalini istidâ etmekde bulundukları cihetle ol bâbda istizânı şâmil Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî'den kaleme alınan müzekkire üzerine vârid olan bir kıt'a tezkire-i hazret-i Seraskerî, Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'da kıra'et olundu.

Bu makûle muhâcirinin ileride Devlet-i Aliyye teba'iyetini terk etmeyeceklerine ve edenler olur ise haklarında icrası lâzım gelen muâmeleye dair ittihâz olunan usûl bunlar hakkında dahi icra olunmak umûr-ı tabi'iyeden olduğu ve gerek gönüllü ve bedel olarak asâkir-i şâhâneye yazılanlar hakkında dahi nizâm-ı mahsûs bulunduğu cihetle bu usûl ve nizâm tamamıyla icra olunduğu takdirde o makûlelerin silk-i askeriye kabulünde bir gûne beis olamayacağı misillü mekteb-i idâdiye girmek isteyenlerin dahi mekteb-i mezkûr nizâmına muvâfık-ı hâl ve hey'etde bulundukları ve mektebe şâkird alınmağa dahi lüzûm olduğu halde silk-i şâkirdâna idhali câiz olabileceğinden ol vechile icra-yı iktizâsı husûsunun taraf-ı vâlâ-yı Seraskerî'ye havalesi beyne'l-huzzâr tezekkür ve tensib kılınmış ise de ol bâbda her ne vechile emr u fermân-ı hazret-i mülûkâne müteallik ve şeref-sunûh buyurulur ise mantûk-ı münîfi infâz olunacağı ve zikr olunan tezkire, melfûf müzekkire ile manzûr-ı âlî buyurulmak için arz ve takdim kılındığı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 5 Receb 1276

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Resîde-i dest-i terkîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle zikr olunan tezkire ve müzekkire manzûr-ı şevket-mevfûr-ı hazret-i mülûkâne buyurulmuş ve

husûs-ı mezkûrun tensib ve istizân buyurulduğu vechile icra-yı iktizâsının taraf-ı vâlâ-yı Seraskerî'ye havalesi müteallik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı Padişahî muktezâ-yı münîfinden olarak marru'z-zikr tezkire ve müzekkire yine savb-ı sâmi-i âsafîlerine iâde kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 6 B. [12]76 / [29 Ocak 1860]

[illegible]

5

**KÜTAHYA'DA İSKÂN BÖLGESİ TESPİTİ YAPAN YÜZBAŞI ALİ
REMZİ'NİN MASRAFLARININ MALİYE'DEN ÖDENMESİ**

Çerkes muhâcirlerinin iskân yerlerini kararlaştırmak üzere Kütahya'ya gönderilen Erkân-ı Harbiye Yüzbaşlarından Ali Remzi'nin altı ay müddetle görev süresi içinde yaptığı masrafların ilgili birimlerden ödenmesi

5 Mart 1860

Mukaddemce Kütahya'ya izâm ve isbâl olunmuş olan Çerkes muhâcirlerinin mahall-i iskânlarını kararlaştırmak üzere bâ-irâde-i seniyye memûren ol tarafa izâm kılınmış olan Erkân-ı Harbiye Yüzbaşlarından Ali Remzi Efendi bu kere ikmâl-i memûriyet ve tesviye-i maslahat ile avdet eylemiş ve mûmâileyhin Meclis-i Tanzimat'a itâ eylediği memhûr bir kıt'a defterden müstebân olduğu üzere ol tarafda altı mâh müddet ikâmeti zarfında dolaştığı mahaller için hayvan ücreti vesâir bi'l-cümle masârıf-ı vâkı'ası on iki bin dört yüz altmış guruşa bâliğ olmuş olup mukaddemâ esna-yı azîmetinde mücerred tesrî' ve teshil-i maslahat zımnında bâ-tezkire-i sâmiye kendisine Şehremaneti Behiyyesi tarafından ale'l-hesab olarak nakden üç bin guruş verilmiş ve kendisinin ifade-sine nazaran bâ-sened-i makbuz üç bin guruş dahi mahallî Emvâl Sandığı'ndan ahz eylemiş olduğundan bunların icra-yı mahsûbiyle üst tarafı olan altı bin dört yüz altmış guruşun dahi muhâcirîn-i merkûmenin defter-i masârıfâtına idhalen emanet-i müşârünileyhâ cânibinden itâsıyla ba'dehû Maliye Nezâret-i Celîlesiyle irâd ve masraf vechile tesviye olunması tezekkür olunmuş ve zikrolunan defter leffen takdim kılınmış olmağla muvâfık-ı re'y-i sâmi-i Vekâlet-penâhîleri buyurulduğu halde keyfiyetin nezâret ve emanet-i müşârünileyhimâyâ havalesi bâbında emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 4 Şaban sene 1276

Meclis-i Tanzimat

*

Atûfetli efendim hazretleri

Meclis-i Âlî-i Tanzimat'dan kaleme alınıp melfûf defter ile manzûr-ı âlî buyurulmak için arz ve takdim kılınan mazbatadan müstebân olduğu vechile Kütahya'ya izâm ve isbâl olunmuş olan Çerkes muhâcirlerinin mahall-i iskânlarını kararlaştırmak üzere bâ-irâde-i seniyye memûren ol tarafa gönderilen Erkân-ı Harbiye Yüzbaşlarından Ali Remzi Efendi'nin ol tarafda altı mâh

müddet ikâmeti zarfında dolaştığı mahaller için hayvan ücreti vesâir masârif-ı vâkı'ası on iki bin dört yüz altmış guruşa bâliğ olup mukaddemâ esna-yı azîmetinde Şehremaneti Behiyyesi tarafından ale'l-hesab olarak nakden üç bin guruş verilmiş ve kendisi mahallî Mal Sandığı'ndan dahi bâ-sened üç bin guruş ahzeylemiş olduğundan bunların icra-yı mahsûbiyle üst tarafı olan altı bin dört yüz altmış guruşun dahi muhâcirîn-i merkûmenin defter-i masârifâtına idhalen emanet-i müşârünileyhâ cânibinden itâsıyla ba'dehû Maliye Nezâret-i Celîlesiyle irâd ve masraf vechile tesviye olunması tezekkür olunmuş ise de ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i cenâb-ı cihân-bâni müteallik ve şeref-sudûr buyurulur ise ona göre hareket olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı, efendim.

Fî 11 Ş. sene 1276

Ma'rûz-ı câker-i kemîneleridir ki,

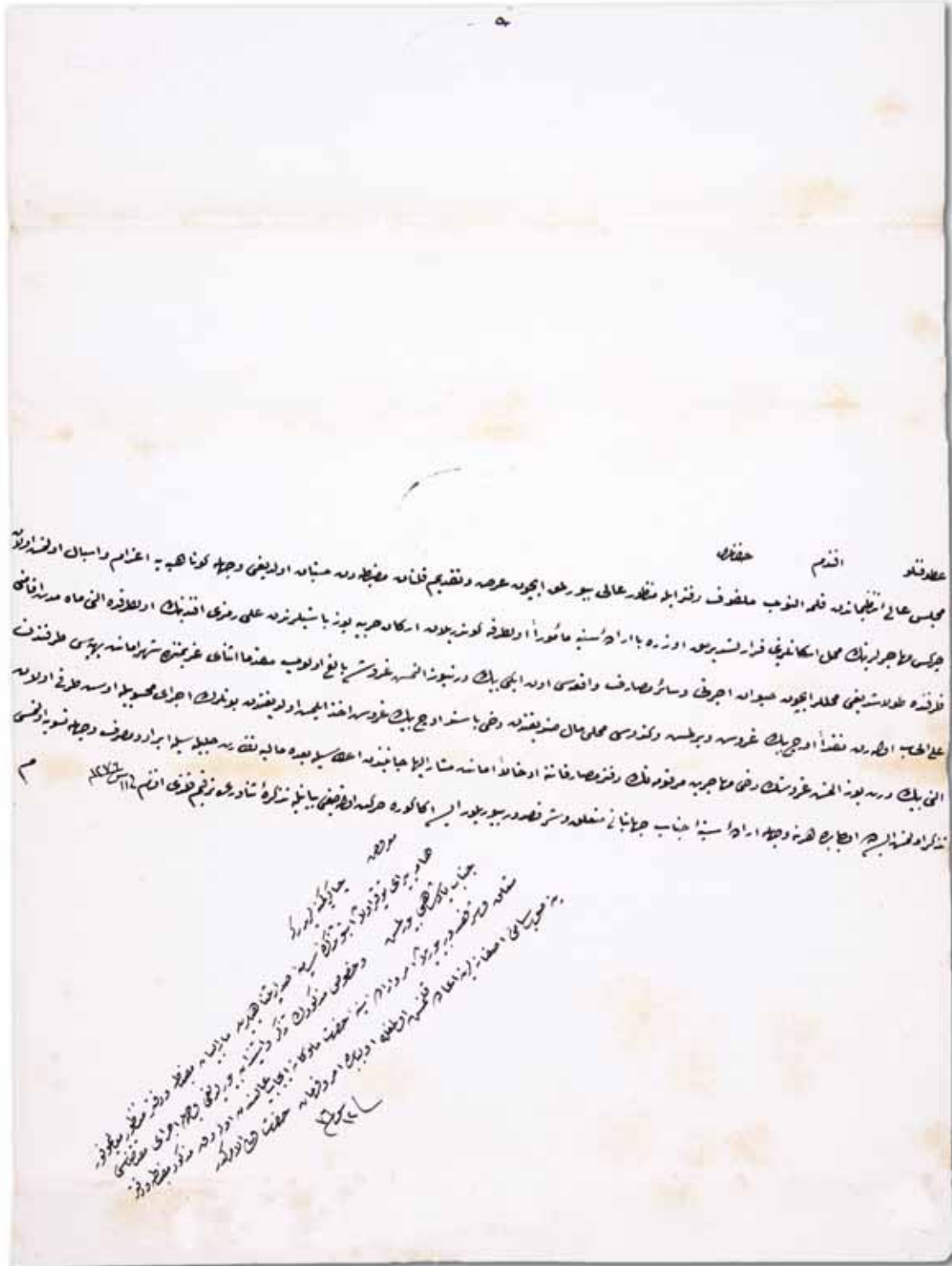
Hâme-pîrâ-yı tevkîr olan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleriyle mârru'l-beyân mazbata ve defter manzûr-ı me'âl-i mevfûr-ı cenâb-ı Padişahî buyurulmuş ve husûs-ı mezbûrun tezekkür ve istizân buyurulduğu vechile icra-yı iktizâsı müteallik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı Mülûkâne icab-ı âlisinden olarak mezkûr mazbata ve defter yine savb-ı sâmi-i Âsafânelerine iâde kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 12 Ş. sene [12]76 / [5 Mart 1860]

مقدمه کونا هجیر اعظم و اسبالی اولسن اولاده چوکس راجه زینک علی کاندلی قازیتیرمه اورره باره سیه مامور اولان اعظم قفس اولاده اسکانه هجیر بریزیر
علی ریزی اندی بوکره الحال ماموریت و تنویه و صحت بده عودت ایسره و مووی ایلک مجلسی تقیانه اعظم یلرکی مامور قلم و خزانده مسانه اولرینی اوزن اولانلر ایله ماموریت
فرزده طواریسی کلایر یونجه حبلان اچوق و مار بالجه صارف و قفسی اولدی یکن در یوز قفسی غرضه بالغ ایسره اولوب نقدای نمای غرضه مجر و نسج و ترس و صحت
صحت بانه ریه کدوسه سدر امانت بیه سی فرزند علی حساب اولورده نقدای اوج یکن غرضه و ریس و کدوسنک امانت نظر باسد مقصود اوج یکن غرضه و سی
معی اموال صریحه اند ایسره اولرینده بوزلک ایلوی محسوب اولورده طرف اولان ای یکن در یوز قفسی غرضه و سی راجه و رفو یکن و فرزندانه اطفال امانت
مشایدا جاننده اعظمه بده مایه نفرتنه جلیله سیر ایلد و روض و جلیله نسبه اولسنی ذکر اولسن و ذکر اولان و فرزندانه تقیم قفسیه اولانله موافقه ای سیر و کایا یلر
جور لری حال کیقینک نفرتنه و امانت مشایدا هجیر اولدی بانه اورد و زمانه حقت مملکته (۱۴۷۸)

I. DH, 452/29956

6

**NOGAY MUHACİRLERİN RUSYA'DA İKEN KABİLE BEYLERİNE
ÖDEDİKLERİ AİDATLARI VERMEK İSTEMEDİKLERİ**

Adana Eyaleti'nde iskân edilmek üzere gelmiş olan Nogay muhâcirlerinin, bey-
lerine Rusya Devleti idaresinde bulundukları sürede ödedikleri
aidatları artık vermek istememeleri üzerine konunun
Tanzimat Meclisi'nde görüşülerek kabul edildiği

14 Temmuz 1860*Huzur-ı lâmiu'n-nûr-ı cenâb-ı Sadâret-penâhî'ye*

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Bâ-irâde-i seniyye Adana Eyaleti'nde iskân olunmak üzere gelmiş olan
Nogay muhâcirleri içinde bulunan beyleri Rusya Devleti taht-ı idaresinde
bulundukları hengâmda Nogay kabilesinden âdet-i kadîmeleri üzere aidatları
olup onunla idare ve ta'ayyüş etmekde oldukları halde zîr-i cenâh-ı müstel-
zim'ül-felâh-ı hazret-i mülûkâneye dehâlet ve iltica etmiş ve bunun eda-yı
teşekküründen âciz ve kâsır bulunmuş iseler de zikrolunan kabileler aidat-ı
kadîmelerini itâdan rû-gerdân olduklarından başka hükûmetle içlerinde bey-
lerini kabul etmeyeceklerini beyân ve kendileri ise ziraat ve ticaretle me'lûf
oldukları bedîhî ve ayân olmak ve şimdiki halde taraf-ı eşref-i Saltanat-ı
Seniyye'den ihsân buyurulan yevmiyeleri ta'ayyüş etmekde iseler de yevmiyeleri
kat' olunduktan sonra ne sûretle ta'ayyüş edecekleri henüz mechulleri bulun-
mak hasebiyle icabının icrası husûsunu mîr-i merkûmûn şifâhen ifade ve istidâ
ve leffen takdim-i pîşgâh-ı âlî-i cenâb-ı Âsafâneleri kılınan aidatlarını beyânen
memhûr bir kıt'a müzekkire itâ etmiş ve bunların şu sûretle istidâ-yı vâki'leri
muhâcirîn-i merkûmenin Adana'ya celb olunan yirmi beş-otuz nefer kabile
rûesâları efendilere tefhîm kılındıkda Rusya memâlikinde bunların hakkımızda
olan taaddiyatları efzûn olup şimdi dahi şer'an ve kanûnen olmayacak şeylerin
icrasını ister olduklarından sâye-i mekârim-vâye-i cenâb-ı Padişahide icra buyu-
rulan Tanzimat-ı Hayriye ve usûl-i ma'delet-i seniyye icabınca bizler hareket
edeceğimizden onların inkâr-ı sâbıkı üzerine "kabul edemeyiz ancak bizler gibi
ziraat ve ticaretle meşgul oldukları halde kabul edebiliriz ve işbu ifâdatımızı
dahi der-bâr-ı şevket-karara arz etmemizi ve iktizâsını Dersaâdet'de cevaben
ifade ve beyân eyleceklerini" efendi-i mûmâileyhimden Dersaâdet'e gitmiş olan

Hacı İsmail Efendi ile refîkleri Ahmed ve Yakub ve Mehmed Gazi ve Hacı Abdülvehhâb efendiler ifade ve beyân etmişler olduğundan tarafeynin istidâ ve ifadelerinin arz ve beyânına mecburiyet hâsıl olmağla arz u inhâya ictisâr olunmağın ol bâbda ve her halde emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

27 Zilkâdeti's-şerîfe sene [12]76

**Mutasarrıf-ı Eyalet-i Adana
es-Seyyid Ahmed**

*

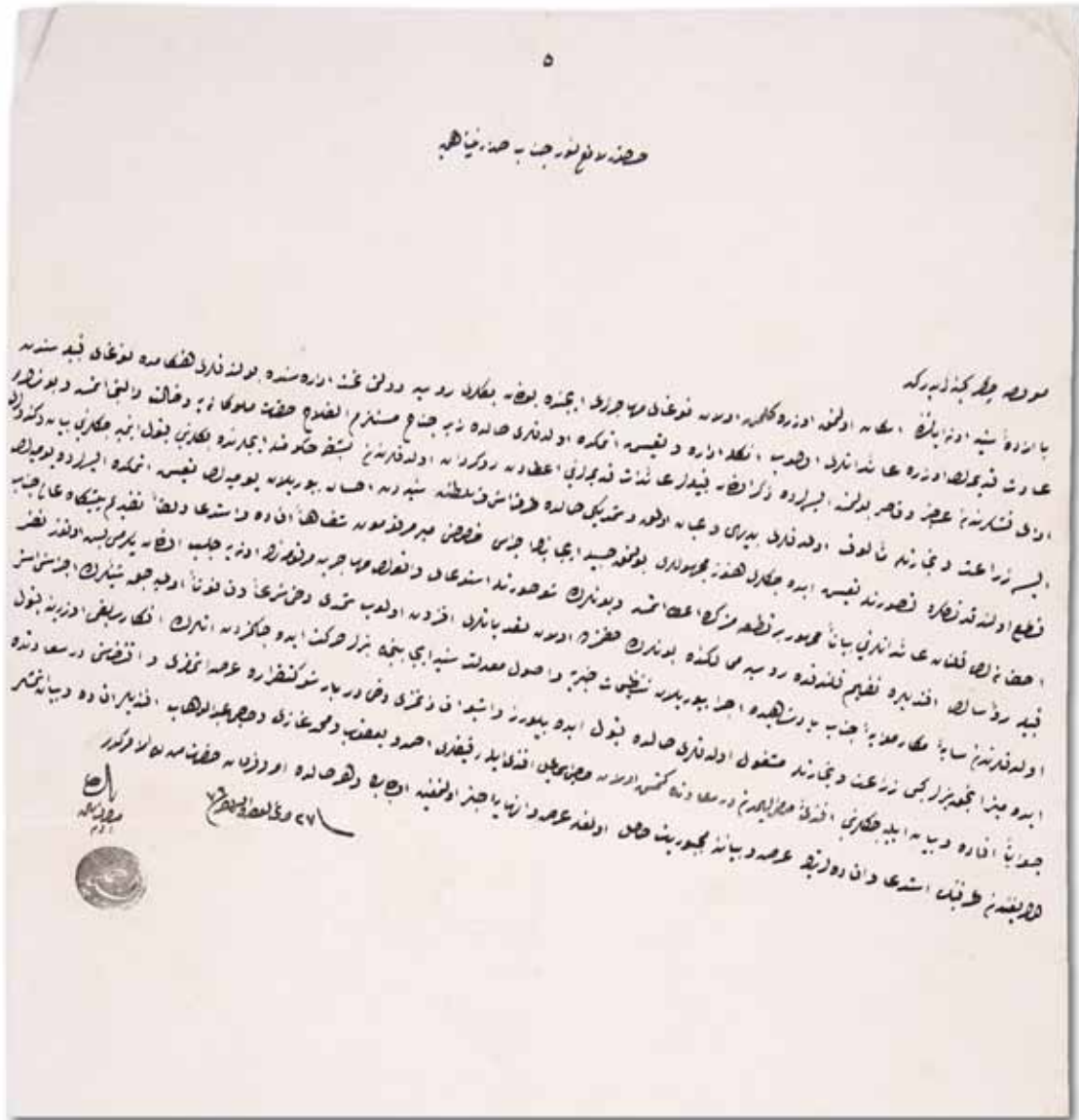
Adana mutasarrıfı saâdetli paşa tarafından tevârüd edip bu kere Meclis-i Tanzimat'a havale buyurulan tahrirât lede'l-kırâ'e hulâsa-i müeddâsından li ecli'l-iskân eyalet-i mezkûreye irsâl ve izâm kılınmış olan Nogay muhâcirlerinin beyleri ziraat ve hırâsetden istinkâf ile usûl ve âdât-ı kadîmeleri vechile melfûf pusulada muharrer olduğu üzere muhâcirînden bir takım avâid ve rûsûm-ı gayr-ı meşru'a ve ma'kûle ahz ve istihsali emelinde bulundukları ve muhâcirîn-i merkûme dahi kendilerinin memâlik-i mahrûseye hicretlerinden sonra tebea-i sâire-i şâhâne misillü nâil-i nimet-i adalet ve istirahat olarak bunların pençe-i zulm ve i'tisâflarından tahlis-i girîbân eylemeleri istirhamında oldukları beyân ve bu bâbda ne vechile hareket olunmak iktizâ edeceği istizân olunmuş olup revîş-i halden müstebân olduğu vechile beylerin merâm ve maksudları bunlar haklarında kadîmden icra edegeldikleri zulüm ve gadri Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de dahi icra ve elegeldikleri bir takım avâid-i gayr-ı meşru'ayı kemâkân istifa etmek ve bu sûretle bunları adeta daire-i mahkûmiyetde tutmak demek olup halbuki tarifden müstağnî olduğu üzere muhâcirîn-i merkûmenin tâbiyyet-i Devlet-i Aliyye'yi kabul ile Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'ye nakil ve hicretlerinden sonra beylerinin hüküm ve nüfûzu altında kalmaları ve hilâf-ı ma'delet ve kavânîn-i seniyye bir takım avâid itâsına mecbur olmaları bir vechile tecviz olunamayacağından bundan sonra beyler dahi cümlesi hakkında mebzûl buyurulan imtiyâzât ve iânâtdan hissemend olacakları cihetle sâir hemşehrileri misillü ziraat ve hırâsetleriyle ta'ayyüş ederek muhâcirîn haklarında bir gûne muâmele-i gayr-ı lâyık icra ve böyle avâid vesâire ahz eyledikleri halde usûl ve kavânîn-i Saltanat-ı Seniyye'ye tatbikan mücâzât olacaklarının kat'iyen beylere ve beyleri bundan böyle kendilerinden bir gûne resm ve avâid mutâlebe eyledikleri halde vermemeleri ve ısrar etdikleri sûretde keyfiyeti gelip cânib-i hükûmete ifade eylemeleri kaziyyesinin içlerinden söz sahibleri bulu-

nanlara ifade ve tefhîmleri ba'd-ezîn bu keyfiyete sarf-ı inzâr-ı dikkat kılınması lâzım geleceğinin cevaben mutasarrıf-ı mûmâileyhe iş'ârı tezekkür ve tensib olunarak tahrirât ve pusula-i mezkûra leffen pîşgâh-ı sâmi-i âsafânelerine takdim kılındı.

Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehül-emrindir.

Fî 25 Zilhicce sene 1276 [14 Temmuz 1860]

Meclis-i Tanzimat

A. MKT. UM, 414/24

SELANİK'TE BELİRLENEN İSKELELERE MUHACİR ÇIKARILMASI

Selanik sahillerine deniz yoluyla gelen muhâcirlerin arabalar ile iskân yerlerine bekletilmeden sevkedilmeleri husûsundaki emrin uygulanabilmesi için İstanbul'dan gelen vapurların yanlış iskelelere muhâcir çıkarmamalarının tenbih edildiği

31 Ocak 1861

Makam-ı Mu'allâ-yı Hazret-i Sadâret-penâhî'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Muhâcirînden mahall-i iskânlarına nakil ve îsâl olunmak üzere tayin olunan mahalle karîb iskelelere sefâin ile sevk ve tesrîb olunmakda olanların muhtac oldukları araba ve mekârî gibi şeylerin tedârikiyle ve yanlarına mahsûs memûrlar terfikiyle müreffehen irsâl ve izâmları lâzımeden olduğu halde bu bâbda araba ve mekârecilerle tayin kılınan memûrlar tarafından lâyıkıyla takayyüd olunmayarak envâ'-ı sefâlete dûçâr ve meşâkk-ı seferiyeden bizâr oldukları tahkik ve istihbar buyurulmuş ve halbuki bunlar terk-i dâr u diyâr ve feda-yı emlâk ve akâr ederek zîr-i cenâh-ı müstelzimü'l-felâh-ı Saltanat-ı Seniyye'ye dehâlet etmiş ve millet-i İslâmiye'nin müsâfiri bulunmuş garibü'd-diyâr ve kibâr ve sığâr bir takım âdemler olmalarıyla ve husûsiyle şu mevsim-i şitâda esbâb-ı muhâfazadan sade bulunmalarıyla bundan böyle buraya çıkacak muhâcirîn için iktizâ eden araba ve mekârînin sûrat-i tedârik ve itâsı ve haklarında dahi merasim-i mihman-nüvâzinin bi'l-icra yanlarına memûr-ı mahsûs dahi terfikiyle müreffehen ve müsterîhan mahall-i iskânlarına hüsn-i imrâr ve isrâsı husûsu Fî 2 Receb sene [1]277 tarihiyle müverrahan hâme-ârâ-yı ta'zîm ve ibcâl olan emirnâme-i sâmi-i cenâb-ı vekâlet-penâhîlerinde emr u fermân buyurulmuştur.

Muhâcirîn-i merkûme için iskelelerde mahsûsan memûrlar ve muktezî araba ve hayvanlar bekletdirilerek vürûd edenler merasim-i mihman-nüvâzinin icrasıyla beraber hemen müreffehen ve müsterîhan mahall-i iskânlarına nakil ve îsâl olunmuş olup fakat ber-vech-i muharrer memûr ve araba ve hayvanlar yirmi-yirmi beş gün iskelelerde beklediği halde vapur kapudânları muhâcirîn-i merkûmeyi semt olmayan iskelelere çıkardıkları ve oraca ise tedârikât-ı lâzime bulunamadığı cihetle bazı mertebe suûbet verilmiş iken yine icabı icra olunarak sefâlet çekdirilmemiş ve keyfiyet daha ol vakit bâ-telgraf komisyon-ı mahsûs

riyâsetine bildirilmiştir. Ba'd-ezîn bu yolda dahi irâde-i merhamet-âde-i cenâb-ı Sadâret-penâhîlerine tevfik-i hareket olunacağı bedîhî olup fakat gelecek muhâcirînin dahi öyle semt olmayan iskelelere çıkarılmamaları hakkında iktizâ-yı hâlin icrası mütevakkıf-ı re'y-i zerîn-i isabet-rehîn-i cenâb-ı Sadâret-penâhîleri bulunmağla ol bâbda ve her halde emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 19 Receb sene [1]277 / [31 Ocak 1861]

Vali-i Eyalet-i Selanik
Hüsnü

İSTANBUL MUHACİRİN KOMİSYONU'NUN TEŞKİLAT YAPISI

İstanbul Muhâcirîn Komisyonu'nda görevli kâtib ve memûrların isim ve unvanları ile maaşlarına 1861 yılı itibariyle yapılan zammı gösteren liste
31 Mart 1861

8

Berây-ı

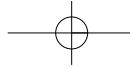
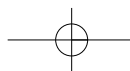
Maaşât-ı ketebe ve memûrîn-i mûmâileyhim müstahdem-i Komisyon-ı Muhâcirîn-i Dersaâdet ve beher şehr in-kadar meblağ maaş dâde. Bâ-itibar-ı 6 Mart sene [12]77. Ma'a-kadîm müceddeden mâh be mâh an-vezne-i komisyon itâ ve defâtir-i Masârîfât-ı idhâleş irâde-i seniyye taalluk kerde ve be-komisyon-ı mezbûr ilmuhaber dâde.

Fî 19 N. sene 1277 / [31 Mart 1861]

Müceddeden Tahsisî İrade Buyurulan (guruş)	Kadîm Muhassasları Olan (guruş)	
700	000	Tahrîrât Başkâtibi Asım Bey maaşı
100	300	Mübeyyiz Salahi Efendi maaşı
100	300	Mukayyid Sadık Bey maaşı
100	300	Diğeri Kadri Bey maaşı
400	300	Muhâsebe Mümeyyizi Salih Bey maaşı
250	300	Muhâsib Said Efendi maaşı
100	300	Mübeyyiz Mehmed Emin Efendi maaşı
100	300	İlmühaberci Âşir Bey maaşı
100	300	Veznedâr Ali Efendi maaşı
050	300	Diğeri Ahmed Ağa maaşı
050	300	Diğeri Hacı Kâmil Ağa maaşı
050	300	Diğeri Hasan Ağa maaşı
400	300	Cerîde Odası Mümeyyizi İsmail Efendi maaşı. Şehremaneti'nden muhassasdır

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

000	300	Nüfus Muharriri Halim Efendi maaşı
050	300	Nüfus defâtiri Muharriri Mesud Bey maaşı
120	180	Diğer Nüfus Muharriri Hasan Hüsnü Efendi maaşı
050	300	Vefeyât Memûru Salim Bey maaşı
050	300	Vefeyât Mukayyidi Senâî Efendi maaşı
160	240	Duhûliye Memûru Mustafa Efendi maaşı
100	300	Diğeri Hamdi Efendi maaşı
050	300	Diğeri İbrahim Efendi maaşı
050	300	Fukara Pusulası Muharriri Tahsin Efendi maaşı
050	300	Diğeri Tahsin Efendi maaşı
050	300	Vapur ve Sefâin Defâtirine Memûr Emin Efendi Maaşı
000	300	Refîki Ahmed Efendi maaşı
300	000	Jurnal Memûru İslâm Efendi maaşı
400	300	Meclis Kâtibi Bahâeddin Bey maaşı
000	250	Meclis Tercümanı Yahya Efendi maaşı
300	000	Kançılaryalar ile Vapur Kumpanyaları Muhâbere Memûru Osman Efendi maaşı
200	000	Anbar Memûru Mustafa Efendi maaşı
000	150	Odacı Mehmed Ağa maaşı
4430	7720	

[illegible]

KIRIM VE KAFKASYA MUHACİRLERİNİN İSKÂN LARI İÇİN ALINACAK TEDBİRLER

9

Kırım ve Kafkasya'dan gelerek kara ve deniz yoluyla vilâyetlere gönderilen muhâcirlerin bir çoğu henüz iskân olunamadığından perişan halde bulundukları / İzmir ve civarına yerleşmek için giden bazı muhâcirlerin İstanbul'a dönerek ilgili makamlardan aslî vatanlarına gitmek istediklerini bildirdikleri, bu durum yerel iskân memûrlarının ilgisiz davranışlarından meydana geldiğinden dirayetli ve ehliyetli yeni memûr ve subaylarla, nefret ettirmeden iskândaki güçlüğü anlatılması gerektiği / Sayıları yüz elli bine ulaşan muhâcirlerin barınma, ziraat aletleri ve yiyecek masraflarının otuz bin kese masraf ile karşılanabileceğinin hesaplandığı, masrafların hayırseverlerin katkılarıyla azaltılabileceği

12 Mayıs 1861

Şimdiye kadar Anadolu ve Rumeli taraflarına gelmiş ve Dersâdet'e gelerek buradan berren ve bahren gönderilmiş olan muhâcirînden ekserisi henüz iskân olunamayıp hâl-i müsâferet ve perişanîde kalmalarıyla aralık aralık istidâ ve iştikâdan hâli olmadıkları halde şimdi bazılarında geldikleri yerlere avdet etmek dâîyesi dahi hâsıl olup hatta İzmir ve havâlisinde bulunan hayli nüfus kemâl-i ye's ile me'vâ-yı akdemlerine gitmek için bugün Dersâdet'e geldikleri tahkik olunmuş ve bu sûretin sâirlerine dahi sirâyet edeceği kaviyyen melhûz ve belki meczûm olarak bunun dahilen ve haricen emvâ'-ı tesirâtı müeddâ olacağı bedîhî bulunmuş olduğundan Muhâcirîn Komisyonu Reisi devletlû Hâfız Paşa hazretleri ve saâdetli Refik Beyefendi Meclis-i Âlî-i Tanzimat'da bulundukları halde icab-ı hâl müzâkere olundukda bunların gönderildikleri mahallerde ahali-i kadîmenin bi't-teşvik istihsal-i muâvenetleriyle vesâir esbâb-ı imkâniyeye teşebbüsle bir gün evvelce birleştirilmeleri zımnında memûrîn-i mahalliyyeye mükerreren muharrerât-ı sâmiye ve talimât-ı mukteziye irsâliyle tekidât-ı lâzime icra buyurulmuş ve bazı mahallerde sûret-i matlûbe husûle gelmiş ise de ekserisinin tehir-i iskânı şu hâli intâc edip bundan sonra yalnız bu yolda iş'ârât ile merkez-i maksuda vâsıl olunamayacağı anlaşıldığına ve devletce icra-yı muâvenet-i mahsûsa ile bu bâbda başkaca masârif-ı külliye ihtiyârı hâl-i hazır hükmünce Hazine-i celîleye bâr olacağı bedîhî ise de bunların böyle me'yûsen

avdete mecburiyetleri ve gitmeyenlerinin refte refte sefilen fevt ve telef olmaları halinden tevellüd edecek mehâzir-i sûriye ve maneviyeye kıyâs ve nisbetle şimdiye kadar sarf ve icra buyurulan himem-i âliye ve masârif-ı vâkı'anın mütemmim ve mükemmili olmak üzere bazı mertebe fedakârlık ihtiyârında dirîğ-i lütuf u inâyet buyurulmayacağına binâen bu yolda vâkı' olan mübâhasenin nihayetinde iskân olunmuş ve olunmamış nüfus-ı vâridenin mikdârı takrîben yüz elli bin râddelerinde olarak bundan elli bin kadar vefeyât vuku'u tahmin olunduğundan ve tecrübe olunduğuna göre her hâne birbiri üzerine beşer nüfusu hâvî olmasıyla el-hâletü hâzihî mevcut olması lâzım gelen yüz bin nüfus yirmi bin hânedan ibaret olacağından işbu yirmi bin hâne için bulundukları mevâkı'in fiyat-ı mütehâlifesine nazaran birbiri üzerine yarımşar kîse masrafla kulûbe şeklinde birer hâne inşâsı on bin kiseye ve emr-i ziraatlarını teshil için her iki hâneye birer çift öküz verildiği ve beher çifti birbiri üzerine biner guruşa alındığı halde bunun bahâsı dahi yirmi bin kiseye ve her hâne için beşer kile tohumluk itâ olunduğu ve tohumluğun kilesi birbiri üzerine mahallerince on beşer guruşa tedârik olunabildiği takdirde iktizâ edecek yüz bin kile tohumluğun bahâsı dahi üç bin kiseye bâliğ olacağı cihetle şu hâle göre Hazine-i celîleye otuz üç bin kîse masârif daha tahmil olunmuş olur ise de mebâliğ-i merkûme def'aten sarf olunmayıp tedrici olacağına ve bunun arasında mahallerince teşvikât-ı lâyık ile ahalice muâvenât-ı mümkün icra etdirilir ise masârif-ı muhammenenin ol sûretle ve cihât-ı sâire ile dahi bazı mertebe tenezzülü me'mûl olarak bi'l-farz bu mikdâr masârif tamamıyla vâkı' olur ise dahi işbu yirmi bin hâne Memâlik-i Mahrûse dahilinde tavnin ve iskân ile emr-i ziraat ve ma'mûriyetleri tedricen derece-i matlûba îsâl olunur ise her bir hâne sekiz yüz yirmi beşer guruş kadar masrafla kazanılacağına nazaran fevâid-i adîdesi ve aksi kaziyede olan mehâzir-i mütenevvîası itibarıyla pek de istiksâr olunacak mertebede görünmediğinden ve sûret-i ma'rûza rehîn-i emr ve tensib-i âlî-i âsafâneleri buyurulur ise vesâil-i icraiyesi başkaca bi'l-etraf mütâlâa ve istizân olunacağından icab-ı hâl Meclis-i Mahsûs'da tezekkür buyurulmak üzere âcilen beyân-ı efkâr-ı kâsıraya ibtidâr kılınmış ise de her halde emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 21 Şevval sene 1277

Meclis-i Tanzimat

*

Atûfetli efendim hazretleri,

Şimdiye kadar Anadolu ve Rumeli taraflarına gelmiş ve Dersaâdet'e gele - rek buradan berren ve bahren gönderilmiş olan muhâcirînden ekserisi henüz iskân olunamayıp hâl-i müsâferet ve perişanîde kalmalarıyla aralık aralık istidâ ve iştikâdan hâli olmadıkları halde şimdi bazılarında geldikleri yerlere avdet etmek dâîyesi dahi hâsıl olup hatta İzmir ve havâlisinde bulunan hayli nüfus kemâl-i ye's ile me'vâ-yı kadîmlerine gitmek için Dersaâdet'e geldikleri tahkik olunmuş ve bu sûretin sâirlerine dahi sirâyet edeceği melhûz olarak bunun dahilen ve haricen emvâ'-ı tesirâtı müeddî olacağı bedîhî bulunmuş olduğundan Muhâcirîn Komisyonu Reisi devletlü Hâfız Paşa hazretleri ve saâdetli Refik Beyefendi Meclis-i Âlî-i Tanzimat'da bulundukları halde icab-ı hâl müzâkere ile kaleme alınmış olan mazbata Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'da dahi mütâlaa kılındı.

Vâkıa muhâcirîn-i merkûmenin bu sûretle avdete mecbur olmaları bâdî-i teessür ve esef olup şimdiye kadar taraf-ı Saltanat-ı Seniyye'den sarf ve icra buyurulan himem-i âliye ve masârif-ı vâkı'anın mütemmim ve mükemmili olmak üzere bazı mertebe fedakârlık ihtiyârında dirîğ-i lütuf ve inâyet buyurul- maması lâzımeden görüldüğünden muhâcirîn-i merkûmenin nüfus-ı mevcude- si üzerine hesap olunduğuna göre bunlara birer ufak hâne inşâ etdirilmek ve emr-i ziraatlarını teshil için her iki hâneye birer çift öküz verilmek ve beşer kile tohumluk itâ kılınmak üzere bunların mecmû'-ı masârifı otuz üç bin kiseye bâliğ olacağı tahmin kılındığına ve mahallerince teşvikât-ı lâzıme icrasıyla ahali ve ashâb-ı servet taraflarından dahi muâvenet-i mukteziye icra olunacağına mebnî masârif-ı merkûmenin hayli tenezzül eylemesi mütehammil bulun- duğundan ve şu kadar ki muhâcirîn-i merkûmenin el'an bazı mahallerde iskân olunamamış olması mahallî memûrlarının himmetsizliğinden neş'et eylediği cihetle bunların tavgini husûsu bu defa dahi onlara havale olursa husûl-i matlû- ba derhal vâsıl olunamayacağından tasavvurât-ı meşrûhânın sürat ve tamamı-i hüsn-i husûlû zımnında zâbitân-ı askeriye vesâireden iktizâ eden mahallere ehliyetli ve dirayetli memûrlar intihâb ve izâmıyla bu işin onlar marifetiyle icra etdirilmesi ve bir de muhâcirîn-i merkûmenin iskân olunan mahallerde mecburiyet altında mukayyed bulundurulmaları kendilerini tenfir eylemekde olmasıyla memûrîn-i mûmâileyhim taraflarından muhâcirîn-i merkûme tavgin ve iskân olunduktan sonra istedikleri mahallere azîmetde muhtar bulunduk- larını beyân ve fakat haklarında icra kılınan iânenin tekrar gidecekleri yerlerde dahi icra olunmayacağına kendilerine anlatılması husûsâtı beyne'l-huzzâr

münasib gibi tezekkür ve mütâlaa kılınmış ise de ol bâbda her ne vechile emr u fermân-ı cânib-ı Padişahi müteallik ve şeref-sudûr buyurulur ise ona göre hareket olunacağı ve manzûr-ı âlî buyurulmak için mazbata-i merkûme arz ve takdim kılındığı beyânıyla tezkire-i senâveri terkîm olundu efendim.

Fî Gurre-i Za. sene 1277

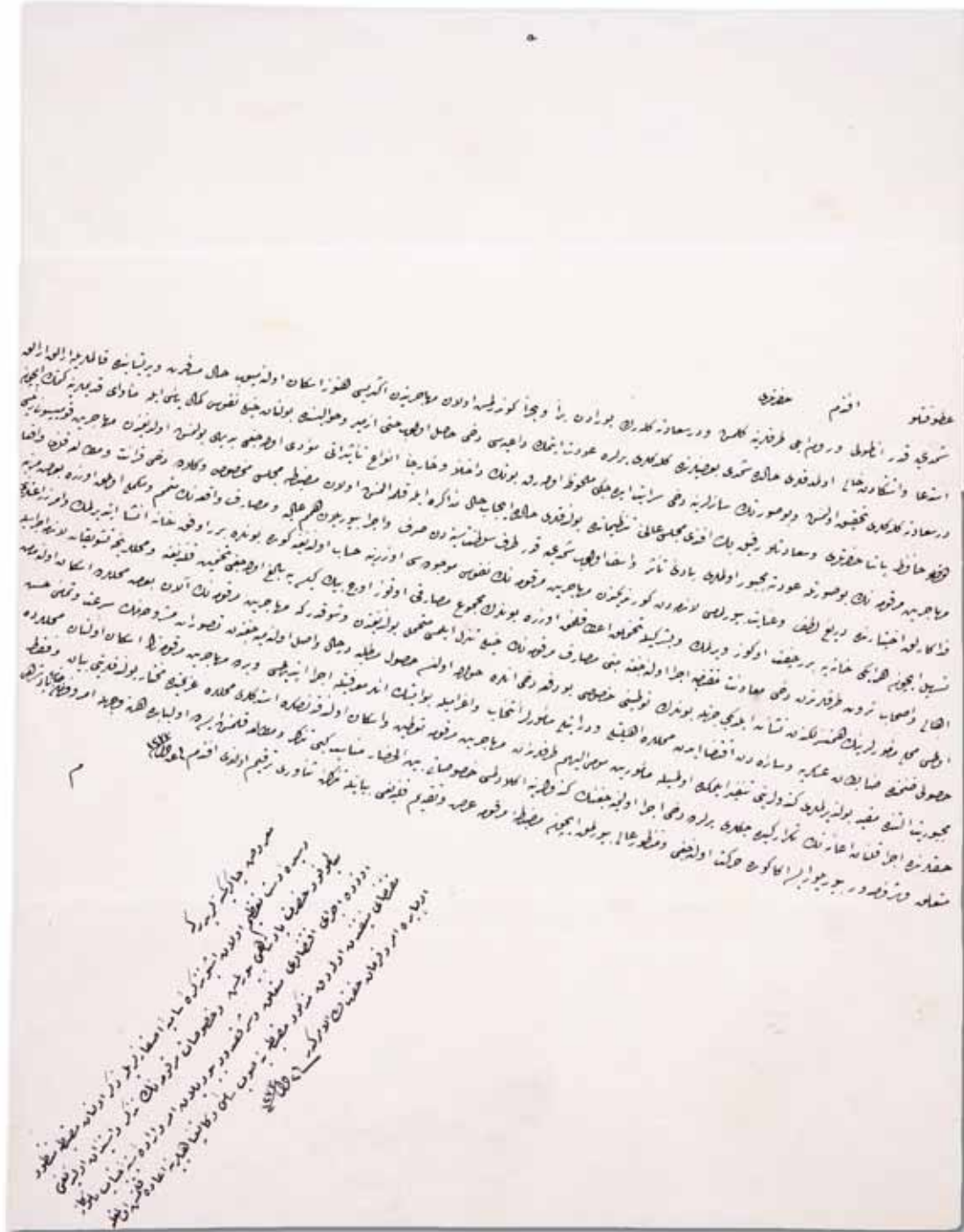
Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Resîde-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle zikr olunan mazbata manzûr-ı maâli-mevfûr-ı hazret-i Padişahi buyurulmuş ve husûsât-ı merkûmenin tezekkür ve istizân olunduğu üzere icra-yı iktizâları müteallik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı mülûkâne muktezâ-yı münîfînden olarak mezkûr mazbata yine savb-ı sâmi-i vekâlet-penâhilerine iâde kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 2 Za. sene 1277 / [12 Mayıs 1861]

[illegible]

**ÇERKES MUHACİRLERİN YANLARINDA GETİRDİKLERİ
ESİRLERİN DURUMU**

Osmanlı topraklarında yerleşmiş olan Çerkes muhâcirlerin yanlarında getirdikleri esirlerinin durumuyla ilgili Meclis-i Vâlâ'nın görüşlerinin uygulama için iskân bölgelerindeki memûrlara bildirildiği

3 Şubat 1862

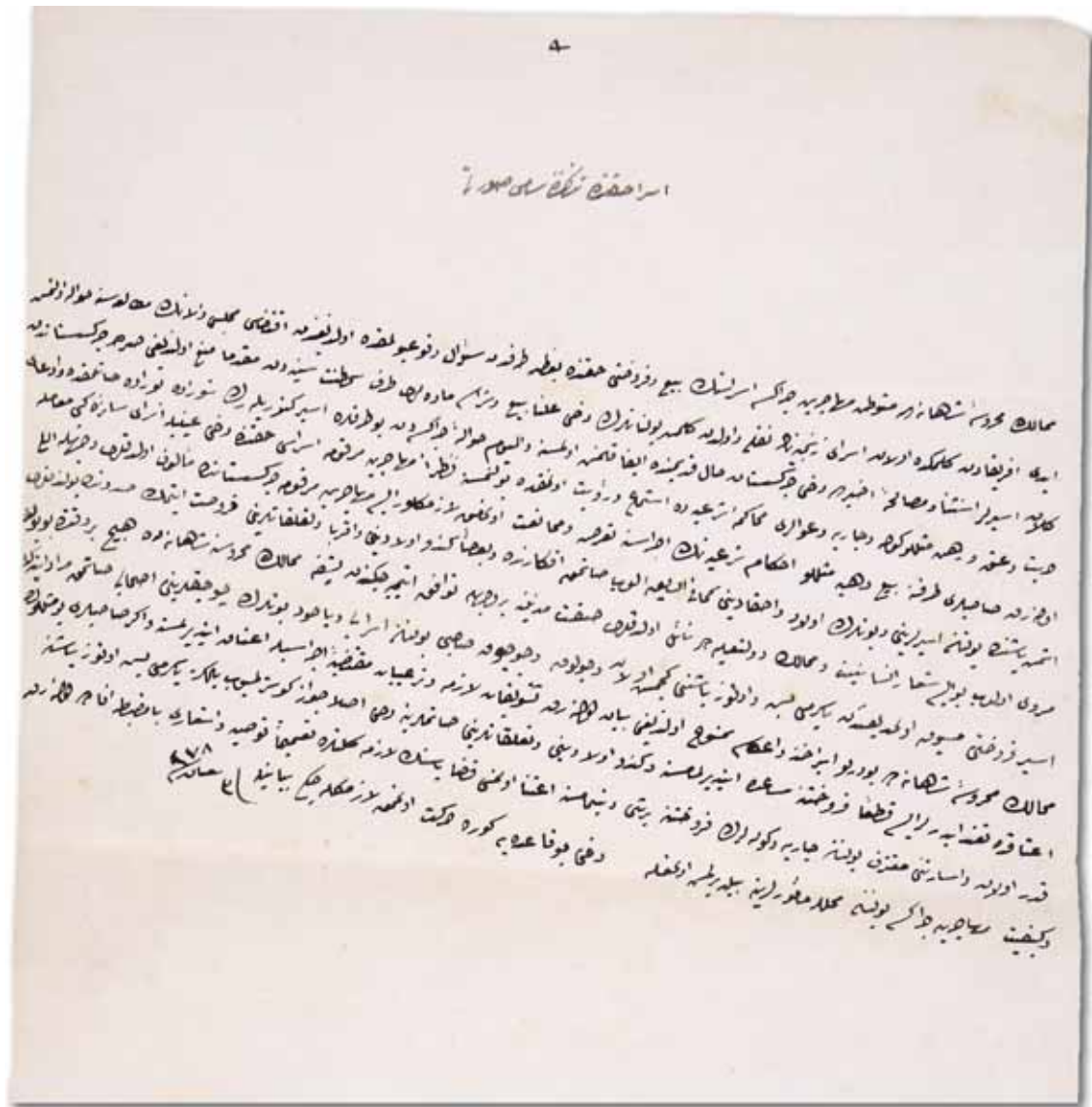
Üserâ hakkında tezkire-i sâmi sûreti

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de mutavattın muhâcirîn-i Çerâkise üserâsının bey' ve fûrûhtu hakkında bazı taraftan suâl vuku'bulmakda olduğundan iktizâsı Meclis-i Vâlâ'nın mütâlaasına havale olunmuş idi.

Afrika'dan gelmekte olan üserâ-yı zenciyenin nakli ve evvelen gelmiş bulunanların dahi alenen bey' ve şîrâsı maddeleri taraf-ı Saltanat-ı Seniyye'den mukaddemâ men' olunduğu sırada Çerkesistan'dan gelen esirler istisnâ ve musâlaha-i ahîrede dahi Çerkesistan hâl-i kadîminde ibkâ kılınmış olmasına ve el-yevm havâli-i Çerâkise'den bu taraflara esir götürülerek şurada burada satılmakda ve iddiâ-yı hürriyet ve ıtk ve rehîn misüllü köle ve câriye davâları mehâkim-i şer'iyede istimâ ve rü'yet olunmakda bulunmasına nazaran muhâcirîn-i merkûme üserâsı hakkında dahi aynıyla üserâ-i sâire gibi muâmele olunarak sâhibleri tarafına bey' ve hibe misüllü ahkâm-ı şer'iyyenin icrasına taarruz ve mümânaat olunmamak lâzım gelir ise muhâcirîn-i merkûme Çerkesistan'da me'lûf oldukları vechile elli altmış yaşında bulunan esirlerini ve bunların evlâd ve ahfâdını kemâ fi's-sâbık alıp satmak efkârında ve bazan kendi evlâdını ve akraba ve taallukâtlarını fûrûht etmek sadedinde bulundukları mervî olup bu ise şîâr-ı insaniyet ve Memâlik-i Devlet-i Aliyye'de nâil oldukları sıfat-ı medeniyete bir vechile tevâfuk etmeyeceğinden başka Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de hiçbir vakitte bu yolda esir fûrûhtu mesbûk olmadığından yirmi beş ve otuz yaşını geçmiş olan ve çoluk çocuk sahibi bulunan üserâyı veyâhûd bunların çocuklarını ashâbı satmak murâd etdikde Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de bu türlü esir ahz ve itâsı memnu' olunduğu beyân olunarak teşvikât-ı lâzime ve tergîbât-ı mukteziye icrasıyla a'nâk etdirilmesine ve eğer sahibleri bu misüllüleri a'nâkda taannüd ederlerse kat'a fûrûhtuna müsâade etdirilmemesine ve kendi evlâdını ve taallukâtlarını satmalarına dahi asla cevâz gösterilmeyip yal-

nız yirmi beş otuz yaşına kadar olan ve esaretini muğterif bulunan câriye ve kölelerin fûrûhtuna bir şey denmemesine itina olunması kazâyâsının lâzım gelenlere ta'mîmen tavsiye ve iş'ârî bâ-mazbata ifade olunarak ve keyfiyet muhâcirin-i Çerâkise bulunan mahaller memûrlarına bildirilmiş olmağla dahi bu kâideye göre hareket olunmak lâzım geleceği beyânıyla.

Fî 3 Şaban sene [1]278 / [3 Şubat 1862]

**TRABZON'DA BİRİKEN YİRMİ BEŞ BİN MUHACİR İÇİN
İDARECİ TAYİNİ**

Trabzon'da Çerkesistan'dan gelen yirmi beş binden fazla muhâcir bulunduğu gibi, Soğucak İskelesi'nde ise göç için bekleyen yüz bin kişinin bulunduğu ve göçe hazırlık yapanlarla bu rakamın yüz yetmiş bine ulaşacağını haber alındığı, yapılacak harcamaların fazlalığı sebebiyle muhâsebesinin düzenli tutulması amacıyla iskân işlerinde tecrübeli Zabtiye eski müsteşarı Tevfik Efendi'nin tayin edilmesi gerektiği

17 Nisan 1864*Sadâret-i uzmâ Müsteşarlığı Makam-ı vâlâsına*

Atûfetli efendim hazretleri,

Leffen tesyîr-i savb-ı âlîleri kılınan buyuruldu-yı âlîde Muhâcirîn Komisyonu reisi devletlü paşa hazretlerinin muhassas olan on bin guruş mazûliyet maaşının komisyonun masârıf-ı müteferrikası için şehriye müretteb olan bin beş yüz guruş üzerine üç bin beş yüz guruş zammıyla on beş bin guruşa iblâğı ve iskân-ı muhâcirîn memûriyetiyle Sivas taraflarında bulunan Mirlivâ saâdetli Ömer Paşa'nın celbi ve yerine Konya cânibi muhâcirîni iskânına memûr izzetli Salih Bey'in Sivas ve Canik havâlilerine tahvil-i memûriyeti ile paşa-yı mûmâileyhin üç bin iki yüz elli guruş maaş-ı muvakkatinden sülüsünü tenzil olunarak küsûr üç bin guruşun bu defa Trabzon'dan gelen ve bundan böyle gelecek olan muhâcirînin mevâki'-i mürettebeye nakil ve sevki memûriyet-i mahsûsasına tayin kılınan Komisyon Başkâtibi Yâver Efendi'ye memûriyet-i asliyesi maaşına ilaveten ve muvakkaten tahsisi ve kendisine komisyon veznesinden beş bin guruş harcırah itâsı irâde ve iş'âr buyurulmuş ise de mûmâileyh Ömer Paşa'ya İskân-ı Muhâcirin memûriyeti için üç bin iki yüz elli guruş maaş tahsisine dair Hazinece bir gûne kayd olmadığı gibi Nizamiye Muhâsebesince dahi ma'lûmat bulunmadığı yazılan derkenarlardan anlaşılmış olmasıyla maaş-ı mezbûrun sûret-i tahsisinin iş'ârıyla buyuruldu-yı âlî-i mezkûrun iâdesine himem-i aliyyeleri derkâr buyurulmak bâbında emr u irâde hazret-i men lehül-emrindir.

Fî 7 Ramazan sene [1]280 ve fî 2 Şubat sene [1]279

Fâzıl

*

Cenâb-ı cânib-i müsteşar-ı Sadâret-i uzmâ'ya

Atûfetli efendim hazretleri,

İskân-ı muhâcirîne memûr saâdetli Ömer Paşa'nın yerine Mirlivâ izzetli Salih Bey tayin olunup paşa-yı mûmâileyh açıkda bulunduğ u maaşından başka şu memûriyetinden dolayı muvazzaf hey'etden olarak zam olunan üç bin bu kadar gurusu maaşından üç bin gurusu muhâcirin-i merkûmenin sevkine memûr Yâver Efendi bendelerine tahsis buyurulmuş ise de paşa-yı mûmâileyhin maaşına dair Hazinece kayıd bulunamadığı beyânıyla komisyonca bu bâbda ma'lûmat olup-olmadığı cânib-i Hazine-i celîleden istihrâc olunmuş ve emsâli iskân-ı muhâcirîne memûr zâbitan-ı askeriyyeden açıkda bulunanların hitâm-ı memûriyetlerine değ in maaşları üzerine muvazzaf sûretiyle bir misli dahi Hazine-i celîleden zam olunmakda olduğu gibi paşa-yı mûmâileyhin bu tarafd an hîn-i memûriyetinde açıklık maaşı bulunan üç bin bu kadar gurusun üzerine muvakkaten bir misli daha zam olunarak azîmet etmiş olduğ una komisyonca ma'lûmat olması ve taraf-ı âcizâneme ve faziletli Said Efendi dâîlerine bu vechile ifade kılınması münasebetiyle arz ve beyân-ı hâle ibtidâr kılınmış ise de "şimdi kaydı yokdur" deniliyor.

Efendi-i mûmâileyh de maaşsız olamayacağından efendi-i mûmâileyhin şu iş için tahsis olunan üç bin gurusu maaşının icra-yı icabı mutlaka himmet-bülend-i müterettib-i kerîmânelerine menût olmağ in ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 11 Ramazan sene [1]280 ve fî 6 Şubat [1]279

Vecîhi

*

Atûfetli efendim hazretleri,

Çerkesistan'dan Trabzon'a gelmekde olan muhâcirîn münasib mahallere irsâl ve iskân olunmakda ise de Trabzon memleketinin mazbûtiyeti ve'l-hâletü hâzihî mevcut olan muhâcirînin yirmi beş bin nüfusdan ziyâde bulunması cihetleriyle bunları mahall-i iskânlarına sevk edinceye kadar muvakkaten orada barındırarak mahaller bulunmadığından ve erzak ve havâyic-i zarûriyelerini tedârik etmekde dahi her türlü müşkilât görüldüğ ünden bu bâbda teshilât-ı mümkünenin icrası hakkında ma'lûmat ve mütâlaât-ı mahalliyesini şifâhen ifade eylemek üzere mahsûsan damadı Enis Bey'i bu tarafa izâm eylediğ ini mutazammın Trabzon Valisi devletlü Emin Paşa hazretlerinin bir kıt'a tahrirâtı gelmiş ve

mîr-i mûmâileyh celb ile istifsâr-ı hâl olundukda sâye-i şevket-vâye-i hazret-i mülûkânede tayin olunan memûru vâsıtasıyla ve tertib kılınan vapurlar ile muhâcirîn-i vâride bir yandan sevk olunuyor ise de şu aralık kesret üzere gelmeleriyle Trabzon'da ber-vech-i muharrer hayli nüfus tecemmü' eylemiş ve bunları muhâfaza ve ikâme edecek mahall ve idare eyleyecek tayinât yetiştirmek müşkil ve müte'assir görünmekde ve hatta sarf ve itâ olunan tayinât vesâirenin defterlerini oranın mal katibleri zabt ve tanzime maslahatın cesameti mülâbesesiyle [] olmasıyla bunların esbâb-ı nakliye ve iskâniyesinin tedâbir-i külliyye ve bir muktedir muhâsebeci ile çend nefer muhâsib kâtibe ihtiyacı ifadât-ı vâkı'asının hulâsasından anlaşılmış ve onu müteâkib vali-i müşârünileyhin kendisine vârid olan tahrirâtında dahi şu günlerde Trabzon'a geçmek üzere Soğucak İskeleyi'nde yüz bin kadar nüfus ictimâ edip sâir müteheyi' bulunanlar ile yüz yetmiş bine bâliğ olacağı ve muahharan dört bini def'aten gelip tezyid-i müşkilât ve hayret eylediği hikâye ve iş'âr kılınmış olmağla keyfiyet beyne'l-havâs te'em-mül olunup vâkı'a bu makûle muhâcirînin külliyyet üzere gelişine nazaran masârıf-ı vâkı'aları için mebâliğ-i kâfiye yetiştirmek ve esbâb-ı nakliye ve iskâniyeyi def'aten ve âcilen tedârik ve tehyi'e eylemekliğin usret-i azîme ve hâl-i hâzırın adem-i müsâadesi aşikâr olmasıyla beraber böyle vatanından bi'z-zarure envâ-ı felâketle ve feda-yı mal ve kudretle dûr ve mehcûr olan bunca nüfus-ı müslimenin memâlik-i hazret-i şâhâneye kabul olunmayarak düşman-larının yed-i kahr ve zulmünde bırakılması İslâmiyet ve insaniyetce rehîn-i hayy-iz-i cevâz olamayacağı vâzihâtndan olup cenâb-ı Hak velî-nimet-i bî-minnetimiz Padişahımız efendimiz hazretlerinin eyyâm-ı ömr ü şevket ü ikbâl ve saltanat-ı mülûkânelerini müzdâd ve firâvân buyursun.

Zîr-i cenâh-ı müstelzimü'l-felâh-ı Saltanat-ı Seniyye'ye sığınmak üzere ale't-tevâlî gelmekde olan muhâcirîni hüsn-i kabul ve imkân müsâid olduğu mertebede idare ve iskânları vesâilini istihsale himem ve mesâîyi masrûf ve meşmûl eylemek merâhim ve eşfâk-ı cihân-ı şümûl-i hazret-i velî-nimete muvâfık bulunmağın şimdiye değin mahsûs ve müteaddid memûrlar irsâl ve komisyon marifetiyle erzak ve elbise gibi şeyleri bir taraftan tertib ve isbâl olunmakda idüğü ve sevk-i muhâcirîn için Komisyon Başkâtibi Yâver Efendi dahi üç bin gurus maaş ile mukaddemce Trabzon'a gönderilip onun dahi vüs' derecede çalışmakda bulunduğu derkâr ise de bu sûretle külliyyetli gelen ve müteheyi' bulunan ve muhâcirînin gerek Trabzon'da muvakkaten idaresi ve gerek mahall-i iskânlarına sevk ve tesrîbi esbâb ve tedâbir-i cesîmeye muhtac bulunduğundan ve iş'âr olunduğu vechile yüz yetmiş bin nüfus bir kere gelecek olur ise onları Trabzon gibi

bir mevki'de tutmak ve barındırmak müstehîl olacağından bunları hemen geldikçe münasib görülecek mahallere nakil eylemek üzere icab eden vapurların tertib ve tedârîki devletlü kapudân paşa hazretleri ve bazı kumpan- yalar ile ve Hariciye Nezâret-i Celîlesi tarafından dahi sefâretle taht-ı muhâberede bulunarak fakat muhâcirîn-i vâridenin idare ve muhâfazası ve münasib mahallere sevk ve tesrîbi ve tayinât ve masârîfât-ı vâkı'asının tesviye ve rû'yet olunması fî-nefsü'l-emr ağırca işler idüğüne mebnî onu hüsn-i temşiyete muktedir bir memûr irsâli iktizâ-yı halden görünmekle münasibi mülâhaza olundukda Zabtiye Müsteşarı esbak saâdetli Tevfik Efendi hazretleri bu makûle fevkalâde memûriyetlerde istihdam olunmuş ve âsâr-ı dirayeti tecrübe kılınmış olduğundan müşârünileyhın maiyyetine Maliye Hazine-i celîlesinden iki muhâsib katib ve cânib-i Zabtiye'den müs'taid yirmi-otuz nefer ile birkaç müntehab zâbit verilerek Trabzon'a tayin ve izâm kılınması ve kendisine muvakkaten on beş bin guruş maaş itâ olunması ve bu halde mûmâileyh Yâver Efendi'nin orada işi kalmayacağından diğer tezkire-i senâverîde arz ve istizân olunduğu vechile Anadolu tarafında ve muhâcirin iskân edilecek dört nefer memûrdan birinin yerine efendi-i mûmâileyhin el-hâletü hâzihî almakda olduğu maaşla tayin ve izâm edilmesi ve mukaddemâ Trabzon'a tayininde tahsis olunan üç bin guruşa Sivas taraflarına memûr Mirlivâ saâdetli Ömer Paşa'nın iskân-ı muhâcirîn memûriyeti maaşı olan üç bin bu kadar guruşa karşılık ittihâz olunmuş ise de onun bu memûriyet-i muvakkatesi için maaş olmadığı muahharan Nezâret-i Celîle-i Maliye'nin tezkire-i vâridesinde gösterilmiş olmasına nazaran mûmâileyh yâver efendiye bu husûs için bâ-irâde-i seniyye itâ olunmuş ve bundan böyle verilmesi muktezî bulunmuş olan maaşın Hazinece muhâcirînin sâir masârıfı sırasında kabul ve tesviyesi umûr-ı tabiiyeden olmağla icra-yı iktizâlarının nezâret-i müşârünileyhaya havale olunması sûretleri tensib ve tasvib kılınmış ve işbu yeni gelen muhâcirinin dahi ekserisi pek çıplak olduğu tahkikât-ı vâkı'adan istidlâl olunmasıyla ve topuna elbise irsâlinin imkânı olmamasıyla yalnız on yaşına kadar olan nüfus-ı sagîrenin en ziyâde perişan-ı hâl olanlarına verilmek üzere komisyon veznesinden mukaddemki îânenen ihtiyâten tevkif kılınan yüz elli bin guruşa yakın akçe ile biraz daha elbise ve nüfus-ı kebîresine dahi Amerikan bezinden uzunca gömlek imal ve irsâl etdirilmiş olmağla ol bâbda her ne vechile emr u fermân-ı hümayûn-ı cenâb-ı Padişahî şeref-sünûh ve sudûr buyurulur ise mantûk-ı münîfî infâz olacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı, efendim.

Fî 9 Za. sene 1280

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Resîde-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle evrak-ı ma'rûza manzûr-ı âlî-i hazret-i Padişahî buyurulmuş ve tensib ve istizân olunduğu vechile mîr-i müşârünileyhin maiyyeti memûrlarıyla Trabzon'a tayin ve izâm kılınması ve husûsât-ı muharrere-i sâirenin dahi ber-vech-i meşrûh icra-yı iktizâları müteallik buyurulan emr u irâde-i seniyye-i hazret-i tacdârî mantûk-ı münîfinden olarak evrak-ı merkûme yine savb-ı sâmi-i Sadâret-penâhîlerine iâde kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 10 Za. sene 1280 / [17 Nisan 1864]

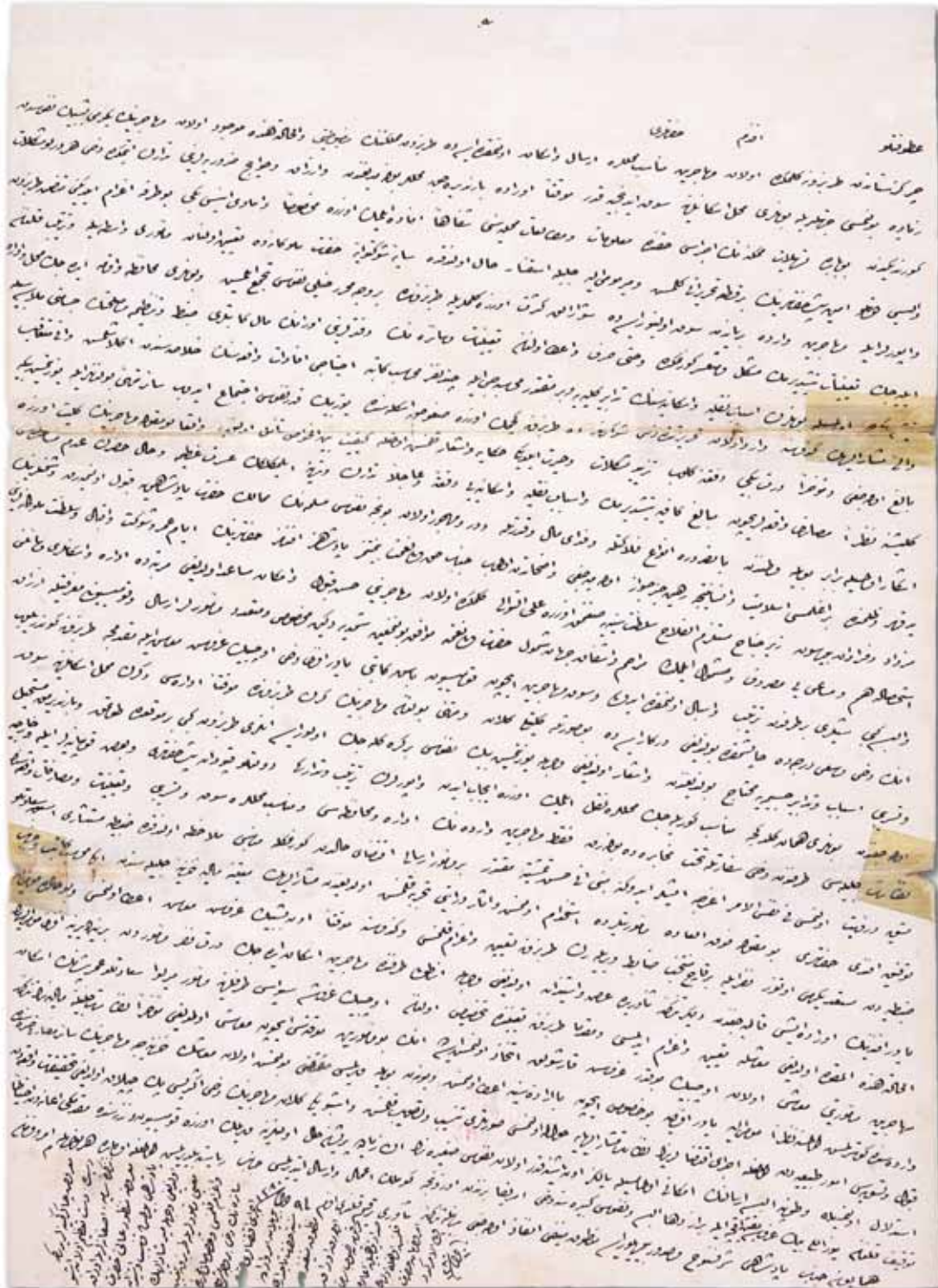

در این علم نیست یعنی مقام و ادب

$$y_1 + y_2$$
[illegible]

جواب خیر متاخر و موخر

[illegible]

i. DH, 524/36128

**MUHACİR MASRAFLARININ DAHA ÖNCE İSKÂN EDİLEN MUHACİR
TAHSİSATINDAN KARŞILANMASI**

Çerkes ve diğer muhâcirlerden önceden gelerek yerleşip çiftçilik yapanların
öşür gelirlerinin yeni iskân edilen muhâcirlerin günlük ihtiyaçlarına
harcanmasının kararlaştırıldığı

2 Haziran 1864

Bir müddetden beri Saltanat-ı Seniyye'nin lütf ve sahâbetine iltica ile Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'ye ihtiyâr-ı hicret eylemekde bulunan akvâm-ı Çerâkise vesâire haklarında ber-muktezâ-yı şîâr-ı celîl-i garib-nüvâzî mebzûl ve şâyân buyurula gelen müsâadât ve a'tâf-ı seniyyenin en başlıcası bunların müddet-i mütefâvite ile vergi ve aşâr ve tekâlif-i muhtelif-i sarieden istisnâları maddesi olarak bu ihsân-ı bî-pâyân kendilerince bir nimet-i adîmül'imtinân olmasıyla sâye-i merâhim-vâye-i hazret-i Padişahide mazhar oldukları esbâb ve vesâil-i memdûha-i medeniyet ve vesâit-i istirahat ve saâdet delâletiyle akvâm-ı muhâcirenin hâl-i servetleri daima müterakki olacağına binâen muâfiyet-i meb-hûsenin bekâ-yı ahkâmı muvâfık-ı şân ve matlûb-ı âlî ise de ma'lûm-ı sâmi-i vekâlet-penâhileri buyurulduğu üzere aşâr teklifi vâridât-ı umûmiye-i sâire ve şahsiye kabilinden olmayıp bir kavm ve cemâatin iskânı icra ve zer' u hars için kendilerine arazi irâe ve itâ olundukda tevaggul ve tetmîm-i esbâb-ı ziraatle bir senede mahsulünü almağa ve o cihetle kâr ve ticaret etmeğe ve binâberîn ahali-i sâkine-i kadîme ile bu husûsda hemen hemhâl olmağa başlayacağı mevâdd-ı mücerrebe ve tabiiyeden bulunmuş ve muhâcirînin şimdiye kadar gelip yerleşmiş ve ziraate girişmiş olanları işte mahsulâtca o istifadeye nâil olmuş olup bâ-husûs Tuna havâlisinde ve Mecidiye Kasabası ile civarında iskân edilen muhâcirlerin gerek ziraatce ve gerek ticaret ve sanatca halleri arzu olunan dereceye vâsıl ve diğer yerlerde dahi bu maksad ekser hâsıl olduğundan ve bu cümle ile beraber Çerkesistan'ın hâl-i hâzırı iktizâsınca fevc fevc kabâil-i kesîre ve mütenevvia gelmekde ve bunlar dahi mukaddemâ vürûd eden ve îvâ ve tavin edilen hemşehrileri haklarında cereyân etmiş olan muâmele-i lutfiye ve iskânî-yeye ve daha sâir türlü teshilâta mazhar olmakda bulunduklarından saltanat-ı seniyyenin bu emr-i cesîm ve mühimmi için ihtiyâr eylediği masârîfât ve cânib-i ahali-i kadîmeden arz olunan muâvenât bir daire-i vesî'ada deverân etmekde

olmasına mebnî ber-minvâl-i muharrer mukaddemleri hicretle hâne ve esbâb-ı zer'ıyyeye nâiliyetle eşî'a-i medeniyetden hissedâr-ı etvâr olanların dahi sonra gelen vatandaşları haklarında devletce ve umûm ahalice icra kılınan muâvenet-i sahihiyyeye fi'len dahil olmaları muktezâ-yı şe'âir-i insaniyet ve hamıyyete muvâfık olacağından ve maamâfih şu efkâr ve mütalaâtın icraatı bir nisbet-i sâlime ve âdileye mübtenî olmak lâzım idüğinden evvelce Memâlik-i Devlet-i Aliyye'ye hicretle levâzım-ı iskâniye ve zirâiyeleri kesb-i istikrar etmiş olan ve tarih-i îvâlarından itibaren üç sene mürûr ile ziraata girişmiş bulunan akvâmın mahsulâtından aynen öşr istifâ olunarak bundan hâsıl olacak zahîrenin ebnâ-yı cinslerinden muahharan gelen ve henüz iskân olunamayan muhtacîn-i muhâcirîn nân-ı aziz ve tohumluğuna karşılık ittihâz kılınması ve bu kararın muhâcirîn sâkin olan eyalâtca suistimâl ve ilândan vikâyesiyile şu murâd-ı hayr-ı iştîmâlin vâridât-ı öşriye ile mükellef olacak muhâcirlere bi'l-etraf tebliğ ve tefhîm olunarak muâmele-i tahsiliyesinde iz'âc ve tasaddî vuku'a getirilmemesine ve istihsal kılınacak zehâirin cihât-ı ma'rûzadan gayrıya sarf edilmemesine bezl-i dikkat ve itina olunması husûsunun ta'mîmen bâ-emir-nâme-i sâmi tavsiye ve iş'arıyla hazinece tesviye-i muktezâsının Maliye Nezâret-i Celîlesi'ne havalesi tezekkür kılındı ise de ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehül-emrindir.

Fî 17 Zilhicce sene 1280 ve fî 12 Mayıs sene 1280

Meclis-i Vâlâ azâlarının mühürleri

*

Atûfetli efendim hazretleri;

Bir müddetden beri Saltanat-ı Seniyye'nin lütf ve sahâbetine iltica ile Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'ye ihtiyâr-ı hicret eylemekde bulunan akvâm-ı Çerâkise vesâire haklarında mebzûl ve şâyân buyurula gelen müsâadât ve a'tâf-ı seniyyenin en başlıcası bunların müddet-i mütefâvite ile vergi ve aşâr ve teklifden müstesnâ ve muâf olmaları maddesi olup eğerçi muâfiyet-i mezkûrenin bekâ-yı ahkâmı muvâfık-ı şân-ı âlî ise de aşâr teklifi vâridât-ı umûmiye-i sâire ve şahsiye kabilinden olmayıp bir kavm ve cemâatin iskânı icra ve zer' u hars için kendilerine arazi irâe ve itâ olundukda tevaggul ve tetmîm-i esbâb-ı ziraatle bir senede mahsulünü almağa ve o cihetle kâr ve ticaret etmeğe ve binâberîn ahali-i sâkine-i kadîme ile bu husûsda hemhâl olmağa başlayacağı mevâdd-ı mücerrebe ve tabiiyeden bulunduğu ve muhâcirinden şimdiye kadar gelip

yerleşmiş ve ziraate girişmiş olanlarının ekserisi arzu olunan dereceye vusûl ile iktidar hâsıl ederek bununla beraber fevc fevc gelmekde bulunan kabâil-i kesîre ve mütenevvîa dahi mukaddemâ gelmiş olan hemşehrileri haklarında cereyân eyleyen muâmele-i lutfiyeye mazhar olmakda idüğine mebnî Saltanat-ı Seniyye'nin bu emr-i cesîm ve mühimmi için ihtiyâr eylediği masârîfât ve cânib-i ahali-i kadîmeden arz olunan muâvenât bir daire-i vesî'ada deverân etmekde olmasıyla mukaddem gelip kesb-i iktidar edenlerin dahi sonra gelen vatan-daşları haklarında devletce ve ahalice icra kılınan muâvenât-ı sahîhaya fi'len dahil olmaları muktezâ-yı şîâr-ı insaniyet ve hamîyyetden görüldüğünden evvelce Memâlik-i Devlet-i Aliyye'ye hicretle levâzım-ı iskâniye ve ziraiyeleri kesb-i istikrar etmiş olan ve tarih-i îvâlarından itibaren üç sene mürûr eden akvâmın mahsulâtından aynen öşr istifa edilerek hâsıl olacak zahîrenin ebnâ-yı cinslerinden muahharan gelen ve henüz iskân olunamayan muhtacîn-i muhâcirînin ekmek ve tohumluğuna karşılık ittihâzı Encümen-i Mahsûs-ı Meşveret'de tasvib ile keyfiyet Meclis-i Vâlâ'ya havale edilmiş idi. Ol bâbda mütalaât-ı vâkı'ayı mutazammın tanzim edilmiş olan mazbata manzûr-ı âlî-i hazret-i şehinşahî buyurulmak için leffen arz ve takdim kılınmış ve mütâlaa-i mebsûta Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'nın mülâhazâtına mutâbık ve hâl ve maslahata muvâfık görünmüş olmağın ber-mûceb-i mazbata icra-yı icabâtı hakkında her ne vechile emr u fermân-ı cenâb-ı Padişahi şeref-sünûh ve sudûr buyurulur ise ona göre hareket olunacağı beyânıyla tezkire-i senâveri terkîm kılındı efendim.

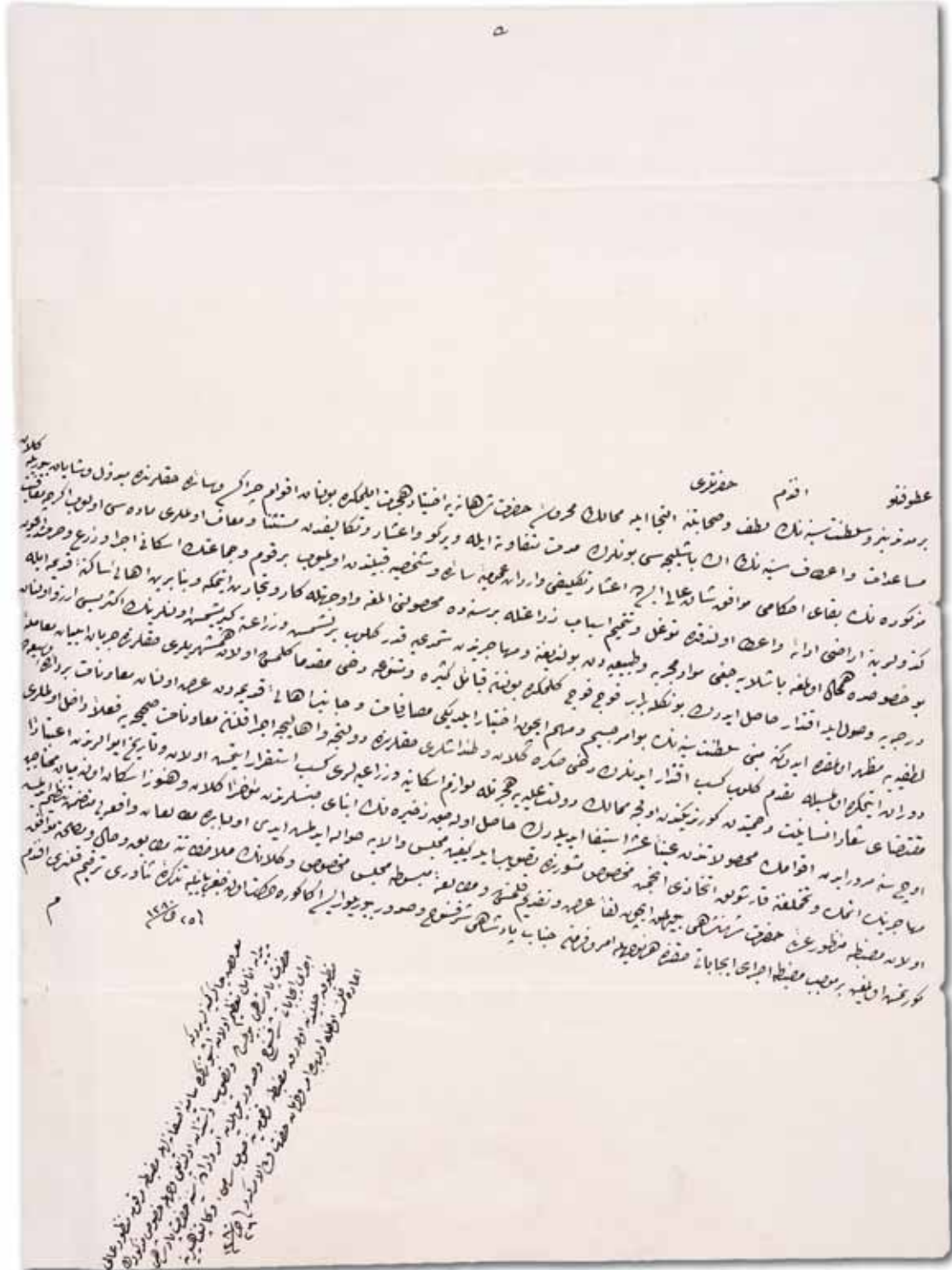
Fî 25 Z. sene 1280

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Pîrâye-i enâmîl-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle mazbata-i merkûme manzûr-ı âlî-i hazret-i Padişahi buyurulmuş ve tasvib ve istizân olunduğu vechile husûs-ı mezkûrun icra-yı icabâtı şeref-sünûh ve sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i hazret-i Padişahi mantûk-ı celîlinden olarak mazbata-i merkûme yine savb-ı sâmi-i vekâlet-penâhilerine iâde kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 26 Z. 1280 / [2 Haziran 1864]

[illegible]

İ. MMS, 28/1220

ÇEÇEN MUHACİRLERİN OSMANLI SINIRINDAN TESLİM ALINMASI

Çeçen muhâcirlerin Osmanlı hududundan teslim alınma vakti yaklaşmakta olduğundan Mirlivâ Nusret Paşa'nın süratle görev yerine hareket etmesi gerektiği

21 Nisan 1865

13

Taraf-ı Vâlâ-yı Kaymakamî'ye

Çeçen kabilesinin hudud başından beri tarafa zaman-ı nakil ve teslimi takarrüb etmekde olduğundan Mirlivâ saâdetli Nusret Paşa'nın sürat-i izâmını hâvî Muhâcir Komisyonu Riyâset-i Celîlesi'nden makam-ı vâlâ-yı müsteşariye meb'ûs tezkire leffen irsâl kılınmış ve paşa-yı mûmâileyhin tacîl-i azîmeti geçen gün dahi savb-ı sâmilerine iş'âr ve ihtar edilmiş olmağla müsâra'aten savb-ı memûriyetine hareketi ve vusûle sübût ve sürat eylemesi husûsunun tenbih ve tekid buyurulması siyâkında tezkire.

25 Zilkâde sene 1281 / [21 Nisan 1865]

**ABAZA İSKÂNİ İÇİN BELİRLENEN USÛL VE ESASLARA
DAİR TALİMAT**

Osmanlı topraklarına göç etmesi kararlaştırılan Abaza boyunun iskânı için belirlenen, yerleşim bölgelerindeki idarî birimlere gönderilecek olan usûl ve esaslara dair talimât

11 Nisan 1867

14

Makam-ı Sâmi-i Hazret-i Seraskerî'ye

Ma'rûz-ı câkerleridir ki,

Ma'lûm-ı âli-i Sipehdârîleri buyurulduğu vechile Abaza kabilesinden bir hayli nüfusun Memâlik-i Şâhâne'ye hicret edeceğinden sâye-i inâyet-vâye-i cenâb-ı Padişahide münasib mahallerde iskân ve îvâ edilmek üzere muhâcirîn-i vâride için Trabzon ve Canik ve Sinob merkez tahsis olunarak icab eden sevk memûrlarının intihâb ve tayini derdest ise de beyândan müstağnî olduğu vechile mihan ve meşakkat-i seferiye ve esbâb-ı sâire-i arızadan dolayı bunlar içinde zuhûr edecek hastaların muayane ve tedavisiyle mültezim olan hıfz-ı sıhhat kaziyyesinin muhâfaza ve istikmâl kılınması ve bununla beraber hâsıl olacak cemiyetden ve bazı yolsuz ef'âl ve harekâtdan nâşî te'affün peydâsıyla bir gûne uygunsuzluk vuku'a getirilmemek üzere usûl-i sıhhiyece takayyüdât-ı lâzime ve tedâbir-i mukteziye icra olunması zımnında gönderilecek memûrlar ile beraber bir de münasib ve muktedir hekim izâmı derece-i vücûbda görüldüğü gibi bunların Meclis-i Sıhhiye tarafından intihâb ve sûret-i hareket ve memûriyetlerini mübeyyin icabı vechile talimât-ı mahsûsa dahi itâsı maslahatın yolunda ve sûret-i matlûbede cereyânını müstelzim olacağı mütâlaa ve mülâhazasına ve muhâcirîn-i merkûmenin ise şehir-i Mayıs'ın birinci gününden itibaren Rusya vapurlarıyla nakline mübâşeret edileceğine mebnî ber-minvâl-i muharrer gönderilecek memûrlara terfîk olunmak üzere meclis-i mezkûr marifetiyle üç nefer münasib ve ehliyetli hekimin intihâb ve tayin ve yedlerine dahi talimât-ı mahsûsa itâ etdirilmesi zımnında icab-ı hâlin müsâra'aten icrası husûsunun savb-ı sâmi-i Seraskerîlerine iş'ârı Muhâcirîn İdare-i Behiyyesi'nden tebliğ ve bu sûret Meclis-i Vâlâca tasvib kılınmış olmağla ol vechile ifâ-yı muktezâsı bâbında emr u fermân hazret-i men lehül-emrindir.

Fî 7 Zilkâde sene [1]283 ve fî 2 Mart sene [1]283

*

Fî 26 Mart sene 1867 tarihinde akdolunan Meclis-i Sıhhiye mazbatasından mahrec bendin sûret-i mütercümesidir.

Gelecek Mayıs ibtidâsında Rusya memâlikinden hicret edecek Abaza kabilesine Trabzon ve Samsun ve Sinob mahrec ittihâz olunduğundan mahall-i mezkûre için İdâre-i Sıhhiye'den talimât-ı lâzıme itâsıyla üç nefer tabîbin inti-hâb ve tayini geçende şeref-vürûd ederek meclis-i âcizânamize havale buyuru-lan tezkire-i sâmiye-i hazret-i Sadâret-penâhîde irâde buyurulmuş ve bu sûret hem Memâlik-i Şâhâne sekenesinin sıhhat-i umûmiyesini muhâfaza ve hem de muhâcirini bir takım sefâlet ve tehlikeden vikâye etmek maksadına mebnî olduğu gibi tedâbir-i sıhhiye cümlesinin dahi mutenâ ve mühimminden bulun-muş idüğinden evvel-emirde etıbbâ-yı İslâmiyeden ol mikdâr tabibin tedârik ve intihâbı husûsunun bâ-tezkire Mekteb-i Fünûn-ı Tıbbiye Nezâret-i Behiyyesi'ne emr u iş'ârı ve mukaddemce muhâcirinin Memâlik-i Mahrûseye sûret-i hicret-leri tezkire-i sâmiye-i mezkûrede emr ve beyân buyurulduğu vechile muntazam ve yolunda olmayıp adeta firar eder gibi münasebetsiz kimi gemi ve ufak-tefek sandallarıyla derece-i istiâb ve tahammülünün birkaç misli nüfus binerek geldiklerine ve hicretleri yolculuk için bir münasebetsiz mevsimde olduğu gibi vakt-i vürûd ve mikdâr-ı nüfusları bilinemediği cihetle meviridlerinde me'kûlât ve meşrubât ve meskence dûcâr-ı zarûret ve sefâlet olduklarına mebnî karahumma ve çiçek ve buna mümasil hastalıklara giriftâr olarak pek çoğu telef oldukdan başka ahaliye dahi sirâyetiyle haylice mazarrat görülmüş olduğundan ve nezd-i meclis-i âcizânemizde bulunan Rusya Sefâreti memûrunun ifadesine göre bu kere hicret edeceklerin mikdârı külliyetli olmayıp mahsûs vapurlar ile dahi gelecekleri anlaşılmış idüğinden sâye-i şevket-vâye-i hazret-i şâhânede sefâlet ve zarûretten vikâyeleri esbâbının istihsaline bezl-i lutf-ı merhamet buyurulacağı derkâr ise de maamâfih mesbûk olan hicret zamanında bi't-tan-zim mahall-i lâzıme irsâl ve itâ kılınan talimât ahkâmının vürûdlarında hemen icrası için evvelce kesb-i ma'lûmat olunmak üzere mevirid-i muhâcir itti-hâz olunan mahaller hükûmetlerine birer nüshasının şimdiden tisyârı muvâfık-ı maslahat görünmesiyle bir kıt'a sûreti leffen takdim kılınmış olmağın keyfiyetin cânib-i Bâb-ı Âli'ye arz ve iş'ârı mütevakkıf-ı irâde-i aliyye-i hıdîvileridir.

*

Taraf-ı Âlî-i Hazret-i Seraskerî'ye

Ma'rûz-ı çâkerleridir ki,

Abaza kabilesi ahalisinden olup evvel-bahardan itibaren ve Kafkasya sahilinden Rusya vapurlarına ırkâben Memâlik-i Devlet-i Aliyye'ye nakil ve hicretleri mukarrer olan dört bin kadar familya Trabzon ve Samsun ve Sinob iskeleleri mevrîd ittihâz kılınacağı cihetle işbu mevrîdlerde bulunup usûl-i sıhhiyeyi muhâfaza ve nüfus-ı mebhûsenin ikâme olunacakları mahalleri tertib ve tehyî'e ile beraber menâ'ib-i tabiiyye-i seferiyeden nâşi muhâcirîn-i vâride miyânında hastalık vuku'unu def'e medâr olabilecek esbâb ve vesâil-i sâirenin mevki'-i fi'le isâline sarf-ı mesâî ve gayret etmek üzere zikrolunan iskelelere birer karantina me'muru tayiniyle hemen izâm olunması Meclis-i Vâlâ ve Encümen-i Hâss-ı Vükelâ'da cereyân eden müzâkerât cümlesinden ve bi'l-istizân müteallik ve şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâbı Padişahî muktezâ-yı celîlesinden bulunmuş ve icabât-ı sâiresi icra kılınmış olmağla iktizâsının icrası husûsuna himem-i aliyye-i âsafâneleri şâyân buyurulmak bâbında emr u irâde hazret-i men lehül-emrindir.

Fî 3 Zilhicce ve fî 27 Mart sene [12]83

*

Nezâret-i Umûr-ı Sıhhiye

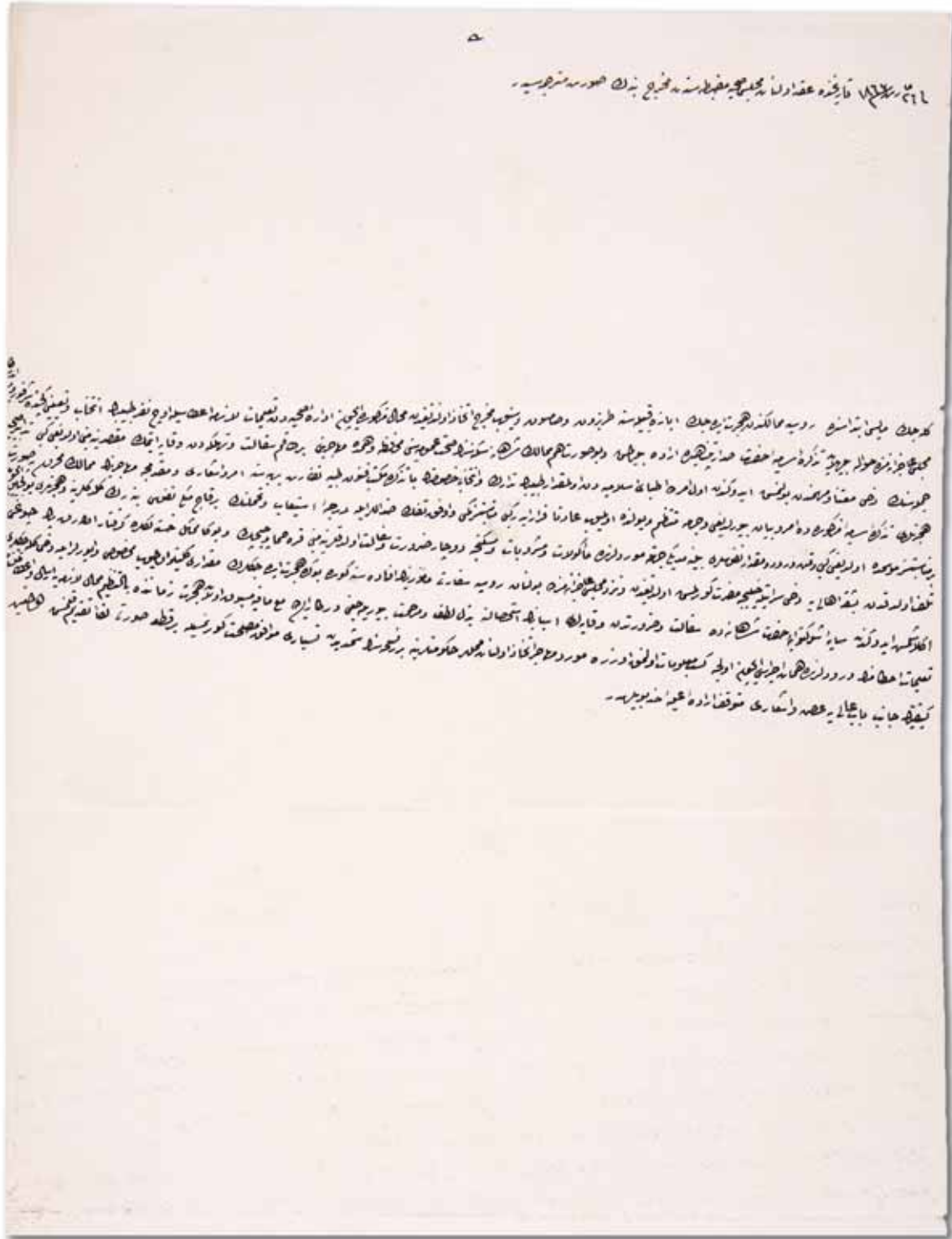
Numara: 88

Ma'rûz-ı çâkerleridir ki,

Rusya memâlikinden hicret edecek Abaza kabilesine mevrîd ittihâz olunan Trabzon ve Samsun ve Sinob iskelelerinde bulunup ahvâl-i sıhhiyelerini muâyene etmek üzere vuku' bulan emr u iş'âr-ı âlî-i Vekâlet-penâhîleri mücebince üç nefer tabib tedârik olunmuş ise de mezkûr iskelelerde muhâcirînin vürûdundan evvel tertib ve ittihâzı lâzım gelen bazı tedabîrin şimdiden mahallî hükûmetlerine bildirilmesi iktizâ edeceğinden ol bâbda Meclis-i Umûr-ı Sıhhiye'de cereyân eden müzâkere ve verilen kararı hâvî meclis-i mezkûr mazbatasından ihrac ve tercüme etdirilen bendin sûretiyle melfûfu bulunan talimât manzûr-ı sâmi-i hıdîvîleri buyrulmak üzere leffen takdim kılınmış ve me'âline nazaran ifâ-yı muktezâsı mütevakkıf-ı irâde-i aliyye-i Âsafâneleri bulunmuş olmağın ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehül-emrindir.

Fî 6 Zilhicce sene [1]283 ve fî 30 Mart sene [1]283 / [11 Nisan 1867]

Mehmed Rüşdü

ÇERKES MUHACİRLERİNİN VERGİ BORÇLARININ SİLİNMESİ

Aziziye ve Mesudiye kazâlarında iskân edilen Çerkes muhâcirleri ile komşu livâlardaki muhâcirlerin ödemesi gereken vergilerle borç kayıtlarının silinmesi

19 Eylül 1867

Dîvân-ı Muhâsebât'dan tanzim ve Maliye Nezâret-i Celîlesi tarafından tezyil ve takdim olunup Meclis-i Vâlâ'ya havale buyurulan mazbata me'âlinden müstebân olduğu vechile Aziziye Sancağı'nda iskân edilen muhâcirîn-i Çerâkise ağnâmının istifa-yı rûsûmu zımnında birkaç defa emr-i ta'dâdına teşebbüs olunmuş ise de muhâcirîn-i merkûme hîn-i hicretlerinde dûcâr oldukları perişanî ve sefâletden dolayı seksen bir ve iki senelerinde rûsûm-ı mezbûreyi te'diye ve ifâyâ muktedir olamadıkları gibi ağnâmın beher re'si için yüzer para veremeyeceklerinden yirmişer parasının tenziliyle seksen üç senesinden itibaren beher re's ganemden ikişer gurusu ahz ve istifa olunarak seneteyn-i merkûmeteyn rûsûmunun afvını niyâz ve istirham eylemiş olduklarından ve Aziziye Kasabası'yla Mesudiye Kazâsı'nda meskûn muhâcirîn ağnâmı seksen üç senesine mahsûben mahallince bi't-tadât icra olunan teşvikât semeresiyle muhâcirîn-i atîka hisseleri tahsil olunup kusûru da derdest istifa bulunmuş ve elviye-i mütecâvîrede meskûn muhâcirînden ise şimdiye değin resm alınamamış olduğundan teşvikât-ı müessire kabilinden olmak üzere muhâcirîn-i merkûmenin bu bâbda hâsıl olan muvâfakatlarının neşr ve ilânı ve seksen iki senesinden itibaren muhâcirîn ağnâmından resm alınması taht-ı irâde-i seniyyede olduğu cihetle zikr olunan Mesudiye Kazâsı ağnâm rûsûmu seksen bin gurusu bedel ile tâlibine ihale olunmuş ise de mülteziminden henüz bir akçe alınmamış ve bunun ba'd-ezîn istih-sali dahi kâbil olamayacağı anlaşılmış olduğundan afvıyla bedel-i mezkûr kaydının terkîni istizân olunmuş olup sûret-i iş'âra nazaran muhâcirîn-i merkûme ağnâmının seksen iki senesinden itibaren istifa-yı rûsûmu irâde-i seniyye iktizâsından ise de esbâb-ı meşrûhadan nâşi hükm-i irâde mevki'-i icraya konulamayıp seksen üç senesine mahsûben yalnız zikr olunan kasaba ve kazâda ahz ve tahsiline mübâşeret bulunduğu anlaşılmış ve şu hâle göre sene-i merkûme resminin istifasından sarf-ı nazar kılınması umûr-ı zarûriyeden bulunmuş

olmanın ber-mantûk-ı mazbata bedel-i mezkûrun terkîn-i kaydı husûsunun nezâret-i müşârünileyhâya havalesi ve diğer kazâlarda meskûn muhâcirîni teşvik ve tergîb zımında muhâcirîn-i merkûme ağnâm rûsûmunun bu seneden itibaren emr-i tahsiline bed'en ve mübâşeret olunduğunun Takvim-i Vekâyi ve Cerîde-i Havâdis nüshalarına derciyle neşr ve ilân edilmesi keyfiyetinin dahi Maârif-i Umûmiye Nezâret-i Celîlesi'ne beyân ve tavsiye buyurulması tezekkür olundu ise de ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 13 Cemâziyelevvel sene [1]284 ve fî 31 Ağustos sene [1]283

Meclis-i Vâlâ azâlarının mühürleri

*

Atûfetli efendim hazretleri;

Meclis-i Vâlâ'nın mazbata-i ma'rûzası me'âlinden müstebân olduğu vechile Aziziye Sancağı'nda meskûn muhâcirîn-i Çerâkise ağnâmının istifa-yı rûsûmu-na teşebbüs olunmuş ise de bunlar hîn-i hicretlerinde dûçar-ı perişanî ve sefâlet olduklarından seksen bir ve iki seneleri rûsûmunu te'diye ve ifâya muktedir olmadıkları gibi ağnâmın beher re'si için yüz para veremeyeceklerinden yirmişer parasının tenziliyle seksen üç senesinden itibaren beher re's ganemden ikişer gurusu ahz ve istifa olunmak üzere seneteyn-i merkûmeteyn rûsûmunun afvını niyâz ve istirham eylemiş olduklarından Aziziye Kasabası'yla Mesudiye Kazâsı'nda iskân edilen muhâcirîn ağnâmı seksen üç senesine mahsûben bi't-ta'dâd teşvikât-ı vâkı'a semeresiyle muhâcirîn-i atîka hisseleri tahsil olunarak kûsûru da derdest istifa bulunmuş ve elviye-i mütecâvirede bulunan muhâcirîn-den şimdiye değin resm alınamamış ve seksen iki senesinden itibaren muhâcirîn ağnâmından resm alınması taht-ı irâde-i seniyyede bulunduğu cihetle kazâ-yı mezkûr ağnam rûsûmu seksen bin gurusu bedel ile tâlibine ihale kılınmış ise de mülteziminden henüz bir akçe tahsil olunmamış ve bunun ba'd-ezîn istihsali dahi nâ-kâbil olduğu anlaşılmış idüğüne ve şu halde sene-i merkûme resminin istifasından sarf-ı nazar kılınması umûr-ı zarûriyeden bulunduğu mebnî bedel-i mezkûrun terkîn-i kaydı husûsunun Maliye Nezâret-i Celîlesi'ne havalesi ve diğer kazâlarda meskûn muhâcirîni teşvik ve tergîb zımında zikr olunan kasaba ve kazâdaki muhâcirîn ağnâm rûsûmunun bu seneden itibaren emr-i tahsiline bed'en ve mübâşeret olunduğunun Takvim-i Vekâyi ve Cerîde-i

Havâdis nüshalarında derciyle neşr ve ilân edilmesi keyfiyetinin dahi Maârif-i Umûmiye Nezâret-i Celîlesi'ne beyân ve tavsiyesi tezekkür olunmuş ise de ol bâbda her ne vechile emr u fermân-ı hazret-i mülûkdâri şeref-sünûh ve sudûr buyurulur ise ona göre hareket olunacağı beyânıyla tezkire-i senâveri terkîmine ibtidâr olundu efendim.

Fî 19 Ca. sene 1284

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Hâme-zîb-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhileriyle mazbata-i ma'rûza manzûr-ı âlî-i hazret-i tacdârî buyurulmuş ve tezekkür ve istizân olunduğu vechile bedel-i mezkûrun terkîn-i kaydının Maliye ve keyfiyetin neşr ve ilân edilmesinin Maârif-i Umûmiye Nezâret-i Celîlelerine havalesi müteallik ve şeref-sünûh buyurulan emr u fermân-ı inâyet-beyân-ı cenâb-ı cihân-bânî mantûk-ı münîfinden olarak zikr olunan mazbata yine savb-ı sâmi-i âsafilerine iâde kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 20 Ca. sene 1284 / [19 Eylül 1867]

[illegible]

مختار از قضا
مصری
بخوانی قوی

بانتقدیه و محفوظه
۱۹۹۰ فیفینون

[illegible]

MUHACİRLERDEN ASKER ALIMINA BAŞLANDIĞI

Sivas'ta ikâmet eden muhâcir kabilelerine mensup kişilerden asker alınması-
na başlanmış olup bu husûsta gayret gösterecek olan muhâcir temsilcileri
ile âlimlerinin Padişah tarafından ödüllendirileceğinin
ilgili taraflara bildirildiği

28 Aralık 1877

16

Telgrafnâme

An Sivas

Huzur-ı sâmi-i Seraskerî'ye

14 Kanûn-ı evvel sene [12]93 tarihli emr-i telgraî-i âsaf-ı âzamileri alındı.

Dahil-i vilâyetde sâkin olan kabâil-i muhâcirînden süvari ve piyade asker
tertibine mübâşeret kılınmış olduğundan işbu irâde-i sâmiye-i müşîrileri müce-
binde derhal Hüseyin Beyefendi'nin keyfiyet-i memûriyetleri ve muhârebât-ı
vâkı'ada ibrâz-ı şecâat edenlere taraf-ı eşref-i hazret-i şehinşahiden mükâfât
buyrulacağı bi'l-cümle ulemâ ve ümerâ-i kâffe-i muhâcirîne telgrafla ve
tahrirâtla ilân ve ibşâr ve mîr-i müşârünileyhin vürûdlarına kadar hazır ve
müheyyâ olmaları tavsiye ve izbâr kılındı, fermân.

Fî 16 Kanûn-ı evvel sene [12]93 / [28 Aralık 1877]

Ahmed İzzet

عن سبوس	ذخرفنا مائة	الى در عینه
نومرو ٦٧٤٨	کلمات ٨٠	ساعت ٦
	دقیقه ١٦	سنه

حضرت علی رضی اللہ عنہ

[illegible]

MUHACİR İSKÂNINA DAİR NİZAMNÂME LAYİHASI

Muhâcir iskânı sırasında karşılaşılan zorlukları aşmak, muhâcirlere yapılacak yardımların düzenli bir şekilde olmasını sağlamak ve iskânları gerçekleştirilen muhâcirlerin kayıt altında olmalarını sağlayarak istatistiklerin tutulabilmesi amacıyla defterlerin hazırlanması hükümlerini içeren
nizamnâme

Mart/Nisan 1878

17

Muhâcirîn iskânına dair nizamnâme layihasıdır

Dersâdet ve mahall-i sâireden sevk ve izâm olunacak muhâcirîn iskeleye vürûdlarında mahallî hükûmeti erbâb-ı hamîyyet ve fütüvvet tarafından iktizâ eden araba ve hayvan tedârik ve tehyî'e olunarak mahall-i iskânlarına nakl olunacak ve esna-yı râhda tayinâtları dahi verilecektir. Hükûmet tarafından bu yolda vukû bulan masârif mahallî sandığından tesviye olunacaktır.

Muhâcirler iktizâsına göre iki sûretle iskân olunacaktır. Evvela her karye veyâhûd kasabaya hâl ve tahammülüne göre bir mikdâr hâne iskân olunacaktır. Bunlardan muhtac-ı iâne olanlar ziraat edevâtı tedârik edinceye kadar ortaklık ve rençberlik gibi işlerde kullanılarak veyâhûd ashâb-ı kudret ve fütüvvet taraflarından muâvenet kılınarak iâşeleri esbâbı istihsal kılınacaktır.

Sâniyen münasib arazi-i hâliye bulunan mevâki'de muhâcirîne mahsûs karyeler teşkil olunacaktır işbu kurâda iktizâ eden hânelerin inşâsına hemcivar bulunan kurâ ahalisi muâvenet edecektir. Muâvenet mümkün olamadığı halde nihayet her bir hânenin masârıfı iki yüz elli guruşu tecavüz etmemek üzere hükûmet tarafından inşâ kılınacaktır.

Muhâcirînden teheyî-dest ve muhtac olanlara yevmî yarımşar kıyye ve on yaşına kadar olan çocuklarına yüzer dirhem nân-ı aziz tayinât verilecektir. Fakat bunun yoluyla tayin ve icrası zımnında kazâ meclisinde taraf-ı şer'-i şerîf-den bir kâtib ile muhâcirînin hoca ve ihtiyarları hazır oldukları halde muhâcirînden tayin almağa müstahık olan tahkik ve tefrik ile defteri tanzim olunup ona göre tayin verilecektir.

Vefeyâtca vukuâtları yürüdüldükçe verilen nân-ı azizin mikdâr ve fiyatı kayd olunarak beher mâh zîri mazbatalı olmak üzere defterlerinin kazâlardan sancak

başına ve sancaklardan merkez-i vilâyete irsâl ile vilâyet meclislerinden dahi zîrleri tasdik olunduktan sonra bir kıt'ası Maliye Nezâret-i Celîlesi'ne isbâl kılınacaktır. Muhâcirîn ziraat veyâhûd bir sanata başlayıp ta'ayyüşe muktedir oldukları halde işbu tayinleri kat' olunacaktır.

Bazı mahallerde muhâcirîn iskânına elverişli arazi-i hâliye-i mîrîye ve müddet-i medîdeden beri harab olmuş karyeler mahalli mevcut ise de bu yerlerin bir takımını bazı kimesneler bilâ sened taht-ı tasarrufuna almış ve bir takımını dahi civar karyeler ahalisi mücerred muhâcirîn orman ve meraca kendilere şerik olmamak için iskânlarına mümânaat etdikleri mervî olduğundan bu bâbda tahkikât-ı lâzîmenin icrasıyla o makûle suistimâlât vuku'una meydan verilmeyecektir.

Muhâcirînden beş nüfus bir hâne itibar olunarak hükûmet tarafından her iki hâneye bir çift öküz verilecektir. Fakat iki üç nüfusdan mürekkeb hâneler hakkında bu usule riâyet olunmayıp mesela bir hâne on nüfusdan mürekkeb ise ona yalnız bir çift ve üç dört hânenin nüfusu bu mikdâr ise bunların cümlesine bir çift öküz verilecektir. Fakat muhâcirînden her ne tarîk ile ise henüz hayvan tedârik edememiş olanlarının tarlaları umûm karye ahalisinin muâvenetiyle bir defa olmak üzere sürdürülecektir. Muhâcirînden her bir hâneye bir defa olmak üzere taraf-ı hükûmetden beş kile tohumluk itâ olunacaktır.

Muhâcirînin içlerinde hocalar ve ehl-i sanat adamlar bulunacağından o misillü hocalardan ehliyeti sabit olanlarının imamet ve cihât-ı sâire ile tatyîbleri ve icra-yı sanat etmek üzere şehirlerde temekkün etmek isteyenler olur ise bunlara teslîhât-ı lâzîme ifâsıyla hâne ve öküz ve tohumluk ve tayin bedeli olarak beherine bir defalık olmak üzere yüz elli guruş verilecektir.

Umûmen muhâcirîn tarih-i iskânlarından itibaren üç sene mürûruna kadar vergi ve aşâr vesâir her türlü tekâlîf-i mîrîden muâf olacak fakat yerliden bu vesile ile istifade etmemelerine dikkat ve itina olunacaktır.

Muhâcirînden bazısının akraba ve zevi'l-erhâmı her nasılsa başka mahallere sevk ve izâm olunmuş olduğundan o makûle yekdiğerinden ayrı düşmüş olanlar birleşmek istedikleri halde bunun hüsn-i husûlü hakkında hükûmet tarafından teshilât-ı lâzîme icra kılınacak ve fakat her halde azı çoğuna tâbî' olmak üzere birleştirilmelerine muâvenet edilecektir.

Şimdiye kadar Dersâdet'den vesâir iskelelerden sevk ve izâm olunan muhâcirler kaç hâne ve kaç nüfustur bunlar için ne kadar hâne bina olunmuşdur ve yapılan hâneler için ahali tarafından ne vechile iâne kılınmışdır ve mîrice

ne masraf vukû'bulmuş ve ne mikdâr zehâir ve öküz iştirâ ve itâ edilmişdir buraları mensub oldukları kazâ ve livâ ve vilâyet idare meclislerinde kemâliyle tedkik ve hesablari rü'yet olunarak zîri mazbatalı defâtirinin cânib-i Bâb-ı Âliye irsâline ve ba'demâ sevk olunacaklarının dahi hîn-i vürûdlarında mikdâr-ı nüfuslarıyla ahali tarafından vuku'a gelecek iâne ve hükûmet tarafından olunacak masârifin kemmiyet ve keyfiyeti kezâlik meclislerce defterinin tanzim ve isbâline ve bir de muhâcirîne tahsis kılınacak arazinin ve her karyenin umûmu-na verilecek mer'anın tapu senedâtı tanzim ve itâ kılınmak üzere nev' ve mikdâr ve hududu muvazzahan gösterilerek iş'âr ve inhâsına himmet olunacaktır vel-hâsıl her hangi sûretle olursa olsun sevk olunan muhâcirînin senesi içinde tavin ve iskânları Saltanat-ı Seniyye'nin be-gâyet matlûb ve mültezimi olup bunun icrasına bi'l-cümle memûrîn cânibinden fevkalâde itina ve gayret olunacaktır.

Fî Ra. sene 1295 ve fî Mart sene [1]294 / [Mart-Nisan 1878]

مهاجرینک ایچدن خواجهلار و اهل صنعت اولمبولن جغده اولمبولنلر اهل بیت اولنلرک امامت و حیات ساره ایه تطبیق
واجری صنعت اتمک اوزره شهرلره تمکین اتمک ایستلر اولور ایس بولره شهرلرک لازمه ایقاسیلر خا و اوکوز و تخم و نغیه یلله
بهره برده اولم اولم اولم اوزره بوزللی غرضه چرجه مکر

عموما مهاجره نایج اسکلرله اعتبار اوج نه مردوریه قدر و برک و اعتبار و سار اهر دیو تکالیف میرجهز معاف اولمجه فقط بلورده
بودلر ایه اسفاده اتملرینه دقت و اعتنا اولم جعفر

مهاجرینده بعضیلرک اوزرا و زوی اولیای هر طرفه نه محله سوه و اعزام اولنلر و ایلرله اولمبولنلر اوزره و سیه اولنلرک
اسکلرک حالده بولنک حصه حصول جغده حکومت طرفه نه شهیدلرله لازمه اچرافنه ججه و فقط هر حالده ازی جوغه نایج اولم اولم اوزره
برلرله لرینه معادنه ایدرجه مکر

شهریه قدر و رعایتده و سار اسکلرله سوه و اعزام اولنلر مهاجرلر فاج خا و قاج نفوسه بولنلر اچیه قدر خا بنا اولنلر
و یا یلر خا لر اچیه اهل طرفه نه نوجده اعانه قلمده و میرجه معرف و قوجولر و نقد و خا و اوکوز استرا و اهل ایستدر
بورلرک مشوب اولم قوی قضا و لوا و ولایت اوزره مجلسلرک کابلده قجه و سابلری روت اولمده زری مصلو و دارلرک جانب
بایعالی ایستلر و بعدما سوه اولم جعفرلرک دخی ججه و رد دلرک معذر نفوسلرله اهل طرفه نه قوجولرک اعانه و حکومت
طرفه نه اولمجه صافلرک کیم و کیمکی کذلک مجلسلرک دفرلرک تنظیم و سابلر و برده مهاجره نه شخص قجه ارضیلرک و هر طرفه نه
عموم و بربرجک مرعائلک بوسندای تنظیم و معذر اوزره نوج و معذر و حد و دی موصفا کوسلرلرک اشعار و انرا نه اهل و نه جعفر
و اهل هر ققی صورته اولور و اهل سوه اولنلر مهاجرلرک سیه اچمه توطیه و اسکلرک سلطنت سیه نک بغایت مطلوب و لزمی اویب
بولنک اچراسته اچمه مکر چانه نه نومه العاده اعتنا و غیرت اولم جعفر [۱۹۹۹] [۱۹۹۹] [۱۹۹۹]

**ÇERKES MUHACİRLERİN İNGİLİZ PARLAMENTOSU'NA HİTABEN
YAZDIKLARI YAZI**

Rusların istilacılığından, buna karşılık İngilizlerin hürriyetseverliğinden bahisle Kafkasya'da kalıcı bir barışın temin edilebilmesi ve Rusya'nın eski sınırlarına atılabilmesi için İngilizlerle birlikte savaşmaya hazır olduklarını bildiren Çerkes muhâcirleri tarafından İngiliz parlamentosuna verilmek üzere kaleme alınan yazı

11 Mayıs 1878

Saâdetli efendim hazretleri,

Muhâcirîn-i Çerâkise tarafından İngiltere Devleti parlamentosuna verilmek üzere kaleme alınan ve beynehümâmızda zikri sebkât eden müsveddenin bir sûreti manzûr-ı âlîleri buyurulmak üzere leffen takdim kılınmış olmanın ol bâbda emr u irâde hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 9 Cemâziyelevvel sene [12]95 ve fî 29 Nisan sene [12]94 / [11 Mayıs 1878]

(İmza)

*

Bizi vatanımızdan dûr eden Rusya iltica eylediğimiz yerlerde dahi bizi her türlü ta'zîb ve takibden hâlî olmadığından zahirdir ki o devlet-i gâsibe gûyâ bütün arz kendisi için yaradılmış gibi akvâm-ı sâireyi külliyyen mahveylemedikçe istilasına bir nihayet vermeyecektir.

Melce-i penâhımız olan Osmanlılara dahi şimdi başladığı istilaya bir gayet yoktur.

Bu tarihten itibaren ehl-i Şark bitmez ve tükenmez harblere girmiştir. Biz Çerkesler cümlemin ma'lûmu olan hakaretleri çekmekte olduğumuz halde hakkımızda lisânen ve kalemen ve amelen müdâfaaya çalışan millet fakat İngiliz kavmi idi.

Bu sebebdan İngiliz hürriyetsever ve hürriyeti müdâfaa eyler olduğuna kanmışızdır.

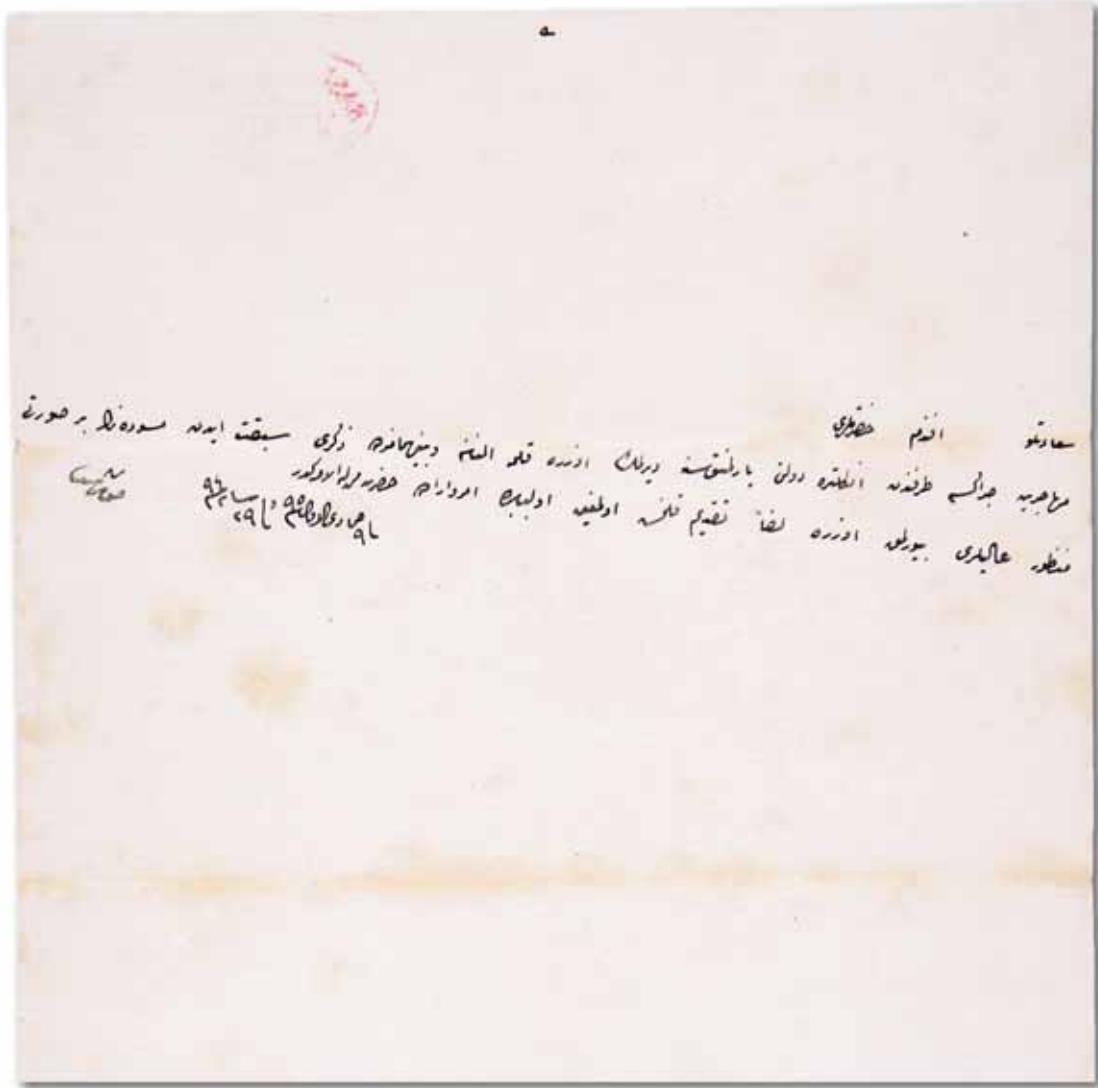
Binâenaleyh arz ederiz ki, İngiliz bayrağı ve kumandası ve nizâm-ı askerisi altında kanımızı bezl etmeğe hazırız, lâkin bizler bir kavî maksada nihayet vermeyen politika muhârebelerine âlet olmakdan usandık, bir sulh-ı daimiye îsâl edecek muhârebe isteriz. Bu sulh-ı daimî Rusya'nın bi-gayr-ı hakkın gasb eylemiş olduğu kıt'aları istirdâd birle o devleti aslına ircâ' eylemekden başka bir

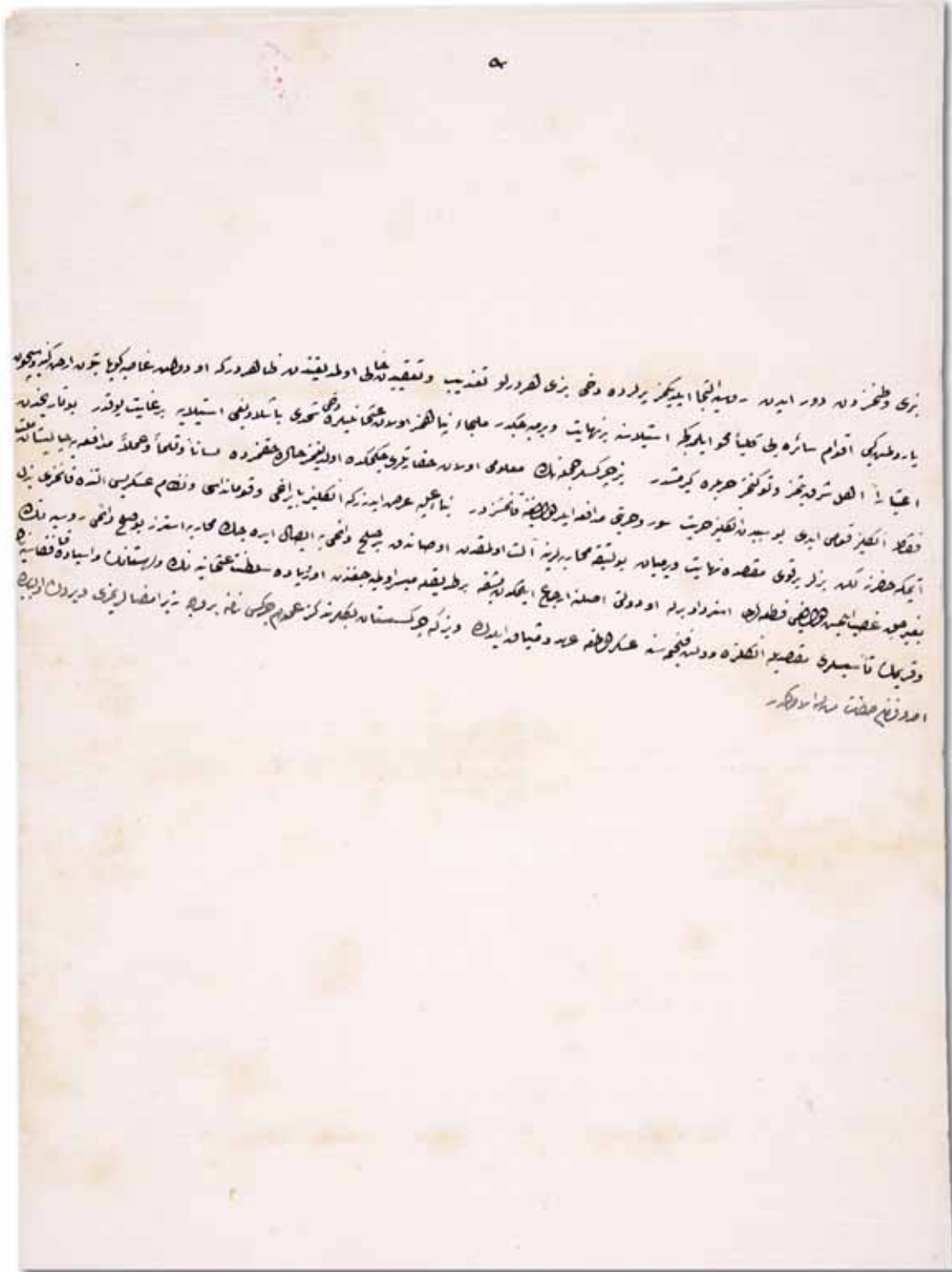

tarîkla müyesser olmayacağından Avrupa'da Saltanat-ı Osmaniye'nin ve Lehistan'ın ve Asya'da Kafkasya'nın ve Kırım'ın tesisleri maksadıyla İngiltere devlet-i fahîmesine asker olmağa ahd ü misak eyledik.

Ve biz ki, Çerkesistan beylerindeniz. Umûm Çerkes nâmına ber-vech-i zîr imzalarımızı verdik.

Ol bâbda emr o fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Y. PRK. ZB, 1/5

**İSTANBUL, SELANİK ve VARNA İSKELELERİNDE BİRİKEN İKİ YÜZ
BİN MUHACİRİN İDARESİ İÇİN KOMİSYON KURULMASI**

İstanbul, Selanik ve Varna iskelelerinde bulunan iki yüz bin Çerkes, Tatar, Nogay ve Sohum muhâcirlerinden yüz elli bininin Haleb, Şam, Adana, Sivas, Ankara, Diyarbakır, Cezayir-i Bahr-ı Sefîd ve Samsun'a gönderilerek iskân edilmeleri, iskân işlerinin İstanbul'da merkez Muhâcirin İdaresi kurularak hesap ve iskân şubelerinin geçici encümen ile idare edilmesi / İstanbul'da kalacak olan muhâcirlerinden bir kısmının devlet dairelerinde istihdamı, dul kadınların askerî dikimhânelerde görevlendirilmeleri

2 Ağustos 1878

19

Atûfetli efendim hazretleri,

Muhâcirînin sûret-i idare ve iâşeleriyle taşralara sevk ve iskânları hakkında Şûrâ-yı Devlet Mülkiye Dairesi'nden kaleme alınan mazbata ve talimât layihalarıyla evrak-ı müteferri'ası Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'da kırâet ve mütâlaa olundu. Hulâsa-i mündericâtı Anadolu'ya sevk olunacak muhâcirîn için vilâyât-ı ma'lûmeye birer iskân memûru ile birer katib tayini ve zikr olunan vilâyât merkezleriyle mülhak elviye ve kazâlarda birer de komisyon ve şube teşkili ve burada dahi bir idare komisyonu ile umûr-ı hesabiye ve iskân şubeleri tertibi ve umûr-ı sıhhiye ve tedavilerinin kemâkân komisyonu marifetiyle icrası ve Dersaâdet'de bulunan muhâcirînin yevmiye ve muâlecât vesâire masârıfından dolayı yevmiye üç yüz bin gurusun ve taşralara gönderilecek muhâcirînin hâne ve edevât-ı zer'iyeye vesâireleri için muhtac oldukları masârıfın ve zikr olunan iskân memûrlarıyla ketebesine verilecek maaşların sûret-i tesviyesi Dersaâdet ve Selanik ve Varna iskelelerinde mevcut iki yüz bin nüfus muhâcirden tertib pusulası mücebince yüz elli bin neferinin Haleb ve Şam ve Adana ve Sivas ve Ankara ve Diyarbakır ve Cezayir-i Bahr-ı Sefîd vilâyetleriyle Samsun'a sevk ve izâmıyla bunların ber-müceb-i talimât iskân ve îvâları husûsunun mahallerine iş'arı ve muhâcirîn-i merkûmeden ileride bir takımının celb ile memleketlerine iâdeleri lâzım geldikde müşkilât zuhûr etmemek için hangi mahaller ahalisinin daimî sûretle Anadolu taraflarında iskân etdirilmesi tensib olunur ise onların

sevkine itina olunmasının ve Sohum muhâcirlerinin istidâ ve arzuları vechile müctemi'an ve umûmen bir yerde iskânı kâbil olamayacağından onların da muhâcirîn-i sâire misillü iskân ve îvâ edilmesi lâzım geleceğinin komisyona tavsiye ve nakliye işinde bulundurulmak üzere Tersane-i Âmire ve İdare-i Mahsûsa'dan dört kıta vapur tahsisi ve burada kalacak muhâcirînden işe ve güce muktedir olanlarının yevmiye ile devâir-i emiriyede istihdamı ve erâmil-i muhâcirîne de ücret-i mukannenesiyle askerî çamaşırları dikdirilmesi ve hâne-lerde bulunan muhâcirînin çıkarılması için mürâcaat edenlere iskân-ı muhâcirîn muâmelesinin hitâmına ve memleketlerine gönderilecekler hakkında devletce ittihâz olunacak kararın neticesine değin sabredilmesi yolunda cevap verilmesi husûslarıyla muâmelât-ı müteferri'asının tafsîlâtından ibaret bulunmuşdur. Muhâcirlerin infâk ve îâşeleriyle beraber taşralara sevk ve izâmı vel-hâsıl bunlara aid işlerin umûmu bu defa Dersaâdet'de teşkiline irâde-i seniyye şeref-müteallik buyurulan komisyona müfevvez ve umûr-ı hesabiye ve iskâniye için ayrı şubeler yapılmayıp lede'l-iktizâ bu şeylere yine komisyon-ı mezkûr hey'etinden lüzûmu kadar azâdan teşkil olunacak encümen-i muvakkatda bakılmak mukarrer olmak hasebiyle ona göre icra-yı icabının komisyona tavsiyesi ve zikr olunan vilâyâta birer memûr ve katib gönderilmesi muhâcirînin nakl ve iskân ve îâşeleri emr-i ehemminin sûrat-i cereyânınca tesirât ve teshilâtı müstelzim olacağından ve melfûf pusulada esâmisi muharrer memûr ve katiblerin sûret-i intihâbı yolunda ve şehri verilmesi gösterilen cem'an yetmiş üç bin kusûr guruh maaş da hadd-i itidâlde görünerek bunun karşılığı dahi Dersaâdet'den sevk olunacak muhâcirîne şimdi verilmekte olan yevmiyenin bir yandan tenziliyle tasarrufât-ı vâkı'adan ma'a ziyâdetin hâsıl olacağı derkâr olduğundan bunların ol vechile tayin ve irsâli ve nizâmı dairesinde har-cırahlarının tesviyesi ve fakat muhâcirînin iskân ve îvâsı için kendilerine cânib-i hükûmetden hâne inşâsı ve edevât-ı zer'iyye itâsı takdirinde sarfı lâzım gelen ve talimât-ı mahsûsasında tasrih olunan mebâliğin külliyeti cihetiyle hasbe'l-hâl Hazine-i celîleye tahmili kâbil olamayacağından bu sûretin inşâallâhu teâlâ ileride bi'l-mülâhaza münasib karşılık bulunarak iktizâsına bakılmak üzere bi'z-zarure tehiriyle şimdilik her mahalle gönderilecek muhâcirlerin o mahallin nüfusuyla muvâzene olunup kaç hâneye ne kadar muhâcir isabet eyler ise ona göre kendilerinin sûret-i müsâferetde bu hânelere yerleşdirilmesi ve bunlar için bazı mahallerde hâneler inşâsına teşebbüs olunduğu bildirilmekte olduğundan bu işin dahi talimât-ı mezkûrede gösterilen kâide ve usûl vechile ve fakat hazi-

neye tahmil-i masârîf edilmeksizin mahalleri ashâb-ı hamîyyet ve iktidarının muâvenât-ı vatanperverâneleriyle husûle getirilmesine çalışılması ve bi'l-farz muhâcirler tamamıyla iskân olunsa ve muhtac oldukları levâzım ve eşya tedârik edilse bile ilk sene için kendilerini idare edecek sûrette ziraat ve hırâsete muktedir olamayacaklarından ber-mantûk-ı talimât taraf-ı hükûmetden tefrik ve irâe edilecek arazinin bir seneye mahsûs olmak üzere ahali-i kadîme cânibinden açılıp sürülmesi ve her mahalde en ziyâde mahsul veren hububât her ne ise mümkün olan yerlerde cânib-i hükûmetden yine bir seneye mahsûs olarak tohumluk verilip kezâlik ahali-i kadîme vâsıtasıyla zer' etdirilmesi ve ziraatin sâir ameliyât ve fi'liyâtında muhâcirînin istihdam olunması gibi tedâbirin ittihâz ve icrası velhâsıl muhâcirînin iskân ve îvâları emrinde Hazine-i celîleye şu hâl-i muzâyakasında tahmil-i masârîf edilmeyerek mahallerince kâbil ve mümkün olabilen her türlü esbâb-ı mümkünenin taharrî ve istihsali husûslarının mahalleri memûrîn-i kirâmının uhde-i revîyyetlerine havale-i tavsiye ve iş'âr edilmesi ve muhâcirînin sevkîyât vesâir muâmelâtı için bâ irâde-i seniyye şehremini saâdetli paşa hazretleri tarafından başkaca tanzim edilip bi'l-mütâlaa icabâtı bendleri bâlâlarına sürh ile işaret kılınmış olan layihanın icra-yı muktezâtı için Muhâcirîn Komisyonu'na gönderilmesi ve mevâdd-ı sâirenin de ber-mûceb-i mazbata ve talimât ifâ-yı mukteziyâtı tezekkür ve tasvib kılınmış ise de ol bâbda her ne vechile emr u fermân-ı hümayûn-ı cenâb-ı mülûkâne müteallik ve şeref-sudûr buyurulur ise mantûk-ı âlîsi infâz olunacağı beyânıyla mezkûr mazbata ve layihalar ile evrak-ı müteferri'ası takımıyla arz ve takdim kılındı efendim.

Fî 2 Ş. sene [12]95

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Resîde-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhileriyle mazbata-i ma'rûza ve melfûfatı manzûr-ı hümayûn-ı hazret-i Padişahi buyrulmuş ve suver-i ma'rûzanın tezekkür ve istizân olunduğu üzere ifâ-yı mukteziyâtı müteallik ve şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı mülûkâne muktezâ-yı celîlinden olarak evrak-ı merkûme takımıyla savb-ı sâmi-i âsafilerine iâde kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 3 Ş. sene [12]95 / [2 Ağustos 1878]

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

Beher hanede beşer nüfus itibarıyla Nüfus	Hâne	
50000	10000	Haleb'e Çerkes, Tatar ve Nogay muhâcirleri gönderilmiş ve gönderilebileceği ve Zor Sancağı'na kezâ
25000	5000	Şam'a kezâ
25000	5000	Adana'ya kezâ
10000	2000	Konya'ya kezâ
10000	2000	Kastamonu'ya kezâ
5000	1000	Sivas ve içerilerine yerleşdirilmek üzere Samsun'a kezâ
10000	2000	Kıbrıs'a
5000	1000	Ankara'ya
5000	1000	İskenderun tarîkıyla Diyarbakır'a
500	100	Cezayir-i Bahr-ı Sefîd Vilâyeti'ne
4500	900	Amasya'ya gönderilmek üzere Samsun İskelesi'ne
150000	30000	

۵

Eki:1

برخیزده کبر نفوس اعیان

نفس	هائ	حلبه حریس نارا ونوغای ماجراری کوند لسه وکوند بریدهای وزوینجه کدا
۵۰۰۰ -	۱۰۰۰۰	
۴۵۰۰۰ -	۵۰۰۰۰	سام کدا
۴۵۰۰۰ -	۵۰۰۰۰	اطنه کدا
۱۰۰۰۰	۴۰۰۰۰	قونیه کدا
۱۰۰۰۰	۴۰۰۰۰	قطونیه کدا
۵۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	سویس اچرو لرین برلبدن لک اوزره مسعود کدا
۱۰۰۰۰	۴۰۰۰۰	قبریه
۵۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	الفیه
۵۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	اسکندریه و طریقه دیار بده
۵۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	خایر کبر فیه ولایت
۴۵۰۰۰	۹۰۰۰۰	امامیه کوند لک اوزره مسعود اسکندریه
۱۵۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	

İ. MMS, 59/2786

**ANADOLU'YA SEVKEDİLEN ÇERKESLERİN RUMELİ'DE KALAN
ARAZİLERİNE UYGULANACAK ESASLAR**

Rumeli'ye yerleşip de tapulu arazi verilen Çerkes muhâcirlerinin Anadolu'ya naklediklerinde kendilerine aynı miktarda arazi verilmesine karşılık geride bıraktıkları gayrimenkullerden kendi kazançlarıyla elde ettikleri arazileri satabilmek veya kiraya verebilmek hakkına sahip oldukları

7 Şubat 1880

20

Ubıh Kabilesi'nden Çerkes İsmail Bey'in Yapağışe karyesinde mutasarrıf olduğu çiftlik ve arazinin tâlibine îcâr veya fûrûhtuna müsâade itâsı emrinde bazı ifade ve istidâyı hâvî verdiği arzuhal ile ol bâbda şehremaneti ve Encümen-i Muhâcirîn Riyâset-i Sâniyesi ile muhâbereyi şâmil iki kıt'a tezkire ve evrak-ı sâire-i melfûfe Şûrâ-yı Devlet'e havale buyurulmağla Mülkiye Dairesi'nde kırâet ve mütâlâa olundu.

Me'âllerinden müstebân olduğu üzere emanet-i müşârünileyhânın iş'arıyla Silivri Kazâsı İdare Meclisi'nin melfûf mazbatasında karye-i merkûme kadîmen Emlâk-ı Hümâyûn'dan olduğu halde seksen sekiz tarihinde muhâcirîn-i Çerâkise'ye ihsân buyurularak mûmâileyhimin mutasarrıf olduğu arazi iki yüz kırk beş dönümden ibaret bulunmuş ve bundan seksen beş dönümü hîn-i iskân-da köle ve câriyelerine verilip muahharan üserâ-yı Çerâkise'nin icra kılınan mükâtebelerinde kıymetlerine bedel onlardan tefevvuz eylemiş ve bundan başka olarak mûmâileyhimin dört bin guruş mu'accele mukâbilinde ahali-i kadîmeden iştirâ eylediği dört dönüm tarla üzerine beş yüz altın mikdârı akçe sarfıyla hâne, ahur yapıdırıp bu dahi el-ân taht-ı temellükünde bulunmuş ve işbu dört dönüm tarla ve binalarının şimdiki halde iki yüz yirmi altın kıymeti bulunduğu inde'l-keşf anlaşılmış idüğü beyân ve iş'âr edilmiş olduğu gibi Asâkir-i Bahriye Kolağalarından Osman Bey'in karye-i mezkûrede kâin pederinden müntakilen taht-ı tasarrufunda olan arazisindeki hakk-ı tasarrufunun vikâyesi hakkında vuku'bulan istidâsı üzerine bi'l-muhâbere kazâ-i mezkûr idare meclisinden tanzim olunan diğer mazbatada dahi mîr-i mûmâileyhin pederi müteveffâ İsmail Bey'in karye-i mezkûrede ahali-i kadîmeden iştirâ etmiş olduğu altmış beş dönüm arazi ile beraber beş yüz otuz beş dönüm araziye mutasarrıf olup işbu arazi mûmâileyh Osman ve karındaşı Hasan beyler ile

kebîre kızları Feride ve Şadiye ve sagîre kızı Didar hanımlara intikal etmiş ve Şadiye Hanım vefat etmekle hissesi olan yüz elli bir dönümlük bir tarlanın ahali-i kadîme hükmüne girmiş olması cihetiyle oğlu yetim Hakkı Bey'in üzerine intikali icra ve Defterhânece nizâmına tevfikân tapu senedâtı itâ olunmuş ve müteveffâ-yı mûmâileyh İsmail Bey'in mal-ı müşterâsı olan sâlifü'z-zikr altmış beş dönüm arazinin verese-i mûmâileyhime aid olması tabii olup kûsûru ise Osman Bey ile kız karındaşlarının hisseleri olduğu halde Rumeli muhâcirlerine gösterilen arazi dahilinde bulunmuş idüğü beyân ve izbâr kılınmış ve ri'yâset-i sâniye-i müşârünileyhânın iş'âr-ı cevabîsinde dahi Çerkesler için Anadolu'da yerler tahsis ve irâesi mukarrer olmak ve bunlar Rumeli kıt'asında terk edecekleri araziye bedel bulunmak hasebiyle Rumeli'deki yerlerde alâkaları kalmamak lâzım geleceği ve binâenaleyh mebhûsun-anh olan Yapağıçe Çiftliği'nde Zıştovi ve Niğbolu muhâcirleri tavnin edilmesi akdemce bâ-tezkire-i sâmiye emr u iş'âr buyurulmağla bir takım muhâcirîn oraya sevk ve izâm kılınmağla beraber daha ne mikdâr hânenin istiâbına kifâyeti olduğu anlaşılmak üzere ebniye hulefâsından Ahmed Efendi memûr edilerek ol bâbda götürmüş olduğu mazbata-i mahalliyede vaktiyle yapılmış olan haritası üzerine icra olunan tahmin ve mesahadan sıhriyet vesâir münasebet ile ahali-i kadîme hükmüne giren zükûr ve inâs ve yetim ve yetimenin bâ-sened taht-ı tasarruflarında kalan üç yüz elli dönüm araziden mâadâ karye-i merkûme arazisinin mikdârı on bir bin yedi yüz altmış üç dönümden ibaret olduğu gibi dokuz yüz doksan bir dönümlük bir kıt'a çayır ve beş yüz kırk bir dönüm kadar ağıl ve yirmi üç dönüm bostanı bulunduğu ve bu arazi bir hâne beş nüfus ve beş nüfus bir çift itibarıyla her çift sahibine yetmişer dönüm hasebiyle taksim edildiği halde yüz altmış sekiz hâne ve sekiz yüz kırk nüfus istiâb edebileceği beyân ve evvelce meskûn olup muahharan Anadolu kıt'asına hicret eden Çerkeslerden başka silk-i askerîde bulunanların arazileri hakkında ne yolda muâmele olunacağını bildirilmesi dermiyân olunması ve mahall-i mezkûr arazi vesâiresinin mikdâr ve keyfiyatı hakkında mûmâileyh Ahmed Efendi'nin başkaca daha bir takım ma'lûmât vermesi üzerine buralara muhâcir iskânı mahalline tebliğ ve izbâr ve teferruât-ı sâiresi emrinde iktizâ-yı hâl ve maslahatdan görünen daha bazı husûsât tavsiye ve ihtar kılınmış olup ancak mûmâileyhimâ İsmail ve Osman beylerin tasarruflarını iddiâ eyledikleri mahallerin istisnâsına kıyâm edilmiş olsa müteâkiben diğerleri dahi bu yolda davâya mübâderet edecekleri bedîhî ve Rumeli cihetinden kaldırılan Çerkeslerin köylerinde cânib-i mîrîden ihsân buyurulan arazi ve

hânelerinden başka kesb-i yedleri olmak üzere hâsıl edilmiş büyût vesâireleri bulunduğu beyândan müstağnî olarak çünkü bunlardan zürrâ‘ takımına Anadolu cihetinden mübadeleden arazi itâ olunmakda olmasıyla bu gibilere cevap verilir ise de rencberlikle me'lûf olamayacakları tabii bulunan askerî takımıyla erâmil ve eytâmın hakk-ı tasarrufları için ne denilmek ve ne yapılmak lâzım geleceğinin iş'ârı beyân ve izbâr edilmiştir.

Muhâcirîn-i Çerâkise'nin Rumeli'de terk edecekleri araziye dâir evvel ve âhir takdim olunan iki kıta mazbatada gösterildiği vechile muhâcirîn-i merkûmenin Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'ye ibtidâ-yı hicretlerinde her hâneye kifâyet edecek mikdâr arazi irâe ve bunlar için tapu senedâtı itâ kılınmış olduğu halde bu kere hasbe'l-muâhede akvâm-ı mezkûreden Rumeli kıt'asında bulunanların Anadolu'ya nakliyle kendilerine o cihetde arazi verilmekde olduğundan bu arazi Rumeli cihetindeki yerlere bedel olmasıyla şimdi muhâcirîn-i merkûmenin Rumeli cihetinde olup mukaddemâ hîn-i hicretlerinde mücerred iskânları için verilmiş olan arazide bir gûne ilişkileri kalmayıp fakat mükâtebe sûretiyle aldıkları veya paralarıyla iştirâ eyledikleri arazi bu âdâda dahil olmayacağı gibi zâbitân-ı askerî veya erâmil ve eytâmdan olup da Rumeli'deki yerleri mukâbilinde kendilerine Anadolu'da arazi verilmeyecek olanların Rumeli'deki yerlerinin meccânen zabtı dahi muvâfık-ı nasafet ve adalet görülmeyeceği cihetle akvâm-ı merkûmenin gerek mükâtebe bedeli olarak ve gerek kendi paralarıyla alıp taht-ı tasarruflarında bulunan arazi vesâirenin ve bir de yerleri mukâbilinde kendilerine Anadolu'da irâe-i mahall edilmeyecek olanların bu sebeble kendileri Rumeli tarafına geçememek üzere icâr veyâhûd Çerkes'in gayrı vekil ile idare eylemelerine müsâade olunması veya istedikleri halde hükûmetce satdırılarak esmânının taraflarına itâsı ekseriyetle tensib ve tezekkür kılınmağın ol vechile ifâ-yı muktezâsının riyâset-i sâniye-i müşârün-ileyhâ ile Şehremaneti'ne havalesi bâbında emr u fermân hazret-i men lehül-emrindir.

Fî Gurre-i Safer sene [1]297 ve fî Kanûn-ı sâni sene [1]295

Yanko	Ahmed	Mehmed	Seyfeddin	Avnurrefik	Şûrâ-yı
Efendi	İzzeddin	Celâleddin			Devlet
<i>Muhâlif</i>					
<i>reyde</i>					

*

Atûfetli efendim hazretleri;

Muhât-ı ilm-i âlî buyurulduğu üzere Rumeli kıt'asında meskûn bulunan Çerkeslerin Anadolu'ya nakliyle kendilerine o cihetden arazi verildiği ve bu arazi Rumeli tarafındaki yerlere bedel bulunduğu cihetle bunların hîn-i hicretlerinde taraf-ı devletden mücerred iskânları için Rumeli'de verilmiş olan arazide bir gûne ilişkileri kalmamış ise de mükâtebe-i şer'iyye bedeli olarak aldıkları veyâhûd paralarıyla iştirâ eyledikleri arazinin kendileri Rumeli cânîbine geçmemek üzere satdırılarak esmânının taraflarına itâsını istidâ eylediklerine mebnî keyfiyet lede'l-istizân mükâtebe bedeli olarak veya kendi akçeleriyle bi'l-iştirak mutasarrıf oldukları arazi kıymet-i hakikiyeleriyle satdırılarak esmânının tamamıyla ashâbına teslimine be-gâyet itina edilmek üzere icra-yı icabının Muhâcirîn Komisyonu'na havalesi husûsuna irâde-i seniyye-i hazret-i şerhriyâri şeref-müteallik buyurularak hükm-i celîli vechile icraatına mübâşeret olunmuş idi. Muahharan Şûrâ-yı Devlet Mülkiye Dairesi'nden kaleme alınıp leffen arz ve takdim kılınan mazbatanın hulâsa-i me'âlinden müstebân olduğu üzere Ubîh kabilesinden Çerkes İsmail Bey karye-i mezkûrede mutasarrıf olduğu çiftlik ve arazinin tâlibine icâr veya fûrûhtu için müsâade itâsını ve bir de Bahriye Kolağalarından Osman Bey'in kezâlik karye-i mezkûrede pederinden müntakilen taht-ı tasarrufunda bulunan arazisindeki hakk-ı tasarrufunun vikâyesini istidâ etmiş olduklarından bunların mikdâr-ı arazileri ve sûret-i tasarrufları hakkında icra edilmiş olan muhâberât ve tedkikâtın tafsilâtıyla beraber karye-i mezkûreye evvelce Zîştovi ve Niğbolu muhâcirleri iskân ve daha muhâcir taptini mahalline izbâr edilmiş ve mûmâileyhimâ İsmail ve Osman beylerin tasarruf iddiâ eyledikleri mahallerin istisnâsına kıyâm olunsa diğerlerine sirâyeti müeddî olacağı cihetle bu misillü rençberlikle me'lûf olamayacakları tabii bulunan askerî takımıyla erâmil ve eytâmın hakk-ı tasarrufları için ne denilmek ve ne yapılmak lâzım geleceği istiş'âr olunmuş idüğüne ve böyle zâbitân-ı askerî ve erâmil ve eytâmdan olup da Rumeli'deki yerleri mukâbilinde kendilerine Anadolu'da mahal verilmeyecek olanların Rumeli'deki yerlerinin meccânen zabtı muvâfık-ı adalet olamayacağına mebnî akvâm-ı Çerâkise'nin gerek mükâtebe bedeli olarak ve gerek kendi paraları ile alıp taht-ı tasarruflarında bulunan arazi vesâirenin ve bir de yerleri mukâbilinin kendilerine Anadolu'da irâe-i mahall edilemeyecek olanların bu sebeble kendileri Rumeli cihetine geçmemek üzere icâr veyâhûd Çerkes'in gayrı vekil ile idare eylemelerine müsâade olunması veya istedikleri halde hükûmetce satdırılarak

esmânının taraflarına itâsı ekseriyetle tensib ve tezekkür kılınmış olmağla ol vechile ifâ-yı muktezâsının komisyon-ı mezkûra havalesiyle şehremanetine dahi ma'lûmat itâsı hakkında her ne vechile irâde-i seniyye-i hazret-i Padişahi müteallik ve şeref-sudûr buyurulur ise icra-yı hükm-i âlisine ibtidâr edileceği beyânıyla tezkire-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fî 20 S. [12]97

Said

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Resîde-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i vekâlet-penâhileriyle melfûf mazbata ve sûret-i tezkire manzûr-ı hümayûn-ı hazret-i Padişahi buyurulmuş ve ber-mûceb-i istizân ol vechile muâmele-i lâzîmenin icrası husûsunun komisyona havalesiyle Şehremaneti'ne dahi ma'lûmât itâsı müteallik ve şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı mülûkâne mantûk-ı celîlinden olarak mezkûr mazbata ve sûret savb-ı sâmi-i hudûvilerine iâde kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 25 S. [12]97 / [7 Şubat 1880]

[illegible]

İSTANBUL'DA BULUNAN MUHACİRLERİN BİR AN EVVEL TAŞRADA İSKÂN EDİLMELERİ

Sultan Abdülmecid ve Abdülaziz dönemlerinde Osmanlı topraklarına göç eden Çerkes, Abaza, Dağıstan, Nogay, Kazgan ve Kırım muhâcirleri ile 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı sonrasında Bulgaristan ve Bosna'dan göç eden muhâcirlerin yerleştirildikleri yerler ile bunlardan açıkta kalanlarını gösteren defterin hazırlanmakta olduğu, ancak İstanbul'da bulunan otuz beş bin iki yüz yirmi dört kişinin bir an evvel taşrada iskân edilerek masraflarının Hazine'ye yük olmaktan kurtarılması gerektiği

16 Kasım 1881

Serkurenâ-yı Hazret-i Şehriyârî Cânib-i Âlîsi'ne

Devletlü efendim hazretleri,

Cennet-mekân Sultan Abdülmecid ve Sultan Abdülaziz Han hazerâtının zaman-ı saltanatlarında Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'ye hicret etmiş olan Çerkes ve Abaza ve Dağıstanî ve Nogay ve Kazgan ve Kırım muhâcirlerinin ve mesele-i mündefî'ada kezâlik Bulgaristan ve Bosna ve mahall-i sâireden hicret eden muhâcirinin cins ve mikdârıyla iskân olundukları vilâyet ve kazâ ve kurânın ve henüz iskân olunamayıp da açıkta kalanların bi't-tahkik bir kıt'a defterinin tanzimiyle irsâli muktezâ-yı emr u fermân-ı cenâb-ı Padişahiden olduğu beyân-ı âlîsiyle ifâ-yı muktezâsı hakkında şeref-vârid olan tezkire-i Aliyye-i âsaf-ı âzamilerine yazılan cevap-ı çâkerânemde muhâcirîn-i cedîdenin vilâyâtla tatbik-i kuyûdu ve muhâcirîn-i atıkanın da istifsârı lâzım gelerek key-fiyet muhâcirîn bulunan vilâyâta izbâr kılındığından bi-mennihîl-kerîm netice-i muhâberâtda defter-i matlûbun takdim kılınacağı arz ve izbâr kılınmış idi. Ondan sonra ehemmiyet-i maslahatın beyânıyla bi'd-defeât icra kılınan tekidât semerâtıyla cevaplarına dest-res olunan mahaller ile Dersaâdet'de bulunan muhâcirînin ecnâs ve mikdâr-ı nüfusunu ve teferruât-ı sâiresini hâvî tanzim olunan bir kıt'a cedvel leffen takdim kılınmış ve vilâyât-ı mütebâkiyeye ez-ser-i nev icra-yı tekidât olunmuş olduğundan onlardan dahi alınacak ecvibe üzerine yapılacak cedvel-i umûminin dahi takdimi mukarrer bulunmuşdur. Cedvel-i mersûl mütâlaasından rehîn-i ilm-i âlî-i âsafâneleri buyurulacağı üzere cevap

alınan Selanik vilâyetiyle Sinob ve İzmid sancaklarında bulunup el-ân hâl-i müsâferetde oldukları gösterilen muhâcirînin şimdiye kadar emr-i iskânlarının itmâm olunmaması mahallerince iskân-ı muhâcirîn kaziye-i mültezemesi pîş-i nazar-ı itinaya alınmadığından nâşî olup esbâb-ı müddeâya dahi bazılarında güç hâl ile istilâm-ı vâki' cevabının alınması ve takımının hâlâ cevab vermeme- si maddeleri delil-i kâfi olabilir. Dersaâdet'de bulunan otuz beş bin iki yüz yirmi dört nüfus-ı muhâcereden iskân eden ve hâne ve mesken iştirâ ve istikrâsıyla kendi kâr u kisbleriyle iştigâl ederek ahâlî-i asliye hükmüne giren ber-mûceb-i kuyûd on beş bin dört yüz seksen iki nüfustan mâadâ on dokuz bin yedi yüz kırk iki nüfus iâne-i devlete muhtacdır ki bundan sekiz bin beş yüz nüfus mehmâ-emken iâşe olunan erâmil ve eytâm ve aceze ve amel-mânde olup mütebâkî on bir bin iki yüz kırk iki nüfusun dahi usûl-i müttehize vechile yevmî kırkar para verilerek iâşeleri zımnında kısm-ı âzamı yedlerine birer sergi koçanı verilmiş ise de komisyona haftada verilen on dokuz bin guruşla bunların sevk ve iâşeleri mümkün olamadığı cihetle Dersaâdet'de kalıp imrâr-ı vakt etmekde oldukları- dan ber vech-i ma'rûz erâmil ve eytâm ve aceze ve amel-mândelerin seviyyen vilâyât-ı mürettebeye sevk ve izâmlarıyla mahalleri daire-i belediyeleri mari-fetiyle iâşe olunması ve kûsûrunun da yine vilâyâta sevk ve izâm kılınması bi't-tasavvur bu sûret icra olunduğu halde hem kendileri seri'an iskân ile sefâletden ve hem de Hazine-i celîle bunlar için ihtiyâr etmekde olduğu masârifden kurtu- lacağı gibi gitdikleri mahallerde temekkün ile vergi ve tekâlif-i sâireden dolayı her biri devlete birer vâridât olacağı bedîhî bulunmuşdur. Tafsilât-ı ma'rûzaya nazaran şimdi sevk edilecek marru'z-zikr on bir bin iki yüz kırk iki nüfus için altı yük yetmiş dört bin beş yüz yirmi ve aceze için de beş yük on bin guruşa ihtiyac olup meblağ-ı mezkûr ya Hazine'den itâ olunur veyâhûd istikrâz sûretiyle tedârik etdirilir ise nüfus-ı merkûme hemen sevk olunacağı ve bu sûret mümkün olamaz ise komisyona haftalık sûretiyle verilmekde olan on dokuz bin guruşa daha yirmi bir bin guruşun zammıyla haftalığın kırk bin guruşa iblâğı evvelce Bâb-ı Âlî'ye iş'âr olunmuş ve lede'l-havale bu sûret Şûrâ-yı Devlet'ce taht-ı karara alınmış ise de sâlifü'z-zikr on dokuz bin guruş haftalıktan mâadâ verilmeyen yirmi bir bin guruş dahi beher hafta verilir ise nüfus-ı merkûme on dört ay zarfında tamamıyla sevk edilerek artık Dersaâdet'ce şimdi mevcut olan muhâcirîn işleri resîde-i hadd-i hitâm olarak muhâcirîn-i merkûmenin tama- men sevk ve iskânları icra olunmuş olacağı emr-i celîdir. Bu sûretlerin hiç birisi icra buyurulmazsa ber-vech-i ma'rûz komisyona verilmekde olan on dokuz bin

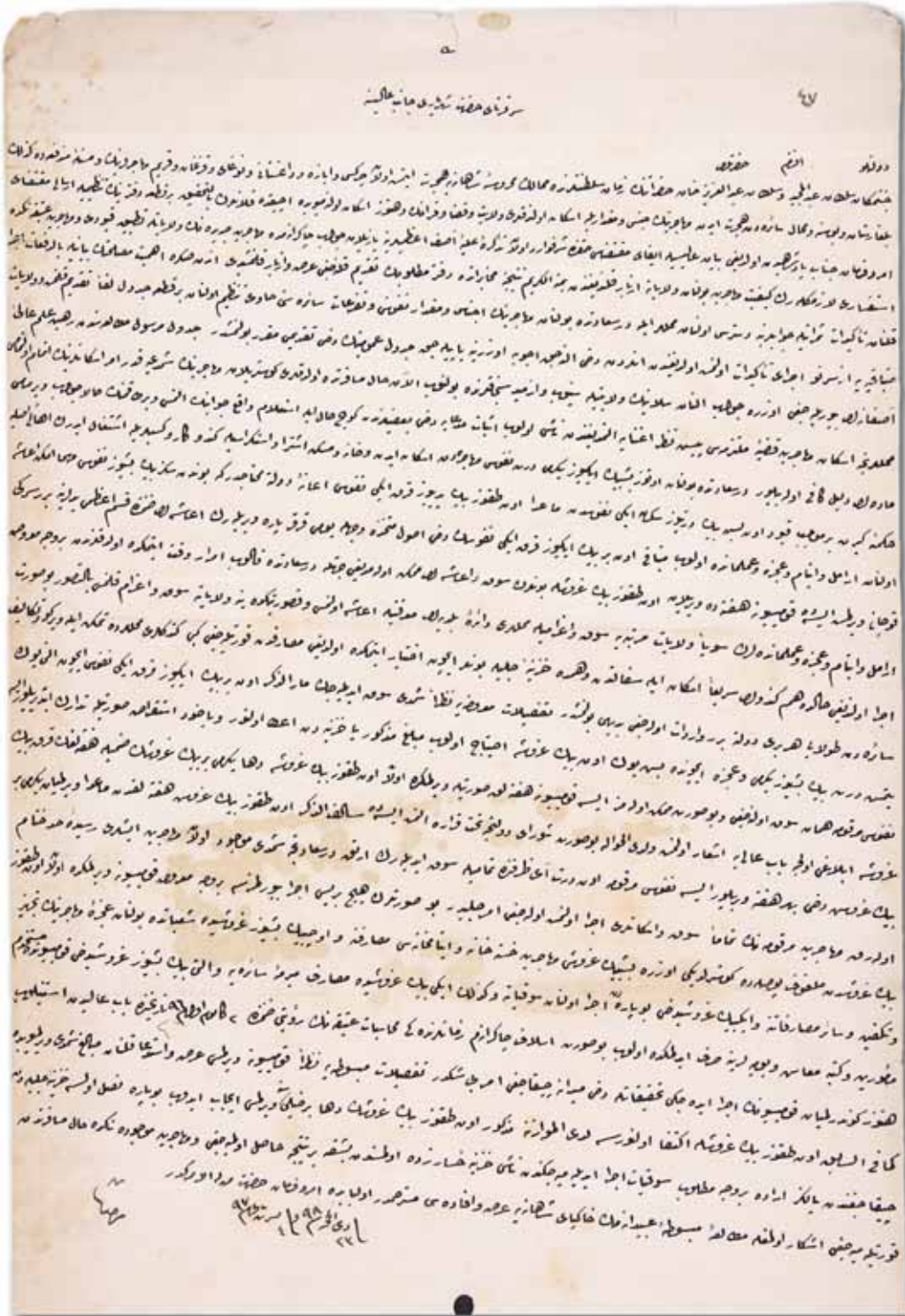
guruşdan melfûf pusulada gösterildiği üzere beş bin guruşu muhâcirîn has-tahâne ve eytâmhânesi masârifına ve üç bin beş yüz guruşu da şuaabâtda bulunan aceze-i muhâcirînin techiz ve tekfîn vesâir masârifâtına ve iki bin guruşu dahi bu paradan icra olunan sevkîyâta ve kezâlik iki bin guruşu da masârif-i mübreme-i sâireye ve altı bin beş yüz guruşu dahi komisyonda müstahdem-i memûrin ve ketebe maaş ve yevmiyelerine sarf edilmekte olup bu sûret eslâf-ı çâkerânem zamanlarında ki muhâsebât-ı atıkanın rü'yeti zımnında 2 Kanûn-ı evvel sene [12]96 tarihinde Bâb-ı Âlî'den istenilip henüz gönderilmeyen komisyonun icra edeceği tahkikâtla dahi meydana çıkacağı emr-i bî-şekkîdir. Tafsîlât-ı mebsûtaya nazaran komisyona verilmesi arz ve istidâ kılınan mebâliğ şimdi verilmeyip de kemâ fi's-sâbık on dokuz bin guruşla iktifâ olunur ise lede'l-muvâzene mezkûr on dokuz bin guruşun daha bir hayli sene verilmesi icab edip bu para nasıl olsa Hazine-i celîleden çıkacağından yalnız arada ber-vech-i matlûb sevkîyât icra edilemeyeceğinden nâşî Hazine hasar-zede olmasından başka bir netice hâsıl olmayacağı ve muhâcirîn-i mevcudenin de hâl-i müsâferetden kurtarılamayacağı aşikâr olmakla mütâlaa-i mebsûta-i ubeydânemin hâk-pây-i şâhâneye arz ve ifadesi müsterhamdır.

Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

23 Zilhicce sene [12]98 ve fi 4 Teşrin-i sâni [12]97 / [16 Kasım 1881]

Rıza

**MUHACİRİN KOMİSYONU MASRAFLARI İÇİN RÜSÜMAT
EMANETİ'NDEN ALINAN PARANIN
SARF EDİLDİĞİ YERLER**

Çerkeslerin Kabartay boyundan elli kişilik muhâcirin İstanbul'a geldiğine dâir
bilgi ile Muhâcirîn Komisyonu masraflarını karşılamak üzere haftalık olarak
Rüsûmat Emaneti'nden alınan paranın miktarıyla sarf şeklini

gösteren pusula

21 Kasım 1881

22

Muhâcirîn Komisyonu masârifinin tesviyesi zımında haftalık sûretle
Rüsûmat Emanet-i Celîlesi'nden alınan mebâliğin mikdârıyla sûret-i sarfını
mübeyyin pusulasıdır.

Haftalık sûretle Rüsûmat Celîlesi'nden ahz olunan
19000 guruş

Sûret-i sarfı	Guruş
Muhâcirîn hastahânesiyle eytâmhânenin tayinât ve erzak ve muâlece bahânesiyle memûr ve hademe maaşına sarf olunan	5000
Şuabâtta bulunan aceze-i muhâcirînin techiz ve tekfîn-i masraflarıyla ketebe maaşına ve bazı mahallerin tahliye ve nakliye vesâiresine verilen	3500
Memleketlerine sevk olunan aceze-i muhâcirînin şimendüfer navullarıyla onar günlük yevmiyelerine verilen	2000
Bir taraftan gelip bir taraftan sevk edilmek üzere şubelerde bulunan aceze-i muhâcirînin tayinât-ı yevmiyeleriyle komisyonca masârif-i müteferrikaya vesâireye verilen	2000
Komisyonca müstahdem memûrîn ve ketebe ve hademenin maaş ve yevmiyelerine verilen	6500
	19000
Yalnız on dokuz bin guruşdur. Fî 3 Teşrin-i sâni [12]97 Muhâsebe-i Muhâcirîn	

İskân-ı Muhâcirîn İdaresi**117**

Fî 3 Teşrin-i sâni sene [12]97 tarihiyle Varna tarîkıyla Bulgaristan'dan gelen Türk muhâciri				Fî 3 Teşrin-i sâni sene [12]97 tarihiyle Bursa'dan gelen Türk muhâciri			
Kebîr nüfus	Sagîr nüfus	Hâne	Yekûn	Kebîr nüfus	Sagîr nüfus	Hâne	Yekûn
34	11	11	45	6	1	1	7

Fî 3 Teşrin-i sâni sene [12]97 tarihiyle Rumeli ve Anadolu cânibinden
perakende sûretle gelen Türk muhâciri

Kebîr nüfus 8	Sagîr nüfus 8
------------------	------------------

Yekûn			
Yekûn nüfus	Kebîr nüfus	Sagîr nüfus	Hâne
60	48	12	12

Bâlâ-yı jurnalden müstebân buyurulacağı üzere şehr-i hâl-i Rûmî'nin ikinci
günü mevâki'-i muhtelifeden hânesi halkıyla ve perakende sûretle vürûd eden
muhâcirîn on iki hanede altmış nüfus olup şube-yi âcizîce Nüfus Cerîdesine
kayd olundukları ma'rûzdur.

Ol bâbda fermân hazret-i men lehül-emrindir.

Fî 2 Teşrin-i sâni sene [12]97

Reis-i Şube-i İskân-ı Muhâcirîn
Yahya Süleyman

Umûm Muhâcirîn Komisyonu Riyâset-i Celîlesi'ne

Yekûn	Kebîr	Sagîr	Hâne	Fî 9 Teşrin-i sâni [12]97 tarihiyle Taygan tarîkıyla gelen muhâcirîn-i Çerâkise
51	32	2	5	

Saâdetli efendim hazretleri,

Kafkasya ahalisinden ve Kabartay kabilesinden Taygan tarîkıyla ve Beymirzâ maiyyetiyle beş hanede elli bir nüfus muhâcirîn-i Çerâkise işbu Teşrin-i sâninin dokuzuncu Pazartesi günü İngiliz Kumpanyası vapuru ile bi'l-vürûd şube-i âcizîde muvakkaten ikâmet edildikleri berây-ı ma'lûmat arz olunur.

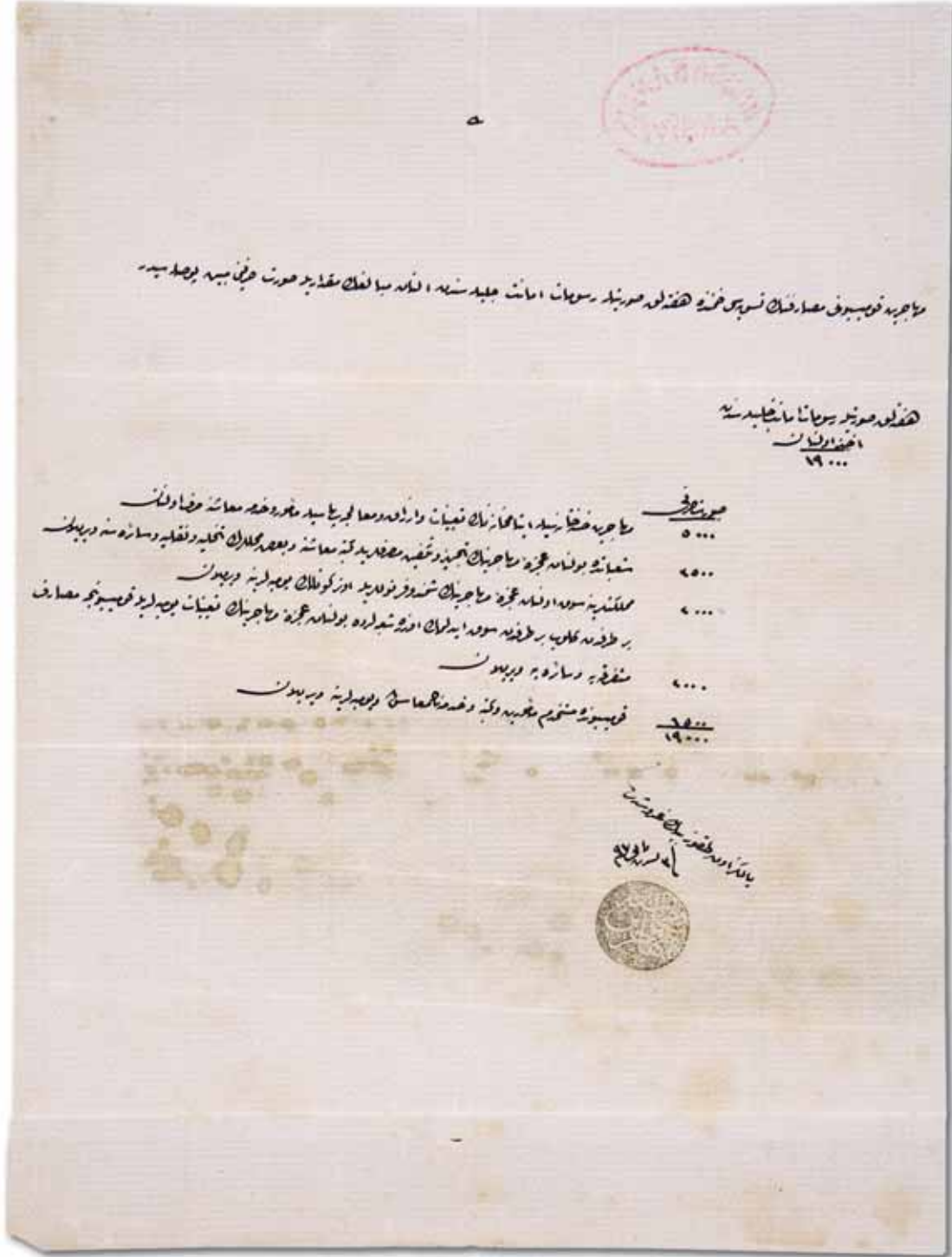
Ol bâbda fermân hazret-i men lehül-emrindir.

Fî 9 Teşrin-i sâni [12]97 / [21 Kasım 1881]

**Reis-i İskân-ı Muhâcirîn
es-Seyyid eş-Şeyh Süleyman**

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

**MUHACİR İSKANI İÇİN GÖREVLENDİRİLEN ALİ KEMÂL PAŞA'YA
VERİLEN TALİMAT**

İstanbul ve Rumeli sahillerinden Anadolu'nun belirlenen vilâyetlerine gönderilen muhâcirlerin düzenli olarak yerleştirilmeleri için Padişah tarafından görevlendirilen fevkalâde memûr Ali Kemâl Paşa için hazırlanan ve yirmi maddeden oluşan talimât

3 Ekim 1882

23

Dersaâdet ve Rumeli sevâhilinden Anadolu'nun vilâyât-ı ma'lûmesine sevk olunan ve ba'demâ gönderilecek olan muhâcirinin hüsn-i iskân ve îvâları için vilâyât ve elviyeye bizzat azîmet etmek üzere bâ-irâde-i Padişahî tayin buyru-lan fevkalâde memûr saâdetli Ali Kemâl Paşa hazretlerine mahsûs talimâtdır.

BİRİNCİ FASIL

Memûr-ı müşârünileyhin tayin ve vezâifini şâmildir

Birinci madde: Muhâcirîn sevk ve iskân olan vilâyât merkezlerinde iskân-ı muhâcirîn memûru nâmiyla birer memûr ve refâkatlerinde birer de kâtib bulunmak talimât iktizâsından olduğundan paşa-yı müşârünileyh hazretleri esna-yı devr ve teftişlerinde vilâyât ve elviye merkezlerine vusûllerinde iskân-ı muhâcirîn memûrundan memûriyeti dahilinde ibtidâ-yı hicretlerinden şimdiye kadar ne mikdâr muhâcir gelmiş ve bunlardan ne kadarı iskân edilmiş ve ne mikdârı iskân olunmamış esbâb-ı mûcibesıyla beraber bir kıt'a defter taleb ederek ve binâenaleyh icra-yı tahkikâta şurû' eyleyecektir.

İkinci madde: Bir vilâyet ve elviyede memûrînin lağvı veya adem-i lüzûmu cihetiyle muhâcir memûru nâmiyla kimse bulunmadığı halde ol bâbda mevcut olması tabiî olan evrak-ı resmiyeyi hükûmet-i mahalliyeden arayacak ve Dersaâdet'de Umûm Muhâcirîn Komisyonu'nda istizâh-ı madde vesâir suverle resmî evrak ile muhâcirîn-i mevcudenin mikdârına ve keyfiyât-ı iskâniyelerine dâir kesb-i vukûf etmekle mükellefdir.

Üçüncü madde: Muhâcirînin kesreti olan vilâyât ve elviyede ve iktizâsına göre kazâlarda ber-mûceb-i talimât birer muhâcirîn komisyonu hey'eti teşkil etmek ve o komisyonun ber-fevk-i dilhâh-ı âlî husûsât-ı iskâniye ile teferruâtını hüsn-i temşiyet ve ifâya bezl-i mesâî ve makderet eyleyebilmesi esbâbını tamamıyla istihsal eylemek için memûr-ı müşârünileyh gerek vülât-ı izâm ve

gerek Dersaâdet Umûm Muhâcirîn Komisyonu taraflarına pey der-pey iş'ârât-da bulunacaktır.

Dördüncü madde: İskân-ı muhâcirîn nâmiyla vilâyât ve elviye merkezlerinde teşkil olunan ve ba'demâ teşkiline lüzûm-ı hakikati görülen komisyonların sûret-i teşkili ol bâbda mevcut olup hükmü kemâkân bâki olan talimât-ı umûmiyenin vilâyetlere tayin olunan memûrîn hakkındaki fasl-ı mahsûsunun ikinci ve üçüncü bendleriyle tayin olunmuşdur

Beşinci madde: Muhâcirînin iskân ve îvâları emrinde Hazine-i celîlenin şu hâl-i müzâyakasinda tahmil-i masârîf edilmeyerek mahallerince kâbil olabilen her türlü esbâb-ı mümkünenin taharrî ve istihsali husûslarına mahalleri memûrîn-i kirâmı ve ahali-yi hamîyyetmendânî taraflarından himmet buyurulması esbâbı tehyî'e edilecek ve madde-i sâbıkda sûret-i tayini gösterilen komisyon hey'et ve hademesi için dahi mükâfât-ı Padişahiye nâil olmak üzere erbâb ve ehl-i iffetden fahrî memûrlar bulunduğu halde onlar tercih olunacaklardır.

Altıncı madde: Vilâyâtda vülât-ı izâmın ve sancak ve kazâ komisyonları dahi mahalleri mutasarrıf ve kaymakamlarının nezâret ve muâvenetleri altında iştigâl ve ifâ-yı vezâif eyleyecekleri gibi her vilâyet dahilinde iskân etdirilecek muhâcirînin vakt-i zamanıyla yerleşdirilerek esbâb-ı huzur ve rahatlarının istikmâli vesâilini istihsal etmek vazife-i esasiyesiyle mükellef olduklarından vülât-ı izâm ve mutasarrıfîn-i kirâm ve kazâ kaymakamları ve mecâlis-i mahalliye ve idare-i muhâcirîn komisyonu ve şubeleri bu emr-i ehemmin sekteden vikâye-iyle matlûb olan mevâdd-ı iskâniyenin bir an evvel istikrarını teyide müttefikan ve müttehiden gayret ve imrâr-ı vakt edilmeyerek bu matlabın her halde hayr-ı husûl ve fî'le getirilmesi emr-i mühimmini taht-ı teftiş nezâretinde bulundurmak ve muhâcirîn iskân olunan mahallere ve tahsis kılınan ve kılınacak olan araziden dolayı bir gûne davâ ve nizâ' vuku'unda o araziye ve verilmekde olan tayinâtı ve ahvâl-i sâireyi muâyene ve tedkik ve icabını kavânîn-i mevzu'aya tatbik ile emr-i iskânı tatarruk-ı halelden ve hukuk-ı muhâcirîni gadr-ı i'tisâbdan vikâye eylemek zımnında memûr-ı müşârünileyh hazretleri daima geşt ü güzâr üzere bulunacaklardır.

Yedinci madde: Memûr-ı müşârünileyh vilâyât ve elviye merkezlerinde bulundukca taht-ı riyâsetinde ictimâ edecek komisyonlarda tezekkür edilecek mevâd üzerine verilecek kararların vakt ü zamanıyla icrası husûsunun umûm vülât-ı izâm ve mutasarrıfîn-i kirâm hazerâtına mürâcaat buyuracakları ve geşt ü güzâr edecekleri mahaller muâmelâtı hakkında dahi müşâr ve mûmâileyhim

ile muhâberât-ı lâzıme icrasına müsâra'at edecekleri misüllü akrabası bulunan muhâcirînin mümkün mertebe bir yerde yerleşdirilmeleri ve kurâ-i mütecâvirede boş kalan yerler olduğu halde diğer karyelerden muhâcir celbiyle oraya iskân kılınmaları ve peder ve mâder ve evlâd ve ıyâlinden dûr olup kazâ veyâhûd livâ ve vilâyât-ı sâirede kalmışları var ise o makûlelerin kazâ ve kasabât ve kurâ-i kadîmeleriyle esâmî ve şöhetlerinin ve kabilelerinin Dersââdet gazeteleri ile ilân olunmak üzere buraya irsâline ve vilâyet gazeteleriyle dahi tab' ve ilânına himmet ederek mümkün mertebe yekdiğerleriyle ictimâları esbâb-ı lâzımesinin istihsal kılınması husûslarına ikdâm ve gayret eyleyecektir.

Sekizinci madde: Muhâcirîn inâsının iskân olunanlarından kendi kavm ve kabilelerinden birer sebeble ayrılarak şurada burada kalanların yedinci maddede gösterildiği vechile familyaları nezdine izâmı ciheti tervic olunmasıyla beraber o makûlelerden rızasıyla kalanlara münasib mahaller bulunup ikâme edilerek yevmiyeleri bilâ-tehir verilecek ve muhâcirîn zükûrundan ve ehl-i ırz takımından birkaç kişi familyalarıyla ictimâları esbâbı teshil kılınıp ve bulunan devâir-i askeriyye muktezî elbise işbu aceze-i inâsa diktirilerek hâsıl olacak ücretden kendilerinin iktidar ve iâşeleriyle bu tarîk ile yevmiye itâsından Hazine-i celîleye fâide istihsal edilecektir.

Dokuzuncu madde: Muhâcirîn zükûrundan bîkes ve bî-vâye olup da işe güce iktidarı olmayanlar ve memleketlerine avdet kaydıyla şurada burada kalanlara yevmiye itâsı zarurî ise de bunların içinde hallerine göre işe güce iktidarı olanlar dahi bulunması tabîi olduğundan komisyon ve mahallî hükûmeti memûrları vâsıtasıyla bu makûlelere iş buldurulup kendileri çalışmağa mecbur tutulacak ve bu sûretle umûm devâir-i mîrîyede yevmiye ile amele istihdamı ekser evkâtta vâkî olmağla oralarda ne mikdâr ameleye lüzûm var ise bunlardan intihâb ve izâm kılınmak husûsları ehemmiyyet-i mahsûsa ile telakki olunacaktır.

Onuncu madde: Muhâcirînin cümlesi ashâb-ı ziraatden olmayıp içlerinde hocalar ve ehl-i sanat adamlar dahi bulunduğundan bu misüllü hocalardan ehliyet ve istihkâkı sabit olanlarının imamet ve cihât-ı sâire tevcihleriyle tatyîb-leri vesâili istihsal olunacak ve icra-yı sanat etmek üzere şehirde ikâmetlerini arzu ederek dükkân ve han isticâr ve iştirâsına ve kalfa ve çıraklık ile ahali-i esnafın yanına girmeğe tâlib olanlar ve ashâb-ı servetden olarak şehirde temekkün etmesini isteyenler olursa haklarında memûr-ı müşârünileyh tarafından bezl-i himmet ve gayret ve teshilât-ı lâzıme ve muâvenet-i mukteziye ifâ

olunacaktır.

On birinci madde: Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'nin her tarafına sevk ve nakl olunan muhâcirinden devletce tebeyyün ve takarrür edecek ahvâle göre vatan-ı aslilerine veya sâir bir mahalle iâde ve izâm olunacak muhâcirîn-i biçaregânın esbâb-ı nakl ve iâdeleri cânib-i devletden işe şurû' olunmazdan evvel kâmilten tehyî'e ve ihzâr kılınacaktır.

On ikinci madde: Muhâcirînin icra-yı iskânları hakkında sâlifü'z-zikr tâlimât-ı umûmiyenin ikinci fasıl, mevâdd-ı şettâyı şâmil olup hükûmet-i mahal-liye ve idare-i zâbitaya aid ve üçüncü fasıl ise muhâcirînin sevkîyatı husûsâtını mu'lin olmağla bundan böyle sevkîyat vuku'bulup da memûr-ı müşârünileyh ifâ-yı vazifeye mecbur oldukları halde on beşinci ve on altıncı ve on yedinci ve on sekizinci ve on dokuzuncu ve yirminci ve yirmi birinci maddeleri düstûru'l-amel ittihâz kılınacaktır.

On üçüncü madde: İşbu talimât ahkâmına tevfikân muhâcirîn işlerinin her nev'i rü'yet ve temşiyetine ve taallukuna göre evrakın devâir-i muhâcirîne havalesine ve komisyonlarla muhâberegaye ve muhâcirîn mesâlihine aid umûr ve husûsâtın icabâtını tezekkür ve tayine ve hâl ve zaman ve mekân ve tecrübe ve imkânın göstereceği lüzûm ve ihtiyac nisbetinde iktizâ eden tedâbiri mütâlaaya ve vilâyât komisyonlar[ın]dan suâl ve oralardan istizân olunan mesâlih hakkın-da re'ý vermeğe memûrdur.

İKİNCİ FASIL

İki Bâbı Şâmildir.

Birincisi: Muhâcirîne itâ olunacak tayinât ve yevmiye

İkincisi: Muhâcirîne itâ olunacak arazi ve levâzımât hakkında

BİRİNCİ BÂB

Tayinât

On dördüncü madde: Muhâcirîne itâsı iktizâ eden tayinâtın bundan böyle lüzûm-ı sarfı tebeyyün eden mahallerce ol bâbdaki kâide tamamıyla ma'lûm olduğu vechile muhâcirînin icra-yı iskânları hakkında mevcut olan sâlifü'z-zikr talimât-ı umûmiyenin dördüncü faslında muharrer olan yirmi ikinci, yirmi üçüncü ve yirmi dördüncü maddelere tatbikân ifâ-yı muâmele olunacaktır.

On beşinci madde: Umûr-ı zâtîyesini li-eclî't-tesviye şuraya buraya gidecek-

lere sefer ücreti verilmeyip müddet-i gaybûbetlerinde muvakkaten yevmiyeleri dahi kesilecektir.

On altıncı madde: Muhâcirîn komisyonları maiyyetinde bulunan kâtibler idaresi dahilinde ne kadar muhâcirîn vardır ve bunlar için devletce ne mikdâr sarfiyât vuku'bulmaktadır muvazzah sûretle birer defter tutmağa mecbur olduklarından bunun gerek muhâfaza ve gerek muâmelâtında noksan ve sûs-timâli zuhûrunda o kâtib mes'ul tutulacaktır.

On yedinci madde: Defter ve koğan ve kuponların hiçbirinde hak ve silinti olmayacak ve bir sehiv vuku'bulduğu halde okunacak sûretde çizilip alt tarafına yazılacaktır.

İşbu yevmiye ve tayinât velhâsıl her nev'i sarfiyât için zikri sebkât eden talimât-ı umûmiyenin üçüncü faslında muharrer olan yirmi sekizinci, yirmi dokuzuncu ve otuz birinci maddeler ahkâmına hüsn ü riâyet olunacaktır.

İKİNCİ BÂB

Arazi ve Levâzımât

On sekizinci madde: Muhâcirîne arazi itâsı hakkında talimât-ı umûmiyenin beşinci faslının muhtevî olduğu yirmi beşinci, yirmi altıncı, yirmi yedinci, yirmi sekizinci, yirmi dokuzuncu, otuzuncu, otuz ikinci, otuz üçüncü maddeler ahkâmına ve birde iskân olunacak muhâcirîn zürâ' takımına arazi itâsı hakkında dört bendi şâmil 3 Muharrem sene [12]97 tarihli talimât-ı ahîre mukteziyâtına harf be-harf tatbik-i muâmele olunacaktır.

On dokuzuncu madde: Muhâcirînin iskân olunamayıp hâl-i sefâletde kalmalarının başlıca sebebi, kendilerine gösterilmek istenen arazinin bazı müteneffizân-ı ahali-i iyâdetden tahlis olunması keyfiyeti olup en evvel bu keyfiyet nazar-ı itinaya alınarak arazi-i emiriye ve vakfiyeden olup müddet-i nizâmisi vechile on sene bilâ-nizâ' zer' olunmayanlar eyâdî-i ağniyâdan istirdâd olunarak muhtacîn ve bî-vâyeğâna hüsn-i taksim olunması husûsuna bizzat nezâret buyrulacaktır ve muhâcirîn uhdesine tefvîz olunan araziye âhara fûrûht etmek ve muvâzaaten terk eylemek gibi muhâlif-i kâide hâl ve harekât-da bulunamamalarına ve bulunanların muâmelât-ı kalemiyesi aid olduğu devâir tarafından icra kılınmasına medd-i enzâr-ı dikkat kılınacaktır.

Yirminci madde: Madde-i sâbıkada beyân olunan arazi karışık ve dolaşık muâmelâtının tamamıyla meydan-ı sübûta ihracı zımnında ahali-i mahalliye ve memûrîn-i sâireden ehil ve erbâb ve afif zevât bu işe tayin olunarak kavânîn-i

mevzu'aya tatbikân i'tisâf ve ihtilâsâtda zâhire ihracına sarf-ı mesâî ve makderet olunacaktır.

ZEYL

Tâ cennet-mekân Sultan Abdülmecid ve Sultan Abdülaziz Han hazerâtının nihân-ı saltanatlarında muhâceret eden muhâcirînden şu kadar vilâyetde şu kadar nüfusun hâlen hâl ü müsâferetde bulundukları geçende taraf-ı eşref-i hazret-i Padişahiden taleb buyurulan defter üzerine mezkûr vilâyât vâlileriyle cereyân eden muhâberât neticesinden müstebân olmağla ve muhâcirîn-i merkûmenin imtidâd-ı müsâferetleri ya mahallî müteneffizânının ketm-i arazi etmesinden veyâhûd memûrînin mübâlâtsızlığından ileri geleceği vâzihâtdan bulunmağla bunları memûr-ı müşârünileyh suver-i mümkinine ile tahkik edip hâlât-ı meşrûhâ-i nâ-marziyyeye sebebiyet verenleri meydana çıkaran tertib-i mücâzâtlarına ve emr-i bi'l-akis muhâcirîn husûsâtında hüsn-i hizmet ve mesâîsi meşhûd olanları mazhar-ı mükâfât etmek üzere bu bâbda nazar-ı merhamet-eser-i hazret-i mülûkâneyi celbe me'zûn olacaktır.

Fî 20 Zilkâde sene [12]99 ve fî 21 Eylül [12]98 / [3 Ekim 1882]

در سعاده و درم باي مؤمنند. انجمن و نيا معلوم سه سوي اولنم و بعد ما تونه بر جه اولون مهرزيك سه و سكه و ديوار ايقونه
و دلايه و ديوار به بالنده غرض بركت اوزره بار اوده بالنده غرض به بر جوده فوق العاده مهور سعاده و على كماله غرض به غرض به غرض به

مؤید شاہ البرہان نعیمی و طائفی سلمہ۔

مؤثر مشاير بهان نقيه و طافتي شکره
مهرجيه سوي و کمال اولاد و لاياحه مرکز لرغ اسکا مه برجه مؤثری نيم بر مؤثر و خافتر برده کاميولن نيم نيلامه قضا و قضيه
باشای مشاير بهان مؤثری اشای دور و تقیتر و لاياحه و انوم مرکز لرغ و مؤثر اسکا مه برجه مؤثری دحلند اشکال و مؤثری
تدريج قدر نقد و سرجه کلمه و مؤثره نقدی اسکا ايلمه و نقضی اسکا و نيمه اسکا مه برجه بر بر قطعه و قدر طيبايد رک
و بنا عليه اجرائی قضاة شروع ايلد هکله

و بنا علی امری تحقیق شروع اید چکند
بر دلایله و البیحه و ثبوتی و با عدم لزوم چندان
حکومت مجرده اید چون در سائر مذکور هر چه
و خیالیه است که این در آنست و قیاس اینکه مکتفه

[illegible]

وحدود و کتب
 در آن دلاوة عظمی و در آن سعادت و محبت و در آن قیاس و در آن اسرار و در آن بیداری
 اسعاد و محبت و در آن دلاوة و در آن محبت و در آن قیاس و در آن اسرار و در آن بیداری
 حکم و دلاوة و در آن محبت و در آن قیاس و در آن اسرار و در آن بیداری

[illegible][illegible]

[illegible]

[illegible]

**MUHACİRİN HASTAHANESİNİN GÜNLÜK MEVCUDUNU GÖSTEREN
JURNAL KÂĞIDI**

Muhâcirîn Hastahânesi'nin hasta giriş-çıkış kayıtları ile hastaların durumlarını
gösteren günlük jurnal kâğıdı

30 Kasım 1886

24

Yevm Pazartesi		Muhâcirîn Hastahânesinin Yevmî Mevcudunu Nâtık Jurnaldır		Numara 17	
Teşhis-i Emrâz	Mülâhazât	Vukuât	Nüfus		
			Yekûn	Zükûr	Înâs
		Dümkü mevcudu	38	16	22
Tahtel-müşahede	Dulhânedan	Dahil olan	1	0	1
Nezle-i im'â inhirâf'ül-mizâc	Bir nüfusu eytâmhâne- den bir nüfusu sevkiyâtdan	Şifâyâb olan	2	2	-
		Vefeyât	-	-	-
		Ba'de'l-vukuât mevcud kalan	37	14	23
Fî 17 Teşrin-i sâni [1]302 Hastahâne Müdür ve Sertabibi Rasim					

*

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

Yevm Salı		Muhâcirîn Hastahânesinin Yevmî Mevcudunu Nâtık Jurnaldır		Numara 18	
Teşhis-i Emrâz	Mülâhazât	Vukuât	Nüfus		
			Yekûn	Zükûr	Înâs
		Dümkü mevcudu	37	14	23
Tahtel-müşahede	Dulhânedan	Dahil olan	5	1	4
		Şifâyâb olan	-	-	-
		Vefeyât	-	-	-
		Ba'del-vukuât mevcud kalan	42	15	27
Fî 17 Teşrin-i sâni [1]302 Hastahâne Müdür ve Sertabibi Rasim					

[30 Kasım 1886]

**KAFKAS VE KUBAN MUHACİRLERİNİN İSKÂNİ İLE ARTVİN VE
BATUM'DAN İZİNSİZ OLARAK GELENLERİN
GERİ GÖNDERİLMEMESİ**

Kafkas ve Kuban halkından Rusya Devleti'nin izniyle Osmanlı topraklarına gelmek üzere bulunan muhâcirlerin, Mamuretülaziz ve Sivas vilâyetlerinde iskânlarıyla, Berlin Antlaşması hükmünce Rusya'ya terk olunan yerlerin Müslüman halkının askere alınacağı haberleri şâyi olması üzerine Artvin ve Batum'dan izinsiz olarak Rize'ye gelen beş yüz kişinin geri gönderilmemesinin kararlaştırıldığı

21 Ekim 1887**25***Meclis-i Vükelâ Müzâkerâtına Mahsûs Zabıt Varakasıdır***Hulâsa-i Me'âli**

Viladi Kafkas ve Kuban ahalisinden olup Memâlik-i Şâhâne'ye hicret için Rusya Devleti'nden istihsal-i müsâade etmiş olanlardan bu defa dahi birkaç bin kişinin müteheyyi'-i azîmet oldukları istihbar edilmesi üzerine bunların dahi evvelce gelmek üzere olanlar gibi Mamuretülaziz ve Sivas vilâyetlerine sevk ve iskânları hakkında iktizâ-yı maslahat icra edilmiş ise de muhâcirîn-i merkûmeden başka Rusya'ya terk olunan mahaller ahali-i İslâmiyesi'nden asker alınacağı havâdisi şâyi' olması üzerine Artvin ve Batum'dan yeniden mütecâviz kesânın Memâlik-i Şâhâne'ye hicret ve beş yüz kişinin Rize'ye muvâsalat eylediklerinden bahsile bunların îâdeleriyle beraber ba'd-ezîn hicret edeceklerin hududda kabul olunmaları Rusya Sefâreti'nden talep ve ifade kılındığı Hariciye Nezâreti'nden iş'âr edilmesi ve ol bâbda hukuk müşâvirleri tarafından kaleme alınan mütâlaanâmede dahi hukuk-ı beynelmilel kâidesince her hükûmetin haricden vuku'bulacak muhâcereti kendi menâfi'-i mahsûsasını ve icabât-ı ahvâli nazar-ı itibara alarak kabul edip etmemekde muhtar olduğu ve arazi-i metrûke ahalisinden olup Memâlik-i Şâhâne'ye hicret ve dehâlet edenlerin cebren îâdeleri şân-ı âliye muvâfık olamayacağı beyân ve sefâretce bu bâbda ezser-i nev bir gûne teşebbüsât ve metâlib vuku'a gelmemesine mebnî şimdilik bu işin sükûtun anı bırakılması veyâhûd meclisce bu husûsda bir karar ittihâzı ityân kılınması cihetiyle istizân-ı re'yi mutazammın Dahiliye Nezâreti'nin fî 20 Z. sene [1]304 tarihli tezkiresi takımıyla kırâet edildi.

Kararı

Sûret-i iş‘âra ve esna-yı müzâkerede Hariciye nâzırı paşa hazretleri tarafından vuku‘bulan izahât ve ifadâta göre Rusya Devleti'ne terk olunan mahaller ahalisinden olup bilâ ruhsat Memâlik-i Şâhâne'ye bu defa hicret etmiş olanların iâdesi hakkında Rusya Sefâretince yeniden bir gûne tebligât ve metâlib dermiyân edilmemiş olması cihetiyle muhâcirîn-i merkûme hakkında sefâretce tekrar mürâcaat olunur ise ol vakit icabına bakılmak üzere şimdilik bu maddenin sükûtun anı bırakılması ve salifu'z-zikr Viladi Kafkas ve Kuban ahalisinden Rusya Devleti'nin ruhsatıyla Memâlik-i Şâhâne'ye gelmek üzere bulunan muhâcirînin, Muhâcirîn Komisyonu Riyâseti'yle bi'l-muhâbere vilâyeteyn-i mezkûreteyn ile iskânları kâbil olan sâir mahallerde hüsn-i tavin ve îvâlarına himmet edilmesi husûslarının cevaben nezâret-i müşârünileyhâya iş‘ârı tezekkür kılındı.

Fî 3 Safer sene 1305/[21 Ekim 1887]

[illegible]

**MUHACİRLERDEN ON YILINI DOLDURMUŞ OLANLARIN
ASKERE ALINMASI**

Kırım Muhârebesi'nden sonra Osmanlı topraklarına gelen muhâcirlerin muâfiyet müddetleri dolduğundan askere alınmaları gerektiği gibi Rusya, Romanya, Sırbistan, Karadağ, Bosna-Hersek, Bulgaristan, Rumeli-i Şarkî yönlerinden göç edenler ile Yunanistan'a terk edilen yerlerden gelecek olan muhâcirlerden, on yılı doldurmuş olanların kısım kısım askere alınmaları
10 Ocak 1888

Meclis-i Vükelâ Müzâkerâtına Mahsûs Zabıt Varakasıdır

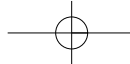
Hulâsa-i Me'âli

Üç yüz dört senesinden itibaren bi'l-cümle muhâcirînin Ahz-ı Asker Kanûnnâme-i Hümâyûnu ahkâmına tevfiikan mükellefiyet-i askeriye tahtında bulundurulması husûsuna bu kere irâde-i şifâhiye-i hazret-i Padişahi şeref-müteallik buyurulmuş olmasıyla muhâcirînin envâ'ına ve tevârih-i hicretlerinin ihtilâfâtına göre bu bâbda Bâb-ı Âlice bir karar ittihâzıyla irâde-i seniyyesinin istihsali ifadesine dâir Piyade Dairesi'nden tanzim olunan müzekkirenin gönderildiğini mutazammın fi 16 Ra. sene [1]305 tarihli tezkire-i Seraskerî melfûf müzekkire ile beraber kırâet olundu.

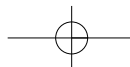
Kararı

Vâkı'a Kırım Muhârebesi'ni müteâkib Memâlik-i Şâhâne'ye gelen muhâcirînin müddet-i muâfiyeti münkaziye olduğuna mebnî bunların ahali-i kadîme misillü hizmet-i askeriye ile mükellefiyeti lâzım geleceği gibi Yunanistan'a terk olunan mahaller ahali-i İslâmiyesinden hicret edecekler miyânındaki esnân erbâbının tarih-i hicretlerinden itibaren on sene hizmet-i askeriyeden muâf tutulması hakkında müttehiz olan kararın Rusya ve Romanya ve Sırbistan ve Karadağ ve Bosna ve Hersek ve Bulgaristan ve Rumeli-i Şarkî cihetlerinden bu tarafa hicret edeceklere dahi ta'mîm edilmesi ve bunların tarih-i hicretlerinden itibaren zıkr olunan on seneyi ikmâl etmiş olanların ahali-i kadîme misillü silk-i askere idhaliyle henüz ikmâl-i müddet etmeyenlerin itmâm etdikce ale'l-usûl askere alınması husûslarının usûl ittihâzı müttehiden tensib olduğundan ber vech-i muharrer ifâ-yı muktezâsının daire-i askeriyyeye havalesiyle Dahiliye Nezâreti'ne de ma'lûmât itâsı husûsunun bâ mazbata arz ve istizânı tezekkür kılındı.

24 R. sene [1]305/[10 Ocak 1888]

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

[illegible]

27

**MUHACİRLERİN GÜVENLİĞİ İÇİN YEREL İNZİBAT KUVVETLERİNİN
İSTİHDAMI**

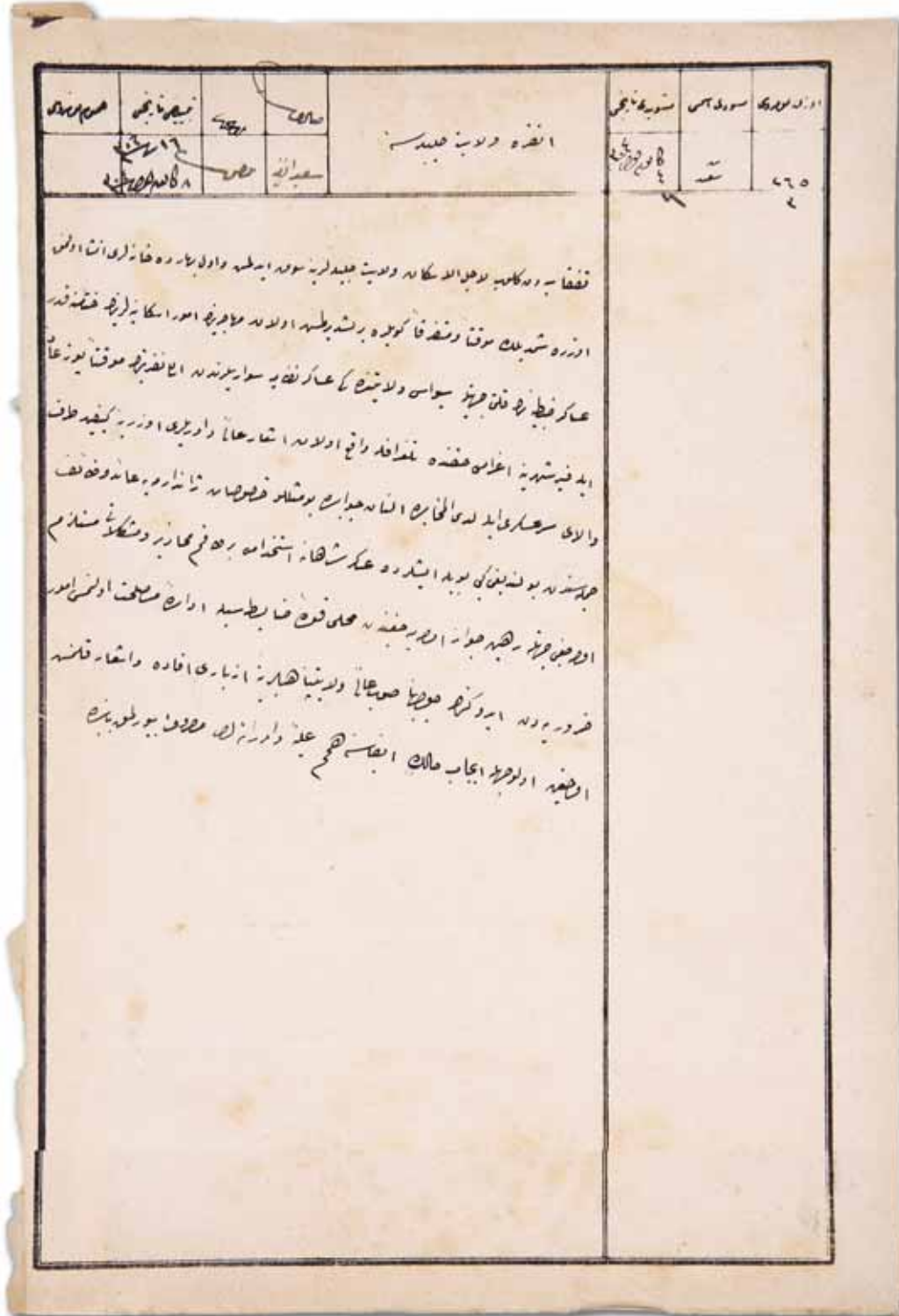
Kafkasya'dan gelerek Ankara'nın değişik köylerine geçici olarak kabul edilmiş olan muhâcirlerin iskânları gerçekleştirilinceye kadar güvenlik kuvveti olarak Sivas'taki Nizamiye askerleri yerine yerel zâbıta güçlerinin kullanılmasının uygun olacağı

20 Aralık 1888

Ankara Vilâyet-i Celîlesi'ne

Kafkasya'dan gelip li-ecli'l-iskân vilâyet-i celîlerine sevk edilmiş ve evvelbaharda hâneleri inşâ olunmak üzere şimdilik muvakkaten ve müteferrikan köylere yerleştirilmiş olan muhâcirînin umûr-ı iskâniyelerinin hitâmına kadar asâkir-i zabtiyenin killeti cihetiyle Sivas Vilâyeti'ndeki Asâkir-i Nizamiye süvarilerinden elli neferinin muvakkaten Yozgad ile Kırşehri'ne izâmı hakkında telgrafla vâki' olan iş'âr-ı âlî-i dâverileri üzerine keyfiyet taraf-ı vâlâyı Seraskerî ile lede'l-muhâbere alınan cevabda bu misillü husûsât jandarmaya aid vezâif cümlesinden bulunduğu gibi böyle işlerde asâkir-i şâhâne istihdamı bir takım mehâzir ve müşkilâtı müstelzim olacağı cihetle rehîn-i cevâz olamayacağından mahallî kuvve-i zâbitasıyla idare-i maslahat olunması umûr-ı zarûriyeden idüğünün cevaben savb-ı âlî-i vilâyet-penâhîlerine izbârı ifade ve iş'âr kılınmış olmağın ol vechile icab-ı hâlin ifâsına himem-i aliyye-i dâverâneleri masrûf buyurulmak bâbında.

Fî 16 Rebîülâhir sene [1]306 ve fî 8 Kanûn-ı evvel sene [1]304 / [20 Aralık 1888]

DH. MKT, 1576/103

**İSKÂN ÇALIŞMALARINDA YETKİ VE SORUMLULUKLARI BELİRTEN
TALİMATNAME**

İstanbul ve Rumeli sahillerinde bulunan vilâyetlere bugüne kadar gönderilmiş olan muhâcirler ile bundan sonra gönderileceklerin iskânı işlerinin düzenli bir şekilde yürütülmesini sağlamak, yapılacak yardımların koordinasyonu ve gerekli istatistiklerin çıkarılabilmesi amacıyla defterlerin hazırlanması gibi işlemlerde vilâyetlerdeki görevlilerin yetki ve sorumluluklarını düzenleyen, beş bölüm ve otuz dört maddeden oluşan 1889 tarihli talimâtnâme

1889

Dersaâdet ve Rumeli sevâhilinden vilâyât-ı ma'lûmesine sevk olunan ve ba'demâ gönderilecek olan muhâcirinin icra-yı iskânları emrinde vali ve mutasarrıf ve iskân memûrları ve vilâyât ve elviye merkezlerinin idare komisyonları ve kazâ kaymakamlarıyla mezkûr komisyonlar şubelerinin sûret-i hareketlerini mübeyyin tanzim olunan talimâtdır.

BİRİNCİ FASIL

(Vilâyetlere tayin olunan memûrüne ve vilâyet merkezlerinde teşkil olunacak komisyonlara dairdir.)

Birinci madde: Muhâcirin sevk ve iskân olunan vilâyât merkezlerine iskân-ı muhâcirin memûrları nâmiyla birer memûr ve refâkatlarına birer de kâtib tayin olunmuştur.

İkinci madde: Bu memûrların merkez-i vilâyete vusûllerinde vülât-ı izâm hazerâtının inzîmâm-ı re'y ve muâvenetleriyle memûrîn-i mûmâileyhimin riyâsetleri tahtında bulunmak üzere birer idare-i muhâcirin komisyonu teşkil olunacak ve bunların azâsı merkezlerde memûrîn-i muvazzafadan birer ve meclis-i beledî azâsından kezâlik birer ve mahallî erkân ve mütehâyizânından ve ashâb-ı hamîyyet ve iktidarından üçer ve dörder kişiden mürekkeb olacak ve icabına göre mahalleri ketebesinden bu komisyonlar refâkatlerine bir veya iki kâtib verilecektir.

Üçüncü madde: İşbu komisyonlar her ne kadar vilâyât merkezlerinde teşekkül edecek ise de asıl muhâcirin ihrac olunan iskelelerde başlıca şubeleri bulunacak ve icab ve ihtiyaca göre muhâcirinin hîn-i vürûdlarında memûrîn ve azâdan münasib olanları iskelelere gidecektir.

Dördüncü madde: Merkez-i vilâyâtdaki komisyonlara merbût olmak üzere elviye ve kazâlarda dahi birer şube teşkil olunacaktır. Elviye ve kazâlar şubeleri umûr-ı tahrirîyesinde mahallî ketebesinden biri ve olamazsa mahalleri hamîyyetmendân ahalisinden fahrî olarak diğeri tedârik ve istihdam kılınacaktır.

Beşinci madde: Vilâyet dahilinde kâin kazâlara iskânları takarrür eden muhâcirînin tayinât rûzmerrelerinin sûret-i tertib ve itâsı vesâir kâffe-i mevâddı bu komisyonlarda bi'l-müzâkere verilecek karara tevfikân icra kılınacağından umûr-ı muhâcirîne müteallik bi'l-cümle evrak bilâ tehir bu komisyonlara havale olunacak ve bu makûle evrakın komisyonlarda uzun uzadıya tehir etmesi ehemmiyet-i maslahata tevâfuk etmeyeceğinden vürûdu anda iktizâları ne ise hemen bi'l-müzâkere verilecek karar derhal zeyl-i evraka ilâm ve iâde olunarak âdi evrak bir günden ve mühim evrak dahi iki ve nihayet üç günden ziyâde komisyonlarda tevkif olunmayacak ve hîn-i müzâkerede azânın ekseri mevcut bulunarak karar-nâmeleri imza ve temhîr edilecektir.

Altıncı madde: Muhâcirîn tayinâtı hükûmet-i mahalliyyenin nezâret ve komisyonların vesâtat ve marifetleriyle itâ olunacağından işe hile ve hud'a karışmamasına fevkalâde itina ve dikkat olunacak ve her vilâyet mevâki' ve ahvâl-i husûsiyesine göre işbu tayinât husûsunu sû-i muâmelât altından kurtarmak üzere tedâbir-i müessire ittihâz eyleyecektir.

Yedinci madde: İskân Komisyon ve şubeleri muhâcirîn hakkında evvela müzâkerât ve teşebbüsâtını hükûmet-i mahalliyyeye beyân ile o vâsıta ile icraata bakacaklar ve tehir vuku'unda esbâb-ı mûcibe ve sahihasını göstererek Dersâdet'de bulunan Muhâcirîn İdare-i Umûmiyesi'ne mürâcaat edileceklerdir. Eğer memûrlar bir işde tehir görüp ve bulunduğu mevki'in birinci memûrundan tesrî' ve tesviye taleb edip de ısgâ olunmadığı veyâhûd her ne ise iş bi hakkın tervic kılınmadığı halde İdare-i Umûmiye'ye mürâcaat vazifesini o memûr icra etmemiş olur ise kendisi taht-ı mes'uliyete alınacaktır.

Sekizinci madde: Memûrîn-i mûmâileyhim vülât-ı izâmın ve sancak ve kazâ komisyonları dahi mahalleri mutasarrıf ve kaymakamlıklarının nezâret-i muâvenetleri altında iştigâl ve ifâ-yı vezâif eyleyecekleri gibi daire-i vilâyetde iskân etdirilecek muhâcirînin vakt ü zamaniyla yerleşdirilerek esbâb-ı huzur ve rahatlarının istikmâlî vesâilini istihsal etmek vazife-i esasiyesiyle mükellef olduklarından vülât-ı izâm ve mutasarrıfîn-i kirâm ve kazâ kaymakamlıkları ve mecâlis-i mahalliye ve idare-i muhâcirîn komisyonları şubeleri dahi bu emr-i ehemmin sekteden vikâyesiyle matlûb olan mevâdd-ı iskâniyenin bir an evvel

istikrarını teyide müttefikân ve müttehiden gayret ve imrâr-ı vakt eylemeyerek bu matlabın vakt ü zamanıyla hayyiz-i husûl ve fi'le getirilmesine itina ve himmet edeceklerdir.

Dokuzuncu madde: Gerek memûrîn-i mûmâileyhimin ve gerek azâlar icabına göre muhâcirîn iskân olunan mahalleri ve tahsis kılınacak araziden dolayı bir gûne davâ ve nizâ' vuku'unda ol araziye ve verilmekde olan tayinâtı ve ahvâl-i sâireyi muâyene ve tedkik ve icabını kâideye tatbikan icra ile emr-i iskânı tataruk-ı halelden vikâye zımnında geşt ü güzâr edeceklerdir.

Onuncu madde: Memûrîn-i mûmâileyhim merkez-i vilâyâtta bulundukca komisyonca cereyân edecek mevâd üzerine karar verilecek şeylerin vakt ü zamanıyla icrası husûsunda vülât-ı izâm ve mutasarrıfîn-i kirâm hazerâtına mürâcaata mecbur oldukları gibi geşt ü güzâr edeceği mahaller muâmelâtı hakkında dahi müşâr ve mûmâileyhim ile muhâberât-ı lâzıme icrasına mübâderet eyleyecek ve akrabası bulunan muhâcirlerin mümkün mertebe bir yerde yerleşdirilmeleri ve kurâ-yı mütecâvirede boş kalan yerler olduğu halde diğer karyelerden muhâcir celb ile oraya iskân kılınmaları ve peder ve mâder ve evlâd ve ıyâlden dûr olup kazâ veyâhûd livâ ve vilâyât-ı sâirede kalmışları var ise o makûlelerin kazâ ve kasabât ve kurâ-yı kadîmeleriyle esâmî ve şöhretlerinin ve kabilelerinin Dersââdet gazeteleriyle ilân olunmak üzere buraya irsâline ve vilâyet gazeteleriyle dahi tab' ve ilânına himmet ederek bunların mümkün mertebe yekdiğeriyle ictimâları esbâb-ı lâzimesinin istihsal kılınması husûslarına ikdâm ve gayret eyleyecektir.

On birinci madde: Gerek memûrîn-i mûmâileyhimin ve gerek komisyonlar ve şubeler azâsının geşt ü güzâr eyleyecekleri mahaller için saat hesabıyla iktizâ eden harcırahları Hazine-i celîlece mer'îyü'l-icra olan nizamnâmeyle tevfiikan hükûmet marifetiyle mahalleri emvâlinden itâ kılınacaktır.

On ikinci madde: Merkez vilâyet komisyonlarının iki yüz elli ve livâ şubelerinin yüz elli ve kazâ şubelerinin yüz guruşa kadar şehriye masârıf-ı müteferrikaları kabul olunabilecektir.

İKİNCİ FASIL

(Mevâdd-ı şettâyı şâmildir.)

On üçüncü madde: Muhâcirîn hâneleriyle diğer mahalle nakl ü hareket edememeleri ve bir maslahat ve ticaret zımnında bir tarafa gideceklerin halleri bi't-tahkik yedlerine mürûr tezkiresi verilerek tezkiresiz bir tarafa salıverilmemeleri husûslarına ve şâyed hânesiyle beraber gitmiş olanlar bulunur ise

uğradıkları mahallerde bi't-tevkif iâdelerine her tarafda dikkat olunacaktır.

On dördüncü madde: Memûrîn-i mûmâileyhim bâlâda madde be-madde beyân ve terkîm kılınan mevâddın ahkâm-ı münderecesi vechile hareketi kendilerine vazife ve farîza-i zimmet bilerek gerek onların ve gerek teferruât-ı sâiresinin icrası bahsinde dilhâh-ı âliye tevfiik muâmele ve hareketle ibrâz-ı levâzım kâr-güzârîye sarf-ı rû'yet ve icabât-ı maslahat ve mevâki'e göre daha sâir tedâbir ittihâzına lüzûm olduğu halde vülât-ı izâm hazerâtıyla bi'l-muhâbere komisyonca onların dahi iktizâlarını icraya ikdâm ve gayret ve rıza-yı Bârî ve âliye mugâyir hareketden mübâadette ahvâl-i câriyeden pey der-pey bu tarafa ma'lûmât itâsına müsâra'at eyleyecektir.

ÜÇÜNCÜ FASIL

(Muhâcirîn sevkîyâtına dairdir.)

On beşinci madde: Dersâdet'den vesâir Memâlik-i Şâhâne sevâhilinden vilâyâta sevk olunacak muhâcirînin iskân olunacakları yerlere vusûllerinde iskân komisyonları ve şubeleri vâsıtalarıyla esâmî ve şöhret ve kazâ ve memleketlerini ve zükûr ve inâs ve sanatlarını mübeyyin bir kıt'a defteri tanzim edilecek ve bunların içinde ashâb-ı servetden olup da tayinât verilmeyenler ile fakr-ı vifâkaları cihetiyle tayinât itâ olunmağa ihtiyacı olanların keyfiyetleri esâmileri bâlâsına şerh verilerek tayinât-ı lâzımleri dahi madde-i mahsûsasında gösterilen usule tevfiikan hitâm-ı iskâna ve kendilerince tedârik-i tağayyüşe iktidar hâsıl oluncaya kadar itâ olunacak ve hitâm-ı iskânda cümlesi bir defter itibarıyla vukuât yürüdülerek mahallî idare komisyonundan yeniden muntazam bir defter yapıp Dersâdet Muhâcirîn İdare Komisyonu'na takdim olunacaktır.

On altıncı madde: Muhâcirîn-i merkûmenin sevâhilden vapurlara ve bir mahalden diğer mahalle hîn-i irkâb ve sevklerinde nakl u harekete muktedir olamayacak derecede hasta olanları kesb-i âfiyet etdikden sonra sevk edilmek üzere familya ve müteallikâtından istek edenleri dahi hastalarla alıkonularak o makûlelerin sevkî kafiye-i ahîreye ta'lik edilecek ve şâyed mahallince bu bâbda müşkilât zuhûr eder ve yalnız hastaların tevkifiyle familyalarının irsâline ihtiyac messeyler ise o hastalar ifâkat buldukları zaman familyalarını suhûletle bulmak için hükûmet-i mahalliye tarafından resmî mühürle birer pusula yazılacak ve işbu pusulaya mezbûr hastaların familyası azâsının hangi vapur ile hangi mevki' ve iskeleye yani iskân olunmak üzere hangi vilâyete sevk olundukları muvazzah olarak bi't-terkîm zâyî' olmayacak sûrette hastaların elbisesi içinde

hıfz etdirilecek ve hîn-i ifâkatde mezkûr pusulayı hükûmet-i mahalliyyeye bi'l-ibrâz kendisinin familyası nezdine gönderilmesine hükûmet-i mahalliye tarafından itina ve himmet olunacaktır.

On yedinci madde: Bir mevki' ve iskeleye sevk olunacak muhâcirînin imkân müsâid olduğu kadar soğukdan ve sıcakdan muhâfazalarına ve hiçbirinin açıkda ve hâl-i sefâletde kalmamalarına gayret ve itina olunacağı gibi muhâcirîn-i merkûmenin iskelelere vusûlleri anında hangi kazâ derûnuna iskân olunacaklar ise lâzım gelen araba ve hayvan ve araba bulunmayan yerlerde yalnız lüzûmu kadar hayvan tedârik ve bilâ tevakkuf ol kazâyâ sevk ve izâm olunarak hükûmet merkezlerine vusûllerinde her mahalle gönderilecek muhâcirlerin o mahallin nüfusuyla muvâzene olunup kaç hâneye ne kadar muhâcir isabet eyler ise ona göre kendilerinin sûret-i müsâferetde bu hânelere yerleştirilmesi lâzım gelecektir.

On sekizinci madde: Bir iskele ve mevki'e külliyetli muhâcirîn sevk ve ihrac olduğu ve o iskelenin merbût olduğu kazânın araba ve hayvanâtı muhâcirîn-i vâridenin nakliyâtına kifâyet etmediği sûretde o kazâyâ civar olan diğer kazâlardan dahi inde'l-iktizâ başka vilâyet ve sancaklardan dahi hükûmet memûrları yekdiğeriyle bi'l-muhâbere araba ve hayvanât cihetiyle nakliyâtâ muâvenet etmeleri lâzımeden bulunduğu binâ'en muhâcirînin iskelelere vürûdu anda idare komisyonu ve şubesi nüfus-ı vâride ile kazânın mevcut araba ve hayvanâtını muvâzene ederek nakle kâfi olmadığı mütehakkık oldukda keyfiyet der-akab hükûmât-ı mahalliye memûrlarına bi'l-ihbâr mahall-i mütecâvireden lüzûmu mikdâr araba ve hayvan tedârik olunacak ve muhâcirînin esna-yı râhda hastaları zuhûr eder ise yolda terk edilecektir.

On dokuzuncu madde: Bir mahalden li-ecli'l-iskân diğer mahalle nakl olunacak muhâcirînin mikdâr-ı nüfusları ve bulundukları mahallerden yevm-i hareketleriyle mahall-i iskânlarına kaç günde varabilecekleri bilinip ona göre teşebbüsât-ı lâzımeyle ibtidâr olunmak üzere muhâcirîn sevk ve hareket etdirilecek mahaller hükûmetleri taraflarından keyfiyet yevm-i hareketlerinde lâ-ekal beş-on gün mukaddem iskân olunacakları mahaller memûrlarına iş'âr olunacağı misillü bulundukları yerlerde dahi kendileri azîmete müheyâyâ olarak topluca bulunmak ve birlikde hareket ederek geride nüfus bırakılmamak üzere vakt-i hareket ve azîmetleri yevm-i hareketlerinden beş gün mukaddem ol mahaller memûrları tarafından ilân ve kalkacakları gün ve gidecekleri mahaller tayin ve tefhîm olunacaktır.

Yirminci madde: Bir mahalden diğer mahalle nakl ve irsâl olunacak muhâ-

cirînin kafilâ sùretiyle gönderilmesi lâbüd ve lâzım olduğundan mesela yüz ve daha ziyâde hânenin bir kafilâ itibarıyla hîn-i nakl ve izâmlarında mahall-i iskânlarına vusûllerine kadar ara yerde kaç kazâ var ise ehadühümâ âhara teslim kâidesini icra ve ilmuhaberini ahz ve avdet eylemek ve hılâl-i râhda refah ve huzurları esbâbını istihsal ile tayinât yüzünden dahi sefâlet çekdirmemek üzere beher kafilâyâ hükûmet-i mahalliye cânibinden münasib birer memûr terfîk olunacak ve civar kazâ ve karyelerden yol üzerine tayinât indirilecek ve bu memûrlar on sekizinci maddenin fıkra-i âhiresinde beyân olunan hastagânın hıfz u siyânetini nazar-ı dikkat ve mütâlâa altında bulunduracaktır.

Yirmi birinci madde: Muhâcirînin sevkîyât ve nakliyâtı hizmetine mahalleri memûrları ve zabtiye neferâtı kifâyet etmediği halde eğer bulunabilir ise asâkir-i nizâmiye-i şâhâne taraflarından ve şâyed bulunamaz ise esna-yı râhda ve vardıkları mahallerde hamîyyetmendân ahaliden ve işe güce muktedir olanlardan icab eden zevâtın memûrîn-i hükûmete muâvenet etmek üzere istihdamları câiz olacak ve zevât-ı mûmâileyhim yirminci maddede beyân olunan kâideye tevfiik hareket eyleyecektir.

DÖRDÜNCÜ FASIL

(Muhâcirîne itâsı iktizâ eden tayinât beyânındadır.)

Yirmi ikinci madde: Muhâcirîn-i merkûmenin on yaşına kadar olanlarına yevmî yüzer dirhem ve ondan yukarısına yevmî yarımşar kıyye nân-ı azîz tayini itâ kılınacaktır. Fakat bu tayinât zî-kudret ve ashâb-ı servetden olanlarına verilmeyip bîkes ve erâmil ve aceze ve amel-mânde olanlara hasr ve tahsis edilecektir ve verilen nân-ı azîzin mikdâr ve kemmiyeti ve mahallî fiyatı kayd u imlâ olunarak beher mâh zîri mazbatalı defterlerinin kazâ şubelerinin tanzimiyle kazâ meclislerinden ba'de't-tasdik livâ şubelerine ve livâ şubelerinin kendi defâtiri dahi beraber olduğu halde livâ idare meclisine itâ ile oradan yapılacak mazbata ile merkez vilâyet komisyonuna verilip oraca dahi ba'de't-tedkik tasdik kılındıktan sonra makam-ı vilâyete tebliğ olunarak meclis-i idare-i vilâyette görüldükden sonra muâmelât-ı maliyesi yürüdülecek ve bu misillü şehriye cedvellerinin birer nüshası da Dersaâdet İdare Komisyonu'na gönderilecektir.

Yirmi üçüncü madde: Madde-i mahsûsasında gösterildiği vechile muhâcirîn-i merkûmenin iskân olunacakları mahallere vusûllerinde yapılacak deftere gerek tayinâtıdan müstağnî olacak derecede erbâb-ı iktidarları ve gerek sahihan müstehakk-ı tayin olanları tahkik ve tefrik ile isimleri bâlâlarına işaret olunacaktır ve bir dereceye kadar tayinâtın erbâb-ı acz ve zarûrete verilebilmiş

olacağını temin ederek defter-i mezbûr kuyûduna riâyetle tayinât-ı mezkûrenin idare-i muhâcirîn komisyonları ve şubeleri marifetleri ve marifet-i hükûmetle itâsı lâzım gelir ise de şâyed içlerinde kudret-i maliye ve servet-i hâliyesini ketm ile kendisini fakir sûretde gösterip tayinât ahzına tenezzül etmiş kimesnelerin bulunabileceği melhûz olduğu gibi ahvâl-i ihtiyaciyesini memûrîn-i mahalliyeye ifadeye muktedir olamamak ve söylemiş ise de anlatamamak ve hâl-i servetden hâl-i ihtiyaç ve zarûrete tahavvül eylemek hasebiyle aç ve muhtac kalmış olanları da bulunabileceğinden zikr olunan komisyonlar ve şubeler bu bahsi gereği gibi tahkik ve ta'mik ederek erbâb-ı yesârdan oldukları muhakkak olan kesânın tayinâtı kat' ve sahihan ihtiyacât-ı zarûriyeleri müsbit olan aceze ve erâmil-i zükûr ve inâsa itâsına hasr-ı nazar-ı dikkat edecektir.

Yirmi dördüncü madde: Muhâcirîn-i merkûme ziraat ve sanat ve ortakcılık ve hizmetkârlık gibi vâsıtalarla servet ve yesâra nâil olup da tayinât-ı mezbûrenin kat'ına komisyonlarca lüzûm görüldüğü zamana kadar usûl-i muharrere mer'îyyü'l-icra tutularak beyhûde yere isrâf ve telefât vuku'una mesaj gösterilmeyecek ve şu kadar ki, inde't-tedkik ashâb-ı fakr ve ihtiyacdan oldukları komisyonlarca ve şubelerce tebeyyün eden efrâd-ı muhâcirîne verilmesi lâzım gelen tayinât için beher hâne sahibi yedlerine komisyon ve şubelere mahsûs olan mühürler ile memhûr sergi sûretinde numûnesi vechile matbu' birer kıt'a pusula itâ ve tayinât-ı mezkûre aynen veyâhûd râyic-i mahallîye tatbikan bedelen ifâ olunacaktır.

BEŞİNCİ FASIL

(Muhâcirîne arazi ve levâzımât itâsını mutazammındır.)

Yirmi beşinci madde: Muhâcirînin kesret üzere vürûd ve sevkleri cihetle mahallerine nakl ve îsâl kılınanlar def'aten iskânı kâbil olamayacağına mebnî evvel emirde kurâ ve kasabât-ı kadîmeye madde-i mahsûsasında beyân olduğu üzere sûret-i müsâferetde taksimiyle her karye ve kasaba ahalisi kendi hissesine düşen muhâcirîni barındırması lâzımdır. Ekser kasaba ve karyelerde arazi-i hâliye-i mîrîye ve metrûke ve mevkûfe bulunduğundan o misillü arazi-den muhâcirîn-i merkûmeye lüzûmu mikdâr yer irâe ve tahsis ve ahali-i karye ve kasabanın muâvenet-i umûmiyesiyle iskâna elverişli hâneler inşâ olunub tavin ve iskân ve muhtac-ı iâne bulunan muhâcirîn edevât-ı çift vesâire tedârik edinceye dek ortakcılık ve amelelik gibi şeylerde kullanılarak veyâhûd ashâb-ı kudret ve merhamet taraflarından sâir sûretle muâvenet kılınarak esbâb-ı tağayyüşlerinin istihsalıyla zarûretten vikâye olunacaklardır ve muhâcirîn-i

merkûme kurâ ve kasabât-ı kadîmeye sığmadıkları halde arazi-i emiriye ve hâliye ve mevkûfe ve metrûkeden iskâna elverişli mahallerde îvâ ve tavin edileceklerdir.

Yirmi altıncı madde: Muhâcir tamamıyla iskân olursa ve muhtac oldukları levâzım ve eşya tedârik edilse bile ilk sene için kendilerini idare edecek sûrette ziraat ve hırâsete muktedir olamayacaklarından taraf-ı hükûmetden tefrik ve irâe edilecek arazinin bir seneye mahsûs olmak üzere ahali-i kadîme cânibinden açılıp ve sürölüp tohumları ekdirilerek hâl-i müsâferetden ve sene-i içinde ihtiyacât-ı vâkı'alarını def'e kifâyet edecek kadar mahsulata dest-res olarak kendilerinin zarûret ve sefâletten kurtarılmasına memûrîn-i mahalliye ve komisyonlar ve şubeler taraflarından fevka'l-had itina ve dikkat olunacaktır.

Yirmi yedinci madde: Muhâcirîne verilecek tarlalar hâli veyâhûd mahlûl arazi-i emiriye ve vakfiyeden olmak lâzım geleceği misillü madde-i mahsûsasında beyân olunan sûretle ziraat ve hırâset etdirilecek ve müceddeden bir karye ihdâs olunmak iktizâ eylediği sûrette mutlaka sulu yerlerde ve ormanlıklara karîb mahallerde ve mümkün mertebe mürtefi' ve urzalı tepeler civarında inti-hâb olunmasına başkaca gayret edilecektir.

Yirmi sekizinci madde: Vaktiyle hânesi çok olup da mu'ahharan harab olmuş veyâhûd zaten hânesi az bulunan karyelere muhâcir yerleştirilecek olmağla işbu muhâcirler için tedârik olunacak arazi bahsinde bir karyenin ahvâl-i mâziye ve hâliyesi idare komisyonları ve şubeleri ve meclis-i idare-i vilâyet ve livâ ve kazâ marifetleriyle bi'l-etraf tahkik ve tedkik olunarak sahibsiz veyâhûd hâli olduğu tahakkuk eden yerlerin muhâcirîn-i mevcudenin beher nüfusuna arazinin kuvve-i nâbitesine ve mevki'inin vüs'atine ve bir hânenin mikdâr-ı nüfusuna göre yirmi dönümden elli dönüme kadar sûret-i mütefâvitede itâsı câiz olacak ve işbu arazi mecâlis-i merkûme ve tapu memûrları marifetleriyle bi't-taksim koğan verileceğinden bunlar için koğan ve tapu harcı alınmayacak ve sûret-i taksimi ve ferâğ ve intikal zuhûrunda muâmelât-ı sâiresi Arazi Kanûnnâmesi ahkâmına tevfiikan icra kılınacaktır ve bu husûslarda mahallerince bir arızaya ve müşkilâta tesadûf edilir ise Defter-i Hakanî Nezâreti'ne mürâcaat lâzım gelecektir.

Yirmi dokuzuncu madde: Muhâcirin için yapılacak hânelerin kerestesinin kat'ı ve hâneler inşâsı emrinde kendilerinin ve kerestenin nakli husûsunda da ahalinin istihdamlarıyla yekdiğerine muâvenet etdirilerek yapılacak hânelerin mahalleri ashâb-ı hamîyyet ve iktidarının muâvenât-ı vatanperverâneleriyle husûle getirilmesine çalışılacaktır.

Otuzuncu madde: Her mahalde en ziyâde mahsul veren hububât her ne ise mümkün olan yerlerde cânib-i hükûmetden yine bir seneye mahsûs olarak tohumluk verilip ahali-i kadîme vâsıtasıyla zer‘ etdirilecek ve ziraatin sâir ameliyât ve fi‘liyatında muhâcirînin istihdam olunması gibi tedâbirin ittihâz ve icrası lâzım gelecektir ve hububât-ı mezkûreden beher kilesi yirmi kıyye itibarıyla muhâcirîn hâneleri nüfusunun kalabalığına göre beş kileden on kileye kadar tohumluk itâ kılınacaktır.

Otuz birinci madde: Muhâcirîn-i merkûmenin kâffesinin mutlaka kurâ-yı kadîmeye veyâhûd müceddeden inşâ olunacak köylere yerleştirilmeleri lâzım gelmeyip şehir ve kasaba kenar ve civarlarında hâli arazi olduğu halde oralarda muhâcir iskân ve îvâ ve başlıca yapılan köylerde birer mescid ve birer mekteb inşâ kılınacaktır.

Otuz ikinci madde: Muhâcirîn-i merkûmenin cümlesi ahsâb-ı ziraatden olmayıp içlerinde hocalar ve ehl-i sanayi adamlar dahi bulunduğundan bu misillü hocalardan ehliyet ve istihkâkı sabit olanlarının imamet ve cihât-ı sâire tevcihiyle tatyîbleri ve icra-yı sanat etmek üzere şehirde ikâmetlerini arzu ederek dükkân ve hân isticâr ve iştirâsına ve kalfa ve çıraklık ile ahali-i esnafın yanına girmeğe tâlib olanlar ve ashâb-ı servetden olarak şehirde temekkün etmesini isteyenler olur ise haklarında cümle tarafından bezl-i himmet ve gayret ve teshilât-ı lâzıme ve muâvenet-i mukteziye ifâ olunacaktır.

Otuz üçüncü madde: Muhâcirler kendileri tayin olunan iskân mahallerine azîmetden nükûl ederler ise bu misillü kendilerini idareye muktedir olmak itibarıyla tayinât-ı yevmiyeleri verilmeyecek ve bunlardan hâl-i müsâferetde bulundukları kazâlarda ve kazahâ-yı mütecâvirede çiftlik vesâire alıp da ikâmet etmeğe arzu edenlere me’zûniyet verilecektir.

Hâtime

Otuz dördüncü madde: Muhâcirînin iskân ve îvâları emrinde hazine-i celî-leye şu hâl-i muzâyakasında tahmil-i masârıf edilmeyerek mahallerince kâbil ve mümkün olabilen her türlü esbâb-ı mümkünenin taharrî ve istihsali husûslarına mahalleri memûrîn-i kirâmı ve ahali-i hamiyetmendânı taraflarından himmet buyurulacaktır.

1304 / [1888-1889]

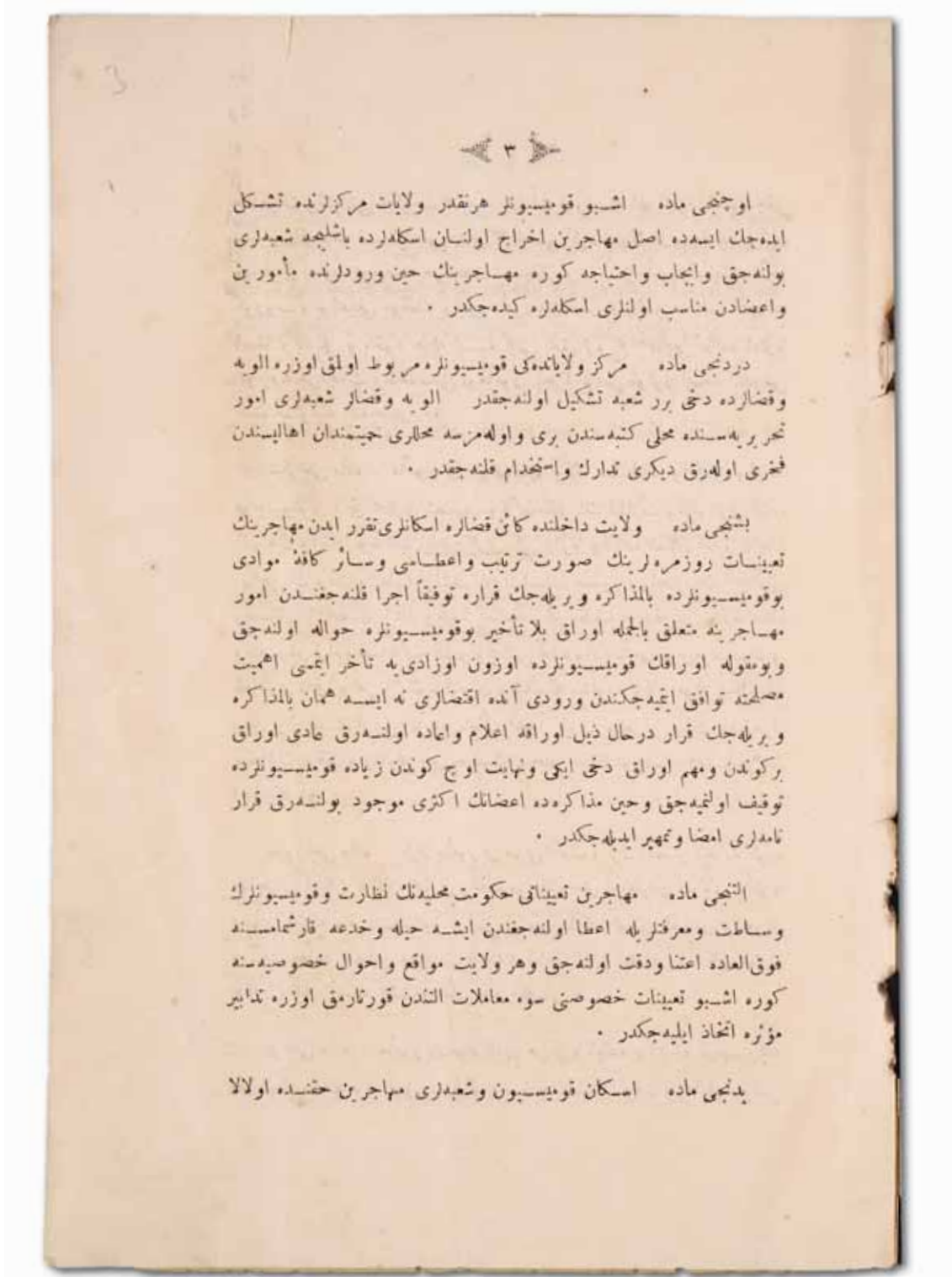
﴿ در سعادت و روم ایلی سواحلندن اناطولینک ولایات معلومه سنه ﴾
 ﴿ سوق اولنان و بعدما کوندر یله جک اولان مهاجرینک اجرای ﴾
 ﴿ اسکانلری امرنده والی و متصرف و اسکان مأمورلری و ولایات ﴾
 ﴿ والویه مرکز لرینک اداره قومیسسیونلری و قضا قائمقاملریله ﴾
 ﴿ مذکور قومیسسیونلر شعبه لرینک صورت حرکتلرینی مبین تنظیم ﴾
 ﴿ اولنان تعلیماتدر ﴾

﴿ برنجی فصل ﴾

(ولایتله تعیین اولنان مأمورینه و ولایت مرکز لده تشکیل اولنه جق قومیسسیونلره دائور)

برنجی ماده مهاجر سوق و اسکان اولنان ولایات مرکز لریله
 اسکان مهاجرین مأموری نامیلله برر مأمور و رفاقتلریله بررده کاتب تعیین
 اولمشدر .

ایکنجی ماده بومأمورلرک مرکز ولایاته وصوللرنده ولایه عظام
 حضراتنک انضمام رأی و معاونت لریله مأمورین موعی الیهک ریاستلری تحته
 بولنق اوزره برر اداره مهاجرین قومیسسیون تشکیل اولنه جق و بونلرک
 اعضامی مرکز لده مأمورین موظفدن برر و مجلس بلدی اعضاستدن کذلک
 برر و محلی ارکان و مخیراندن و اصحاب حیت و اقتصادارندن اوچر و دردر
 کشیدن مرکب اوله جق و ایجابنه کوره محالری کتبه سنددن بوقومیسسیونلر
 رفاقتلریله بریا ایکی کاتب و بریله جکدر .

« ۴ »

مذاكرات و تشيقاتي حكومت محليه بياں الہ او واسطہ الہ اجرا آتہ باقہ جملہ
و تأخر وقوعندہ اسباب موجبہ و صحیحہ سنی کوستره رك درسعادندہ بولنان
مهاجرین اداره عمومیه سند مراجعت ایدہ جکاردر اگر مأمورلر برایشده تأخر
کوروب و بولندیغی موقعك برنجی مأموریندن تسریع و تسویه طلب ایدو بدہ
اصفا اولندیغی و یا خود هر نه ایسه ایش بحق ترویج قلمدیغی حالده اداره
عمومیہ مراجعت وظیفہ سنی او مأمور اجرا اتمامش اولور ایسه کندوسی
تحت مسئولیتہ الہ جقدر .

سکزیجی ماده مأمورین مومی الہم ولایة عظامك و سنجاق و قضا
قومیسبونلری دخی محللری متصرف و قائمقاملقلر يك فطارت و معاوتلری التندہ
اشتغال و ایشای وظائف ایلہ جکلری کبی داره ولایتہ اسکان ایدر بلہ جک
مهاجرینك وقت وزمانیلہ برلشدیر بلہ رك اسباب حضور و راحتلر يك استکمالی
و سائلنی استحصال ایتك وظیفه اساسیه سیلہ مكلف اولدق لردن ولایة عظام
و متصرفین کرام و قضا قائمقاملقلری و مجالس محلیہ و اداره مهاجرین قومیسبونلری
شعبه لری دخی بوامر اہمك سکتنددن و قابدیبلہ مطلوب اولان مواد اسکانیکك
برآن اول استقرارینی تأییدہ متفقاً و متحداً غیرت و امرار وقت ایدیلدیرك
بومطلبك وقت وزمانیلہ حیر حصول و فعلہ کتورلمسندہ اعتنا و همت
ایدہ جکلدر .

طوقوزنجی ماده کرك مأمورین مومی الہمك و كرك اعضا ایشایہ کوره
مهاجرین اسکان اولنان محللری و تخصیص قلمدیجی اراضیدن ملولانی برکونه
دعوی و نزاع وقوعندہ اول اراضی بی و و رلمکده اولان تعیناتی و احوال
سارہی معاینہ و تدقیق و ایشاینی قاعدہ به تطبیقاً اجرا الہ امر اسکانی تطرق
خللادن وقایہ ضمیمہ کشت و کذار ایدہ جکلدر .

اونجی ماده مأمورین مومی الہم مرکز ولایتہ بولندیغہ قومیسبونجہ
جریان ایدہ جک مواد اوزرینہ قرار ویر بلہ جک شبلرک وقت وزمانیلہ اجرامی

خصوصیته ولایة عظام و متصرفین کرام حضرتانہ مراجعتہ مجبور اولدقاری
کبی کشت و کذار ایله چکی محالار معاملاتی حقیده دخی مشار و مووی الیهم الیه
مخبرات لازمه اجرانده مبادرت ایلیه چک و اقرامی بولان مهاجرلرک ممکن
مرتبه بربرده رلشدیرلمری و قراء متجاوزده بوش فلان رلر اولدغی حالده
دیگر قریه لردن مهاجر جلب الیه اورایه اسکان قلمقاری و پدر و مادر وارلاد
و عبالدن دور اولوب قضا و یاخود لوا و ولایات سارده قلمقاری وار ایسه
اومقوله لرک قضا و قضیات و قراء قدیدلر الیه اسامی و شهرت لریک و قبیللرینک
در سعادت غزینلر الیه اعلان اولتق اوزره بورایه ارسالنه و ولایت غزینلر الیه
دخی ملبع و اعلاننه همت ایدرک بونلرک ممکن مرتبه یکدیگر الیه اجتماعلری اسباب
لازمه سنک استحصال قلمقی خصوصیلرینه اقدام و غیرت ایلیه چکدر .

اون رنجی ماده کرک مأمورین مووی الیهم و کرک قومسیونلر و شعبدلر
اعضاسنک کشت و کذار ایلیه چکاری محالار ایچون ساعت حسابیه اقتضا ایدن
خرجراهلری خزینة جلیله جه مرعی الاجرا اولان نظامنامه ده توفیقاً حکومت
معرفیه محالری اموالندن اعطا قلمه چکدر .

اون ایکنجی ماده مرکز ولایت قومسیونلرینک ایکیریز الی ولوا
شعبدلرینک یوز الی و قضا شعبدلرینک یوز غروشه قدر شهریه مصارف
متفرقلری قبول اولنه یله چکدر .

ایکنجی فصل

(مواد شانی شاملدر)

اون اوچنجی ماده مهاجرینک خانهلر الیه دیگر محله نقل و حرکت

ایده‌ماملری و بر مصلحت و تجارت ضمننده بر طرفه کیده‌جک‌لرک حالاری بالحقیق
یدلرینه‌مرور ندرک‌مسی و بر یله‌رک ندرک‌مسی بر طرفه صالیورلما‌ملری خصوصیلرینه
وشاید خانه‌سیله برابر کیش اولنلر بولنور ایسه اوغرا‌دق‌ری محللرده بالثوقیف
اجاده‌لرینه هر طرفه دقت اولنجه‌قدر .

اون دردیجی ماده مأمورین مویمی الهم بالاده ماده بماده بیان و ترقیم
قلسان موادک احکام مندرج‌مسی وجهله حرکتی کندولرینه وظیفه و قریضه
ذمت یله‌رک کرک انلرک و کرک فقرعات سائره‌سک اجراسی بچشده دلقواه عالی‌یه
توفیق معامله و حرکتله اراز لوازم کار کداری به صرف رؤیت و ایجابات
مصلحت و موافقه کوره ده‌ا سائر تدابیر اتخاذینه لزوم اولدیغی حالده ولایه عظام
حضراتیله بالخباره قومیسوینجه انلرک دخی اقتضالرینی اجرایه اقدام و غیرت
ورضای باری و عالی‌یه مغایر حرکتدن مباعده‌له احوال جاریه دن پیدری بوطرفه
معلومات اعطاسنه مسارعیت ایله‌جک‌در .

«اوچنجی فصل»

(مهاجرین سوقیاته دائره‌در)

اون ایشنجی ماده در سعادتدن و سائر ممالک شاهانه سواحلندن ولایاته
سوق اولنجه‌قی مهاجرینسک اسکان اولنجه‌ق‌ری یرله وصوللرنده اسکان
قومیسوینلری و شعبه‌لری واسطه‌لرله اسامی و شهرت و قضا و مملکت‌لرینی و ذکر
وانات و صنعت‌لرینی مبین برقیلعه دق‌ری تنظیم ایله‌جک و بولنرک ایشنده اصحاب
تروندن اولوبده تعیینات و برلیسانلر ایله فقر و قافه‌لری جهتیله تعیینات اعطا
اولنجه‌ احتیاجی اولنرک کیفیتلری اسامیلری بالاسنه شرح و بر یله‌رک تعیینات
لازم‌لری دخی ماده مخصوصه‌سینده کوس‌تریلان اصوله توفیقاً ختام اسکانه

« ۷ »

و كندولر نچە تدارك تعيشه اقتدار حاصل اولمجه يه قدر اعطا اولنه جق و ختام اسكانده جله سى بردفتر اعتباريله وقوعات يورديله رك محلى اداره قوميسيوندن يكي دن منظم بردفتر يايلوب درسعادت مهاجرين اداره قوميسيونده تقديم اولنه جقدر .

اون التجبى ماده مهاجرين مرقومدنك سوا حلدن واپورلره و بر محلدن ديكر محله حين اركاب و سوقلارنده نقل و حركته مقتدر اولمه يه جق درجده خسته اولنلرى كسب عافيت ايتدكدن صكره سوق ايدلك اوزره قالمليا و متعلقانندن استك ايدنلرى دخی خسته لره اليقويله رق او مقوله رك سوقى قافله اخيره يه تعليق ايديله جك و شايد محله يه بوياده مشكلات ظهور ايدرو يالكر خستدلر يك توقيله قالمليار يك ارسالنه احتياج مس ايلر ايسه اول خستدلر افاقت بولدقلى زمان قالمليار ينى سهولته بولق ايجون حكومت محليه طرفندن رسمى مهرله برر بوصله يازيله جق واشبو بوصله يه مزبور خستدلر يك قالملياسى اعضاسنك قغى واپور ايله قغى موقع و اسكله يه يعنى اسكان اولنقى اوزره قغى ولايه سوق اولندقلى موضح اوله رق بالتزقيم ضايع اوليله جق صورته خستدلر يك ايسه سى ايجنده حفظ ايتدريه جك و حين افاقده مذكور بوصله يى حكومت محليه بالابراز كندوسنك قالملياسى زدينه كوندولرسنه حكومت محليه طرفندن اعتنا و همت اولنه جقدر .

اون يدنجى ماده بر موقع و اسكله يه سوق اولنه جق مهاجرينك امكان مساعد اولديغى قدر صغوقدن و صيحاقدن محافظه لرينه و هيج بر يك آچيقده و حال سفالنده قالمليار ينه غيرت و اعتنا اولنه جق كى مهاجرين مرقومدنك اسكله ره وصولارى انده قغى قضا دروننه اسكان اولنه جقدر ايسه لازم كلان عربيه و حيوان و عربيه بولغيان برلره بالكر زومى قدر حيوان تدارك و بلا توقف اول قضايه سوق واعزام اولنه رق حكومت مركزلرينه وصولارنده هر محله كوندريه جك مهاجرينك او محلك نفوسيله موازنه اولنوب قاچ خانه يه نفدر

❧ ۸ ❧

• مهاجر اصابت ایلر ایسه اکا کوره کندیلر نیک صورت مسافرتده یوخانه لره
برلشدیرلمسی لازم کله چکدر .

اون سکرنجی ماده براسکله وموقعه کلینلو مهاجرین سوق و اخراج
اولدییی و او اسکله نیک مربوط اولدیغی قضا نیک عربیه و حیواناتی مهاجرین
واردنه نیک نقلیاته کفایت ایتدیکی صورتده اول قضا یه جوار اولان دیگر
قضالردن دخی عندالاقضا بشقه ولایت و سنجاقلردن دخی حکومت مأمورلری
یکدیگر یله بالمخاربه عربیه و حیوانات جهتیله نقلیاته معاونت ایتلری لازمه دن
بولدیغنه بناء مهاجرینک اسکله لره ورودی ایلده اداره قومیسونی و شعبه سی
نفوس وارده ایله قضا نیک موجود عربیه و حیواناتی موازنه ایدرک نقله کافی
اولدیغی متحقق اولدقده کیفیت در عقب حکومت مجلیه مأمورلری نه بالاخبار
محال منجاوردن لزومی مقدار عربیه و حیوان تدارک اولدجی و مهاجرینک
ائتای راهده خستلری ظهور ایلر ایسه بولده ترک ایلدی چکدر .

اون طقوزنجی ماده برمحله دن لاجل الاسکان دیگر محله نقل اولدجی
• مهاجرینک مقدار نفوسلری و بولدیقلری محله دن بوم حرکتلریله محل اسکانلری نه
قاج کونده وارده یله چکری یلنوب اکا کوره تشبثات لازمه یه ایدار اولتی
اوزره • مهاجرین سوق و حرکت ایتدیر یله چک محله حکومتلری طرفلردن
کیفیت بوم حرکتلردن لاقول بش اون کون مقدم اسکان اولدجقلری محله
مأمورلری نه اشعار اولسه جفی مثللو بولدیقلری برلده دخی کندیلری عزیمت
• مهیا اوله رقی طویلجه بولتی و برلکده حرکت ایدرک کیروده نفوس برافقماقی
اوزره وقت حرکت و عزیمت بوم حرکتلردن بش کون مقدم اول محله
مأمورلری طرفلردن اعلان و قالدجقلری کون و کیده چکری محله زمین و تفهیم
اولدجقدر .

یکرمنجی ماده برمحله دن دیگر محله نقل و ارسال اولدجی • مهاجرینک
قافله صورتیله کوندیرلمسی لابد و لازم اولدیغندن مثلا بوز و دها زیاده خانه نیک
برقافله اعتباریله حین نقل و اعزاملردن محل اسکانلری نه وصوللری نه قدر آره

— ۹ —

برده قاج قضا واریسه ایدمه آخیره تسلیم قاعده سنی اجرا و علم و خبرینی اخذ و عودت ایلک و خلل راهده رفاه و حشورلری اسبابی استحصالی ایله تعینات یوزندن دخی سقالت چکدر مامک اوزره هر قافله به حکومت مجلیه جانپسندن مناسبت بر مأمور توفیق اوله جق و جوار قضا و قریه لر دن پول اوزرینه تعینات ایدر یله جک و بومأمور اون سکرانچی ماده نك قیره آخیره سنده بیان اولنان خستگانك حفظ و صیانتی نظر دقت و مطالعه التمه بولندیره جقدر .

یگر می برنجی ماده مهاجرینك سوغیات و نقلیاتی خدمته محلاری مأمورلری و ضبطیه نقراتی کفایت ایتدیکی حالده اگر بولنده یلور ایسه عساکر نظامیه شاهانه طرفلرندن و شاید بولنده مز ایسه انای راهده و وارد قری محلارده حیثمه ان اهالیدن و ایشه کوجه مقتدر اولنلر دن ایجاب ایدن ذواتک مأمورین حکومت معاونت ایتک اوزره استخدا ملری جائز اوله جق و ذوات موی الیه یگر منجی ماده ده بیان اولنان قاعده به توفیق حرکت ایلده چکدر .

« در دنجی فصل »

(مهاجرینده اعطای اقتضا ایدن تعینات یاشنده در)

یگر می ایتنجی ماده مهاجرین مرقومدنك اون یاشنه قدر اولنلر یه بوی یوزر درهم والدن یوقار و سده بوی یازمشر قید نان عزیز تعینی اعطا قلنده جقدر فقط یو تعینات ذیقدرت و اصحاب اروتندن اولنلر یه و برلیوب بیکس و ارامل و عجزه و عمل مانده اولنلره حصر و تخصیص ایدله چکدر و ویریلان نان عزیزك مقدار و کیچی و محلی فیائی قید و املا اولنلر قی بهرماه زبری مضبوطه لو دقتلرینك قضا شعبه لر دن تنظیمه قضا مجلسلر دن بعد التصدیق لوا شعبه لر یه و لوا شعبه لرینك کندی دقتری دخی برابر اولدیغی حالده لوا اداره مجلسنه

۱۰

اعطا ایله اورادن یایله جق مضبوطه ایله مرکز ولایت قومیسونته و بریلوب اوراجه دخی بعد التذقیق تصدیق قلندقدنصکره مقام ولایت تبلیغ اولندرق مجلس اداره ولایتده کورلدکدنصکره معاملات مالیه سی یوردیلجه جک و بومثللو شهریه جدوللریک برر نهنه سیده در سعادت اداره قومیسونته کوندریله جکدر .

یکرمی اوچنجی ماده ماده مخصوصه سنده کوسرلدیکی وجهله مهاجرین مرقومه نك اسکان اولند جق قری محله و وصولرند یایله جق دفتره کرک تعییناندن مستغنی اوله جق درجده ارباب اقتدارلری و کرک صحیحاً مستحق تعیین اولنلری تحقیق و تفریق ایله اعلی بالاییه اشارت اولند جقدر و بردرجده قدر تعیینانک ارباب عجز و ضرورته و بریه نیش اوله جقنی تأمین ایدرک دفتر مزبور قبولینه رعایتله تعیینات مذکور نك اداره مهاجرین قومیسونلری و شعبه لری معرفتلی و معرفت حکومتله اعطاسی لازم کلور ایدده شاید ایدرک قدرت مالیه و ثروت حالیه سی کتم ایله کندوسی فقیر صورتده کوسرلوب تعیینات ایدینه نزل ایش کسمه لک بولند یله جکی ملحوظ اولدیغی کبی احوال احتیاجیده سی مأمورین محلیه یه افاده یه مقتدر اوله مامق و سونلش ایدده اکلاده مامق و حال ثروتدن حال احتیاج و ضرورته تحول ایلک حسیه له اج و محتاج قالمش اولنریده بولند یله جکندن ذکر اولنان قومیسونلر و شعبه لر بوجخی کرکی کبی تحقیق و تعمیق ایدرک ارباب یساردن اولدق قری محقق اولان کسانک تعییناتی قطع و صحیحاً احتیاجات ضروری لری مثبت اولان عجزه و ارامل ذکر و امانه اعطاسنه حصر نظر دقت ایدده جکدر .

یکرمی دردیجی ماده مهاجرین مرقومه زراعت و صنعت و اور تاخیلق و خدمتکارلی کبی واسطه لره ثروت و یساره نائل اولوبده تعیینات مزبوره نك قطعنه قومیسونلرجه لزوم کورندیکی زمانه قدر اصول مجرره مرعی الاجرا ناوله رقی بیوده بره اسراف و تلفات و قوعنه مساع کوسرلدیجه جک و شوقدرکه عندالتذقیق اصحاب فقر و احتیاجدن اولدق قری قومیسونلرجه و شعبه لرجه تین ایدن افراد مهاجرینه و برلی لازم کلان تعیینات ایچون برخانه صاحبی یدلریده

۱۱

قومیسون و شعبه له مخصوص اولان منبر لایله جمهور سرکی صورتانده نمونه می
وجهله مطبوع برر قطعه بوضله اعطاسا و تعیینات مذکوره عینا و یا خود رایج
عملی به تطبیقاً بدلا ایضا اولنه جقدر .

بشنجی فصل

(مهاجرین اراضی و اوزارمات اعطاسی متعیندر)

یکرمی بشنجی ماده مهاجرینک کثرت اوزره ورود و سوقری جهته
محلاریند نقل و ایصال قلناترک دفعه اسکانی قابل اوله بیدجغه مینی اول امرده
قراوقضبات قدیمیه ماده مخصوصه سنده بیان اولندیغی اوزره صورت مسافرتده
تقسیمیه هرقریه و قصبه اهالیسی کشدی حصه سنه دوشن مهاجرینی بارندیرمی
لازمدر اکثر قصبه و قریه لده اراضی خالیله میره و متروکه و موقوفه بولندیغدن
اومثالو اراضیدن مهاجرین مرقومیه لزومی مقدار بر اراشه و تخصیص و اهالی
قریه و قصبه نیک معاونت عومیه سیله اسکانه الوری شلی خانه لار انشا اولنوب توطن
واسکان و محتاج اعانه بولنان مهاجرین ادوات چفت و سائر تدارک ایدنجده دیک
اورتاجیلوق و عمل لایق کی شیلده قوللایله رقی و یا خود اصحاب قدرت و مرحمت
طرفندن سائر صورته معاونت قلندر قی اسباب تعیشلرینک استحصالیله ضرورتدن
وقایه اولنه جقدر و مهاجرین مرقومه قرا و قضبات قدیمیه صیغه قری
حالده اراضی امیریه و خالیله و موقوفه و متروکه دن اسکانه الوری شلی محلارده
ابوا و توطن ایدیه جکارد .

یکرمی التنجی ماده مهاجر تمامیه اسکان اولنیه و محتاج اولدوقری لوازم
واشیاء تدارک ایدیه یله ایلاک سنه ایچون کندولرینی اداره ایدیه جک صورتده
زراعت و حرشته مقتدر اوله میه جقلرندن طرف حکومندن تفریق و اراشه ایدیه جک
اراضینک برسنده مخصوص اولوق اوزره اهالی قدیمه جانبندن آجیلوب
وسوریلوب تخمیری اکدیرلرلک حال مسافرتدن و سنه می ایچنده احتیاجات

واقعه‌لرینی دفعه کفایت ایدمه‌چک قدر محسولانه دسترس اوله‌رقی کندولرینک
ضرورت وسفالتدن قورنارلسنه مأمورین محلیه وقومیسونلر وشعبه‌لر طرفلرندن
فوق الحد اعتنا ودقت اولنه‌چقدیر.

یکرمی بدنجی ماده مهاجرینه وريله‌چک ترلارحالی ویاخود محلول اراضی
امیره ووقفیدن اولقی لازم کله‌جکی مثلاً ماده مخصوصه‌سینده بیان اولنان
صورتله زراعت وحرارث ایتدیريله‌چک وبعده‌آ برقریه احداث اولتیق اقتضا
ایلدیکی صورتده مطلقاً صولو برلرده واورمانلقلره قریب محللرده وئمکن مرتبه
مرتفع وعرضه‌لو تپلر جوارنده انتخاب اولنسنده بشقه‌جده غیرت ایديله‌چکدر.

یکرمی سکزنجی ماده وقبيله خانه‌سی چوق اولوبده مؤخرأ خراب
اولمش ویاخود ذاتاً خانه‌سی آز بولنان قریه‌لره مهاجر برلشدیريله‌چک اولقله
اشببو مهاجرلر ایچون تدارک اولنسه‌جکی اراضی بختنده برقریه‌نک احوال
ماضیه وحالیله‌سی اداره قومیسونلری وشعبه‌لری و مجلس اداره ولایت ولوا
وقضا معرفت‌لریله بالانظراف تحقیق وتدقیق اولنهرقی صاحبسز ویاخود خالی
اولدیغی تحقیق ایدن برلرک مهاجرین موجوده‌نک بهر نفوسنه اراضینک قوه
نابته‌سینه وموقعنک وسعتنه وبرخانه‌نک مقدار نفوسنه کوره یکرمی دونندن
الی دونمه قدر صورت متفاوتده اعطاسی جائز اوله‌جکی واشببو اراضی
بجبالس مرقومه وطابو مأمورلری معرفت‌لریله بالانقسم قوچان وريله‌چککندن
بولنر ایچون قوچان وطابو خریجی آلتیه‌جکی وصورت تقسیمی وفراغ وانتقال
ظهورنده معاملات سائرهمی اراضی قانونامده‌سی احکامنه توفیقاً اجرا قلنه‌چقدیر
و بوخصوصلرده محللرنجه برعارضه‌یه ومشکلاته تصادف ایدیلور ایسه دفتر
حاقاقی نظارتده مراجعت لازم کله‌چکدر.

یکرمی طقوزنجی ماده مهاجرین ایچون یایله‌جکی خانه‌لرک کراسته‌نک
قطعی وخانه‌لر انشاسی امرنده کندولرینک وکراسته‌نک نقلی خصوصنده ده
اهالینک اختیادم‌لریله یکدیگریته مساوت ایتدیريله‌چک یایله‌جکی خانه‌لرک

۱۳

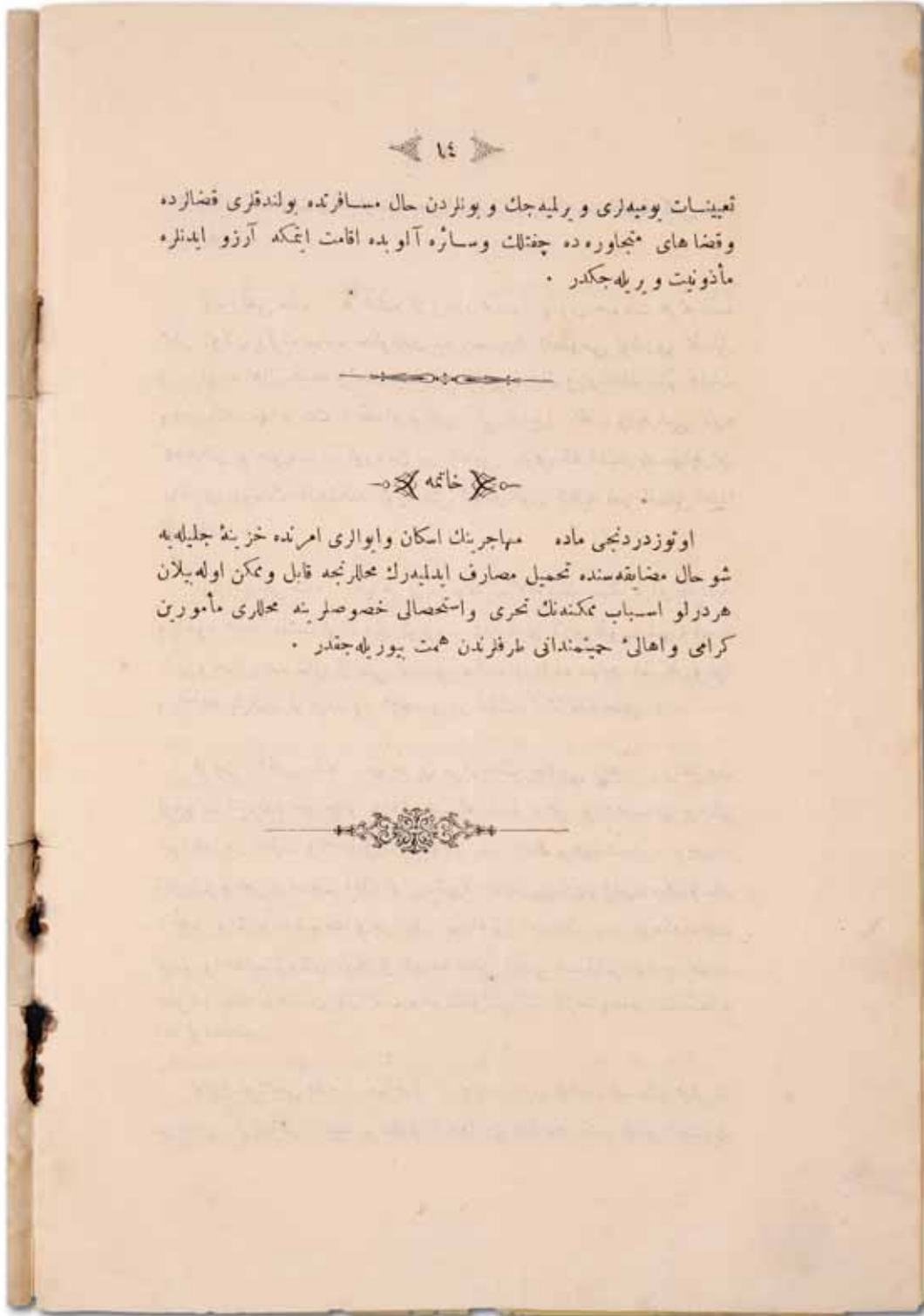
محلاری اصحاب حیت و اقتدارینک معاونات و طنپورانلرله حصوله کتورلمسده
چالیشیله جقدر .

اوتوزنجی ماده هر محله الک زیاده محصول و یرن حیوانات هر نه ایسه
مکن اولان برلده جانب حکومتدن ینه برسنده مخصوص اولهرق تخملى
و یریلوب اهالی قدیمه واسطه سبله زرع ایتدیریلجک و زراعتک سائر عملیات
و فعلیاتده مهاجرینک استخدام اولتمسی کبی تدابیرک اتخاذ و اجرامسی لازم
کله جکدر و حیوانات مذکوره دن بهر کیله می یکریمی قید اعتباریله مهاجرین
خانلری نفوسنک غلبه لکنه کوره بش کیله دن اون کیله به قدر تخملى اعطا
قلنه جقدر .

اوتوز برنجی ماده مهاجرین مرقومدنک کافه سنک مطلقا قرای قدیمه به
و یا خود مجدداً انشا اولنه جق کویله برلشدرملری لازم تکلیف شهر و قصبه
کنار و جوارلنده خالی اراضی اولدیغی حالده اورالده مهاجر اسکان و ایوا
و باشلیجه پایلان کویله برر مسجد و برر مکتب انشا قلنه جقدر .

اوتوز ایکنجی ماده مهاجرین مرقومدنک بجه می اصحاب زراعتدن
اولیوب ایچلنده خواجهلر و اهل صنایع ادملر دخی بولندیفسدن بومثالو
خواجهدلر دن اهلیت و استحقاقی ثابت اولنلرینک امامت و جهات سائره توجیهیله
تظییملری و اجرای صنعت ایتک اوزره شهرده اقامتلرینی ارزو ایدرلرک دکان و خان
استیجار و اشتراسه و قلعا و چراقلق ایله اهالی اصنافک یانه کیرمکه طالب
اولنلر و اصحاب ثروتدن اولهرق شهرده تمکن ایتسنی استیانتلر اولور ایسه
حتفلنده بجه طرفسندن بذل همت و غیرت و تسهیلات لازمه و معاونت مقتضیه
ایضا اولنه جقدر .

اوتوز اوچنجی ماده مهاجرلر کندیولری تعیین اولنان اسکان محللرینه
عزیمتدن نکول ایدرلر ایسه بومثالولر کندیولرینی اداره به مقتدر اولمق اعتباریله

Y. PRK. DH, 2/93

**KAFKASYA'DAN OSMANLI TOPRAKLARINA GÖÇ EDECEK NÜFUSUN
ÖNCEDEN BİLDİRİLMESİ**

Kafkasya'dan Osmanlı topraklarına göç edecek dokuz bin yüz kişinin hareketlerinden önce çocuk ve yetişkin nüfus sayıları ile beraberlerinde getirecekleri hayvan ve eşya miktarının bildirilmesi

22 Ekim 1890

29

Bâb-ı Âlî
Daire-i Hariciye
Mektubi Kalemi

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletlü efendim hazretleri;

Kafkasya ahalisinden Memâlik-i Şâhâne'ye hicret edecek dokuz bin yüz nüfusun ne sûretle sevk ve nakilleri icab eyleyeceği hakkında edilen vesâyâyâ cevaben bunların ne vakit ve ne cihetle sevk olunacaklarını ve muhâcirînin dokuz bin sekiz yüz elli altı kişiden ibaret olup bu ise evvelce kararlaştırılan mikdârdan yedi yüz elli kişi fazla idüğünü ve bunların dahi kabulü temenni olunmakda olduğunu müş'ir Petersburg Sefâret-i Seniyyesi'nden alınan telgrafnâme üzerine Muhâcirîn Komisyonu Riyâset-i Celîlesi'yle cereyân eden muhâbereyi şâmil tezkire-i âcizî leffen irsâl kılınmış ve zeylinde muharrer cevabda gösterildiği vechile mârru'z-zikr dokuz bin yüz nüfusun hareketlerinden evvel adedi nüfusuyla beraber sığar ve kibârının ve hayvanât ve eşyaları mikdârının iş'âr edilmesi hakkında telgrafla sefâret-i müşârünileyhâya vesâyây-yı lâzıme icra edilmiş olup karar-ı mesbûk haricinde bulunan yedi yüz elli kişinin kabulleri hakkında ittihâzı lâzım gelen muâmelenin âcilen inbâsı menû-ı himem-i aliyye-i nezâret-penâhileri bulunmuş olmağla emr u fermân hazret-i men lehül-emrindir.

Fî 5 Rebülevvel sene 1308 ve fî 7 Teşrin-i evvel sene [1]306

Hariciye Nâzırı
İmza
[Mehmed Said]

*

Bâb-ı Âlî
Daire-i Dahiliye
Mektubi Kalemi
Aded: 955

Huzur-ı Âlî-i Hazret-i Sadâret-Penâhi'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Kafkasya'dan hicret etmek üzere bulunan dokuz bin yüz nüfus muhâcirînin vürûdlarında mevâki'-i iskâniyeye sevk olunmak üzere vapur navlı vesâire gibi masraflarına mukâbil lâzım gelen mebâliğin lüzûm ve sûret-i tesviyesi diğer tezkire-i âcizânemle ifade ve izbâr kılınmışdı. Bu kere Hariciye Nezâret-i Celîlesi'nden alınıp melfûfatıyla ma'an takdim kılınan tezkirede muhâcirîn-i merkûmeye mahallince yedi yüz elli kişi daha iltihak ve inzimâm ederek bunların dahi kabulleri Rusya Hükûmetince iltimas olunmakda olduğu Petersburg Sefâret-i Seniyyesi'nden iş'âr edildiği gösterilmiş ve nüfus-ı merkûmenin de kabulleri zarurî olarak vürûdlarında diğerleriyle beraber li ecli'l-iskân mahall-i mürettebeye sevk ve nakl olunmak üzere meblağ-ı mebhûsün-anhânın sûrat-i tesviyesi zımnında icab-ı hâlin ifâ ve taraf-ı âcizîye emr u inbâsı menût-ı müsâade-i aliyye-i hazret-i Sadâret-penâhileri bulunmuş olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 6 Rebülevvel sene [1]308 ve fî 8 Teşrin-i evvel sene [1]306

Nâzır-ı Umûr-ı
Dahiliye
Münir

*

Bâb-ı Âlî
Daire-i Sadâret
Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Devletlü efendim hazretleri;

Kafkasya'dan hicret etmek üzere bulunan dokuz bin yüz nüfus muhâcirîne mahallince yedi yüz elli kişi daha iltihak ve inzimâm ederek bunların dahi kabulleri Rusya Hükûmetince iltimâs olunmakda olduğu Petersburg Sefâret-i

Seniyyesi'nden iş'âr edildiğine dâir Hariciye Nezâret-i Celîlesi tezkiresinin melfuflarıyla gönderildiği ve nüfus-ı merkûmenin kabulleri zarurî olarak vürûdlarında diğerleriyle beraber li eclî'l-iskân mahall-i mürettebeye sevk ve nakl olunmak üzere sefâret-i seniyyelerinin tesviyesi ifadesini hâvî Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nin tezkiresi arz ve takdim kılınmış olmağla mezkûr yedi yüz elli nefer muhâcirînin dahi kabulleri husûsunda her ne vechile emr u fermân-ı hümayûn-ı hazret-i hilâfet-penâhi şeref-sünûh ve sudûr buyurulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 7 Rebîülevvel sene [1]308 ve fî 9 Teşrin-i evvel sene [1]306

Sadrâzam
Kâmil

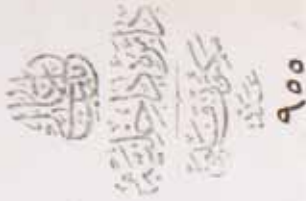
Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Resîde-i dest-i ta'zîm olup melfûfatıyla manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhileri üzerine mûcebince irâde-i seniyye-i cenâb-ı Padişahi şeref-müteallik buyurulmuş olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 8 Rebîülevvel sene [1]308 ve fî 10 Teşrin-i evvel sene [1]306 / [22 Ekim 1890]

Serkâtib-i hazret-i şehriyâri
Süreyya

۹۵۵

مضرب عن صفات صدائی

مدینه حیکمیزدیک
 قفقاس بهر جهت ایتاد اوده بونه طغوز به بود نفوس ملا جریه و دراز مرغ الحانیه سوده اوده اوده دایره و بنا بر سنجی روضه
 مضرب دوزخ صول سلفیت لوزج و هوسه تسویس دیگر نکه عجز اند افاد دایره فغسک کوره حاجیه نفقه حبیبیه العجب معنایند معا
 نفیق فتنه نکه ملا جریه مرقه یغنی یغنی الاکشی و ها الحانه از فضا ایدل بونل دخی قیودی و س حکوتی الحس الملقه و الهیه و یغنی
 صفات به سده اشع ایدر لکی کوسنله و نفوس مرقه نکه قیودی فردی اده و در دوزخ و بکر لیم بلر لاهلا لاسطاه محال مرینه سوده
 و نقل اوده اوده سلیخ سوسه عزله صفات تسویه صفات ایا حالک ایضا و طغوز عجزه ارضیه سوط روضه صفات صدائیه بونله
 و صفات اوطح اوده صفات و لایله ۱۰ ساله و لایله ۱۰ ساله و لایله ۱۰ ساله

[illegible]

i. HR, 319/20566

**MUHACİR KÖYLERİNİN FENNÎ HARİTA VE RESİMLERE UYGUN
OLARAK KURULMASI**

Muhâcir köylerinin kurulması esnasında binaların yapım ve yerleşiminin fenne uygun olması, birinci derecede caddelerle şehirlerden gelecek yolların genişliğinin yirmi metreyi bulması ve köy meydanlarının geniş tutulması husûslarının Şûra-yı Devlet'te kararlaştırılan harita ve resimlere uygun olarak yaptırılması

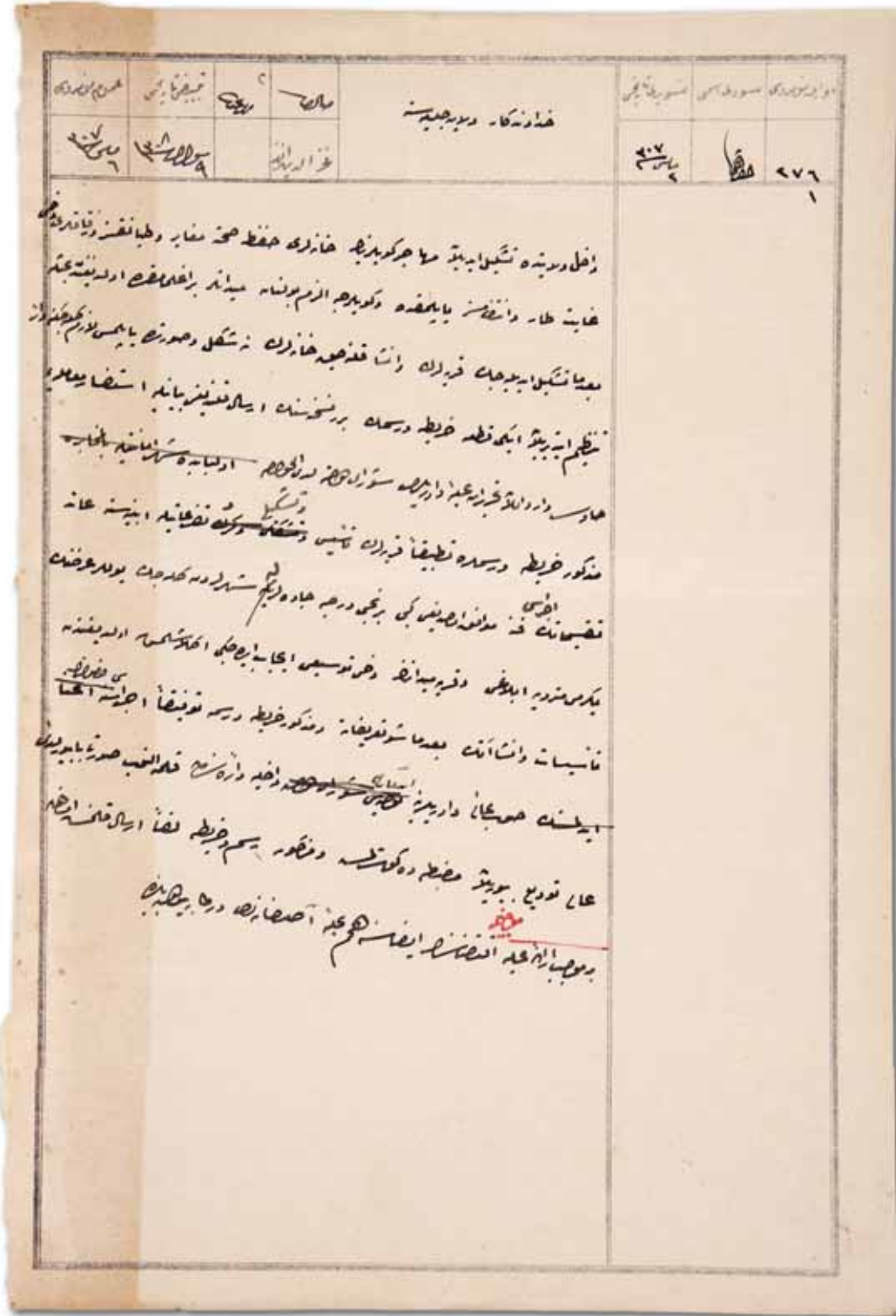
18 Mayıs 1891

30

Hüdavendigâr Vilâyet-i Celîlesi'ne

Dahil-i vilâyetde teşkil edilen muhâcir köylerinin hâneleri hıfz-ı sıhhate mugâyir ve dayanıksız ve katları dahi gayet dar ve intizamsız yapılmakda ve köylerce elzem bulunan meydanlar bırakılmamakda olduğundan bahsile ba'demâ teşkil edilecek karyelerin ve inşâ kılınacak hânelerin ne şekil ve sûretde yapılması lâzım geleceğine dâir tanzim etdirilen iki kıt'a harita ve resmin birer nüshasının irsâl kılındığı beyânıyla istifsâr-ı muâameleyi hâvî vârid olan tahrirât-ı Aliyye-i dâverileri Şûra-yı Devlet'e lede'l-havale mezkûr harita ve resimlere tatbikan karyelerin tesis ve teşkili ve teferruâtıyla ebniyesine aid taksimâtın icrası fenne muvâfık olduğu gibi birinci derece caddelerle şehirlerden gelecek yollar arzının yirmi metreye iblâğı ve karye meydanının dahi tevsî'i icab edeceği anlaşılmış olduğundan tesisât ve inşaatın ba'demâ şu tarifâta ve mezkûr harita ve resme tevfikân icrası husûsunun savb-ı âlî-i dâverilerine iş'ârı Dahiliye Dairesi'nden kaleme alınıp sûreti bâ buyruldu-yı âlî tevdi' buyurulan mazbatada gösterilmiş ve mezkûr resim ve harita leffen irsâl kılınmış olmağla ber mûceb-i irâde-i aliyye mûcebince iktizâsının ifâsına himem-i aliyye-i âsafâneleri derkâr buyurulmak bâbında.

Fî 9 Şevval sene 1308 ve fî 6 Mayıs sene [1]307 / [18 Mayıs 1891]

DH. MKT, 1833/109

ÖLEN MUHACİRLERİN GERİDE BIRAKTIĞI EVLERİN KİME VERİLECEĞİ

İskân edildikten sonra on yıl geçmeden vefat eden muhâcirlerden kalan evlerin vârisleri diğer evlerde oturuyorlar ise bu evlerin açıkta kalan veya en çok ihtiyacı olan muhâcirlere verilmesinin gerektiği

24 Aralık 1891

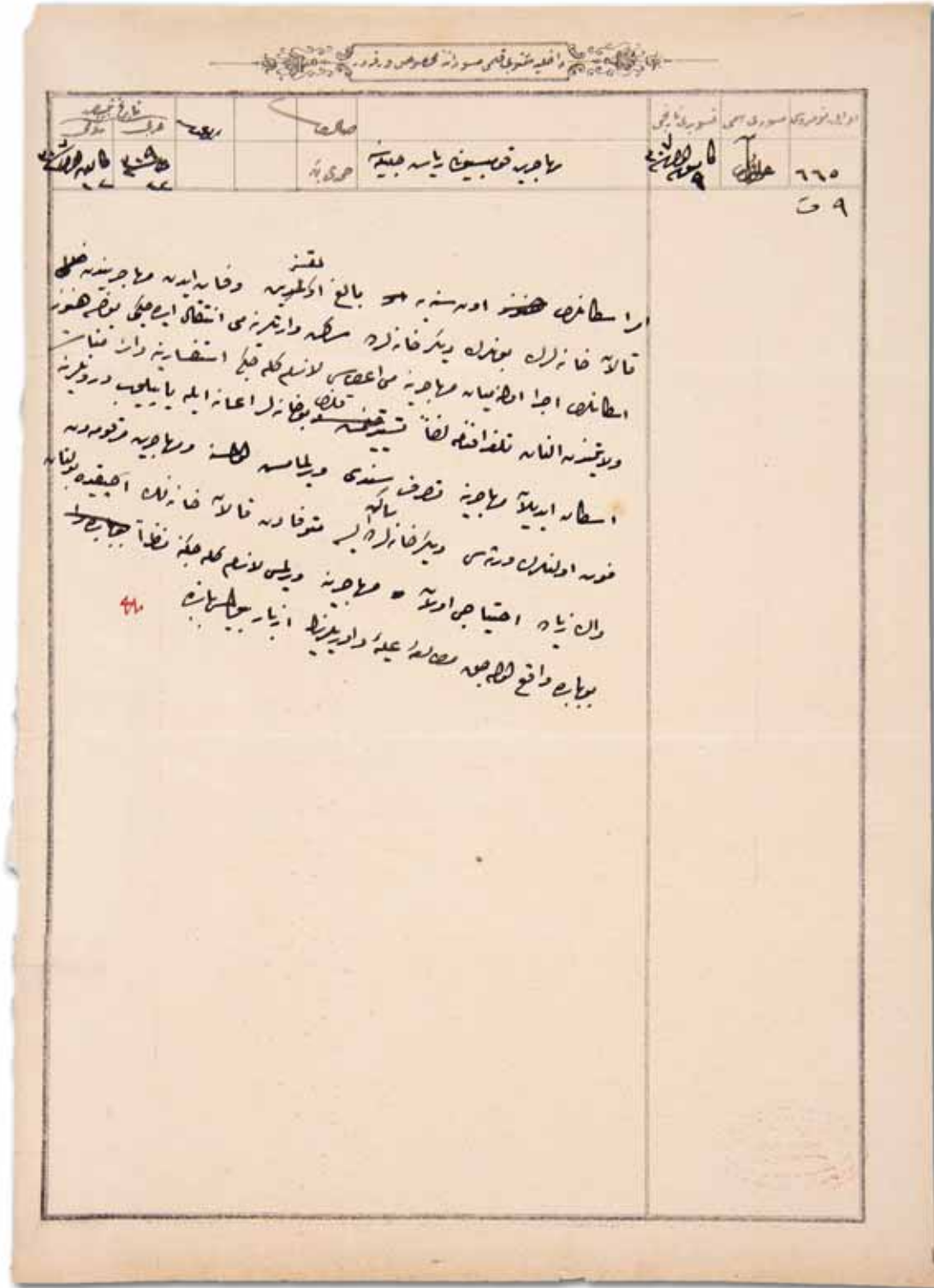
31

Muhâcirîn Komisyonu Riyâset-i Celîlesi'ne

Emr-i iskânları on seneye bâliğ olmaksızın vefat eden muhâcirînden kalan hânelerin bunların diğer hânelerde sâkin vârislerine mi intikal edeceği yoksa henüz iskânları icra olunamayan muhâcirîne mi itâsı lâzım geleceği istifsârına dâir Manastır Vilâyeti'nden alınan telgrafnâme leffen tesyîr kılındı. Bu hâneler iâne ile yapılp derûnlarına iskân edilen muhâcirîne tasarruf senedi verilmemiş olmasına ve muhâcirîn-i merkûmeden fevt olanların veresesi diğer hânelerde sâkin ise müteveffâdan kalan hânenin açıkta bulunan ve en ziyâde ihtiyacı olan muhâcirîne verilmesi lâzım geleceğine nazaran bu bâbda vâki' olacak mütâlaa-i aliyye-i dâverilerinin izbâr buyurulması bâbında.

Fî 22 Ca. sene [1]309 ve fî 12 Kanûn-ı evvel sene [1]307 / [24 Aralık 1891]

DH. MKT, 1905/16

KUBAN MUHACİRLERİNİN ARPA VE BUĞDAY BEDELİ İSTEKLERİ

Mecidiye Kazâsı'nın Setme semtinde bulunan Kuban muhâcirleri için gereken buğday ve arpa bedelinin ödenmesine izin verildiği

25 Ocak 1899

32

Meclis-i Vükelâ Müzâkerâtına Mahsûs Zabıt Varakasıdır

Hulâsa-i Me'âli

Bu sene mahsulün fıkdanından dolayı zahîreye muhtac bulunan Mecidiye Kazâsı'nın Setme mevki'inde sâkin Kuban muhâcirleri için ta'vizan itâsına lüzûm görünen iki bin dört yüz kile hinta ve yüz altmış kile şa'ir bedeli olan otuz altı bin altı yüz altmış guruşun havalenâmesinin irsâli Ankara Vilâyeti'nden bildirildiğine ve icra-yı icabına dair Dahiliye Nezâreti'nin 9 Ramazan sene [1]316 tarihli tezkiresi kırâet olundu.

Kararı

Sûret-i iş'âra nazaran muhâcirîn-i merkûmenin muharrerü'l-mikdâr hinta ve şa'ire muhtac oldukları ve bunların bedeli otuz altı bin altı yüz altmış guruşdan ibaret bulunduğu anlaşılmış ve bu misillü ihtiyacları tahakkuk edenlere ta'vizan zahîre itâsı mesbûk bulunmuş olduğundan sâlifü'z-zikr hinta ve şa'irin bi'l-mübâyaa gelecek sene mevsim hasadında aynen veya bedelen alınmak üzere kefâlet-i müteselsile ile muhâcirîn-i merkûmeye ta'vizan itâsı zımında vilâyet-i mezkûreye me'zûniyet itâsının Dahiliye Nezâreti'ne havalesi ve Maliye Nezâreti'ne de ma'lûmât itâsı tezekkür kılındı.

Meclis-i Vükelâ azâlarının imzaları

Fî 13 N. sene [1]316 fî 13 Kânûn-ı Sâni sene [1]314 / [25 Ocak 1899]

تاجی قلی ایمران اوزون حیدر پاشا

جلد و ورق	هاضر بولان ذوات خامل اسایی	صیقلنامه ورق
مجلس گشادی		تاریخ
روز و شب		روز و شب
ماه		ماه و سال

مذکور داریان مراد و متعلقه در ذلک نوعید خدایت مالی با یثالی و زان و طسیر و تو نورسی بحسب عوارضی بجای و متعلقه و می قیام قطع داری می

صلاحه مالی

پسند محموله قطع نه طودی و ضرر و به محتاج بولان به مجیر قضایک ستم موقعه و سائمه قوبانه و لا جری مجیر به تعویضا اعطای ستم زودم کوریا به ایلی یک درت بوزیکه مل

و بوز السیه کید شجر بدلی اولود و دوزانی یک الی بوز السیه عروسک حواله نام سائک اسایی انقد و ولوقید به جدریک و اجرای اجماعه و زو اخیله قطع رنگ ۹ و صانده

تا یغلی مذکور می دانسته اولودی

قراردی

حورن شاماره و نظار و لا جریه مرقوم یک مور الفطر حمله و شجر و محتاج اولوقوی دوزان بدلی اوزان الی یک الی بوز السیه عروسک و عبارت بوزان کادوسه و دوسلو

اجنابا جدری تحفه ایتر و تعویضا و خبره اعطای مسجوده بولسید و لایقید به الفا ازکر حمله و شجرک با لجا به کله جیک ستم موسم حصا و نه عینا و با جدری لایقید و نه

کفایت مسله ایتر و لا جریه مرقوم به تعویضا اعطای ستم و دوزان مذکور به ماد و صیقل اعطای ستم و اخیله قطع ستم حوالی و مالیه قطع ستم و معلومات اعطای

مذکور فندی

بک رحیم علی بک دوزان حیدر پاشا

بک رحیم علی بک دوزان حیدر پاشا

بک رحیم علی بک دوزان حیدر پاشا

MV, 96/95

**MUHACİR İSKÂNİ KONUSUNDA KAPSAMLI BİR KANUN TASARISI
HAZIRLANMASI**

Rusya'nın Dağıstan ve diğer bölgelerinden birçok muhâcirin şehbenderliklerce pasaportları vize edilmeksizin göç ettikleri veya göçe hazırlandıkları bildirildiğinden; Rusya'dan Kars ve Novoroski'ye gelen ve Kafkasya'dan Dağıstan ve Çerkesistan taraflarından gelecek olan muhâcirlerin gelişi güzel Osmanlı topraklarına girmeleri hem kendilerini hem de Osmanlı idaresini güç durumda bırakacağından, diğer devletlerin özellikle Rusya'nın göç husûsunda uyguladıkları kanûnlar incelenerek antlaşmalar çerçevesinde uyulması gereken kuralları tesbit etmek üzere etraflı bir kanûn layihasının hazırlanması gerektiğini ifade eden Meclis-i Vükelâ mazbatası

5 Aralık 1901

33

*Meclis-i Vükelâ Müzâkerâtına Mahsûs Zabıt Varakasıdır***Hulâsa-i Me'âli**

Rusya'nın Dağıstan taraflarından ve cihât-ı sâiresinden bir çok muhâcirin Memâlik-i Şâhâne'ye hicret etmek üzere olup bunların mürâcaat ettikleri şehbenderhânelerce pasaportları vize edilmemekde ise de bazıları ona da bakmayarak mütehheyi-i hicret oldukları Hariciye Nezâreti iş'ârından anlaşıldığı ve hudud-ı hakanî civarına o kabilden bir hayli muhâcirin geldiği dahi Erzurum Vilâyeti'nden bildirildiği beyânıyla bu bâbda bir karar ittihâzı muktezâ-yı irâde-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penâhiden idüğünü mübelliğ tezkire-i husûsiye ol bâbda Hariciye ve Dahiliye nezâretleriyle Muhâcirîn-i İslâmiye Komisyon-ı Âlisi Birinci Azâlığı'ndan tevârih-i muhtelif ile vârid olan tezâkir takımıyla kırâet olundu.

Kararı

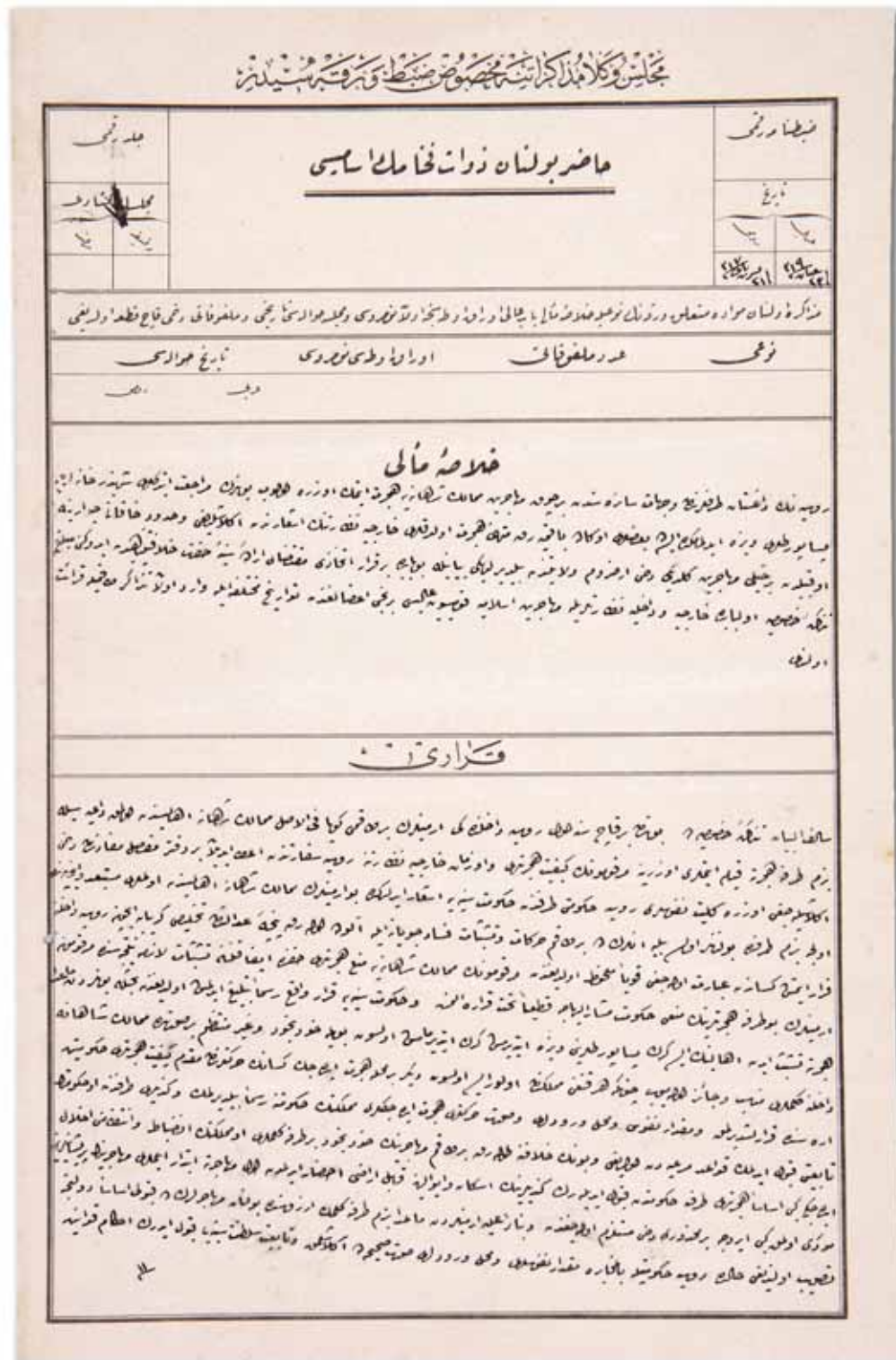
Salifü'l-beyân tezkire-i husûsiyede bundan birkaç sene evvel Rusya dahilindeki Ermenilerin bir takımı gûyâ fi'l-asl Memâlik-i Şâhâne ahalisinden olmak dâ'iyesiyle bizim tarafa hicrete kıyâm etmeleri üzerine merkûmunun keyfiyet-i hicretleri ve o zaman Hariciye Nezâreti'ne Rusya Sefâreti'nden itâ edilen bir defter-i mufassal müfâdından dahi anlaşılacağı üzere külliyyet-i nüfusları Rusya Hükûmeti tarafından Hükûmet-i Seniyye'ye iş'âr edildikde bu Ermenilerin Memâlik-i Şâhâne ahalisinden olmaları müsteb'ad ve içlerinde evvelce bizim tarafda bulu-

nanlar olsa bile onların da bir takım harekât ve teşebbüsât-ı fesâd-cüyâne ile âlûde olarak pençe-i adaletden tahlis-i girîbân için Rusya dahiline firar etmiş kesândan ibaret olacağı kaviyyen melhûz olduğundan merkûmûnun Memâlik-i Şâhâne'ye men'-i hicretleri hakkında ifâ kılınan teşebbüsât-ı lâzime neticesinde merkûmûn Ermenilerin bu tarafa hicretlerinin men'i hükûmet-i müşârünileyhâca katiyyen taht-ı karara alınmış ve Hükûmet-i Seniyye'ye karar-ı vâki' resmen tebliğ edilmiş olduğundan bahisle bunlardan mâ-adâ hicrete teşebbüs eden ahalinin ise gerek pasaportlarını vize ettirmiş gerek ettirmemiş olsun böyle hod be hod ve gayr-ı muntazam bir sûrette Memâlik-i Şâhâne dahiline gelmeleri münasib ve câiz olamayıp çünkü herhangi memleketden olur ise olsun diğer bir mahalle hicret edecek kesânın hareketlerinden mukaddem keyfiyet-i hicretleri hükûmeteyn arasında kararlaştırılmak ve mikdâr-ı nüfus ve mahall-i vürûdları ve sûret-i hareketleri hicret edecekleri memleketin hükûmetine resmen bildirilmek ve kendileri tarafından o hükûmetin tâbiyyeti kabul edilmek kavâid-i mer'iyeden olduğu ve bunun hilâfına olarak bir takım muhâcirînin hod be hod bir tarafa gelmeleri ol memleketin inzibât ve intizamını ihlâl edeceği gibi esasen hicretleri taraf-ı hükûmetden kabul edilerek kendilerinin iskân ve îvâlarına kâbil arazi ihzâr edilmeden evvel muhâcerete ibtidâr eylemeleri muhâcirînin perişanilerini müeddî olmak gibi ayrıca bir mahzûru dahi müstelzim olacağından ve binâenaleyh Ermenilerden mâadâ bizim tarafa gelmek arzusunda bulunan muhâcirlerin de kabulü esasen devletce tasvib olunduğu halde Rusya Hükûmeti'yle bi'l-muhâbere mikdâr-ı nüfusları ve mahall-i vürûdları sûret-i sahihada anlaşılacak ve tâbiyyet-i Saltanat-ı Seniyye'yi kabul ederek ahkâm-ı kavânîn ve nizâmât-ı devlete tamamen teba'iyet eyleyecekleri taht-ı temine alınmak ve bir taraftan da iskân ve îvâları için arazi-i münasibe bulunmak lâzım geleceğinden bu bâbda ona göre ittihâz-ı karar ile bir takım mehâzire meydan bırakılmaması şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı cihân-dârî iktizâ-yı celîlinden idüğü tebliğ ve izbâr olunmasına ve Hariciye Nezâreti'nin tezkireleri me'âlinde Rusya'dan Kars ve Novoroski'ye gelen muhâcirîn-i İslâmiye'nin karar-ı mesbûk vechile yalnız bir defalık olarak tâbiyyet-i Devlet-i Aliyye'yi kabullerinin tefhîmiyle kendilerinden Rus pasaportunu almak ve yedlerine Osmanlı pasaportu vermek ve bunlarla Rus toprağından çıkarmak ve Rusya Devleti'nin müsâade-i mahsûsası olmadıkça hükûmât-ı mahalliyyeye kaydalarını terkîn ettirmek kâbil olmadığı Novoroski Şehbenderliği'nden bildirildiği ve Kafkasya'nın Dağıstan ve Çerkesistan taraflarında bulunup birer bahâne ile Memâlik-i Şâhâne'ye hicret arzusunda olanlara dahi ol vechile pas-

aport itâsıyla Osmanlı tâbiyyetini ihrâz etdiklerini iddiâ etmek kezâlik kâbil ve bilâhare gelecek muhâcirîne şâmil olmadığı misillü bir takım acezenin istihsal eyledikleri pasaportlarla hicreti kâbil-i icra zannederek dûcâr-ı perişanî olacakları cihetle beyhûde pasaport almalarının hafiyen ahali-i İslâmiye'ye sûret-i münasibede tefhîm olunması ve altı yüz Çerkes muhâcirînin Erzurum'a azîmet için pasaportlarının vizesi talebinde oldukları Kars Başşehbenderliği'nden iş'âr kılındığı beyân ve izbâr ve Dahiliye Nezâreti'nin tezkirelerinde dahi bazı mahallere gelmiş olan muhâcirîn-i İslâmiye'nin perişan bir halde bulunduklarından bahisle bunlar ile usûl-i müttehize haricinde gelecek emsâli muhâcirîn haklarında olunacak muâmele istifsâr kılınmış ve komisyon-ı mezkûr birinci azâlığının tezkireleri müfâdı ise muhâcirîn-i merkûmenin evvel emirde mikdâr-ı nüfusları bi't-tahkik hicretleri ve tâbiyyet-i Devlet-i Aliyye'ye duhûlleri ve iskân olacakları mahaller ve sûret-i sevk ve iskânları husûsunun takarrüru bâ irâde-i seniyye-i mülûkâne müttehiz olan karar icabından olup hilâf-ı karar gelenlerin iâdesi hakkındaki karar ve iş'ârın sûret-i icraiyesi ile cihet-i imkânının musarrah olmadığı merkezinde bulunmuşdur. Keyfiyet lede'l-müzâkere muhâcirîn-i merkûmenin böyle vatan-ı aslîlerini terk ile ve külliyyetle Memâlik-i Şâhâne'ye vürûdları Rusya Hükûmeti'nin ma'lûmâtı ve rızası tahtında olması lâzım geleceğine mebnî ba'de'l-iskân ne hükûmet-i mezkûrenin bunları himâyeye ve ne de muhâcirîn-i merkûmenin tâbiyyet-i asliyelerini iddiâyâ hak ve salahiyetleri olmak lâzım gelir ise de bunların böyle hod be hod Memâlik-i Mülûkâne'ye muhâceretleri hem kendilerinin sefâlet ve perişanîlerini hem de idarece bir takım tekellüfât ve müşkilâtı mûcib olmakda olduğu cihetle şimdiye kadar gelmiş bulunan muhâcirlerin husûsât ı iskâniye vesâiresi başkaca mütâlâa olunmak üzere evvel emirde bu misillü muhâceret hakkında devletce yapılacak muâmelâta dair bir kanûn vaz'ı lâzımeden olduğu gibi Rusya Devleti ile de bi'l-müzâkere bir itilâf husûlü mûmkün görüldüğünden evvel emirde muhâceret husûsunda düvel-i sâirenin ve bilhassa Rusya Devleti'nin memleketlerince mevzu' ve cârî olan kavânîn ve nizâmât-ı dahiliyelerine dair ahz-ı ma'lûmât ile onlara ve ahkâm-ı ahdiyyeye ve bizce icrası lâzım gelen muâmeleye dair istişâre odasınca etraflı bir kanûn layihası yapılarak irsâli husûsunun Hariciye Nezâreti'ne havalesi tezekkür kılındı.

23 Şaban [1]319 fi 21 Teşrin-i sâni [1]317 / [5 Aralık 1901]

Meclis-i Vükelâ azâlarının imzaları

34

**OSMANLI TOPRAKLARINA GÖÇ EDENLER HAKKINDA ALINACAK
ÖNLEMLER**

Sivas Vilâyeti'ne gelen Dağıstan muhâcirleriyle Rusya'nın diğer bölgelerinden göç edenlerin iskân ve yiyecek-içecek masrafları karşılığı için pul bedelin- den harcanması için alınan karar üzerine, Padişahın görüşleri doğrultusunda Osmanlı topraklarına bundan böyle gelecek olan muhâcirler de göz önüne alınarak tedbirler alınmasına dair Meclis-i Mahsûs tarafından hazırlanan mazbatanın takdimi

11 Aralık 1901**Bâb-ı Âlî****Sadâret****Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn****2470**

Atûfetli efendim hazretleri,

Sivas Vilâyeti'ne evvelce vürûd eden Dağıstan muhâcirleriyle Rusya'nın cihât-ı sâiresinden muhâceret edenlerin masârif-ı iskâniye ve iâşelerine dair Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâdan tanzim ve takdim kılınan mazbata üzerine Memâlik-i Şâhâne'ye vürûd edecek muhâcirin hakkında ittihâzı lâzım gelen tedabîri hâvî şeref-sâdır olup tezkire-i husûsiye-i atûfîleriyle tebliğ olunan emr u fermân-ı hikmet-beyân-ı hazret-i Hilâfet-penâhî muktezâ-yı celîlesine tevfikân meclis-i mezkûrda cereyân eden müzâkerâtın neticesini mutazammın kaleme alınan mazbata melfûfleriyle arz ve takdim olmakla ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i cenâb-ı Padişahî şeref-müteallik buyurulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı, efendim.

Fî 30 Şaban sene [1]319 / fî 28 Teşrinisanî [1]317

Sadrâzam**Said**

*

Bâb-ı Âlî
Meclis-i Mahsûs
2470

Sivas Vilâyeti'ne evvelce vürûd eden üç yüz altmış iki nüfus Dağıstan muhâcirlerinin ve muahharan Rusya'nın cihât-ı sâiresinden muhâceret edenlerin gelecek vakt-i hasadına kadar iâşeleri masârıfı ve tohumluk zahîre bedeli ve hânelerinin masârıf-ı inşâyesiyçün tesviyesi taleb olunan 899.100 guruşun karşılığı olan pul esmânından sarfına me'zûniyet itâsı hakkında meclis-i bendegânemizden tanzim ve takdim olunan mazbata üzerine Rusya'dan gelecek muhâcirînin evvel-emirde iskân olunacakları mahaller kararlaştırılıp ve usuli vechile tâbiyyet-i Devlet-i Aliyye'yi kabul edip ve mikdâr-ı nüfusu anlaşılıp bi'l-istizân irâde-i seniyye-i hazret-i Padişahî şeref-sudûr buyurulmadıkca hicret ve kabul-i muâmelesinin vâki'olmaması emr u fermân-ı hümayûn-ı hazret-i Hilâfet-penâhî iktizâ-yı âlîsinden olmasıyla keyfiyetin müzâkeresi emr u fermân buyurulmuş ve bunların kabulü esasen devletce tasdik olunduğu halde Rusya Hükûmeti'yle bi'l-muhâbere mikdâr-ı nüfusları ve mahall-i vürûdları sûret-i sahihada anlaşılmaq ve tâbiyyet-i Saltanat-ı Seniyye'yi kabul ederek ahkâm-ı kavânîn ve nizamât-ı devlete tamamen tebaiyyet eyleyecekleri taht-ı temine alınmaq ve bir taraftan da iskân ve îvâları için arazi-i münasibe bulunmaq lâzım geleceğine göre bu bâbda bir karar ittihâzıyla bir takım mehâzire meydan bırakılmaması 7 Şaban 319 tarihli tezkire-i husûsiye ile tebliğ olunan irâdât-ı seniyye-i hazret-i Hilâfet-penâhî cümle-i celîlesinden bulunmuş olmasına mebnî ol bâbda vâki' olan iş'âra cevaben Dahiliye Nezâreti'nden ve Muhâcirîn-i İslâmiye Komisyon-ı Âlîsi Birinci Azası Rıza Paşa tarafından vârid olan tezâkir miyâne-i bendegâne-mizde kırâet ve mütâlâa olundu.

Me'âl-i iş'ârâtına nazaran muhâcirîn-i merkûmenin kâffesi müslim olup üç sene zarfında Trabzon ve Canik ve Erzurum tarîklarıyla maa-aile hicret eyledikleri ve bir kısmı Dersaadet'e bi'l-vürûd li-ecli'l-iskân Suriye ve Konya ve Ankara vilâyetlerine izâm kılınan muhâcirinden olarak oralardan buraya geldikleri ve henüz iskân olunamayan kısmı müsâfereten ahali-i kadîme-i İslâmiye karyelerinde sâkin olup kısmen muâvenet-i ahali ve kısmen hükûmetden itâ olunan tayinât ile iâşe edilmekte olduğu ve Memâlik-i Şâhâne'ye hicret eden bilumûm muhâcirîn misüllü yedlerinde terk-i tâbiyyete dair evrak-ı resmiye yok ise de usûl-i müttehize vechile iskelelerde yedlerindeki pasaportlar alınmaqda olduğu gibi kısm-ı küllisinin nüfusu bi't-tahrir tezkire-i Osmaniyeleri itâ kılındığı

anlaşılmış ve bunlardan başka Rusya'dan gelen muhâcirîn-i İslâmiye'nin sûret-i iskân ve iâşeleri husûsu ekser-i vilâyât-ı şâhânededen istisfâr olunmakda bulunmuş olmakla icab-ı keyfiyet müzâkere olundu.

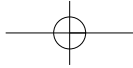
Emr u fermân-ı hümayûn-ı hazret-i Hilâfet-penâhî iktizâ-yı âlîsinden olduğu vechile Memâlik-i Şâhâne'ye hicret arzusunda buluna ahâlî-i İslâmiye'nin evvel-emirde mikdâr-ı nüfusları bi't-tahkik hicretleri ve tâbiyyet-i Devlet-i Aliyye'ye keyfiyet-i duhûlleri ve iskân olunacakları mahaller ile sûret-i sevk ve iskânları bi'l-etaf karar-gîr oldukdan ve bi'l-istizân irâde-i seniyye-i hazret-i Padişahî şeref-buyurulduktan sonra Memâlik-i Şâhâne'ye kabul-i muhâceretleri icab-ı maslahatdan ve bu bâbda Rusya Devleti'yle bi'l-müzâkere bir itilâf husûlû dahi mümkünâtından görüldüğünden ba'demâ vürûd edecek muhâcirîn-i İslâmiye husûsunda düvel-i sâirenin ve bilhassa Rusya Devleti'nin memleketlerince mevzu' ve cârî olan kavânîn ve nizâmât-ı Dahiliyelerine dair ahz-ı ma'lûmat ile onlara ve ahkâm-ı ahdiyyeye ve bizce icrası lâzım gelen muâmeleye dair İstişâre Odası'nca etraflı bir kanûn layihası yapılarak irsâli Hariciye Nezâreti'ne havale edilmekle vürûdunda meclis-i bendegânemizce bi't-tedkik arz-ı huzur-ı âlî kılınacağı ve şeref-sâdır olacak irâde-i seniyye-i hazret-i Mülûkâne mantûk-ı münîfine tevfikân muâmele-i lâzime icra edileceği derkâr bulunmuş olup maamâfih şimdîye kadar Memâlik-i Şâhâne'ye gelip zîr-i cenâh-ı Hilâfet-i Uzmâ'ya dehâlet ve iltica etmiş olan muhâcirîn-i İslâmiye'nin iâdelerinde adem-i imkân ile beraber kabulleri muktezâ-yı şân-ı mekârim-nişan-ı âlî bulunmasına mebnî bunların sâye-i inâyet-vâye-i hazret-i Hilâfet-penâhî'de bir an evvel iskân ve îvâlarıyla bulundukları hâl ve sefâlet ve perişanîden istihlasları ve ba'demâ vürûd edecek muhâcirîn haklarında nizâm-ı mahsûsla kararlaştırılması lâzım gelen usûl ve şerâit-i cedîdeye ittibâ kılınması ve muhâcirîn-i mevcudenin gerek Sivasca ve gerek mahall-i sâirece iskân ve iâşe vesâir ihtiyacları için lüzûm gösterilen mübremül-ifâ masârının usûl ve emsâli vechile tesviyesi lâzımeden bulunmuş olmakla vilâyât ile bi'l-muhâbere evvel-emirde seri'an mahall-i iskânlarına sevk ve izâm ile bir an evvel yerleştirilmeleri husûsunun Muhâcirîn-i İslâmiye Komisyon-ı Âlîsi'ne ve Dahiliye Nezâreti'ne ve bu yolda vuku' bulacak masârının tesviyesi maddesinin dahi Maliye Nezâreti'ne havalesi tezekkür ve tensib edilerek evrakı leffen arz ve takdim kılındı ise de ol bâbda ve kâtibe-i ahvâlde emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emr efendimindir.

Fî 30 Şaban sene [1]319 / fî 28 Teşrin-i sâni sene [1]317 [11Aralık 1901]

Sadrâzam

Mehmed Said

ve Meclis-i Mahsûs azâlarının mühürleri

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

عالي
محضر
مجلس

٤٧٠

سپاس و نیت اولی و درود ایدیه و هیول التماس ای نفوس و اعصابه ملاجرایک و موخر روسیه یک جوتایه
ملاجره ایدنک کلدیک سنه وقت حصا دینه قدر اعانه لری صادر فی قیام و غیره بدلی و خا لریک مصارف
امانی ایچیه سوس طبع اولنه سکر بور طبعه بطوریک بس یوز غرو سک قاضیغی اوله بول تمانه صرفه
مادونیت اعطای حقه مجلس بدکاره مزد بنظم و تقدیم اولنه مضطر اوزرینه روسیه و نه کلدیک ملاجرایک اول
اسکاه اولنه حصری محضر قرار لدر یلوب و اصولی و جلد تابعیت دولت عیادی قبول ایدوب و مقدار نفوس کلدیک سیلوب
بالاستیایه اراده سیم حضرت یادشهی شرفه در یوزلدی هجرت و قبول معامله سک واقع اوله سیم و فرما ایدوب
حضرت خلعتی ایضا عیالینده و اسبله کفیلک مذاکره امر و فرما ایدوب روسیه و بوندک قبولی اساسا و لجه تصدیق
اولینی حالده روسیه حکومتله بالخاص مقدار نفوس لری و محل و درودی صورت صحیح و احوال سکیم و تابعیت سکیم
سیمی قبول ایدنک احکام قوانیه و نظامات دولتله تمام تابعیت ایچیه حصری تحت تانیه النعمه و بر طرفه و اسکاه
و امیاری ایچیه اراضی سابه بولیم لازم کلدیکه کوره بیایک برقرار احوالده بر طبق محاذیره میان اقداسی
تاریخی مذکره حصیه بدینج اولنه ارادت سیم حضرت خلعتی جمله حبیلده بولیمه اولینی اوبایک واقع اولونه
اشعاره جوابا و حلیه نظر انده و ملاجریه اسلامی قریبیه عالیسی بجای عیسی رضا ساسا طرفه و اردانو مذاکره
میان بدکاره نزد قرأت و طالع اولدی مال اشعاره نظر ملاجریه مرقده کلدیک کافریسم اولوب اوج سنه طرفه
طرفه و جانبیک و ارضدم طرفه یله مع عالم هجرت ایدنک لری و قسیمی در سعاده باورد و لاجل اسکاه مور
و قریه واقع و بیدیه اعزام قلمه ملاجریه اولریه اورا رده بودایه کلدیکری و هنوز اسکاه اولدیایه قسیمی
اهالی قدیمه اسلامی قریه لری ساکنه اولوب قسما معاوت اهلای قسما حکومتله عطا اولنه تعیینات ابراعامه
اولینی و ممالک شاهانیه هجرت ایدیه بالعموم ملاجریه ملایه لری ترک تابعیه و اردانو ریمه بولیمه اصول
منجده و جدید اسکادرده بیدارنده کی یا بود لدر انقصد اولینی قسیمی کلینک نفوس بالهجره مذکره عثمانیه اراده
قدیمی کلدیکه و بوندیه شرفه روسیه و نه کلدیک ملاجریه اسلامی سک صورت اسکاه و اعزام لری خصوص اکثر ولایات
شاهانیه استقار اولنق بولیمه لایحه ایجاب کیفیت مذاکره اولدی امر و فرما ایدوب حضرت خلعتی ایضا
عالینده اولینی و جدید ممالک شاهانیه هجرت اردونده بولنه اهلای اسلامی سک اول امرده مقدار نفوس لری
هجرتی و تابعیت دولت عیادی کیفیت و ضروری و اسکاه اولنه حصری محضر قرار صورت سک و اسکادری بالاطراف و ترکیه
اولنقده و بالاستیایه اراده سیم حضرت یادشهی شرفه در یوزلدی هجرت و قبول معامله سک واقع اوله سیم و فرما ایدوب
ایجابی صحنه و بولایده روسیه دولتله بالمذاکره بر انقصد حصولی دخی مکلفانه کوردنکده بعد ما درود

Y. A. Res, 114/102_1-2

35

ORMANLARIN ÇEVRESİNE MUHACİR İSKÂN EDİLMEMESİ

Orman içlerine ve çevresine muhâcir iskân edilmemesi husûsunda Padişah emri bütün vilâyetlere tebliğ edilmesine rağmen Trabzon'un Ordu kazâsındaki yerlerini terk ederek Kastamonu'ya gelen birkaç yüz kişilik muhâcirin Bolu'nun en önemli ormanlarına yerleştirildikleri şikayeti üzerine; mutasarrıflığa bağlı kaymakamlıklarca bunlar orman dışına çıkarıldıkları halde Bolu mutasarrıfının göz yummasıyla çıkarılmayan ve Düzce ormanlarında defalarca yangın çıkaran muhâcirlerin bir an önce orman dışına nakledilmeleri

11 Şubat 1902

Dahiliye
Mektubî Kalemi

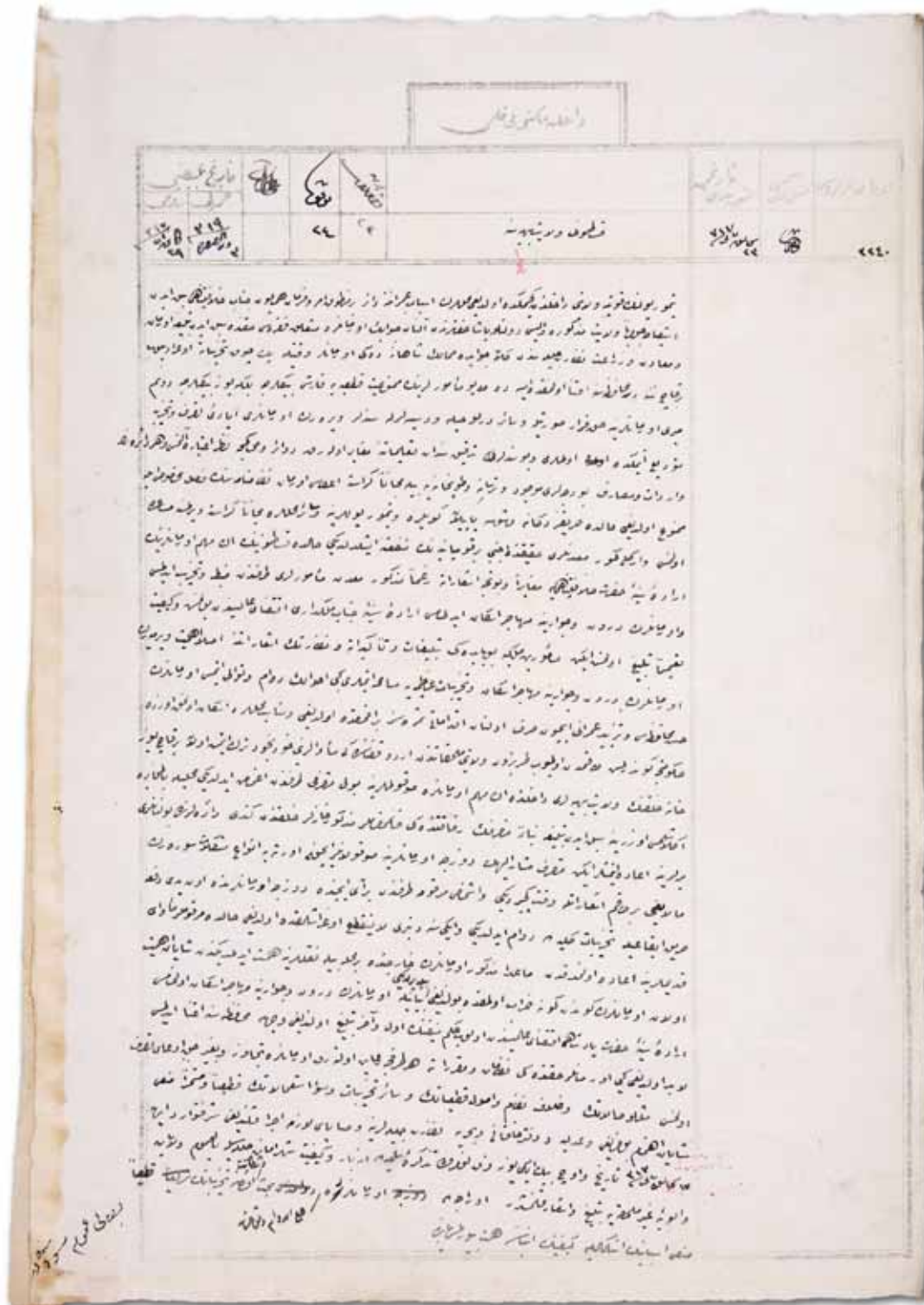
Kastamonu Vilâyet-i Behiyesi'ne

Demiryolu'nun Konya Vilâyeti dahilinden geçmekte olduğu mahallerin esbâb-ı umrânına dair ber-mantûk-ı emr u fermân-ı hümayûn-ı cenâb-ı Hilâfet-penâhi sebk eden istizâha cevaben vilâyet-i mezkûre valisi devletlü paşa hazretlerinden alınan cevabın ormanlara müteallik fıkrası hakkında sebk eden tebliğe Orman ve Meâdin ve Ziraat Nezâret-i Celîlesi'nden gelen cevabda Memâlik-i Şâhâne'deki ormanlar vaktiyle pek çok tahribata uğradılıp birkaç seneden muhâfazasına itina olunmakta ise de tapu memûrlarının memnû'iyet-i kat'iyeye karşı binlerce belki yüz binlerce dönüm mîrî ormanlarına hakk-ı karar sûretiyle vesâir türlü hile ve desîselerle senedler vererek ormanları eyâdî tasarruf ve tahribe tevdi' etmekde olmaları ve bu senedlerin tedkik-i senedât talimatına mugâyir olarak devâir ve mehâkimce nazar-ı itibara alınması ve her dairenin vâridât ve masârıf büdceleri mevcut ve Tersane ve Tophâne'ye bile meccânen kereste itâsı Orman nizamnâmesinin fasl-ı mahsûs ile memnû' olduğu halde harîk-zedegâna ve şose yapılan köylere ve demiryollarına vesâir mahallere meccânen kereste verilmesine müsâade olunması ve Ereğli kömür madenleri hakikatde ecnebi bir kumpanyanın menfaatine işledildiği halde Kastamonu'nun en mühim ormanlarının irâde-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penâhi'ye mugâyiren ve bunca iş'ârâta rağmen mezkûr maden memûrları tarafından zabt ve tahrib edilmesi ve ormanların derûn ve civarına muhâcir

iskân edilmemesi irâde-i seniyye-i cenâb-ı mülkdârî iktizâ-yı âlîsinden bulunmuş ve keyfiyet ta'mîmen tebliğ olunmuş iken memûrîn-i mülkiye bu bâbdaki tebligât ve tekidâta ve nezâretin iş'ârâtına asla ehemmiyet verilmeyerek ormanların derûn ve civarına muhâcir iskân ve tahribât-ı azîmeye müsâmaha etmeleri gibi ahvâlin devam ve tevâlî etmesi ormanların hüsn-i muhâfazası ve tezyid-i umrânı için sarf olunan ikdâmâtı semeresiz bırakmakta olduğu ve münasib mahallere iskân olunmak üzere hükûmetce gönderilmiş takımdan olmayıp Trabzon Vilâyeti mülhakâtından Ordu Kazâsı'ndaki me'vâlarını hod be hod terk etmiş olan birkaç yüz hâne halkının vilâyet-i behiyyeleri dahilinde en mühim ormanlara sokulmalarına Bolu mutasarrıfı tarafından i'mâz edildiği mahalliyle bi'l-muhâbere anlaşılması üzerine sebk eden tebliğe binâen mutasarrıfın refâkatindeki kaymakamlar mezkûr hâneler halkından kendi dairelerinde bulunanları yerlerine iâde etmişler iken mutasarrıf-ı müşârünileyhin Düzce ormanlarına sokulanlar için ortaya envâ'-ı müşkilât sürerek mâlâyani bir takım iş'ârâtla vakit geçirdiği ve eşhâs-ı merkûme tarafından bir ay içinde Düzce ormanlarında on yedi defa harîk îkâ'yla tahribât-ı külliye devam edildiği ve iki seneden beri lâ yenkatı' uğraşılacakda olduğu halde merkûmlar me'vâ-yı kadîmlerine iâde olunmadıkdan mâadâ mezkûr ormanların haricinde bir mahalle bile nakillerine himmet edilmediğinden şâyân-ı ehemmiyet olan ormanların günden güne harab olmakda bulunduğu bildirildiği beyânıyla ormanların derûn ve civarına muhâcir iskân olunmaması irâde-i seniyye-i hazret-i Padişahî iktizâ-yı âlîsinden olup hükm-i münîfinin evvel ve âhir tebliğ olduğu vechile muhâfazasına itina edilmesi lâbûd olduğu gibi ormanlar hakkındaki nizâmât ve mukarrerâta her tarafca riâyet olunarak ormanlara tecavüz ve bi gayr-ı hak iddiâ-yı tasarruf olunması misillü hâlâtın ve hilâf-ı nizâm ve usûl kat'ıyyâtın vesâir tahribât ve suistimâlâtın kat'ıyyen ve müstemirren men'î şâyân-ı ihtimâm bulunduğu ve Adliye ve Defter-i Hakanî ve Bahriye nezâret-i celîlelerine vesâyâ-yı lâzıme icra kılındığı şeref-vârid iden 17 Kânûn-ı Sâni sene [1]317 tarih ve üç bin iki yüz kırk numaralı tezkire-i sâmiyede izbâr ve keyfiyet şehremanet-i celîlesiyle bilumûm vilâyât ve elviye-i gayr-ı mülhakaya tebliğ ve iş'âr kılınmıştır. Oraca da ormanlarda ale'd-devam vukuâta bahs ve şikayet olunan tahribâtın katiyyen men'î esbâbının istikmâliyle keyfiyetin inbâsına himmet buyurulması bâbında.

Fî 3 Zilkâde sene [1]319 fî 29 Kânûn-ı Sâni sene [1]317 / [11 Şubat 1902]

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

DH. MKT, 2587/22

**ÖNCEKİ NİZAMNÂMELER İNCELENEREK HAZIRLANAN İSKÂN
KANÛNU LAYİHASI**

Rusya Ermenileri'nin İslâm takma adı altında Osmanlı topraklarına göç etme isteklerinin kesinlikle engellenmesine dair Padişah iradesi üzerine diğer muhâcirlerin de kabul edilme şartlarının belirlenmesi amacıyla Hariciye Nezâreti İstişâre Odası'nca önceki göç nizamnâmelerinin incelenerek yeni bir iskân kanûnu layihası hazırlandığı

26 Mart 1902

36

Bâb-ı Âlî
Daire-i Sadâret
Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn Kalemi
3152

Atûfetli efendim hazretleri,

Rusya Ermenileri'nin İslâm nâmı müsteârıyla ve suver-i sâire ile Memâlik-i Şâhâne'ye hicret etmek istedikleri cihetle memnû'iyet-i mukarrerinin muhafazası için Rusya'dan Memâlik-i Şâhâne'ye muhâceret vuku'unun katiyyen men'î, muktezâ-yı irâde-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penâhîden olmasına mebnî ol bâbda icrası lâzım gelen muâmeleye dair sebk eden tebligâta cevaben Hariciye Nezâret-i Celîlesi'nden vârid olan tezkire, evrak-ı müteferri'a ile Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'da lede'l-mütâlaa cereyân eden müzâkerâtın neticesini şâmil kaleme alınan mazbata melfûflarıyla arz ve takdim kılınmış olmağla ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyurulur ise mantûk-ı münîfi infâz olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı, efendim.

Fî 16 Zilhicce sene [1]319 fî 13 Mart sene [1]318 / [26 Mart 1902]

Sadrâzam
Said

*

Bâb-ı Âlî
Daire-i Hariciye
Mektubî Kalemi
Aded
11

Huzur-ı sâmi-i hazret-i Sadâret-penâhî'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Rusya Ermenileri'nin İslâm nâm-ı müsteârıyla ve suver-i sâire ile Memâlik-i Şâhâne'ye hicret etmek istedikleri cihetle memnû'iyet-i mukarrerinin muhâfazası için Rusya'dan Memâlik-i Şâhâne'ye muhâceret vuku'unun kat'iyen men'i, irâdât-ı mü'ekkide-i hazret-i şehriyârî mantûk-ı münîfinden olup Ermenilerden mâ-adâ bizim tarafa gelmek arzusunda bulunan muhâcirlerin de devletce ittihâz olunan bir takım şerâit ifâ olunmadıkca kabul edilmemesi mukarrer bulunduğu mebnî memnû'iyet-i vâkı'anın muhâfazası zımında Rusya sefiriyle bi'l-müzâkere bir sûret-i itilâfiye kararlaştırılması ve düvel-i sâirenin bilhassa Rusya hükûmetinin memleketlerince mevzu' ve cârî kavânîn ve nizâmât-ı dahiliyelerine dair ahz-ı ma'lûmât ile onlara ve ahkâm-ı ahdiyyeye ve bizce icrası lâzım gelen muâmeleye dair İstişâre Odası'nca etraflı bir kanûn layihası tanzimi lüzûmu ve bazı ifadâtı şâmil resîde-i dest-i tekrîm olan 3 N. ve 8 ve 17 Zilkâde sene [1]319 tarihli ve bin yüz yirmi yedi ve bin dört yüz kırk numaralı tezâkir-i sâmiye-i Sadâret-penâhileri mütâlâa-güzâr-ı âcizî olarak İstişâre Odası'na lede'l-havale ol vechile düvel-i sâirenin bu husûsdaki kavânîn ve nizâmât-ı dahiliyelerine dair nezâret-i âcizîce icab eden sefârât-ı seniyyeden taleb-i ma'lûmât edilmiş ise de henüz cevap alınamamış ve işbu muhâceret maddesinde asıl mühim cihet Rusya'dan gelen muhâcirîn-i İslâmiye'nin sûret-i kabulleri keyfiyeti olarak Rusya Hükûmeti'nin ise tâbiyyet-i ebediye usulünü iltizâm ettiği ve binâberîn devletce kendilerine ruhsat verilip pasaportları istirdâd ve kaydları terkîn ve alâka-i mahalliyeleri kat' olunmaksızın memâlik-i sâireye hicret eden tebeasını daima Rusyalı hükmünde addeylediği ma'lûm bulunmuş olmasına ve müsta'celiyyet-i maslahata mebnî sefârât-ı seniyyenin cevabları beklenilmeyerek işbu muhâceret husûsu hakkında mukaddemâ neşr ve bilâhare tezyil olunan nizâmnâmeden iktibâsen kaleme alınan nizâmnâme layihası ile eski nizâmnâmeye müteallik evrak sûretlerinin tevdi' kılındığını ve ol bâbda bazı ifadât ve mütâlaâtı mutazammın itâ kılınan mütâlaanâme ile

melfûfâtı matviyyen takdim kılınmış ve layiha-yı mezkûrede Rusya'dan Memâlik-i Şâhâne'ye hicret edeceklerin hükûmet-i mahalliyeden istihsal-i ruhsat eylemeleri lüzûmu muharrer idüğüne ve buna Rusya Hükûmetince bittabî' itiraz olunmayacağına nazaran bu bâbda şimdilik Rusya sefiriyle müzâkere icrasına mahal görünememiş olmağla emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 5 Zilhicce sene [1]319 ve fî 2 Mart sene [1]318

Hariciye Nâzırı

Tevfik

*

Bâb-ı Âlî

Daire-i Hariciye

İstişâre Odası

15718/15751

Memâlik-i muhtelifeden ve ez-cümle Rusya Devleti memâlikinden memâlik-i Mahrûsa-i Şâhâne'ye hicret edecek kesânın sûret-i kabul ve muhâceretlerine ve bu bâbdaki muâmelât-ı lâzımeyle dair İstişâre Odası'nca etraflı bir layiha-i kanûniye tanzim edilmesini âmir şeref-vârid olup havale buyurulan fî 8 ve 17 Zilkâde sene [1]319 ve 3 ve 12 Şubat sene [1]317 tarihli ve birincisi bilânumara ve diğeri 1440 numaralı iki kıt'a tezkire-i sâmiye-i hazret-i Sadâret-penâhî mütâlâa olundu.

Bu bâbda akdemce şeref-vürûd eden fî 3 Ramazan sene 1319 tarihli tezkire-i sâmiye üzerine evvel-emirde memâlik-i muhtelifede cârî usûl ve kâideye ve bunların kavânîn-i dahiliyelerine dair ma'lûmât-ı mufasssala alınmak üzere bazı sefârâta istilâmı hâvî tahrirât-ı aliyye tasdîri lüzûmu İstişâre Odası'nca arz edilmiş ve ol vechile nezâret-i celîlelerinden evâmîr-i lâzıme ısdâr kılınmış ise de henüz beklenen cevaplar vârid olmamasına ve işbu muhâcirîn maddesinde asıl mühim cihet Rusya'dan gelen muhâcirîn-i İslâmiye'nin sûret-i kabulleri keyfiyeti olarak devlet-i müşârünileyhânın tâbiyyet-i ebediye usulünden bulunduğu ve binâberîn devletce kendilerine ruhsat verilip pasaportları istirdâd ve kaydları terkîn ve alâka-yı mahallîyeleri kat' olunmaksızın memâlik-i sâireye hicret eden tebeasını daima Rusyalı hükmünde addeylediği ma'lûm bulunması-

na ve müsta'celiyet-i maslahata mebnî emr-i âlî-yi hazret-i Sadâret-penâhî'nin istilâmât-ı vâkı'a cevabları beklenilmeyerek icrası vecibeden görülmekle ol vechile kaleme alınan layiha melfûfen takdim-i huzur-ı âlî-yi nezâret-penâhileri kılındı.

Bu husûsda nezâret-i celîleleriyle Dîvân-ı Hümâyûn kuyûdunca icra olunan tettebbu'âtın Prusya Devleti ahalisinden bazılarının Memâlik-i Şâhâne'ye hicretle ihtiyâr-ı ikâmet ve kabul-i tâbiyyet hakkındaki istidâları üzerine mülgâ Meclis-i Âlî-i Tanzimatca fî 5 Cemâziyelâhir sene 1272 tarihinde bir nizâmnâme kaleme alınıp irâde-i seniyyesinin şeref-sudûrundan sonra merhûm Edhem Paşa'nın Hariciye Nezâreti hengâmında fî 9 Mart sene 1857 tarihli tahrirât ile süferâ-yı Devlet-i Aliyye'ye tebliğ edildiği ve merhûm Âlî Paşa'nın zaman-ı nezâretinde fî 9 Kanûn-ı evvel sene 1857 tarihli diğer bir tahrirât-ı umûmiye ile Hükûmet-i Seniyye'nin bu nizâmnâmenin icra-yı ahkâmına henüz hazır olmadığı bildirildiği ve 18 Ramazan 1274 tarihinde işbu nizâma zeyl olmak üzere iki madde daha makrûn-ı irâde-i seniyye-i hazret-i Padişahî olduğu anlaşılmış ve buna mu'ahhar muâmelâta tesadûf olunamayıp on dört maddeli nizâm-ı ibtidâiyenin Tercüme Odası'ndan ve iki maddeli zeyl-i mezkûrun Dîvân-ı Hümâyûn'dan ve mârru'l-arz iki tahrirât-ı umûmiyenin Tahrirât-ı Hariciye Kalemî'nden alınan sûretleri dahi li-ecli'l-ma'lûmât leffen takdim kılınmıştır. İşbu nizâmâtın mütâalasından ma'lûm olacağı üzere bunlar da Avrupa'nın bazı mahallinden muhâcirîn-i gayr-ı müslime vürûdu ihtimali başlıca derpîş-i nazar edilmiş olup halbuki el-yevm Memâlik-i Şâhâne'ye yalnız muhâcirîn-i İslâmiye kabul edilmekde ve gelmekde bulunduğuna göre nizâm-ı cedîde evvelkilerden iktibâs-ı ahkâm edilmekle beraber bu cihet nazar-ı dikkate alınıp ona göre tadilât-ı lâzıme icra olunmuştur.

Muhâcirînin kabulü husûsunda en mühim meseleler bunların bağteten ve bilâ-ihbâr gelmeleri sebebiyle emr-i iskânca Hükûmet-i Seniyye'nin dūçâr olduğu müşkilâtın izâlesi ve tâbiyyet-i asliyelerinin muhâfaza edilip-edilmediği husûsunda sefâretlerce tereddüd vuku'uyla ileride ecnebilik iddiâlarına ve sefârâtca himâyet davâlarına mahal verilmemesi husûsâtı olduğundan ve bir aralık Rusya'dan gelen muhâcirînin sûret-i istidâ ve kabulleri için Rusya Devleti'yle hâsıl olan ve fakat icrası devam edemeyen itilâfın şekil ve sûreti bu maksadı temine kâfi görüldüğünden birinci ve ikinci maddeler bazı kuyûdun ilavesiyle ve esasa tevfikân yazıldı. Ve Hîve ve Buhara ve Çin ve Afganistan ve Belûcistan ve Fas vesâire gibi Devlet-i Aliyye ile mu'âhid olmayan ve

Dersaâdet'de sefâreti bulunmayan hükûmâtıdan gelecek muhâcirîne mahsûs bir fıkra dahi ilave edildi.

1272 tarihli nizâmnâmenin muhâcirînin sadâkat yeminlerine ve tâbiyyeti kabullerine ve kavânîn-i devlete tâbi' olmalarına dair birinci ve ikinci maddeleriyle bunlara tahsis edilecek yerlerin sûret-i intihâbına dair dördüncü maddesi muvâfık-ı maslahat olmalarıyla layihanın üçüncü ve dördüncü maddeleri bunlardan teşkil olundu.

Beşinci madde, "1172" tarihli nizâmnâmenin beşinci ve yedinci maddelerinden terki edilib ancak vergi mu'afiyetince Rumeli ve Anadolu'da yerleşenleri tefrikan lüzûm görülmediğinden on iki sene müddet-i mu'afiyetin muâmele-i muttaride olarak tayini sûreti münasib görüldü.

Ahz-ı Asker Kanûnnâme-i Hümâyûnu hükmünce muâmele-i askeriyye tâbi' olmayan mahallerden muâmele-i mezkûreye tâbi' bir mahalle hicret ve nakl-i hâne edenler hizmet-i fi'liyeden muâf ve orada tevellüd eden evlâd, mükellef olduklarından ve 1272 nizâmının altıncı maddesi bu esasa muvâfık bulunmadığından layihanın altıncı maddesinin Ahz-ı Asker Kanûnnâme-i Hümâyûnu'na muvâfık-ı esas olmak üzere yeniden tahriri icab edeceği mütâlaa kılındı.

1172 tarihli nizâmnâmenin sekizinci ve dokuzuncu maddeleri muvâfık-ı maslahat görülerek yalnız tâbiyyet-i Osmaniyeyi terk etmek isteyen muhâcirînin kanûn-ı mahsûsuna tevfiğ-i muâmeleye mecbur olacaklarına dair bir fıkra ilavesiyle birleştirilerek yedinci madde ol vechile yazıldı.

Mezkûr nizâmnâmenin on yedinci maddesi me'âli muvâfık-ı maslahat olmağla layihanın sekizinci maddesi ona göre tahrir ve dokuzuncu maddesinde işbu nizâmnâmenin on ikinci maddesinden iktibâs ve onuncu maddesi dahi 1272 nizâmının on dördüncü maddesinin kısm-ı evvelinden naklen tanzim edildi.

1274 tarihli zeyl-i nizâmın birinci maddesi muhâcirîne verilecek arazinin iktisâb-ı hukuk-ı tasarrufiyesi husûsunda bir kâide-i müfide vaz' eylediğinden bu hüküm layihanın on yedinci maddesine nakl olundu.

Zeyl-i mezkûrun ikinci maddesi hükmü yani muhâcirînin memleketlerinde, tâbiyyet-i ecnebiyede kalan vârislerinin buraca verilen emlâk ve araziye tevârûs edememesi muvâfık-ı maslahat ise de başındaki "terk-i dâr u diyâr-ı irsden hırmânı iktizâ edeceğinden" fıkrası bir sebep-i mûcib olmaması ve çünkü beyne'l-İslâm ihtilâf-ı dâr meşru' olmadığından bu fıkra bir kâide-i makbûleye

müstenid olmaması ve mamafih gelecek muhâcirinin mahall-i vürûdlarıyla artık bir türlü alâka ve irtibâtları kalmaması ve oradaki tâbiyyet-i ecnebiyeyi muhâfaza etmiş kesânın muhâcirin miyânındaki mûrisleri dolayısıyla Memâlik-i Şâhâne'de hukuk-ı tasarrufiye iktisâb etmemeleri münasib olmağa layihanın on ikinci maddesi mezkûr fıkranın tayy ile yazıldı.

1172 tarihli nizâmnâmenin sırf muhâcirin-i gayr-ı müslimeye taalluk eden ve Memâlik-i Mahrûsa-i hazret-i Padişahî'de her sınıf tebeaya kavânin-i Osmaniye ile umûr-ı mezhebiyece temin olunan müsâadâtın tekrarından ibaret olmağa zâid görünen üçüncü maddesinin ve layihanın madde-i sâlisesi tarz-ı tahririne nazaran mükerrer ve zâid kalan onuncu maddesinin ibkâsına lüzûm olmadığı gibi ashâb-ı servetden muhâcirin kendi paralarıyla da fazla emlâk ve arazi sahibi olabilip devletce bunlara meccânen tevzi' ve itâ olunacak arazinin seviyyen ihtiyacları nisbetinde olmasını temin komisyon-ı âliye aid bulunduğundan on üçüncü maddede lüzûmsuz görülmüş ve on dördüncü maddenin fıkrayı sâniyesi dahi layiha-yı cedîdenin birinci maddesindeki altı ay müddete nazaran zâid kalmıştır. Gerek nizâm-ı mezkûrun ve gerek zeylinin fıkârât-ı münasibesi layiha-yı cedîdeye derc ve idhal edilerek artık bunlara mürâcaata ihtiyac kalmayacağı cihetle memûrinin teşviş-i ezhânını mûcib olmamak üzere layihanın üçüncü maddesinde bunların mefsûhiyyeti tasrih kılınmış ve on dördüncü maddede dahi nizâm-ı cedîdin icrasına memûr olacak devâir tayin edilmiş olmağa ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 1 Zilhicce sene 1319 ve fî 26 Şubat sene [1]317

Bâb-ı Âlî Hukuk
Müşâviri
Seyyid Mehmed Ali

Bâb-ı Âlî Hukuk
Müşâviri
Gabriel

Bâb-ı Âlî Hukuk
Müşâviri
İbrahim

*

Bâb-ı Âlî
Meclis-i Mahsûs
3152

Rusya Ermenileri'nin İslâm nâm-ı müsteârıyla ve suver-i sâire ile Memâlik-i Şâhâne'ye hicret etmek istedikleri cihetle memnû'iyet-i mukarrerinin muhâfazası için Memâlik-i Şâhâne'ye muhâceret vuku'unun kat'iyen men'i şeref-sâdır olan irâdât-ı mezkûre-i hazret-i Hilâfet-penâhî mantûk-ı münîfenden olup Ermenilerden mâ-adâ bizim tarafa gelmek arzusunda bulunan muhâcirlerin de devletce ittihâz olunan bir takım şerâit ifâ olunmadıkca kabul edilmemesi mukarrer bulunduğuna mebnî memnû'iyet-i vâkı'anın muhâfazası zımında Rusya sefiriyle bi'l-müzâkere bir sûret-i itilâfiye kararlaştırılması ve düvel-i sâirenin ve bilhassa Rusya Hükûmeti'nin memleketlerince mevzu' ve cârî kavânîn ve nizâmât-ı dahiliyelerine dair ahz-ı ma'lûmât ile onlara ve ahkâm-ı ahdiyye ve bizce icrası lâzım gelen muâmeleye dair İstişâre Odası'nca etraflı bir kanûn layihası tanzimi hakkında sebk eden iş'ârâta cevaben Hariciye Nezâreti'nden vârid olan tezkire melfûflarıyla beraber miyâne-i bendegânemizde kırâet ve mütâlaa olundu.

Mezkûr tezkire me'âlinden müstebân olduğu üzere düvel-i sâirenin bu husûsdaki kavânîn ve nizâmât-ı dahiliyelerine dair icab eden sefârât-ı seniyyeden taleb-i ma'lûmât edilmiş ise de henüz cevap alınamamış ve işbu muhâceret maddesinde asıl mühim cihet Rusya'dan gelen muhâcirîn-i İslâmiye'nin sûret-i kabulleri keyfiyeti olarak Rusya Hükûmeti'nin ise ibkâ-yı tâbiyyet usulünü iltizâm ettiği ve binâberîn devletce kendilerine ruhsat verilip pasaportları istirdâd ve kayıdları terkîn ve alâka-yı mahallîyeleri kat' olunmaksızın memâlik-i sâireye hicret eden tebeasını daima Rusyalı hükmünde addeylediği ma'lûm bulunmuş olmasına ve müsta'celiyet-i maslahata mebnî sefârât-ı seniyyenin cevapları beklenilmeyerek işbu muhâceret husûsu hakkında mukaddemâ neşr ve bilâhare tezyil olunan nizâmnâmeden iktibâsen kaleme alınan nizâmnâme layihası eski nizâmnâmeye müteallik evrak sûretleriyle ol bâbda bazı ifadât ve mütâlaâtı mutazammın İstişâre Odası'ndan itâ kılınan mütâlaanâmenin gönderildiği ve layiha-yı mezkûrede Rusya'dan Memâlik-i Şâhâne'ye hicret edeceklerin hükûmet-i mahallîyeden istihsal-i ruhsat eylemeleri lüzûmu muharrer idüğüne ve buna Rusya hükûmetince bittabî' itiraz olunmayacağına nazaran bu bâbda şimdilik Rusya sefiriyle müzâkere icrasına mahal görülemediği dermiyân olunmuş ve mezkûr nizâmnâme layihası cereyân eden müzâkereye tevfikân

bazı mahalleri bi't-tashih evrak-ı müteferri'a ile leffen arz ve takdim kılınmış olmağla mündericâtı rehîn-i tasvib-i âlî olduğu halde ifâ-yı mukteziyâtının ve nizâmnâmenin ilânından sonra icab eder ise muhâceret maddesi için Hükûmet-i Seniyye ile Rusya Devleti beyninde mukâvele-i mahsûsa akdine teşebbüs kılınmasının nezâret-i müşârünileyhâya havalesiyle taraf-ı seraskeriye ve Dahiliye ve Maliye nezâretlerine ve Muhâcirîn-i İslâmiye Komisyon-ı Âlîsi Birinci Azâlığı'na ma'lûmât itâ kılınacağı muhât-ı ilm-i âlem-şumûl-i cenâb-ı Padişahî oldukda ol bâbda ve kâtibe-i ahvâlde emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emr efendimizindir.

Fî 16 Zilhicce sene [1]319/î 13 Mart sene [1]318

Sadrâzam Mehmed Said
ve diğer Meclis-i Mahsûs azâlarının mühürleri

*

Bâb-ı Âlî
Daire-i Hariciye
İstişâre Odası

İskân-ı Muhâcirîn Nizâmnâmesi Layihasıdır

Birinci madde: Memâlik-i Şâhâne'ye hicret edecek olanlar memleketlerinden azîmetlerinden altı ay mukaddem nere ahalisinden bulunduklarını ve mahall-i ikâmetlerini ve kaç nüfus ve hânedan ibaret olduklarını mübeyyin bir istidâ tanzim ve süferâ-yı Devlet-i Aliyye vesâtatıyla Hariciye Nezâret-i Celîlesi'ne takdim edecekler ve tâbî' oldukları hükûmet tarafından kendilerine tâbiyyet-i asliyelerini terkle hicrete me'zûn olduklarına ve erbâb-ı iffet ve namusdan olup irtikâb-ı cinayet etmemiş bulunduklarına dair verilecek ruhsat-nâme ve evrak-ı sâireyi mezkûr istidâyâ rabt eyleyeceklerdir. İstid'âları Hariciye Nezâreti'nden Muhâcirîn-i İslâmiye Komisyon-ı Âlîsi'ne irsâl olunarak komisyon-ı mezkûrca işbu altı mâh zarfında merkûmların iskân olunacağı mahaller bi't-tayin doğrudan doğruya mahall-i mezkûreye sevk olunacaklardır.

İkinci madde: Hükûmet-i Seniyye ile muhâcirînin mensub oldukları devletlerin Dersâadet'de bulunan sefâretleri beyninde karşılıklı defterler tutularak gelen muhâcirînin esâmisi kayd olunacak ve hîn-i vürûdlarında pasaportları bi'l-

ibtâl aid oldukları sefârete teslim ve yedlerine tezâkir-i Osmaniye itâ olunacaktır. Devlet-i Aliyye ile muâhedesi veya Dersâadet'de sefâreti olmayan devletler tebeasından olan muhâcirînin pasaportlarına muhâcerete ve kabul-i tâbiyyet-i Osmaniye'ye me'zûn olduklarına dair devlet-i metbû'aları tarafından verilen şerh üzerine Muhâcirîn-i İslâmiye Komisyon-ı Âlîsi'nce muâmele-i lâzimesi icra olunur.

Üçüncü madde: Muhâcirler evvel-emirde zât-ı akdes-i hazret-i Padişahiye daima sadâkat üzere bulunacaklarına ve tâbiyyet-i Osmaniye'yi bilâ-kayd ve tahdid kabul eylediklerine dair tahlif eyleyecekler ve her husûsda Devlet-i Aliyye'nin memûrînine ve kavânîn-i hâliye ve müstakbelesine tâbi' olacaklardır.

Dördüncü madde: Muhâcirîn için komisyon-ı âlî tarafından tensib buyurulacak arazi mahsuldâr ve muhâcirînin tabiatına en ziyâde muvâfık olmak üzere intihâb edilecek ve her bir aileye icra-yı ziraat veya sanat için münasib mikdâr arazi meccânen terk olunacaktır.

Beşinci madde: Arazi-i mezkûre muhâcirîn-i merkûmeye meccânen itâ olunacağı gibi bunlar on iki sene müddetle gerek arazi ve gerek nüfusca bi'l-cümle tekâlif-i mîrîyeden muâf olacaklar ve bu müddetlerin inkızâsında umûm tebea-i şâhâne misüllü bi'l-cümle vergi ve tekâlif ile mükellef olacaklardır.

Altıncı madde: Muâmele-i askeriye tâbi olan mahallere yerleşdirilen zükûr-ı muhâcirîn mükellefiyet-i askeriyeden muâf olacaklarsa da bunların orada tevellüd eden zükûru sâir tebea-i şâhâne misüllü hizmet-i askeriye ile mükellef olacaklardır.

Yedinci madde: Muhâcirler kendilerine meccânen itâ olunan arazi üzerine yirmi seneden evvel âhara bey' ve ferâğ misüllü muâmele-i tasarrufiye icra edemeyecekler ve henüz yirmi sene mürûr etmeksizin tâbiyyet ve memâlik-i şâhâne'yi terk etmek arzu edenler olur ise Tâbiyyet Nizamnâme-i Mahsûsası'na tevfik-i muâmele'ye mecbur olacakları gibi kendilerine verilmiş olan arazi'yi dahi inşâ eylemiş oldukları bi'l-cümle mebânî ile beraber bilâ-bedel hükûmet-i seniyyeye terk etmeğe mecbur tutulacaklardır.

Sekizinci madde: Tekâlifden muâfiyet husûsunda tayin edilen müddet-i munkaziye olmaksızın muhâcirler sâkin oldukları mahalleri terk ile memâlik-i şâhânenin diğer bir noktasında ikâmete ihtiyac gördükleri takdirde bu bâbda kendilerine müsâade edilecek ve fakat tekâlifden muâfiyet müddeti evvelce kendilerine meccânen arazi itâ olduğu tarihten itibaren hesap edilecektir.

Dokuzuncu madde: Muhâcirler miyânında kendi memleketlerinde irtikâb-ı

cinayet etmiş olanlar ve ahlâk-ı seyyi'e ashâbından bulunanlar mevcut olduğu tebeyyün eylediği takdirde hükûmet-i seniyye bu makûleleri Memâlik-i Şâhânedan tard ve teb'îd edebilecektir.

Onuncu madde: Muhâcirînin esna-yı hareketlerinde Devlet-i Aliyye şehbenderleri ve Memâlik-i Şâhâne'ye hîn-i vusûllerinde memûrîn-i mahalliye taraflarından gerek şahısları gerek eşyalarının nakli husûsunda her türlü teshilât irâe olunacak ve ez-cümle şehbenderler bunların pasaportlarını meccânen vizite edeceklerdir.

Onbirinci madde: Muhâcirîne verilecek arazi yirmi sene zarfında âriyet hükmünde olacağından bu müddet zarfında vefat edenlerin arazi üzerinde bulunan müddet-i bâkiye hakkı emvâl ve emlâkinin intikal eylediği veresesine aid olarak isterler ise ya bi'l-iştirak müddet-i bâkiyeyi ikmâl edecekler ve isterler ise kendilerine müntakıl olan arazi ile müddet-i bâkiye hakkını içlerinden birine ve yâhûd şerâ'it-i esasiyeyi kabul ederek gelecek başka bir muhâcire terk ve tefvîz eyleyebilecekler velhâsıl gerek ibtidâ gelmiş olan familya reisi ve gerek onun halefi yirmi sene hitâmında ol arazide hakk-ı tasarrufa nâil olabileceklerdir.

On ikinci madde: Muhâcirînin vatan-ı aslîlerinde mukîm olup tâbiyyet-i Osmaniyede olmayan veresenin burada vefat eden mûrisleri arazisinde veresenin hakk-ı intikali olacaktır.

On üçüncü madde: Tebea-i Devlet-i Aliyye sıfatıyla Memâlik-i Şâhânede ikâmet etmek üzere memâlik-i ecnebiyeden vürûd edecek familyaların muhâcereti hakkında taraf-ı hükûmet-i seniyyeden vaz' olunan şerâ'iti hâvî fi 5 Cemâziyelevvel sene 1274 tarihli nizamnâme ile nizâm-ı mezkûrun fi 18 Receb 1284 tarihli zeyli mefsûhdur.

On dördüncü madde: Bâb-ı Vâlâ-yı Seraskerî ile Hariciye ve Dahiliye ve Maliye nezâretleri ve Muhâcirîn-i islâmiye Komisyon-ı Âlîsi işbu nizamnâmenin icrasına memûrdur.

*

Bâb-ı Âlî
Nezâret-i Umûr-ı Hariciye
Tercüme Odası

Tebea-i Devlet-i Aliyye sıfatıyla Memâlik-i Şâhânedede ikâmet etmek üzere memâlik-i ecnebiyeden vürûd edecek familyaların muhâcereti hakkında taraf-ı hükûmet-i seniyyeden vaz' olunan şerâ'iti hâvî fi 5 Cemâziyelâhir sene 1272 tarihinde mülgâ Meclis-i Tanzimat tarafından tanzim olunan nizamnâmenin tercümesi sûretidir.

Birinci madde: Muhâcirîn evvel-emirde zât-ı hazret-i mülûkâneye daima sadık olacaklarına ve tebea-i Devlet-i Aliyye sıfatını bilâ-kayd u tahdid kabul edeceklerine kasem edeceklerdir.

İkinci madde: Bunlar her vechile Devlet-i Aliyye'nin kavânîn-i hâzıra ve müstakbesine tâbi olacaklardır.

Üçüncü madde: Umûm tebea-i Devlet-i Aliyye misüllü muhâcirler dahi mensub oldukları din ve mezhebin icrasına asla mûmânaat görmeyecekler ve sunûf-ı tebea-i sâirenin mezhebece hâiz oldukları imtiyâzât dan bilâ-istisna müstefid olacaklardır. Taraf-ı hükûmet-i seniyyeden iskânları için tayin olunacak mahallerde aid oldukları mezhebin icrasına kâfi me'âbid bulunduğu takdirde orada ibadet edeceklerdir. Fakat yeniden köyler tesis edecekler ise muhtac oldukları me'âbidin inşâsı hakkında hükûmet-i seniyyeden ruhsat talep edecekler ve mes'ulleri is'âf olunacaktır.

Dördüncü madde: İskânları tensib kılınacak vilâyât-ı şâhânededen devletin malı olan arazi-i hâliyyeden münbit ve mahsuldar ve havası nefis olanları bi'l-intihâb bunların her birine iktidarı nisbetinde ziraat ve yâhûd sâir bir sanat icra etmek üzere muhtac olduğu mikdâr arazi itâ eyleyecektir.

Beşinci madde: Arazi-i mezkûre muhâcirîn-i merkûmeye meccânen itâ olunacağı eğer Rumeli'de iskân edilir ise altı ve Anadolu'da olduğu halde on iki sene müddetle gerek arazi ve gerek nüfusca bi'l-cümle tekâlif-i mîrîyeden muâf tutulacaklardır.

Altıncı madde: Rumeli muhâcirleri altı ve Anadolu muhâcirleri on iki sene müddetle hizmet ve yâhûd bedelât-ı askeriyyeden muâf olacaklardır.

Yedinci madde: Müddet-i mezkûre hitâmında muhâcirîn-i merkûme umûm tebea-i Devlet-i Aliyye misüllü bi'l-cümle vergi ve tekâlif ile mükellef olacaklardır.

Sekizinci madde: Muhâcirîn-i merkûme taraf-ı hükûmet-i seniyyeden mecânîen kendilerine itâ olunacak araziye lâ-ekal yirmi seneden evvel fûrûht edemeyeceklerdir.

Dokuzuncu madde: Müddet-i mezkûreden evvel memâlik-i şâhâneyi ve tâbiyyet-i Devlet-i Aliyye'yi terk etmek isteyenler meskûn oldukları araziye ve üzerinde inşâ eyledikleri bi'l-cümle ebniyyeyi bilâ-bedel hükûmet-i seniyyeye terk edeceklerdir.

Onuncu madde: Muhâcirler sâir tebea-i şâhâne misüllü zîr-i idare ve himâyesinde bulunacakları köy ve nahiyelerin tâbi oldukları kazâ ve sancak memûrlarına itaat edeceklerdir.

Onbirinci madde: Muhâcirîn-i merkûmeden muâfiyetlerinin hitâmından evvel nakl-i mekân ile memâlik-i şâhânenin diğer bir mahallinde ikâmete mecbur olurlar ise buna me'zûniyet verilecek ise de bi'l-cümle vergi ve tekâlif-den muâfiyetleri müddeti daima evvelce iskân olundukları arazinin itâ olduğu tarihten itibaren olunacaktır.

On ikinci madde: Muhâcirîn-i merkûme vatan-ı aslîlerinde cinayet ashâbından ve ahvâl ve harekâtı şübheyi davet eden takımdan olmamağa beraber ehl-i ırz ve erbab-ı ziraat ve sınaatdan olmaları iktizâ eder. Hükûmet-i seniyye vatan-ı aslîlerinde eşhâs-ı muzır ve ashâb-ı cinayetden oldukları muahharan tahakkuk eden muhâcirleri memâlik-i şâhânenen tard eylemek hakkını muhafaza eder.

On üçüncü madde: Memâlik-i şâhânede iskân etmek üzere hicret edecek familyaların kudretleri nisbetinde arazi itâ edileceğinden bunlar Memâlik-i Devlet-i Aliyye'ye müteveccihen yola çıkmazdan evvel isimlerini ve sıfatlarını ve sanatlarını hâvî sefâret ve şehbenderhane bulunan mahallerde memûrîn-i mûmâileyhim tarafından defterler tanzimiyle Bâb-ı Âlîye takdim olunmak iktizâ eder. Hicret edecek familyaların her biri lâ-ekal altmış lira-yı Osmanî yani bin üç yüz elli frank kıymetinde bir sermayeye mâlik olması mukarrerdir.

On dördüncü madde: Muhâcirlerin gerek memâlik-i ecnebiyeden hareketlerinde ve gerek memâlik-i şâhâneye vusûllerinde memûrîn-i Osmaniye ve şehbenderler emvâl ve eşyalarının nakli için kendilerine teshilât-ı lâzıme icra eyleyecekler ve pasaportları dahi Devlet-i Aliyye şehbenderleri tarafından mecânîen itâ olunacaktır. Fakat Memâlik-i Şâhâne'ye hicret etmek isteyen familyalara izâ'a-ı vakit etdirmemek ve bunları zahmetden kurtarmak için kendilerine itâsı tensib olunacak araziye li-eclî't-tayin hükûmet-i seniyyeye lâ-ekal iki ay

evvel bu hicretten haber ve ma'lûmat verilmesi iktizâ eylediğinden ol bâbda süferâ-yı saltanat ile Devlet-i Aliyye şebbenderlerine bu bâbda talimât itâ olunacaktır.

Nizamnâme-i mezkûrun icra-yı ahkâmı zımnında irâde-i seniyye-i hazret-i Padişahî şeref-müteallik buyurulmuş olmağla bunun mevki'-i icraya vaz'ı ve tercüme etdirilmesi ve süferâ-yı saltanat-ı seniyye ile Devlet-i Aliyye şebbenderlerine birer nüshasının irsâli ve cerîdelerle neşr ve ilân etdirilmesi husûsatı Hariciye Nezâret-i Celîlesine muhavveldir.

*

Bâb-ı Âli
Sadâret-i Uzmâ
Dîvân-ı Hümâyûn

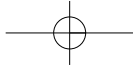
Memâlik-i sâireden Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'ye gelip tavattun edecekler hakkında olan nizamnâme'ye fî 18 Ramazan [1]274 tarihiyle kaleme alınan zeyl

Birinci madde: Muhâcirîne verilecek arazi yirmi sene zarfında âriyet hükmünde olacağından bu müddet zarfında vefat edenlerin arazisi üzerinde bulunan müddet-i bâkiye hakkı, emvâl ve emlâkinin intikal eylediği veresesine aid olarak isterler ise ya bi'l-iştirak müddet-i bâkiyeyi ikmâl edecekler ve isterler ise mevrûs olan emlâk ile müddet-i bâkiye hakkını içlerinden birine ve yâhûd şerâit-i esasiyeyi kabul ederek gelecek başka bir muhâcire bey' ve terk eyleyecekler. Velhâsıl gerek ibtidâ gelmiş olan familya reisi olsun ve gerek o hey'et-i imâriyeyi idare edecek halefi olsun yirmi sene hitâmında her kim bulunur ise o arazide hakk-ı tasarrufa nâil olabileceklerdir.

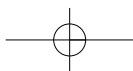
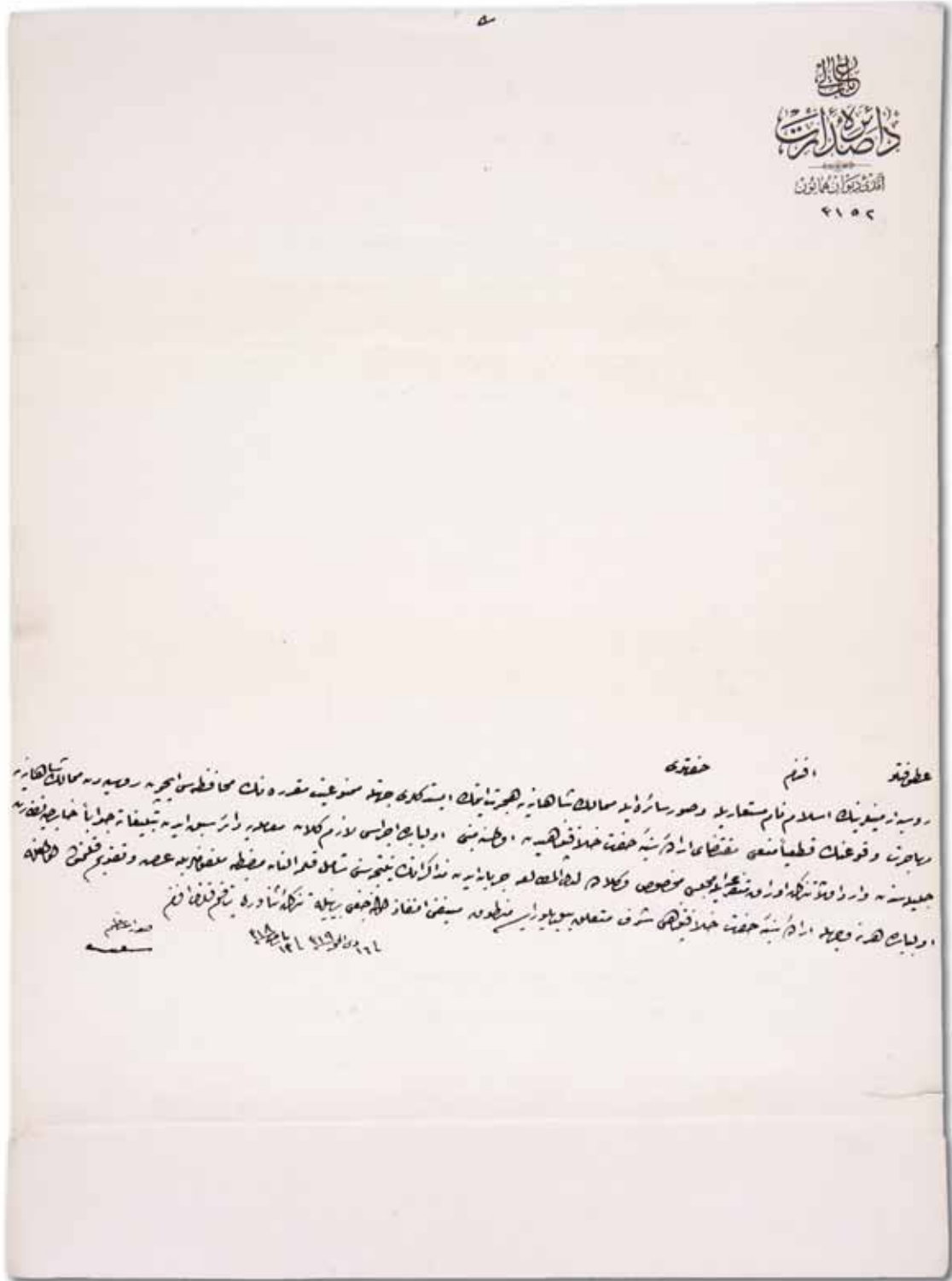
İkinci madde: Terk-i dâr u diyâr-ı irsden hırmâni iktizâ edeceğinden vatan-ı aslîlerinde bulunan verese burada mutavattın olduğu halde vefat eden mevrûsundan hisse-i miras alamayacaklardır.

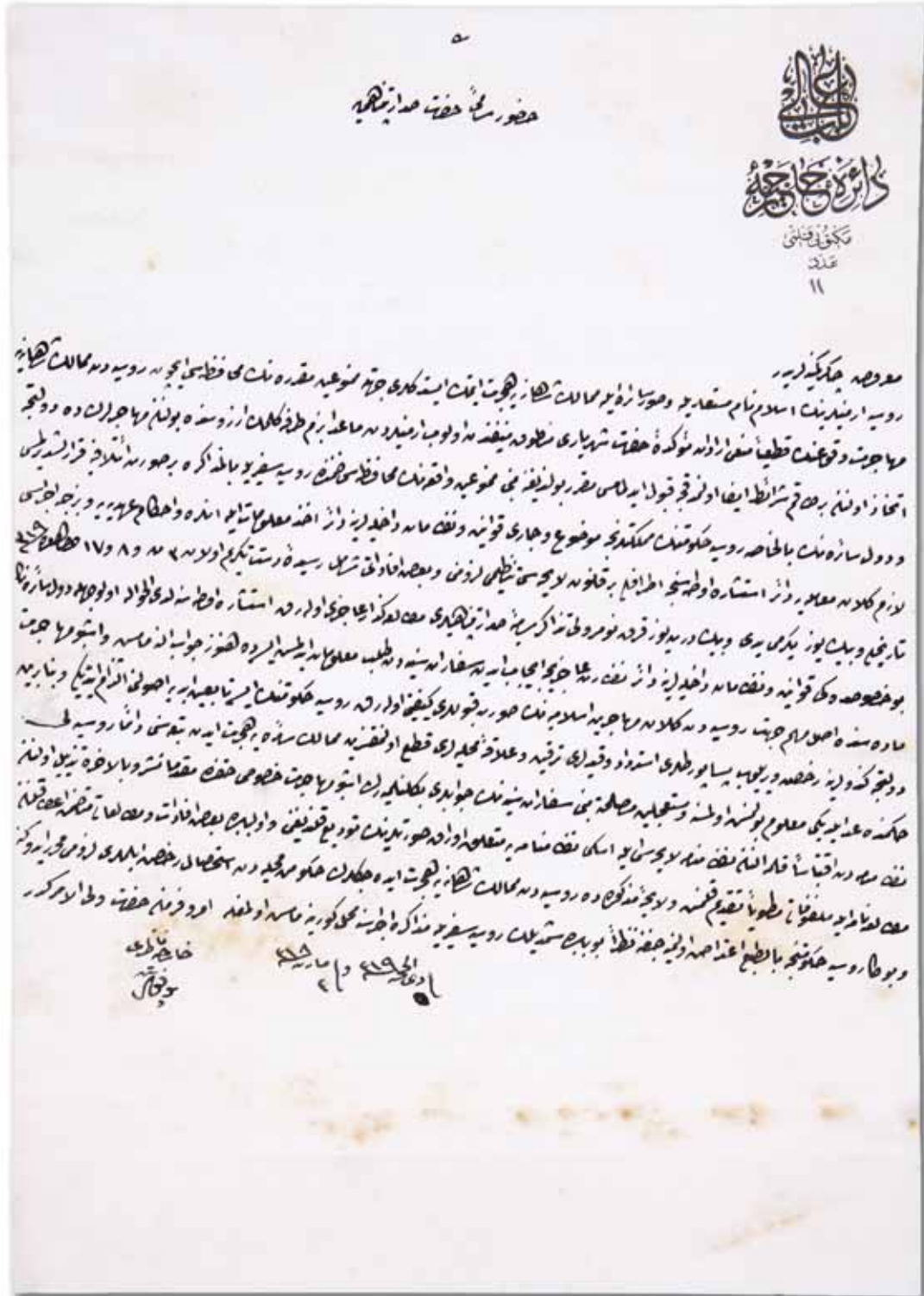
İşbu iki maddenin nizamnâme-i aslîsine zeyl ve ilave ile düstûru'l-amel tutulmasına irâde-i seniyye-i cenâb-ı Padişahi müteallik ve şeref-sudûr buyurulmuş olmağla infâz-ı ahkâmına Hariciye Nezâret-i Celîlesi'nden dahi himmet buyurulmak.

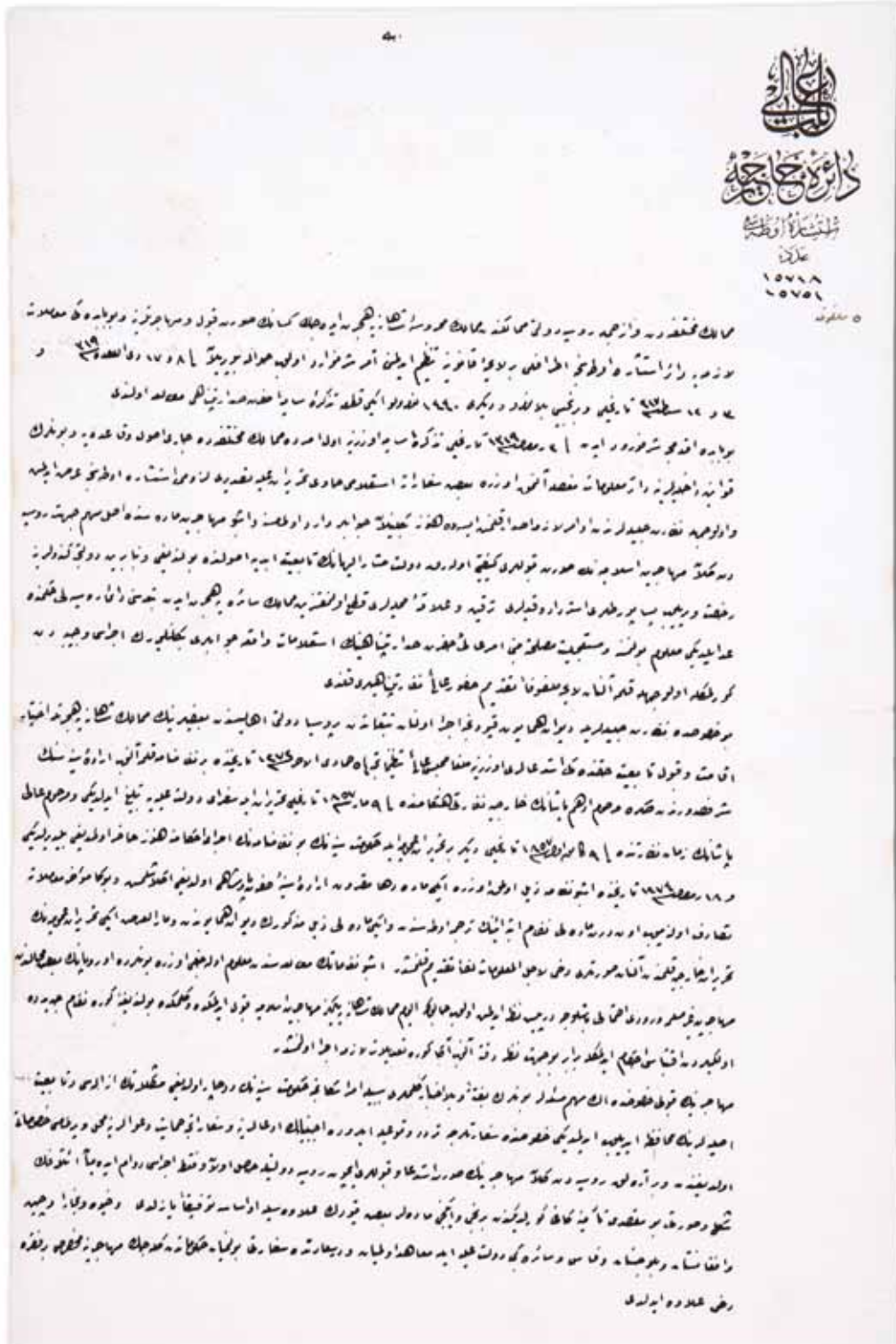
Kaydına mutâbıktır.
Dîvân-ı Hümâyûn

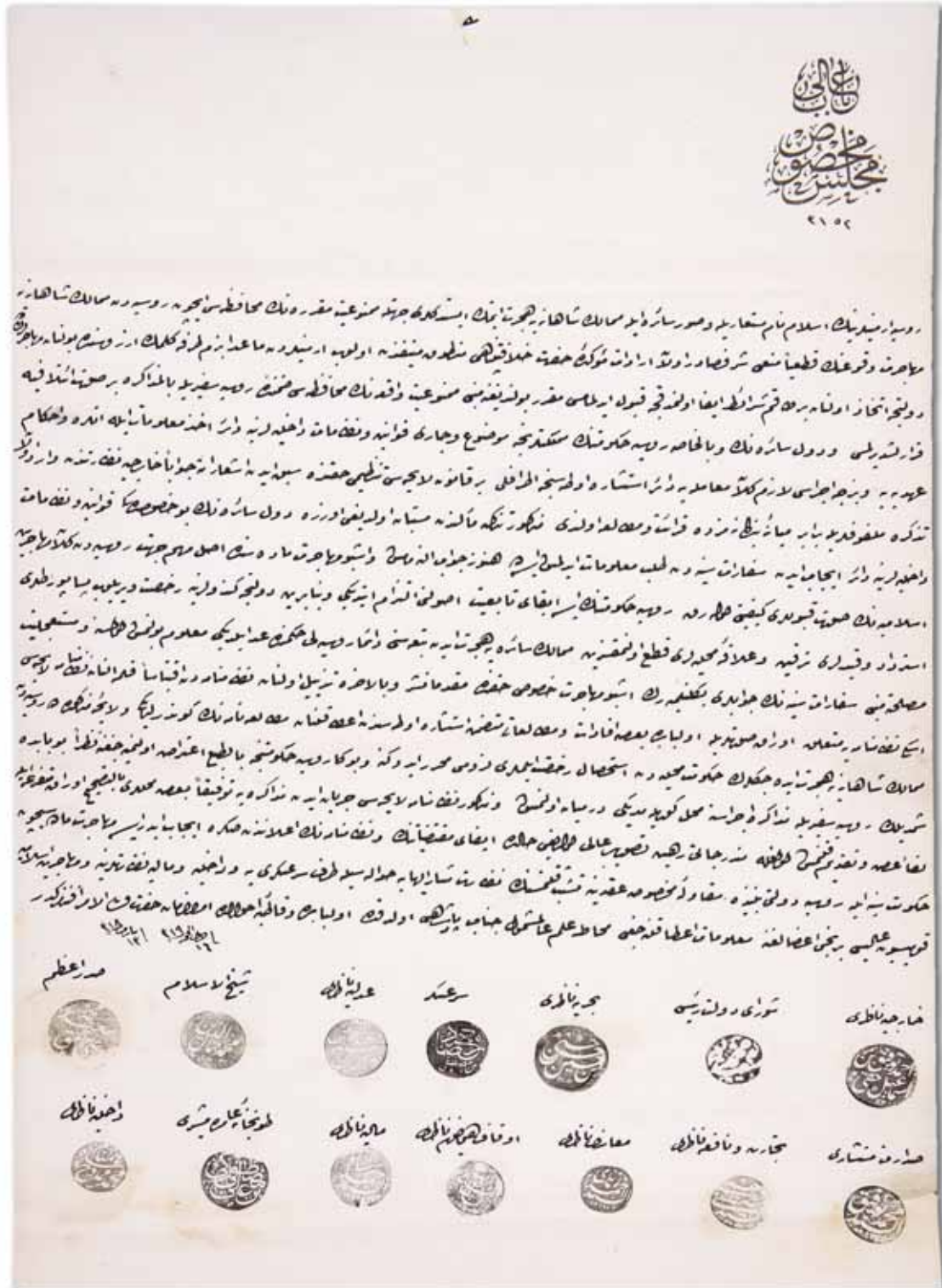
OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

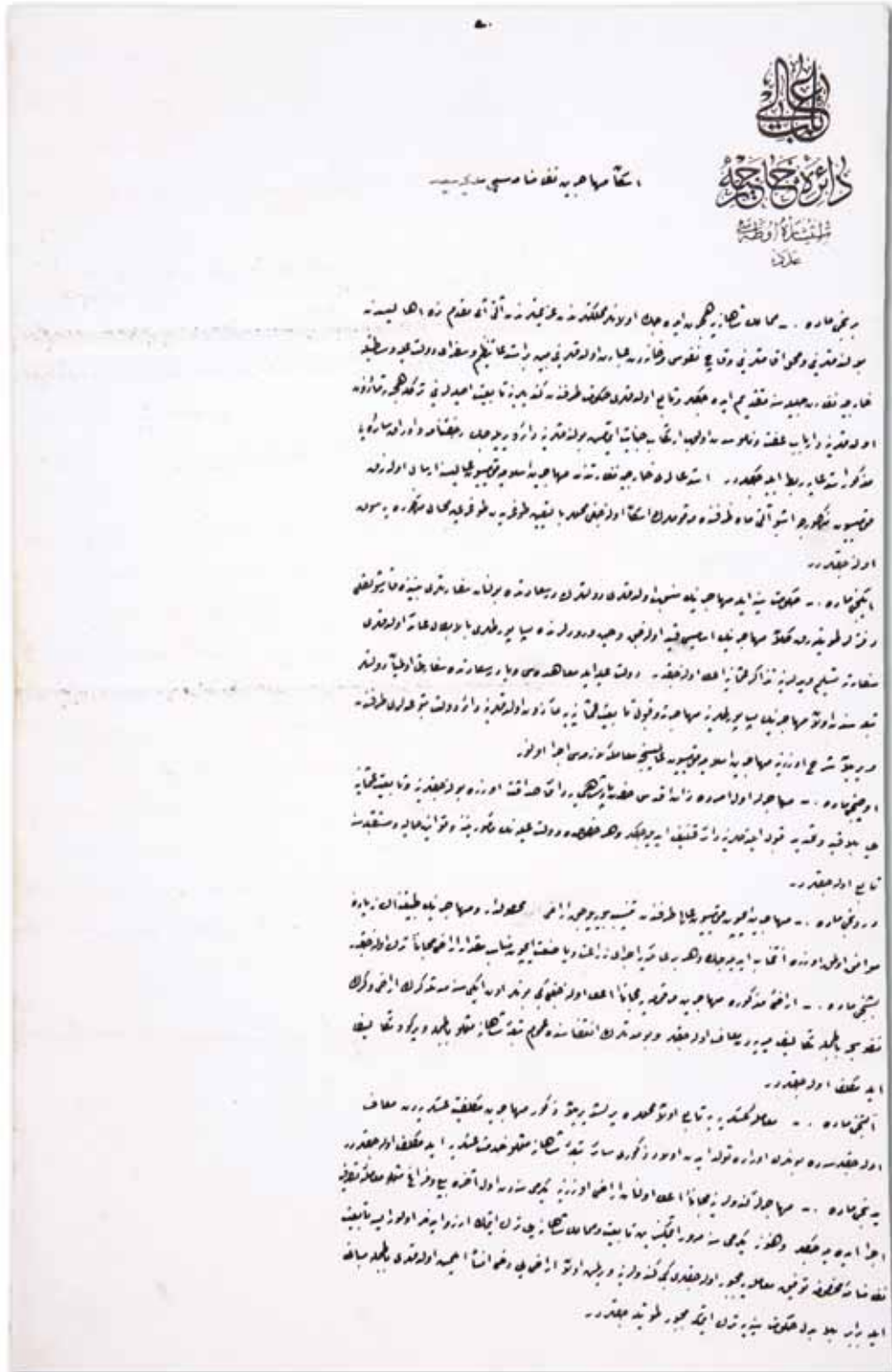

[illegible]

[illegible][illegible][illegible]

اولاً آنچه نادره - صفا جرنیده و کله اصعیده میثم اولیده تا بقیته عمی زده اولیا و در بر زده
حرکت اولی و صفا و نادره - صفا جرنیده و کله اصعیده میثم اولیده تا بقیته عمی زده اولیا و در بر زده

اورہ ایچ کے مارے ۔ تب روف علیہ صفہ سائل سے کہا : وہ قاسم آئندہ اور وہ ساجد آجیو ۔ وہ دو
ایسے جہے تعبیر کرے سہا جوق حقہ طرف جہنم نہ رہے وہی اور انہا شرانکھ حاوی اور محمد اور علیؑ
وہی نقیضہ مارید نقیضہ نکاح ۱۸۱۔ روف علیہ صفہ سائل سے فرمایا : وہی صفہ ۔

اور در دینی صادره . - باب اولی سرطنتی ایله خواجه در اخیان و مالک فاضلی و مریدانیه سلوک
توسعه به عیالیه استر فاضلانه ایله ابراهیم مؤید

بعد دولت عبد صغیر سالک شاهانده اقامت یافت او زده سالک اجمیده و درودیه ملک
نامیاران را حریف فتنه گرفت حکومت بنده وضع اولیای سرائی عادی ماهی دریا و کوه را از این فتنه
معا بحسب نظام فرقه تنظیم اولیای نظامانده زجر می صورتی -

[illegible]

[illegible]

خاصه دارالکتاب

مجلس سیزدهم - مجلس محترم فقہاء و علما و شراح
محکمہ فرائض - نظام آباد - ایف بی سی - پانچویں
فروری ۱۹۷۸ء

[illegible]

FİRAR EDEREK OSMANLI TOPRAKLARINA GİRENLERİN TABİİYYET DURUMLARI

Aileleriyle Dağıstan ve Kafkasya'dan göç ederek Amman ve Debre'de iskân edilen yaklaşık otuz üç hâne muhâcir ile Kırımlı muhâcir bir ailenin Osmanlı tâbiyyetine girme istekleri firar ederek veya altı ay müddetli pasaportla geldikleri için Rusya tâbiyyetinden çıkmalarıyla mümkün olacağı

19 Temmuz 1902

Meclis-i Vükelâ Kararına Mahsûs Zabıt Varakasıdır

Hulâsa-i me'âli

Mukaddemâ Dağıstan'dan firaren Bitlis'e gelip oradan Şam'a azîmetle Kerek Sancağı'nda Amman cihetinde iskân olunan yirmi dört hanede zükûr ve inâs altmış yedi nüfus ile Kafkasya muhâcirlerinden Huş ve Debre'de iskân olunan dokuz hâne yirmi üç nüfusun ve bilâ-ruhsat Dersaâdet'e gelip Çarşamba kurbunda Beyceğiz mahallesinde ikâmet eden Kırımlı Bilal bin Halil ile zevcesi Zehra'nın tâbiyyet-i Saltanat-ı Seniyye'ye kabullerini istidâ eylediklerinden ve bu makûle firaren ve pasaportsuz gelen muhâcirîn hakkında devletce bir karar ittihâzı lüzûmu Hariciye Nezâreti'nden bildirildiğinden iktizâ-yı hâlin icrasına dair Dahiliye Nezâreti'nin 11 Rebîülevvel [1]323 ve 15 Rebîülâhîr [1]323 tarihli iki kıt'a tezkiresi kırâet olundu.

Kararı

Bu misillü firaren ve altı ay müddetli pasaport ile Memâlik-i Şâhâne'ye gelen muhâcirînin Rusya tebeasından addolunacağı ahîren cânib-i sefâretten bildirilmiş ise de bunlar aileleriyle beraber gelip Rusya'ya iâdeleri kâbil olamamakda bulunmuş olduğundan ve kendileri tâbiyyet-i asliyelerini terk ile tâbiyyet-i Saltanat-ı Seniyye'ye kabulünü istidâ ve bu bâbda ısrar etmekde olduğundan sefâret-i müşârünileyhâ nezdinde tekrar teşebbüsât icrasıyla bunların ve emsâlinin Rusya tâbiyyetinden ihracıyla muâmele-i lâzımesinin icrasına imâlesi esbâbının istihsaline sarf-ı mesâî olunması zımnında Hariciye Nezâreti'ne tezkire-i sâmiye tastîri tezekkür kılındı.

16 Cemâziyelevvel sene [1]323 / [19 Temmuz 1902]

Sadrâzam ve nâzırların imzaları

بجلیش و کلامدا کراتین مجتوض و ضابطه و ترقیه سید

71

سبطانہ رفیق شایع ۱۳۶۶ ۱۲۸۶	حاضر بولناہ زوات قحاک اسابی	جلد و ورق جلیسک کثافت ۱۲۸۶
تذکرہ اولناہ ہمارہ شہسوار و قلعہ خورہ مالی باپا لیا واری اوپر سوار و نو نوروسی و کورسولاسی برقی و علقو قادی نامی قلعہ اولرین		
نوعی	عقد و علقو قادی	آوزاقا و طبعی نوروسی
دوب	دوب	دوب

خداہ مالی

مقدمہ طاعتناہ نہ فرما تیلے کلورہ اوزارہ شمارہ نمونہ کون سنجافندہ عمارتہ برشدہ اسکلاہ اولناہ بکری ریت خانہ و کور واناتا ایچہ بیک نقوس
 ایچہ تقفا سیمہ ہمارہ برشدہ ہوسہ دورہ ۱۲ اسکلاہ اولناہ طوقوز خانہ بکری اوج نقوسک و بلا رفعت ورسعادہ کلورہ میا رشتہ فرشدہ بکری
 میلرہ اقامت ایچہ قریبی باری بہ خلیل ایچہ زورجسی زہر انک تا بیعت سلطنت سیمہ قبول لینی استعجابا بیکلرندہ و یومقورہ فرار او بایط
 کلورہ میا جریہ عقدہ و یونچہ فرار اتما قادی لوزی خار جیہ نقفہ رشتہ بیلدرلہ کیندہ اختصای حالک ابراستہ لڑک را علیہ نقفہ نکلتہ مع الاول
 و ۱۲۸۶ مع الاول شایع تاریخی ابلی قلعہ تذکرہ کی فراتندہ اولدی

فکرازی

یومستقلو فرار و اتن ای مدالی میا میردہ ایلممالک زہانہ کلورہ میا جریہ رتہ شیم سنہ عد اولدی فی ابراہیم سفارتمہ بیلدر
 ایلم میردہ کلورہ بیلدر کلورہ رتہ ۱۲۸۶ لری قابل اولر سامندہ یونجہ اولدی نقفہ و کندی لری تا بیعت اعلیہ لری تر لری تا بیعت سلطنت
 سیمہ قبول لینی استعجابا و یوبابہ اعلیہ ایچہ بیلدرلہ سفارت مشا لریا زورجہ نکلا قشبات ابرا بیلدرلہ و امثالک رویمیندہ
 ابرا بیلدرلہ و زورجہ ابراستہ امالک اسبابک استحصاک عرف مای اولدی نقفہ خار جیہ نقفہ تذکرہ سابر قریبی
 تذکرہ قلدی
 ۱۲۸۶

ضبط سوز و تھنصر منہ مقلد تاریخ	ادبی دعا و کفر تھنصر منہ مقلد تاریخ	ادبی عقیدہ تھنصر منہ مقلد تاریخ	مشا رتہ تھنصر منہ مقلد تاریخ
-----------------------------------	--	------------------------------------	---------------------------------

MV, 111/71

**OSMANLI TOPRAKLARINA PASAPORTSUZ GİREN MUHACİRLERE
UYGULANACAK İŞLEMLER**

Osmanlı Devleti topraklarında ikâmet etmek üzere pasaportsuz olarak birer-ikişer firar veya göç etmek sûretiyle Dağıstan ve Kafkasya'dan gelen muhâcirler ile İslam takma adıyla Rusya'dan giriş yapmak isteyen Ermeni müfsidleri için yapılması gereken işlemler hakkında yazışmalar

4 Nisan 1904

Sadâret-i Uzmâ

Mektubi Kalemi

*Hariciye ve Dahiliye Nezâret-i Celîleleri'ne
Muhâcirîn-i İslâmiye Komisyon-ı Âlîsi Birinci Azâlığı'na*

Sivastopol'dan evvelce gelip İdare-i Mahsûsa'nın Maltepe Vapuru'na nakledilen muhâcirînin kabul-i iskânları lede'l-istizân Tiflis ve civarından hicret edecek üç bin nüfusun Adana Vilâyeti'ne izâmları da Muhâcirîn-i İslâmiye Komisyon-ı Âlîsi Birinci Azâlığı'ndan arz edilmiş olup bir takım Ermeniler tebdil-i nâm ile Rusya'dan gelmekte bulunduğundan ve taraf-ı eşref-i hazret-i Hilâfet-penâhîden icra buyurulan teşebbüsât üzerine Rusya'da bulunan Ermenilerin Memâlik-i Şâhâne'ye azîmetleri sûret-i kat'iycede men' edilmiş ve bu bâbda Rusya imparatoru hazretleri tarafından dahi beyân-ı teminât olunmuş ve binâenaleyh muhâcirîn-i İslâmiye nâm-ı müsteârıyla Ermeni erbâb-ı fesâdînin dahil-i Memâlik-i Şâhâne olmalarına mahal bırakılmaması pek ziyâde şâyân-ı itina ve dikkat bulunmuş olduğundan ba'd-ezîn bu yolda ma'rûzâtta bulunulmaması şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penâhî iktizâ-yı âlîsinden bulunduğu Mâbeyn-i Hümâyûn-ı Mülûkâne Başkitâbeti Celîlesi'nden bâ-tezkire-i husûsiye-i cevabîye tebliğ edilmiş ve Dahiliye Nezâret-i Celîlesiyle komisyon-ı âlî-i mezkûr birinci azâlığına ma'lûmat verilmiş olmağla bu gibi muhâcirlerin tezkirelerinin vize edilmemesi zımnında Petersburg Sefâret-i Seniyyesi'yle Rusya'da bulunan şehbenderliklere tebligât-ı lâzime ifâsına himmet buyurulması siyâkında tezkire.

Komisyonu ve Dahiliye'ye

[Sivastopol'dan evvelce gelip İdare-i Mahsûsa'nın Maltepe Vapuru'na nakledilen muhâcirînin kabul-i iskânları lede'l-istizân Tiflis ve civarından hicret

edecek üç bin nüfusun Adana Vilâyeti'ne izâmları da Muhâcirîn-i İslâmiye Komisyon-ı Âlisi Birinci Azâlığı'ndan arz edilmiş olup bir takım Ermeniler tebdil-i nâm ile Rusya'dan gelmekte bulunduğundan ve taraf-ı eşref-i hazret-i Hilâfet-penâhîden icra buyurulan teşebbüsât üzerine Rusya'da bulunan Ermenilerin Memâlik-i Şâhâne'ye azîmetleri sûret-i katiyede men' edilmiş ve bu bâbda Rusya imparatoru hazretleri tarafından dahi beyân-ı teminât olunmuş ve binâenaleyh muhâcirîn-i İslâmiye nâm-ı müsteâriyla Ermeni erbâb-ı fesâdînin dahil-i Memâlik-i Şâhâne olmalarına mahal bırakılmaması pek ziyâde şâyân-ı itina ve dikkat bulunmuş olduğundan ba'd-ezîn bu yolda ma'rûzâtta bulunulmaması şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penâhî iktizâ-yı âlisinden bulunduğu Mâbeyn-i Hümâyûn-ı Mülûkâne Başkitâbeti Celîlesi'nden bâ-tezkire-i husûsiye-i cevabîye tebliğ edilmiş] bu gibi muhâcirlerin tezkirelerinin vize edilmemesi zımnında Petersburg Sefâret-i Seniyyesi'yle Rusya'da bulunan şehbenderliklere ifâ-yı tebligât olunması Hariciye Nezâret-i Celîlesi'ne iş'âr ve Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne ve mezkûr azâlığa da ma'lûmat itâ kılınmış olduğu beyânıyla tezkire.

3 Zilhicce sene [1]321

*

405

Huzur-ı sâmi-i hazret-i Sadâret-penâhî'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Sivastopol'dan gelip muvakkaten Maltepe vapurunda bulunan muhâcirînin sûret-i kabulleri lede'l-istizân Tiflis ve civarından hicret edecek üç bin nüfusun Adana Vilâyeti'ne izâmları dahi mukaddemâ komisyondan arz ve istizân kılınmasına ve muhâcirîn-i İslâmiye nâm-ı müsteâriyla Ermeni erbâb-ı fesâdı dahil-i Memâlik-i Şâhâne olmaları muhtemel bulunmasına mebnî ba'd-ezîn bu yolda ma'rûzâtta bulunulmaması şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penâhî iktizâ-yı âlisinden bulunduğunu mübellîğ fî 3 Zilhicce sene [1]321 tarihli şeref-vârid olan tezkire-i sâmiye-i cenâb-ı Sadâret-penâhîleri komisyonca mevki-i imtisâl ve mütâlaaya alındı.

Mukaddemâ komisyondan sûret-i kabulleri istizân kılınan üç bin muhâcirîn bâ-irâde-i seniyye-i mülûkâne müttehiz olan karar-ı âliye tevfiikan şehbenderliklerden vürûd ile Hariciye Nezâret-i Celîlesi'nden bâ-tezkire gönderilip

memûrîn-i mahsûsası marifetiyle tetkik etdirilen esâmî defteri mücebince İslâm oldukları anlaşılan muhâcirîn olup maamâfih bu kere şeref-sânih olan irâde-i seniyye-i mülûkâne hükm-i celîline ittibâ ve imtisâl ile komisyonca ba'demâ bu yolda ma'rûzâta ibtidâr olunmayacağı derkârdır.

Ancak Rusya'dan gelen muhâcirînden bir takımı da şehbenderliklere pasaportlarını vize etdirmeksizin hod be-hod gelmekde olmalarına mebnî muhâcirlerin tezkirelerinin şehbenderler tarafından vize edilmemesi husûsunun Hariciye Nezâreti'ne emr u tebliği bu bâbda tedbir-i kâfi olmayıp ba'd-ezîn böyle kendiliklerinden gelenlerin mahallerine iâde etdirilmeleri tedâbirinin dahi Hariciye Nezâret-i Celîlesi'ne ve gelmiş olanların iâdeleri husûsunun dahi Zabtiye Nezâreti'ne emr u irâde buyurulması ve Maltepe vapurunda bulunan muhâcirîn cümleten İslâm oldukları muhakkak olmasıyla beraber Ramazan on beşinden beri vapurda ve hâl-i intizârda bulunmalarına binâen yalnız bunlar hakkında müsâade-i merhamet-âde-i hazret-i Hilâfet-penâhînin istihsal kılınması ma'rûzâtına mücâseret kılınmağın ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 6 Zilhicce sene [1]321 ve fî 9 Şubat sene [1]319

Muhâcirîn-i İslâmiye Komisyon-ı Âlisi
Birinci Azâsı
Rıza

*

Nezâret-i Zabtiye
Mektubi Kalemi

Aded
247

Huzur-ı me'âlî-mevfûr-ı cenâb-ı Sadâret-penâhî'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de ikâmet etmek üzere pasaportsuz olarak firar ve hicret sûretiyle Rusya'dan gelen ve Rusya tebeasından bulunan ahali-i İslâmiye öteden beri Muhâcirîn Komisyonu'na teslim edilmekte olduğu halde bu kabilden olarak geçende gelen bir şahıs, Rusya'dan gelecek muhâcirînden bir ferdin bile arz ve istizân-ı keyfiyetle irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî

şeref-sudûr buyurulmadıkca Memâlik-i Şâhâne'ye kabul olunmaması tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleri ile tebliğ buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî iktizâ-yı âlisinden bulunduğu beyânıyla komisyon-ı mezkûrdan kabul edilmediğinden merkûm vapura râkiben iâde kılınmış ise de bu kâbilden ara sıra mücerred ve aileli kesân gelmekde olduklarından bu gibiler hakkında olunacak muâmelenin tayin ve emr u iş'ârı 16 Kânûnisânî sene [1]319 tarihli tezkire-i çâkerânemle savb-ı sâmi-i dâver-i âzamilerine izbâr edilmiş idi.

Bu kere Trabzon Vilâyeti'nden alınan telgrafnâmede Rusya'dan birer-ikişer Trabzon'a gelip oraca kabul olunmayan ve râkib oldukları vapurlarla Dersaâdet'e gelmeleriyle ellerinde bir gûne evrak-ı resmiye olmadığı halde irkâb sûretiyle iâde edilip Trabzon'a çıkmakta olan Kafkasya ve Dağıstan muhâcirleri hakkında olunacak muâmele istifsâr olunmuş ve Canik Mutasarrıflığı'ndan alınan telgrafnâmede dahi Dağıstan muhâcirlerinden dört şahıs tezkiresiz olarak Dersaâdet'den vapura irkâben gelmiş olduklarından haklarında olunacak muâmele istifsâr edilmiş olmağla muâmele-i mukteziyenin tayin ve emr u iş'ârına müsâade-i celîle-i cenâb-ı Sadâret-penâhîleri şâyân buyurulmak bâbında emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 6 Zilhicce sene [1]321 ve fî 10 Şubat sene [1]319

Zabtiye Nâzırı
Şefik

*

Sadâret-i Uzmâ
Mektubi Kalemi

Zabtiye ve Hariciye Nezâret-i Celîleleri'ne

Muhâcirîn-i İslâmiye nâm-ı müsteârıyla Ermeni erbâb-ı fesâdının dahil-i Memâlik-i Şâhâne olmaları ihtimaline binâen ba'd-ezîn bu yolda ma'rûzâtta bulunulmaması hakkında ber-mantûk-ı emr u fermân-ı hümayûn-ı şâhâne Muhâcirîn-i İslâmiye Komisyon-ı Âlisi Birinci Azâlığı'na dahi sebk eden tebligâta cevaben mezkûr a'zâlıktan alınan tezkirede muktezâ-yı emr u fermân-ı hümayûn-ı hazret-i Hilâfet-penâhîden olmasıyla Muhâcirîn-i İslâmiye Komisyon-ı Âlisi Birinci Azâlığı'na ve Hariciye Nezâret-i Celîlesi'ne vasâyâ-yı lâzime ifâ edilmiş idi.

Mezkûr a‘zalıkdan cevaben alınan tezkirede Rusya'dan gelen muhâcirînden bir takımı şehbenderliklere pasaportlarını vize etdirmeksizin hod be-hod gelmekte olmalarıyla böyle kendiliklerinden gelenlerin mahallerine gönderilmesi tedâbirinin ittihâzı için nezâret-i müşârünileyhâya ve gelmiş olanların iâdesi husûsunda da taraf-ı hümayûna iş‘ârı lüzûmu dermiyân eyleyip nezâret-i müşârünileyhâya ol bâbda tebligât icra kılınmış olmağla nezâret-i celîlerince dahi iktizâ-yı hâlin ifâ ve inbâsına himmet.

9 Zilhicce [1]321 ve 12 Şubat [1]319

*

Sadâret-i Uzmâ

Mektubi Kalemi

Numara

247

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

23 Zilkâde [1]321 tarihli tezkireye zeyldir.

Rusya'dan birer-ikişer Trabzon'a gelip oraca kabul olunmayan ve râkib oldukları vapurlarla Dersaâdet'e gelmeleriyle ellerinde bir gûne evrak-ı resmiye olmadığı halde irkâb sûretiyle iâde edilip Trabzon'a çıkmakta olan Kafkasya ve Dağıstan muhâcirleri hakkında Trabzon Vilâyeti'yle Canik Mutasarrıflığınca istifsâr-ı muâmele edilmekde olduğundan bahisle tekidi hâvî Zabtiye Nezâret-i Celîlesi'nden bu kere gelen 6 Zilhicce [1]321 tarihli ve 147 numaralı tezkire dahi leffen savb-ı vâlâlarına irsâl kılınmağla münderecâtına ve iş‘âr-ı sâbıkına nazaran iktizâsının ifâ ve inbâsı ve ma‘lûmat itâsına himmet.

15 Zilhicce [1]321 ve 18 Şubat [1]319

*

Bâb-ı Âlî
Daire-i Nezâret-i Dahiliye
Muhâcirîn İdâresi
Aded
5

Huzur-ı âlî-i hazret-i Sadâret-penâhî'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Rusya'dan birer-ikişer Trabzon'a gelip oraca kabul olunmayan ve râkib oldukları vapurlarla Dersaadet'e gelmeleriyle ellerinde bir gûne evrak-ı resmiye bulunmadığı halde irkâb sûretiyle Trabzon'a çıkmakda olan Kafkasya ve Dağıstan muhâcirleri haklarında Trabzon Vilâyeti'yle Canik Mutasarrıflığınca istifsâr-ı muâmele edilmekte olduğuna dair Zabtiye Nezâret-i Celîlesi'nden tekiden mütekaddem tezkirenin leffiyle iktizâsının ifâ ve inbâsı zeylen şeref-vârid olan fî 19 Şubat sene [1]319 tarih ve elli beş numaralı tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîlerinde emr u izbâr buyurulmuştur.

Bu gibiler hakkında vilâyet-i müşârünileyhâca nezâret-i âcizîden dahi istif-sâr-ı muâmele kılınmakda olup ruhsatsız gelen muhâcirînin adem-i kabulleri irâde-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penâhî iktizâ-yı celîlesinden bulunmasıyla her nereden gelir ise gelsin yedlerinde evrak-ı resmiye olmayan muhâcirînin hükm-i celîl-i irâde-i seniyye-i cenâb-ı Padişahi'ye nazaran kabul edilmemeleri iktizâ eyleyeceği cevaben bildirilmiş ve tezyil buyurulan 23 Zilkâde sene [1]321 tarihli tezkire-i sâmiye-i vekâlet-penâhîleriyle ahîren şeref-vârid olan 3 Zilhicce sene [1]321 tarih ve elli bir numaralı diğer tezkire-i sâmiye-i fehâmet-penâhîleri üzerine nezâret-i müşârünileyhâya ifâ-yı tebligât edilmiş olduğundan Muhâcirîn İdaresi ifadesiyle arz ve beyânına ibtidâr ve tezkire-i mürsele iâde-ten takdim ve tisyâr kılındı.

Ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 18 Muharrem sene [1]322 ve fî 22 Mart sene [1]320 / [4 Nisan 1904]

Nâzır-ı Umûr-ı Dahiliye
Memduh

مضوی میں جبا جہا تھیں۔

1 - A

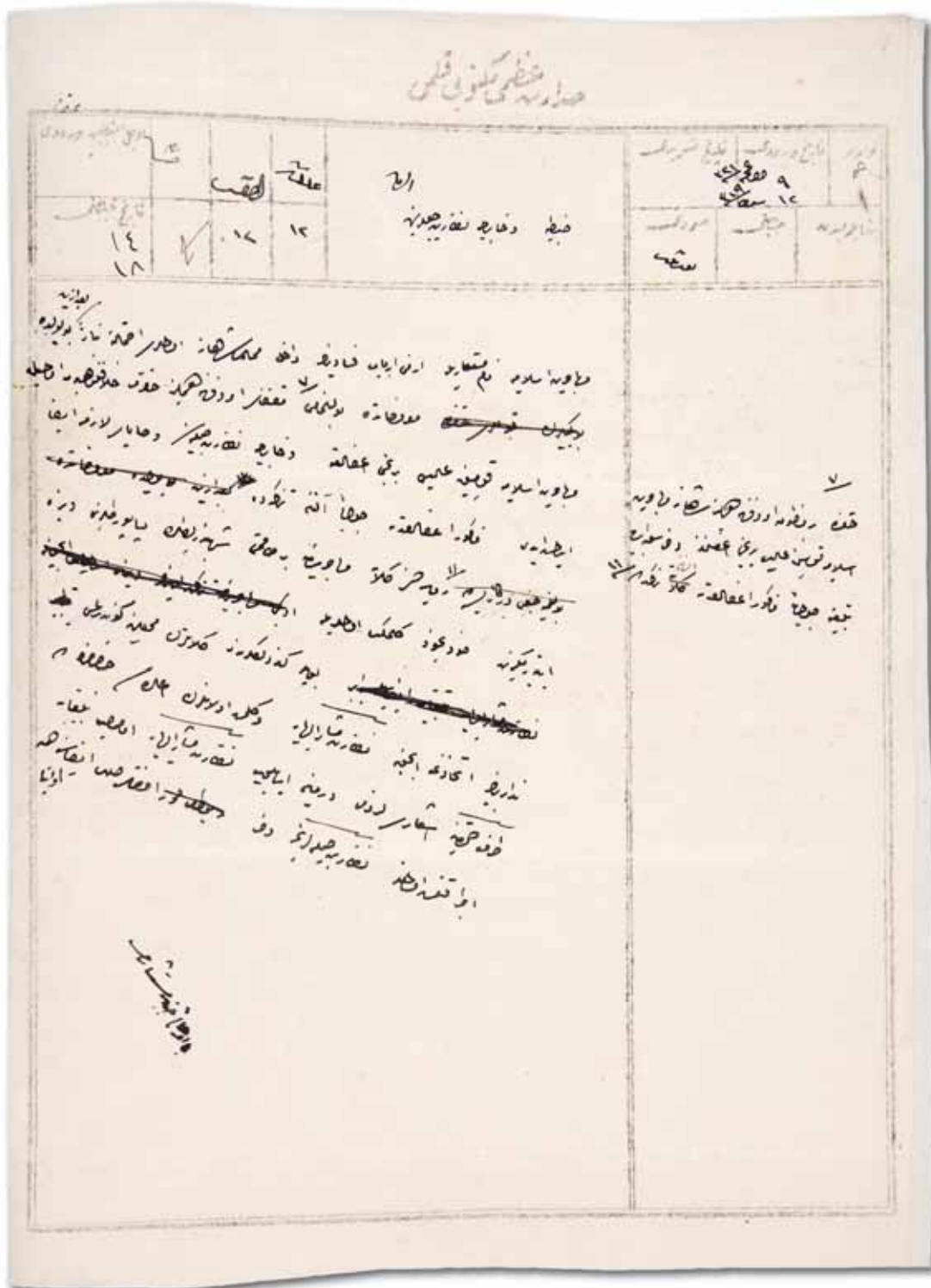
[illegible]

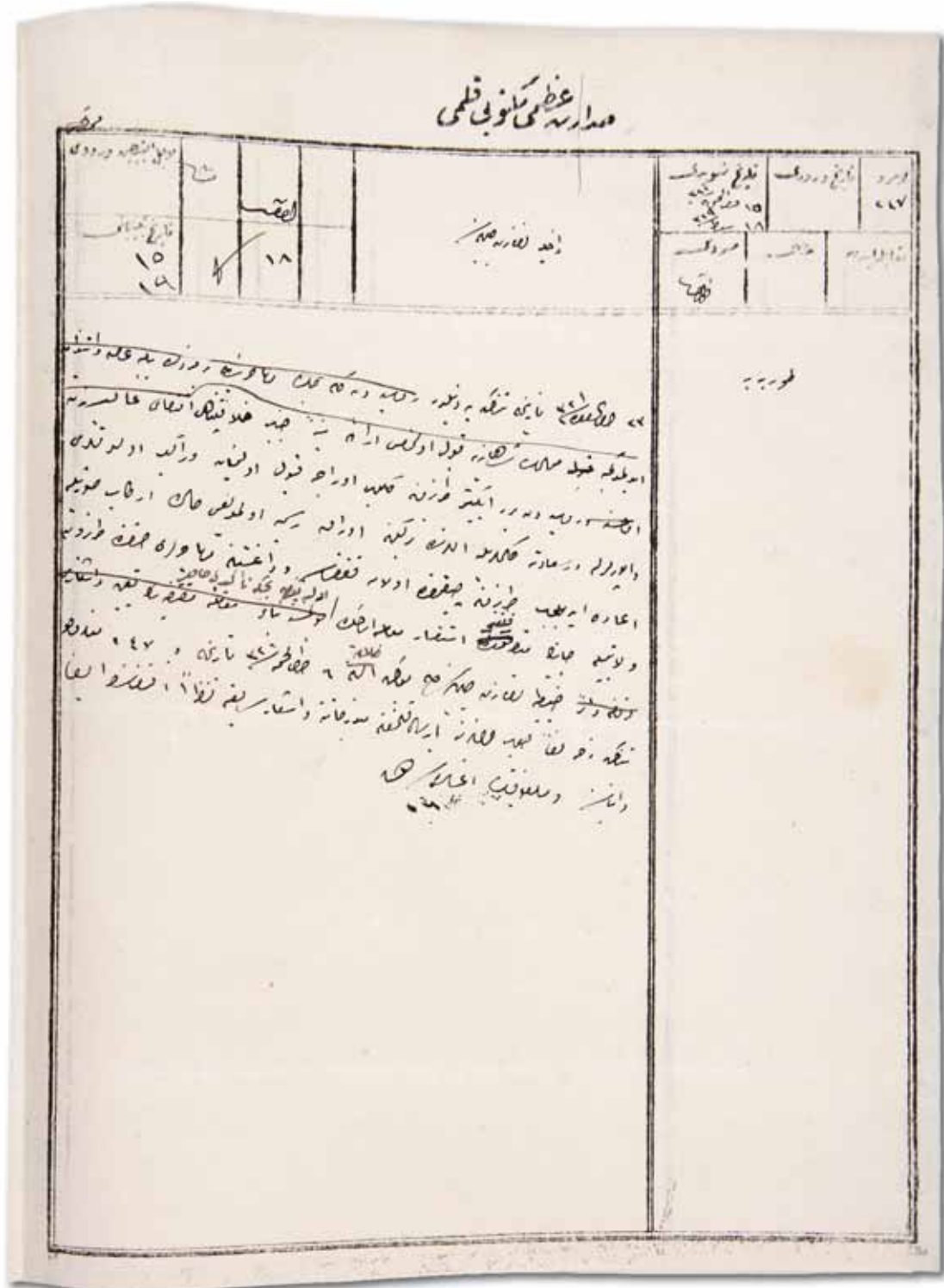
هو معارفه فيا هذا تبارك

صبيحة طلعت

مَكُونِي قَبْلِي
عَدَد
٤٤١

[illegible]

39

**MUHACİRLERİN İHTİYAÇLARININ KARŞILANMASI İÇİN
PİYANGO İDARESİ TEŞKİLİ**

Osmanlı topraklarına göç eden muhâcirlerin işlerini idare için bir komisyon kurularak çalışma talimâtı hazırlanması, muhâcirlere ev, okul ve câmiler yapılarak okullarda ziraat ilmi okutulması, çift ve süt hayvanları ile tohumluk tahılların verilmesi, iskân yerlerine emniyet görevlilerinin tayini, muhâcir masraflarının karşılanması için Ziraat Bankası aracılığıyla bir piyango idaresi kurulması ile komisyon birinci azâlığına ek görev olarak Yıldız Sarayı Başkitâbeti İkinci Kâ-tibi İzzet Paşa'nın ve üyeliklerine Şûrâ-yı Devlet Tanzimat Dairesi'nden Reşad ve Refik beylerin tayinleri

16 Aralık 1905**Bâb-ı Âlî****Daire-i Sadâret****Âmedî-i Dîvân-ı****Hümâyûn****2084**

Rus Seyr-i Sefâin Şirketi'ne mensub Çar ismindeki posta vapurunun Beyrut'a gitmek üzere Novoroski'den râkib olan ma'a aile bin on dokuz nüfus Çerkes muhâcirini hâmil olduğu halde Kavak'dan Dersaâdet'e geldiği arz ve iş'âr kılındığından muhâcirin-i merkûmenin Adana cihetlerinde ve Anadolu şimendüfer güzergâhında iskân edilmek üzere münasib mahaller kararlaştırılarak hemen arz-ı atebe-i ulyâ kılınması şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhi iktizâ-yı âlîsinden bulunduğunu mübelliğ tezkire-i husûsiye-i devletleri mütâlaa olunmuş ve bunlardan bir kısmının Ereğli civarına ve diğerlerinin Adana'ya sevki münasib ise de Ereğli'de ne mikdâr hâli arazi bulunabileceği ve büyü ve mesâkini mahdûd olan bir mahalde kış ortasında ne sûretle barınmaları mümkün olacağı ve Adana'nın ova ciheti emrâz-ı müstevliyeye ma'rûz olup dağ taraflarına ne mikdâr muhâcir sevki kâbil idüğü kesdirilemediğinden muhâcirin-i merkûmenin ber-mantûk emr u fermân-ı hümâyûn-ı şâhâne hangi mevâki'de tavin ve iskânları münasib olacağının evvel emirde Muhâcirin Komisyon-ı Âlîsi'nce tedkik ve te'em-

mülûyle ona göre icabâtının icrası lâzıme-i hâl ve maslahatdan görünerek bu bâbda tedkikât ve müzâkerât-ı lâzıme ifâsıyla keyfiyetin müsâra'aten inbâsı zımnında emr u fermân-ı hümayûn-ı şâhâne hükm-i münîfi komisyon-ı âlî-i mezkûra tebliğ ve iş'âr kılınmış ve oradan verilecek karar üzerine iktizâsının derhal ifâ ve arz-ı atebe-i ulyâ olunması mukarrer bulunmuş olmağla keyfiyetin südde-i seniyye-i mülûkâneye ref' ve iblâğı mütemennâdır efendim.

Fî 14 Şevval sene [1]323 fî 28 Teşrin-i sâni sene [1]321

Sadrâzam

Ferid

*

Encümen-i Mahsûs

Muhâcirîn-i İslâmiye Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'ye hicret etmekde ise de bunların refahları tamamen temin edilmemekde olduğundan ve halbuki bu misillü ehl-i İslâm'ın temin-i refah ve muhâceretleri mukteziyât-ı dîniyeden ve her nokta-i nazardan menfa'at-i devlet ve memlekete hâdim esbâbdan bulunduğundan bu ümniyeyi istihsal edecek bir komisyon teşkili ve bunların iskân ve iâşelerine muktezî hâne ve mesâkini şâmil karyeler tesisi ve bu karyelerin hanedân-ı celîlî'l-ünvân-ı saltanat-ı seniyyeden münasiblerinin nâm-ı âlîleriyle tevsîminin arz ve sıra numarasına tâbî' olmak lâzım gelen bu karyelerde icab eden mesâcid ve mekâtib-i ibtidâiyenin inşâ ve ihdâsı ve bu mekâtibde Kur'an-ı azîmü's-şân ile akâid-i dîniye ve ilm-i ziraatden birer bendin tedris ve talimi ve bunlara muktezî ebniye ve âlât ve edevât-ı zer'iyeye ve tohumluklar ile çift ve süd hayvanâtının tedâriki zımnında bir nev' iâne cem' ve küşâdı ve sıhhat-i umûmiyeleri ve emr-i zâbıta ve muhâfazaları için her çend köye bir müdür ile jandarma ve zâbıta memûrları tertibi husûslarının bi'l-müzâkere verilecek kararın arz-ı hâk-pây-i âlî kılınması şeref-mend-i telakkisi olduğumuz irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhi icab-ı âlîsinden olup ümmet-i nâciye-i Muhammediye'nin selâmet ve saâdetini kâfil olan işbu irâdât-ı merhamet-âyât-ı cenâb-ı cihân-bâniye mukâbil ed'îye-i hayriye-i hazret-i şehinşahi ref'-i bâr-gâh-ı ehadiyet olunarak muktezâ-yı maslahat miyâne-i abidânemizde tezekkür ve bu bâbda zaten mevcut olan nizamnâmeler ve talimât-ı seniyye celb ve mütâlâa olundukda veli nimet-i bi-minnetimiz Padişahımız efendimiz hazretlerinin âsâr-ı ulviyet ve merhamet-i hazret-i cihân-bâniden olmak üzere bu emr-i hayr için taht-ı

riyâset-i mufahhama-i şehriyârilerinde olarak mukaddemâ bir komisyon-ı âlî teşkil buyurulmuş ve azâlığının da el-yevm Vahid ve Behcet beyler ve erkân-ı harbiye ferikânından Osman Paşa mevcut ise de işin matlûb-ı âlî vechile temşiyeti zımnında iki aza daha ilavesi münasib-i mütâlaa olunmuş ve Şûrâ-yı Devlet Tanzimat Dairesi azasından Reşad ve Refik beylerin kifâyetleri müsellemler bulunmuş olduğundan bunların dahi vazife-i munzama olmak üzere mezkûr komisyon-ı âlî azâlığına memûriyetleri muvâfık ve münasib görünüp ancak birinci azâlığın Rıza Paşa'nın vuku'-ı vefatından beri münhal olduğu ve mârru'l-arz nizamnâmeler ve talimâtın irâdât-ı seniyye-i cenâb-ı mülûkâne ile mukaddemâ tanzim olunarak bu defa sâniha-pirâ-yı sudûr buyurulan irşadât-ı seniyye-i hazret-i şehinşahinin aksâm-ı külliyesini câmi olup şu kadar ki teşkil olunacak kurânın hanedân-ı celîlî'l-ünvân-ı Osmaniyeden münasibleriyle tevsi-mi ve bu kurâda tesis olunacak mekâtib-i ibtidâiyede tedris olunacak ulûm ile bunların sıra numaralarına tebe'îyyeti ve her çend karyeye bir müdür ve zabıta memûrları zikr olunmuş idiğünden işbu nukât talimât ve nizamnâmenin münasib bir tarafına ilaveten derc ve terkîm ile arz ve takdim kılınmıştır. Muhâcirînin masârif-ı iskâniye ve iâşeleri için bûdcede bir mikdâr akçe dahil ise de bunun mikdârı muhâcirînin arzu-yı âliye tevfiikan sûret-i muntazamada iskânı zımnında inşâsı lâzım gelen hânelerle alât ve edevât-ı zirâiyenin tedârikine kifâyet etmeyeceğinden ve bazı kesân tarafından piyango için mürâcaat vâki' olmakda ise de menâfi'-i külliyesini kendilerine hasr eyledikleri cihetle Ziraat Bankası marifetiyle bir piyango tesisi hâlinde muhâcirîn masârıfı için bir karşılık hâsıl olacağından bundan elli bin lirasının bu seneye mahsûsan muhâcirîn masârıfına ve mâadâsı bu sene ve sinîn-i âtiyede münâsafaten techizât-ı askeriye ile Hamidiye Hicaz hatt-ı âlîsine tahsis kılınmak üzere işbu piyango layihasının müsâra'aten tanzimiyle Bâb-ı âlî'ye irsâli husûsunun Ticaret ve Nâfia Nezâreti'ne havalesi tezekkür kılınmış olmağla ol bâbda ve kâtıbe-i ahvâlde emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emr efendimizindir.

Fî 15 Şevval sene [1]323 ve fî 29 Teşrin-i sâni sene [1]321

Sadrâzam	Adliye Nâzırı	Hariciye Nâzırı	Dahiliye Nâzırı	Bahriye Nâzırı	Evkâf-ı Hümâyûn Nâzırı	Ticaret ve Nâfia Nâzırı
Mehmed Ferid	Abdurrahman Nureddin	Ahmed Tevfik	Mehmed Memduh	Mehmed Celal	Turhan	Mustafa Vehbi

Encümen-i Vükelâ'nın melfûflarıyla beraber manzûr-ı âlî buyurulan işbu mazbatası üzerine komisyon-ı âlî-i mezkûr birinci azâlığına ilave-i memûriyet olarak kâtib-i sâni-i hazret-i şehriyâri kurenâ-yı cenâb-ı Padişahiden devletlü İzzet Paşa hazretleri tayin buyurulmakla beraber müşârünileyhimâ Reşad ve Refik beyefendiler hazerâtının dahi ber-vech-i arz ve istizân mezkûr komisyon azâlığına vazife-i munzama olmak üzere icra-yı memûriyetleri husûsuna irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhi şeref-müteallik buyurulmak ve masârıf-ı iskâniye ve iâşe olarak iktizâ eden mebâliğa bir karşılık tedârîki lâzımeden ise de piyango maddesi şâyân-ı te'emmül olduğundan bu bâbda ba'dehû iktizâ-yı hâl düşünölmek üzere husûsât-ı sâirenin Meclis-i Vükelâ-yı fi hâmda müzâkare-si cümle-i emr u fermân-ı hümayûn-ı hazret-i Padişahi'den olmağla ve bâbdaki tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhiye hâmiş terkîmiyle de tebliğ olunmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 18 Şevval sene [1]323 ve fî 2 Kanûn-ı evvel sene [1]321

Serkâtib-i hazret-i şehriyâri
Tahsin

*

Bâb-ı Âlî
Daire-i Sadâret
Âmedî-i Dîvân-ı Hümayûn

Devletlü efendim hazretleri;

Memâlik-i Şâhâne'ye hicret edecek ahali-i İslâmiye'nin sûret-i iskân ve ter-fihleri hakkında şeref-müteallik buyurulan irâde-i seniyye-i hazret-i cihân-bâni mantûk-ı celîli vechile Encümen-i Mahsûs-ı Vükelâ'da cereyân eden müzâke-reyi hâvî kaleme alınan mazbata arz ve takdim olmağla ol bâbda her ne vechile emr u fermân-ı hümayûn-ı hazret-i hilâfet-penâhi şeref-sünûh buyurulur ise mantûk-ı celîli infâz olunacağı beyânıyla tezkire-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fî 15 Şevval sene [1]323 ve fî 29 Teşrin-i sâni sene [1]321

Sadrâzam
Ferid

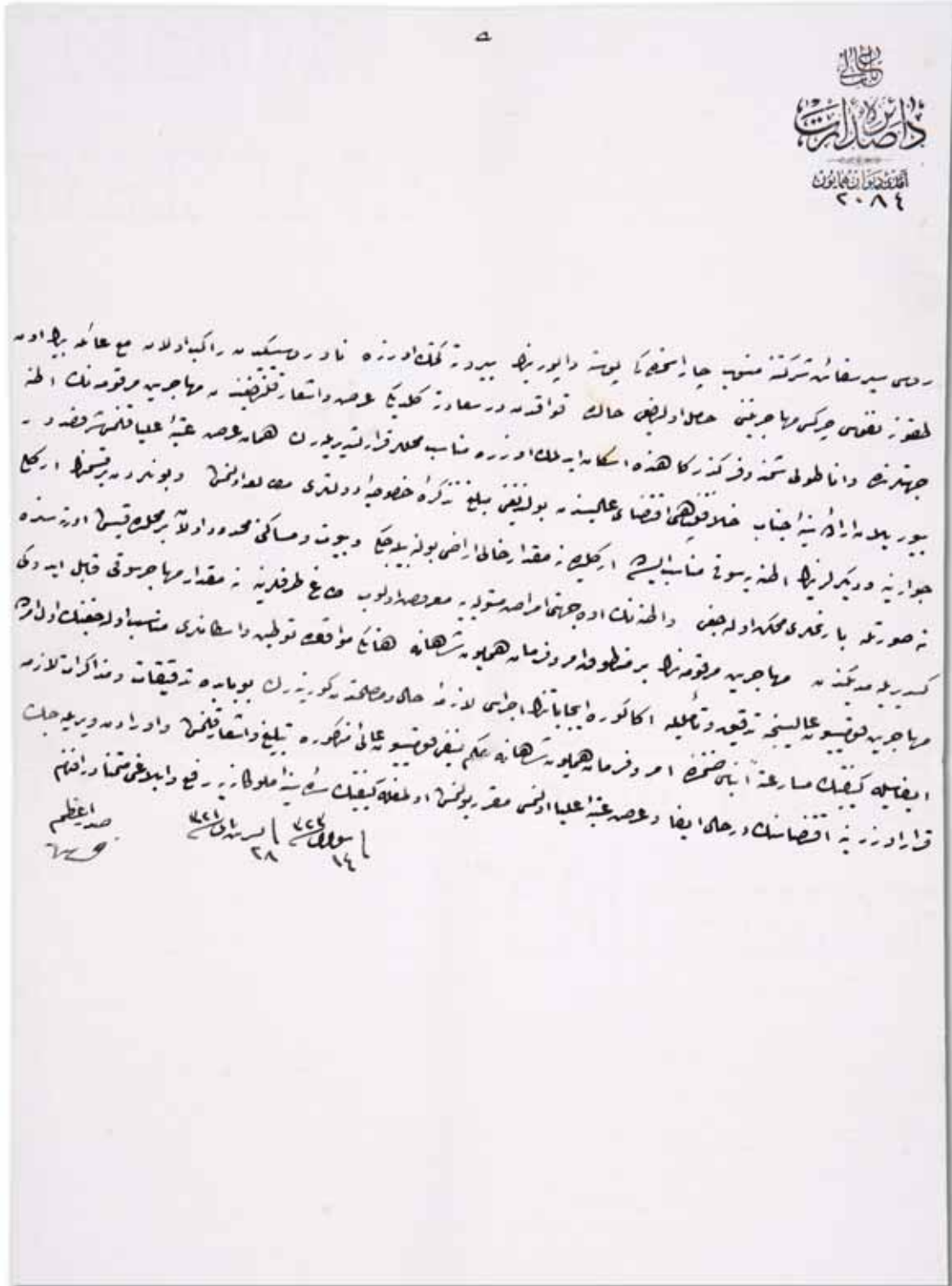
Ma'rûz-ı câker-i kemîneleridir ki,

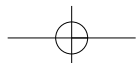
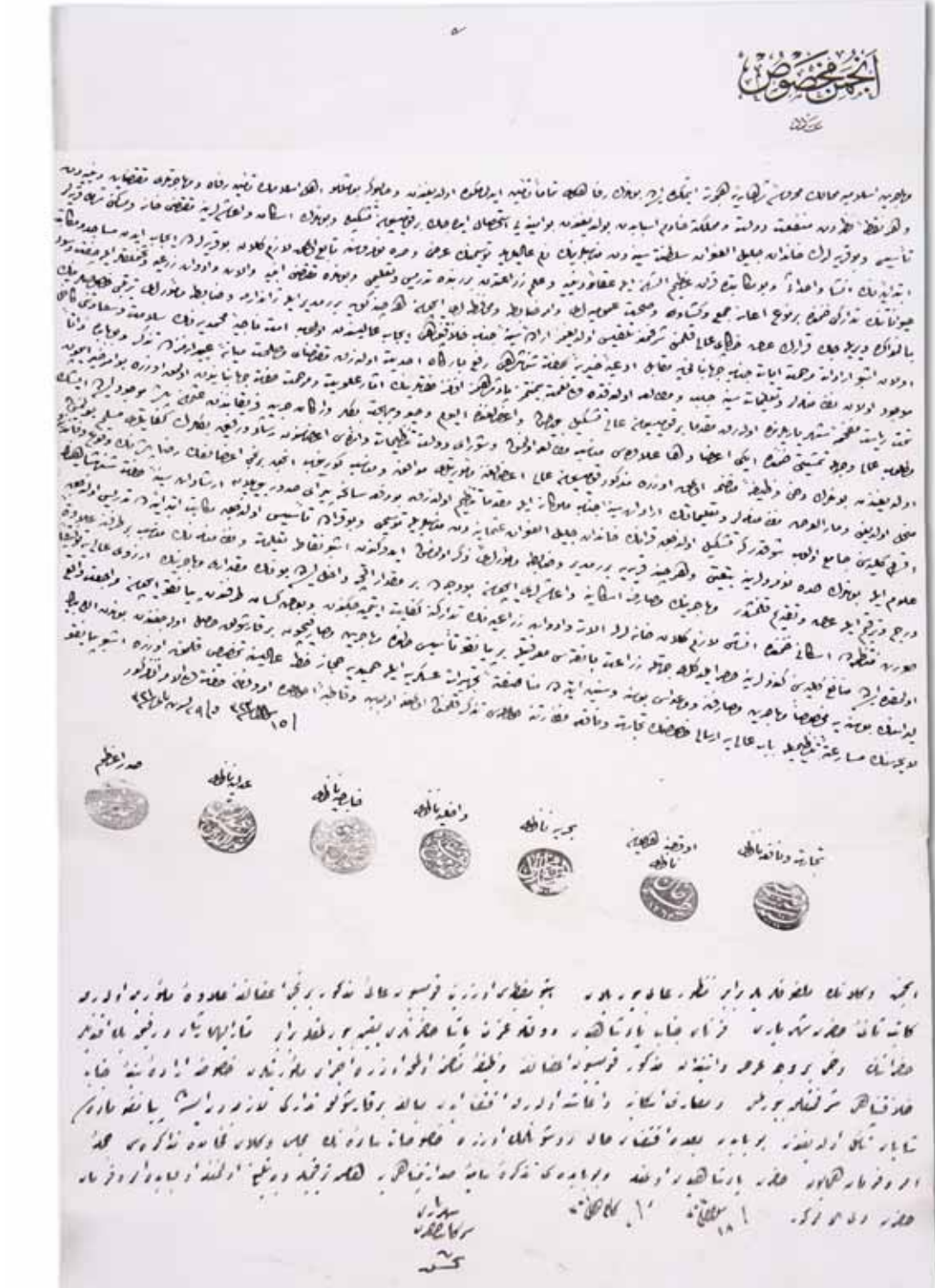
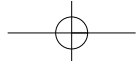
Resîde-i dest-i ta'zîm olup Encümen-i Vükelâ'nın mazbatası ve melfuflarıyla beraber manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhileri üzerine komisyon-ı âlî-i mezkûr birinci azâlığına ilave-i memûriyet olarak kâtib-i sâni-i hazret-i şehriyârî kurenâ-yı cenâb-ı Padişahiden devletlü İzzet Paşa hazretleri tayin buyurulmakla beraber müşârünileyhimâ Reşad ve Refik beyefendiler hazerâtının dahi ber-vech-i arz ve istizân mezkûr komisyon azâlığına vazîfe-i munzama olmak üzere icra-yı memûriyetleri husûsuna irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhi şeref-müteallik buyurulmuş ve masârif-ı iskâniye ve iâşe olarak iktizâ eden mebâlîğa bir karşılık tedârîki lâzımeden ise de piyango maddesi şâyân-ı te'emmül olduğundan bu bâbda ba'dehû iktizâ-yı hâl düşünölmek üzere husûsât-ı sâirenin Meclis-i Vükelâ-yı fihâmda müzâkeresi cümle-i emr u fermân-ı hümayûn-ı hazret-i Padişahiden olmağla ve mazbata-i mezkûreye hâmiş terkîmiyle de tebliğ olunmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

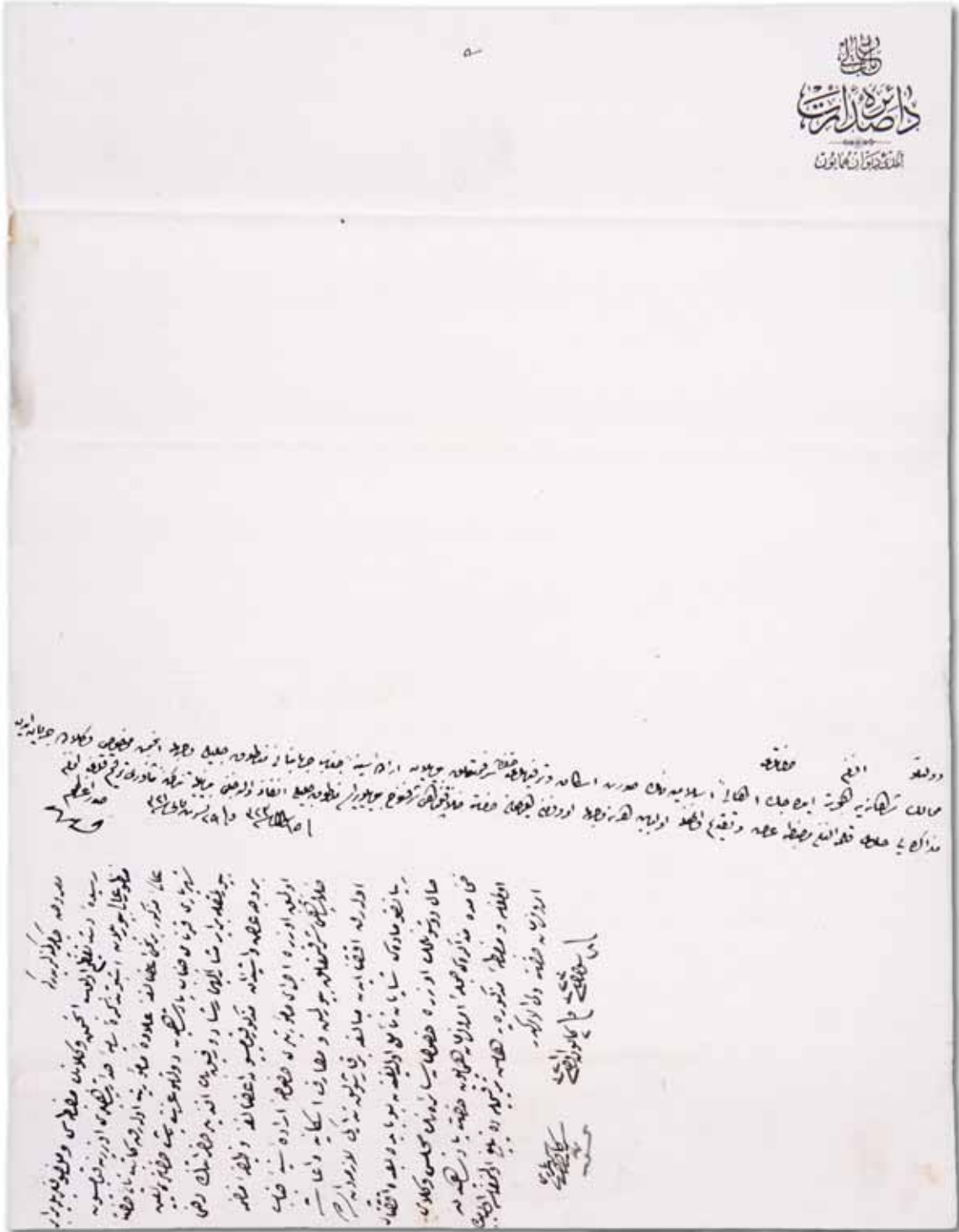
Fî 18 Şevval sene [1]323 ve fî 2 Kanûn-ı evvel sene [1]321 / [16 Aralık 1905]

**Serkâtib-i hazret-i şehriyârî
Tahsin**

İ. DH, 1440/1323. L/27

40

**SİVAS'TA KURULAN MUHACİR KÖYLERİNİN YENİ İSİMLERİNİN
LİSTESİ**

Sivas'ın kazâ ve livâlarında iskân edilen muhâcirler için kurulan köy ve mahallelerin eski ve yeni isimlerini gösteren liste Padişaha sunulurak yeni isimlerin kullanılmasının onaylandığına dair Yıldız Sarayı Başkitâbet tezkiresi

26 Eylül 1906

**Yıldız
Sarayı Hümâyûnu
Başkitâbet Dairesi
4893**

Sivas Vilâyeti dahilinde iskân edilmiş olan muhâcirîn için müceddeden teşkil olunan kurâ ve mahallâtın nâm-ı kadîmleriyle bunlar için bundan sonra yâd ve tesmiyesi tensib edilen esâminin pusulası leffen irsâl kılınmış olduğundan mezkûr kurâ ve mahallâtın işbu nâm-ı cedîdlerle yâd ve tesmiyesi Muhâcirîn-i İslâmiye Komisyon-ı Âlîsi'nin mazbata-i ma'rûzası üzerine şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhi icab-ı âlîsinden olmağla emr u fermân-ı hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 7 Şaban sene [1]324 ve fî 12 Eylül sene [1]322 / [26 Eylül 1906]

**Serkâtib-i hazret-i şehriyâri
Tahsin**

*

**Muhâcirîn-i İslâmiye
Komisyon-ı Âlisi**

Tâbi' olduğu Livâ veya Kazâ	Mevki'i	Nâm-ı kadîmi	Nâm-ı cedîdi
Aziziye Kazâsı	Viranşehir	Şerefiye	Hamidiye
Gürün	Hamzagölü	-	Aziziye
Kangal	Fatmaviran	-	Orhaniye
Kangal	Boyunduruk Beleni	-	Mahmudiye
Yenihan	Üregil karyesi	-	Sultaniye
Hafik	Beylikçatı	-	Süleymaniye
Koçgiri	Çatalkaya	-	Selimiye
Koçgiri	Çatalkaya	-	Selimiye
Koçgiri	Diyab	-	Osmaniye
Koçgiri	Ekiz	-	Kadiriye
Koçgiri	Bahve	-	Burhaniye
Koçgiri	Duriçin	Hamidabad	Hamidabad
Tokad	Armus	-	Mamure-i Hamidiye
Tokad	Ekincilik	-	İhsanhamid
Tokad	Tatarçiftliği	-	Ertuğrul
Tokad	Kuşoturağı	-	Nuriye
Niksar	Düzkırık	-	Osmaniye
Amasya	Nefs-i kasabada mahalle	-	Süleymaniye
Amasya-Köprü	Cebelü	-	Burhaniye
Mecidözü	Harmancık	-	Mamuretülhamid
Mecidözü	Elcikbeleni	-	Ahmediye
Mecidözü	Söğüdonu	-	Bünyân-ı Osmanî

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

Mecidözü	Kuyucak	-	Mecidiye
Mecidözü	Karapınar	-	Tevfikiye
Merzifon	Nuridüzü	-	Bayezid
Zile	Küplüce Yaylası	-	Turgutalp
Zile	Çiçekpınarı	-	Hamidiye
Zile	Hatıbpınarı	-	Tevfikiye
Zile	Belpınarı	-	Süleymaniye
Zile	Karpınarı	-	Osmaniye
Zile	İnceöz	-	Fatih
Zile	Elmalıütüğü	-	Selimiye
Zile	Bildiş	-	Mecidiye

بدر کمالی

باش کتات داری

۱۸۹۴

یوس وونی داضنه کله یه ایله اوله مطحیه ایچیه مجدا تشکی اولناه قری و حله
نام قدیمده بونه ایچیه بونه هکده یار و نسیمی تنیب اییلا اسنی بوسکی لقا ایله
قنه اولدیفنده نکور قری و حله شونام هیدرله یار و نسیمی مطحیه اسلام قوسیده
عالمیت مفعله مروضی اوزرینه شرفه و یویدلا اراده نیه ضباب فدا قشله ایی عالمده
موضع اولدیله امدونیه صفیه اولرکده ۱۷ سنه ۱۲۴۴ هجری ۱۸۲۹ میلادی

OSMANLI ARŞIVI		
1-405		
166		2

نام و نسب	نام و نسب	مقام	نام و نسب
امجد به	امجد به	مقام	امجد به
حمید به	سرفه	مقام	حمید به
عزیز به	مقام	مقام	عزیز به
امجد به	مقام	مقام	امجد به
محمود به	مقام	مقام	محمود به
سلطان به	مقام	مقام	سلطان به
سلیمان به	مقام	مقام	سلیمان به
سید به	مقام	مقام	سید به
عبدالله به	مقام	مقام	عبدالله به
فادر به	مقام	مقام	فادر به
برهان به	مقام	مقام	برهان به
حمید آباد	حمید آباد	مقام	حمید آباد
محمود و حمید به	مقام	مقام	محمود و حمید به
احمد به	مقام	مقام	احمد به
امجد به	مقام	مقام	امجد به
محمود و حمید به	مقام	مقام	محمود و حمید به
احمد به	مقام	مقام	احمد به
نبی به	مقام	مقام	نبی به
حمید به	مقام	مقام	حمید به
نور به	مقام	مقام	نور به
ایر به	مقام	مقام	ایر به

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

نابغ اولرینغی لوا و با قضا	موقع	نام قریم	نام جدید
نیزه	}	کیریمو یا بدو	طویر خورالیا
		صیحت یطاری	عمید
		نخعیب یطاری	نوفیقیه
		یل یطاری	سلیمانیه
		قانه یطاری	عممانیه
		اینجراون	فاتح
		الحال اولونکی	سلیمیه
		بلدیسه	محمیدیه

**RUSYA'DAN GELMEKTE OLAN HACILAR İLE KAFKASYA
MUHACİRLERİ İÇİN ALINACAK KARANTİNA TEDBİRLERİ**

Kolera salgını bulunan Rusya'dan gelmekte olan hacılar ile Kafkasya muhâcir-
lerinin uğrak yerleri olan Sinop ve Anadolukavağı'nda alınacak karantina
tedbirleri için kurulacak Sevk Komisyonu ve bu komisyonun görevlerini
tanzim eden talimâtın hazırlanarak takdim edildiği

25 Kasım 1907**Bâb-ı Âlî****Daire-i Sadâret****Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn****3273**

Devletlü efendim hazretleri,

Rusya'dan gelmekte olan hüccâc ile Kafkasya muhâcirleri hakkında ittihâzı
lâzım gelen tedâbirin müzâkeresiyle kararının ve ol bâbda tanzim edilecek tali-
mâtın arz ve takdimi şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penâhî
iktizâ-yı âlîsinden bulunduğunu mübelliğ tezkire-i husûsiye-i devletleri Meclis-i
Mahsûs-ı Vükelâca lede'l-mütâlâa cereyân eden müzâkerâta tevfikân kaleme
alınan mazbata talimât layihasıyla beraber arz ve takdim kılınmış olmağla mün-
dericâtı husûsunda her ne vechile irâde-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penâhî
şeref-sudûr buyurulur ise mantûk-ı âlîsi infâz edileceği beyânıyla tezkire-i
senâverî terkîm kılındı, efendim.

Fî 18 Şevval sene [1]325 / fî 11 Teşrinisânî [1]323

Sadrâzam**Ferid***Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,*

*Resîde-i dest-i ta'zîm olup Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'nın mazbata-i ma'rûzası
ve melfûfu ile beraber manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-
penâhîleri üzerine mazbata-i mezkûreye de hâmiş terkîmiyle tebliğ kılındığı vechile
mûcebince irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî şeref-sudûr buyurulmuş
olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.*

Fî 19 Şevval sene [1]325 ve fî 12 Teşrinisânî [1]323 / [25 Kasım 1907]

Serkâtib-i hazret-i şehriyârî**Tahsin**

*

Bâb-ı Âlî
Meclis-i Mahsûs
3273

Kolera hastalığı bulunan Rusya memâliki tarîkiyla cânib-i Hicaz'a gitmek üzere Dersaâdet'e gelerek bir müddet ikâmetden sonra savb-ı maksuda azîmet etmekde bulunan hüccâcın ba'demâ Sinob'da karantina müddetlerini ba'de'l-ikmâl buraya uğramaksızın boğazlardan geçip doğruca Cidde'ye gitmeleri hakkında Meclis-i Sıhhiyece ittihâz olunan karardan dolayı Rusya Sefâreti baştercümanının vuku' bulan ifadâtını ve ne yolda cevap verildiğini hâkî Hariciye nâzırı paşa tarafından arz ve takdim kılınan tezkire manzûr-ı âlî buyurularak el-yevm iki yüz kadar hüccâcın boğaza gelmek üzere olduğundan vürûdunda orada hazır bulundurulacak bir vapura aktarma ile buraya çıkmaksızın doğruca ilzâm edilmezler ise sızıldıyı mûcib olacağı gibi Rusya'da dört bin kadar hüccâcın vapura muntazır bulundukları nâzır-ı müşârünileyh tarafından arz-ı hâk-i pâ-yi âlî kılınıp ahîren Dersaâdet'e çıkan ve Rusya'dan gelen hacılarda koleradan musâb zuhûr etmiş ve vefat eylemiş olduğu ma'lûm olmasıyla Meclis-i Sıhhiyece ittihâz olunan kararın memleketin muhâfaza-i sıhhat ve selâmeti maksad-ı mühimmine müstenid olduğu cihetle tadil ve tağyiri câiz olamayacağı gibi Rusya'da vapura muntazır oldukları arz kılınan dört bin hüccâcın Dersaâdet'e çıkmaları çünkü bunların kâffesinin ifâ-yı farîza-i hacc etmek niyet-i şerîfesiyle gelmiş ahali-i müslimeden olmayıp aralarına bir takım uygun-suz adamlar karışabileceği ihtimalden ba'îd olmayarak bu nokta-i nazardan dahi işin emr-i inzibâta taalluku ve binâenaleyh ehemmiyeti derkâr bulunduğu ve maamâfih şimdiden bu bâbda bir karar-ı sâlim ittihâz edilemeyecek olur ise hem hüccâc-ı mûmâileyhim hakkında müşkilâtı hem de sefâretce devam-ı şikayâtı müstelzim olacağına binâen bunlara mahal kalmamak ve memleketin muhâfaza-i sıhhati maksadıyla ittihâz olunan karara da hâlel gelmemek üzere Dahiliye ve Sıhhiye ve Zabtiye nezâretleriyle Muhâcirîn Komisyonu'ndan intihâb ve tayin olunacak birer memûrdan mürekkeb bir Sevk Komisyonu teşkil olunması ve işbu komisyonun hüccâcın geldiği müddetce Boğaz'da bulunarak hüccâc-ı merkûmenin orada tahaffuzhâne kurbunda bulundurulacak vapurlara ırkâb ve Dersaâdet'le asla ihtilât etdirmeksizin doğruca izâm edilmeleri ve işbu komisyonun vezâifini mübeyyin bir de talimât kaleme alınması ve Rusya hududundan gelmekte olan muhâcirînin dahi hastalığın sirâyetine sebep

olmakda olmasına ve mehâzir-i sâiresine binâen onların kabulünün men'î husûsunun müzâkeresiyle kararının arzı şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i cenâb-ı Mülûkâne iktizâ-yı âlîsinden bulunduğunu mübelliğ tezkire-i husûsiye miyâne-i âcizânemizde kırâet olundu.

Mevsim-i hacc-ı şerîf olmak münasebetiyle Rusya'dan bir hayli hüccâc gelmekte olduğu gibi Kafkasya havâlisinden bir takım muhâcirîn-i İslâmiye, Memâlik-i Şâhâne'ye geçmekte olduğundan hastalığın men'-i sirâyeti için icab eden esbâb-ı tahaffuziyenin temini mütemmim olup oralardan gelmekte olan hüccâc hakkında Meclis-i Umûr-ı Sıhhiyece ittihâz kılınan tedâbire göre Rusya'dan gelmekte olan hüccâc doğrudan doğruya Sinob Tahaffuzhânesi'ne azîmetle orada beş gün karantina müddetini ikmâl etdikden ve haklarında tathirât-ı lâzime ifâ olunduktan sonra Dersaâdet'e idhal olunmamak şartıyla Bahr-ı Siyah ve Sefîd boğazlarından bilâ-ihtilât imrârları ve doğruca Cidde'ye izâmı ve fakat mezkûr hüccâcî hâmil olan vapurların Dersaâdet ve İzmir ve Beyrut gibi mahallerde bulunan hüccâcî dahi oralardan bilâ-ihtilât imrârları mukarrer olacak el-yevm bu sûretle muâmele edilmekte olduğu izahât-ı vâkı'adan anlaşılmış idüğüne ve çünkü Kafkasya'dan gelmekte olan muhâcirînin tahaffuzhânelere nakliyle müddet-i muayyenenin hitâmından sonra muâyenelerinin icra ve mahall-i iskânlarına nakli mezkûr tahaffuzhânelerde husûl-i izdihamı müstelzim olarak bu ise dâî-i mehâzir ve husûsiyle iskân edilecek yerlerin henüz muayyen olmaması ve o havâlinin karla mestûr bulunması cihetle hemen muâmele-i sevkîyelerinin icrası müte'azzir bulunduğu mebnî hududa gelenleriyle hastalığın kâmilten indifâ'ına kadar hicret edecek olanların kabul edilmemesi muktezî idüğünden ve zaten şebbenderlere o yolda tâlimât dahi verildiğinden hüccâc hakkında ittihâz olunan tedâbir-i sıhhiyenin tamamen icraatına devam ile beraber muhâceret sûretiyle geleceklerin dahi şimdilik kabul edilmemesi ve Erzurum hududuna gelmiş olanlara mikdâr-ı kâfî yiyecek verilerek iâde edilmekle beraber pasaportlarını tasdik için şebbenderhânelere mürâcaat edeceklere yerleri henüz tehyî'e edilmediğinden ve hasbe'l-mevsim emr-i iskânın müsâdîf olacağı müşkilâtıdan ve gelecek olurlar ise iâde edileceklerinden bahisle kendilerine sûret-i münasibede cevab itâ edilmek üzere Rusya'daki Devlet-i Aliyye şebbenderlerine ez-ser-i nev talimât-ı seri'a itâsı husûslarının Hariciye ve Sıhhiye nezâretlerine havalesi ve Kavak Tahaffuzhânesi'ne gönderilen seksen üç hacının haricle ihtilâtına meydan verilmemek üzere polisce dahi nezâret altında tutulmaları zımnında muktedir bir

polis memûrunun Kavak'a izâmı husûsunun Zabtiye ve tanzîfât ve tathirât-ı belediye her vakitden ziyâde dikkat ve itina ve bozuk meyve, me'kûlât fûrûhtuna meydan verilmemek üzere takayyüdât-ı mukteziye icra olunmasının ve Sinob Tahaffuzhânesi'nde bulunan hüccâca sıkıntı çekdirilmemesinin dahi Şehremaneti'yle Kastamonu Vilâyeti'ne li-ecli't-tebliğ dahiliye ve mezkûr tahaffuzhânelerde husûl-i izdihama mahal kalmamak üzere orada karantinalarını ikmâl edenleri alıp nakletmek için hüccâc nakledecek vapurların Sinob'a sevk edilmesi ve mezkûr vapurlardan birinin avdetinde Kavak'daki hüccâcın dahi irkâbı husûsunun Bahriye Nezâreti'ne iş'ârı tezekkür ve cümle-i emr u fermân-ı hümayûn-ı cenâb-ı Hilâfet-penâhîden olduğu üzere Rusya'da vapura muntazır oldukları arz olunan dört bin hacının Dersaâdet'e çıkmaları Sıhhiyece ve Zabtiyece mahzûrdan sâlim olamayıp Sıhhiye mukarrerâtının tamamen icrasıyla beraber sefâretce devam-ı itirazât ve şikayâtı ve hüccâc hakkında dahi müşkilâta mahal kalmamak üzere Dahiliye ve Sıhhiye ve Zabtiye nezâretleriyle Muhâcirîn Komisyonu'ndan intihâb ve tayin olunacak birer memûrdan mürekkebe bir Sevk Komisyonu teşkili ve işbu komisyonun hüccâcın geldiği müddetce Boğaz'da bulunarak hüccâc-ı merkûmenin orada tahaffuzhâne kur-bunda bulundurulurarak vapurlara irkâb ve Dersaâdet'le asla ihtilât ettirmeksizin doğruca izâm edilmeleri ilave-i müzâkerât edilmiş ve ber-mantûk-ı emr u fermân-ı hümayûn-ı cenâb-ı Mülûkâne kaleme alınan talimât layihası leffen arz ve takdim kılınmış olmağla ol bâbda ve kâtibe-i ahvâlde emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 18 Şevval sene [1]325 ve fî 11 Teşrinisânî sene [1]323

Sadrâzam Mehmed Ferid
ve diğer Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ üyelerinin mühürleri

Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'nın işbu mazbatası bu bâbdaki tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhî ve melfûfu ile manzûr-ı âlî buyurularak tezkire-i mezkûreye de hâmiş terkîmiyle tebliğ olunduğu vechile mücebince irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî şeref-sudûr buyurulmuş olmağla.

Ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 19 Şevval sene [1]325 ve fî 12 Teşrinisânî sene [1]323/ [25 Kasım 1907]

Serkâtib-i hazret-i şehriyârî
Tahsin

Daire-i Umûr-ı Sıhhiye Tahrirât Odası

Rusya'dan gelmekte olan hüccâcın arkası alınuncaya kadar zırde gösterilen mevâd mücebince muâmele olunmak ve Dahiliye ve Sıhhiye ve Zabtiye nezâretleriyle Muhâcirîn Komisyonu Riyâseti'ne intihâb ve tayin olunacak birer memûr-dan mürekkeb bulunmak üzere bâ-irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî teşkil kılınan ve Anadolu Kavağı'nda bulunacak olan Sevk Komisyonu'na verilen talimâtdır.

Evvelen Rusya sevhilinden gelip Sinob Tahaffuzhânesi'nde beş gün karantınayı ikmâl ve tedâbir-i tathiriye ve tebhîriyeyi itmâm eyleyen ve temiz pratikasını el-ân hüccâcın ya geldikleri vapurlara tekrar binerek veyâhûd Sinob Limanı'nda bulundurulacak hüccâc ırkâbına mahsûs vapurlara tahmil edilerek doğruca Kavak'a muvâsalatlarında bu vapurlar ve hâsıl oldukları hüccâc-ı kirâm patenteleri mücebince temiz iseler de ahîren bunlardan birisinin Dersaâdet'de koleradan vefatı vuku'a gelmesinden dolayı hüccâc-ı mûmâileyhin Dersaâdet'e idhalleri Meclis-i Umûr-ı Sıhhiye kararıyla men olunduğundan hüccâc-ı mûmâileyhimi hâmil vapurlar işbu talimât mücebince Bahr-ı Siyah ve Sefid boğazlarından imrâr olunacaklardır.

Sâniyen Bu sûretle Kavak'a gelecek vapurların evvelen Kavak Karantinası tabibi tarafından evrak-ı sıhhiyesi bi'l-muâyene ahvâl-i sıhhiyesi yolunda olduğu tebeyyün etdirildikten sonra hüccâcın me'kûlât ve erzak gibi bir alacakları olduğu veyâhûd Dersaâdet bankaları ve tüccar ve hemşehrileri üzerlerine muhavvel çek ve havaleleri olup da mürâcaat eyledikleri halde kendileri vapur-dan çıkarılmaksızın mezkûr komisyon hey'eti marifetiyle derhal mes'ulleri is'âf olunacaktır.

Sâlisen Kavak'a gelecek olan hüccâc vapurları içinde âdi yolcu bulunur ise Meclis-i Umûr-ı Sıhhiye'nin kararına tevfikân bunlar Dersaâdet'e gelebileceklerinden Müslüman ve Hristiyan bu makûle yolcular pasaport zî ve kıyafetleri ile hüviyetleri komisyon tarafından derece-i sübûta vardiye olduktan sonra vapurlardan bi'l-ihrac Dersaâdet'e gönderilecek ve içlerinde eşhâs-ı muzırğa görülür ise zâbitaca derhal muâmele-i lâzıme ifâ kılınacaktır.

Râbian Şitânın hülûlu ve hastalığın devamı hasebiyle Rusya'dan berren ve bahren Memâlik-i Şâhâne'ye muhâceretin vuku'u men edildiğinden şâyed bu vapurlar derûnunda muhâcir bulunur ise Kavak'a ihrac ve bir mahall-i mûna-

sibde muvakkaten iskân etdirilerek keyfiyetin derhal iş'ârı komisyonun cümle-i vezâifindendir.

Hâmisen Sinob'dan Rus hüccâcını hâmil olan vapurların derûnundaki hüccâcî hiçbir tarafa çıkarmaksızın Bahr-ı Siyah ve Sefid boğazlarından geçerek semt-i maksudları olan Cidde'ye azîmet edecekleri misüllü esna-yı râhda Kavak ve İzmir ve Beyrut ve Rodos gibi merâkiz-i sıhhiyeye dahi uğrayarak istiâb resmlerine göre sıhhiye memûrlarının nezâreti altında olarak başka hüccâc almaları da Meclis-i Sıhhiye'nin cümle-i mukarrerâtından olmasına ve Dersaâdet'den bu vapurlara binecek olan hüccâcî acenteler Kavak'a kadar götürmek mecburiyetinde bulunmasına binâen Hicaz'a gitmek üzere Kavak'dan binecek Dersaâdet hüccâcının dahi vapurlara rükûbu hakkında her türlü muâvenât ve teshilâtın irâesi komisyonun vezâif-i mahsûsasındandır.

Sâdisen Hüccâcî hâmil olarak Kavak'a kadar gelip de şâyed esbâb-ı mücbireden dolayı Cidde'ye kadar gidemeyecek olan vapurlar derûnundaki hüccâcî Kavak pîşgâhında hüccâc irkâbına mahsûs bulunan ve Dersaâdet'e uğramaksızın mevâdd-ı sâbika mücebince hareket edecek olan diğer vapurlara nakil edebileceklerinden işbu nakliyât husûsunda dahi komisyon hey'eti tarafından dikkat ve nezâret-i mütemâdiye icrası lâzımdır.

Sâbian İşbu komisyon Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne merbût bulunduğundan müceb-i tereddüd ve ıstibâh olacak bir hâl zuhûrunda nezâret-i müşârûni-leyhâya mürâcaatla alınacak emir ve talimâta göre hareket edecektir.

Sâminen Muâmelât-ı sıhhiyeden mâadâ hiçbir sebep ve vesile ile vapurların hareketleri ta'vîk ve tehir olunmak nizâmât-ı sıhhiyeye mugâyir bulunduğundan komisyon hey'eti tulû'dan gurûb-ı şemse kadar Kavak'da bulunarak vazifelerini bi-hakkın ifâ edecekler ve aksi halde taht-ı mes'uliyete alınacaklardır.

Tâsian Komisyonun vezâifinin teshili emrinde hükûmet-i mahalliye ile Kavak'daki Sıhhiye ve Zâbita ve Liman memûrları her türlü muâvenât icrasıyla mükellefdirler.

[illegible]

مردود چاکر کوریدر
میدد دست قطع الله چاکر شکو و کلام قطع
و ملحق ای بابا کوریدر جوی کوریدر
اوریدر قطع کوریدر کوریدر کوریدر
طریق اراده کوریدر کوریدر کوریدر
اوریدر کوریدر کوریدر کوریدر
اوریدر کوریدر کوریدر کوریدر

[illegible]

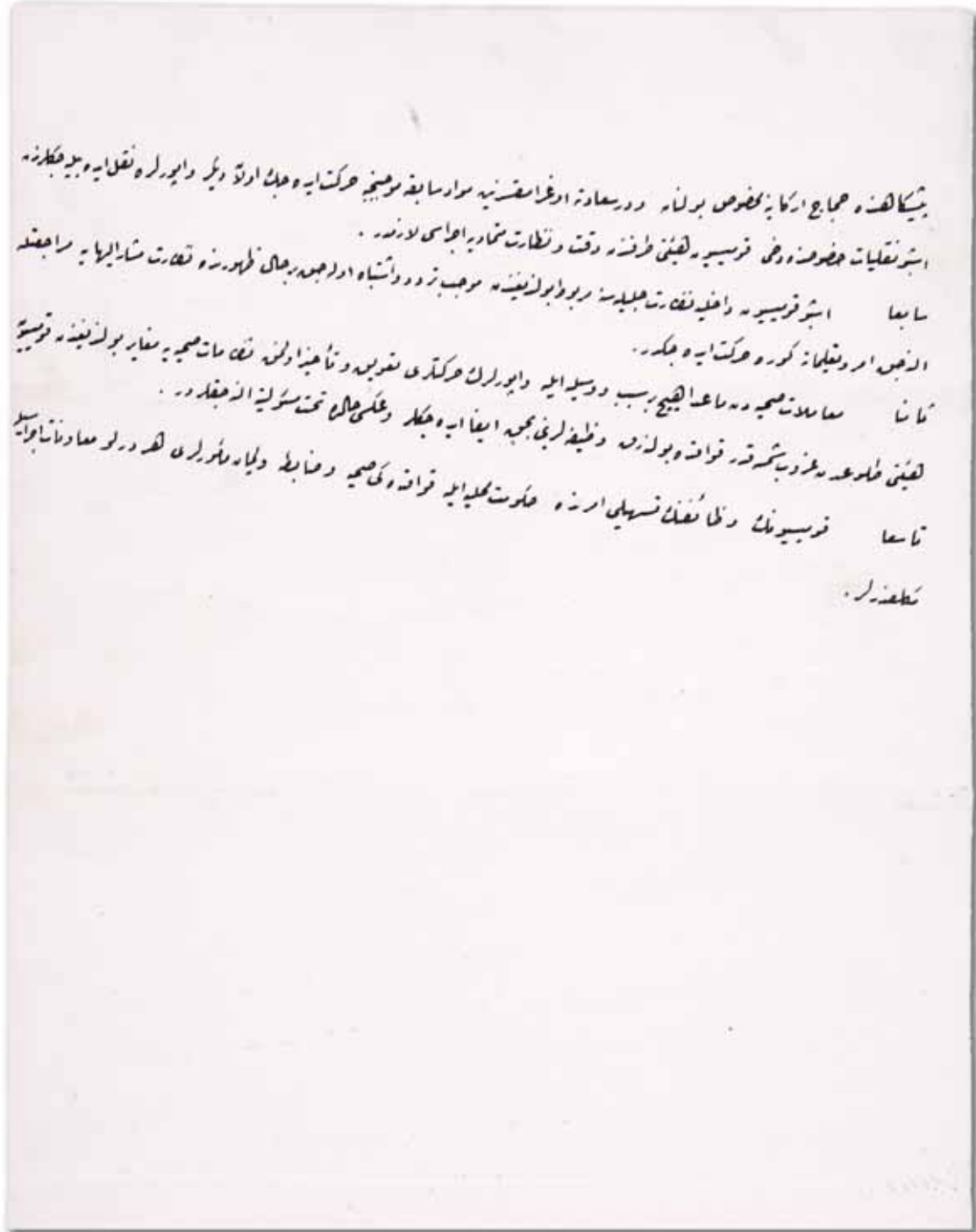
دائره احوال

تَحْرِيمُ الْمُدَّخَرِ

عَلَد

روید که کلمه او در جماعت آذرخه آینه یقین برده که سر برادر مریم سعدالدین و اهل بیت
و طبق نظام تربیه را چه فراموشی زیاده است تمام و نصیب او چه برادر و برادر و برادر و برادر
با از دست دادن خود قیام شکل قیام و با طولی فراغت برادر و برادر و برادر و برادر

[illegible]

İ. KAN, 3/1325. L/19

**KARAÇAY MUHACİRLERİ İÇİN ANKARA'DA KURULAN KÖYE
SÜLEYMANİYE İSMİ VERİLDİĞİ**

Ankara vilâyetinde Sivrihisar kazâsının Erten mevki'inde iskân edilen Karaçay muhâcirleri için teşkil edilen köyün adının Süleymaniye olması Padişah tarafından onaylanarak ilgi nezâretlere bildirildiği

17 Şubat 1908

42

Bâb-ı Âlî

Daire-i Sadâret-i Uzmâ

Mektubî Kalemi

Aded: 3242

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

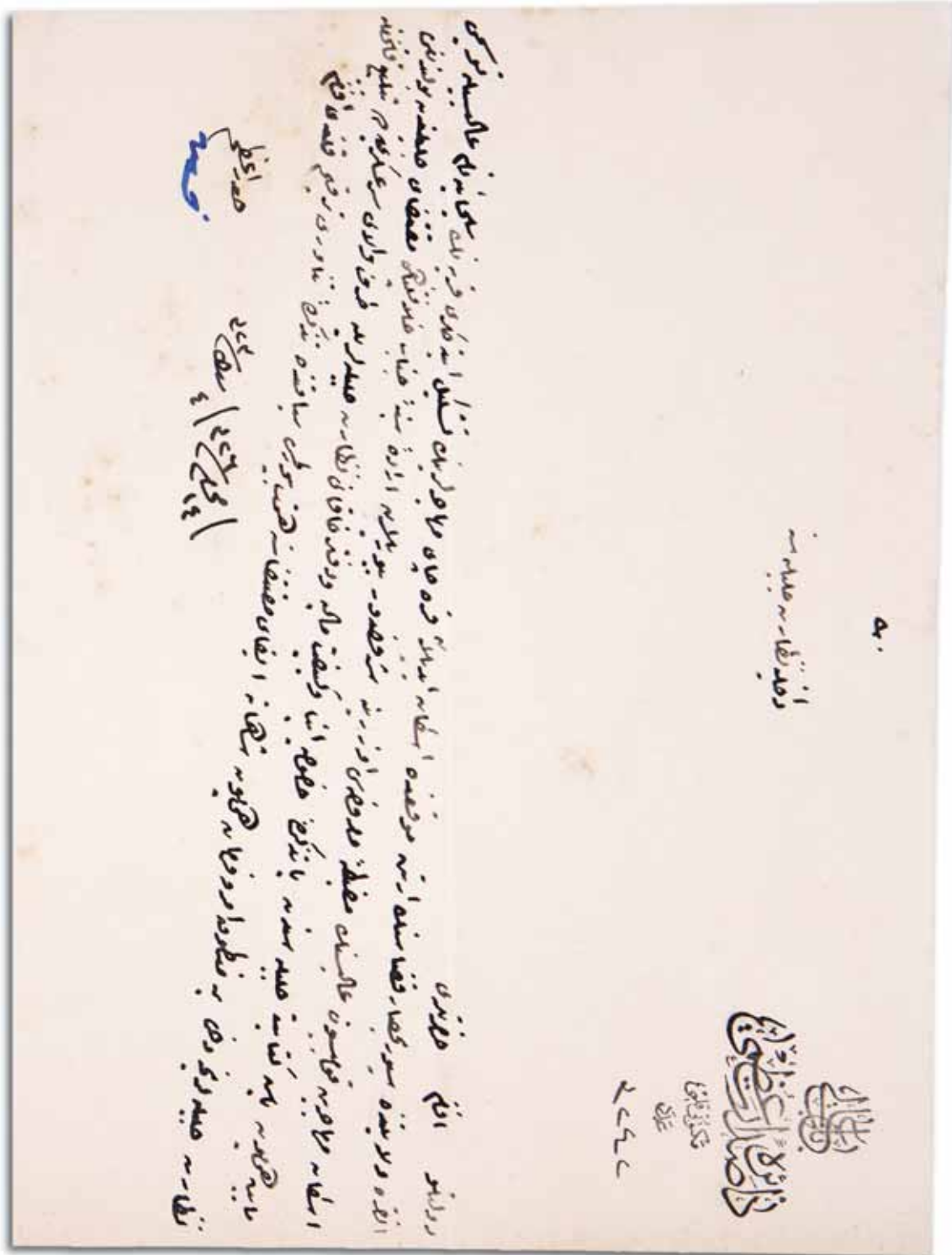
Devletlü efendim hazretleri,

Ankara Vilâyeti'nde Sivrihisar Kazâsı'nın Erten mevki'inde iskân edilen Karaçay muhâcirlerinin teşkil ettikleri karyenin Süleymaniye nâm-ı âlîsiyle tevsîmi İskân-ı Muhâcirîn Komisyon-ı Âlîsi'nin mazbata-i ma'rûzası üzerine şeref-sudûr buyurulan İrâde-i Seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî muktezâ-yı celîlinden bulunduğu Mâbeyn-i Hümâyûn Başkitâbet-i Celîlesi'nden bâ-tezkire-i husûsiye inbâ ve keyfiyet Maliye ve Defter-i Hakanî Nezâret-i Celîleleriyle taraf-ı vâlâ-yı Seraskerî'ye de tebliğ kılınmağla nezâret-i celîlele-rince dahi ber-mantûk-ı emr u fermân-ı hümâyûn-ı şâhâne ifâ-yı muktezâsına himmet buyurulması siyâkında tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 14 Muharrem sene [1]326 fî 4 Şubat sene [1]323 / [17 Şubat 1908]

Sadrâzam

Ferid

DH. MKT, 1235/59

**RUS TABİİYETİNDEN ÇIKMADAN GELECEK OLANLARIN MUHACİR
DEĞİL MİSAFİR OLARAK İŞLEM GÖRECEKLERİ**

Rusya tâbiyyetinden çıkmadan gelenlerin ise ancak misafir olarak muâmele
göreceklarının Rusya'nın ilgili bölgelerinde gazeteler vâsıtası ile ilân edilmesi
hakkında Meclis-i Vükelâ kararı

14 Nisan 1909

43

Meclis-i Vükelâ Müzâkerâtına Mahsûs Zabıt Varakasıdır

Hulâsa-i Me'âli

Üç yüz yirmi bir tarihinden sonra seyahat pasaportuyla geldikleri halde
muhâcir olduklarını iddiâ ve kabullerini istidâ edenlerin evvel emirde Rusya
konsolatosuna sevkiyle oraca kaydları terkîn olunduğu takdirde yedlerine
tezkire-i Osmaniye itâsı karar-ı vâki' iktizâsından ise de bu bâbda Rusya
Sefâreti nezdinde icra kılınan teşebbüsâtın akîm kaldığından bahisle istifsâr-ı
muâmeleyi hâvî Hariciye Nezâreti'nden alınan tezkire üzerine sebk eden iş'âra
cevaben Dahiliye Nezâreti'nden vârid olan tezkire kırâet olundu.

Kararı

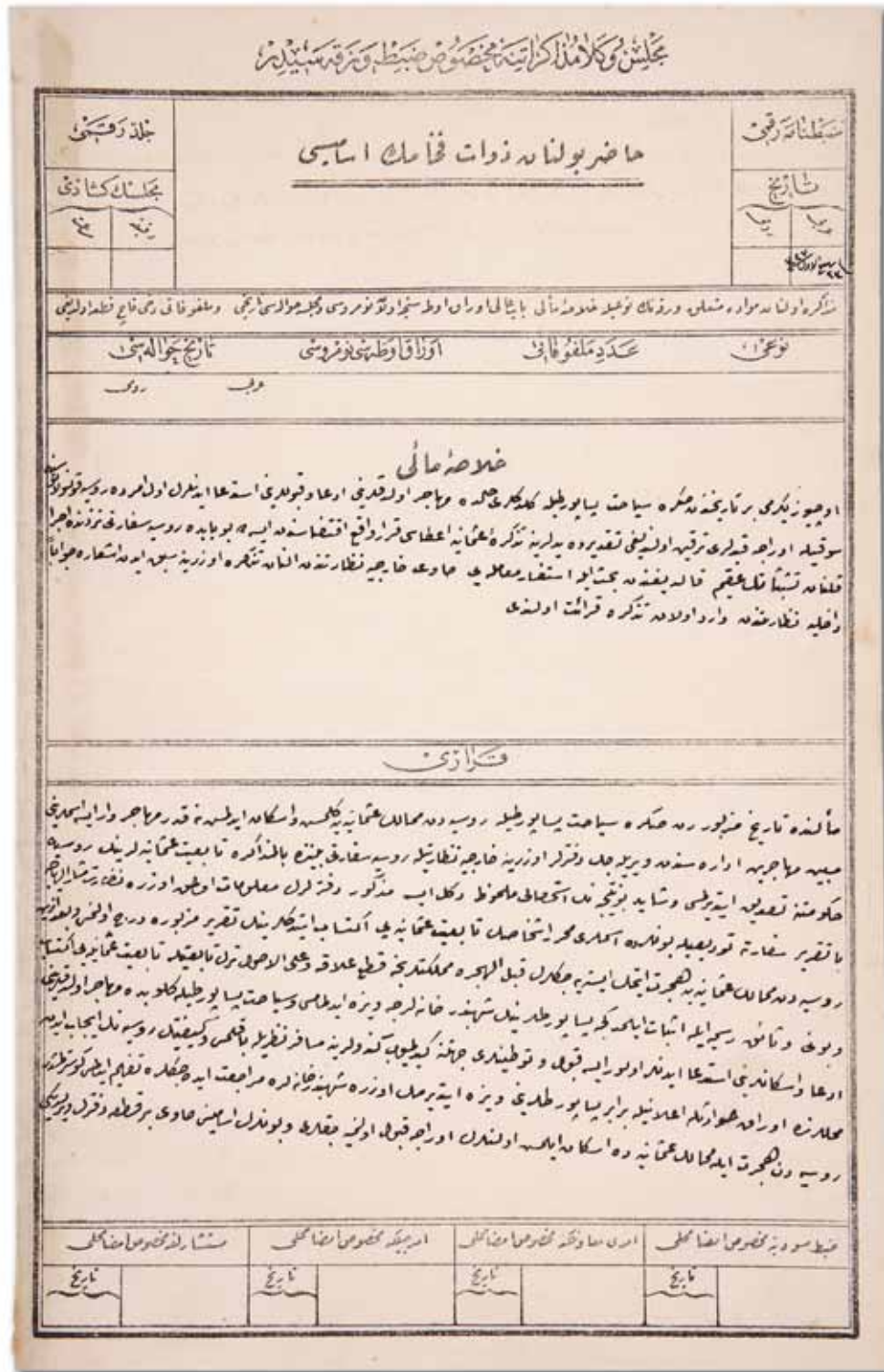
Me'âlinde tarih-i mezbûrdan sonra seyahat pasaportuyla Rusya'dan
Memâlik-i Osmaniye'ye gelmiş ve iskân edilmiş ne kadar muhâcir var ise isim-
lerini mübeyyin Muhâcirîn İdaresi'nden verilecek defterler üzerine Hariciye
Nezâreti'yle Rusya Sefâreti beyinde bi'l-müzâkere tâbiyyet-i Osmaniye'lerinin
Rusya Hükûmeti'ne tasdik etdirilmesi ve şâyed bu neticenin istihsali melhûz
değil ise mezkûr defterlerin ma'lûmât olmak üzere nezâret-i müşârünileyhâca
bâ-takrir sefârete tevdî'yle bunlar da isimleri muharrer eşhâsın tâbiyyet-i
Osmaniye'yi iktisâb etdiklerinin takrir-i mezbûra derc olunması ve ba'd ez-în
Rusya'dan Memâlik-i Osmaniye'ye hicret etmek isteyenlerin kable'l-hicre
memleketlerince kat'-ı alâka ve ale'l-usûl terk-i tâbiyyetle tâbiyyet-i
Osmaniye'yi iktisâb ve bunu vesâik-i resmiye ile isbat eylemedikce pasaport-
larının şehbenderhânelerce vize edilmemesi ve seyahat pasaportuyla gelip de
muhâcir olduklarını iddiâ ve iskânlarını istidâ edenler olur ise kabul ve tavtîn-
leri cihetine gidilmeyip kendilerine misafir nazarıyla bakılması ve keyfiyetin

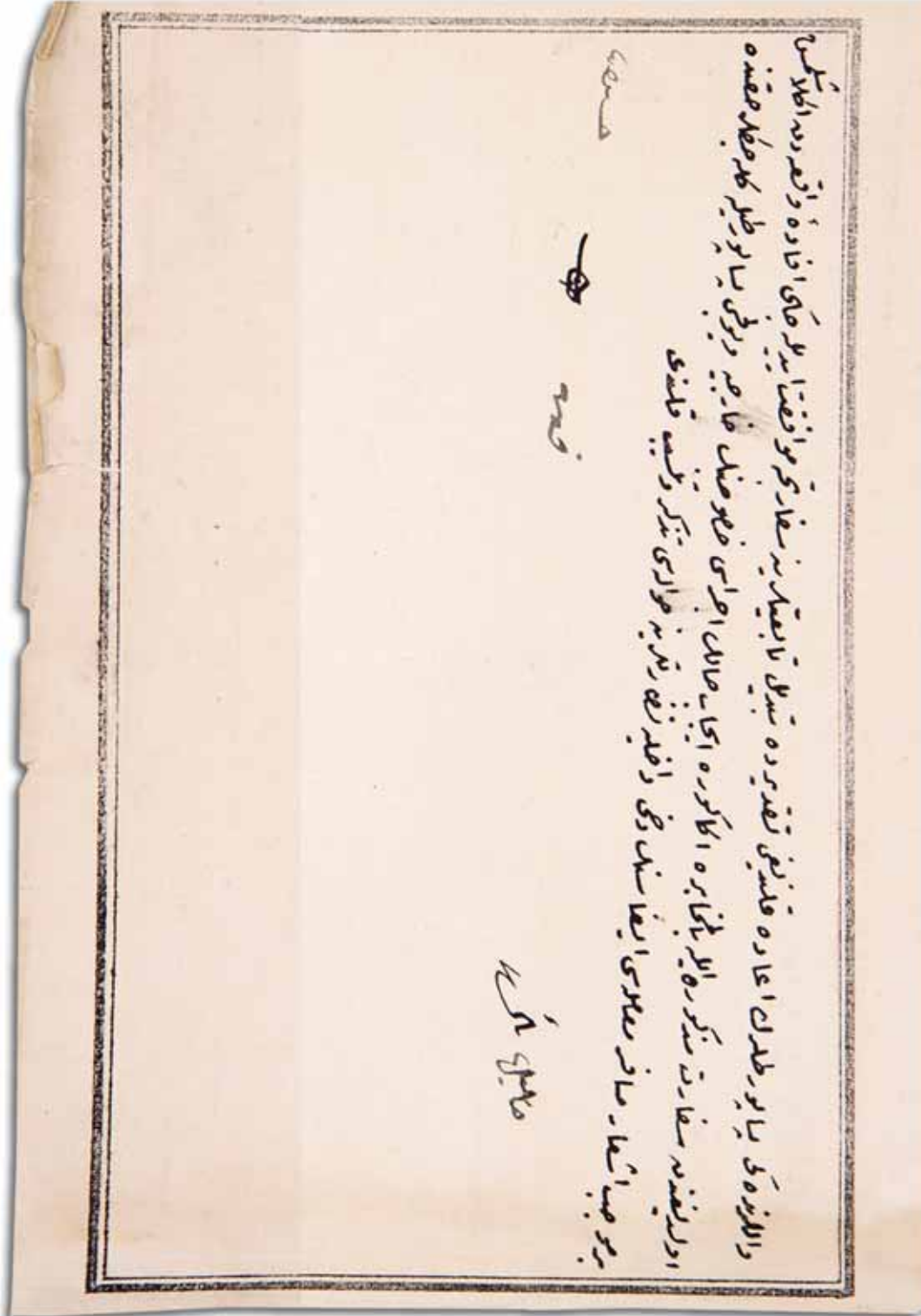
Rusya'nın icab eden mahallerinde evrak-ı havâdisle ilânıyla beraber pasaportlarını vize ettirmek üzere şehbenderhânelere mürâcaat edeceklerine tefhîm edilmesi gösterilmiştir. Rusya'dan hicret ile Memâlik-i Osmaniye'de iskân edilmiş olanların oraca kabul olunmayacakları ve bunların esâmisini hâvî bir kıt'a defterin verildiği ve ellerindeki pasaportların iâde kılındığı takdirde tebdil-i tâbiyyetlerine sefâretce muvâfakat edileceği ifade-i vâkı'adan anlaşılmış olduğundan sefâret-i mezkûre ile bi'l-muhâbere ona göre icab-ı hâlin icrası husûsunun hariciye ve yolcu pasaportuyla gelecekler hakkında ber-mûceb-i iş'âr misafir muâmelesi ifâsının dahi dahiliye nezâretlerine havalesi tezekkür ve tensib kılındı.

23 Rebîülevvel sene [1]327 / [14 Nisan 1909]

Meclis-i Vükelâ azâlarının imzalârı

MV, 126/51

**OSMANLI TABİİYETİNE GEÇMEK İSTEYEN MUSEVİLERİN TABİİYETE
KABULLERİ**

Rusya ve Romanya tebeasından ve Musevî cemâatinden olup Eskişehir'in Sivrihisar Kazâsı'ndaki akrabaları yanlarına gelerek Osmanlı tâbiyyetine kabul edilmelerini talep eden şahısların öncelikle eski tâbiyyetlerine dönmeyeceklerine ve sözkonusu devletlerin konsolosları tarafından bu konuda ısrar olursa Osmanlı topraklarından çıkarılmaya razı olacaklarına dair kendilerinden bir sened alınarak nüfus siciline kayıtlarının yapılması

23 Şubat 1910

44

Ankara Vilâyeti
Mektubî Kalemî

Aded
405

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Romanya ve Rusya tebeasından olup
Sivrihisar'ın Kıranharmanı
mevki'ine gelerek iskânlarını istidâ
eden kesân hakkında

Atûfetli efendim hazretleri,

Rusya ve Romanya tebeasından ve Musevî cemâatinden olup memleketlerinden aldıkları pasaport ve Dersââdet'den istihsal etdikleri mürûr tezkiresi ile ve birisi firar sûretiyle Sivrihisar Kazâsı'na tâbi Kıranharmanı mevki'inde meskûn akraba ve hemşehrileri nezdine gelerek tâbiyyet-i Osmaniye'ye kabulleriyle karye-i mezkûre sicill-i nüfusuna kayıtlarının icrasını istidâ eden on altı nüfus hakkında ifâsı lâzım gelen muâmelenin istizânını hâvî kazâ-i mezkûr kaymakamlığından vârid olan tahrirâtın sûreti leffen takdim kılınmağla iktizâsının emr u inbâ buyurulması bâbında emr u irâde hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 27 Şevval sene [1]327 ve fî 28 Teşrin-i evvel sene [1]325

Ankara Valisi
Mehmed Ferid

*

Bâb-ı Âlî
Nezâret-i Hariciye
Umûr-ı Siyasiye Müdüriyet-i
Umûmisi
Devâir ve Vilâyât Kalemi
Aded
884

Dahiliye Nezâret-i Aliyyesi'ne

Tâbiyyet-i Osmaniye'yekabullerini
istidâ eden Rusya ve Romanyalı bazı
kesân hakkında

Saâdetli efendim hazretleri,

Rusya ve Romanya tebeasından ve Musevî cemâatinden olup memleketlerinden aldıkları pasaport ve Dersaâdet'den istihsal etdikleri mürûr tezkiresi ile ve birisi firar sûretiyle Sivrihisar Kazâsı'na tâbi Kıranharmanı mevki'inde sâkin akraba ve hemşehrileri nezdine gelerek tâbiyyet-i Osmaniye'ye kabullerini istidâ eden on altı nüfus hakkında lâzım gelen muâmele Ankara Vilâyeti'n -den suâl edildiğinden ve Memâlik-i Şâhâne'ye İslâmdan olmayan bi'l-cümle muhâcirinin kabul olunmaması emr-i sâmi ahkâmından ise de bunların mülteci sınıfında görünmekde olduklarından bahisle istifsâr-ı mütâlaayı hâvî vârid olan 21 Zilkâde sene [1]327 tarihli ve 950 numaralı tezkire-i aliyye-i Nezâret-penâhîleri mütâlaa-güzâr-ı âcizânem oldu.

Ol bâbda icrası iktizâ eden muâmelât hakkında bazı ifadât ve mütâlaâtı hâvî Tâbiyyet ve İstişâre odalarından yazılan derkenârların sûretleri leffen tisyâr edildi. Me'âllerine nazaran iktizâ-yı hâlin ifâsı himem-i vâlâ-yı Nezâret-penâhîleridir. Emr u irâde efendim hazretlerindir.

Fî 10 Muharrem sene [1]328 ve fî 9 Kanûn-ı sâni sene [1]325

Hariciye Nâzırı nâmına
Müsteşar
Ohannes

*

Tâbiyyet Kalemi derkenârı

Pasaportla gelenler muhâcir ve firaren gelenler mülteci addediliyor ve bu makûle eşhâsın karar-ı vâki' hilâfında ve sûret-i istisnâiyede kabulleri de ancak Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ kararıyla mücâz olabileceği ma'rûzdur.

İstişâre derkenârı

Rusya Devleti tebaiyyet ahvâlini kabul ettiği cihetle imparatorun ruhsatını ahz etmeksizin bir memleket-i ecnebiyeye ve bu iltica ve muhâceret tarîkiyla tâbiyyetini değışdirenlerin sıfat-ı cedîdesini tanımamakda olduğuna binâberîn izinsiz memleketinden çıkarak bizde mutavattın ve Osmanlı olan Rusların üzerinde hakk-ı himâye iddiâ edip bu yüzden hayli müşkilât zuhûr ettiğine binâen bu tezkirede mevzu-ı bahs olan eşhâsdan Rus olanların memleketimizde tavattun etmek arzuları hükûmet-i seniyyece tervic olunduğı takdirde her muâmeleden mukaddem fîmâ-ba'd Rusya tâbiyyetini iddiâ etmeyeceklerine ve Rusya konsolosları tarafından merkûmların kendilerine tâbiyyeti hakkında ısrar vuku'unda Memâlik-i Osmaniye'den ihrac olunmaları kesb-i zarûret eyleyeceğinden buna razı olduklarına dair ellerinden birer sened alınmak ve bu senedlerin birer sûreti merkûmların yerleşdirilecekleri yerlerde alıkonulup asılları Tâbiyyet Kalemi'nde hıfz edilmek lâzım gelir.

Romanyalılara gelince: Romanyalılar Berlin Muâhedenâmesi mücebince muvakkaten en ziyâde nâil-i müsâade millet muâmelesine mazhar olduklarından Romanya kanûnu, hükûmetin müsâadesi olmaksızın Romanyalıların tebdil-i tâbiyyetlerine müsâid olsa bile âtiyen müşkilât tahaddüsüne meydan vermeyeceğı cihetle mârru'z-zıkr tedbire tevessül fâideden hâli değıldir. Tafsilât-ı ma'rûzaya nazaran Tâbiyyet Müdüriyeti'nin de mütâlaası istifsâr olunduktan sonra Dahiliye Nezâreti'ne cevap yazılması lâzım gelir.

Fî 19 Kanûn-ı evvel sene [1]325

Tâbiyyet derkenârı

Fî 19 Kanûn-ı evvel sene [1]325 tarihli tezkire-i cevabîye-i Nezâret-penahî ile Dahiliye Nezâret-i Aliyyesi'ne irsâl kılınan fî 8 Kanûn-ı evvel sene [1]325 tarihli müzekkirede beyân ve izâh kılındığı üzere Rusya'dan 1321 senesinden mu'ahhar olarak seyahat pasaportlarıyla gelip sonradan muhâcir sıfatıyla tâbiyyet-i Osmaniye'ye dehâlet istidâsında bulunan muhâcirîn-i İslâmiye hakkında bir karar ittihâzı için Rusya Hükûmeti nezdinde mukaddemâ başlanmış olan

teşebbüsâtın takibiyle beraber bundan böyle sâir memâlik-i ecnebiyeden gelen müslim ve gayr-ı müslim muhâcirîn için memleketlerince icrası mûcib-i enva‘-ı müşkilât olan terkîn-i kayd muâmelesi için beyhûde yere izâ‘a-i evkâtdan sarf-ı nazarla memâlik-i mütemeddine-i sâirede cârî olan usule tevfikân içlerinden Hükûmet-i Seniyyece şâyân-ı kabul olan kesânın verecekleri arzuhal ve sened mûcebince tâbiyyet-i Osmaniye’ye kayıd ve kabullerinin yeniden usûl ittihâzı muvâfık-ı maslahat olacağı mülâhazasında bulunmuş ve binâenaleyh o gibi şahısdan alınacak senedlere İstişâre Odası’nın mütâlaa-yı vâkı‘ası vechiyle kuyûdât-ı mukteziyye ve kaviyye derci pek münasib görülmüş olduğundan ve Romanyalılar ile sâir hükûmât-ı ecnebiyeden gelen muhâcirîn haklarında dahi sâlifü’l-arz müzekkirede izahât-ı lâzıme mûnderic bulunduğundan ona göre ifâ-yı muktezâsı bâbında.

Fî 2 Kanûn-ı sâni sene [1]325 fî 3 Muharrem sene [1]328

*

Bâb-ı Âlî
Dahiliye Nezâreti
Sicill-i Nüfus İdâre-i Umûmiyesi

*Rusya ve Romanya tebeasından olup
Sivrihisar’ın Kıranharmanı
mevki’ine gelerek iskânlarını istidâ
eden kesân hakkında*

Huzur-ı âlî-i hazret-i Sadâret-penâhî’ye

Ma‘rûz-ı çâker-i kemîneleridir,

Rusya ve Romanya tebeasından ve Musevî cemâatinden olup hâmil oldukları pasaport ve mürûr tezkiresi ve biri firar sûreti ile Sivrihisar Kazâsı’na tâbi‘ Kıranharmanı mevki’inde sâkin akraba ve hemşehrileri nezdine gelerek tâbiyyet-i Osmaniye’ye bi’l-kabul karye-i mezkûre sicill-i nüfusuna kayıtlarının icrasını istidâ eden on altı nüfus hakkında muktezî muâmelenin inbâsı Ankara Vilâyeti’nden gelen 28 Teşrin-i evvel sene [1]325 tarih ve dört yüz beş numaralı tahrirâtta iş‘âr olunmuş ve Memâlik-i Şâhâne’ye İslâm’dan olmayan bi’l-cümle muhâcirinin kabul edilmemesi makam-ı âlî-i fahîmânelerinden tevârüd eden 15 Nisan sene [1]316 tarihli tezkire-i sâmiye ahkâmından olup bu bâbda Hariciye Nezâret-i Celîlesi’nden alınan 9 Kanûn-ı sâni sene [1]325 tarihli tezkire-i ceva-

bîye ile vilâyetin zıkr olunan tahrirâtı melfûfâtıyla ma‘ân ve leffen Sicill-i Nüfus İdâresi ifadesiyle arz ve takdim kılınmış olmağla keyfiyetin Şûrâ-yı Devletce tezekkürü menûl-ı re'y-i âlî-i cenâb-ı Sadâret-penâhîleridir.

Ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî Safer sene [1]328 ve fî Şubat sene [1]325

Dahiliye Nâzırı nâmına müsteşar
Ali Cevad

*

Dahiliye Nezâreti
Muhâberât-ı Umûmiye Dairesi

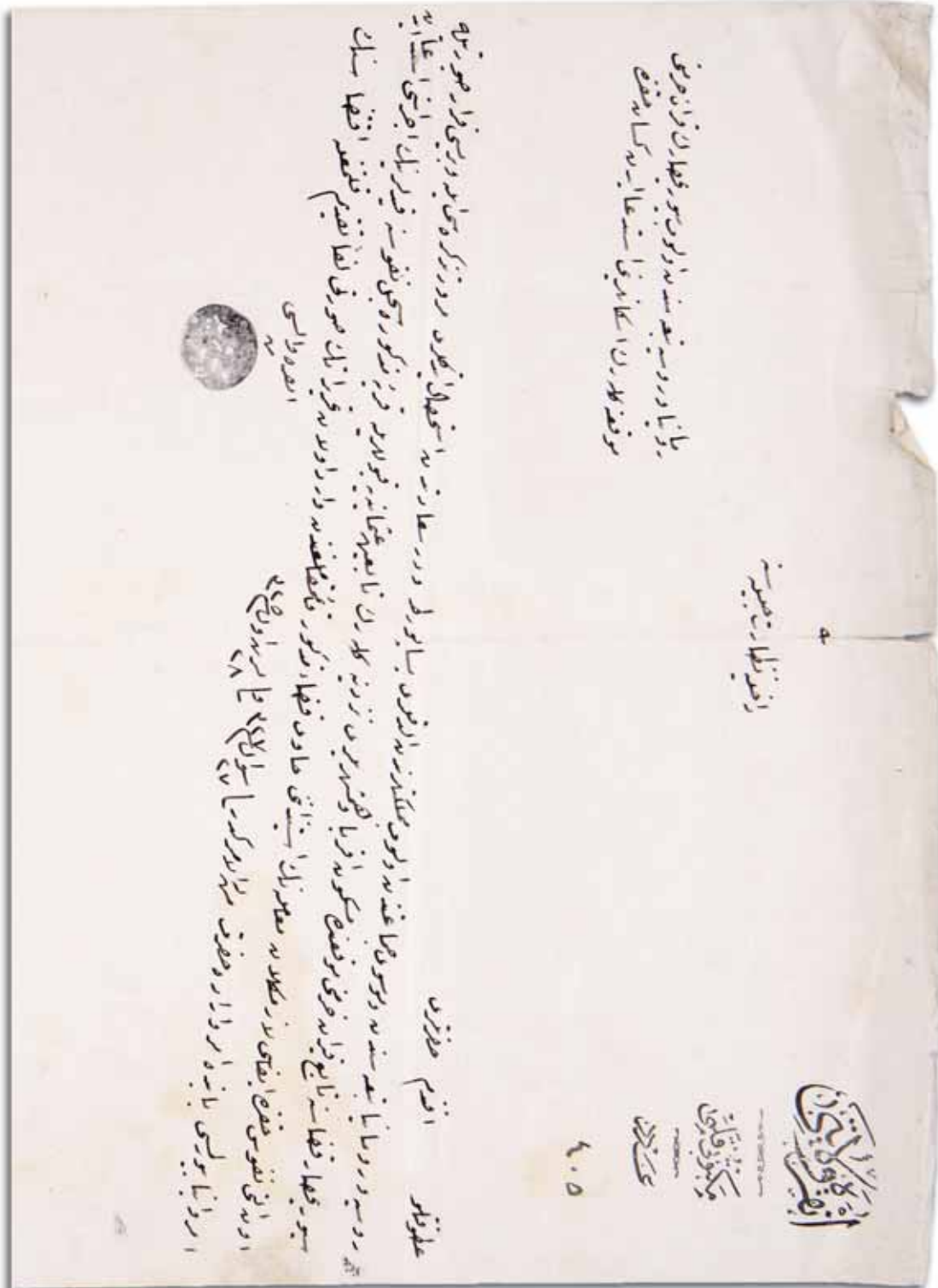
Rusya ve Romanya'dan gelen
Musevîler hakkında

Ankara Vilâyet-i Behiyyesi'ne

28 Teşrin-i evvel [1]325 tarihli ve 405 numaralı tahrirât-ı behiyyelerine cevabdır.

Rusya ve Romanya tebeasından ve Musevî cemâatinden olup Sivrihisar Kazâsı'ndaki akrabası nezdine gelerek tâbiyyet-i Osmaniye'ye kabullerini istidâ eden eşhâsdan evvel-emirde fi-mâ'bad Rus ve Romanya tâbiyyetini iddiâ etmeyeceklerine ve mezkûr devletler konsolosları taraflarından kendilerinin tâbiyyeti hakkında ısrar vuku'unda Memâlik-i Osmaniye'den ihrac edilmelerine razı olacaklarına dair yedlerinden bir sened alınarak ve bu senedlerin birer sûreti yerleşdirilecekleri yerlerde alıkonularak asıllarının Tâbiyyet Kalemî'nde hıfz olunmak üzere irsâli lüzûmu bi'l-muhâbere Hariciye Nezâret-i Celîlesi'ne bâ-tezkire-i cevabîye, iş'âr olunmağla ona göre ifâ-yı muktezâsına himmet buyrulması bâbında.

10 Şubat sene 1325 / [23 Şubat 1910]

۱۰۰

طاهر

مَوَازِي وَ لَا يَأْتِي قَتْلَهُنَّ

على

333

الحمد لله
والصلاة والسلام
على سيدنا محمد

11

مجلس

الحمد لله

1. 1. 1.

مجله

۹۰۰ و ۹۰۱

هاري ما بيبي و

١٠٠

10

فانظر

22

فصلی در علمای

1. 1

رویداد و - و عاید

مردود

...

[illegible][illegible][illegible]

وہی افسوس کہ وہ بے مروت ہو گیا۔

قول القسامة
الاسم قطعاً به
بوزن البحر
قصده لوزنه
ووزنه
فأما
الاسم قطعاً به
بوزن البحر
قصده لوزنه
ووزنه
فأما

[illegible]

دولت موزامبیک

[illegible]

۱۰۰

[illegible]

**YILDIZ SARAYI'NDA İSKÂN İŞLERİNİN ELE ALINACAĞI
TOPLANTININ PROGRAMI**

Yıldız Sarayı'nda yapılacak toplantılara esas olmak üzere muhâcirlerin Anadolu tarafında ve Rumeli'nin uygun yerlerinde iskân işlemlerinin süratli ve mükemmelce yerine getirilmesi için belirlenen esaslar

1908/1909

Muhâcirînin Anadolu cihetinde ve Rumeli'nin münasib mahallerinde kat'iyen iskân ve tavattunları merhamet-i seniyyeye ve muktezâ-yı hâl ve maslahata muvâfık olduğundan şu maksad-ı hayrî sûret-i seri'a ve mükemmelde fi'le getirmek için vaz'ı icab eden esaslar zîrde tayin ve tahrir olunmuştur.

Haftada bir kere yani beher Cuma günü akşamı Cumartesi gecesi huzur-ı âlî-i hazret-i Padişahî'de bir encümen akd olunmak.

Azâ-yı encümen zât-ı hazret-i Sadâret-penâhî ile hâss-ı vükelâdan iki zâtdan ibaret olmak.

Muhâcirîn Anadolu'da vâki' arazi-i hâliye-i emiriyede ve Rumeli'de Emlâk-ı Hümayûn'dan olup Hazine-i Maliyece fûrûhtu mutasavver olan çiftliklerde ve kezâlik arazi-i hâliye-i emiriyede sûret-i kat'iyede iskân edilmek.

Muhâcirînin emr-i iskânlarına ve tedârik-i esbâb-ı ta'ayyüşlerine bakmak üzere sevk olundukları mahallere müstakîmü'l-etvâr ve mücerrebü'l-ahvâl memûrîn-i mahsûsa izâm kılınmak.

Bu bâbda zarûriyyü'l-vuku' olan masârıfa lâzım gelen karşılık bulunmak.

Encümen-i Âlî-i mezkûrca ittihâz olunan esas ve kararların teferruât ve icraatı mevcut olan Muhâcirîn Komisyonu'na aid olmak.

İşbu esas ve kararların keyfiyet ve suver-i icraiyesini hâvî mezkûr komisyon tarafından beher hafta Encümen-i Âlî'ye bir varaka takdim olunmak.

1326 / [1908/1909]

۵

ملاچیرلیک اناطولی جوتنده وروم ایملک مناب محللنده قطعیا اسکانه وتولبدی
مرحمت سید و مقضای حال و صلاحته موافقه اولدیغنده شومقله قیری صوت سیرم
و مکملده فعله کنولک ایچونه وضعی ایجاب ایدنه اساسا زبرد نعیبه و تحیر اولمده

هفته ده برکه یعنی بهر جمع کوی اختتامی جمع ایش کیمسی حضور عالی هفت
بارت اهید به انجمنه عقد اولمده

اعضای انجمنه ذات هفت صلاحتی اینه خواص وکلده ایکی زانده عبارت اولمده
ملاچیریه اناطولییه واقع اراضی خاله امیریه وروم ایمله املک همایونده
اولوب قییه مالیه خروفتی منقور اولده حقلکلده وکذلک اراضی خاله
امیریه ده صوت قطعیه اسکانه ایدلک

ملاچیرلیک اماسکاندیه وندارک اسباب نفیسیله باقعه اوزده سونه اولمده
محلله مستقیم الاطوار و مجرب الاحوال مأموریه مخصوصه انعام قلمعه
بویابده ضروری الوقوع اولده مضایقه لازم کلده قاسولعه بولمده

انجمنه عالی مذکوریم اتخاذا ایشانه اساس و قارارلک تفصیلات و اجرائی موصور
اولده ملاچیریه قومیسیونه عائد اولمده

ایشو اساس و قارارلک کیفیت و صور اجرائیه سی حاوی مذکور قومیسیونه طرفه
بدهفته انجمنه عالی به بدورقه تقدیم اولمده

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

Konya'da Karacay Muhâcirleri, I. Ü. Nadir Es. Ktp.90648/1

MUHACİR ÇOCUKLARININ OKULLARA KAYDEDİLMELERİ

Dahiliye Nezâreti'nin genelgesiyle Sultanî mekteplerde yetim, şehit, muhâcir ve muhtaç çocukların sayılarının artırılmasının vatan ve millet menfaatlerine uygun bulunduğundan vilâyetlerce bu husûsta harcama yapılmasına izin verilmesi

2 Ocak 1916

46

Maârif-i Umûmiye Nezâreti
Tedrisât-ı Taliye Dairesi
Müdüriyeti
Husûsî Numara: 3674
Umûmî Numara: 203414

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

*Leylî ve meccânî talebe tahsisâtı
hakkında*

Devletlü efendim hazretleri;

Masârıfı vilâyet bûdcesinden verilmek üzere Mekâtib-i Sultaniye'ye yeniden yeniye talebe kayıd ve kabulü cihetine gidilmeyip yalnız geçen sene deruhde edilmiş olan talebe masârıfının tesviyesiyle iktifâ edilmesi nezâret-i celîlelerinden 2 Haziran sene [1]331 tarihli 753/294 numaralı tahrirât-ı umûmiye ile vilâyâta tebliğ buyurulmuş olmasına binâen vilâyâtca tertib-i dahilî nâmıyla talebe kayıd ve kabulünde tereddüd edilmekte olduğu iş'ârât-ı vâkı'adan anlaşılmıştır. Mekâtib-i Sultaniye'ye leyli meccâni olarak kayıd ve kabul edilmiş talebenin on yedi yaşını ikmâl etmelerini müteâkib rızalarına bakılmaksızın Darulmuallimînler nakilleri nizamnâme-i mahsûs icabından bulunmasına ve mekâtib-i ibtidâiye ile Darulmuallimînler maaşât ve masârıfının vilâyât bûdcelerinden tesviye edilmekte olmasına binâen nev'emmâ muallimlerin ve Darulmuallimîn talebesinin tezyidi gâyesine ma'tûf ve bilumûm vilâyât meclis-i umûmilerince mazhar-ı tasvib olan bu teşebbüsün tervici İdare-i Vilâyât Kanûnu'na münâfî olmayacağı gibi nezâret-i âcizî bûdcesindeki tahsisât ile onda birinin kabulüne imkân görülemediği bi't-tecrûbe

sabit bulunan eytâm, şühedâ ve muhâcirîn ve etfâl-i muhtacînden bir kısmının daha terbiye ve tezhib-i ahlâkına ve belki tahlis-i hayatına hizmet edeceği cihetle her nokta-i nazardan vatan ve milletin menafi'ine tevâfuk eylemekde bulunduğundan sâl-i hâl bütçelerinde bu kâbil muhassasâtı bulunan vilâyâta sarfiyât icrası için müsâade itâsı ve sene-i âtiye bûdcesine dahi aynı maksadla kâfi mikdâr tahsisât idhali lüzûmunun icab edenlere emr u havalesiyle neticenin nezâret-i âcizîye de tebliği husûsuna inâyet-i Aliyye-i nezâret-penâhileri şâyân buyurulmak bâbında emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 20 Kanûn-ı evvel sene [1]331 / [2 Ocak 1916]

Maârif-i Umûmiye Nâzırı

İmza

[Şükrü]

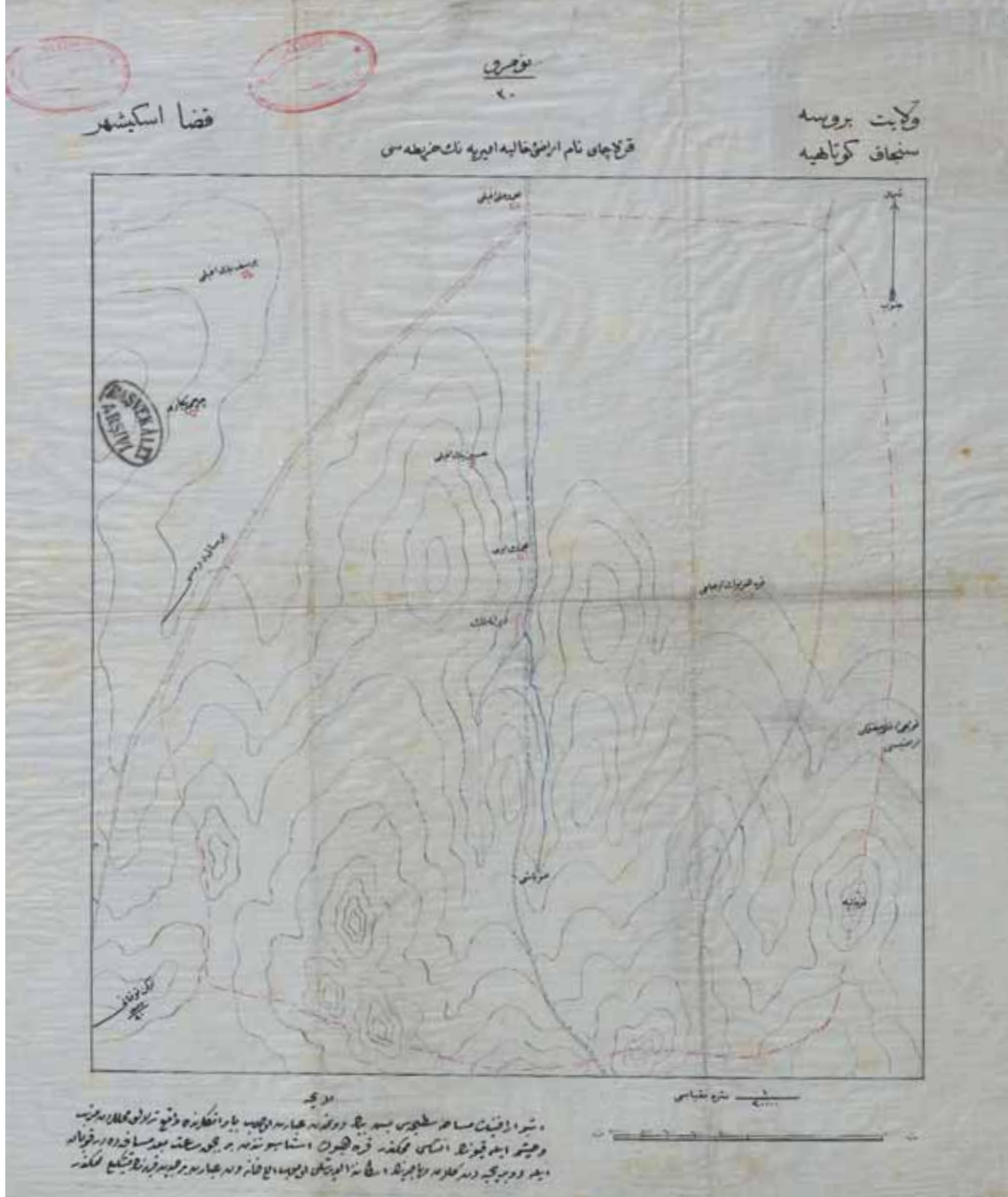

BÖLÜM II

İSKÂN

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

**ÇERKES ALTİKESEK VE BESNİ KABİLELERİNİN KÜTAHYA'DA
SEYİTGAZİ CİVARINDA YERLEŞTİRİLMELERİ**

Çerkes muhâcirlerinden Altıkesek kabilesinin Kütahya'da Seyidgazi civarındaki
Yılankırkan adı verilen araziye, Besni kabilesinin ise
Çifteler Çiftliği'ne bağlı Kuşmar denilen
araziye yerleştirilmeleri

29 Ağustos 1859

47

Fî selh-i Muharrem sene [12]76 tarihiyle şeref-vürûd eden emirnâme-i
sâmî-i hazret-i Vekâlet-penâhînin sûretidir.

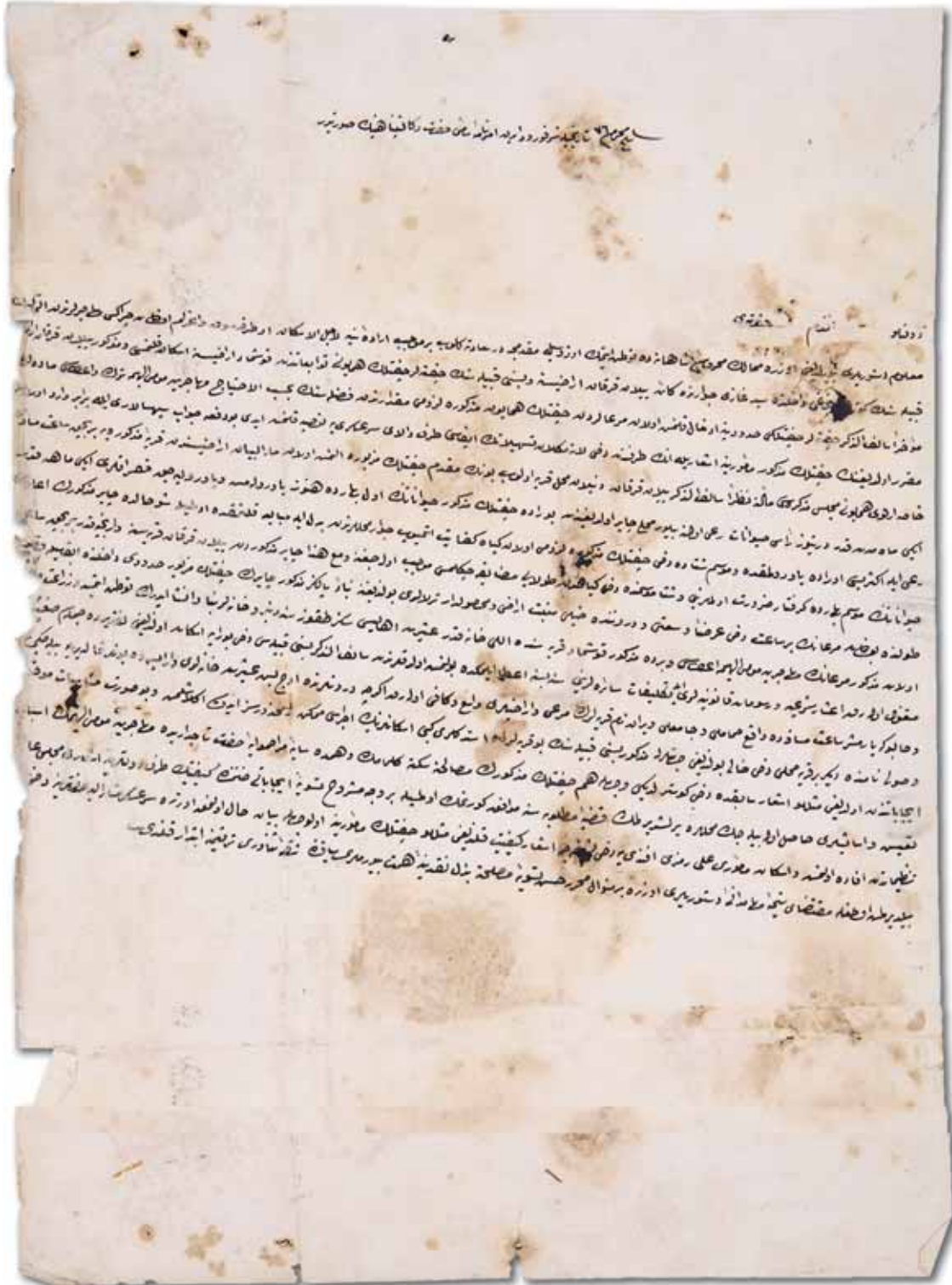
Devletlü efendim hazretleri,

Ma'lûm-ı düstûrîleri buyurulduğu üzere Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de
tavattun etmek arzusuyla mukaddemce Dersaadet'e gelip ber-mûceb-i irâde-i
seniye li-ecli'l-iskân o tarafa sevk ve izâm olunan Çerâkis muhâcirlerinden
Altıkesek kabilesinin Küta[hya] Sancağı dahilinde Seyidgazi civarında kâin
Yılankırkan arazisine ve Besni kabilesinin Çifteler Çiftlik-i Hümâyûnu
tevâbiâtından Kuşmar arazisine iskân kılınması ve mezkûr Yılankırkan arazisi
mu'ahharan sâlifü'z-zikr Çifteler Çiftliği hududuna idhal kılınmış olan meralar-
dan çiftlik-i hümâyûn-ı mezkûra lüzûmu mikdârından fazlasının bi-hasebi'l-
ihtiyac muhâcirîn-i mûmâileyhime terk ve itâsı maddeleri mukarrer olduğunun
çiftlik-i mezkûr-ı memûrîne iş'ârıyla onun tarafından dahi lâzım gelen teshilâtın
ifâsı taraf-ı vâlâ-yı Seraskerî'ye tavsiye kılınmış idi.

Bu defa cevap-ı sipehsâlârî ile beraber vârid olan Hâssa Ordu-yı Hümâyûnu
meclis-i mezkûresi me'âline nazaran sâlifü'z-zikr Yılankırkan denilen mahal
karye olup bunun mukaddem çiftlik-i mezbûre alınmış olan mârru'l-beyân
arazisinden karye-i mezkûreye bir buçuk saat mesafede iki mâh müddet kadar
dört yüz re's hayvanât ra'y olunabilir mahalli çayır olduğundan burada çiftlik-i
mezkûr hayvanâtının evvel baharda henüz yavrulamış veya yavrulayacak kısra-
ları iki mâha kadar ra'y ile ekserisi orada yavrulamakda ve mevsim-i şitâda dahi
çiftlik-i mezkûra lüzûmu olan kiyâh kifâyet etmeyip civar mahallerinden bedel
ile mübâyaa kılınmakda olmasıyla şu halde çayır-ı mezkûrun iâdesi hayvanâtın
mevsim-i baharda giriftâr-ı zarûret olmalarını ve şitâ mevsiminde dahi kiyâh-
dan dolayı müzâyaka çekilmesi mûcib olacağına ve maahâza çayır-ı mezkûrdan

Yılkırkan karyesine varıncaya kadar bir buçuk saat tûlunda bulunan meranın bir saat dahi arzen vüs'ati ve derûnunda hayli münbit arazi ve mahsuldâr tarlaları bulunduğuna binâen yalnız mezkûr çayırın çiftlik-i mezbûr hududu dahilinde ibkâsıyla küs[ur] olan mezkûr meranın muhâcirîn-i mûmâileyhime itâsı ve bir de mezkûr Kuşmar karyesinde elli hâne kadar aşiret ahalisi sekiz dokuz seneden beri hâneler binâ ve inşâ ederek tavattun etmiş ve ziraat ve [hırâset] ile meşgul olarak aşâr-ı şer'iyeye ve rûsûmât-ı kanûniyeleri ile teklifât-ı sâirelerini sene-be-sene itâ eylemekde bulunmuş olduklarından sâlifü'z-zikr Besni kabilesi dahi buraya iskân olunduğu takdirde cümlesi sığış[...] ve halbuki yarımşar saat mesafede vâki' Hamamlı ve Câmilivirân nâm karyelerin mera ve arazileri vâsi' ve kâfi olarak eğerçi derûnlarında üç beş aşiret hâneleri var ise de bunlar kaldırılabileceği ve Sulu nâmında diğer bir karye mahalli dahi hâli bulunduğu cihetlerle mezkûr Besni kabilesinin bu karyelerde istedikleri gibi iskânlarının icrası mümkün ve mahzûrsuz idüğü anlaşılmış ve bu sûret münasebât-ı mevk[iye] icabâtından olduğu misüllü iş'âr-ı sâbıkda dahi gösterildiği vechile hem çiftlik-i mezkûrun mesâlihine sekte gelmemek ve hem de sâye-i merâhim-vâye-i hazret-i tacdârîde muhâcirîn-i mûmâileyhimin esbâb-ı ta'ayyüş ve âsâyişleri hâsıl olabilecek mahallere yerleştirilmek kazıyye-i matlûbesine muvâfık görünmek olmasıyla ber-vech-i meşrûh tesviye-i icabâtı zımnında keyfiyetin taraf-ı devletlerine iş'ârı Meclis-i Âlî-i Tanzimat'dan ifade olunmuş ve iskân memûru Ali Remzi Efendi'ye dahi [...]ce iş'âr-ı keyfiyet kılındığı misüllü çiftlik-i memûrine ol vechile beyân-ı hâl olunmak üzere serasker-i müşârün-ileyh hazretlerine dahi bildirilmiş olmağla muktezâ-yı şîme-i mehâmdânî-i düstûrîleri üzere ber-minvâl-i muharrer hüsn-i tesviye-i maslahata bezl-i nakdîne-i himmet buyurmaları siyâkında şukka-i senâverî terkîmine ibtidâr kılındı.

[29 Ağustos 1859]

A. MKT. UM, 363/23

ÇERKES VE NOGAY MUHACİRLERİNİN MİKTARINI GÖSTEREN LİSTE

1858 yılından itibaren İstanbul'a gelerek Dobruca, Rodos, İzmit, Kütahya, Mihaliç, Ankara, Sivas, Konya ve Adana'daki iskân yerlerine gönderilen ve İstanbul'da misafir olarak bulunan Çerkes ve Nogay muhâcirlerinin hâne ve nüfus miktarını gösteren liste

28 Kasım 1859

İki yüz yetmiş beş senesi Rebûlâhîrin on birinci gününden bed' ile zîrde muharrer tevârih-i muhtelifle ile Dersaâdet'e bi'l-vürûd li-ecli't-tavtîn bâ-irâde-i seniyye taşra mahallere izâm kılınmış olan ve el-yevm Dersaâdet'de mevcut bulunan Nogay ve Çerkes muhâcirlerinin mikdâr-ı nüfus ve keyfiyetlerini mübeyyin pusuladır:

Adana ve Dobruca'ya izâm olunan Nogay muhâcirleri:

Nüfus	Hâne	
0032	008	18 Zilhicce [12]75 tarihinde Dobruca'ya
0632	104	15 Muharrem [12]76 tarihinde Adana'ya
1040	149	16 Safer [12]76 tarihinde Adana'ya
2375	385	11 Ra. [12]76 tarihinde Adana'ya
3445	622	3 R. [12]76 tarihinde Adana'ya
0431	079	12 R. [12]76 tarihinde Adana'ya
0949	215	20 R. [12]76 tarihinde Adana'ya izâm olunmak üzere iradesi sudûr edip gönderilmek üzere bulunan nüfus 117'832=949 (İşbu yüz on yedi nüfus Adana'ya gönderilmeyip Konya'ya izâm ve iskân eylemelerini bâ-arzuhal istirham etmekle keyfiyet re'y-i âliye mütevakkıf olacağı ilâm olunmuş olmağla şerh verildi.)
8904	1552	
0518	117	Dersaâdet'de mevcut bulunan
0296	051	Kezâlık Dersaâdet'de mevcut bulunan
0363	044	2 Cemâziyelevvel sene [12]76 tarihinde gelip ale't-tahmin mevcut bulunan

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

0260	053	15 Rebîülevvel [12]76 gelirken sefineleri gark olarak sahil-i selâmete çıkmış ve evvel bahara kadar Dersaâdet'de tevkif olunmak üzere bulunmuş olan Nogay muhâciri
10341	1817	
968		Cemâziyelevvel'in ikinci ve üçüncü günleri ale't-tahmin Dersaâdet'e vürûd eden Nogaylar
11309	1817	

Kütahya ve Ankara ve Sivas ve Dobruca vesâir mahalle izâm olunan Çerkes muhâcirleri:

Nüfus	Hâne	
0328	029	15 Muharrem sene [12]76 tarihinde Kütahya'da Yılkırkan karyesine Altıkesek Kabilesi
076	010	15 Muharrem sene [12]76 tarihinde Kütahya'da Kuşmar arazisine Besni Kabilesi
058	005	15 Muharrem sene [12]76 tarihinde Mihaliç'ten kezâlik Kuşmar arazisine sevkolunan Besni Kabilesi
1419	141	16 Safer sene [12]76 tarihinde Ankara'ya Subek Hatukay Kabilesi
0669	084	16 Safer sene [12]76 tarihinde kezâlik Ankara'ya Hatukay Kabilesi
0696	068	16 Safer sene [12]76 tarihinde Sivas'a Nim Kabilesi
3350	346	
0360	044	23 Ra. sene [12]76 tarihinde Dobruca'ya Bezeduh Kabilesi
0113	029	3 R. sene [12]76 tarihinde Dobruca'ya Habtemil Kabilesi
0889	127	27 R. sene [12]76 tarihinde İzmir'de
0866	174	Rodos ve İzmir'de izâm olunmak üzere bulunan
0116	015	İzmir'de izâm olunmak üzere bulunan.
5694	735	

Bâlâda ale't-tahmin murakkam olan dokuz yüz altmış sekiz nüfus Nogay muhâcirlerinin mikdâr-ı hâneleri henüz ma'lûm olmadığından işbu yekûne dahil olmadığı ma'lûm olmak için şerh verildi.

Minhâ el-mizân _____

Nogay		Çerkes		
Nüfus	Hâne	Nüfus	Hâne	
11309	1817	5694	735	
07955	1337	4712	546	Ber-mûceb-i bâlâ izâm olunan Nogay ve Çerkes muhâcirleri
3354	480	982	189	Kezâlik bâlâ mûcebince Dersaâdet'de mevcut olan Çerkes ve Nogay muhâcirleri

[28 Kasım 1859]

[illegible]

**AMASYA'DA YERLEŞTİRİLEN KABARTAY MUHACİRLERİNİN SİVAS'A
NAKİL İSTEKLERİ**

Amasya'da yerleştirilen Kabartay muhâcirlerinden kırk altı kişinin geniş arazi bulunan Sivas'a nakledilmelerini istemeleri üzerine, havaların elverişli olduğu zamanda zorluk çektilmeden burada iskân edilmeleri için hazırlık yapılması

19 Aralık 1859

Sâbık Sivas Vâlisi'ne

Kabartay ahalisinden olup mukaddemâ Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'ye hicret ederek Amasya'da Kutu karyesinde bulunan hemşehrilerinin yanlarında müsâferetle ikâmet etmekde oldukları mahallinden lede'l-istilâm anlaşılan on üç hâne ve kırk altı nüfustan ibaret bulunan ve yetmiş beş senesinde gitmiş olan muhâcirlerin haklarında icra olunan muâmelâta nâiliyeti istidâsında bulunduklarına mebnî bunların arazi-i hâliye-i mîrîye bulunduğu halde Amasya Sancağı'nda iskânlarıyla icabât-ı sâirenin icrası ve öyle arazi-i hâliye bulunmadığı sûretde arazi-i hâliye-i vâfiyesi olduğu mervî olan Sivas Eyaleti dahilinde iskânları için havalar müsâid oldukça merkûmların taraf-ı vâlâlarına izâmı ve şâyed kış münasebetiyle şimdilerde giremezler ise evvel-baharda irsâliyle ol vakte kadar zarûret ve muzâyaka çekdirilmemesi husûsunun livâ-i mezbûr mutasarrıfı saâdetli paşa tarafından bildirilmesi ve bunlar Sivas'a izâm olunur ise muhâcirin hakkında mukaddemâ taraf-ı devletlerine gönderilmiş olan talimât ahkâmı dairesinde olarak bunların dahi îvâ ve iskân olunmalarının şimdiden savb-ı düstûrîlerine tavsiye ve iş'âr olunması Meclis-i Âlî-i Tanzimat karar-ı müzâkerâtı icabından olarak ol vechile keyfiyet mutasarrıf-ı müşârünileyhe bildirilmiş olmağla ve beyâna hâcet olmadığı üzere bunlar dahi dâr u diyârlarını terk ile zîr-i cenâh-ı Saltanat-ı Seniyye'ye iltica etmiş takımdan olmalarıyla emsâlinin mazhar oldukları âtifete bunların dahi tamamıyla nâiliyeti lâzımeden bulunmağla merkûmlar oraya izâm olunur ise haklarında zikrolunan talimât ahkâmına tatbikan muâmele olunarak münasib mahallere yerleştirilip emr-i iskân ve istirahatleri esbâbının istihsalı husûsuna himmet buyurmaları siyâkında şukka.

24 Cemâziyelevvel sene 1276 / [19 Aralık 1859]

[illegible]

50

**ANKARA'YA GÖÇ ETMEK İSTEYEN ÇERKES HATUKAY
MUHACİRLERİNE İZİN VERİLDİĞİ**

İzmit'ten Ankara'ya hemşehrileriyle birleşmek üzere göç etmek isteyen
Çerkes Hatukay kabilesi muhâcirlerine izin verilmesi

3 Mart 1860*Makam-ı âlî-i cenâb-ı Vekâlet-penâhî'ye*

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Çerkes muhâcirlerinden ve Hatukay kabilesinden olup li-ecli'l-iskân
Ankara Sancağı'na azîmet etmek arzu ve emelinde bulunan elli beş nüfusu
şâmil yedi hânenin kabileleri akdemce mahall-i mezkûrda iskân etdirilmiş
olduğundan bunların dahi kabileleriyle birleşmek üzere mahall-i mezkûrda
iskânlarına müsâade buyurularak usulü vechile icra-yı muktezâsını âmir san-
cak-ı mezkûr mutasarrıfıyla İzmid kaymakamına hitâben iki kıt'a emirnâme-i
sâmî-i cenâb-ı Vekâlet-penâhîlerinin şeref-tastîr ve ihsân buyurulması niyâz ve
istidâ olunmuş olmağla bu sûret makrûn-ı müsâade-i seniyye-i cenâb-ı Sadâret-
penâhîleri buyurulduğu halde tastîr buyurulacak emirnâme-i sâmî-i mezkûr
merkûmlara verilmek üzere savb-ı çâkerîye tesyîr buyurulmak bâbında her
halde emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

10 Şaban 1276 / [3 Mart 1860]

Hâfız

८

مصدقہ، جناب علی قیصر

مردم
که در این

[illegible]

4967

A. MKT. NZD, 308/4

**BOLU'NUN DÜZCE KAZÂSINA ÇERKESLERİN BESNİ MUHACİRLERİ
YERLEŞTİRİLMESİ**

Çerkeslerin Besni boyundan yirmi beş kişinin Bolu sancağına bağlı Düzce kazâsında diğer muhâcirler gibi uygun bir şekilde yerleştirilmesinin
temin edilmesi
13 Mayıs 1860

Bolu Kaymakamı fütüvvetli Hamdi Efendi'ye

Fütüvvetli efendi,

Çerkes muhâcirlerinden ve Besni kabilesinden dört hâne yirmi beş nüfusun sâir hemşerileri misüllü Bolu Sancağı'nda vâki' Düzce Kazâsı'nda iskân etmek arzusunda oldukları Muhâcir Komisyonu reisi devletlü paşa hazretleri tarafından ifade olunmuş ve merkûmlar İzmid tarîkıyla ol tarafa izâm kılınmış olmağla oraya vusûllerinde yer var ise mukaddemce gönderilmiş olan talimât ahkâmına ve emsâllerine olunan muâmeleye tatbikan haklarında muâmele-i mukteziye icrası ile bir an evvel hüsn-i iskânları esbâbının istihsali ve husûl-i iskânlarına değin iktizâ eden yevmiyelerinin dahi itâsı husûsuna himmet eylemeniz siyâkında şukka terkîm kılındı.

Fî 22 Şevval sene [1]276 / [13 Mayıs 1860]

Mehmed Rüşdü

بولی خانسی قونلوروی اونی

فونلور
جکس ماجرلرینده وینی قیلرینده ورت خان بکرمی بیه نفوسک سارهرییری خلایق بولی سنجق و افق دوزج قطنه اکانه ایتک ایز و سنک اولاقیدی
مراجر فوسونوی نیسی قنبر خضروری طوقنه افاد افکنده و روقولر اونی و یقیده اولاقور اعزام قطنه اولقنه اورایه و صلازلر بر و ایزیم مقیم کونر لردولایه
نقمانه احکانه واصلدیه افقنه سامد نقیقا حقدنه سامد نقیقا اجرسی ایلرانه اول حصه اکاندی ساینک استخوان و صول اکاندیه و کیده
اقصا و بیده بویه لرینک وخی اعطاسی خضره هت ایلکنه قنر نقه بیکم قطنی

A. MKT. UM, 405/31

**ALTIKESEK KABİLESİ MUHACİRLERİNİN SEYİTGAZİ KAZÂSİ'NA
YERLEŞTİRİLME TALEPLERİ**

İstanbul'da bulunan Altıkesekek kabilesi muhâcirlerinin, diğer hemşehrilerinin de bulunduğu Hüdavendigar'a bağlı Kütahya'da Seyidgazi Kazâsı'na yerleştirilmelerine dair kararın, bu kabileden Kaspolat Bey grubunun ifadesine başvurularak verileceği

8 Ağustos 1860

Hüdavendigar Mutasarrıfı'na

Muhâcirinden ve Altıkesekek Kabilesi'nden Dersaâdet'de bulunanların sâir hemşehrileri yanında Kütahya dahilinde sûret-i iskânları hakkında gönderilen tahrirâta cevaben Kütahya Meclisi'nin vârid olan mazbatasıyla melfûf Seyidgazi Kazâsı mazbatası ve iki kıt'a memhûr sened ve pusula üzerine keyfiyet Muhâcir Komisyonu reisi devletlü paşa hazretleriyle lede'l-muhâbere muhâcirîn-i merkûmeden Kaspolat Bey takımı müsâferet sûretiyle evvelce Bursa'ya izâm kılınmış oldukları cihetle bunların sûret-i iskânları hakkında beyân olunan muvâfakat ve adem-i muvâfakat maddesinin kendilerine ifadesiyle alınacak cevaba göre icabına bakılmak üzere evrak-ı merkûmenin takımıyla taraf-ı şerîflerine irsâli münasib olacağı reis-i müşârünileyh hazretleri tarafından cevaben beyân ve iş'âr olunmuş ve evrak-ı merkûme leffen taraf-ı saâdetlerine gönderilmiş olmağla ber-minvâl-i muharrer icabının icra ve inhâsı husûsuna himmet buyurmaları siyâkında şukka.

Hâfız Paşa Hazretleri'ne Kenar

Me'âl-i iş'âr-ı vâlâları ma'lûm-ı senâverî olarak ol bâbda Hüdavendigar mutasarrıfına yazılan tahrirât takımıyla leffen irsâl kılınmış olduğu beyânıyla terkîm-i zeyle ibtidâr kılındı.

20 Muharrem sene 1277 / [8 Ağustos 1860]

خداوندگار مصطفی

[illegible]

حافظ مہدی

مَنْ اسْتَدْرَاكَ مَعْلَمٌ شَاوِيهِ اِلَّا رَمَاهُ اَوْ جَبَّحَهُ فَهُوَ كَالْمَرْفُوقِ بِاَيِّهِمْ خَيْرًا هُوَ قِيمَةُ اَمْرٍ اَسَاكِي
فَقَدْ خَرَجَ اِلَيْهِمْ بَيْنَهُ قِيَمَتُهُمْ اِنْ شَاءَ قَوْلُهُ

DAĞISTAN MUHACİRLERİNİN ADANA'DA İSKAN EDİLMELERİ

Adana'ya gönderilen Dağıstan muhâciri, Kamu kabilesinden kırk altı kişinin,
diğer muhâcirlere yapılan uygulamalara benzer şekilde güzelce
iskân edilmeleri

9 Ağustos 1860

Adana Mutasarrıfı'na ve Mersin Müdürü'ne

Dağıstan muhâcirlerinden ve Kamu kabilesinden on hâne kırk altı nüfus
emsâli vechile li-ecli'l-iskân bu kere ol cânibe izâm kılınmış olmağla oraya
vusûllerinde emsâline olunan muâmeleye tatbikan haklarında muâmele-i lâzı-
menin icrasıyla bir an evvel hüsn-i iskân ve îvâları husûsuna himmet buyur-
maları siyâkında şukka.

[Dağıstan muhâcirlerinden ve Kamu kabilesinden on hâne kırk altı nüfus
emsâli vechile li-ecli'l-iskân] bu kere Adana'ya müteveccihen ol cânibe gönde-
rilmiş olmağla vusûllerinde müreffehen ve müsterîhan hemen izâmları husû-
suna mübâderet eylemeniz siyâkında şukka.

Muhâcirîn Komisyonu Riyâseti'ne

[Dağıstan muhâcirlerinden ve Kamu kabilesinden on hâne kırk altı nüfus
emsâli vechile li-ecli'l-iskân] vuku' bulan iş'âr-ı devletleri üzerine Adana'ya
izâm kılınacak Dağıstan muhâcirleri hakkında Adana mutasarrıfı saâdetli
paşaya ve Mersin müdürüne tastîr kılınan iki kıt'a tahrirât leffen irsâl kılındığı
beyânıyla tezkire.

21 Muharrem sene [1]277 [9 Ağustos 1860]

54

**SARUHAN SANCAĞI'NA YERLEŞMEK İSTEYEN ÇEÇEN
MUHACİRLERİN TALEPLERİNİN KABULÜ**

İzmir Eyaleti'ne bağlı Saruhan Sancağı köy ve kasabalarına yerleşmek isteyen Çeçen ahalisinden iki yüz altmış dokuz hâne halkının ellerinde fukara pusulası olanlarına ekmek bedeli de verilerek iskân edilmeleri

14 Ekim 1860*Makam-ı Mu'allâ-yı Vekâlet-i Mutlaka'ya*

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Çeçen ahalisinden Nâ'ib Sadullah ve Murtaza ve Hoca Abdülkadir ve Abdülkâhir ve Salim Gerey ve Cuma Han efendiler takımlarından iki yüz altmış dokuz hâne bin iki yüz on nüfus İzmir Eyaleti dahilinde vâki' Saruhan Sancağı kasabât ve kurâsında usûl-i cedîdeye tevfikân iskân olunmak emel ve arzusunda bulunduklarından ber mûceb-i talimât-ı seniyye yedlerinde fukara pusulası bulunanlara husûl-i iskânlarına kadar yevmiye yarımşar vukıyye nân veya bedeli itâ olunması derciyle hüsn-i iskân ve îvâları hakkında İzmir valisi devletlü paşa hazretleriyle Saruhan kaymakamına hitâben iki kıt'a emirnâme-i sâmi-i hıdv-i efhamilerinin bi't-tastîr savb-ı çâkerîye isbâli bâbında emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 28 Rebîülevvel sene [1]277 / [14 Ekim 1860]

Hâfız

**DAĞISTAN ULEMÂSINDAN HACI MEHMED BEY İLE
BERABERİNDEKİLERİN BURSA'DA İSKÂNİ**

Bursa veya bağlı kazâların herhangi birinde iskân edilmek üzere gönderilen Dağıstan ulemâsından Hacı Mehmed Bey ile beraberindeki otuz üç kişinin ziraatle uğraşmadıklarından şehir merkezine yerleşme isteklerinin kabul edildiği
2 Kasım 1860

Bursa ve yâhûd mülhak kazâların birinde iskân olunmak üzere izâm kılınmış olan Dağıstan muhâcirleri ümerâ ve ulemâsından Hacı Mehmed Bey ile otuz üç nüfusun erbâb-ı ziraatdan olmayıp ulemâdan oldukları cihetle nefsi-i Bursa'da iskânlarına ve birkaç sene mukaddem hicret edip orada iskân olunmuş olan hemşehrileri misillü kendilerine dahi yevmiye itâsına müsâade buyurulması istidâsında bulundukları beyânıyla haklarında ne vechile muâmele olunması Hüdavendigâr mutasarrıfı saâdetli paşa tarafından vârid olarak Meclis-i Tanzimat'a havale buyurulup kırâet ve mütâlâa kılınan bir kıta şukkada inhâ ve istizân olunmuş ve siyâk-ı iş'âra nazaran muhâcirîn-i merkûmenin ulemâdan oldukları cihetle Bursa'da iskân olunmalarında bir beis olmayıp ancak yevmiye itâsı Hazine-i celîlenin hâl-i hâzırî cihetiyle mümkün olamayacağından re'y-i rezîn-i isabet-karîn-i vekâlet-penâhilerine tevâfuk eylediği halde ileride münhal olacak bazı cihet tevcih olunmak ve fukara maaşından dahi birer mikdâr maaş tahsis buyurulmak üzere hâl-i vuku'unda icabı icra olunmak için keyfiyetin bâ-mazbata ve ilâm-ı iş'ârî lâzım geleceğinin cevaben mutasarrıf-ı mûmâileyhe tavsiye ve iş'ârî münasib gibi tezekkür olunarak tahrirât-ı merkûme leffen takdim kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 17 Rebiü'l-âhir sene 1277 / 2 Kasım 1860

Meclis-i Tanzimat

برده دیاجور و قفقاز بزرگ، اسکانه اولغوز و زده، غلام قلمبه و لا زغتمه هاجرله، از و علماسنه چله کربان اید، اولغوز و یغ نغوسان ارباب و لا
 اولغوز علماسنه اولغوزی چله نفس برده، اسکانه و بر قاق سنه مقدم کیم، ایدوب، اولغوز، اسکانه اولغوز و لا همنه بیدی شلو کندولری و چی بوم، عطاس
 ساعده بولسی، استعاسنه بولغوزی بایله حقدنه نوبه مسامد اولغوزی خدازکار منقوی سعادتویش لرغنه زرد اولورده کیم نطما: حوله جور و یوریا
 و مطالعنا به رقه شفره، انما و استینه اولغوز و سیانه شاره نظر به اجر به برده علماسنه اولغوز، چله بروس، اسکانه اولغوز و بر یانی اولغوز
 نجه بوم، عطاسی خزینه جیدان حال حاضری چله مکه اولغوز چله زای ربه، احسانه و کانیله هیده نوبه و کیم کیم، ایدورده یغ اولغوز و یوریا
 نوبه اولغوز و قفقاسنه و چی بر مقدار مسامه قفقاسی بولغوز و زده صوفوغوز، بجای، جز اولغوز و یوریا کیم نطما: حوله جور و یوریا
 منقذ مسامه نوبه و استاری شایب کیم نکر اولغوز و خیزه و قفقاسنه قلمبه و لایله، اولغوز و یوریا، ایدورده حقدنه سده لایله، ایدورده
 ایدورده

A. MKT. NZD, 329/61

56

**GELİBOLU VE TEKFURDAĞI'NDAKİ MUHACİRLERİN ÖZELLİKLE
DEVLET ÇİFTLİKLERİNE YERLEŞTİRİLMELERİ**

Devlet çiftliklerinin muhâcir iskânında tercih edilmesi sebebiyle Gelibolu Sancağı'nda bulunan Dukakin Çiftliği'ne Çerkeslerin, önceleri Kırım muhâcirlerinin yerleştirildiği Tekfurdağı'nda bulunan Büricek Çiftliği'nde de Nogay muhâcirlerin iskân edilmeleri

3 Kasım 1860

Ma'rûz-ı câker-i kemîneleridir ki,

Geçende Büricek Çiftliği'ne bazı şerâyit ile Kırım muhâcirlerinden bir takım familya nakil ve iskân etdirilmiş olduğu misüllü Gelibolu Sancağı'nda kâin Dukakin nâm çiftliğine dahi el-yevm bu tarafda bulunan muhâcirîn-i Çerâkise'nin yerleşdirilmesi tasavvur-ı âlîleri iktizâsından olmasıyla çiftlik-i mezkûr arazisinin ne kadar familya ve nüfus iskânına mütehammil olduğu anlaşılmak üzere hudud ve sınırını mübeyyin kaydından bir kıt'a pusulasının ihrac etdirilerek takdimi şifâhen emr u irâde buyurulmuş ve ol vechile tanzim etdirilen pusulası leffen takdim kılınmış olduğuna ve zikrolunan Kırım muhâcirlerinin sûret-i iskânları Meclis-i Âlî-i Tanzimat'dan kaleme alınan layiha üzerine Meclis-i Hâs'da kararlaştırılarak ona göre iktizâsının icra buyurulduğu hâtır-güzâr bulunmuş idüğüne binâen beyân-ı hâle ibtidâr kılındı.

Ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 2 R. sene [1]277

İmza

*

Atûfetli efendim hazretleri,

Zîr-i cenâb-ı müstelzimü'l-felâh-ı hazret-i Hilâfet-penâhî'ye dehâletle pey der-pey gelmekte ve arazi-i hâliye-i mîrîyeden olan münasib mahallerde tavn ve iskân olunmakda bulunan muhâcirînden bazılarının masrafca ehveniyeti cihetiyle Hazinece istifade olunamayan çiftlikât-ı mazbûtaya iskânı hakkında Meclis-i Âlî-i Tanzimat'dan kaleme alınmış olan mazbata manzûr-ı âlî buyurulmak için melfûf pusula ile arz ve takdim kılındı.

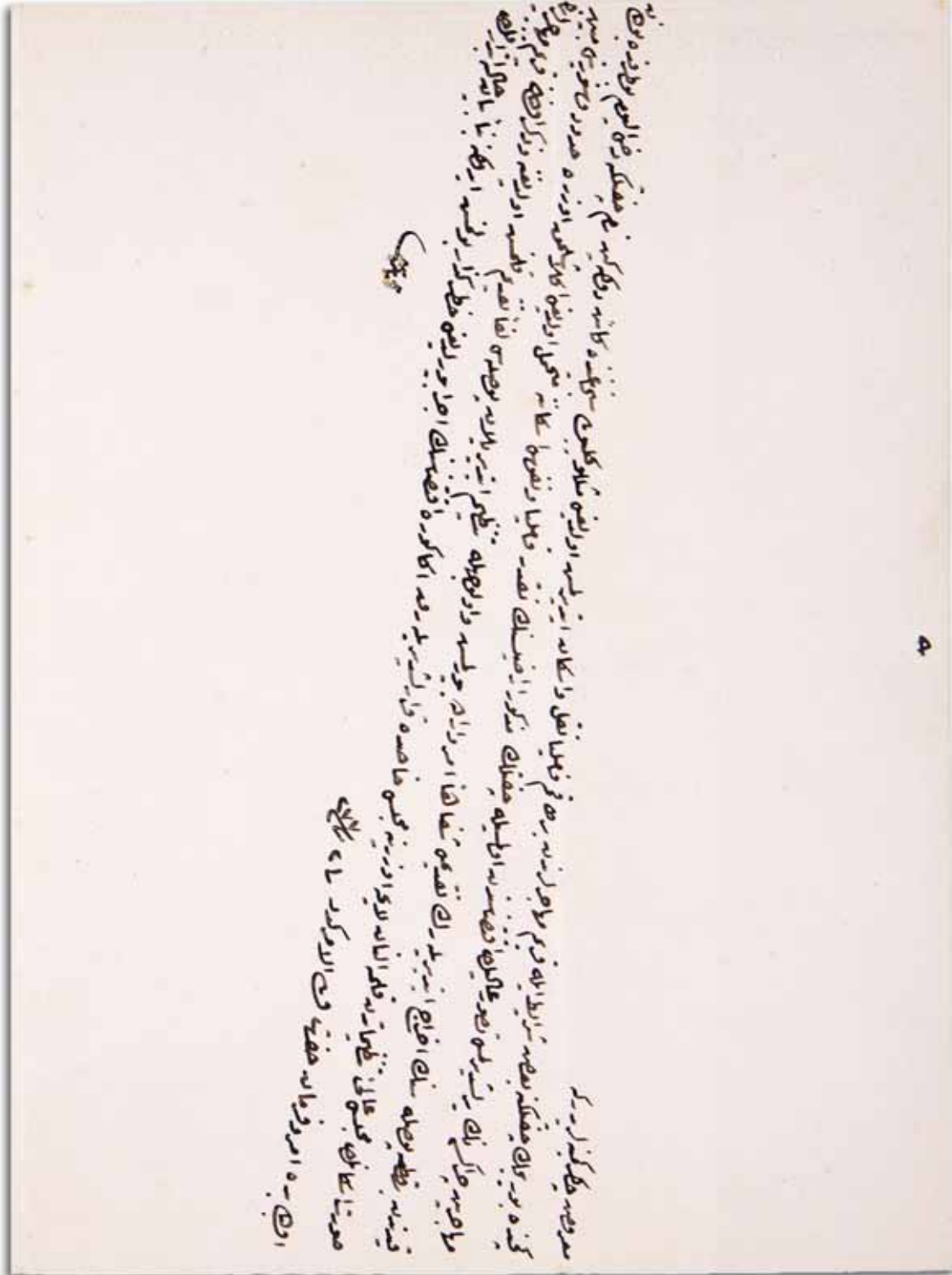
Me'âlinden müstefâd olunduğu vechile Gelibolu Sancağı dahilinde kâin Dukakin Çiftliği birkaç senedenberi satılık olduğu halde her ne sebebe mebnî ise şimdiye değin satılamayıp kalmış ve tâlibi zuhûr etse dahi değerini vermeyecekleri melhûzâtıdan bulunmuş olduğuna ve çiftlik-i mezkûr muhâcirîn-i merkûmenin iskânına elverişli olduğu tahkik kılınmış idüğüne binâen mukaddemce Tekfurdağı dahilinde kâin Büricek Çiftliği'nde yüz yetmiş hâne Nogay muhâcirleri iskân kılınarak yüz on hâne daha iskân olunmak üzere bulunduğu misüllü mezkûr Dukakin Çiftliği'ne dahi bu tarafda bulunan muhâcirînden münasib mikdârının bi'l-irsâl yerleştirilmesi ve mezkûr Dukakin Çiftliği'nde dahi mevcut demirbaş olduğu halde sâye-i ihsân-vâye-i hazret-i Padişahî'de iskân olunacak muhâcirîne usûl ve emsâli vechile taksim ve itâ olunarak şerâit-i lâzimesi dahi Büricek Çiftliği'nde iskân olunan muhâcirîne ihsân buyurulan imtiyâza tatbik olunması ve demirbaş olmadığı sûrette sâir muhâcirîn haklarında olunan muâmele burada iskân olunacaklar haklarında dahi icra olunup fakat çiftlik-i mezkûr arazisi sâir arazi-i hâliye misüllü ham yerler olmadığından aşâr ve vergi husûsunda Büricek Çiftliği'ndeki muhâcirîne verilen müddet-i imtiyâziyenin bunlar haklarında dahi icrası tezekkür olunmuş ise de ol bâbda her ne vechile emr u fermân-ı hazret-i Şehinşahî müteallik ve şeref-sudûr buyurur ise ona göre hareket olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı, efendim.

Fî 17 R. sene 1277

Ma'rûz-ı câker-i kemîneleridir ki,

Resîde-i dest-i tekrîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i Âsafâneleriyle evrak-ı ma'rûza manzûr-ı me'âl-i mevfûr-ı hazret-i Padişahî buyurulmuş ve husûsât-ı merkûmenin tezekkür ve istizân buyurulduğu vechile icra-yı muktezâları müteallik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı Mülûkâne iktizâ-yı âlîsin-den olarak evrak-ı merkûme yine savb-ı sâmi-i Âsafîlerine iâde kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 18 R. sene [12]77 / [3 Kasım 1860]

**ÇEÇEN VE KABARTAY MUHACİRLERİNİN CANIK SANCAĞI'NDA
YERLEŞTİRİLMELERİ**

Trabzon'dan Sivas'a gönderilmek istenen Çeçen ve Kabartay muhâcirlerinin
Sivas'ta iskân yeri kalmadığından tümünün Canik Sancağı'nda
yerleştirilmeleri

2 Aralık 1860

Trabzon Valisi Cemal Paşa Hazretleri'ne

Mukaddemce Trabzon'a gelmiş olan yedi yüz elli dokuz nüfus Çeçen ve Kabartay muhâcirlerinin Sivas'a izâm kılınmak üzere Samsun'a gönderilmiş olduğu taraf-ı vâlâlarından beyân olunup ancak bunların mukaddemâ vuku' bulan iş'âr-ı devletleri üzerine Erzurum Eyaleti dahilinde vâki' Hasankalesi'nde veyâhûd hasbe'l-mevsim Kelkit ve Karahisar-ı Şarkî ve Erzincan taraflarında iskânlarına karar verilerek ol sûretle keyfiyet taraf-ı vâlâlarına bildirilmiş ve Sivasca bu senelik daha muhâcir kabul ve iskânına mahal kalmamış olduğu halde salifü'z-zikr mukaddemki iş'âr ve istizân-ı devletlerinin cevabı alınmaksızın bunların doğruca hemen Samsun'a izâmları eğerçi sevk ve iskânca suûbet ve müşkilâtı dâî ise de mādâm ki bir kere beriye gelmişler artık îade ve ircâları dahi lâyük olamayacağından nâ-çâr Canik Sancağı ve havâlisinde mehmâ-emken birleştirilmeleri çaresine bakılmak umûr-ı zarûriyeden olup fakat ileride Trabzon'a yine bazı muhâcirîn vürûdu me'mûl olduğundan onların dahi böyle hod be-hod şuraya buraya izâm kılınması yani derûn-ı eyaletden mâadâ bilâ-istizân bir tarafa muhâcir gönderilmemesi husûsunun savb-ı düstûrilerine iş'ârı komisyon-ı mahsûsundan ifade olunmuş olmağla bundan böyle oraya ne mikdâr muhâcir gelir ise müsâra'aten buraya iş'âr ile alınacak cevaba göre harekete himmet buyurmaları iktizâ edeceği beyânıyla şukka.

Canik Mutasarrıfı Kâmil Paşa Hazretleri'ne

[Mukaddemce Trabzon'a gelmiş olan yedi yüz elli dokuz nüfus Çeçen ve Kabartay muhâcirlerinin Sivas'a izâm kılınmak üzere Samsun'a gönderilmiş olduğu] bu kere Trabzon Valisi devletlü Cemal Paşa hazretleri cânibinden gelen

tahrirât me'âlinden müstebân olup halbuki Sivasca bu senelik daha muhâcir kabul ve iskânına mahal kalmadığı mukaddemleri bi'l-muhâbere anlaşıldığından ve mâdemki bunların oraya gönderilmiş olması cihetle nâ-çar Canik Sancağı ve havâlisinde mehmâ-emken birleştirilmeleri iktizâ-yı halden olduğundan artık merkûmların Sivas'a irsâllerinden sarf-ı nazarla talimât-ı ahîre ahkâmına tevfikân ol havâlide emr-i iskânları esbâbının istihsali husûsunun savb-ı saâdetlerine ve ba'd-ezîn Trabzon'a gelecek muhâcirlerin bilâ-istizân bir yere gönderilmemesi husûsunun vali-i müşârünileyhe bildirilmesi komisyon-ı mahsûsundan ifade olunmuş ve keyfiyet müşârünileyhe dahi yazılmış olmağla ber-minvâl-i muharrer bunların evvelce gönderilmiş olan talimât ahkâmına tevfikân ve muhtelitan iskân ve tavtînleri husûsuna himmet ve gayret ve bu bâbda ibrâz-ı me'ser-i hamîyyet eylemeleri lâzım geleceği beyânıyla şukka.

18 Ca. 1277 / [2 Aralık 1860]

[illegible]

A. MKT. MHM, 201/42

ÇEÇEN MUHACİRLERİN İSTEKLERİ ÜZERİNE SİVAS'TA İSKÂN LARI

Bafra'da geçici olarak yerleştirilen olan Çeçen muhâcirlerin, ziraat mevsimine yetiştirilmek üzere Sivas'ta iskân edilmek için yola çıkarılmalarının uygun görüldüğü

20 Ocak 1861

58

Canik Mutasarrıfı Kâmil Paşa ile Sivas Mutasarrıfı Ahmed Paşa'ya

Mukaddemce Canik Sancağı'na irsâl olunan muhâcirînden mevsim-i şitâ güzerânına kadar livâ-i mezbûr dahilinde vâki' Bafra Kazâsı'na muvakkaten iskân olunan Çeçen kabilesinden beş yüz nüfusun rüesâsı vakt-i ziraat geçmek-sizin bir an evvel tavattun etmek üzere Sivas'a gönderilmeleri istidâsında bulundukları 1 ifadesine dair Muhâcirîn Komisyonu Riyâset-i Celîlesi tarafına mersûl bir kıt'a tahrirât-ı şerîfeleri me'âli ve melfûf arzuhal müeddâsı ma'lûm-ı muhibbî olup vâkı'a bunların zaman-ı ziraat güzerân etmeksizin asıl mahall-i iskânlarına varıp işlerini yoluna koymak üzere istidâları vechile şimdiden Sivas'a izâmları münasib görünmüş ve keyfiyet Sivas mutasarrıfı saâdetli paşaya dahi bildirilmiş olmağın esna-yı râhda bir gûne sefâlet çekdirilmeyerek mürefehen ve müsterîhan mahall-i mezbûra izâmları husûsuna himmet eylemeleri siyâkında şukka.

[1] *Sivas Mutasarrıfı'na*

[Mukaddemce Canik Sancağı'na irsâl olunan muhâcirînden mevsim-i şitâ güzerânına kadar livâ-i mezbûr dahilinde vâki' Bafra Kazâsı'na muvakkaten iskân olunan Çeçen kabilesinden beş yüz nüfusun rüesâsı vakt-i ziraat geçmek-sizin bir an evvel tavattun etmek üzere Sivas'a gönderilmeleri istidâsında bulundukları] Canik Mutasarrıfı saâdetli paşa hazretleri tarafından bâ-tahrirât inhâ kılınmış ve bunların zaman-ı ziraat güzerân etmeksizin mahall-i iskânlarına varıp işlerini ve emr-i ziraat ve ta'ayyüşlerini yoluna koymak üzere şimdiden ol tarafa izâmları münasib olarak keyfiyet mutasarrıf-ı müşârünileyhe bildirilmiş olmağın vusûllerinde talimât-ı ahîre ahkâmına tevfikân ve emsâline tatbikan merkûmların dahi bir an akdem iskân ve îvâları ve haklarında muâvenet-i lâzîmenin icrasıyla fakir olanlarına usûl-i müttehizesi icabınca hîn-i iskânlarına

kadar yevmî yarımşar kıyye nân-ı azîz veyâhûd bedelinin itâsı husûsuna himmet
eylemeniz siyâkında şukka.

Muhâcirîn Komisyonu Riyâset-i Celîlesi'ne Kenar

Me'âl-i iş'âr-ı vâlâları ve melfûf tahrirât müeddâsı karîn-i ilm-i senâveri
olmuş ve ol bâbda lâzım gelen iki kıta tahrirât bi't-tastîr li-eclî'l-irsâl savb-ı
devletlerine isbâl kılınmış olduğu beyânıyla terkîm-i zeyle ibtidâr kılındı.

8 Receb sene [12]77 / [20 Ocak 1861]

[illegible]

**DAĞISTAN MUHACİRLERİNİN BIGA KAZÂSINA NAKİLLERİNE
İZİN VERİLDİĞİ**

Lapseki kazâsında iskân edilen Dağıstan muhâcirlerinin istekleri üzerine Biga kazâsına nakillerine izin verildiği

19 Şubat 1861

Biga Mutasarrıfı Hasan Paşa Hazretleri'ne

Biga Sancağı'na gönderilen muhâcirinden Lapseki Kazâsı'nda iskân etdirilen elli dört hâne Dağıstan ahalisi kazâ-i mezkûr arazisinin adem-i vüs'ati ve livâ-i mezbûr dahilinde vâki' nefsi-i Biga ve Dimetoka kazâları arazisinin elverişli bulunması cihetiyle mezkûr Biga Kazâsı'na nakl ile orada iskânlarını istidâ etmekde olmalarıyla bu bâbda ümerâsının mukaddemâ vukû bulan istidâları üzerine ümerâ-yı merkûmeden yedi hânenin mezkûr Biga Kazâsı'na nakillerine ruhsat verilmiş olduğundan diğerleri dahi ümerâ misillü mezkûr Biga Kazâsı'na nakil ve iskânlarını istidâdan hâlî olmadıkları ve kazâeyn-i mezkûreyin arazisi oldukça vâsi' olarak bunların dahi nakillerine ruhsat verilmesine be's olmadığı beyânıyla icra-yı iktizâsına mahallinden bâ-mazbata istizân olduğu Muhâcirîn Komisyonu reisi devletlü paşa hazretleri cânibinden bâ-tezkire ifade olunmasına ve keyfiyet Meclis-i Âlî-i Tanzimat'a lede'l-havale bunların ol vechile nakillerine ruhsat itâsı lâzım geleceği meclis-i mezkûrdan dahi ifade kılınmış olmağla ber-minvâl-i muharrer ifâ-yı muktezâsı husûsuna himmet eylemeleri siyâkında şukka.

Muhâcirîn Komisyonu Reisi Devletlü Hâfız Paşa Hazretleri'ne Zeyl

Müfâd-ı iş'âr-ı vâlâları ma'lûm-ı senâverî olmuş mezkûr hânelerin ol vechile nakil ve iskânlarına ruhsat itâsı hakkında tastîr olunan tahrirât leffen taraf-ı düstûrîlerine isbâl kılınmış olmağla icabının icrası husûsuna himmet buyurmaları siyâkında terkîm-i zeyle ibtidâr kılındı.

8 Şaban sene 1277 / [19 Şubat 1861]

[illegible]

**ÇERKES MUHACİRLERİN MENTEŞE'DE USULÜNCE
YERLEŞTİRİLMELERİNDEN MEMNUNİYET DUYULDUĞU**

Çerkes muhâcirlerin Menteşe'de yerli halk ve devlet memûrlarının
gayretleriyle yerleştirilmelerinden dolayı duyulan memnuniyeti
ifade etmek üzere Menteşe kaymakamlığına hitâben
Sadâret'ten tahrirât yazılması

12 Mart 1861

Muhâcir Komisyonu Reisi Devletlü Hâfız Paşa Hazretleri'ne

Devletlü efendim hazretleri,

Mukaddemâ izâm olunan otuz iki hâne muhâcirîn-i Çerâkise'nin ne sûretle
iskân ve îvâ olunduklarına dair Menteşe kaymakamının vârid olan şukkası
manzûr-ı devletleri buyurulmak üzere melfûf mazbata ile beraber leffen irsâl
kılınmış olduğu beyânıyla tezkire-i senâveri terkîm kılındı.

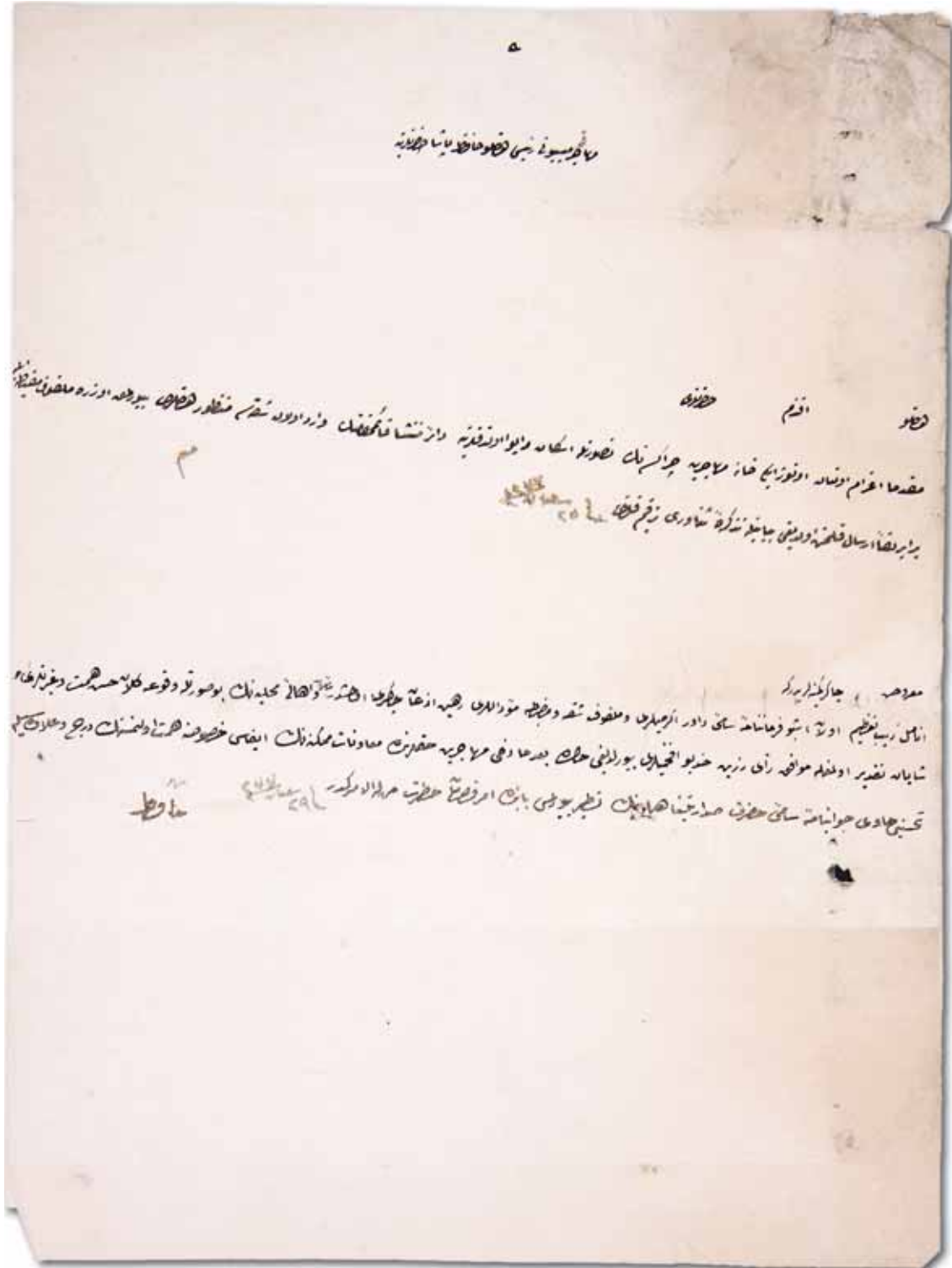
Fî 25 Şaban 1277

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Enâmil-i zîb-i ta'zîm olan işbu fermânnâme-i sâmi-i dâver-i ekremîleri ve
melfûf şukka ve mazbata müeddâları rehîn-i iz'ân-ı çâkeri olmuştur. Memûrîn
ve ahali-i mahalliye'nin bu sûretle vuku'a gelen hüsn-i himmet ve gayretleri
şâyân-ı takdir olmağla muvâfık-ı re'y-i rezîn-i hıdîv-i efhamileri bulunduğu
halde ba'demâ dahi muhâcirîn haklarında muâvenât-ı mümkünenin ifâsı husû-
suna himmet olunmasının derc ve ilavesiyle tahsini hâvî cevab-nâme-i sâmi-i
hazret-i Sadâret-penahîlerinin tasfîr buyurulması bâbında emr u fermân hazret-i
men lehü'l-emrindir.

Fî 29 Şaban 1277 / [12 Mart 1861]

Hâfız

A. MKT. NZD, 345/99

**ÇORUM'DA İSKÂN EDİLEN ÇERKESELERE YAPILAN MÜDÂHALENİN
ÖNLENMESİ**

Ankara'da Çorum kazâsına iskân edilen Çerkes muhâcirlere tahsis edilen yerlere Karasu mevki'inde yerli halk tarafından yapılan müdâhalenin engellenmesi

21 Mayıs 1861

Makam-ı Âlî-i Cenâb-ı Sadâret-penâhî'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Muhâcirîn-i Çerâkise'den ve Besni kabilesinden ve Bekir Bey takımından olup mukaddemce li-ecli'l-iskân Ankara Eyaleti dahilinde vâki' Çorum kazâsına sevk olunmuş olan kırk sekiz hâne nüfusunun kazâ-i mezkûra tâbî' arazi-i hâliyeden olan Karasu nâm mahalde iskân ve îvâları mahallî meclisinde karar verilip kendileri dahi orada iskâna muvâfakat etmiş oldukları halde bî-vech civarında vâki' ahali-i sekene taraflarından müdâhale olunduğundan men'iyile kendilerinin bir an evvel iskân ve tavnîleri zımnında mîr-i mûmâileyhin biraderi Âdil Bey tarafından itâ olunan arzuhal manzûr-ı mekârim-nüşûr-ı hıdîv-i âzamileri buyurulmak üzere leffen takdim-i pîşgâh-ı sâmi-i dâver-i efhamileri kılınmış olmağla müdâhale-i vâkı'a bî-vech ise men'iyile muhâcirîn hakkında bu kere karargâr olan usûl-i cedîdenin bi'l-etraf derciyle ona tevfiikan bunların bir an evvel iskân ve îvâlarına itina olunması zımnında eyalet-i mezkûre mutasarrıfı saâdetli paşa bendelerine hitâben bir kıt'a emirnâme-i sâmi-i hazret-i Sadâret-penâhîlerinin tastîri muvâfık-ı re'y ve irâde-i aliyye-i âsafâneleri buyurulur ise ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 11 Zilkâde sene 1 277 / [21 Mayıs 1861]

Hâfız

4

مقام عاقل جواب صد عیال

معروضه حکم کلمه لر بریدم
 در جبهه جوارک و در بستی نید سنده و بکربک حاقه نه اولوب مقصدی بوجمل اسکانه نقد بالائی راخته واقع جوم فضته سودا و نه اولوب قریب
 نقضت قضا مذکوره نفع اراضی حالیه و در اولاده قریه صونام مکرده کلاه و ابوالری علی مجله قرار و بریلوب کند و لی دخی و زاده الحاقه مذ
 انجبه اولادلی حالک بیوجوانی واقع اها اسکند خیر لوله مدخه اولد بقصد نه مضله کند و لر بک برانه اول کلاه و نو طبدی قریه مدیون الی
 بادی عادل بک طرف نه اعصه اولما نه عرضال منظر مکارستور خدیو اعطید بیو طقه اوزه نقا نقد سیم کلاه سمنی داور خدیو قریه اولما
 مدخه واقع بیو طالس مضیه در جبهه حقد بکره قرار کیر اولما حول جبهه نیک با لاطراف در جبهه اکا توفیق بونفرت برانه اول کلاه و ابوال
 عتقا و نه حقد بکانت مذکوره تصرف مداد و ابو با سینه لریم خدیو بار طقه ارضه مذست حقد حادینا هیدر با قریه اولما قریه اولما حقد
 حقا و نه حقد بکانت مذکوره تصرف مداد و ابو با سینه لریم خدیو بار طقه ارضه مذست حقد حادینا هیدر با قریه اولما قریه اولما حقد

A. MKT. NZD, 353/44

**TAMAN İSKELESİ'NDEN SAMSUN'A GELEN ÇERKES MUHACİRLERİN
SİVAS'A GÖNDERİLDİKLERİ**

Taman İskelesi'nden Samsun'a gelen Çerkes muhâcirlerinden Kabartay Kabilesi'nin dilekçeleri üzerine Amasya yoluyla Sivas'a gönderilmek üzere bulundukları, bunların yol masraflarıyla diğer harcamalarını gösteren defterin hazırlanarak gönderileceği ama bundan sonra gelecekleri haber alınan kalabalık muhâcir grupların nerede iskân edileceklerinin merkezden sorulduğu

6 Ağustos 1861

Meclis-i Livâ-i

Canik

Numara: 3

Huzur-ı Ma'alî-mevfûr-ı Hazret-i Vekâlet-penâhî'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Rusya memâlikinden Taman İskelesi'nden Ömer Paşa nâm vapur ile târîh-i arıza-i kemteriden bir gün evvelce doğruca Samsun İskelesi'ne vürûd eden Kabartay Kabilesi'nden Canbulat ve Peşmaf Bey takımlarından zükûr ve inâs ve kebîr ve sagîr bin nüfusun tedârik edilen münasib yerlere yerleştirilerek sâye-i makderet-vâye-i hazret-i mülûkânede emr-i istirahatleri vesâil-i mümkinesi istihsal olunmuş ve diğer bir vapur ile de yedi yüz kadar nüfusun buraya gelmek üzere idüğünü ve bunlardan başka bir hayli muhâcir daha geleceğini mîr-i mûmâileyh ifade ve kendilerinin takımları ile ma'an bundan akdemce Sivas Sancağı'nda iskân etdirilen kabileleri nezdinde yerleşmek üzere bir saat akdem mahall-i mezkûra gönderilmelerini istidâ etmiş olmağla eğerçi evvel emirde bi'l-istizân irâde-i aliyye-i hıdv-i efhamileri şeref-sünûhuna değin bunların burada tevkifleri tasavvur olunmuş ise de geriden gelmek üzere bulundukları rivâyet olunan muhâcirlerin külliyetlice idüğü anlaşılıp arz ve beyâna hâcet olmadığı üzere Samsun bir ufak iskele olmasıyla yersizlikten dolayı emr-i istirahatleri müşkil olacağından ve bu misillü gelen muhâcirinin meşakkat ve zarûret çekdirilmeyerek hemen istedikleri mahallerde emr-i iskânları vesâil-i

seri'asının istikmâli mukaddem ve muahhar merhamet-efzâ-yı sünûh ve sudûr buyurulan irâde-i hazret-i Vekâlet-penâhîleri iktizâ-yı âlîsinden bulunduğundan bunların dahi derdest terkîm olan nüfus defterlerinin hitâmında emsâlleri misillü muhtaclarına yarımşar okkadan nân-ı azîz bahâsı olarak yevmiyelerinin mal sandığından tesviyesiyle ve nisvân ve sıbyân ve ahmâl ve eskâlleri için muktezî araba ve hayvanâtın tedârikiyle Amasya tarîkıyla Sivas cânibine izâmlarına mübâderet ve mârru'z-zikr terkîm etdirilen defterlerin dahi takdimine müsâra'at kılınacağı ve bundan böyle gelecek muhâcirlerin dahi istedikleri mahallere gönderilip gönderilmemeleri hakkında her ne vechile emr u fermân-ı sâmilere isabet-efzâ-yı sünûh ve sudûr buyurulur ise muktezâ-yı celîli üzre harekete müsâberet olunacağı muhât-ı ilm-i âlem-ârâ-yı âsafâneleri buyuruldukda ol bâbda ve kâtibe-i ahvâlde emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 9 Muharrem sene [1]278

**Mutasarrıf-ı Livâ-i
Canik
İsmail Kâmil**

Bâb-ı Âlî
Daire-i Umûr-ı Dahiliye
Aded: 29

*

Muhâcirîn Komisyonu Riyâset-i Celîlesi'ne

Devletlü efendim hazretleri,

Taman İskeleyi'nden Ömer Paşa nâm vapur ile Samsun'a vürûd etmiş olan Çerkes muhâcirlerinden ve Kabartay Kabilesi'nden Canpolat ve Peşmaf takımının istidâları vechile Amasya tarîkıyla Sivas'a sevk ve izâm olunmak üzere bulundukları ve masârıf-ı seferiye vesâirelerinin mikdârını mübeyyin defterinin bi't-tanzim gönderileceği beyânıyla geriden vürûdları istihbar olunan muhâcirinin ne tarafa irsâlleri lâzım geleceği suâline dair Canik mutasarrıfı saâdetli paşa hazretlerinin tevârüd eden tahrirâtı manzûr-ı vâlâları buyurulmak üzere leffen irsâl kılınmış olmağla bi'l-mütâlaa cevab yazılmak üzere icabının iş'ârıyla mezkûr tahrirâtın îadesi husûsuna himmet buyurmaları siyâkında tezkire-i senâverî terkîm kılındı.

Fî 27 Muharrem sene 1278

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Müfâd-ı emr u iş'âr-ı sâmi-i hazret-i Sadâret-penâhîleriyle melfûf tahrirât müeddâsı rehîn-i ikân-ı çâkerî olmuşdur. Muhâcirîn-i merkûmeden vürûd edenlerin evvel emirde pasaportları alınarak komisyona irsâliyle istidâları vechile hemen Sivas cânibine vürûdu mervî olanların dahi hîn-i vürûdlarında ne mahalli istek ederler ise oraya sevk ve izâmlarıyla iskânlarını mutazammın emirnâme-i sâmi-i vekâlet-penâhîleri tastîr buyurulmak üzere keyfiyetin iş'ârını ve komisyonca dahi sebt-i cerîde olunması için me'vâ-yı kadîmleriyle kabilelerinin isim ve şöhetlerini ve mikdâr-ı nüfuslarını mübeyyin defterlerinin irsâlini âmir cevabnâme-i aliyye-i hıdîv-i âzamileri tastîri tezekkür kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

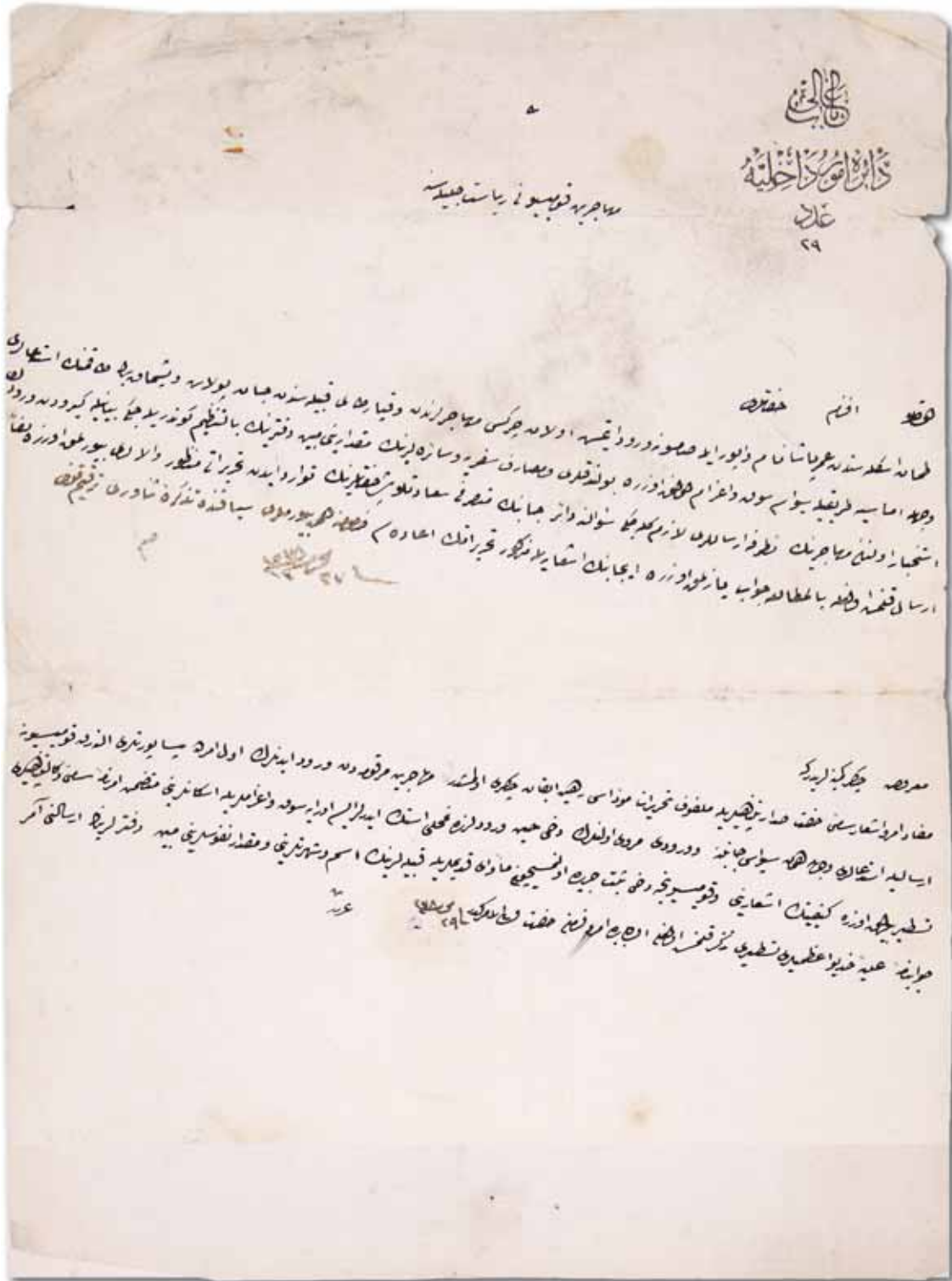
Fî 29 Muharrem sene [1]278 / [6 Ağustos 1861]

İzzet

حضرت معالیہ نور حفیظہ و کاتبہ

 $\frac{2}{5}$ [illegible]

A. MKT. NZD, 361/86

**İZMİT'İN ÇEPNİ KÖYÜNDE MUHACİR İSKANINA ELVERİŞLİ
YERLERİN BULUNDUĞU**

İzmit'e bağlı Çepni köyünde Çerkesistan'dan gelecek muhâcirler için karar-
laştırılan yerde Kırım Bahçesaray'dan gelen muhâcirler bulunduğundan
iskâna uygun yer olmadığı hakkındaki bilginin Defterhâne
kayıtlarınca doğrulanmadığı

7 Ağustos 1861

63

İzmid Kaymakamı Mustafa Efendi Hazretleri'ne

*Cevabnâme yazıldıktan sonra
saâdetli beylikci beyefendi
hazretlerine itâ buyurulması.*

Yazıldı fi 28 Muharrem

Çepni karyesinde bulunan araziye Çerkesistan'dan gelecek otuz hâne
muhâcirinin iskânı mukarrer olduğu halde her nasılsa Bahçesaray muhâcir-
lerinden bir takımı irsâl kılınmış olduğundan karye-i merkûmede Çerkeslerin
iskânına başka yer ve mahal olmadığı cevaben vârid olan mazbatada beyân ve
iş'âr olunmuş ise de Defter Emanet-i behiyyesiyle olan muhâbereye nazaran
mahall-i mezkûrede daha muhâcir iskânına elverişli yerler olduğu anlaşıldığın-
dan ve işbu otuz hâne dahi gelmek üzere idüğü rivâyet olunduğundan ba'd-ezîn
mahall-i mezbûra diğer muhâcir gönderilmeyerek zikr olunan Çerkeslerin
vürûdunda yanlarına memûr-ı mahsûs terfîkiyle mahall-i mezkûra izâmı
komisyon-ı mahsûsla bi'l-muhâbere kararlaştırılmış ve keyfiyet ol vechile
cerîde-i mahsûsasına dahi kayd etdirilmiş olmağla icabının hüsn-i icrası husû-
suna himmet eylemeleri siyâkında şukka.

30 Muharrem 1278 / [7 Ağustos 1861]

**ÇERKES MUHACİRLERİNİN İZMİT VE BOLU CİVARINDAKİ SAFERİYE
ÇİFTLİĞİ'NE YERLEŞTİRİLMELERİ**

Köle ve azatlıları ile birlikte göçe hazırlanan Çerkes muhâcirlerin İzmit ve Bolu civarındaki Seferiye Çiftliği veya durumlarına uygun istedikleri diğer bir yerde iskân edilmeleri için ilgili kaymakamlıklara hitâben emir yazılmasının uygun görüldüğü

18 Eylül 1861

64

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Abd-i ahkarları hakîr-i eberleri Çerkes muhâcirlerinden olup Hacı Yakub Bey ve Hacı Hüseyin ve Mustafa ve maiyyetimizde gulamlarımız ile yüz elli göç iskân edecek adamlar ile burada vekilleri dahi mevcut olup cümlemiz birlikde İzmid Seferiye Çiftliği nâm mahalli görüp cümlemiz o mahalli tensib görür isek o mahalli olmadığı sûretde kezâ o civarlarda hâlimize cespân bir mahalli beğenildiği halde iskân eylemekliğimiz için bizlere teşkil olan komisyonumuz tarafına havale buyurularak abd-i ahkarlarına nizâmı vechile İzmid kaymakamı tarafına tekidlice bir kıta emr-i sâmi inâyet ve ihsân olunması niyâzımız bâbında ve her halde lutf ve ihsân efendimindir.

Fî 11 Rebiülevvel sene [12]78

Mustafa

El-Hâc Hüseyin

Afah Yakub

*Muhâcirîn Komisyonu
cânibinden iktizâsı ifade olunmak
buyruldu.*

Fî 10 Ra. sene [12]78

İşbu arzuhalde Çerâkise'den Mustafa ve Hacı Hüseyin ve Afah Yakub nâm kimesneler memleketlerinde bulunan köle ve müteallikât-ı sâirelerinden ibaret olarak yüz elli hâne nüfusunun müteheyî'i muhâceret bulunduğundan iskânlarına münasib mahal irâe ve tehyî'esi için evvelce kendilerinin geldiklerinden bahisle cümlesi birlikde iskân olunmak üzere Seferiye Çiftliği'ni ve uyamadığı sûretde o civarda hallerine münasib diğer mahalli gezip görmek üzere gönde-

rilmelerini istidâ etmiş olduklarından ve o havâli İzmid ve Bolu sancakları miyânında bulunduğundan livâeyn-i mezkûreyn dahilinde olan hâli ve münasib mahallerin irâesiyle intihâb eyledikleri mahalde iskân olunmak üzere keyfiyetin bâ-mazbata iş'âr olunması husûslarını âmir İzmid ve Bolu kaymakamlarına hitâben iki kıt'a emirnâme-i sâmi-i hazret-i vekâlet-penâhileri tastîri bâbında emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 11 Rebîülevvel sene [12]78

Muhâcirîn Komisyonu

*

İzmid ve Bolu kaymakamlarına

Muhâcirîn-i Çerkes'den Mustafa ve Hacı Hüseyin ve Afah Yakub nâm kimesnelerin memleketlerinde bulunan köle ve müteallikât-ı sâireleri yüz elli hâne nüfusdan ibaret oldukları halde müteheyi'-i muhâciret olduklarından kendilerinin Seferiye Çiftliği'nde veyâhûd diğer bir münasib mahalde iskân olunmaları hakkında vukû bulan istidâları üzerine keyfiyet Muhâcirîn Komisyonu Riyâseti'ne lede'l-havale bunlar o tarafa izâm olunacağından mezkûr Seferiye Çiftliği'ni ve uyamadığı sûretde o civarda hallerine münasib ve iskânlarına elverişli diğer mahalleri gezip görmek üzere İzmid ve Bolu sancakları dahilinde bulunan hâli ve münasib mahallerin yanlarına münasib adamlar terfikiyle irâesi ve intihâb eyledikleri mahalde iskân olunmak üzere keyfiyetin iş'âr olunması lâzım geleceği Muhâcir Komisyonu Reisi devletlü paşa hazretleri tarafından bâ-ilâm ifade olunmuş ve keyfiyet Bolu kaymakamına dahi bildirilmiş olmağla ber-minvâl-i muharrer icabının icrasıyla keyfiyetin iş'ârı husûsuna himmet eylemeleri siyâkında şukka.

Fî 13 Rebîülevvel sene [12]78 / [18 Eylül 1861]

ازمید و بون فامخفند

مهرجند جركم مطفف و مهرجه و افاف بيقوب نهم كنه درك مملكتنه بوضه
 سوره عبادنه بويكده اوفته هان نهي بوفته
 كوله و متعلقه سازه بوز ايع خانه نص سندن نصير خفكده و بغير ديكه
 اوقطردنه اسنه / اوقطردنه ادرينه / اوقطردنه ادرينه
 بر محمد اكاده و نصي خفده اسنعا اوقطردنه كيفه مهر قوبسونه پاسته
 اوقطردنه ادرينه / اوقطردنه ادرينه / اوقطردنه ادرينه
 دوي استول بوندر نصير خفكده و اوج مدني صورت او جورم جلاديه نصيب
 داسانه ادرينه / اوقطردنه ادرينه / اوقطردنه ادرينه
 ديكه مملكت كوزوب كورمك اوزره ازميد و بون سندن و افاف بوضه حاما
 اوقطردنه ادرينه / اوقطردنه ادرينه / اوقطردنه ادرينه
 و نصيب مملكت ازان سله رانجا ب ابدكده محمد اكاده اوقطردنه
 اوقطردنه ادرينه / اوقطردنه ادرينه / اوقطردنه ادرينه
 اوزره كيفه اشعار اونس لاسم كده چك مهر قوبسونه بوضه
 چرا اعلام / اوقطردنه ادرينه / اوقطردنه ادرينه
 بشفقه لافنده افاف اونس اوقطردنه برفعل محمد ايجانبه
 اوقطردنه ادرينه / اوقطردنه ادرينه / اوقطردنه ادرينه
 اوقطردنه ادرينه اشعار بوضه هان ايامه سندن

A. MKT. DV, 202/41

**DAĞISTAN MUHACİRLERİNİN URFA CİVARINDA İSKÂN EDİLMEK
İSTEKLERİNİN YERİNE GETİRİLMESİ**

Urfa civarında iskân edilmek isteyen Dağıstan muhâcirlerinden ellerinde fakirlik pusulası bulunanlara günlük yiyecek bedeli verilmek sûretiyle güzelce yerleştirilmeleri için Haleb valisi, İskenderun müdürü ve Urfa mutasarrıfına hitâben gereken emirlerin gönderilmesi

29 Eylül 1861

65

Muhâcirîn

Komisyonu

Aded: 159

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Dağıstan muhâcirlerinden ve Hoca Hisar Efendi takımından on üç hâne kırk üç nüfus Urfa cânibinde iskân etdirilmeleri husûsunu istidâ etmiş olmalarıyla bunlar mahall-i mezkûrda iskân etdirilmek üzere İskenderun İskelesi'ne sevk ve izâm olunacaklarından ve kendileri şâyân-ı muhterem kavimden olduklarından ber-mûceb-i talimât-ı seniyye hüsn-i iskân ve îvâlarıyla husûl-i iskânlarına değin yedinde fukara pusulası bulunanlara yevmî yarımşar kıyye nân-ı azîz veya bedelinin itâ ve iâne-i mümkinenin icrasıyla ashâb-ı hayr ve servete dahi teşvikât ifâ olunmasını mutazammın Urfa mutasarrıfı saâdetli paşaya ve müreffehen imrâr ve izâmları hakkında dahi Haleb valisi devletlü paşa hazretleriyle İskenderun müdürüne hitâben iktizâ eden evâmirnâme-i sâmiye-i hazret-i Sadâret-penâhîlerinin tastîr buyurulması bâbında emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 24 Ra. sene [1]278 / [29 Eylül 1861]

İzzet

[illegible]

علا ۱۵۵

102

A. MKT. NZD, 369/2

**DAĞISTAN MUHACİRLERİNİN HARPÜT CİVARINDA
YERLEŞTİRİLMESİ**

Sivas'ta geçici olarak ikâmet ettirilen otuz hânelik Dağıstanlı Tekay kabilesi
muhâcirlerinin Harput civarında yerleştirilerek çocuklarının Harput İdadi
Mektebi'ne kaydolunması isteklerinin kabul edildiğine dair

9 Ekim 1861

66

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Tekay kabilesinden Dağıstan muhâcirlerinden olup Dersaâdet'e nakl ve hicret ve bu taraftan Sivas cânibine gönderilmiş ve yedi mâhdan beri Sivas cânibinde müsâfereten ikâmet üzre olup nizâm-ı cedîd üzre Harput Eyaleti tarafına nakl-i hâne ve azîmet edeceklerimizden nakillerimize ruhsat verilmesine dair Sivas Eyaleti Mutasarrıfı'na başka ve Harput Eyaleti dahilinde beğendiğimiz mahalde iskân olunmak üzere otuz hâne mîkdârı muhâcirînin evvel-be-evvel iskânına dair Harput Mutasarrıfı'na başka ve on iki ve on üç yaşında iki nefer evlâdlarım olup bunların dahi Dersaâdet veyâhûd Sivas ve Harput câniblerinde olan mekâtib-i idâdiye-i şâhânenin birine dehâlet olunmak ve ol vechile sâye-i şâhânede hüner ve marifet tahsil olunmak üzere icabının icrasına dair ber-vech-i niyâz emirnâme-i sâmilere tastîri husûsuna müsâade-i aliyyeleri erzân buyurulmak bâbında emr u fermân hazret-i veliyyü'l emrindir.

Fî 17 Zilkâde sene [12]77

**Mir Ufucuk kabile-i Tekay
Muhâcirîn-i Dağıstan**

*Muhâcir Komisyonu reisi
devletlü paşa hazretleri
iktizâsına himmet buyurular
deyu buyruldu
Fî 18 Za. sene 1277*

Sahib-i arzuhal Mir Ufucuk nâm kimesne otuz hâne nüfusdan ibaret oldukları halde mukaddemce li-ecli'l-iskân Sivas cânibinden sevk ve izâm olunarak ol tarafta müsâfereten ikâmet etmekde iseler de kendilerinin Harput cânibine

nakl ve izâmlarıyla orada usûl-i cedîde üzere bi'l-iskân iki nefer çocuklarının Dersaâdet veyâhûd Sivas ve Harput mekâtib-i idâdiyesi şâkirdânı zümresine ilhâkı husûsunu istidâ etmiş ve komisyonca lede't-tezekkür Harput tarafında bunların iskânlarına elverişli hâlî mahaller bulunacağından usûl-i mukarrere-i cedîdenin iş'ârıyla ona tevfikân orada iskân ve îvâları zımında Harput ve müreffehen nakl ve izâmlarına itina ve dikkat olunması emrinde dahi Sivas mutasarrıflarına hitâben iki kıt'a emirnâme-i sâmi-i hazret-i Sadâret-penâhîlerinin tastîr buyrulması muvâfık-ı re'y ve müsâade-i aliyye-i hıdv-i âzamileri buyrulur ise ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 19 Zilkâde sene [1]277

Muhâcirîn Komisyonu

*

Harput Mutasarrıfı Veysi Paşa ile Sivas Mutasarrıfı Ahmed Paşa'ya

Dağıstan muhâcirlerinden ve Tekay kabilesinden olup mukaddemce li-ecli'l-iskân Sivas cânibine sevk ve izâm olunmuş ve müsâferet sûretiyle ikâmet etdirilmekte bulunmuş olan otuz hânenin Harput cânibine nakl ve izâm olunarak oralarda münasib bir mahalde iskânlarıyla iki nefer çocuklarının dahi mahallî mekteb-i idâdiyesi şâkirdânı silkine idhali Mir Ufucuk nâm kimesne tarafından istidâ olunmuş ve Muhâcirîn Komisyonu Riyâseti'yle bi'l-muhâbere iş'âf-ı istidâları münasib görüldüğü beyân ve ifade olunarak bunların Harput'a izâmları Sivas Mutasarrıfı saâdetli paşaya bildirilmiş olmağla muhâcirîn hakkında bu defa ittihâz olunup karîben iş'âr olunacak olan ahvâle tevfikân bunlar hakkında dahi muâmele-i lâzîminin icrasıyla beraber mezkûr çocukların mekteb-i mezkûra ilhâkı husûsuna himmet eylemeniz siyâkında şukka.

[Dağıstan muhâcirlerinden ve Tekay kabilesinden olup mukaddemce li-ecli'l-iskân Sivas cânibine sevk ve izâm olunmuş ve müsâferet sûretiyle ikâmet etdirilmekte bulunmuş olan otuz hânenin] Harput'da iskânları istidâsında oldukları komisyon-ı mahsûs'da ifade olunmuş ve keyfiyet Harput Mutasarrıfı saâdetli paşaya bildirilmiş olmağla merkûmların azîmetine irâe-i ruhsatla müsterihan mahall-i mezbûra izâmları husûsuna himmet eylemeleri siyâkında şukka.

Fî 4 Zilhicce sene [1]277

*

Meclis-i Livâ-i Harput**Numara****24***Makam-ı âlî-yi Sadâret-i uzmâ'ya*

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Dağıstan muhâcirlerinden ve Tekay kabilesinden olup mukaddemce li-ecli'l-iskân Sivas cânibine sevk ve izâm olunmuş ve müsâferet sûretiyle ikâmet etdirilmekte bulunmuş olan otuz hânenin Harput cânibine nakl ve izâm olunarak münasib bir mahalde iskânlarıyla iki nefer çocuklarının dahi mahallî mekteb-i idâdiyesi şâkirdânı silkine idhali Mîr Ufucuk tarafından istidâ ve bunların Harput'a izâmları Sivas Mutasarrıfı saâdetli Ahmed Paşa'ya iş'âr ve inbâ olunduğu beyân-ı âlîsiyle muhâcirîn hakkında ittihâz buyurulup karîben iş'âr olunacak usûle tevkifân bunlar hakkında dahi muâmele-i lâzîmenin icrasıyla beraber mezkûr çocukların mekteb-i mezkûra ilhâkı fî 21 Zilhicce sene [1]277 tarihiyle tastîr ve tesyâr buyrulup Çermik'e tâbî' Hamran nahiyesinde fî 17 S. sene [1]278 tarihinde hâme-ârâ-yı ta'zîm ve terkîm olan emirnâme-i sâmide emr u fermân buyurulmuş olmasıyla ve mîr-i mûmâileyh dahi ba'dehû hanehâ-yı merkûmeyi celb etmek ve irâe olunacak mahalli evvel emirde müşâhede eylemek üzere nezd-i âcizîye gelmiş bulunmasıyla icab edenlerle bi'l-müzâkere hanehâ-yı merkûmenin Malatya Kazâsı havâlisinde iskânları tasvib ve tensib olunarak ol bâbda kazâ-yı mezkûr müdür ve meclisine tahrirât-ı mahsûsa tastîr ve memûr-ı mahsûs tayiniyle mîr-i mûmâileyhle beraber tesyîr kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 19 Saferü'l-hayr sene [1]278

Mutasarrıf-ı Eyalet-i Harput**Mehmed**

*

Bâb-ı Âlî
Daire-i Umûr-ı Dahiliye
Aded
98

Muhâcirîn Komisyonu Riyâset-i Celîlesi'ne

Devletlü efendim hazretleri,

Dağıstan muhâcirlerinden ve Tekay kabilesinden olup Sivas'dan Harput cânibine gönderilecek olan otuz hânenin Malatya Kazâsı havâlisinde tavgînleri kararlaştırılmış idüğü ifadesine dair Harput Mutasarrıfı saâdetli paşa tarafından cevaben vârid olan tahrirât manzûr-ı vâlâları buyrulmak üzere leffen irsâl kılınmış olduğu beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı.

Fî 3 Rebîulâhîr sene 1278

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Müfâd-ı emr u irâde-i aliyye-i hazret-i Sadâret-penâhîleriyle melfûf tahrirât müeddâsı rehîn-i ikân-ı çâkerî olmuş ve muhâcirîn-i merkûmenin mezkûr Malatya Kazâsı havâlisinde tavgînlerinin kararlaştırılması ayn-ı isabet olup hemen mahall-i mezkûrda sürat-i hüsn-i iskân ve îvâları ve talimât-ı cedîde ahkâmına mürâcaatla tesviye-i husûsâtlarını âmir cevabnâme-i sâmi-i cenâb-ı vekâlet-penâhîleri tastîri bâbında emr u fermân hazret-i men lehül-emrindir.

Fî 4 Rebîulâhîr sene [1]278 / [9 Ekim 1861]

İzzet

فریفته مهره دیسی شید سوی مهره احمد شیه

دانشنامه مهاجران و تقای قبیله سده اولوبه مقدمه لاجل اسکانه سوی جفته سوه
 و اعزام هله و مسافت موریتو اقامت اندر یکنده بولنه اولاره اونور خانه نل
 خربت جفته نقل و اعزام اوله ره اورا رده مناسب برنده اشکله ابله نفوس
 رض معنای اعدایه شاکردان سلنه ادخاله بید و قوه و نه نه نه نه نه نه نه
 اولنه و مهاجره قویو ریاسته بالخا بره اسفان اشکله مناسب کونیکه یانه
 هزاره بوندن خربت اشکله سوی مهره سادانو بیا شیه بیدر لسه هله
 مهاجره هقه بودنه اتحاد اولوب قریبا اشکله هله لاره اصوله توقفا
 بوند هقه رض مهره لاره نل اجاسد بربر زهر جو بوندن معنای لاره
 فریفته هقه ابله سقه نه

فریفته اشکله استعاده اولدی قویو نه فریفته افاده هله و قیبه فریفته
 مهره سادانو بیدر لسه هله رقتدن عقیقه لاره رضه صریحاً عمل
 فریفته اشکله فریفته هقه اشکله سیه نه

[illegible]

A. MKT. MHM, 760/109, A. MKT. NZD, 371/36

**BİGA SANCAĞI'NDA İSKÂN OLUNAN DAĞISTAN MUHACİRLERİNİN
ERZURUM, KARS VE MUŞ'A GİTME İSTEKLERİ**

Dağıstan halkından olup Biga Sancağı'nda iskân olunan muhâcirlerin kendi-
lerinin soğuk ülke insanları oldukları ve buranın mevsimiyle
uyuşamadıklarından bahsederek Erzurum, Kars ve Muş'ta
yerleştirilen hemşehrilerinin yanına gitme istekleri

14 Ekim 1861

67

Muhâcirîn Komisyonu

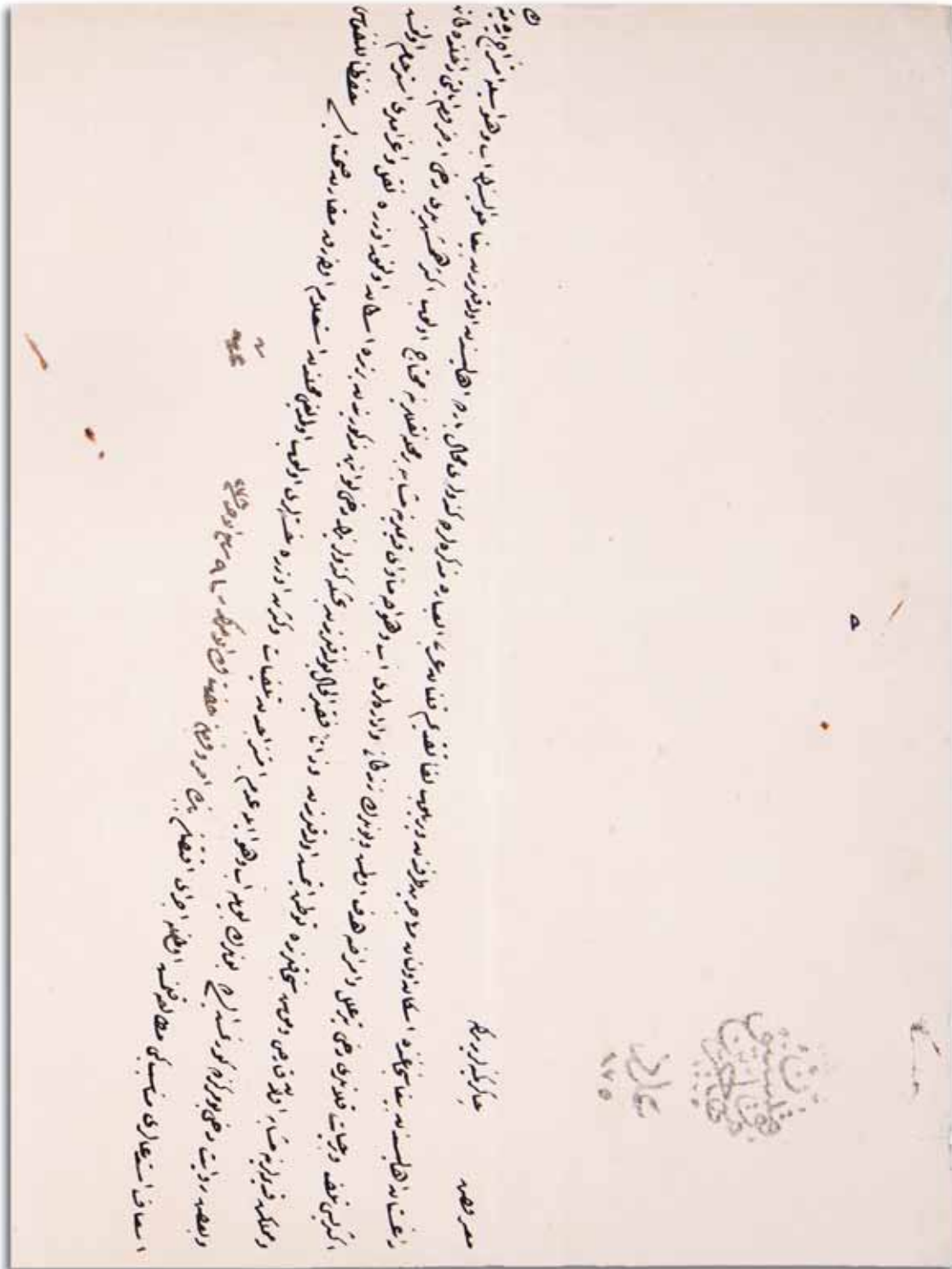
Aded

175

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Dağıstan ahalisinden Biga Sancağı'nda iskân olunan muhâcirîn tarafından
verilip leffen takdim kılınan arabıyyü'l-ibare müzekkirelerde kendileri mahall-i
bâride ahalisinden olduklarından Biga havâlisinin âb u havasıyla imtizâc ede-
meyerek ekserisi telef ve ber-hayat kalanları dahi tîr-i ilel ve emrâza hedef
olmuş ve bunların zindegân ve idareleri âb ve hâce-i me'vâ-yı kadîmelerine
müşâbih bir mahalle nakillerine muhtac olup ekser hemşehrileriyle dahi
Erzurum Eyaleti dahilinde kâin ve memleket-i kadîmelerine müşâbih olan Kars
ve Muş sancaklarında tavattun etmiş olduklarından ve zaten fakîrü'l-hâl bulun-
duklarından bahisle kendilerinin dahi livâeyn-i mezkûreynden birinde iskân
olunmak üzere nakil ve izâmları istirham olunmuş ve bazı rivâyet dahi bu
merkezde görünmüş ise de bunların böyle âb u havasıyla adem-i imtizâcdan
telefîyât ve kesret üzere hastaları olup olmadığı mahallinden istilâm olunarak
mukârin-i sıhhat ise hıfzen li'n-nüfus is'âf-ı istidâları münasib gibi mütâlaa kılın-
mış olmağla icra-yı iktizâsı bâbında emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 9 Rebîülâhir sene [1]278 / [14 Ekim 1861]

A. MKT. NZD, 372/31

**ÇERKES, ŞEKİ VE ŞİRVAN MUHACİRLERİNİN SİVAS, ERZURUM,
İSTANBUL VE MEDİNE'YE GÖNDERİLDİKLERİ**

Çerkes ve Şeki ve Şirvan halkından Rusya vapuru ile Trabzon'a gelen bin yüz yetmiş iki nüfustan bir kısmının Sivas'ta diğer kısmının Erzurum'da bazılarının ise Medine, İstanbul ve Trabzon'da ikâmet etmek isteklerinin yerine getirildiğine dair Trabzon Eyalet Meclisi'nin kararı

30 Ekim 1861

68

**Meclis-i Kebîr-i
Eyalet-i Trabzon**

Makam-ı âlî-yi cenâb-ı Vekâlet-penâhî'ye

Leffen takdim-i pîşgâh-ı sâmi-i cenâb-ı vekâlet-penâhîleri kılınan pusula nâtık olduğu üzere zîr-i cenâh-ı müstelzimü'l- felâh-ı saltanat-ı seniyyeye fer-sûdegî-i çehre-i dehâlet arzusıyla Çerkes ve Şeki ve Şirvan ahalisinden olup bu kere Rusya vapuruna râkiben Trabzon'a tevârüd eylemiş olan bin yüz yetmiş iki nüfus muhâcirinden bin on bir neferi taallukât ve akrabalarının Sivas'da bulunması cihetiyle oraya ve yüz yirmi dört neferi Erzurum cânibinde iskân etmek üzere eyalet-i merkûme tarafına ve yirmi neferi Medine-i Münevvere ve ikisi Deraliyye'ye ve on beş neferi Trabzon'da ikâmet etmek istidâlarında bulunduklarından eğerçi zikr olunan bin on bir neferin kable'l-istizân Sivas'a izâmları hakkında bazı mertebe tereddüd olunmuş ise de muhâcirîn-i merkûmenin sagîr ve sıbyânları ziyâdece olup olunacak istizânın vürûd-ı cevab-ı âlisine değin bir müddet burada iskân olundukları halde iskânlarına lâıykıca mahal bulunamamak cihetiyle bilâhere dûçâr-ı sefâlet olacaklarından başka ileride mevsim-i şitâ takarrüb etmekde olduğundan bir ayak evvel akraba ve müteallikâtlarına muvâsalatı arzu eylediklerinden ve bir müddet tevkif olunsalar dahi nân-ı azîz bedeli hayli masârıf vuku'u derkâr bulunduğundan şu illetler üzerine âcilen izâmları tensib olunarak merkûmun bu kere eyalet-i merkûme cânibine izâm olunmak üzere vapura ırkâben Samsun İskeleyi'ne irsâl kılınmış ve Erzurum tarafına gitmekliğe hâhişker oldukları beyân olunan yüz yirmi dört neferi dahi ber-mûceb-i talimât-ı seniyye bârgir ucûrâtlarının itâsıyla Erzurum'a gönde-

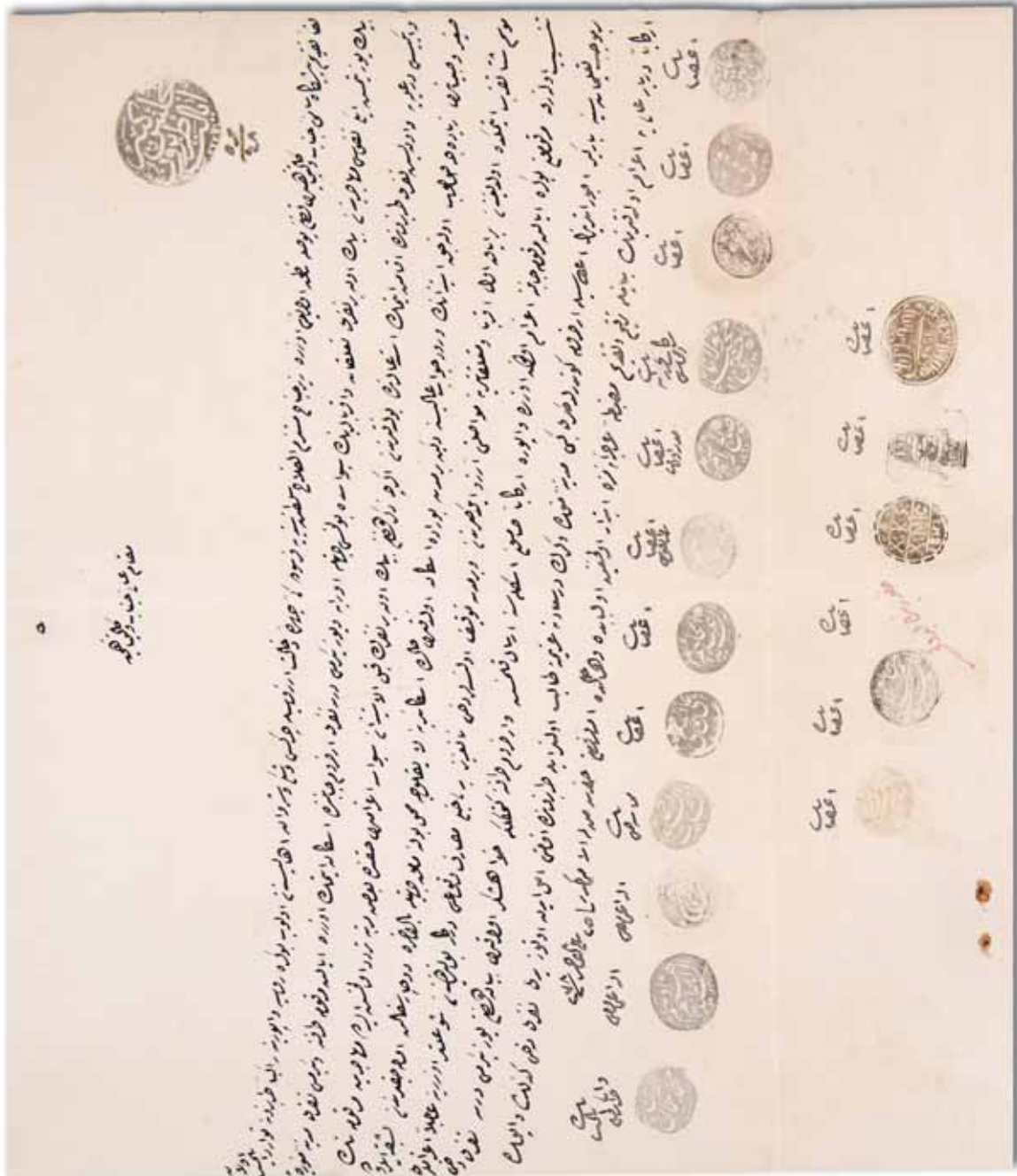
rildikleri gibi Medine-i Münevvere ve gerek Dersaâdet'e azîmete tâlib olanlar ile Trabzon'da ikâmeti emel eden otuz yedi neferi dahi kezâlik vapura irkâben der-bâr-ı âliye izâm olunduklarının beyânıyla terkîm ve takdim-i mazbata-i âcizânemize ibtidâr olunmağın ol bâbda ve her halde emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 25 Rebûlâhir sene [1]278 / [30 Ekim 1861]

Vali-i Eyalet-i Trabzon
Mehmed Cemaleddin
ve diğer vilâyet meclisi azâların mühürleri

*

	Nüfus
Çerkes muhâcirlerinden olup bu kere Trabzon'a bi'l-vürûd vapura râkiben kabileleri orada olması cihetiyle Samsun tarîkıyla Sivas'a izâm kılınan	1011
Şeki muhâcirlerinden olup bu kere Trabzon'a vürûd ile ber mûceb-i talimât Erzurum'a izâm kılınan	124
Şeki muhâcirlerinden olup bu kere Trabzon'a vürûd ile Medine-i Münevvere'ye azîmet edecek olan	20
Şeki muhâcirlerinden olup bu kere Trabzon'a bi'l-vürûd Dersaâdet'e izâm olunan	2
Şirvanlı olup Trabzon'da ikâmetlerini taleb etmiş iseler de ikâmetlerine müsâade buyurulmayarak kezâlik Dersaâdet'e izâm kılınan	15
[Yekûn]	1172

**ANAPA VE ÇERKES MUHACİRLERİNİN HAVASI UYGUN OLAN
BÖLGELERE YERLEŞTİRİLMELERİ**

Anapa ve Çerkes muhâcirlerinin Trabzon'dan Samsun yoluyla Sivas'a gönderilmekten vazgeçilerek Urfa, Diyarbakır ve Van taraflarına yerleştirilmelerinin uygun olacağı

1 Ocak 1862

69

Bâb-ı Âlî

Daire-i Umûr-ı Dahiliye

Aded

185

Muhâcirîn Komisyonu Riyâset-i Celîlesi'ne

Devletlü efendim hazretleri,

Anapa ve Çerkes muhâcirlerinden olup Sivas'da iskân olunmak arzusuyla Trabzon'a gelmiş olan yetmiş dokuz neferin ne sûretle sevk ve izâm kılınmış olduğu ifadesine dair Trabzon vâlisi devletlü paşa hazretlerinin cevaben vârid olan tahrirâtı manzûr-ı vâlâları buyurulmak üzere leffen irsâl kılınmış idüğü beyânıyla tezkire-i senâverî terkîmine ibtidâr kılındı.

Fî 28 Cemâziyelâhir sene 1278

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Zîver-i enâmîl-i tevkîr ve tefhîm olan işbu fermânnâme-i âlî-i Hidiv-i âzami-leri me'âl-i sâmisî ve melfûf tahrirât müeddâsı rehîn-i îkân-ı çâkerânem olmuştur. Tahrirât-ı mezkûre me'âline nazaran bu kere Trabzon'a gelmiş olan yetmiş dokuz nüfusun li-eclîl-iskân Sivas cânibine gönderildiği anlaşılmış olup ancak Sivas Eyaleti'nde muhâcirînin kesret üzere cemiyetlerinden dolayı müceddeden vürûd edeceklerin Urfa ve Diyarbakır ve Van taraflarına sevk ve izâmları makam-ı mu'allâ-yı vekâlet-i mutlakalarından mukaddemce emr u iş'âr olunmuş olduğundan ve Sivas dahi Diyarbakır ve Urfa yolu üzerinde bulunduğundan sâlifü'l-beyân bu kere gelmiş olan muhâcirlerin ve bundan sonra oralara

vürûd edeceklerin Urfa ve Diyarbekir taraflarına sevk olunmaları husûsunun Sivas Mutasarrıflığı'yla Trabzon vâlisi devletlü paşa hazretlerine emr u iş'âr buyrulması bâbında emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî selh-i Cumâdessâni sene [1]278 / [1 Ocak 1862]

İzzet

*

Makam-ı âlî-yi cenâb-ı Vekâlet-penâhî'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Anapa ve Çerkes muhâcirlerinden ve Devin ve Vesni kabilelerinden olup Sivas'da iskân etmek arzusuyla Trabzon'a gelmiş olan sagîr ve kebîr ve zükûr ve inâs yetmiş dokuz nefer muhâcirîn Samsun tarîkıyla mahall-i mezkûra irsâl kılınmış olup ancak bu kere 52 numara ile murakkam ve fî 29 Cumâdelulâ sene [12]78 tarihiyle müverrah ve muntazam şeref-bahş-ı farak-ta'zîm olan emirnâme-i sâmi-i cenâb-ı Hidiv-i âzamilerinde Sivas'da muhâcirîn cemiyeti tekessür etmesine ve Urfa ve Diyarbekir taraflarının havası itidâl üzere olup muhâcirîn iskânına elverişli mahal bulunmasına mebnî muhâcirîn-i merkûmeden bundan böyle geleceklerin yanlarına bir süvâri terfîk olunarak mahall-i mezkûrda veyâhûd Van taraflarına izâm ve tesvîk kılınmaları ve bunların bu tarafa vürûdları havaların fenalığına ve yollar ve dağların kapanıklığına tesadûf eylediği halde yollar açılıncaya kadar Trabzon'da meks ü ikâme etdirilmeleri emr u fermân buyurulmuş ise de bu aralık havaların oldukça mutedil bulunması cihetiyle eğerçi Sivas'da iskân olunacak mahal olmadığı halde oradan doğruca irâde-i aliyye-i Hidiv-i efhamileri üzere mahall-i mezkûra hüsn-i sevk ve izâmları husûsu ol bâbda olan emirnâme-i ulyâları sûretinde lef-fiyle keyfiyet Sivas mutasarrıfı saâdetli pašaya iş'âr kılınmış ve bundan böyle geleceklerin dahi tıbkı irâde-i aliyye-i Hidivîleri üzere icabât-ı mukteziyelerinin icrasına mübâderet kılınacağı derkâr bulunmuş olmağla ol bâbda ve her halde emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 10 Cumâdessâniye sene 1278

**Vali-i Eyalet-i Trabzon
Mehmed Cemaleddin**

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

غزل

100

مستحقه - مستحقه

افرم
حضری

دودلانو

[illegible]

**ABAZIH MUHACİRLERİN İSKÂNI İÇİN UYGUN BÖLGELER
ARAŞTIRILMASI**

Kırım ve Çerkesistan muhâcirlerinden sonra Abazih kabilesinden de elli bin kadar muhâcirin Osmanlı topraklarına göç etmesine karar verildiğinden, bunların iskânları için bütün vilâyetlere genelgeler gönderilerek tesbit edilen boş arazilere aid defterlerinin hazırlanması

8 Aralık 1863

70

Tarife hâcet olmadığı vechile Kırım ve Çerkesistan'dan şimdiye kadar Memâlik-i Devlet-i Aliyye'ye birçok muhâcîrîn gelmiş ve gelmekte bulunmuş olduğu misillü Abazih Kabilesi'nden bu defa dahi elli bin kadar nüfusun Memâlik-i Saltanat-ı Seniyye'ye hicret etmelerine karar verilmiş idüğü tahkik edilmiş olup Cenâb-ı Hak müterakki ve müzdâd buyursun. Saltanat-ı Seniyye'nin tebea-i kadîmesi kendisine kâfi ise de devlet-i müeyyede-i İslâmiye'nin zîr-i merhamet ve himâyet-i celîlesine iltica emeliyle terk-i evtân ve istidâ-yı sahâbet ve ihsân eden nüfus-ı kesîreyi reddetmek şân-ı ma'âlî-nişan-ı Hilâfet-i Kübrâ'ya muvâfık olmayacağına mebnî bunların dahi kabul-i arzularıyla beraber vusûllerinde kendilerinin müteferrikan iskânı için münasib ve hâli mahaller olup olmadığının ve sûret-i tavnî ve ikâmeleri ne yolda olacağının lâzım gelen mahaller memûrîn-i kirâmı taraflarından istilâmıyla gelecek ecvibeye göre icabına bakılması Encümen-i Mahsûs-ı Vükelâ'da tensib olunarak mücebince keyfiyet sâir hükûmât-ı mevki'iyeye bildirilmiş ve eğerçi muhâcîrîn ibtidâ-yı emirde sâir ahali ile mahlûtan ikâmete yanaşmamış iseler de muahharan bunda bir gûne mahzûr olmadığını derk ve iz'ân ve o yolda terk ve tahvil-i efkâr ve ezhân eyleyerek hatta şu hâl geçende bâ-muharrerât-ı umûmiye her tarafa iş'âr ve ihtar kılınmış olmağla oraca dahi bi'l-etraf tahkikât ve tedkikât icrası ve sûret-i hâlin elviye-i mülhaka kaymakamlarından dahi istizâhı ile zîr-i idarelerinde öyle arazi-i hâliye ve münasibe var mıdır ve olduğu takdirde ne kadar nüfus gönderilmesi lâzım gelir ve bir de iş'âr-ı ahîr vechile ahalisi az ve arazisi çok olup da üçer beşer ve onar hâne olarak muhtelitan îvâ ve iskân şartıyla ne kadar nüfus iskânı kâbil olabilir ve gönderilecek hânelerin talimât-ı mahsûsası vechile tavnî ve iskânları ne sûretde olmak iktizâ eder buralarının ve bir de sahibi nâ-mevcud olup şunun bunun bilâ-sened yed-i zabtına geçirmiş olduğu hayli arazi bulunacağı cümle-i tahkikâtdan idüğüne ve o makûle arazi ise

mîrînin hakkı olmak icab edeceğine mebnî onlar dahi bi't-tedkik hemen ahvâl-i sahihası tahkik edilerek keyfiyetlerinin mufassalan iş'ârıyla beraber her bir mahal ve kazâ ve nahiyeleri ve derece-i imkâniyesi gösterilerek kemâl-i sûratle defterinin dahi tesyâr olunması şükka tastîr ve tesyîr kılındı.

Fî 26 Cemâziyelâhir sene [1]280 ve fî 26 Teşrin-i sâni sene [12]79 / [8 Aralık 1863]

**ÇERKES MUHACİRLERİN İSKÂNİ İÇİN İSLİMYE SANCAĞI'NDA
UYGUN YERLERİN ARAŞTIRILMASI**

Trabzon'da bulunan Çerkes muhâcirlerin, İslimye Sancağı'nda deniz kenarında yerleştirilme isteklerinin uygun olup-olmadığının iskân sorumlusu Nusret Paşa tarafından araştırılarak bildirilmesi

31 Mayıs 1864

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Çâkerleri ahali-yi Çerâkiseden ve Zisu kabilesinden olup bir müddetden beri Dersâadet'de bulunarak sâye-i ihsân-vâye-i cenâb-ı Padişahî'de bazı hizmetlerde dahi istihdam olunmuş kul ve bendelerinden olup bu defa Çerkesistan'ın bozulması üzerine orada bulunan vâlidem ihtiyara câriyeleriyle köle ve familya ve taallukât-ı çâkerânem yüz hânedan ibaret muhâciren ila'llâhi Teâlâ Trabzon'a gelmiş olduklarından İslimye Sancağı dahilinde bir münasib mahalde iskân olunmalarını istirham Komisyon Riyâset-i Celîlesi'ne arıza-i çâkerânem takdim kılınmış ise de İslimye Sancağı'nda yüz hâne değil hiçbir hâne iskân edecek mahal kalmadığı cevabı verilmesi üzerine çâkerleri suâl ve tahkik eylediğimde sancak-ı mezkûrede Fındıklı ile Davudlu arasında yüz hâneyi idareye kâfi bir mahal olduğu haber alınmış ve kabile-i çâkerânem ise derya kenarında doğup büyümüş bir halk olduğundan içeri tarafların âb u havaları yaramayacağından mercûdur ki İstanbul Boğazı'ndan ta sancak-ı mezkûra kadar derya kenarında veya bir iki on veya beş saat mesafede bulunan arazi-i hâliyeler gezdirilerek intihâb ve ittihâz eylediğimiz mahalde emr u iskânımız husûsuna müsâade-i âlî-i cenâb-ı Sadâret-penâhîlerinin şâyânıyla bir kıt'a emirname-i sâmi-i Vekâlet-penâhîlerinin tastîr ve itâsı niyâzım bâbında emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 4 Zilhicce sene [1]280 / [11 Mayıs 1864]

Çerkes Zisu İbrahim Bey

*

Nusret Paşa'ya emirnâme

Muhâcirîn-i Çerâkise'den ve Zisu kabilesinden İbrahim Bey'in takdim eylediği arzuhalde bu kere Trabzon'a gelmiş ve yüz hânedan ibaret bulunmuş olan kabile ve taallukâtının İslimye Sancağı dahilinde kâin Fındıklı ve Davudlu nâm mahaller arasında bulunan yoz ve hâlî arazide ve yâhûd sevâhilde münasib bir mahalde iskân olunmaları istidâ kılınmış ve keyfiyet İslimye Kaymakamlığı'ndan bâ-telgraf istilâm olunmuş olmağla arazi-yi mebhûse bunların iskânlarına kâfi ve hâlî midir ve olmadığı halde oralarda diğer münasib mahal var mıdır şuralarının bi'l-etraf tahkikiyle inhâsına himmet eylemeniz siyâkında şukka.

[31 Mayıs 1864]

4

قیمت خرید و فروش

[illegible]

72

**TRABZON EYALETİ'NDE İSKÂN OLUNAN MUHACİRLERİN MİKTARINI
BELİRTEN LİSTE HAZIRLANMASI**

Trabzon Eyaleti'nde iskân olunan muhâcirler için cetvel hazırlanarak muhâcir
esirlerinin alım-satımlarının yasaklanmasına dair emir gönderildiği

23 Haziran 1865*Muhâcirîn Komisyonu Riyâset-i Celîlesi'ne*

Trabzon Eyaleti dahilinde iskân olunan muhâcirîn cedvelinin tanzim ve
irsâli ve üserâ-yı muhâcirînin men'-i bey' ve şîrâsı hakkında gönderilen muhar-
rerât-ı senâverîye cevaben eyalet-i mezkûre valiliğinden ve Lazistan
Mutasarrıflığı'ndan mevrûd iki kıta tahrirât melfûfâtıyla beraber tesyîr-i sûy-ı
vâlâları kılınmış olmağla bunların mütâlaasıyla komisyonca iktizâsının icra ve
ifade ve evrak-ı merkûmenin iâdesi menût-ı himmet-i behiyyeleridir.

28 Muharrem 1282 / [23 Haziran 1865]

73

**ERZURUM'DA BULUNAN ÇEÇEN MUHACİRLERİN İSKÂN
YERLERİNE SEVKİ**

Erzurum'da toplanarak Kars'taki katile başkanları General Musa Bey adındaki şahıs gelmedikçe bir tarafa gitmeyeceklerini bildiren Çeçen muhâcirlerin, zor kullanılarak iskân yerlerine sevkedilebilecekleri

3 Ağustos 1865*Nusret Paşa'ya cevabnâme-i telgrafî*

Fî 27 S. sene [12]82 tarihli telgraf mektubları görüldü.

Eğerçi ol bâbda Erzurum'a tecdid-i vesâyâ olunmuş ise de oradan alınan tel-grafnâme me'âline göre Erzurum'a gelen kafilenin rüesâsı Kars'dan vürûduna muntazır oldukları ümerâ gelmedikçe ileriye hareket etmeyeceklerini sûret-i kat'iyede ifade edip tarafınıza beyân-ı hâl kılınmış ise de henüz cevabı zuhûr etmediği bildirilmiş ve binâberîn işin iki taraflı tutulması taht-ı lüzûmda görülmüş olmağla seri'an bi'l-mükâtebe hüsn-i islâh-ı esbâb-ı sevkiyyeye him-met ve itina eylemeniz matlûbdur.

Fî 6 Ra. Sene [12]82

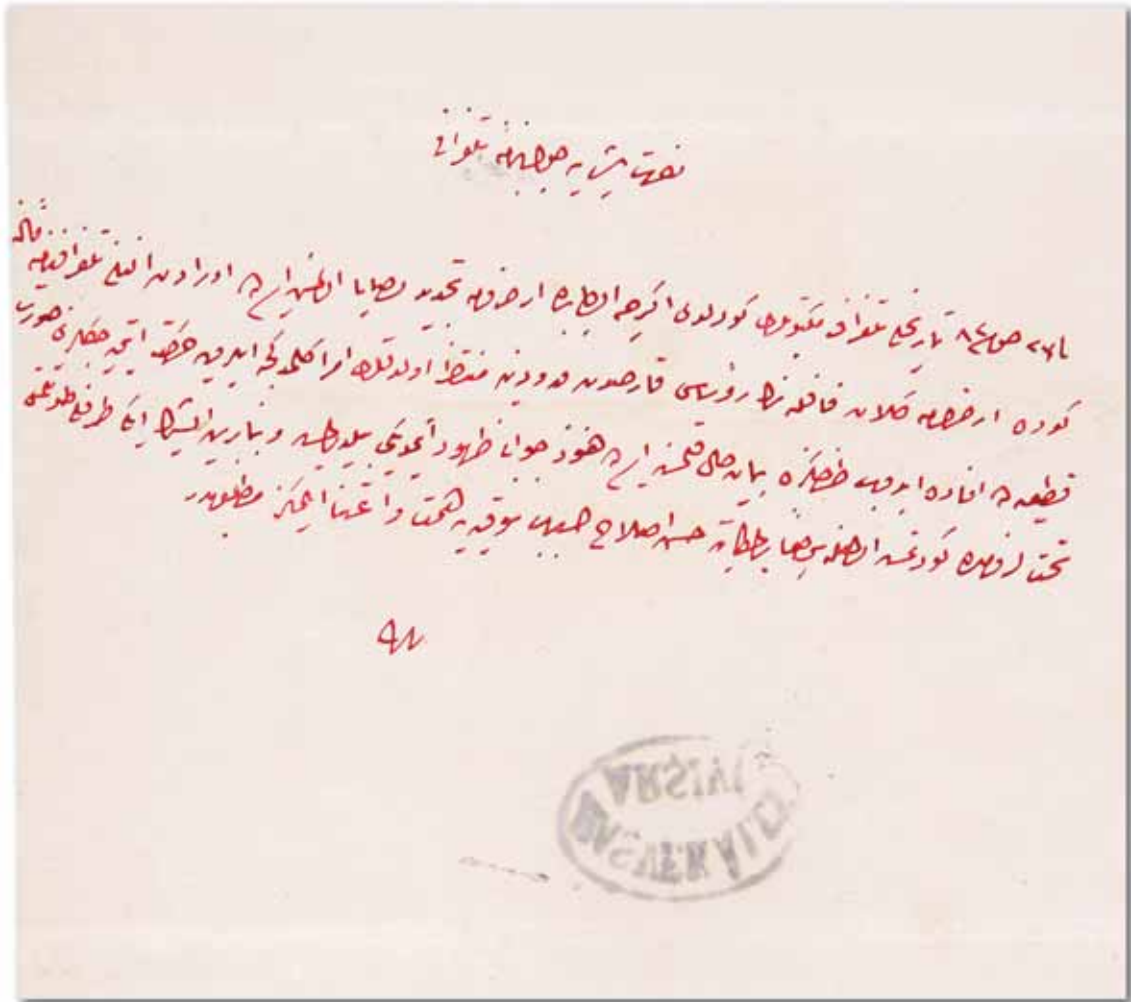
*

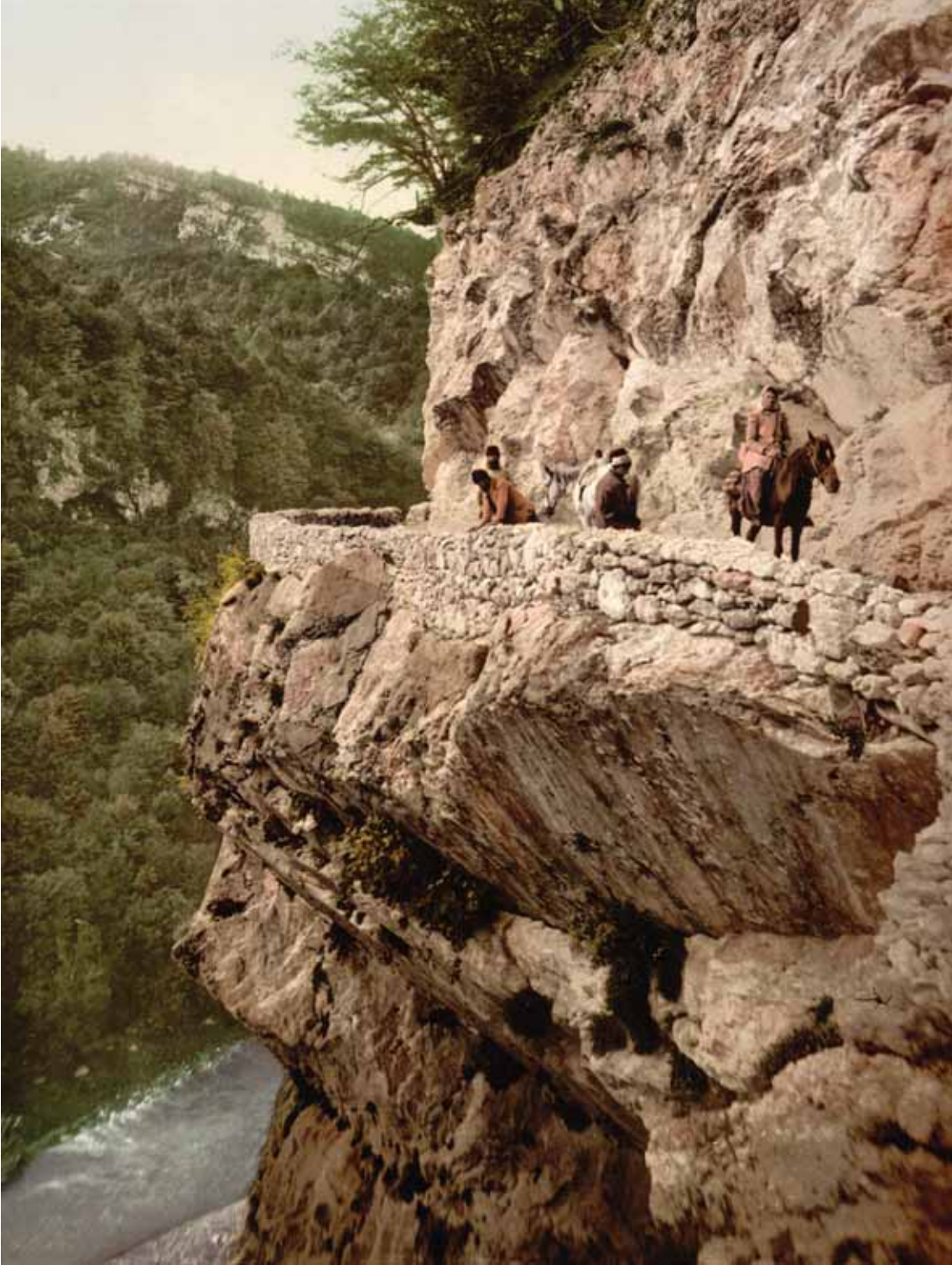
Tahrirât-ı Telgrafiye**Numara 361***Mektub Gönderen Merkez: Erzurum*

Erzurum'da yığılıp General Musa Bey gelmedikçe bir tarafa gitmeyen Çeçen muhâcirleri dört bine karîb olup devlet ve milletce eyledikleri zâyîât şöyle dursun istihkâmât için dahi beş bin kadar asâkir-i redîf mevcud olduğun-dan ve muhâcirîn-i merkûmûnun mizâc ve meşvâları icabınca az şeyden çukasını çıkararak kavga ile nihayetül-emr bir fenalık hudûs-ı akreb me'mûl olup eğerçi bir saat evvel merkezlerine sevk edilmek için ya mûmâileyh Musa Bey'in buraya gönderilmesi veyâhûd kendisinin bizzat gelmesi saâdetli Nusret

Paşa'ya yazıldı ise de ona da cevap alınamadığından ve mesbûk olan arz ve iş'âr-ı çâkerânem vechile bunlara sûret-i cebriye gösterilmedikce bir ayak ileri gitmeyeceklerinden bu bâbda ne vechile hareket edilmek lâzım geleceğinin istizânıyla Cenâb-ı Hak hıfz eylesin bir fenalık zuhûr ederse mes'ul olmamak için arz ve iş'âra ictisâr eyledim. Fermân.

Fî 22 Temmuz sene [12]81 [3 Ağustos 1865]

Bagatski Geçidi, Kafkasya

ÇEÇEN MUHACİRLERİN SİVAS'IN KOÇGİRİ SANCAĞI İLE HAFİK KAZÂSINDA İSKAN EDİLDİKLERİ

Osmanlı topraklarına göç edecek olan ve otuz bin nüfustan oluşan Çeçen muhâcirlerin iskânlarına nezâret etmek üzere Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî azası Nusret Paşa'nın tayin edildiği, bu muhâcirlerden beş yüz hânelik grubunun Sivas Eyaleti'nde uygun ve verimli araziye sahip olan Koçgiri Sancağı ile Hafik Kazâsı'na iskân edilerek ihtiyaçlarının karşılandığı

31 Ağustos 1865*Makam-ı Celîl-i Hazret-i Vekâlet-penâhi'ye*

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Daire-i umûr-ı Dahiliyeden şeref-tastîr kılınıp iki yüz sekiz numara işareti ve fî 17 Zilhicce sene [12]81 rakamı ile murakkaman ve müzeyyenlen tesyîr buyurulan emirnâme-i cenâb-ı mu'allâ penâhilerinde otuz bin nüfusa karîb bir hey'et ve cemiyet olup Memâlik-i Devlet-i Aliyye'ye hicret edecek Çeçen kabilesi halkının sevk ve nakline ve sûret-i iskânlarına nezâret eylemek üzere Dördüncü Ordu-yı Hümayûn'dan refâkatine verilen bazı küçük zâbitler ile Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî azâsından saâdetli Nusret Paşa bâ-irâde-i seniyye-i hazret-i Padişahî tayin buyurulduğu ve bunlardan beş yüz hâne nüfusun iskânına Sivas Eyaleti'nde elverişli arazi bulunduğu beyân-ı sâmisıyla ve kabile-i mezkûre hayvanât ve edevât-ı zirâiyeden müstağnî bulunmalarıyla havâli-i mezkûra vusûlüne kadar enderûn-ı eyaletde münasib arazinin şimdiden tefrik ve tesviyesi ve vusûlünde açıkda kalmayacak sûretde müsâra'aten mevâki' ve levâzım-ı iskâniyenin istihzârı emr u fermân buyurulmuşdur. Evvelce mütecâsir-i takdimi olduğum cevab-ı arîza-i çâkerânemde eyalet-i mezkûrede mevcut bulunan nüfus-ı muhâcerenin kâmilen husûl-i iskân ve îvâları icra ile beher nüfus için birer keyl-i İstanbulî tohumluk ahali tarafından zer' etdirilerek vakt-i hasada öküz ve edevât-ı malzemeleriyle alınacak mahsulün taraflarına itâ kılınacağı misillü sevâhil-i Çerâkise'den nakl ve sevk olunacak kabâil-i muhâcirîn için dahi eyalet-i mezkûrenin hâvî olduğu elviye ve kazâ ve nevâhîsinde münasib hâneler inşâ ve mârru'z-zikr beher nüfusa birer keyl tohum ekdirilip vürûdlarına intizâr kılındığı hâmegüzâr-ı arz ve inhâ olunmuşdu. Emirnâme-i aliyye-i

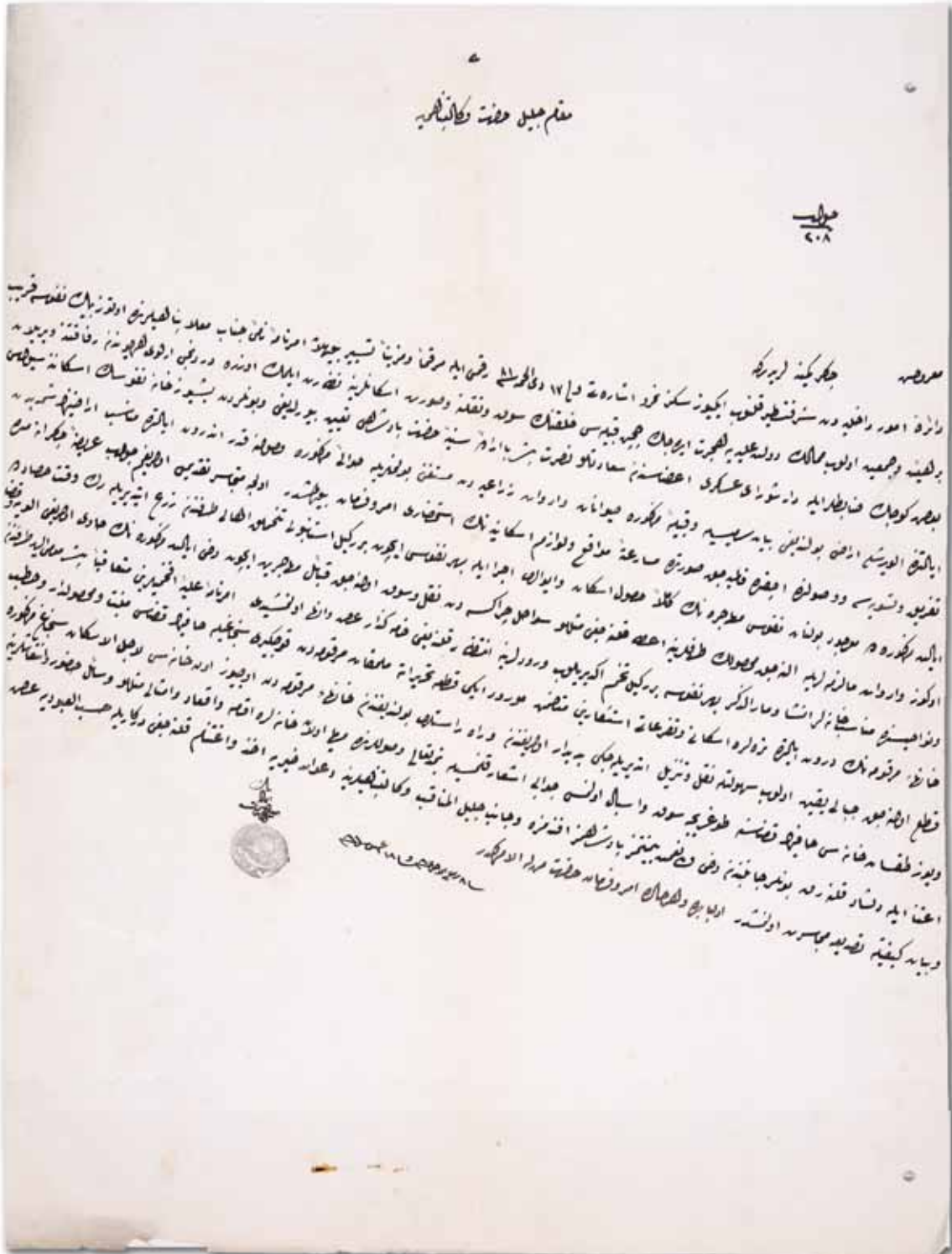
efhamilerini müteâkiben paşa-yı mûmâileyh tarafından hanehâ-i merkûmenin derûn-ı eyaletde nerelere iskânı ve teferruâtı istişârını mutazammın mevrûd iki kıt'a tahrirâta mülhakât-ı merkûmeden Koçgiri Sancağı'yla Hafik Kazâsı mün-bit ve mahsuldâr ve hatab kat' olunacak cibâli yakın olup suhûletle nakl ve ten-zil etdirileceği be-dîdâr olduğundan ve râh-ı rastları bulunduğundan hanehâ-yı merkûmeden üç yüz on hânesi li ecli'l-iskân sancağ-ı mezkûre ve yüz doksan hânesi Hafik Kazâsı'na doğruca sevk ve isbâl olunması cevabı iş'âr kılınmasıyla bi mennihî teâlâ vusûllerinde müheyyâ olan hânelere ikâme ve ik'âd ve emsâlî misillü vesâil-i huzur ve inti'âşlarına itina ile dilşâd kılınarak bunlar cânibinden dahi velî-nimet-i bî minnetimiz Padişahımız efendimize ve cânib-i celîlü'l-menâkıb-ı vekâlet-penâhîlerine da'avât-ı hayriye ahz u iğtinâm kılınacağı derkârıyla hasbe'l-ubûdiye arz ve beyân-ı keyfiyetle tasaddî'a mucâseret olunmuşdur.

Ol bâbda ve her halde emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 8 Rebî'u'l-âhir sene [12]82 ve fî 18 Ağustos sene [12]81 / [31 Ağustos 1865]

Eyalet-i Mutasarrıf-ı Sivas
es-Seyyid Ahmed

A. MKT. MHM, 341/94

**SİVAS'A GÖNDERİLEN ŞABSİH KABİLESİ MUHACİRLERİNİN YENİ
EVLERİNE YERLEŞTİRİLMELERİ**

Trabzon'dan Sivas'a gönderilen Şabsih kabilesine mensub muhâcirlerin,
yapılan evlere yerleştirilerek huzurlarının temin edilmesinden dolayı
memnuniyet duyulduğu

8 Ekim 1865

75

Sivas Mutasarrıflığı'na

Şabsih kabilesinden olarak bu kere Trabzon'dan Giresun tarîkıyla Sivas'a sevk olunan beş yüz seksen beş nüfus muhâcirinin Emlâk Kazâsı'nda inşâ kılınan hânelere münferiden iskân ve esbâb-ı huzur ve istirahatleri ikmâl kılınmış idüğü ifadesine dair gelen telgrafnâme-i saâdetleri me'âli ma'lûm-ı muhibbî olarak himmet ve mesâî-i masrûfe mûcib-i takdir ve mahzûziyet olmuş olmağla ba'd-ezîn dahi her halde ifâ-yı hüsn-i memûriyetiyle bir kat daha ibrâz-ı meâsir-i memdûhiyete sarf-ı makderet eylemeleri siyâkında şukka.

Muhâcirîn Komisyonu Riyâset-i Celîlesi'ne

[Şabsih kabilesinden olarak bu kere Trabzon'dan Giresun tarîkıyla Sivas'a sevk olunan beş yüz seksen beş nüfus muhâcirinin Emlâk Kazâsı'nda inşâ kılınan hânelere münferiden iskân ve esbâb-ı huzur ve istirahatleri ikmâl kılınmış idüğü ifadesine dair] Sivas Mutasarrıflığı'ndan gelen telgrafnâme komisyonca ma'lûmat olmak üzere leffen isbâl kılınmış ve tahsini hâvî cevabnâme yazdırılmış olmağla beyân-ı hâl siyâkında tezkire.

17 Ca. 1282 [8 Ekim 1865]

**İSTANBUL MUHACİR İSKAN ŞUBESİ'NE KAYDOLUNAN
MUHACİRLERİN LİSTESİ**

Kafkasya halkından Kabartay kabilesinden, Edirne, Şarkî Rumeli ve
Bulgaristan'dan gelerek İstanbul'da Muhâcir İskan Şubesi'ne
kaydolunan muhâcirlerin miktarı

18 Kasım 1881

76

Fî 6 Teşrin-i sâni sene [12]97 tarihiyle bi'l-vürûd İskân-ı Muhâcirîn Şubesi'ne
kaydolunan muhâcirînin mikdârı.

Nüfusu				Esâmî-i Memleket ve Cihet-i Vürûdları
Yekûn	Kebîr	Sağır	Hâne	
				Edirne ve Rumelî-i Şarkî Ahalisinden
20	18	2	7	Kızanlık ahalisinden olup İzmir'e gitmek üzere Terkos'dan gelen
7	5	2	3	Zağra-i Atîk ahalisinden olup Bandırma'ya gitmek üzere Mudanya'dan gelen
1	1	-	1	Zağra-i Cedîd ahalisinden olup Bursa'ya gitmek üzere Biga'dan gelen
3	5	-	1	Hasköy ahalisinden olup avdet etmek üzere Bursa'dan gelen
1	1	-	1	Edirne ahalisinden olup Edirne'ye gitmek üzere İzmir'den gelen
1	1	-	1	Çırpan ahalisinden olup Bursa'ya gitmek üzere Edirne'den gelen
2	2	-	1	Filibe ahalisinden olup Mudanya'ya gitmek üzere Filibe'den gelen
1	1	-	1	Ahyolu Bergosu ahalisinden olup Bandırma'ya gitmek üzere Bergos'dan gelen
6	5	1	2	İslimye ahalisinden olup Bursa'ya gitmek üzere Ahyolu Bergosu'ndan gelen
44	39	5	18	

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

				Bulgaristan Ahalisinden
1	1	-	1	Mecidiye ahalisinden olup Maniçe'ye gitmek üzere Köstence'den gelen
5	3	2	1	Şumnu ahalisinden olup komisyon-ı âlîce gönderilecek mahalle gitmek üzere Varna'dan gelen
9	6	3	2	Lofça ahalisinden olup Tekfurdağı'na gitmek üzere Midilli'den gelen
6	6	-	1	İvraca ahalisinden olup yine avdet etmek üzere Kirmasti'den gelen
2	2	-	1	Tirnova ahalisinden olup Baba-yı Atîk'e gitmek üzere Adapazarı'ndan gelen
2	2	-	1	Servi ahalisinden olup Zağra-i Cedîd'e gitmek üzere Bergama'dan gelen
1	1	-	1	Prevadi ahalisinden olup mahalline gitmek üzere Adapazarı'ndan gelen
1	1	-	1	Hezargrad ahalisinden olup Büyükçekmece'ye gitmek üzere Mudanya'dan gelen
1	1	-	1	Batum ahalisinden olup Batum'a gitmek üzere İzmir'den gelen
4	4	-	1	Varna ahalisinden olup Kirmasti'ye gitmek üzere Bandırma'dan gelen
47	35	12	5	

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

Kafkasya Ahalisinden				
11	8	3	1	Kabartay kabilesinden Kırbaç Bey maiyyetiyle Taygan'dan gelip komisyon-ı âlîce gönderilecek mahalle gitmek üzere Hidâyet Câmi'-i Şerif'inde muvakkaten ikâmet etdirilen
26	7	9	4	Fî 7 Teşrin-i sâni sene [12]97 tarihiyle Kabartay kabilesinden olup komisyon-ı âlîce gönderilecek mahalle gitmek üzere Beslam ve Kızıl Bey maiyyetiyle ve Kerç tarîkiyla gelip Humbarahâne'ye gönderilen muhâcirîn-i Çerâkise
47	35	12	5	
Cem'an yekûn				
Yekûn	Kebîr	Sağır	Hâne	
36	31	5	14	Rumeli'den gelen
40	35	5	15	Anadolu'dan gelen
47	35	12	5	Kafkasya'dan gelen
123	101	22	34	

[Mühür]
İskân-ı Muhâcirîn Şubesi

Reis-i İskân-ı Muhâcirîn
Şeyh Seyyid Süleyman

6 Teşrin-i sâni sene [12]97 / [18 Kasım 1881]

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

Kafkasyalı Kadınlar

**ÜSKÜDAR'A YERLEŞTİRİLEN MUHACİRLERE DAHA GENİŞ YERLER
TEMİN EDİLMESİ**

Rusyadan vapurlarla İstanbul'a gelen Çerkes muhâcirlerinin su sıkıntısı çekilen ve bulaşıcı hastalık çıkması muhtemel olan Üsküdar'da geçici olarak yerleştirildiklerinden, bundan böyle gelecek olanlar için geniş yerler temin edilmesi

13 Ağustos 1883

Geçende arz kılındığı üzere beş gün evvel Rusya tarafından dokuz yüz altmış iki nüfus muhâcirîn-i Çerâkise Dersaâdet'e vâsıl olduğu misüllü dün dahi dolu bir vapur muhâcirîn-i Çerâkise vürûd eylemiş olduğundan mikdâr-ı nüfuslarının ba'de't-tahrir hâk-pây-i Mülûkânelerine takdim kılınacağı derkâr olup ancak bunların şimdi bulundukları yerler gayet dar olmasıyla bir odada on hâne halkı istif edilmekde ve Üsküdar cihetinde şu aralık su killeti bulunduğu cihetle suuzluk çekilmekde ve maâzallâhu Teâlâ bu halde beynlerinde hastalık zuhûru muhtemel görünmekde olduğuna ve bir taraftan daha birkaç vapur dolusu gelmek üzere bulunduğu istihbar kılındığına mebnî pey der-pey icab eden yerlere sevk edilinceye kadar gerek bunların ve gerek geleceklerin istirahatları için geniş bir yer tedârik ve irâesi husûsunda irâde-i merâhim-âde-i Mülkdârîlerine mürâcaat olunur.

Her halde emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emr ve'l-ihsân efendimizindir.

Fî 9 Şevval sene [1]300 / [13 Ağustos 1883]

(Mühür)

کجده عصره فله نسی اوزره بیه کونه اول روسیه طرفه طه قه یوز الحنه
 ایچ نفوس ملاحیه چاک در سعادته و اصل اولدنی مقلود و ده دخی طلو
 بر دایو ملاحیه چاک در دایجه اولدنی مقلود و ده دخی طلو
 خا کاه ملاحیه چاک در کاه اولدنی مقلود و ده دخی طلو
 بر رغابت طار اولدنی مقلود و ده دخی طلو
 جنتی سوار اولدنی مقلود و ده دخی طلو
 بینه خسته لک طلو مقلود و ده دخی طلو
 طوس کلان اوزره بولنی مقلود و ده دخی طلو
 ایچنجی قه کرک بولنی مقلود و ده دخی طلو
 تارک و ارشی مقلود و ده دخی طلو
 امر و فرما مقلود و ده دخی طلو

ÇERKES MUHACİRLERİN BİGA VE YALOVA'DA İSKANLARI

Kafkasya'dan gelerek bir süredir Humbarahâne'de misafir edilen Çerkes muhâcirlerine sefâlet çektirilmesinden dolayı Muhâcir Komisyonu başkanının Padişah tarafından azarlandığı, bu muhâcirlerin Biga ve Yalova'da iskânlarından sonra İstanbul'a yeniden muhâcir gelip gelmediğinin, gelmişlerse ikâmet ve gıda durumlarının araştırılarak Padişaha bilgi verilmesinin emredildiği

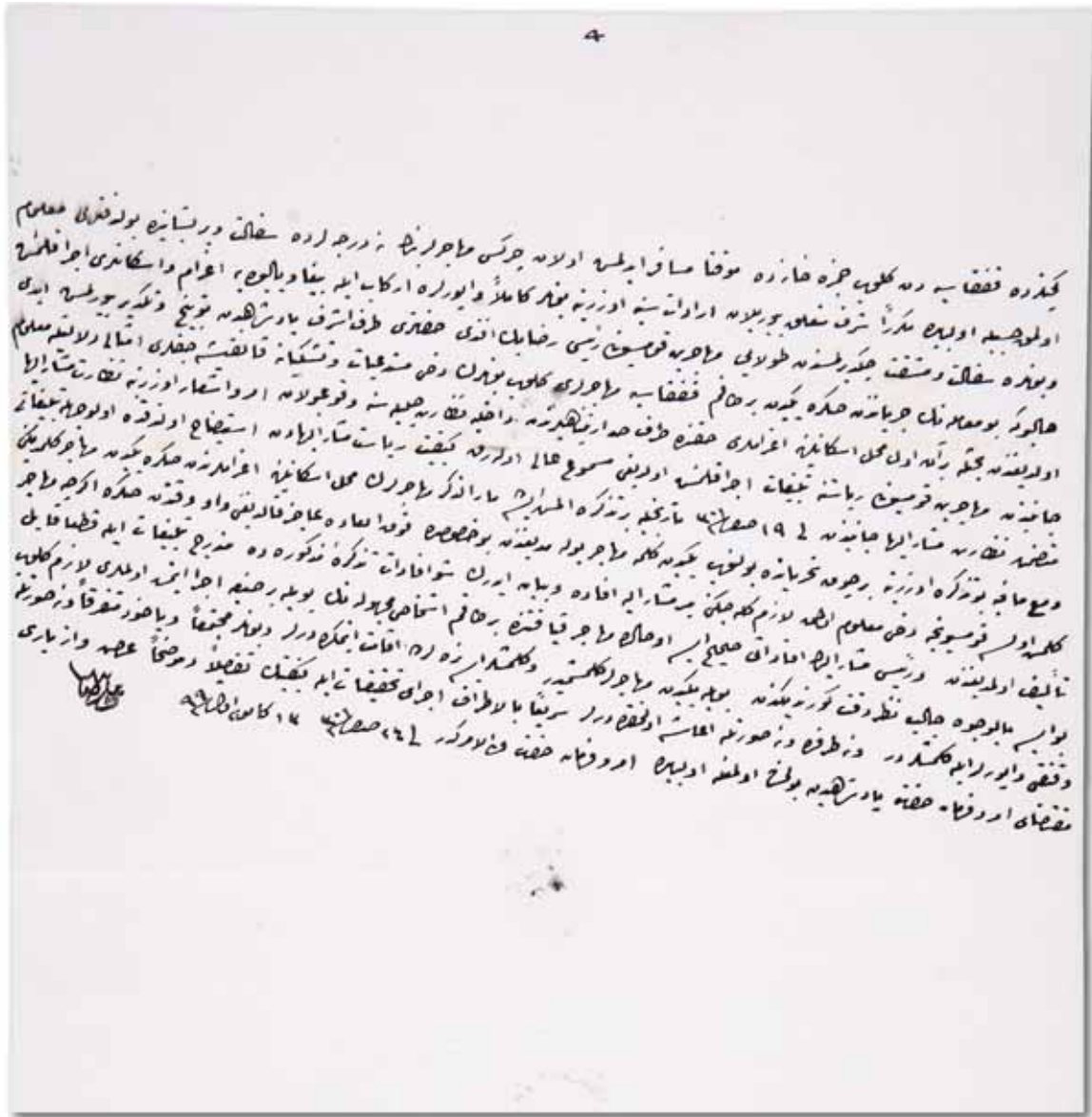
25 Aralık 1883

Geçenlerde Kafkasya'dan gelip Humbarahâne'de muvakkaten misafir edilmiş olan Çerkes muhâcirlerinin ne derecelerde sefâlet ve perişanîde bulundukları ma'lûm olmak hasebiyle ol bâbda mükerreren şeref-müteallik buyurulan irâdât-ı seniyye üzerine bunlar kâmilten vapurlara ırkâb ile Biga ve Yalova'ya izâm ve iskânları icra kılınmış ve bunlara sefâlet ve meşakkat çekdirilmesinden dolayı Muhâcirîn Komisyonu Reisi Rıza Beyefendi hazretleri taraf-ı eşref-i Padişahiden tevbih ü tekdîr buyurulmuş idi. Halbuki bu muâmelenin cereyânından sonra yeniden bir takım Kafkasya muhâcirleri gelip bunların dahi müsted'iyât ve teşekkîyâta kalkışacakları emsâli delâletiyile ma'lûm olduğundan bahisle bir an evvel mahall-i iskânlarına izâmları hakkında taraf-ı Sadâret-penahîlerinden Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne vuku'bulan emr u iş'âr üzerine nezâret-i müşârünileyhâ cânibinden Muhâcirîn Komisyonu Riyâseti'ne tebligât icra kılınmış olduğu mesmû'-ı âlî olarak keyfiyet riyâset-i müşârünileyhâdan istizâh olundukda ol vechile tebligâtı mutazammın nezâret-i müşârünileyhâ cânibinden fî 19 Safer sene 1 301 tarihiyle bir tezkire almış ise de mârru'z-zikr muhâcirlerin mahall-i iskânlarına izâmlarından sonra yeniden muhâcir gelmediğini ve maamâfih bu tezkire üzerine bir çok taharriyatta bulunup yeniden gelme muhâcir bula- madığından bu husûsta fevkalâde âciz kaldığını ve o vakitden sonra eğerçi muhâ- cir gelmiş olsa komisyonca dahi ma'lûm olmak lâzım geleceğini mîr-i müşârün- ileyh ifade ve beyân ederek şu ifadât tezkire-i mezkûrede münderic tebligât ile kat'iyen kâbil-i telif olmadığından ve reis-i müşârünileyhın ifadâtı sahih ise o halde muhâcir kıyafetinde bir takım eşhâs-ı mechulenin böyle bir sîga icra etmiş olmaları lâzım gelip bu ise bi'l-vücûh câlib-i nazar-ı dikkat görüldüğünden böyle yeniden muhâcirler gelmiş midir ve gelmişler ise nerelerde ikâmet etmektedirler ve bunlar müctemi'an veyâhûd müteferrikan ve ne sûretle ve hangi vapurlar ile

gelmişlerdir ve ne tarafda ve ne sûretle iâşe olunmaktadırlar. Seri'an bi'l-etraf icra-yı tahkikâtı ile keyfiyetin tafsilen ve muvazzahan arz u izbârı muktezâ-yı emr u fermân-ı hazret-i Padişahiden bulunmuş olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 24 Safer sene [1] 301 / 13 Kanûn-ı evvel sene [12]99 / [25 Aralık 1883]

İmza

İ. DH, 1295-3/102163

KAFKAS MUHACİRLERİNİN DAHA İÇ KISIMLARA İSKÂNİ

Mudanya ve Biga'da yeterince muhâcir yerleştirildiğinden Kafkasya'dan göç
etmeye devam eden muhâcirlerin daha iç kısımlardaki boş yerlerde
iskân edilmeleri

24 Aralık 1884

Mâbeyn-i Hümâyûn Başkitâbeti
Husûsiye

Kafkasya'dan bu kere dahi vürûd eden muhâcirlerin aktarma edilerek Mudanya'ya çıkarıldığı Muhâcirîn Komisyonu Riyâseti'nden bâ-tezkire arz ve iş'âr olunması üzerine mütemâdiyen gelmekte olan muhâcirlerin Biga misüllü yakın yerlere çıkarılmaları zaten oralarda kesret üzere mevcut olan muhâcirîn ile ahali-i kadîmenin bîzâr edilmelerini müstelzim olacağı cihetle tecviz olunamayacağından uzakca mahallerden nerelerde arazi-i hâliye var ise bi't-tahkik ba'd-ezîn gelecek muhâcirlerin oralara gönderilip iskânlarının bi't-tezekkür kararlaştırılarak arzı müteallik ve şeref-sudûr buyurulan emr u fermân-ı hümâyûn-ı cenâb-ı Padişahî iktizâ-yı âlisinden bulunmuş ve riyâset-i müşârün-ileyhâya dahi ma'lûmât verilmiş olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 6 Ra. sene [1]302 ve fî 12 Kanûn-ı evvel sene [1]300 / [24 Aralık 1884]

Ali Cevad

İ. DH, 938/74289

**BİNGAZİ VE HALEP VİLAYETLERİNDE MUHACİRLER İÇİN YETERLİ
ARAZİ BULUNDUĞU**

Halep Vilâyeti'ne bağlı Kilis Kazâsı ile Bingazi Vilâyeti'nde, bin hâne için yeterli olabilecek boş arazi olduğundan bundan böyle Rostoftan Adana'ya yerleşmek arzusuyla gelecek Karaçay muhâcirlerinin bu iki vilâyete sevk olunmalarının kararlaştırıldığı

29 Mart 1885

Devletlü efendim hazretleri,

Kafkasya muhâcirlerinin sûret-i sevk ve iskânlarıyla teferruâtının şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penâhi mantûk-ı münîfi vechile taht-ı râbîta ve intizama alınması bi'l-etraf mütâlâa olunmak üzere evvel emirde Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nin taht-ı riyâsetinde erbâb-ı vukûf ve ma'lûmâtıdan mürekkeb bir komisyon teşkiliyle beraber muhâcirîn-i merkûmenin mahall-i iskânlarına sevk-i için Kal'a-yı Sultaniye'nin merkez-i ictimâ ittihâzı hakkında Meclis-i Mahsûs-ı Vûkelâ'dan kaleme alınan mazbata leffen arz ve takdim kılınmağla mündericâtı hakkında her ne vechile emr u fermân-ı hümayûn-ı hazret-i Hilâfet-penâhi şeref-müteallik buyurulur ise infâz-ı mantûk-ı münîfine ibtidâr edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm olundu efendim.

Fî 12 Cemâziyelâhir sene [1]302 / fî 17 Mart sene [1]301 / [29 Mart 1885]

Said

*

Bâb-ı Âlî
Nezâret-i Umûr-ı Dahiliye
Mektubî Kalemi
Aded
1165

Huzur-ı âlî-i hazret-i Sadâret-penâhî'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Haleb Vilâyeti dahilinde Kilis Kazâsıyla Bingazi Vilâyeti'nde bin hânenin istiâbına kâfi arazi-i hâliye olmak cihetiyle ba'demâ gelecek Çerkes muhâcir-

lerinin bu iki vilâyete sevk olunmaları kararlaştırılmış ise de bunlardan müteferrikan geleceklerin mahall-i ictimâî olmak ve oradan topluca mahall-i iskâniyelerine gönderilmek üzere Çanakkalesi'nin merkez ittihâzına ve teferuâtına dair Muhâcirîn Komisyonu Riyâset-i Behiyyesi'yle muhâbereyi şâmil olan tezkire-i âcizî 17 Ra. sene [1]302 tarihinde zeylen takdim kılınmışdı.

Mevsim-i sayfin takarrüb-i hulûlüne mebnî bundan böyle Kafkasya'dan muhâcirîn vürûdu muhtemel olduğundan bahisle iş'âr-ı sâbık üzerine karar verilmiş ise tebliği lüzûmunu hâvî bu kere dahi riyâset-i müşârünileyhâdan meb'ûs tezkire matviyyen huzur-ı âlî-i hazret-i Sadâret-penâhîlerine arz ve itâre kılınmağla sûret-i hâle ve arz u iş'âr-ı sâbık-ı âcizîye nazaran iktizâsının emr u iş'âr buyurulması bâbında emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 20 Cemâziyelevvel sene [1]302 ve fî 13 Şubat sene [1]300

Edhem

*

Muhâcirîn İdare-i Umûmiyesi

Mektubî Kalemi

Aded

136

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi Cânib-i Âlîsi'ne

Ma'rûz-ı çâkerleridir ki,

Bin beş yüz nüfusdan mürekkeb Karaçay Çerkes familyasının Adana Vilâyeti'ne hicret arzusıyla Rostof'da bulunduklarından bahisle taleb-i talimâtı hâvî Rostof Şehbenderliği Vekâleti'nden mevrûd tegrâfnâmenin irsâliyle icab-ı hâlin iş'ârı Hariciye Nezâret-i Celîlesi'nden vârid olan fî 23 Şubat [1]300 tarihli tezkirede iş'âr olunmağla keyfiyet komisyona lede'l-havale ba'demâ Dersâadet'e vürûd edecek Kafkasya muhâcirlerinin uzakca mahallere ve karaya çıkarılmayıp aktarma sûretiyle sevki muktezâ-yı irâde-i seniyyeden bulunmasıyla bunların ne sûretle sevk ve izâm olunacakları ve Kal'a-yı Sultaniye'nin bunlar için depo ittihâzı ve teferruâtı hakkında bazı mütâlaâtı hâvî huzur-ı âlî-i Âsafânelerine takdim olunan fî 18 Kanûn-ı evvel sene [1]300 tarihli tezkire

üzerine ahîren tekid-i keyfiyet dahi olunduğu halde bir irâde-i cevabîye şeref-zuhûr etmemiş olduğundan istizân-ı vâkı‘a nazaran ittihâz olunacak karar neden ibaret ise bunlarla diğer gelecekler hakkında hükmüne tevfik-i muâmele olunmak üzere komisyona sürat-i emr ve tebliği lüzûmunun be-tekrar taraf-ı sâmi-i fahîmânelerine ve sûret-i hâlin nezâret-i müşârünileyhâya arz ve izbârı ifade olunarak ol vechile keyfiyet nezâret-i müşârünileyhâya bildirilmiş olmağla ber-vech-i ma‘rûz ittihâz buyurulacak kararın sürat-i emr ve tebliği müsterhamdır.

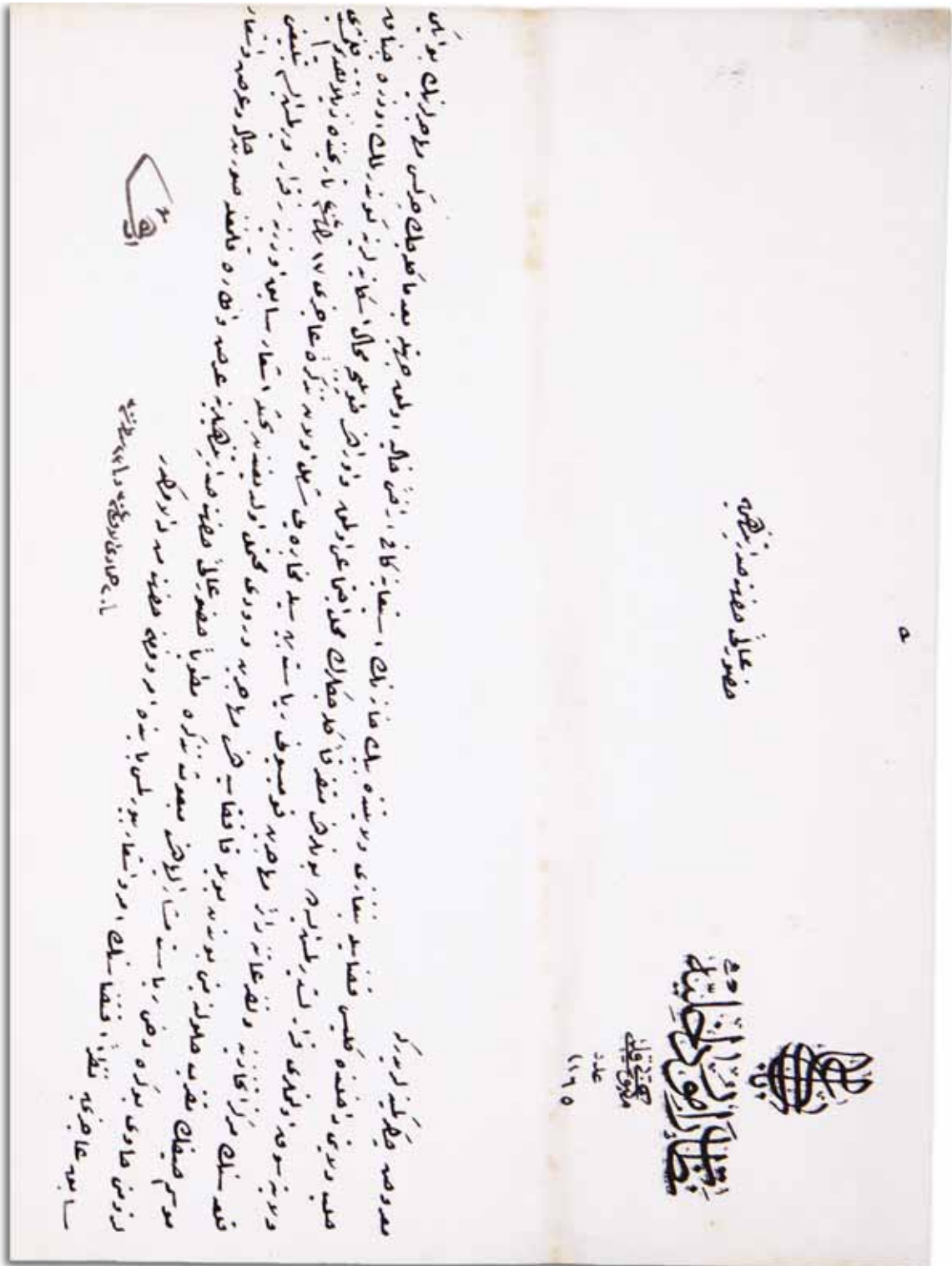
Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 24 Cemâziyelevvel sene [1]302 ve fî 27 Şubat sene [1]300

Rıza

دولتہ اقصیٰ حقیرہ
تفقاً بہ ما جریںک صورت سوت و کلامہ تفصلاً و اولادہ اسمہ حضرت خدیوہ منقہ منقہ و ہم تحت رابطہ و انتظامی با برادر
مطالعاتی اوردہ اولامردہ راضیہ نظارت جلدینک تحت یا بنی ارباب و فوق و معلوماتہ مرکب برقیسیوہ تشکیل بر لاجریہ مرقومہ نیک محکمات
سوقی بحکمہ قلم سلفیہ نیک مرکز اجتماع اتحادہ حقیرہ مجلس مخصوص و کلامہ قلم اسمہ مضبوط لفظ عرض و تقدیم قلمند مندرجات حقیرہ ہرہ و جملہ
امروزہ ہما یوبہ حضرت خدیوہ منقہ منقہ و برادر افاضہ منظومہ منقہ منقہ ایترہ ایترہ یک یا بنی منکرہ نادرہ زرقم اولیٰ اقصیٰ
ماہیہ

مكتبة

مكتبة

٦٤٤

رحمہ نصرہ صدی عجائب عالمیہ

[illegible]

۱۳۳۳

KAFKASYA MUHACİRLERİ İÇİN ON VİLAYETTE YER TESPİT EDİLDİĞİ

Kafkasya'dan gelmekte olan muhâcirlerin sevki için Çanakkale'nin geçici durak olmasından vazgeçildiği, Anadolu kavağı, Fenerbahçe ve Yedikule'den aktarılacak göçmenlere on vilâyetde dokuz bin kişilik yer tesbit edildiği

11 Haziran 1885

Kafkasya'dan gelmekte olan muhâcirinin Haleb Vilâyeti mülhakâtından Kilis Kazâsıyla Bingazi Vilâyeti'nde vâki' arazi-i hâliyede iskânları zımnında Çanakkalesi'nin merkez-i muvakkat ittihâzıyla orada ictimâ eyledikçe vapurlara bi'l-irkâb zikrolunan mahallere izâmları ve teferruâtı hakkında vuku bulan arz ve istizân üzerine nüfus-ı vâridenin Çanakkalesi'nde ictimâları bazılarının Biga ve havâlisine firar etmesi gibi mahzûru müstelzim olmak mülâhazasını mebnî Rusya'dan Memâlik-i Şâhâne'ye hicret etmekte olan ve bundan böyle dahi muhâceretleri muhtemel bulunan muhâcirinin mahall-i iskânlarıyla sûret-i sevk ve idarelerini ve bunların muhâceretlerinden evvel aded-i nüfuslarıyla sâir lâzî-mül'istitla' ma'lûmatın buraca bi'l-istihsal hâlen ve istikbalen için her cihetini temin edecek esbâb ve tedâbir-i mukteziyenin bi'l-etraf müzâkeresiyle kararının arzı hakkında şeref-sânih olan irâde-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penahî'yi mübellîğ tezkire-i husûsiye-i aliyyeleri Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'da mütâlaa ile ol bâbda tanzim ve fi 12 Cemâziyelâhir sene [1]302 tarihinde takdim kılınan mazbatada arz ve beyân olunduğu üzere muhâcirin-i merkûmenin sûret-i sevk ve iskânlarına ve müteferriâtına aid muâmelâtın taht-ı râbta ve intizama idhali zımnında tedâbir-i mukteziyenin ittihâz ve icrası için evvel emirde bu işler ile iştigâl ve bu yolda tecrübe ve vukûf peydâ eylemiş zevât ile müşâvere ve müzâkere olunarak bir layiha tanzimi zımnında icab edenlerden mürekkeb bir komisyon teşkili nezâret-i müşârünileyhâya havale kılınmış olmasıyla muhâcirin komisyonu reisi ve Zabtiye nâzırı atûfeli beyefendiler hazerâtı ve erbâb-ı vukûfdan Hurşid Bey'den mürekkeben nezâret-i müşârünileyhânın taht-ı riyâsetinde teşkil edilen komisyonca tanzim ve irsâl kılınan mazbata ve Rostof'da müteheyi'-i hicret olarak beklemekde bulunan Çerkes familyaları hakkında Kerç Şehbenderliği'nden vâki' olan iş'ardan bahisle icra-yı icabına dair Hariciye Nezâret-i Celîlesi'nden meb'ûs tezkireler üzerine Nezâret-i Celîle-i Dahiliye ile cereyân eden muhâbereyi şâmil tezkire takımıyla arz ve takdim olundu.

Mütâlaalarından müstebân olduğu üzere muhâcirîn-i vâridenin mevâki'-i sevk ve iskânlarına kadar yalnız masârıf-ı nakliyeleriyle içlerinde bulunacak en acezesinin iâşeleri masrafının sûret-i tesviyesi hakkında lâzımü'l-ittihâz olan tedâbirin mezkûr mazbatada izâh ve beyân ve Çanakkalesi'nin merkez itihazındaki mütâlaa-i mahzûra mebnî oradan sarf-ı nazarla gerek masrafca ve gerek ehveniyet ve gerek Bahr-ı Siyah Muhâfızlığı'nın ve Zabtiye Nezâreti'nin inzibât ve nezâretleri tahtında bulunmalarına suhûlet olmak üzere Anadolu Kavağı mevki'-inin mevkıf-ı muvakkat ittihâzı ve melfûf defterde gösterildiği üzere on vilâyetde dokuz bin şu kadar hâneyle kâfi arazi tedârik olunduğu gibi Nezâret-i Celîle-i Dahiliye'nin cevab-ı ahîrinde dahi muhâcirînin kesretle vürûdunda mevsim-i sayf mûlabesesiyle muhill-i sıhhat bazı hâlât tahaddüs etmemesi için mevkıf-ı mezbûra gelenler yüz neferi tecavüz eder ise yüz nefer kadarının orada ve kûsûrunun Fenerbahçesi'yle Yedikule civarında ikâme etdirilmesi komisyonca ahîren tezekkür olunduğu iş'âr ve ilave edilmiş ve bir de Karesi Vilâyeti dahilinde kâin Biga'daki muhâcirîn ile ahali-i kadîme beyninde tekevvün eden arazi münâzaasına dair tezkire-i ma'rûza üzerine bu husûsun mîr-i müşârünileyhâ iley-hâ vesâir erbâb-ı vukûf ile bi'l-müzâkere neticesinin arzı zımında 19 Receb sene 1302 tarihli tezkire-i husûsiye-i aliyeleriyle tebliğ olunan emr u fermân-ı hazret-i Padişahî muktezâ-yı âlîsinin dahi icrası nezâret-i müşârünileyhâya havale olunarak icabı başkaca müzâkere ve iş'âr edileceği nezâret-i müşârünileyhânın cümle-i iş'ârından bulunmuş idüğünden ona dair alınacak cevabın vürûdunda arz ve takdim kılınacağı derkâr bulunmuş olmağla mezkûr mazbata mündericâtının Maliye Nezâreti ve Muhâcir Komisyonu Riyâseti ile bi'l-muhâbere icraatına ibtidâr kılınması ve ber-vech-i muharrer muhâcirîn geldikçe mezkûr Kavak ile Fener ve Yedikule mevki'lerinin mevkıf-ı muvakkat ittihâzı ile muâmelât-ı lâzımenin icrası ve Hariciye Nezâret-i Celîlesi'ne dahi ma'lûmat itâsı husûslarının Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne havalesi hakkında her ne vechile emr u irâde-i seniyye-i hazret-i Şehinşahî şeref-müteallik buyurulur ise infâz-ı mantûk-ı münîfine ibtidâr edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı, efendim.

Fî Gurre-i Şaban sene [1]302 / fî 4 Mayıs sene [1]301

Said

*Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,
Resîde-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleriyle melfûf
evrak manzûr-ı âlî buyurulmuş ve ber-vech-i istizân muâmelât-ı mukteziyenin icrası
husûsuna irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî şeref-sudûr buyurularak evrak-ı
mezkûre iâde kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.
Fî 27 Şaban sene [1]302/ fî 30 Mayıs sene [1]301 / [11 Haziran 1885]*

**Aslına mutâbıkdır
Ali Rıza**

*

*Dersaâdet'den aktarma
sûretiyle veyâhûd
mahall-i hareket-
lerinden doğrudan
doğruya Samsun İske-
lesi'nden sevk
olunacakları
Mamuretülaziz Vilâyet-i
Celîlesi dahilinde
Ergani Sancağı'nda
vâki' olup arazi-i
hâliye-i vesî'ası bulu-
nan seksen üç
karyede tahminen
iskân olunabilecek
1500 hâne*

*Dersaâdet'den aktarma
sûretiyle Mersin İskele-
si'ne sevk olunacakları
Adana Vilâyet-i Celîlesi
dahilinde Islahiye
kazâsıyla Misli
Nahiyesi'nde bulunan
arazi-i hâliyede tahmi-
nen iskân olunabilecek
240 hâne*

*Dersaâdet'den aktarma
tarîkıyla İskenderun
İskelesi'ne sevk
olunacakları
Haleb Vilâyet-i Celîlesi
dahilinde Kilis
Kazâsı'nda müteferrik
sûretle tahminen iskân
olunabilecek
1000 hâne*

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

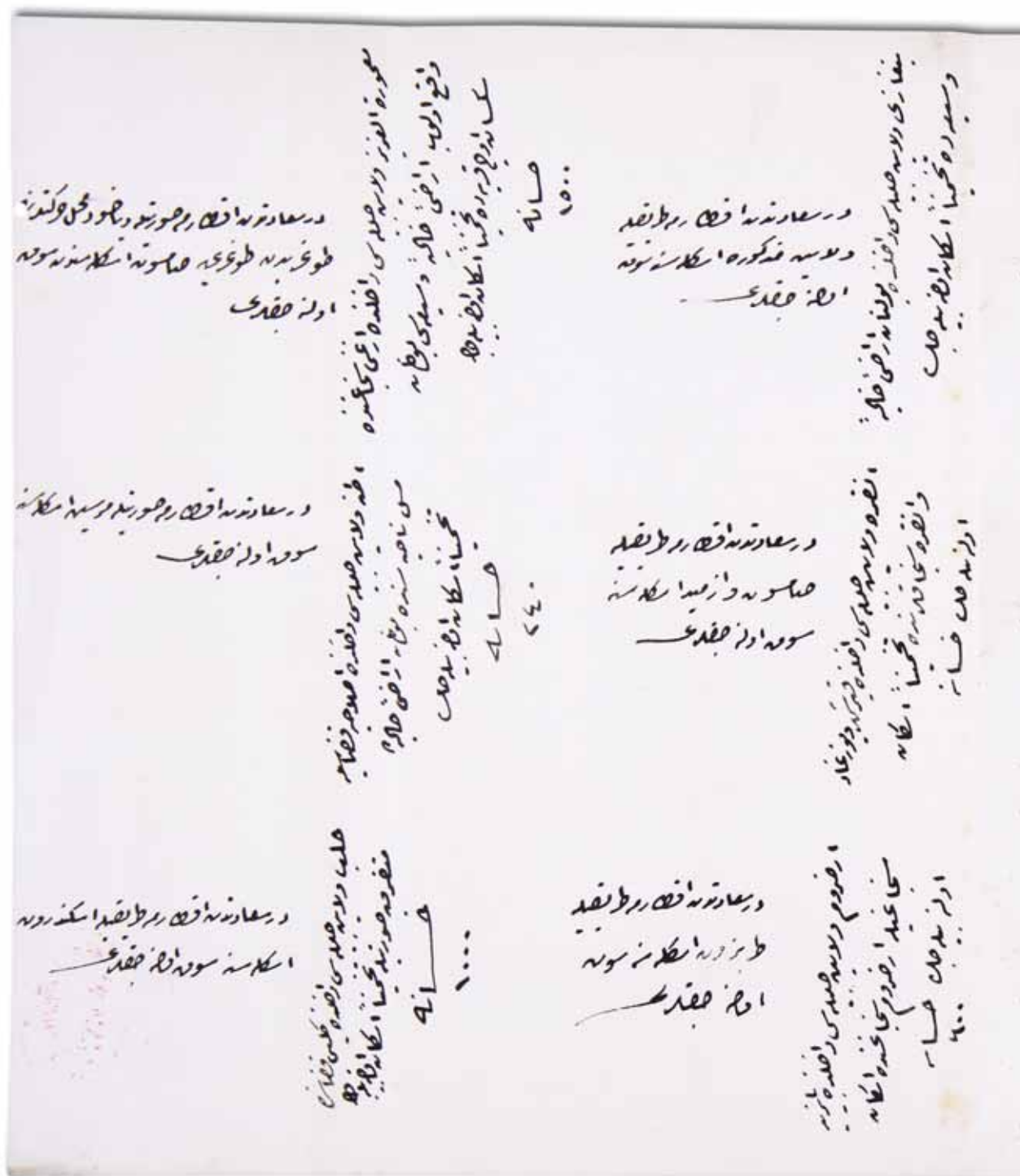
<p><i>Dersaâdet'den aktarma tarîkıyla vilâyet-i mezkûre iskelesine sevk olunacakları</i> Bingazi Vilâyet-i Celîlesi dahilinde bulunan arazi-i hâliye-i vesî'ada tahminen iskân olunabilecek 1000 hâne</p>	<p><i>Dersaâdet'den aktarma tarîkıyla Samsun ve İzmid İskelesi'ne sevk olunacakları</i> Ankara Vilâyet-i Celîlesi dahilinde Kırşehir ve Yozgat ve Ankara sancaklarında tahminen iskân olunabilecek 1200 hâne</p>	<p><i>Dersaâdet'den aktarma tarîkıyla Trabzon İskelesi'ne sevk olunacakları</i> Erzurum Vilâyet-i Celîlesi dahilinde Bayezid Sancağıyla Erzurum Sancağı'nda iskân olunabilecek 600 hâne</p>
<p><i>Dersaâdet'den aktarma sûretiyle ve Sinob ve İnebolu tarîkıyla sevk olunacakları</i> Kastamonu Vilâyet-i Celîlesi dahilinde Sinob ve Bolu sancaklarıyla Kastamonu Sancağı'nda iskân olunabilecek 1000 hâne</p>	<p><i>Dersaâdet'den aktarma sûretiyle Antalya İskelesi'ne sevk olunacakları</i> Konya Vilâyet-i Celîlesi dahilinde Merkez Sancağıyla Niğde ve Teke sancaklarında iskân olunabilecek 300 hâne</p>	<p>Kezâ aktarma sûretiyle Mudanya İskelesi'ne Hüdavendigâr Vilâyet-i Celîlesi dahilinde Kütahya ve Karahisar sancaklarında iskân olunabilecek 900 hâne 200 hâne Kafkasya muhâcirleri sevk olunmuşdur. 700 hâne</p>
<p><i>Kezâ aktarma sûretiyle Trabzon'a</i> Bitlis Vilâyet-i Celîlesi dahilinde Muş ve Siird sancaklarında iskân olunabilecek 1500 hâne</p>		
<p>Yekûn-ı umûmî 9040 hâne</p>		

Kafkasya muhâcirlerinin kâffe-i ihtiyacâtının Hazine-i celîleden tesviyesi hakkında akdemce şeref-sâdır olan irâde-i seniyyenin bazı tarafca müzâyaka-i hâl-i hâzır Hazine mülâbesesiyle tamamî-i infâzı kâbil olamamağla bunların zaman-ı iskânlarına kadar yalnız masârîfât-ı nakliyeleriyle içlerinde bulunacak en acezesinin iâşe masrafının Hazine-i celîleden tesviyesi Bâb-ı Âlî cânib-i sâmisî'yle Maliye Nezâret-i Celîlesi beyninde kararlaştırılarak mûcebince ifâ-yı muâmelât olunmaktadır.

Bundan sonra da gelecek olan muhâcirîn-i merkûme hakkında bittabî' bu yolda icra-yı muâmele olunacağı derkâr bulunduğundan bu bâbda vukû bulacak sarfiyât için ba'de'l-muhâbere bâlâda muharrerü'l-esâmî vilâyâta havale ve me'zûniyet itâsı icab eder.

**Umûm Muhacîrin
İdare Komisyonu**

۱۵۰۰ خانہ
 در سعادتمندانه افتاد و در صورت
 و سبب و ذنب وین طریقت
 سوره در حقیقت
 قطعی و در سبب و ذنب وین طریقت
 سوره در حقیقت
 ۱۵۰۰ خانہ
 در سعادتمندانه افتاد و در صورت
 و سبب و ذنب وین طریقت
 سوره در حقیقت
 قطعی و در سبب و ذنب وین طریقت
 سوره در حقیقت
 ۱۵۰۰ خانہ
 در سعادتمندانه افتاد و در صورت
 و سبب و ذنب وین طریقت
 سوره در حقیقت
 قطعی و در سبب و ذنب وین طریقت
 سوره در حقیقت
 ۱۵۰۰ خانہ
 در سعادتمندانه افتاد و در صورت
 و سبب و ذنب وین طریقت
 سوره در حقیقت
 قطعی و در سبب و ذنب وین طریقت
 سوره در حقیقت

KAFKASYA MUHACİRLERİNİN KASTAMONU, ANKARA, KONYA, MAMURETÜLAZİZ VE SİVAS VİLÂYETLERİNE SEVK EDİLMELERİ

Çerkes muhâcirlerinden sonra Kafkasya'dan gelmeye devam eden muhâcirlerin Giresun, Samsun ve Sinop iskelelerinden hareketle Kastamonu, Ankara, Konya, Mamuretülaziz ve Sivas vilâyetlerine sevk edilmeleri ve gerektiğinde diğer iskân mahallerinin araştırılması

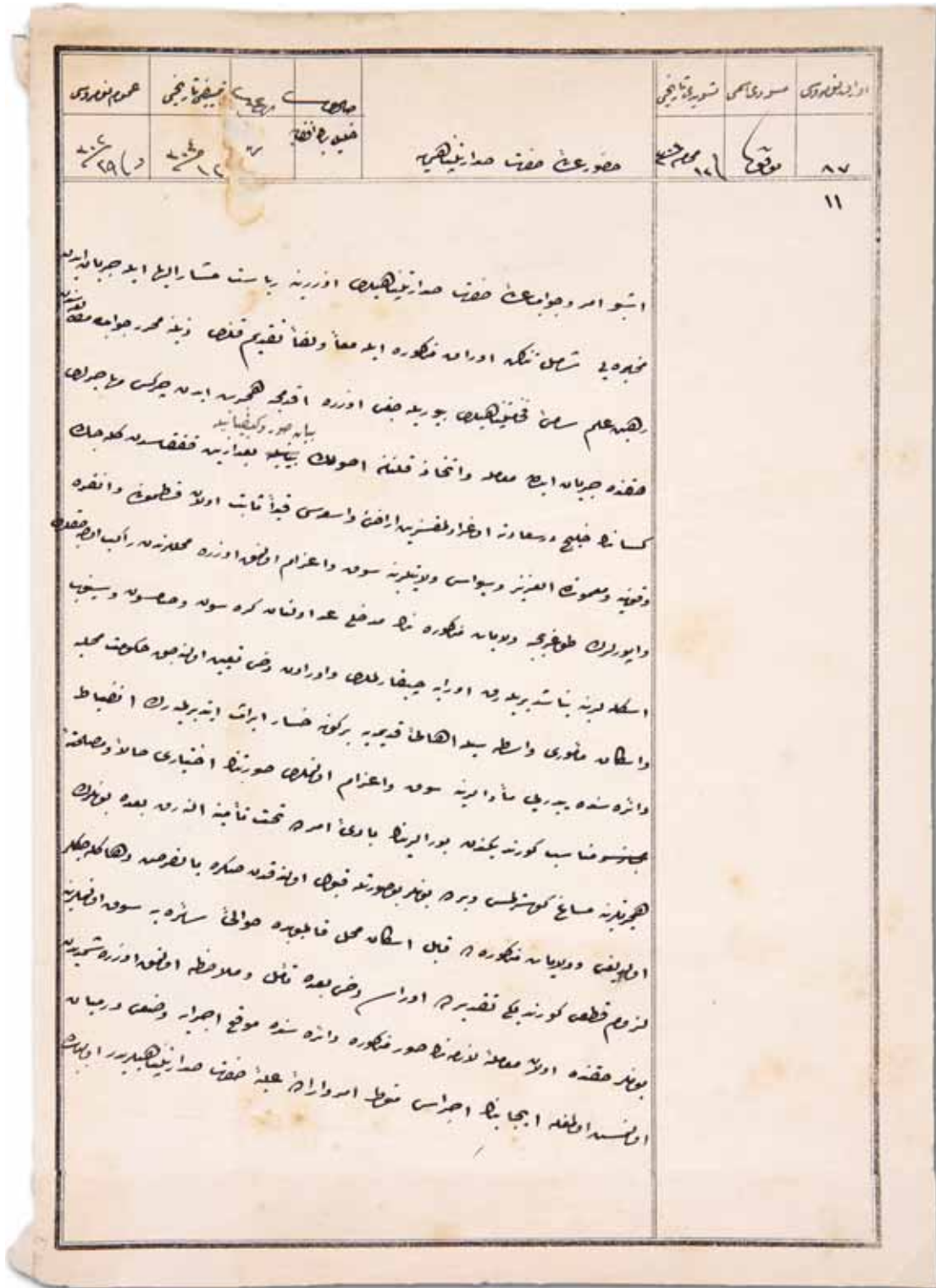
11 Ekim 1886

Huzur-ı âlî-yi hazret-i Sadâret-penâhî'ye

İşbu emr ve cevab-ı âlî-yi hazret-i Sadâret-penâhîleri üzerine riyâset-i müşârünileyha ile cereyân eden muhâbereyi şâmil tezkire evrak-ı mezkûre ile ma'ân ve leffen takdim kılındı.

Zeyline muharrer cevab mütâalasından rehîn-i ilm-i sâmi-i fehâmet-penâhîleri buyurulacağı üzere akdemce hicret eden Çerkes muhâcirleri hakkında cereyân eden muâmele ve ittihâz kılınan usûlün beyân-ı suver ve keyfiyâtıyla ba'd-ezîn Kafkasya'dan gelecek kesânın halic-i Dersââdet'e uğradılmaksızın arazi-i vâsi'ası kayden sabit olan Kastamonu ve Ankara ve Konya ve Mamuretülaziz ve Sivas vilâyetlerine sevk ve izâm olunmak üzere mahallerinden râkib olacakları vapurların doğruca vilâyât-ı mezkûrenin medhali addolunan Giresun ve Samsun ve Sinob iskelelerine yanaştırılarak oraya çıkarılmaları ve oradan dahi tayin olunacak hükûmet-i mahalliye ve iskân memûru vâsıtasıyla ahali-yi kadîmeye bir gûne hasar îrâs etdirilmeyerek inzibât dairesinde pey derpey me'vâlarına sevk ve izâm olunmaları sûretinin ihtiyârı halen ve maslahaten münasib görüldüğünden buralarının bâdî-i emrde taht-ı temine alınarak ba'dehû bunların hicretlerine mesağ gösterilmesi ve bir de bunlar bu sûretle kabul olunduktan sonra bi'l-farz daha gelecekler olduğu ve vilâyât-ı mezkûrede kâbil-i iskân mahal kalmayıp da havâli-i sâireye sevk olunmalarına lüzûm-ı kat'î görüldüğü takdirde orası dahi ba'dehû te'emmül ve mülâhaza olunmak üzere şimdiden bunlar hakkında olan muâmele-i lâzimenin suver-i mezkûre dairesinde mevkî-i icraya vaz'ı dermiyân olunmuş olmağla icabının icrası menû-ı emr ve irâde-i aliyye-i hazret-i Sadâret-penâhîleridir, ol bâbda.

Fî 12 M. sene [1]304 / 29 [Eylül] [1]302 / [11 Ekim 1886]

DH. MKT, 1371/43

**RUSYA'YA TERK EDİLEN ARTVİN VE BATUM'DAN İZİNSİZ GELEN
MUHACİRLERİN İADESİ**

Vladikafkas ve Kuban halkından olup Rus Hükûmeti'nden izin alarak Osmanlı topraklarına yerleşmek üzere Batum'a gelen ve gelecek olan muhâcirlerin Sivas ve Mamuretülaziz vilâyetlerine iskânlarının kabul edilmesinin yanısıra 1878 Berlin Antlaşması'yla Rusya'ya terk edilen bölgelerden izinsiz göç edenlerin iâde edilmeleri ve bundan böyle göç etmek isteyenlerin ise sınırda karşılanmaları gerektiği

9 Eylül 1887

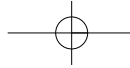
Huzur-ı âlî-i hazret-i Sadâret-penâhî'ye

Vladikafkas ahalisinden ma'lûmu'l-mikdâr nüfusun Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'ye hicret etmek için Batum'a geldikleri beyânıyla icra-yı icabı mukaddemâ Hariciye Nezâret-i Celîlesi'nden iş'âr ve lede'l-istifsâr bunların azîmetlerine Rusya Hükûmeti'nce müsâade edilmiş olduğu dahi izbâr olunmakdan ve Muhâcirîn Komisyonu Riyâset-i Celîlesi'yle bi'l-muhâbere muhâcirîn-i merkûmenin Mamuretülaziz ve Sivas vilâyetlerinde iskân olunmak üzere Samsun iskelesine çıkarılmaları lâzım geleceği anlaşılmakdan nâşi icra-yı icabına teşebbüs olunup o sırada bunlardan başka olarak yine Vladikafkas ve Kuban ahali-sinden birkaç bin kişinin hicret için Rusya Hükûmeti'nden müsâade aldıkları ve Batum'a gelmek üzere bulundukları nezâret-i müşârünileyhâdan bildirilmiş ve bunların da bâlâda beyân olunan muhâcirîn gibi sâlifü'z-zikr vilâyetlerde iskânları lâzım geleceği riyâset-i müşârünileyhâ ile ol bâbda cereyân eden muhâbere cevabında gösterilmiş ise de Rusya'ya terk olunan mahaller ahali-yi İslâmiyesi'nden asker alınacağı havâdisi şâyî' olması üzerine Artvin ve Batum'dan binden mütecâviz kesânın Memâlik-i Şâhâne'ye hicret ve beş yüz kişinin Rize'ye muvâsalat eylediklerinden bunların iâdeleriyle beraber ba'd-ezîn hicret edeceklerin hududda kabul olunmaları Rusya Sefâreti'nden itâ kılınan takrirde taleb ve ifade olunduğu beyânıyla icra-yı icabı kezâlik nezâret-i müşârünileyhâdan bâ-tezkire tebliğ ve iş'âr olunmasından dolayı bunun sâlifü'l-beyân Samsun'a çıkarılacak muhâcirîne de şâmil olup olmadığından tereddüd vâki' olduğuna ve bir de zikr olunan takrir üzerine nezâretce olan mütâlâa bildirildiğine binâen buralarının nezâret-i müşârünileyhâdan istifsârı lâzım ge-lerek ol bâbda

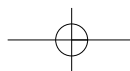
cereyân eden muhâbereyi şâmil tezkire melfûfuyla beraber takdim kılınmıştır.

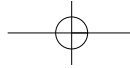
Hâmişine muharrer cevabdan ma'lûm-ı âlî-yi Sadâret-penâhîleri buyrula-
cağı üzere mârru'z-zikr Vladikafkas ve Kuban ahalisinden olup hicret etmek
üzere bulunan ailelerin evvelce Rusya Devleti'nden istihsal-i müsâade etmiş
oldukları ve takrir-i mezkûr ile adem-i kabulü istenilen muhâcirînin arazi-i
metrûke ahalisinden bulundukları cihetle bunun zikr olunan Kafkas ve Kuban
muhâcirlerine şumûlü olamayacağından bu bâbda lâzım gelen muâmelenin
icrası ve takrir-i mebhûsun-anh üzerine Bâb-ı Âlî Hukuk Müşâvirliği tarafından
verilen ve sûret-i tercümesi evrak-ı melfûfe miyânında bulunan mütâlaanâmede
muharrer olduğu üzere hukuk-ı beynelmilel kâidesince her hükûmetin haric-
den vuku'bulacak muhâcereti kendi menâfi-i mahsûsasını ve icabât-ı ahvâli
nazar-ı itibara alarak kabul edip etmemekte muhtar olduğuna ve arazi-i
mezkûre ahalisinden olup hicret tarîkıyla gelerek zîr-i cenâh-ı müstel-zimû'l-
felâh-ı saltanat-ı seniyyeye dehâlet etmiş olanların cebren iâdeleri muvâfık-ı
şân-ı âlî olamayacağı gibi sefâret-i müşârünileyhâ dahi bu bâbda ez-ser-i nev bir
güne teşebbüsât ve metâlibde bulunmadığına binâen şimdilik bu işin meskû-
nun-anh bırakılması veyâhûd Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâca bu husûsda bir karar
ittihâzı gösterilmesiyle şu hâle ve ehemmiyet-i maslahata nazaran re'y ve irâde-
i aliyye-i cenâb-ı Sadâret-penâhîlerine tevâfuk edecek sûretin icra ve nezâret-i
âcizîye emr ve inbâsı müsâade-i aliyye-i hıdîv-i efhamilerine mütevakkıf bulun-
makla ve Samsun'a çıkarılacak muhâcirînin vürûdunda zikr olunan vilâyetlere
sevki evvelce Trabzon Vilâyeti'ne yazıldığı gibi muhâcirîn-i merkûmeden bir
takımının Samsun'a müteveccihen Batum'dan hareket eyledikleri Batum
Şehbenderliği'nden vuku'bulan iş'âr üzerine nezâret-i müşârünileyhâdan
bildirilmediğinden nâşi Muhâcirîn Komisyonu Riyâseti'ne ma'lûmât verilmek-
le, ol bâbda.

20 Zilhicce sene [1]304 / 27 Ağustos sene [1]303 / [9 Eylül 1887]

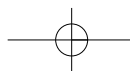
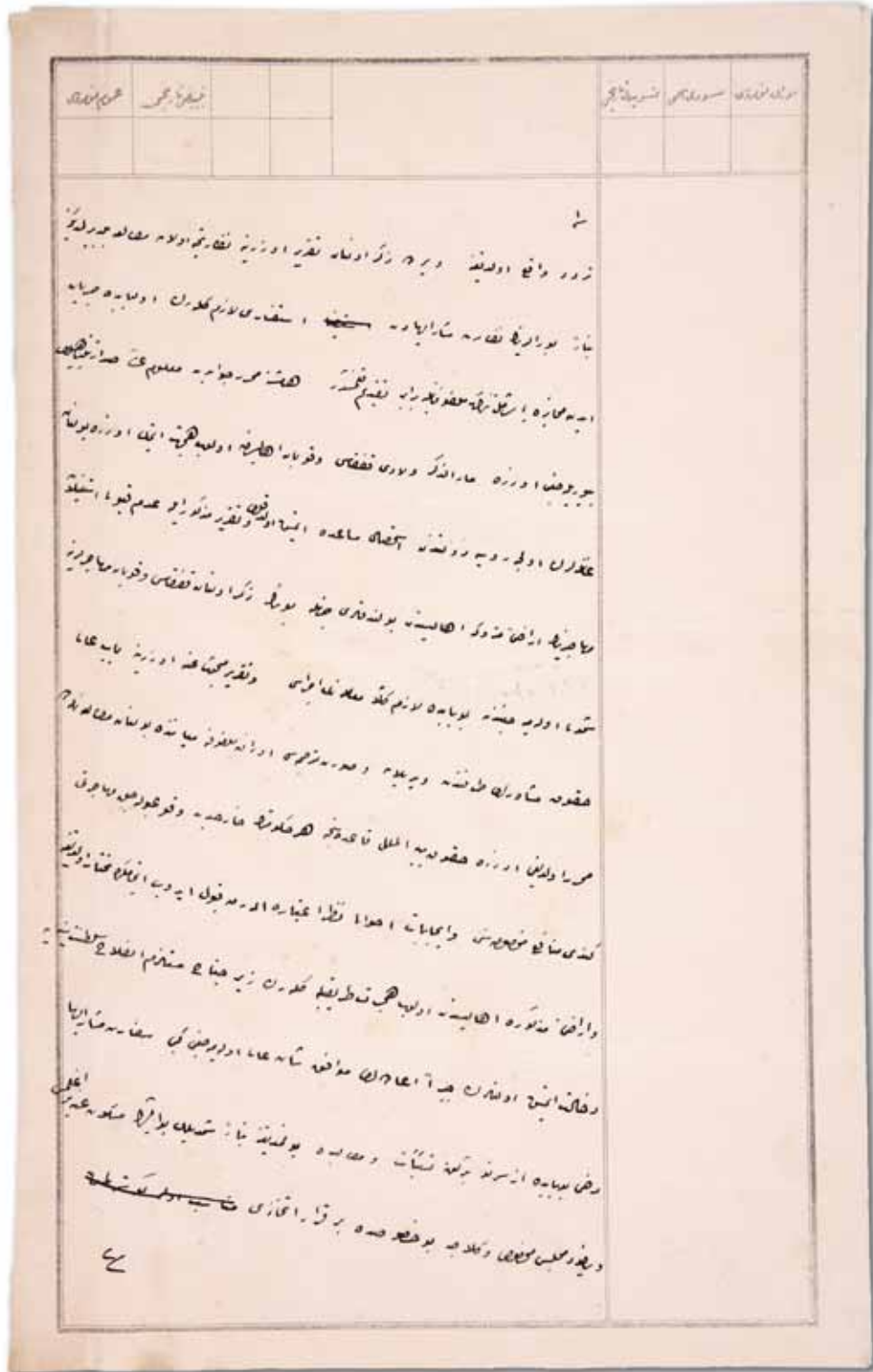

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

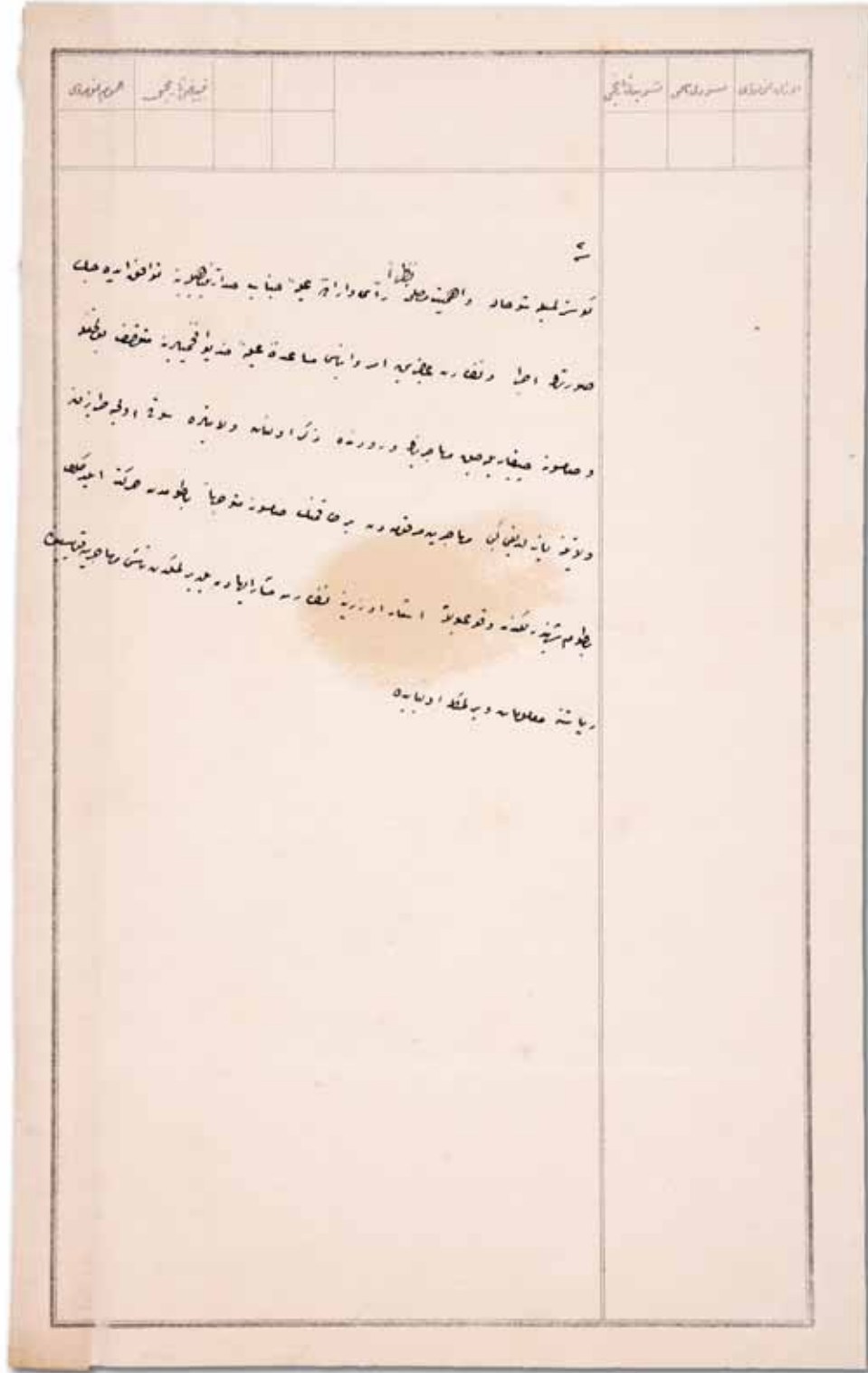
[illegible]

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

DH. MKT, 1445/40

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

*Muhacirîn Komisyonu Reis-i Sanîsi Mehmet Behçet
İ. Ü. Nadir Es. Ktp. 90850/257*

84

**SURİYE'DE İSKÂN EDİLEN ÇERKES VE TATAR
MUHACİRLERİN LİSTESİ**

Suriye Vilâyeti'ndeki Bisân Çiftliği'nde iskân edilen Çerkes, Nogay ve Mağribi muhâcirlerin hâne sayısını ve kadın-erkek nüfus miktarını gösteren liste

27 Eylül 1887

Suriye Vilâyeti
Arazi-i Seniyye Komisyonu
Aded
102

Hazine-i Hâssa Cenâb-ı Şâhâne Nezâret-i Celîlesi'ne

Dahil-i vilâyetde bulunan çiftlik-i hümayûn-ı cenâb-ı mülûkânede şimdiye nerelerde ne kadar muhâcirîn iskân edilmiş ise onlar ile derdest-i iskân bulunanların her mevâki' ve mikdâr-ı nüfus ve hânelerini gösterir bir kıt'a istatistik tanzim ve takdimi lüzûmu 9 Mayıs sene 1303 tarih ve elli yedi numara ile şeref-vârid olan tahrirât-ı aliyye-i cenâb-ı nezâret-penâhilerinde emr u iş'âr buyurulmuşdur.

1 Haziran sene [1]303 tarihli ve elli altı numaralı takdim olunan mazbata-i cevabîyede arz olunduğu üzere şimdiye kadar dahil-i vilâyetde bulunan arazi-i mahsûsa-i cenâb-ı Padişahide muhâcir iskân edilmediği misillü derdest-i iskân bir gûne muhâcirîn dahi bulunmayıp ancak komisyon-ı âcizânemizin teşkili tarihinde Bisân çiftlik-i Hümayûnu'nda kâin Cebbûl ve Akka Çiftlik-i Hümayûnu'na merbût Hüseyiniye karyesinde mutavattın bir takım Çerkes ve Mağribi muhâcirleri bulunduğu cihetle bu kere vâki' olan talep üzerine karyeteyn-i mezkûreteynde mutavattın ve zükûr ve inâs olarak cem'an üç yüz yedi nüfusdan ve seksen üç hânedan ibaret bulunan muhâcirlerin hâne ve nüfuslarını gösterir mahallî memûrlarından vârid olan defterlere binâen tanzim olunan istatistik cedveli leffen takdim kılınmış olmağın ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 10 Muharrem sene 1305 ve fî 15 Eylül sene [1]303

Vilâyet meclisi azâlarının mühürleri

*

Suriye Vilâyeti dahilinde kâin arazi-i seniyye-i cenâb-ı tacdârîde el-yevm mutavattın Çerkes ve Tatar ve Magribî muhâcirlerinin hâne ve nüfuslarını mübeyyin istatistik cedvelidir.

Bisân Çiftlik-i Hümâyûnu Cebbûl Karyesi:

Yekûn Aded	Zükûr Aded	İnâs Aded	Hâne Aded	Esâmî	Mülâhazât
3	1	2	1	Ahmed Efendi	Çerkes
4	2	2	1	İsmail bin Halil	Çerkes
3	1	2	1	Beraita	Çerkes
3	2	1	1	Kansu	Çerkes
5	4	1	1	Musa Habîc	Çerkes
3	1	2	1	Âbid	Çerkes
4	4	2	1	Hasan	Çerkes
3	1	2	1	Elkas	Çerkes
2	1	2	1	İsmail	Çerkes
4	2	2	1	Osman	Çerkes
2	1	1	1	Haşahozuk	Çerkes
3	2	1	1	Mustafa	Çerkes
2	1	1	1	İbrahim Güğü	Çerkes
2	1	1	1	Yakub	Çerkes
2	1	1	1	Bâkîr	Çerkes
3	1	2	1	Cafer	Çerkes
3	2	1	1	Mahmud	Çerkes
3	2	1	1	Mehmed Çavuş	Çerkes
2	1	1	1	Zekeriya	Tatar
2	1	1	1	Yakub Ağa	Tatar
4	2	1	1	Bilal	Tatar
2	1	1	1	Said	Tatar
3	1	2	1	Musa	Tatar
4	2	2	1	Kutlu Gazi	Tatar
2	1	1	1	Ali Baba	Tatar
4	3	1	1	Şeyh Ali	Tatar

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

4	2	2	1	Gûş Ali	Tatar
2	1	1	1	Molla	Tatar
2	1	1	1	Hacı İslâm	Tatar
2	1	1	1	Zeynüddin	Tatar
3	2	1	1	Zîver	Tatar
2	1	2	1	Âbid	Tatar
3	1	2	1	Ahmed	Tatar
3	1	2	1	Hacı Bayram	Tatar
2	1	1	1	Kurtlu Ali	Tatar
3	1	2	1	Mahmud	Tatar
4	2	2	1	Ali Elkas	Tatar
2	1	1	1	Tâlib	Tatar
3	1	2	1	Bekir	Tatar
4	2	2	1	Rahmet	Tatar
3	2	1	1	Bekir	Tatar
2	1	1	1	Hacı Bey	Tatar
3	1	2	1	İbrahim	Tatar
2	1	1	1	Beftalı	Tatar
2	1	1	1	Settar	Tatar
131	65	66	46	Yekûn-ı Cebbûl Karyesi	

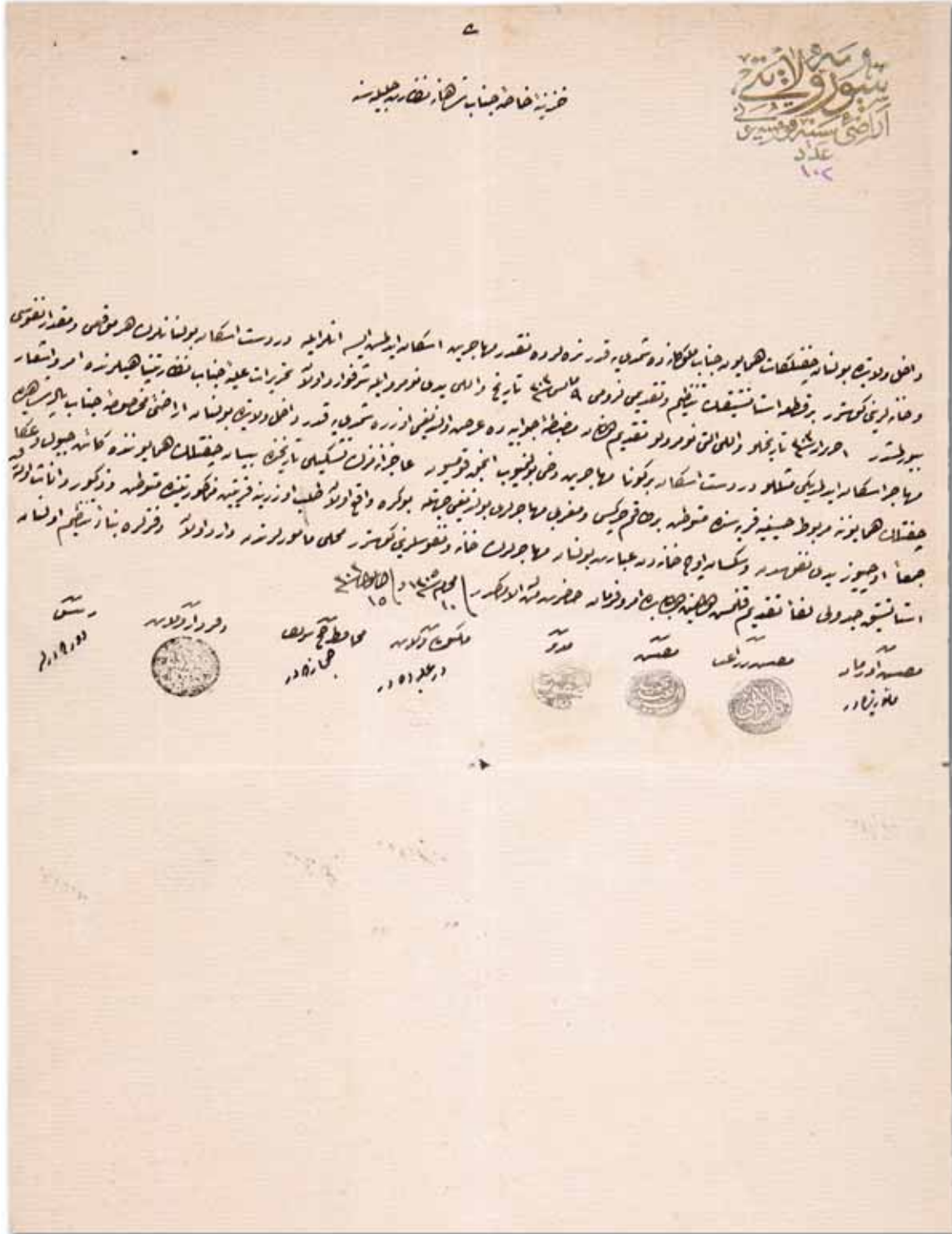
[...]

Suriye Vilâyeti dahilinde kâin emlâk-ı mahsûsa-i cenâb-ı Padişahiden Bisân ve Akka Çiftlikât-ı Hümâyûnu'na tâbi' CeBBûl ve Hüseyniye karyelerinde mutavattın ve isimleri bâlâya terkîm olunan Çerkes ve Tatar ve Magribî muhâcirlerinin umûmu üç yüz yedi nüfusdan ve seksen üç hânedan ibaret olduğunu mübeyyin işbu istatistik cedveli bi't-tanzim takdim kılındı.

Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 15 Eylül sene [1]303 / [27 Eylül 1887]

**Suriye Vilâyeti civarında vâki' Arazi ve
Çiftlikât-ı Şâhâne Komisyonu**

کتاب	تکون	تاریخ	الاست	خداوند	مدرسه
۱	۱	۱	۱	۱	۱
۲	۲	۲	۲	۲	۲
۳	۳	۳	۳	۳	۳
۴	۴	۴	۴	۴	۴
۵	۵	۵	۵	۵	۵
۶	۶	۶	۶	۶	۶
۷	۷	۷	۷	۷	۷
۸	۸	۸	۸	۸	۸
۹	۹	۹	۹	۹	۹
۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰
۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱
۱۲	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲
۱۳	۱۳	۱۳	۱۳	۱۳	۱۳
۱۴	۱۴	۱۴	۱۴	۱۴	۱۴
۱۵	۱۵	۱۵	۱۵	۱۵	۱۵
۱۶	۱۶	۱۶	۱۶	۱۶	۱۶
۱۷	۱۷	۱۷	۱۷	۱۷	۱۷
۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸
۱۹	۱۹	۱۹	۱۹	۱۹	۱۹
۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰
۲۱	۲۱	۲۱	۲۱	۲۱	۲۱
۲۲	۲۲	۲۲	۲۲	۲۲	۲۲
۲۳	۲۳	۲۳	۲۳	۲۳	۲۳
۲۴	۲۴	۲۴	۲۴	۲۴	۲۴
۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵
۲۶	۲۶	۲۶	۲۶	۲۶	۲۶
۲۷	۲۷	۲۷	۲۷	۲۷	۲۷
۲۸	۲۸	۲۸	۲۸	۲۸	۲۸
۲۹	۲۹	۲۹	۲۹	۲۹	۲۹
۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰
۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱
۳۲	۳۲	۳۲	۳۲	۳۲	۳۲
۳۳	۳۳	۳۳	۳۳	۳۳	۳۳
۳۴	۳۴	۳۴	۳۴	۳۴	۳۴
۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵
۳۶	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶
۳۷	۳۷	۳۷	۳۷	۳۷	۳۷
۳۸	۳۸	۳۸	۳۸	۳۸	۳۸
۳۹	۳۹	۳۹	۳۹	۳۹	۳۹
۴۰	۴۰	۴۰	۴۰	۴۰	۴۰
۴۱	۴۱	۴۱	۴۱	۴۱	۴۱
۴۲	۴۲	۴۲	۴۲	۴۲	۴۲
۴۳	۴۳	۴۳	۴۳	۴۳	۴۳
۴۴	۴۴	۴۴	۴۴	۴۴	۴۴
۴۵	۴۵	۴۵	۴۵	۴۵	۴۵
۴۶	۴۶	۴۶	۴۶	۴۶	۴۶
۴۷	۴۷	۴۷	۴۷	۴۷	۴۷
۴۸	۴۸	۴۸	۴۸	۴۸	۴۸
۴۹	۴۹	۴۹	۴۹	۴۹	۴۹
۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰
۵۱	۵۱	۵۱	۵۱	۵۱	۵۱
۵۲	۵۲	۵۲	۵۲	۵۲	۵۲
۵۳	۵۳	۵۳	۵۳	۵۳	۵۳
۵۴	۵۴	۵۴	۵۴	۵۴	۵۴
۵۵	۵۵	۵۵	۵۵	۵۵	۵۵
۵۶	۵۶	۵۶	۵۶	۵۶	۵۶
۵۷	۵۷	۵۷	۵۷	۵۷	۵۷
۵۸	۵۸	۵۸	۵۸	۵۸	۵۸
۵۹	۵۹	۵۹	۵۹	۵۹	۵۹
۶۰	۶۰	۶۰	۶۰	۶۰	۶۰
۶۱	۶۱	۶۱	۶۱	۶۱	۶۱
۶۲	۶۲	۶۲	۶۲	۶۲	۶۲
۶۳	۶۳	۶۳	۶۳	۶۳	۶۳
۶۴	۶۴	۶۴	۶۴	۶۴	۶۴
۶۵	۶۵	۶۵	۶۵	۶۵	۶۵
۶۶	۶۶	۶۶	۶۶	۶۶	۶۶
۶۷	۶۷	۶۷	۶۷	۶۷	۶۷
۶۸	۶۸	۶۸	۶۸	۶۸	۶۸
۶۹	۶۹	۶۹	۶۹	۶۹	۶۹
۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰
۷۱	۷۱	۷۱	۷۱	۷۱	۷۱
۷۲	۷۲	۷۲	۷۲	۷۲	۷۲
۷۳	۷۳	۷۳	۷۳	۷۳	۷۳
۷۴	۷۴	۷۴	۷۴	۷۴	۷۴
۷۵	۷۵	۷۵	۷۵	۷۵	۷۵
۷۶	۷۶	۷۶	۷۶	۷۶	۷۶
۷۷	۷۷	۷۷	۷۷	۷۷	۷۷
۷۸	۷۸	۷۸	۷۸	۷۸	۷۸
۷۹	۷۹	۷۹	۷۹	۷۹	۷۹
۸۰	۸۰	۸۰	۸۰	۸۰	۸۰
۸۱	۸۱	۸۱	۸۱	۸۱	۸۱
۸۲	۸۲	۸۲	۸۲	۸۲	۸۲
۸۳	۸۳	۸۳	۸۳	۸۳	۸۳
۸۴	۸۴	۸۴	۸۴	۸۴	۸۴
۸۵	۸۵	۸۵	۸۵	۸۵	۸۵
۸۶	۸۶	۸۶	۸۶	۸۶	۸۶
۸۷	۸۷	۸۷	۸۷	۸۷	۸۷
۸۸	۸۸	۸۸	۸۸	۸۸	۸۸
۸۹	۸۹	۸۹	۸۹	۸۹	۸۹
۹۰	۹۰	۹۰	۹۰	۹۰	۹۰
۹۱	۹۱	۹۱	۹۱	۹۱	۹۱
۹۲	۹۲	۹۲	۹۲	۹۲	۹۲
۹۳	۹۳	۹۳	۹۳	۹۳	۹۳
۹۴	۹۴	۹۴	۹۴	۹۴	۹۴
۹۵	۹۵	۹۵	۹۵	۹۵	۹۵
۹۶	۹۶	۹۶	۹۶	۹۶	۹۶
۹۷	۹۷	۹۷	۹۷	۹۷	۹۷
۹۸	۹۸	۹۸	۹۸	۹۸	۹۸
۹۹	۹۹	۹۹	۹۹	۹۹	۹۹
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

مدرسه

تکون

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

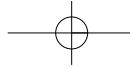
۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

۱۰۰

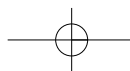

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

پہلو	تہہ	خاں	اسم	مدخلات
شمار	شمار	شمار	شمار	شمار
۱	۱	۱	۱	۱
۲	۲	۲	۲	۲
۳	۳	۳	۳	۳
۴	۴	۴	۴	۴
۵	۵	۵	۵	۵
۶	۶	۶	۶	۶
۷	۷	۷	۷	۷
۸	۸	۸	۸	۸
۹	۹	۹	۹	۹
۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰
۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱
۱۲	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲
۱۳	۱۳	۱۳	۱۳	۱۳
۱۴	۱۴	۱۴	۱۴	۱۴
۱۵	۱۵	۱۵	۱۵	۱۵
۱۶	۱۶	۱۶	۱۶	۱۶
۱۷	۱۷	۱۷	۱۷	۱۷
۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸
۱۹	۱۹	۱۹	۱۹	۱۹
۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰
۲۱	۲۱	۲۱	۲۱	۲۱
۲۲	۲۲	۲۲	۲۲	۲۲
۲۳	۲۳	۲۳	۲۳	۲۳
۲۴	۲۴	۲۴	۲۴	۲۴
۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵
۲۶	۲۶	۲۶	۲۶	۲۶
۲۷	۲۷	۲۷	۲۷	۲۷
۲۸	۲۸	۲۸	۲۸	۲۸
۲۹	۲۹	۲۹	۲۹	۲۹
۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰
۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱
۳۲	۳۲	۳۲	۳۲	۳۲
۳۳	۳۳	۳۳	۳۳	۳۳
۳۴	۳۴	۳۴	۳۴	۳۴
۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵
۳۶	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶
۳۷	۳۷	۳۷	۳۷	۳۷
۳۸	۳۸	۳۸	۳۸	۳۸
۳۹	۳۹	۳۹	۳۹	۳۹
۴۰	۴۰	۴۰	۴۰	۴۰
۴۱	۴۱	۴۱	۴۱	۴۱
۴۲	۴۲	۴۲	۴۲	۴۲
۴۳	۴۳	۴۳	۴۳	۴۳
۴۴	۴۴	۴۴	۴۴	۴۴
۴۵	۴۵	۴۵	۴۵	۴۵
۴۶	۴۶	۴۶	۴۶	۴۶
۴۷	۴۷	۴۷	۴۷	۴۷
۴۸	۴۸	۴۸	۴۸	۴۸
۴۹	۴۹	۴۹	۴۹	۴۹
۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰
۵۱	۵۱	۵۱	۵۱	۵۱
۵۲	۵۲	۵۲	۵۲	۵۲
۵۳	۵۳	۵۳	۵۳	۵۳
۵۴	۵۴	۵۴	۵۴	۵۴
۵۵	۵۵	۵۵	۵۵	۵۵
۵۶	۵۶	۵۶	۵۶	۵۶
۵۷	۵۷	۵۷	۵۷	۵۷
۵۸	۵۸	۵۸	۵۸	۵۸
۵۹	۵۹	۵۹	۵۹	۵۹
۶۰	۶۰	۶۰	۶۰	۶۰
۶۱	۶۱	۶۱	۶۱	۶۱
۶۲	۶۲	۶۲	۶۲	۶۲
۶۳	۶۳	۶۳	۶۳	۶۳
۶۴	۶۴	۶۴	۶۴	۶۴
۶۵	۶۵	۶۵	۶۵	۶۵
۶۶	۶۶	۶۶	۶۶	۶۶
۶۷	۶۷	۶۷	۶۷	۶۷
۶۸	۶۸	۶۸	۶۸	۶۸
۶۹	۶۹	۶۹	۶۹	۶۹
۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰
۷۱	۷۱	۷۱	۷۱	۷۱
۷۲	۷۲	۷۲	۷۲	۷۲
۷۳	۷۳	۷۳	۷۳	۷۳
۷۴	۷۴	۷۴	۷۴	۷۴
۷۵	۷۵	۷۵	۷۵	۷۵
۷۶	۷۶	۷۶	۷۶	۷۶
۷۷	۷۷	۷۷	۷۷	۷۷
۷۸	۷۸	۷۸	۷۸	۷۸
۷۹	۷۹	۷۹	۷۹	۷۹
۸۰	۸۰	۸۰	۸۰	۸۰
۸۱	۸۱	۸۱	۸۱	۸۱
۸۲	۸۲	۸۲	۸۲	۸۲
۸۳	۸۳	۸۳	۸۳	۸۳
۸۴	۸۴	۸۴	۸۴	۸۴
۸۵	۸۵	۸۵	۸۵	۸۵
۸۶	۸۶	۸۶	۸۶	۸۶
۸۷	۸۷	۸۷	۸۷	۸۷
۸۸	۸۸	۸۸	۸۸	۸۸
۸۹	۸۹	۸۹	۸۹	۸۹
۹۰	۹۰	۹۰	۹۰	۹۰
۹۱	۹۱	۹۱	۹۱	۹۱
۹۲	۹۲	۹۲	۹۲	۹۲
۹۳	۹۳	۹۳	۹۳	۹۳
۹۴	۹۴	۹۴	۹۴	۹۴
۹۵	۹۵	۹۵	۹۵	۹۵
۹۶	۹۶	۹۶	۹۶	۹۶
۹۷	۹۷	۹۷	۹۷	۹۷
۹۸	۹۸	۹۸	۹۸	۹۸
۹۹	۹۹	۹۹	۹۹	۹۹
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

HH. THR, 465/19

SİNOP VE KASTAMONU'DAKİ ÇERKES MUHACİRLERİN İSKAN VE NAKİL İSTEKLERİ

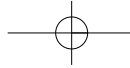
Rusya'dan Sinop'a gelen ve Sinop'ta kalmak isteyen Çerkes muhâcirler ile Kastamonu'dan telgraf çekerek Mamuretülaziz ve Sivas'a nakillerini isteyen Çerkeslerin isteklerinin mümkün olduğu takdirde yerine getirilmesi

20 Kasım 1887

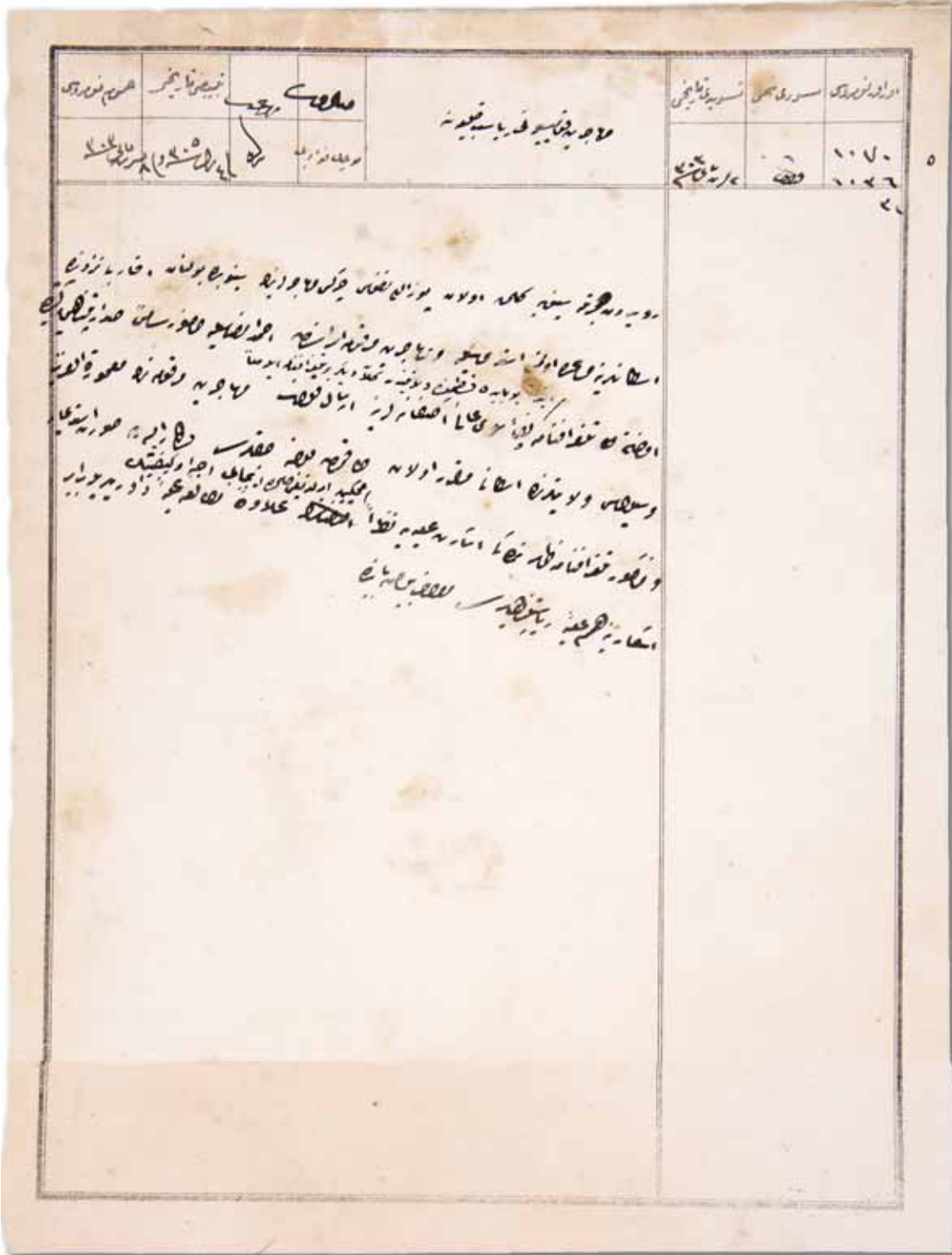
Muhâcirîn Komisyonu Riyâset-i Celîlesi'ne

Rusya'dan hicretle Sinob'a gelmiş olan yüz elli nüfus Çerkes muhâcirlerinin Sinob'da bulunan akâribi nezdinde iskânlarına müsâade olunması istidâsıyla ve muhâcirîn-i merkûme ümerâsından Ahmed imzasıyla huzur-ı sâmi-i Sadâret-penâhîlerine keşîde olunan telgrafnâme ve ekîden bu bâbda Kastamonu Vilâyeti'nden gelen diğer bir telgrafnâme ile ma'an ve leffen sûy-ı âlî-i âsa-fânelerine irsâl kılınan muhâcirîn-i merkûmenin Mamuretülaziz ve Sivas vilâyetlerinde iskânı mukarrer olan takımdan bulunacakları derkâr ise de sûret-i istidâya ve mezkûr telgrafnâme zâhırındaki işaret-i aliyyeye nazaran mümkün olduğu halde icabı icra ve keyfiyetin ilaveten mütâlâa-i aliyye-i dâverileriyle beraber iş'ârına himem-i aliyye-i riyâset-penâhîleri masrûf buyurulmak bâbında.

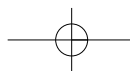
Fî 4 Ra. sene [1]305 ve fî 8 Teşrin-i sâni sene[1]303 / [20 Kasım 1887]

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

DH. MKT, 1464/103

86

RE'SÜLAYN KAZÂSÎ'NDA ÇEÇEN MUHACİR İSKÂNÎ

Zor Sancağı'na bağlı Re'sülayn Kazâsı'nda bulunan Çeçen muhâcirlerden
bazılarının boş olan emlâk-i hümayûn arazilerinde iskânları

21 Şubat 1888**Telgrafnâme**

Hazine-i Hâssa Nezâret-i Celîlesi'ne

Zor Sancağı'nda Re'sülayn Kazâsı'nda bulunan Çeçen muhâcirlerinden
bazısının emlâk-ı hümayûnun hâli bir mahallinde iskânı hakkında 10 Teşrin-i
sâni sene [1]303 tarihli arîza-i telgrafiye cevabının ihsân buyurulması komisyon
kararıyla arz olunur, fermân.

Fî 9 Şubat sene [1]303 / [21 Şubat 1888]

Reis-i Komisyon-ı Musul
Mustafa Faik

87

KONYA, NİĞDE, TEKE VE BURDUR SANCAKLARINA SANATKÂR VE ÇİFTÇİ OLAN MUHACİRLERİN GÖNDERİLMESİNİN FAYDALI OLACAĞI

Konya, Niğde, Teke ve Burdur sancaklarında Tatar, Nogay ve Çerkes boy-
larından çok sayıda yerleşik muhâcir bulunduğu ve bundan böyle
bölgeye sırt taşımacılığı ve arabacılık ile meşgul olanların
dışında sanat ve ziraat ehli olan muhâcirlerin
gönderilmesinin faydalı olacağı

11 Eylül 1888

Konya Vilâyeti
Mektubi Kalemi

Aded
117

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletlü efendim hazretleri,

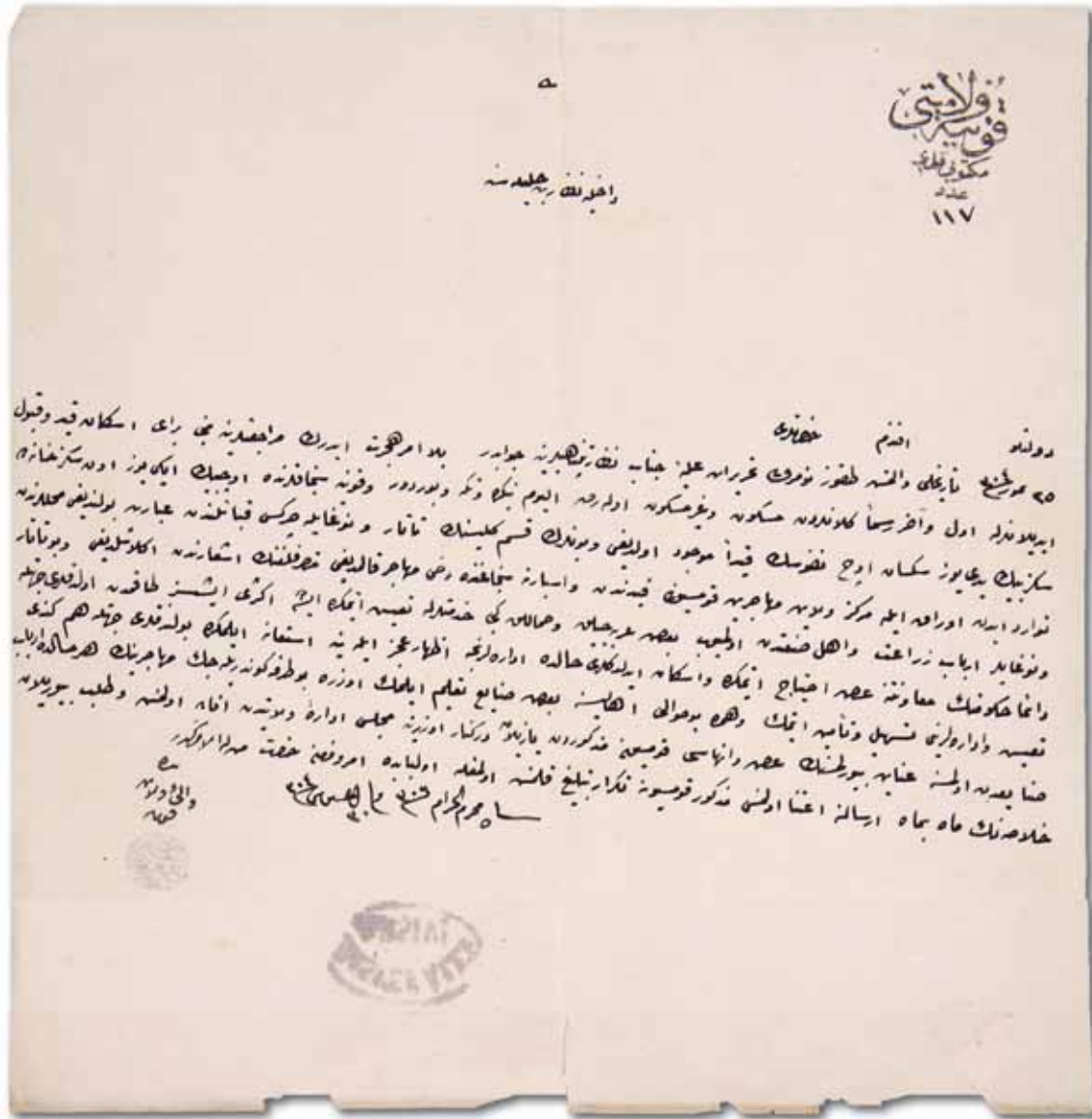
25 Temmuz sene [1]304 tarihli ve altmış dokuz numaralı tahrirât-ı aliyye-i
cenâb-ı nezâret-penâhîlerine cevabdır.

Bilâ-emr hicret ederek mürâcaatlarına mebnî berây-ı iskân kayıd ve kabul
edilenlerle evvel ve âhir resmen gelenlerden meskûn ve gayr-ı meskûn olarak
el-yevm Niğde ve Teke ve Burdur ve Konya sancaklarında 3218 hanede 8783
nüfusun kayden mevcut olduğu ve bunların kısm-ı küllisinin Tatar ve Nogay ile
Çerkes kabâilinden ibaret bulunduğu mahallerinden tevârüd eden evrak ile
merkez-i vilâyet Muhâcirîn Komisyonu kaydından ve Isparta Sancağı'nda dahi
muhâcir kalmadığı mutasarrıflığının iş'ârından anlaşıldığı ve bu Tatar ve
Nogaylar erbâb-ı ziraat ve ehl-i sanattan olmayıp bazı arabacılık ve hamallık
gibi hizmetle ta'ayyüş etmekde ise de ekseri işsiz takımından oldukları cihetle
daima hükûmetin muâvenetine arz-ı ihtiyac etmekde ve iskân edildikleri halde
idarelerince izhâr-ı acz ile yine istiâne eylemekde bulundukları cihetle hem
kendi ta'ayyüş ve idarelerini teshil ve temin etmek ve hem de bu havâli ahali-
sine bazı sanayi talim eylemek üzere bu tarafa gönderilecek muhâcirînin her
halde erbâb-ı sanayiden olmasına inâyet buyurulmasının arz ve inhâsı komis-
yon-ı mezkûrdan yazılan derkenar üzerine meclis-i idare-i vilâyetden ifade
olunmuş ve taleb buyurulan hulâsanın mâh be-mâh irsâline itina olunması

mezkûr komisyona tebliğ kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 5 Muharremü'l-haram sene [1]306 ve fi 30 Ağustos sene [1]304 / [11 Eylül 1888]

Vali-i vilâyet-i Konya
Mehmed Memduh

DH. MKT, 1545/4

**ÇERKES MUHACİRLERİN DİYARBAKIR'A SEVKLERİNDEN
VAZGEÇİLEREK DAHA YAKIN OLAN ANKARA'DA İSKAN
EDİLMELERİNİN UYGUN GÖRÜLDÜĞÜ**

Kafkasya'dan Sinop'a gelen Çerkes muhâcirlerinin önceden kararlaştırılan
Diyarbakır'a sevklerine mevsim müsâid olmadığından, resmi
kayıtlarda uygun mahal bulunduğu anlaşılan
Ankara'da iskân edilmeleri

30 Ekim 1888

*Kafkasya'dan Sinop'a gelen
bin beş yüz muhâcirîn-i
Çerâkise'ye dair.*

Huzur-ı âlî-i hazret-i Sadâret-penâhî'ye

Mantûk-ı emr u irâde-i aliyye-i cenâb-ı Sadâret-penâhîleri ve melfûf-ı mezkûr müeddâsı rehîn-i îkân-ı kemterî üzere Trabzon Vilâyeti'nden ahîren alınıp huzur-ı âlî-i hazret-i Vekâlet-penâhîlerine arz u irâe olunan tel-grafnâmede muhâcirîn-i merkûme her ne kadar bir yandan Amasya'ya sevk olunuyorlar ise de hasbe'l-mevsim sefâletlerine mahal kalmamak ve masârıf-ı nakliyelerince tasarrufât hâsıl olmak üzere Amasya'dan daha yakın olan Ankara Vilâyeti'yle Yozgad Sancağı'ndaki arazi-i hâliyyede iskânları münasib olacağı iş'âr olmasıyla ol vechile icra-yı icabına şifâhen irâde-i aliyye-i cenâb-ı fehâmet-penâhîleri şeref-sânih olmasına ve Ankara Vilâyeti dahilinde bin iki yüz bu kadar hâne muhâcirîn iskânına kâfi arazi olduğu kuyûda mürâcaatla anlaşılmasına binâen vilâyeteyn-i mezkûreteyne ve Sivas Vilâyeti'ne tebligât-ı mukteziye ifâ kılınmış ve riyâset-i müşârünileyhânın nezâret-i âcizîye dahi vâkî olan iş'ârâtına ol vechile cevap yazılmış olmağla arz ve beyân-ı ma'lûmata mübâşeret ve mezkûr tezkirenin takdim ve iâdesine cür'et olundu. Ol bâbda.

Muhâcirîn Komisyonu Riyâset-i Celîlesi'ne

Me'âl-i iş'âr-ı âlî-i dâverileri ma'lûm-ı âcizî olan bu işe dair ahîren tevârüd eden tezkire-i aliyye-i âsafânelerinde muhâcirîn-i merkûmenin Diyarbekir

Vilâyeti'ne sevk ile iskânları zımnında iskân memûru Bahâ Bey'in Diyarbekir'e azîmeti yazıldığı ve masârıf-ı mütenevviaya aid havalenâmenin irsâl kılınacağı gösteriliyor ise de Diyarbekir ve Erzurum Vilâyetlerine muhâcir sevkine mevsim müsâid olmadığından hem muhâcirîn meşakkat-i seferiyeden daha tez vakitte varmasına ve hem de masârıf-ı sevk ve iskânları ehven olmak için bunların yakın vilâyetlerde iskânları şeref-tevârüd eden tezkire-i sâmiye-i cenâb-ı Sadâret-penâhîde emr u iş'âr buyurulmuş olmağla beraber ahîren Trabzon Vilâyet-i Behiyyesi'nden keşide olunup huzur-ı âlî-i Sadâret-penâhî'ye arz ve irâe olunan telgrafnâmede dahi muhâcirîn-i merkûme bir yandan Amasya'ya sevk olunmakta iseler de hasbe'l-mevsim sefâletlerine mahal kalmamak ve masârıf-ı nakliyelerince tasarrufât hâsıl olmak üzere kurbiyet-i mesafe cihetiyle Ankara ve Yozgad'daki arazi-i hâliyyede iskânları iş'âr olunmuş ve icrası icabına şifâhen irâde-i aliyye şeref-müteallik ederek zaten Ankara'da bin iki yüz bu kadar hâne muhâcirîn iskânına kâfi arazi-i hâliye dahi mevcud olduğu ma'lûm bulunduğundan vürûdlarında hüsn-i îvâ ve iskânları lüzûmu Ankara Vilâyeti'ne iş'âr ve Trabzon Vilâyeti'yle Sivas'a dahi ma'lûmat-ı lâzıme izbâr edilmiş olduğuna göre artık memûr-ı mûmâileyhin Diyarbekir'e azîmetine mahal olmadığından kendisinin Ankara'ya azîmeti ve muâmelât-ı iskâniyeye dikkat ve ihtimâm eylemesi emrinde tebligât icra ve ba'demâ gelecekler için şehbenderlik cihetlerine ma'lûmat itâsı sûreti dahi Hariciye Nezâreti'ne yazılmakla beraber tahsisâta aid muâmelenin ifâsı ve Muhâsebe'ye havale olunduğundan komisyonca icab-ı hâlin ifâ buyurulması bâbında.

24 Safer sene [1]306 / 18 Teşrin-i evvel sene [1]304 / [30 Ekim 1888]

[illegible]

DH. MKT, 1559/19

89

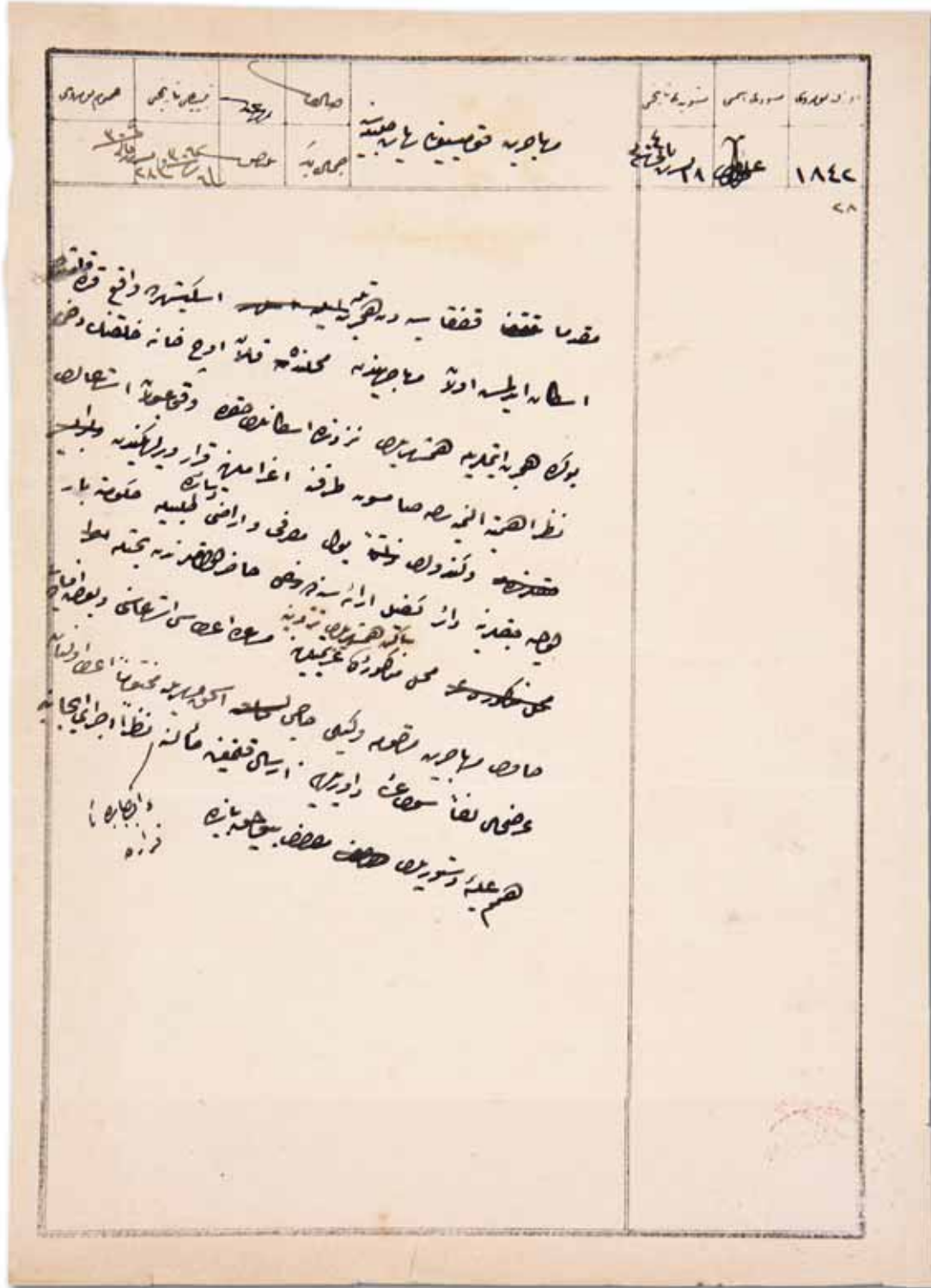
**KAFKASYA MUHACİRLERİNİN ESKİŞEHİR KARAKAMIŞ'TA İSKÂN
EDİLMİŞ OLAN HEMŞEHRİLERİNİN YANINDA İSKÂN EDİLMEK
İÇİN ISRARCI DAVRANDIKLARI**

Kafkasya'dan göç ederek Eskişehir Karakamış'ta yerleştirilmiş olan muhâcir-
lerin, kendi memleketlerinden olup da yanlarına gelmek isteyen hemşehri-
lerinin isteklerinin kabul edilmeyerek Samsun'a gönderilmelerine rağmen
taleplerinde ısrar ettikleri

10 Aralık 1888*Muhâcirîn Komisyonu Riyâset-i Celîlesi'ne*

Mukaddemâ Kafkasya'dan hicretle Eskişehir'de vâki' Karakamış'da iskân
edilmiş olan muhâcirînden mahallinde kalan üç hâne halkının dahi bu kere
hicret etmeleriyle hemşehrilerinin nezdinde iskânları hakkında vuku'bulan
istidâları nazar-ı ehemmiyete alınmayarak Samsun tarafına izâmlarına karar
verildiğinden ve kendileri yol masrafı ve arazi vesâire talebiyle hükûmete bâr
olmayacaklarına dair kefil irâesine de hazır olduklarından bahisle mahall-i
mezkûrda sâkin hemşehrileri nezdine azîmetlerine müsâade itâsı istidâsını ve
bazı ifadeyi hâvî muhâcirîn-i merkûme vekili Hacı İshak mührüyle mahtûmen
itâ olunan arzuhal leffen sûy-ı âlî-yi dâverîlerine irsâl kılınmağın me'âline ve ol
bâbdaki karara nazaran icra-yı icabına himem-i aliyye-i düstûrîleri masrûf
buyurulmak bâbında.

Fî 6 R. sene [1]306 ve fî 28 Teşrin-i sâni sene [1]304 / [10 Aralık 1888]

DH. MKT, 1573/17

**KAFKASYA MUHACİRLERİNDEN BİR KISMININ YOZGAT VE
KIRŞEHİRE GÖNDERİLDİKLERİ**

Ankara vilâyetine iskânları emredilerek yola çıkarılan Kafkasya muhâcirlerinin iskâna uygun yer olmayan Çorum'da kalmak için ısrar etmeleri üzerine alaybeyi ve mutasarrıflarca ikna edilip arabalar kiralanarak Yozgat ve Kırşehir'e gönderildikleri

23 Aralık 1888**Telgrafnâme***Mâbeyn-i Hümayûn Başkitâbet-i Celîlesi'ne*

Ankara Vilâyeti'nde iskânı Bâb-ı Âlî'den emr u iş'âr buyurulan bin iki yüz hâne Kafkasya muhâcirlerinin daha Sivas Vilâyeti'nde iken suhûletle vilâyetden Çorum'a sevk etmek emel ve fikriyle cümlesi Çorum'da iskân olunacaklarının vilâyet-i müşârûnileyhâ iskân memûru tarafından kendilerine tefhîm olduğundan muhâcirîn-i merkûme Çorum'a vardıkda başka hiçbir yere gitmeyeceklerini beyân etmiş ve yalnız Çorum kazâsının böyle yedi sekiz bin nüfusun iskânına müsâid olmadığı kendilerine pek çok nesâyih ile bildirilmiş ise de ısrara devam eylemelerinden Ankara Vilâyeti'nin münasib kazâlarına kemâl-i refahla iskân olunacaklarını kendilerine tefhîm ve ikna etmek zımnında bura Alaybeyi ile Yozgad mutasarrıfı Çorum'a izâm olunmuş ve binâenaleyh ba'dehû bu tedbir-i musîb ve hayrî kendileri dahi fehm edip tayin olunan kazâlara azîmete muvâfakat etmiş ve binâberîn nakilleri için arabalar isticâr olunup tayinâtları dahi verilerek sâye-i ma'mûriyet-vâye-i cenâb-ı cihân-bânîde Bâb-ı Âlî ile takarrür eden Yozgad'a ve Kırşehri sancaklarına kemâl-i intizam ve suhûletle sevk olunmakda ve izdiyâd-ı ömr-i cenâb-ı cihân-bânî da'avâtıyla meşgul olmakda oldukları berây-ı ma'lûmât ma'rûzdur. Fermân.

11 Kanûn-ı evvel sene [1]304 / [23 Aralık 1888]

Ankara Valisi
Abidin

**HALEP'TE RUMELİ ÇERKES MUHACİRLERİ ARASINDA ÇIKAN
İHTİLAFIN GİDERİLMESİ**

Halep'in Menbic bölgesinde yerleştirilen Rumeli Çerkes muhâcirleri ile diğer bölgelerden kendilerine katılan hemşehrileri arasında ortaya çıkan arazi ihtilâfının muhâcir esas defterine göre yeniden tahrir yapılarak giderilmesi

25 Temmuz 1889

Hazine-i Hâssa-i Şâhâne
Emlâk-ı Hümâyûn İdaresi
Aded: 1370

Rumeli muhâcirîn-i Çerâkisesi'nden üç yüz hâne halkı hakkında Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden vârid olan merbût 29 Nisan sene 1 305 tarihli tezkiresi ve merbûtu mütalaa olunarak bu bâbda 11 Teşrin-i evvel sene 1 304 tarihiyle Haleb Emlâk-ı Hümâyûn Komisyonu'na yazılmış olan tahrirât-ı aliyyenin tekidi lüzûmu tezekkür kılındı.

Fî 9 Mayıs sene 1 305

İmzalar

Mûcebince fî 10 Mayıs sene [1]305 yazılmışdır.

Bâlâda muharrer karar üzerine tastîr buyurulan tahrirât-ı aliyye-i cenâb-ı nezâret-penâhîlerine cevaben Haleb Emlâk-ı Hümâyûn İdaresi'nden vârid olan merbût 1 Haziran sene 1 305 tarihli mazbata-i cevabîyenin hulâsa-i mündericâtından Menbic'te sâkin muhâcirîn-i Çerâkise hakkında evvel ve âhir icra kılınan tahkikâtndan bir netice istihsal olunamaması muhâcirîn-i merkûme ümerâsından Mirzâ ve Ömer beylerin eser-i teşvik ve iğfâli olduğu ve bu muhâcirîn-i merkûmenin arazi-i seniyyeye vuku'bulan tecavüzât ve tasallutâtının önünün alınması doksân dört tarihinde iskân olunan muhâcirînin esâmisini mübeyyin defterinin elde edilerek bunlardan mevcut olan beher hâne başına seksen sekizer dönüm arazi tefrik ve tahdid olunarak tapusu olanlara tebdilen ve olmayanlara müceddeden Hazine-i Hâssa-i Şâhâne'den tapu senedâtı itâ olunmasına mütevakkıf bulunduğu tafsîlât-ı sâire dermiyân olunarak beyân ve iş'âr-ı sâbık vechile muâmele-i mebsûtanın icrası zımında cânib-i hükûmet-i seniyyeden mikdâr-ı

kâfi zabtiye ile Defter-i Hakanî memûru hazır olduğu halde idareden mühendis izâmı lüzûmu istizân olunmuş ve bunların takrir-i iskânları ve arazi-i seniyyeye olan müdâhele ve taarruzlarının men'î lâzımeden bulunmuş olmasıyla sûret-i iş'ârın tervici münasib görünmüş olduğundan ba'dehû tahrir ve tapu muâmelâtına muktezi evrak ve defâtir gönderilerek ona göre muâmele-i tahririye icra kılınmak üzere evvel emirde ber-vech-i iş'âr asâkir-i zabtiye ve Defter-i Hakanî memûru hazır olduğu halde idare mühendisi marifetiyle ve muhâcirînin esas defteri üzerine muâmele-i tahririyenin icrasıyla arazinin tefrik ve tahdidi münasib olduğuna ve muahharan haricden gelip iskân eden muhâcirînin me'vâ-yı kadîmlerine iâdesi keyfiyyetinin işbu tahrir ve tefrik muâmelesinin hitâmından sonra icabına bakılmasına dair cevap-nâme-i âlî tastîri ve bu bâbda muâvenet-i mukteziye ifâsı zımnında iş'âr-ı vâkı'dan bahisle Haleb Vilâyet-i Celîlesi'ne tahrirât-ı aliyye tastîri lüzûmu tezekkür kılındı.

29 Haziran sene [1]305

İmzalar

*

Hazine-i Hâssa-i Şâhâne
Tahrirât Kalemi
156

Haleb Vilâyet-i Celîlesi'ne

Cebel-i İsa Çiftlikât-ı Hümâyûnu dahilinde doksan dört tarihinde Menbic Kasabası'nda iskân edilmiş olan Rumeli Çerkes muhâcirlerinden bir takımı mahall-i âhara nakletmiş oldukları gibi civardan dahi bir takım Çerkesler bunlara iltihak ederek ümerâsından Mirzâ ve Ömer beylerin teşvik ve iğfâliyle bir yandan Çiftlikât-ı Hümâyûn arazisine tecavüz ve bir yandan dahi ağnam rûsûmu vesâir verginin adem-i itâsına kıyâm ve Emlâk-ı Hümâyûn memûrları aleyhinde şikayâtı hâvî mahzarlar tertib ve irsâl eylemekde olduklarına ve bunların kat'iyen takrir-i iskânları ile işbu ahvâlin ref' u izâlesi lâzımeden görüldüğüne binâen cânib-i hükûmetden mikdâr-ı kâfi asâkir-i zabtiye ile Defter-i Hakanî memûru hazır olduğu halde Haleb Emlâk-ı Hümâyûn İdaresi'nden gönderilecek mühendis marifetiyle muhâcirînin esas defteri üzerine muâmele-i tahririyenin icra ve bunlara icab eden arazinin tefrik ve itâsıyla takrir-i iskânları idare-i mezkûreye iş'âr kılınmağla bu bâbda hükûmetce muâvenât ve teshilât-ı mukteziyenin ifâsı husûsunun lâzım gelenlere emir ve tenbihi mütevakkıf-ı celîle-i âsafânelerindir.

13 Temmuz sene [1]305 / 27 Za. sene [1]306 / [25 Temmuz 1889]

خزینہ شاہی

اَقْلَامُهَا يُؤَلِّدُ الرَّعْيَ

عزیز
۱۶۷. ۱۶۸.

و در این عمل عجب چاره که سنده اربع نور حایه خلقی حق را خد نظر جمیع سنده دار اند و هر چه که سنده خلقی با خیر و شر
در این عمل سنده خد را ببیند و در این عمل نیاید عجب اندک و هر چه که سنده با خیر و شر در این عمل سنده را ببیند و در این عمل
سند خد را ببیند و در این عمل نیاید عجب اندک و هر چه که سنده با خیر و شر در این عمل سنده را ببیند و در این عمل

[illegible]

[illegible]

**KUBAN KAZAKLARI BÖLGESİNDEN GELECEK OLAN MUHACİRLERİN
ADANA, ANKARA VE KONYA'DA İSKÂNLARI**

Kafkasya'da Kuban Kazakları bölgesinden aileleriyle ortalama yüz yirmi bin kişinin Osmanlı topraklarına göç istekleri husûsunda Rus makamlarıyla yazışmanın tamamlanması üzerine gelecek olanların Adana, Ankara ve Konya'da yerleştirilmelerinin kararlaştırıldığı

6 Şubat 1890

**Umûm Muhâcirîn Komisyonu
Mektubî Kalemi**

Mâbeyn-i Hümayûn Cenâb-ı Mülûkâne Başkitâbet-i Celîlesi'ne

Devletlü efendim hazretleri,

Kafkasya'da Kuban Kazakları arazisi dahilinde vâki' Yekaterinodar ve Labinsk nahiyelerine tâbi bazı karyeler ahalisinden takrîben yirmi dört bin zükûrun aileleriyle beraber Memâlik-i Mahrûsa-i Şâhâne'ye hicretleri hakkında taleb ve istidâlarının Rusya Hükûmeti tarafından kabulüyle emr-i muhâceretin en müsâid ahvâl ve şerâit tahtında icrasına muvâfakat olunduğuna ve teferruâtına ve muhâcirîn-i merkûmenin iskân olunacakları mahallerin Hükûmet-i Seniyyece tayin ile neticesinin iş'ârına dair Rusya Sefâreti'nden verilen takrir sûretinin leffîyle Hariciye Nezâret-i Celîlesi'nin ol bâbdaki tezkiresini tebliğen icra-yı icabı hakkında Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden vârid olan tezkire üzerine aileleriyle beraber yirmi dört bin nüfus zükûr gösterilen muhâcirîn-i merkûmenin beher hânesi beş nüfus itibar edildiği halde bunların yüz yirmi bin nüfus teşkil edeceği cihetle muhâcirîn-i merkûmenin Adana ve Ankara ve Konya vilâyetlerindeki arazide iskânları bi't-tensib bu bâbdaki tedâbir ve muâmele-i lâzime cevaben mezkûr Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne iş'âr kılınmış ve Rusya'nın en müsâid ahvâl ve şerâit tahtında ve memûr-ı mahsûs refâkatiyle hicretlerine müsâade eylediği bu kadar nüfus-ı kesîrenin hicretleri umûr-ı mühimmeden olmağla bu bâbda hâk-pây-i şâhâneye arz-ı ma'lûmât eylemeği vecibeden addeylediğim cihetle buna müteallik evrakın sûret-i muhreceleri leffen takdim olunmuş olmağla ma'lûmât olmak üzere keyfiyetin atebe-i ulyâ-yı hazret-i Padişahi'ye arz buyurulması bâbında emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

25 Kânûn-ı Sâni sene [1]305 / [6 Şubat 1890]

Muhâcirîn Komisyonu Reisi

İmza

۱۷۹۹

۵

ماہرہ ہمارے ہاں ہر ایک کی تائید ہے

مکتبہ قادیان

روزنامہ افسانہ حقیقہ

قضاہ پرہ تو بہ فراموشی ارضی رخنہ وقع بغاوتیور ویدینجہ ناہلہ نہ تابع بعضہ فریہ الہابہ نہ نقیبا
بیم درہ بہ زورک عائد لرہ باب محاکم محروسہ شہانہ ہجری حق طلب و شہانہ رومیہ قلمیہ طغیہ
قبولہ امر و اجازت ان وعدہ اصول و شرائط حق اجازتہ موقف اولیئہ و نقیضہ و ملاہرہ مقومہ اسکاہ
اولہ حقہ محکومہ نہ نقیضہ ایہ عجیبان استعارہ نہ رومیہ طغیہ نہ ویدینجہ و در اولہ نہ
فاریہ نقہ جہیدہ ان اولیائے نہ نہ ایہ حق رخنہ نقہ نہ جہیدہ نہ ویدینجہ و در اولہ نہ
فاریہ نقہ جہیدہ ان اولیائے نہ نہ ایہ حق رخنہ نقہ نہ جہیدہ نہ ویدینجہ و در اولہ نہ
اور نہ عائد لرہ باب بریم درہ بہ نقہ نقیضہ ایہ حق و اجازتہ مقومہ الہ و نقیضہ و قومیہ و ویدینجہ الہ
خالہ بوزرک تو بریم بہ نقہ نقیضہ ایہ حق و اجازتہ مقومہ الہ و نقیضہ و قومیہ و ویدینجہ الہ
اسکاہ نقیضہ بریم بہ نقہ نقیضہ ایہ حق و اجازتہ مقومہ الہ و نقیضہ و قومیہ و ویدینجہ الہ
معدہ اصول و شرائط حق ویدینجہ نقیضہ ایہ حق و اجازتہ مقومہ الہ و نقیضہ و قومیہ و ویدینجہ الہ
موضہ بریم خالیہ شہانہ عہد معانہ ایہ حق و اجازتہ مقومہ الہ و نقیضہ و قومیہ و ویدینجہ الہ
نفاقیہ ارضہ موضہ معانہ ایہ حق و اجازتہ مقومہ الہ و نقیضہ و قومیہ و ویدینجہ الہ
موضہ مدللہ

**MEDRESELERE KAYDOLAN MUHACİRLERE NÜFUS CÜZDANI
VERİLMESİNDE ARANAN ŞARTLAR**

Kırım, Batum ve Yenişehir gibi Rusya'ya bağlı bölgelerden gelerek İstanbul medreselerinde "muhâcir" adıyla kayıtlı bulunanların, sınırdan girişlerindeki kesin veya geçici statüye göre kendilerine Osmanlı nüfus cüzdanı veya geçici ilmuhaber verilmesinin kararlaştırıldığı

24 Mart 1890

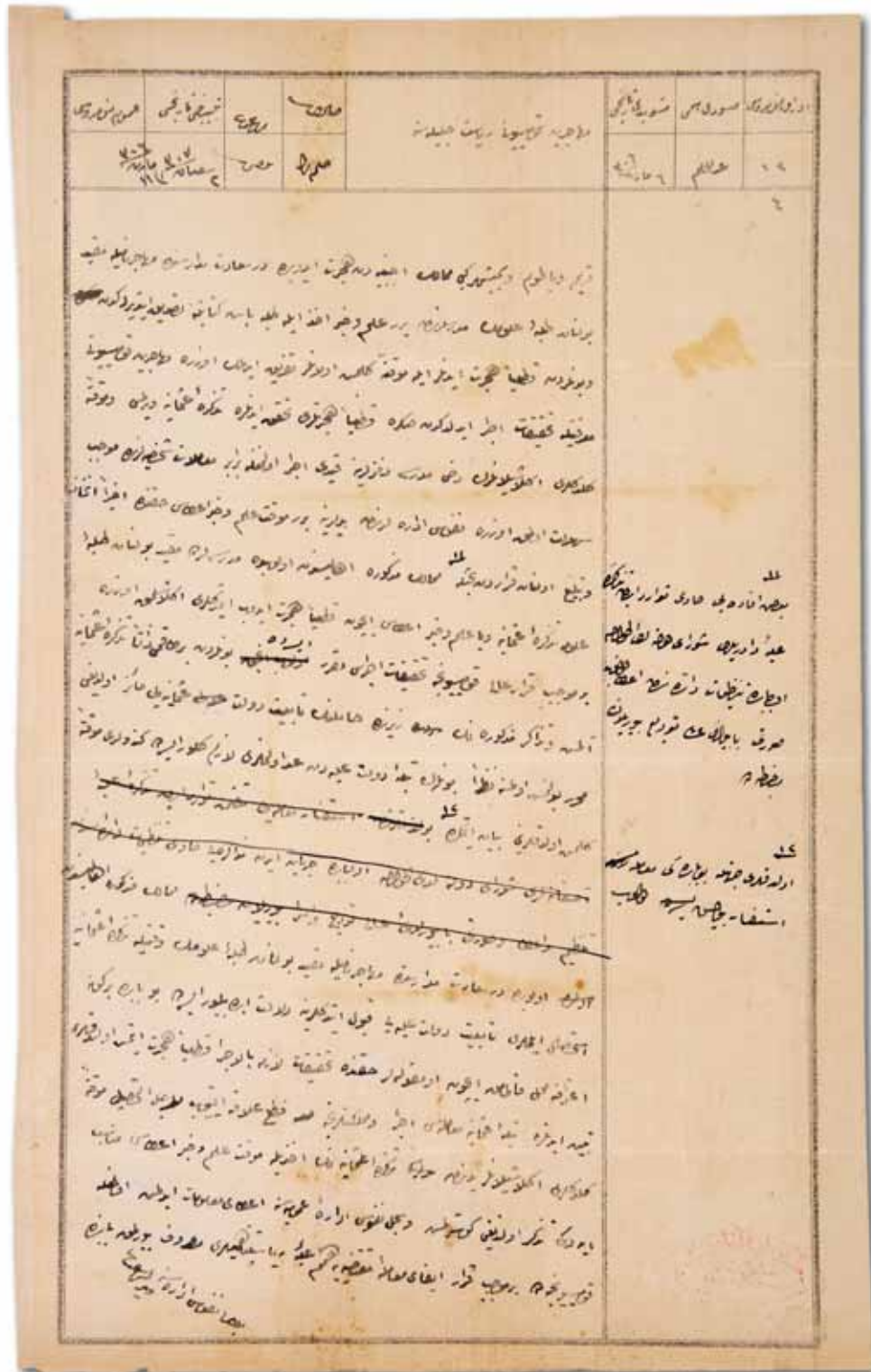
Muhâcirîn Komisyonu Riyâset-i Celîlesi'ne

Kırım ve Batum ve Yenişehir gibi memâlik-i ecnebiyeden hicret edip de Dersaâdet medârisinde muhâcir nâmıyla mukayyed bulunan talebe-i ulûmun medreselerinde birer ilmuhaber ahz ile Talebe Başkitâbeti'ne tasdik etdirildikten ve bunlardan kat'iyen hicret edenler ile muvakkaten gelmiş olanlar tefrik edilmek üzere Muhâcirîn Komisyonu marifetiyle tahkikât icra edildikten sonra kat'iyen hicretleri tahakkuk edenlere tezkire-i Osmaniye verilmesi ve muvakkaten geldikleri anlaşılanların dahi medrese defterlerine kaydı icra olunmakla beraber muâmelât-ı şahsiyelerinde mûcib-i suhûlet olmak üzere nüfus idarelerinden yedlerine birer muvakkat ilmuhaber itâsı hakkında ahîren ittihâz ve tebliğ olunan karardan bahisle bazı ifadeyi hâvî tevârüd eden tezkire-i aliyye-i dâverileri Şûrâ-yı Devlet'e lede'l-havale ol bâbda Tanzimat Dairesi'nden itâ olunup sûreti bâ-buyruldu-yı âlî tevdi' buyrulan mazbatada memâlik-i mezkûre ahalisinden olup da medreselerde mukayyed bulunan talebe-i ulûma tezkire-i Osmaniye veya ilmuhaber itâsı için kat'iyen hicret edip etmedikleri anlaşılmak üzere ber-mûceb-i karar-ı âlî komisyonca tahkikât icrası mukarrer ise de bunlardan bir takımı zaten tezkire-i Osmaniye almış ve tezâkir-i mezkûrenin zîrinde hâmilinin tâbiyyet-i Devlet-i Osmaniye'yi hâiz olduğu muharrer bulunmuş olmasına nazaran bunların tebea-yı Devlet-i Aliyye'den add olunmaları lâzım gelir ise de kendileri muvakkaten gelmiş olduklarını beyân etmekde oldukları cihetle bu bâbdaki muâmele istifsâr buyurulmuş olup memâlik-i mezkûre ahalisinden olup da Dersaâdet medârisinde muhâcir nâmıyla mukayyed bulunan talebe-i ulûmun vaktiyle tezkire-i Osmaniye istihsal eylemeleri tâbiyyet-i Devlet-i Aliyye'yi kabul ettiklerine delâlet edebilir ise de bu bâbda bir güne itiraza mahal kalmamak için o makûleler hakkında tahkikât-ı

lâzıme bi'l-icra kat'ıyyen hicret etmiş oldukları tebeyyün edenlere tebea-yı Osmaniye muâmelesi icra ve memleketlerince kat'-ı alâka etmeyip li-ecli't-tahsil muvakkaten geldikleri anlaşılanlar yedinde tezkire-i Osmaniye'nin ahzıyla muvakkat ilmuhaber itâsı münasib idüğü tezekkür olunduğu gösterilmiş ve Sicill-i Nüfus İdare-i Umûmiyesi'ne itâ-yı ma'lûmât edilmiş olmağla komisyonca da ber-mûceb-i karar ifâ-yı muâmele-i muktezîyeye himem-i aliyye-i riyâset-penâhîleri masrûh buyrulmak bâbında.

2 Şaban sene [1]307/11 Mart sene [1]306 / [24 Mart 1890]

DH. MKT, 1710/68

MİHALİÇ'İN EKMEKÇİ VE AKÇASIĞIRLIK MERALARINDA ÇERKES İSKÂNI

Mihaliç Çiftliğine bağlı Ekmekçi ve Akçasığırılık meralarına iskân edilen Çerkeslerin iskân işlerini yürütmek üzere Mihaliç Kazâsı kaymakamının başkanlığında kurulan komisyona Hüdavendigâr İskân Memûru Nafiz Bey'in tayin edildiği

17 Ağustos 1890

94

Mihaliç
Çiftlikât-ı Hümâyûn
İdaresi
43

Hazine-i Hâssa-i Şâhâne Nezâret-i Celîlesi Cânib-i Sâmisî'ne

Devletlü efendim hazretleri,

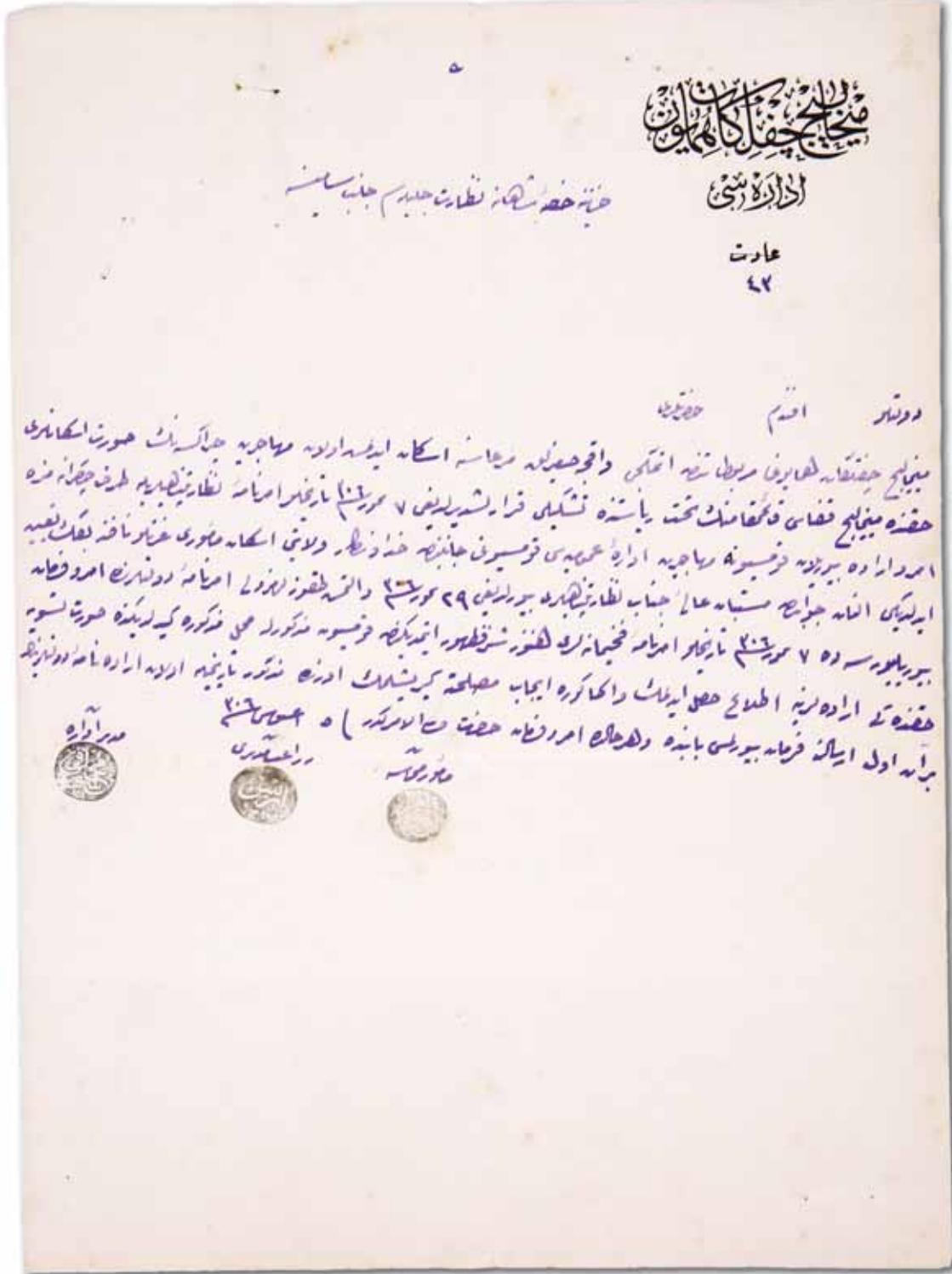
Mihaliç Çiftlikât-ı Hümâyûnu merbûâtından Ekmekçi ve Akçasığırılık merasına iskân edilmiş olan muhâcirîn-i Çerâkise'nin sûret-i iskânları hakkında Mihaliç Kazâsı kaymakamının taht-ı riyâsetinde teşkili kararlaştırıldığı 7 Temmuz sene [1]306 tarihli emirnâme-i nezâret-penâhileriyle taraf-ı çâkerâne-mize emr u irâde buyurulan komisyona Muhâcirîn İdare-i Umûmiyesi Komisyonu cânibinden Hüdavendigâr Vilâyeti İskân Memûru izzetli Nafiz Bey'in tayin edildiği alınan cevabdan müstebân-ı âlî-i cenâb-ı nezâret-penâhileri buyurulduğu 29 Temmuz sene [1]306 ve altmış dokuz numaralı emirnâme-i devletlerinde emr u fermân buyuruluyorsa da 7 Temmuz sene [1]306 tarihli emirnâme-i fehîmâneleri henüz şeref-zuhûr etmediğinden komisyon-ı mezkûr-la mahall-i mezkûra gidildiğinde sûret-i tesviye hakkındaki iradelerine ıtlâ‘ hâsıl edilmek ve ona göre icab-ı maslahata girişilmek üzere mezkûr tarihiyle olan iradenâme-i devletlerinin bir an evvel irsâline fermân buyurulması bâbında ve her halde emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 5 Ağustos sene [1]306 / [17 Ağustos 1890]

Müdür-i İdare
(Mühür)

Ziraat Müdürü
(Mühür)

Memûr-ı muhâsebe
(Mühür)

HH. THR, 465/89_7

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

Milli Kıyafetleri ile Bir Grup Kafkasyalı

**KONYA VİLAYETİ'NDE YERLEŞTİRİLMELERİ KARARLAŞTIRILAN
MUHACİR KAFİLELERİNİN KIŞ BASTIRMADAN İSKAN EDİLMELERİ**

Rusya'dan hicret ederek Konya Vilâyeti'nde iskân edilmeleri kararlaştırılan muhâcir kabilelerinin kış bastırmadan yerleştirilebilmeleri için iskân memûrları tayin edilmesi

4 Kasım 1890

Huzur-ı âlî-yi hazret-i Sadâret-penâhî'ye

Rusya'dan Memâlik-i Şâhâne'ye hicrete başlayan ve Konya Vilâyeti'nde iskânları mukarrer olan dokuz bin kûsûr nüfustan birinci kabile olan iki bin dört yüz nüfusun dilhâh-ı âlî vechile hemen esbâb-ı iskâniyelerinin istikmâline teşebbüs eylemek üzere Konya Vilâyeti'ne azîmeti Aydın ve Konya ve Adana vilâyât-ı celîlesi iskân memûru Eşref Efendi'ye iş'âr kılınmış ise de bu muhâcirlerin Konya'da iskân olunacakları mahaller müteferrik ve yekdiğerine ba'îd olması mülâbesesiyle bir memûr ile cümlesinin bir zamanda iskânları mümkün olamayacağından bahisle gerek şimdi vürûd edeceklerin ve gerek diğerk gelecek kabilelerin üç koldan kış basmaksızın yerleşdirilmeleri için Aydın ve Trabzon memûrluklarından münfasıl Saim ve Bahâ efendilerin dahi işin arkası alınincaya kadar her bir masraflarına mukâbil olmak üzere yetmiş beşer gurushevmiyelerle muhâcirîn-i merkûmenin mesâlih-i iskâniyelerine muvakkaten icra-yı memûriyetleri istizânına dair Muhâcirîn Komisyonu Riyâset-i Celîlesi'nden meb'ûs tezkire leffen arz ve takdim kılınmış ve şu sûret muhâcirîn-i merkûmenin sâye-i merhamet-vâye-i cenâb-ı mülûkânede ducâr-ı sefâlet olmaksızın husûl-i iskânlarını mûcib tedâbirden olarak münasib görünmüş olmağla muvâfık-ı re'y-i sâmi-i hazret-i Sadâret-penâhileri buyrulduğı halde icra-yı icabının Maliye Nezâret-i Celîlesi'ne emr ve tebliğıyle ifâ-yı muktezâsı için su'-i âcizîye ma'lûmât itâ buyrulması bâbında.

21 Ra. sene [1]308 / 23 Teşrin-i evvel sene [1]306 / [4 Kasım 1890]

[illegible]

**MUHACİRLERİ İSKÂN YERLERİNE GÖTÜREN VAPUR ACENTELERİ İLE
MUKÂVELE YAPILDIĞI**

Kafkasya'dan göç etmekte olan Çerkes muhâcirlerini iskân yerlerine götüren acenta vapurları ile İdare-i Mahsûsa vapur ücretleri arasındaki fark gözetilerek mukâvele yapıldığı

5 Kasım 1890

Huzur-ı âlî-i hazret-i Sadâret-penâhi'ye

Kafkasya'dan hicret eyleyecek olan muhâcirîn-i Çerâkise'nin İdare-i Mahsûsa vapurlarıyla mahall-i mürettebe-i iskâniyelerine sevk edilmeleri evvelce kararlaştırılmış olduğu halde muhâcirîn-i merkûmenin burada vapurdan vapura aktarma edilmelerinde bir takım müşkilâta tesadûf olunacağı anlaşılmasına ve zaten bunların geldikleri vapurlar acentesiyle İdare-i Mahsûsa'nın istediği ücret beynindeki fark cüz'î bir şey olmasına binâen acentinin bir derece daha teşvikiyle bu farkdan vazgeçirilmesi ve şâyed tenzili kâbil olamazsa fiyat-ı mukarrere ile doğrudan doğruya nakl ve izâmları münasib görünerek keyfiyet Muhâcirîn Komisyonu Riyâset-i Celîlesi'ne yazılmışdı. Bu bâbda her ne kadar teşvikât-ı lâzime icra olunmuş ise de acente tarafından tenzil-i fiyata muvâfakat edilmemesiyle eski fiyat vechile akd-i mukâvele olunarak ol bâbda tanzim kılınan mukâvelenâme sûretinin gönderildiğine dair riyâset-i müşârünileyhâdan vârid olan tezkire melfûfuyla ma'ân huzur-ı me'âlî-mevfûr-ı cenâb-ı Sadâret-penâhîlerine takdim kılınmağın icra-yı icabı vâbeste-i müsâade-i celîle-i hıdv-i âzamileridir, ol bâbda.

22 Ra. [1]308 / 24 Teşrin-i evvel sene [1]306 / [5 Kasım 1890]

[illegible]

**KONYA'DA YERLEŞTİRİLMELERİ KARARLAŞTIRILAN MUHACİRLERİN
İSKÂNLARININ TAKİP EDİLEBİLMESİ İÇİN MEMUR TAYİNİ**

Rusya'dan Osmanlı topraklarına göçetmeye başlayan ve Konya'da yerleştirilmeleri kararlaştırılan muhâcirlerin, kış bastırmadan iskânlarının takip edilebilmesi için iki iskân memûru tayininin uygun görüldüğü

12 Kasım 1890

Bâb-ı Âlî
Daire-i Sadâret
Âmedî-i Divân-ı Hümâyûn

Devletlü efendim hazretleri,

Rusya'dan Memâlik-i Şâhâne'ye hicrete başlayan ve Konya Vilâyeti'nde iskânları mukarrer olan dokuz bin kûsûr nüfustan birinci kafilâ olan iki bin dört yüz nüfusun dilhâh-ı âlî vechile esbâb-ı iskâniyelerinin istikmâline teşebbüs olunmuş ise de bunların Konya'da iskân olunacakları mahaller müteferrik ve yekdiğerine ba'îd olması mülâbesesiyle bir memûr ile cümlesinin iskânları mümkün olamayacağından bahisle gerek şimdi vürûd edeceklerin ve gerek diğerk gelecek kafilâlerin üç koldan kış basmaksızın yerleşdirilmeleri için Aydın ve Trabzon iskân memûr-ı sâbık[1] Saim ve Bahâ efendilerin işin arkası alınincaya kadar her bir masraflarına mukâbil olmak üzere yetmiş beşer gurushevmiye ile muhâcirîn-i merkûmenin mesâlih-i iskâniyelerine muvakkaten icra-yı memûriyetleri hakkında Muhâcirîn Komisyonu Riyâseti'nden gelen tezkirenin leffiyle icra-yı icabına dair Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nin tezkiresi arz ve takdim kılınmış olmağla ol bâbda her ne vechile emr u fermân-ı hümâyûn-ı hazret-i Padişahî şeref-müteallik buyurulur ise mantûk-ı münîfî infâz edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 28 Rebûlevvel sene [1]308 ve fî 30 Teşrin-i evvel sene [1]306

Sadrâzam
Kâmil

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Resîde-i dest-i ta'zîm olup melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleri üzerine mücebince irâde-i seniyye-i hazret-i Padişahî

şeref-müteallik buyurulmuş olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 29 Rebûlevvel sene [1]308 ve fî 31 Teşrin-i evvel sene [1]306 / [12 Kasım 1890]

Serkâtib-i hazret-i şehriyârî

Süreyya

*

Umûm Muhâcirîn Komisyonu
Mektubî Kalemi

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletlü efendim hazretleri,

Rusya'dan Memâlik-i Şâhâne'ye hicretleri mukarrer olup müreffehen ve muazzezen icra-yı sevk ve îvâları Rusya devlet-i fahîmesinin tavsiyesi üzerine devletce matlûb ve mültezim bulunan dokuz bin kûsûr nüfusdan birinci kafilâ olarak bu kere iki bin dört yüz nüfusun vürûd ve mutayyiben sevkleri derdest bulunmuş ve bunların dilhâh-ı âlî vechile hemen esbâb-ı iskâniyelerinin istikmâline teşebbüs eylemek üzere Aydın ve Konya ve Adana vilâyât-ı celîlesi iskân memûru Eşref Efendi'nin Konya Vilâyeti'ne azîmeti kendisine bâ-telgraf iş'âr kılınmış olup fakat bunların Konya Vilâyeti dahilinde mahall-i iskâniyeleri yekdiğerine uzak ve müteferrik olmasıyla bir mahalde iskân edecek kısmının muâmelât-ı iskâniyesiyle meşgul olacak iskân memûrunun diğêrlere de ân-ı vâhidde nezâret edemeyeceğî tabîî ve hasbe'l-mevsim cümlesinin birden sûrat-i mümkinê ile bi't-tavtîn haklarında ol bâbdaki irâde-i seniyye-i cenâb-ı Padişahî vechile bir gûne sefâletlerine meydan verilmemesi lüzûmu emr-i celî olarak binâenaleyh yalnız bir iskân memûru ile şu emr-i mühimmin dilhâh-ı âlî üzere tesviye ve ifâsı ise mümkün olamayacağına binâen gerek şimdi vürûd edeceklerin ve gerek diğêr gelecek kafilêlerin üç koldan emr-i îvâları icra edilmek ve bi-men-nihî'l-Kerîm kış basmaksızın cümlesi müreffehen yerleşdirilmek üzere Aydın ve Trabzon memûrluklarından münfasıl Saim ve Bahâ efendilerin işin arkası alınınca kadar her bir masraflarına mukâbil olmak üzere yetmiş gurus yevmiyelerle muhâcirîn-i merkûmenin mesâlih-i iskâniyelerine muvakkaten icra-yı memûriyetleri tensib kılınmağla bu sûret rehîn-i tensib-i âlî-yi âsafâneleri olduğı halde işleyecek yevmiyelerinin te'diye ve itâsı zımında Konya Vilâyet-i Aliyyesi'yle Maliye Nezâret-i Celîlesi'ne icra-yı tebligât buyrulmasıyla neticesinin komisyona da emr u inbâ buyurulması komisyon kararıyla ma'rûzdur

Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 16 Rebiülevvel sene [1]308 ve fî 18 Teşrin-i evvel sene [1]306

Umûm Muhâcirîn Komisyonu Reisi

Rıza

Bâb-ı Âlî
Daire-i Dahiliye
Mektubî Kalemi
Aded
1052

*

Huzur-ı âlî-i hazret-i Sadâret-penâhiye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Rusya'dan Memâlik-i Şâhâne'ye hicrete başlayan ve Konya Vilâyeti'nde iskân-ları mukarrer olan dokuz bin kûşûr nüfusdan birinci kafilâ olan iki bin dört yüz nüfusun dilhâh-ı âlî vechile hemen esbâb-ı iskâniyelerinin istikmâline teşebbüs eylemek üzere Konya Vilâyeti'ne azîmeti Aydın ve Konya ve Adana vilâyât-ı celîlesi iskân memûru Eşref Efendi'ye iş'âr kılınmış ise de bu muhâcirlerin Konya'da iskân olunacakları mahaller müteferrik ve yekdiğerine ba'îd olması mülâbesesiyle bir memûr ile cümlesinin bir zamanda iskânları mümkün olamayacağından bahisle gerek şimdi vürûd edeceklerin ve gerek diğêr gelecek kafilâlerin üç koldan kış basmaksızın yerleşdirilmeleri için Aydın ve Trabzon memûrluklarından münfasıl Saim ve Bahâ efendilerin dahi işin arkası alınıncaya kadar her bir masraflarına mukâbil olmak üzere yetmiş beşer gurus yevmiyelerle muhâcirîn-i merkûmenin mesâlih-i iskâniyelerine muvakkaten icra-yı memûriyetleri istizânına dair Muhâcirîn Komisyonu Riyâset-i Celîlesi'nden meb'ûs tezkire leffen arz ve takdim kılınmış ve şu sûret muhâcirîn-i merkûmenin sâye-i merhamet-vâye-i cenâb-ı mülûkânede dūçâr-ı sefâlet olmaksızın husûl-i iskânlarını mûcib tedâbirden olarak münasib görünmüş olmağla muvâfık-ı re'y-i sâmi-i hazret-i Sadâret-penâhîleri buyurulduğı halde icra-yı icabının Maliye Nezâret-i Celîlesi'ne emr u tebliğıyle ifâ-yı muktezâsı için sūy-ı âcizîye de ma'lûmât itâ buyurulması bâbında emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 21 Rebiülevvel sene 1308 ve fî 23 Teşrin-i evvel sene 1306

Nâzır-ı Umûr-ı Dahiliye

Münir

[illegible]

in mto ~ sea level

وَمِنْ ذَٰلِكَ أَنَّهُ مَكْتُوبٌ عَلَيْهِمْ
لَا يَكْفُرُونَ بِأَسْمَاءِ الْأَوْثَانِ
وَأَنَّهُمْ لَا يَكْفُرُونَ بِأَسْمَاءِ الْأَوْثَانِ
وَأَنَّهُمْ لَا يَكْفُرُونَ بِأَسْمَاءِ الْأَوْثَانِ

[illegible]

[illegible]

KAFKASYA MUHACİRLERİNİN SEVK VE İSKÂN YERLERİNİN LİSTESİ

1890 tarihine değin Osmanlı Devleti topraklarına grup grup gelmekte olan Kafkasya muhâcirlerinin hangi bölgelere sevk edildiklerinin ve bu tarihten sonra gelecek olanların nerelerde yerleştirileceklerinin kararlaştırıldığına dair düzenlenen listenin takdimi

13 Aralık 1890

Bâb-ı Âlî

Daire-i Sadâret-i Uzmâ

Mektubî Kalemi

Aded: 109

Muhâcirîn Komisyonu Riyâset-i Celîlesi'ne

Devletlü efendim hazretleri,

Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'de tavnî ve iskânları mukarrer olmasıyla Peyder-pey vürûd etmekte bulunan Kafkasya muhâcirlerinden şimdiye değin ne kadarı vürûd ederek li-eclîl-iskân nerelere sevk edilmiş ve bunlardan başka olarak daha gelecekler var ise mikdârıyla bunların dahi hangi mahalde tavnîleri mukarrer bulunmuş olduğunu nâtik musaddak bir kıt'a defterinin hâk-pây-i hümayûn-ı Padişahiye arz ve takdimi Mâbeyn-i Hümayûn Başkitâbet-i Celîlesi'nden bâ-tezkire-i husûsiye tebliğ olunan İrâde-i seniyye-i cenâb-ı tâcdârî muktezâ-yı âlisinden olmağla ber-minvâl-i muharrer bir kıt'a defterinin hemen tanzim ve irsâline himmet buyurulması siyâkında tezkire-i senâverî terkîm olundu efendim.

28 Rebiülâhir sene 1308 ve fî 29 Teşrin-i sâni 1306

Sadrâzam

Kâmil

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Hâme-pîrây-ı tevkîr u ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i cenâb-ı Sadâret-penâhileri me'âl-i âlîsi rehîn-i îkân-ı çâkerî oldu. Tetebbu'-ı kuyûd ile istihsal olunan ma'lûmâta nazaran Kafkasya'da Kuban Kazakları arazisi dahilinde vâkî Yekaterinodar ve Labinsk nahiyelerine tâbi bazı karyeler ahalisinden takrîben yirmi dört bin nüfus zükûrun aileleriyle beraber Memâlik-i Mahrûse-i

Şâhâne'ye hicret hakkındaki talep ve istidâlarının Rusya Hükûmeti tarafından kabul edildiği ve teferruâtı hakkında Rusya Sefâreti'nden vârid olan takrir tercümesinin ve Hariciye Nezâret-i Celîlesi'nin tezkiresinin leffiyle Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nin 9 Kânûn-ı Sâni sene [1]305 tarihli ve yüz kırk beş numaralı tezkiresini mu'akkib nezâret-i müşârünileyhâdan vârid olan 12 Temmuz sene [1]306 tarihli ve elli yedi numaralı diğer tezkirede bunlardan şimdilik dokuz bin yüz nüfusun ve ahîren vârid olan 11 Teşrin-i evvel [1]306 tarihli ve doksan altı numaralı tezkirede dahi yedi yüz elli nüfusun Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'ye kabullerine Meclis-i Hâss-ı Vükelâca karar verilerek İrâde-i Seniyye'nin dahi ol merkezde şeref-müteallik buyurulduğu tebliğ kılınmış idi.

Muhâcirîn-i merkûmenin iskânları için Meclis-i Hâss-ı Vükelâ kararıyla Konya ve Adana dahil olduğu halde altı vilâyet tertib olunarak mezkûr Konya ve Adana vilâyetlerinde altı bin hânelik arazi olduğu mezkûr 12 Temmuz sene [1]306 tarihli tezkire mezâyâsından istinbât kılınmış ve muhâcirîn-i merkûmenin tamamını yani dokuz bin bu kadar nüfusun iskânlarını Konya vâlisi kabul etmesi üzerine muhâcirîn-i merkûmenin mezkûr Konya Vilâyeti'nde iskânları bi't-tensib ilk evvel muhâcerete başlayan birinci kafilesi olan iki bin dört yüz on iki nüfus Antalya'ya sevk olununca Konya vali-i sâbıkının iş'âr-ı vâki'ini tağyiren yani mezkûrül-mikdâr nüfusun kabul ve iskânlarına kâfi Konya Vilâyeti'nde arazi-i hâliye olmadığından mütebâkisinin Adana'ya sevki hakkında vali-i lâhıkın Mâbeyni-i Hümayûn-ı Cenâb-ı Mülûkâne'ye vâki' olan iş'ârı üzerine şeref-müteallik buyurularak Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden 29 Teşrin-i evvel sene [1]306 tarihli ve yüz bir numaralı tezkire ile tebliğ kılınan İrâde-i Seniyye-i Cenâb-ı Padişahî mantûk-ı âlîsine tevfikân ikinci kafilesi bulunan iki bin yüz otuz beş nüfus-ı mezkûr Adana'da iskân olunmak üzere Mersin İskeleyi'ne sevk edilmiş ve muahharan ba'demâ vürûd edeceklerin Antalya'dan mahall-i iskâniyelerine sevki lüzûmu nezâret-i müşârünileyhâdan vârid olan 7 Teşrin-i sâni sene [1]306 tarihli ve yüz beş numaralı tezkirede iş'âr u beyân kılınması üzerine üçüncü kafilesi olan iki bin iki yüz sekiz nüfus yine mezkûr Antalya'ya sevk edilmiş ve kezâlik Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden vârid olan 21 Teşrin-i sâni sene [1]306 tarihli ve yüz on bir numaralı tezkire üzerine dördüncü kafilesi bulunan iki bin dört yüz on nüfusun dahi müteallik ve şeref-sudûr buyurulan İrâde-i Seniyye-i Cenâb-ı Padişahî hükm-i âlîsine tevfikân Kal'a-yı Sultaniye'de İdare-i Mahsûsa vapurlarına aktarmaları bi'l-icra mezkûr Mersin İskeleyi'ne sevk ve izâm kılınmış ve ber-vech-i ma'rûz şimdiye kadar dört kafilede bi'l-

vürûd mezkûr mahallere irsâl olunan nüfusun mikdârı Memâlik-i Mahrûsa-i Şâhâne'ye kabullerine müsâade buyurulan nüfus râddesine peyveste olmuş ise de bazı mesmû'ât ve rivayât muhâcirîn-i merkûmeden daha bir takımlarının muhâceret edecekleri merkezinde olmasına ve Sivas Vilâyeti'nde nüfus-ı kalîlenin kabul ve iskânları mümkün olacağı vilâyet-i müşârünileyhâdan iş'âr kılınmasına mebnî kuyûd-ı atîka lede't-taharrî Bingazi Sancağı dahilinde bir çok arazi-i hâliye ile beraber bin hâne istiâb eder kârgîr ebniyelerin mevcut bulunduğu mukaddemâ vâki' olan iş'ârdan müstebân olması ve Trablusgarb Vilâyeti'nin Dersaâdet'e bu'diyeti mülâbesesiyle oraya şimdîye kadar muhâcirîn gönderilmediğinden vilâyet-i müşârünileyhâ dahilinde dahi arazi-i hâliye-i kesîre mevcut olması melhûz bulunması cihetle vilâyet ve mutasarrıf-ı müşârünileyhimâ ile bi'l-muhâbere bulunabilecek arazi-i hâliyenin mikdâr-ı dönümüyle mevâki'inin şimdiden komisyona iş'ârı ihtiyâta riâyeten 26 Teşrin-i sâni sene [1]306 tarihli ve altmış dokuz numaralı tezkire-i âcizânemle Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne iş'âr kılınmış olup fakat ber-vech-i ma'rûz muhâcirîn-i merkûmeden esasen yirmi dört bin nüfus zükûrun aileleriyle beraber Memâlik-i Şâhâne'ye hicret edecekleri nezâret-i müşârünileyhâdan bildirilmesine ve sonra da dokuz bin bu kadar nüfusun devletce kabul edildikleri iş'âr ve beyân kılınmasına ve şimdîye kadar gelenler de dokuz bin nüfusa resîde olmasına nazaran ba'demâ Kafkasya'dan hicret edecek muhâcirîn olup olmadığına dair komisyonca bir ma'lûmât olmayıp burası Bâb-ı Âlice bilinecek bir keyfiyet idüğü ve irâde-i seniyye mantûk-ı münîfine tevfikân izahât-ı lâzıme-yi câmi tanzim kılınan musaddak defterinin komisyona ifadesiyle leffen arz u takdime cür'et kılındığı muhât-ı ilm-i âlî-i hıdvî-i efhamileri buyuruldukda ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî Gurre-i Cemâziyelevvel sene 1308 ve fî 1 Kanûn-ı evvel sene [1] 306 / [13 Aralık 1890]

Umûm Muhâcirîn Komisyonu Reisi
Rıza

*

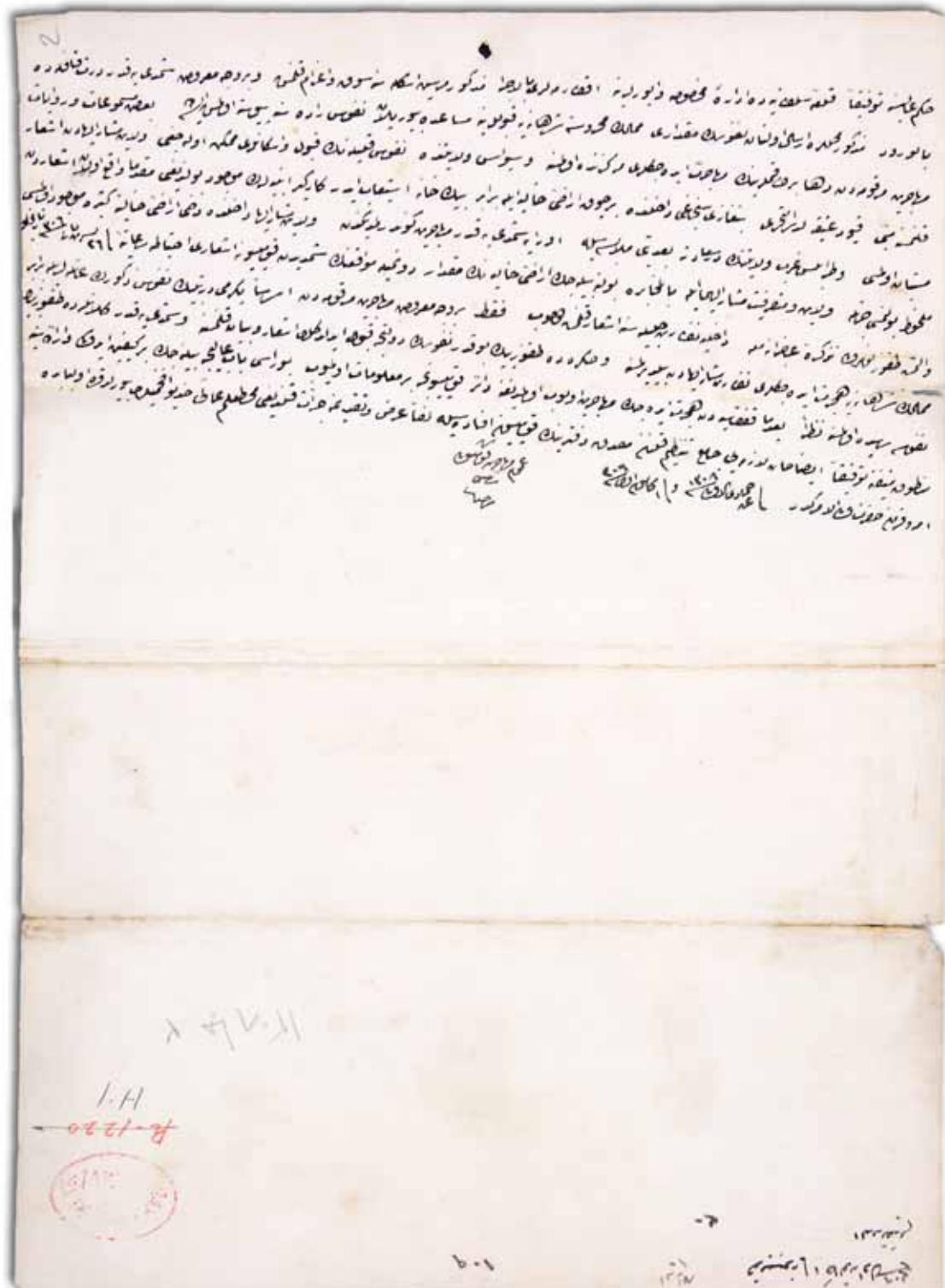
Umûm Muhâcirîn Komisyonu
Mektubî Kalemi

<i>Kebîr ve Sagîr Zükûr ve Înâs</i>	
9100	Meclis-i Vükelâ kararıyla şeref-taalluk eden İrâde-i Seniyye'yi mübelliğ Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nin 12 Temmuz sene [1]306 tarih ve elli yedi numaralı tezkiresi mûcebince hicret ve vürûd edecekleri iş'âr buyurulan muhâcirîn-i Çerâkise'nin mikdârı
9850	
<i>Kebîr ve Sagîr Zükûr ve Înâs</i>	
2412	Birinci kâfilede Orel Vapuru'yla vürûd edip Konya Vilâyeti'nde iskân olunmak üzere bi'l-muhâbere Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nin 25 Eylül [1]306 tarih ve doksan numaralı tezkiresi mûcebince Antalya'ya sevk olunan.
2135	İkinci kâfilede Rusya vapuruyla gelip ol bâbda şeref-müteallik eden İrâde-i Seniyye'yi mübelliğ nezâret-i müşârûnileyhânın 29 Teşrin-i evvel sene [1]306 tarih ve yüz bir numaralı tezkiresi üzerine Adana Vilâyeti'nde iskân olunmak üzere Mersin'e gönderilen.
2208	Üçüncü kâfilede Orel Vapuru'yla bi'l-vürûd yine nezâret-i müşârûnileyhânın 7 Teşrin-i sâni sene [1]306 tarih ve yüz beş numaralı tezkire-i ahîresi mûcebince Adana Vilâyeti'nde iskân olunmak üzere Antalya'ya sevk olunan.
2410	Dördüncü kâfilede Orel Vapuru'yla vürûd edip yine nezâret-i müşârûnileyhânın 21 Teşrin-i sâni sene [1]306 tarih ve yüz on bir numaralı tezkiresi mûcebince Adana Vilâyeti'nde iskân olunmak ve şeref-sâdır olan İrâde-i Seniyye muktezâ-yı münîfince Çanakkale'de İdare-i Mahsûsa vapurlarına aktarma edilmek üzere Mersin'e izâm kılınan.
9165	
9850 9165 685	Gelip gelmeyeceği komisyonca mechul olan

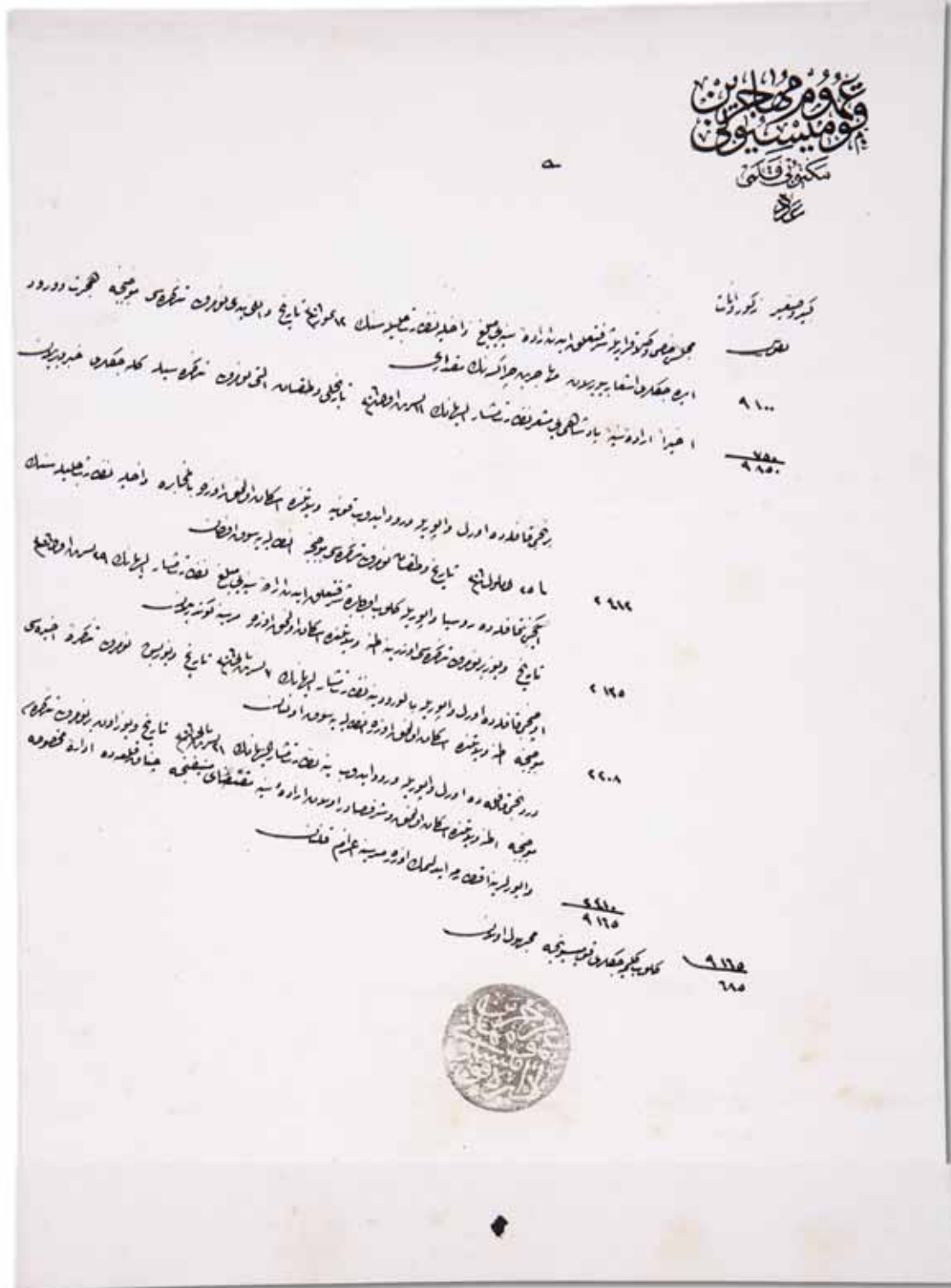
Mühür

Umûm Muhâcirîn Komisyonu İdaresi

[illegible]

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

Y. A. HUS, 242/6

**KAFKAS MUHACİRLERİNİN HAVRAN SANCAĞI'NDAKİ BOŞ DEVLET
ARAZİLERİNDE İSKANLARI**

Adana'ya gönderilen Kafkas muhâcir kafilesinin Suriye Vilâyeti Belka Sancağı'ndaki akrabaları yanına yerleştirilmeleri isteklerine karşın aynı vilâyetin Havran Sancağı'naki boş devlet arazilerine iskânlarının daha uygun olacağı

31 Ocak 1891

99

Muhâcirîn Komisyonu Riyâset-i Celîlesi'ne Cevab

Müfâd-ı iş'âr-ı âlî-i âsafâneleri ma'lûm-ı âcizî olarak ol bâbda sebk eden istilâma cevaben Suriye Vilâyeti'nden alınıp mezkûr telgrafnâmenin îadesiyle irsâl kılınan telgrafnâmede Havran Sancağı dahilinde hâli arazi-i emiriye bulunduğu ve orada muhâcirîn iskânı muhassenâtı mûcib olacağı cihetle muhâcirîn-i merkûmenin iskân edilmek üzere izâmı lüzûmu gösterilmiş olmağla iktizâsının icrasına himem-i aliyye-i dâverileri derkâr buyurulmak bâbında.

18 Şubat 1306

*

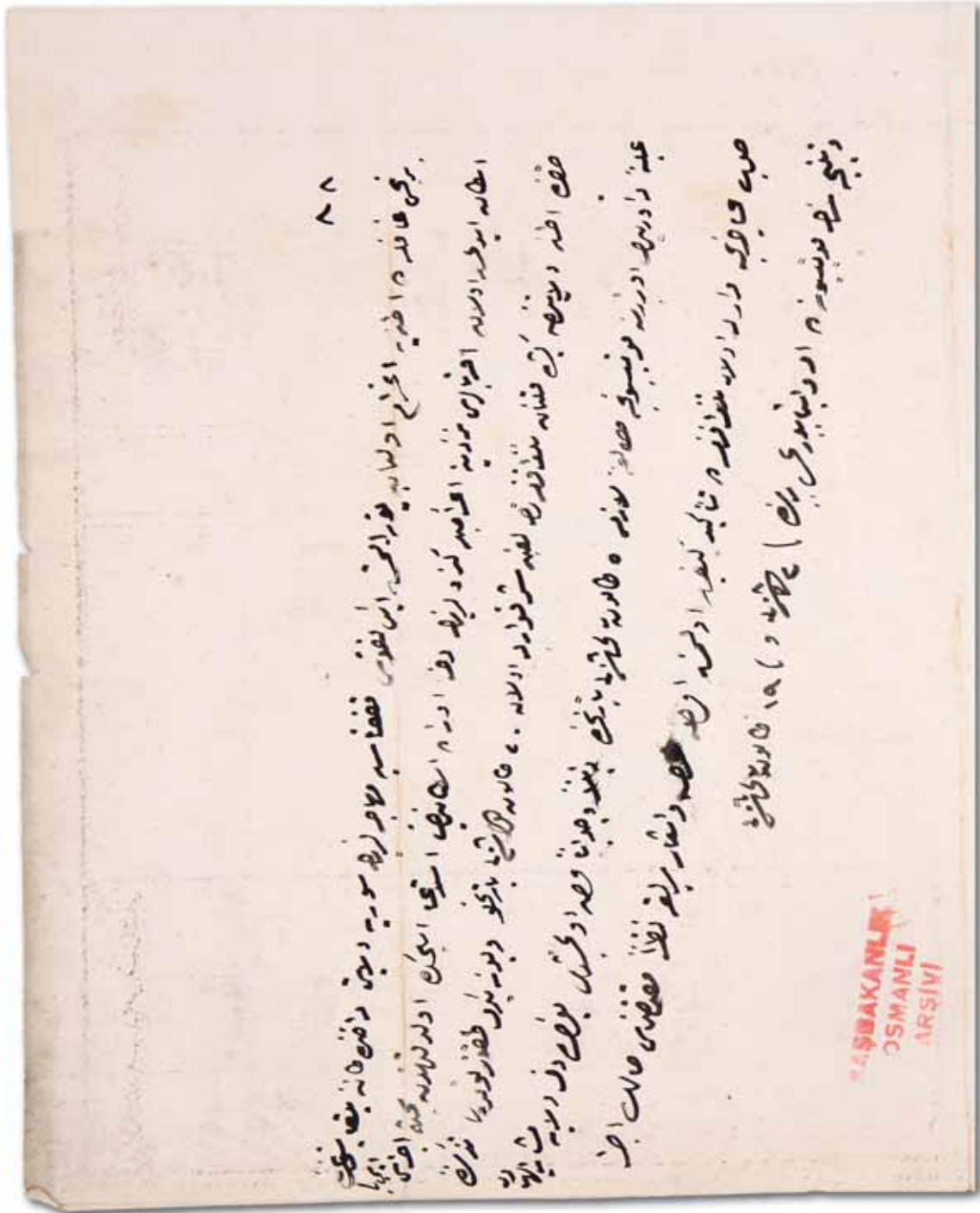
Birinci katilede Adana'ya izâm olunan yüz altmış iki nüfus Kafkasya muhâcirlerinin Suriye Vilâyeti dahilinde kâin Belka Sancağı'nda iskân edilmiş olan akrabaları nezdine izâmları kendilerinin dahi orada iskânlarını istidâ etmekde olduklarından bahisle icra-yı icabı hakkında Adana Vilâyeti'nden keşîde kılınan telgrafnâmenin leffiyle şeref-vârid olan 20 Kanûn-ı evvel sene 1306 tarihli ve yüz yirmi dokuz numaralı tezkire-i aliyye-i dâverileri üzerine komisyonca mütâlaa-i lâzime 5 Kânûn-ı Sâni 1306 tarihinde zeylen ve cevaben arz olunmuş idi. Bu kere dahi vilâyet-i müşârünileyhâdan savb-ı âcizîye vârid olan telgrafnâmede tekid-i keyfiyet olunmuş olmağla arz u iş'âr-ı sâbıka nazaran muktezâ-yı hâlin icra ve neticesinin komisyona da emr u inbâ buyurulması bâbında.

Fî 2[0] C. [1] 308 / 19 Kânûn-ı Sâni [1] 306 / [31 Ocak 1891]

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

۱۸	۱۹۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵	۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰	۵۱	۵۲	۵۳	۵۴	۵۵	۵۶	۵۷	۵۸	۵۹	۶۰	۶۱	۶۲	۶۳	۶۴	۶۵	۶۶	۶۷	۶۸	۶۹	۷۰	۷۱	۷۲	۷۳	۷۴	۷۵	۷۶	۷۷	۷۸	۷۹	۸۰	۸۱	۸۲	۸۳	۸۴	۸۵	۸۶	۸۷	۸۸	۸۹	۹۰	۹۱	۹۲	۹۳	۹۴	۹۵	۹۶	۹۷	۹۸	۹۹	۱۰۰
۱۸	۱۹۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵	۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰	۵۱	۵۲	۵۳	۵۴	۵۵	۵۶	۵۷	۵۸	۵۹	۶۰	۶۱	۶۲	۶۳	۶۴	۶۵	۶۶	۶۷	۶۸	۶۹	۷۰	۷۱	۷۲	۷۳	۷۴	۷۵	۷۶	۷۷	۷۸	۷۹	۸۰	۸۱	۸۲	۸۳	۸۴	۸۵	۸۶	۸۷	۸۸	۸۹	۹۰	۹۱	۹۲	۹۳	۹۴	۹۵	۹۶	۹۷	۹۸	۹۹	۱۰۰

[illegible]

DH. MKT, 1814/86

100

BURDUR'DAKİ KAFKAS MUHACİRLERİNİN KONYA'DA İSKÂN LARI

Burdur'da bulunan Kafkasya muhâcirlerinin, iskânları için gösterilen yeri topluca oturmaya elverişli görmediklerinden Konya'nın Saideli nahiyesindeki Dilimdağı adlı boş araziye nekledilmelerinin uygun bulunduğu

22 Haziran 1891**Telgrafnâme***Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne*

Burdur'da bulunan seksen hanede beş yüz nüfus Kafkasya muhâcirleri Burdur dahilinde gösterilen mahalleri müctemi'an iskâna kabiliyeti olmadığı mazeretiyle kabul etmek istemedikleri Burdur Mutasarrıflığı'ndan bâ-telgraf iş'âr olunmuş ve bu kadar muhâberât tekrar etmiş iken bir netice-i haseneye îsâl edilmemesi mutasarrıf-ı mûmâileyh, hey'et-i mahalliyenin ehemmiyet-i maslahat nisbetinde iltizâm-ı madde etmemelerinden ileri gelmiş olduğundan ve bunların sürat-i tavattunları muktezâ-yı irâde-i seniyyeden bulunduğundan bi'l-mecburiye muhâceret-i merkûmenin merkez-i vilâyetde müctemi'an iskânlarına elverişli arazi-i hâliye bulunup kendilerini gezdirmek üzere rüesâsından bir kaçının Konya'ya izâmı bildirilmekle rüesâ-yı merkûmeden Konya'ya gelen Şahin Bey ve Hoca Osman Efendi'yi bu kere refâkat-ı çâkerâneme alarak Ilgın'a kadar götürülmüş idi. Merkez-i vilâyete merbût Saideli nahiyesi dahilinde şose tarîki üzerinde Konya'ya on bir saat mesafede Dilim Dağı nâm arazi-i hâliye kendilerine gösterilmiş ve daha bazı mahallerde gezdirilmiş ise de zikr olunan Dilim Dağı nâm mahalde iskâna ikna edilerek muvâfakatlari istihsal olunmuş ve kabilelerinin hemen getirilmesi için merkûmân îade olunarak hüsn-i sevkleri lüzûmu da Burdur Mutasarrıflığı'na iş'âr edilmiştir. Mahall-i mezkûrda yapılacak karye için lüzûmu olan kereste vesâirenin îâneten tedâriki için her türlü tedâbir ve teşebbüsât da icra edilmiş ve bi-mennihî teâlâ sâye-i şâhânedede bunların dahi tavnî ve emr-i iskânları takarrür etmiş olduğundan ve mahall-i mezkûr ise kim-senin taht-ı tasarrufunda olmayıp kuvve-i inbâtiyesi de derece-i matlûbede bulunduğundan bi-havlihî teâlâ mevki'-i mebhûsede bir haftaya kadar inşaata mübâşeret olunacağı ma'rûzdur. Fermân.

Fî 10 Haziran sene [1]307 / [22 Haziran 1891]

Konya Valisi
Hasan Hilmi

تعارف		تعارف		تعارف		تعارف		تعارف		تعارف		تعارف		تعارف		تعارف		تعارف		تعارف	
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲
۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲	۴۳	۴۴

ما اخذت نفقة من جدي

[illegible]

DH. MKT, 1844/13

AKŞEHİR'DEKİ KAFKAS MUHACİRLERİNİN ILGIN'DA İSKÂN LARI

İskân için Akşehir'de bulunan Kafkasya muhâcirlerinin kendilerine gösterilen yeri beğenmemeleri üzerine Ilgın'da iskâna razı edilerek tesbit edilen arazi üzerine köy inşâsına başlandığı

22 Haziran 1891

Telgrafnâme*Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne*

Bu kere hicret eden Kafkasya muhâcirlerinden olup li eclî'l-iskân Akşehir'de bulunan kırk hâne muhâcirîn Akşehir dahilinde irâe olunan arazi-i hâliyei beğenmeyip kasaba ahalisinin taht-ı tasarrufunda bulunan Yılan Yusuf nâm mahalde iskânlarını taleb ve müsâade olunmadığı halde hod be-hod tavat-tun edeceklerini beyân eylemekde oldukları kazâ-i mezkûr kaymakamının fî 5 Haziran sene 1307 tarihli mazbata-i telgrafîyesinde iş'âr olunmağla muhâcirîn-i merkûme söz anlarlarından bir kaçının müsâra'aten Ilgın'a gönderilmesi cevaben yazılarak çâkerleri de Ilgın'a azîmet eyledim. Ilgın'a üç saat mesafede Sebiller nâm mahallin pınarı ve arazi-i hâliyesi olup muhâcirîn iskânına kabiliyetli ise de pınar civarında ahali-i kadîmenin beş altı yüz dönüm kadar tarlaları olup mahall-i mezkûrda karye teşkili hâlinde mezkûr tarlalarla muhâcirîne gösterilecek arazi karışık bir halde bulunacağı[nı] gördüğümden tarafeynce nizâ' eksik olmayacağı anlaşılmakla ahali-i merkûmenin bu tarlalarına karşılık olarak yine o civarda olup muhâcirîne irâe olunmuş ise de beğenmedikleri bu da Balta nâm arazi-i hâliye mübadele sûretiyle itâ ile ahalinin muvâfakatı istihsal olunmuş ve derhal sâlifü'l-arz Sebiller pınarının yüksekçe bir mevki'ine hânelerin tarh esasıyla duâ-yı vâcibü'l-edâ-yı zıllullâhî tilâvet ve tekrar olunduktan sonra kurban zebh olunarak celb olunan usta ve amele vâsıtasıyla emr-i inşaata başlatdırılmış ve yapılacak kırk hâne için ondan kereste vesâir malzemesinin iâneten tedârîki için Akşehir ve Ilgın kaymakamlarına vesâyâ-yı lâzîme icrasıyla derhal icabına da teşebbüs etdirilmiş ve bu sûretle hem muhâcirîn-i merkûme iskân hem de mezkûr tarlalar ashâbı irzâ ve tatyîb edilmiş olduğundan başkaca her iki taraftan dahi duâ-yı tezâyüd-i ömr ü iclâl-i hazret-i Hilâfet-penâhî tekrar olunmuşdur. Bi-mennihî teâlâ sâye-i şâhânede bir aya kadar karye-i mezkûrenin itmâmıyla muhâcirîn-i merkûmenin iskânları

mukarrer olduğunun arzıyla müsâade-i merâhim âde-i hazret-i zıllullâhiye makrûn olduğu halde karye-i merkûmenin veliyyü'n-nimet-i bi-minnet-i âzamımız şevket-me'ab efendimiz hazretlerinin merdüm-i çeşm-i iftihârımız olan şehzâdegân-ı civân-bahtiyândan Burhaneddin Efendi hazretlerinin nâmıyla mevsûm olmak üzere teyemmünen Burhaniye tesmiye edilmesi bilhassa müste d'âdır. Fermân.

Fî 10 Haziran sene [1] 307 / [22 Haziran 1891]

Konya Valisi
Hasan Hilmi

**BİNGAZİ SANCAĞI'NDA MUHACİR İSKÂN EDEBİLMEK İÇİN
ARAŞTIRMA YAPILMASI**

Bingazi Sancağı'nda imâra elverişli olduğu halde terkedilmiş olan yerler muhâcirlerle tahsis edilirse bayındır hâle geleceği gibi çadırdaki yaşayan Arapların medeniyet dairesine girmelerine sebep olacağı düşüncesiyle Rumeli halkından ve Çerkes muhâcirlerinden henüz iskân edilemeyenlerden bir kısmının buraya sevk edilmesi amacıyla muhâcirlerin bilgili ve ehliyetli olan ileri gelenlerinden dört beş kişinin önceden Bingazi'ye gönderilerek toprakların ziraate elverişliliği ve iklimi görmelerinin sağlanması

15 Eylül 1891

102

**Yıldız Saray-ı Hümayûnu
Başkitâbet Dairesi**

Bingazi Sancağı dahilinde fevkalâde kâbil-i imâr olup el-yevm metrûk ve mu'attal kalmış olan mahallere muhâcirin iskân edildiği takdirde oraları iki üç sene zarfında ma'mûr ve âbâdan olacağı gibi hayme-nişîn olan Urbân'a dahi tavattun-hâhişî gelerek onların da daire-i medeniyete idhali kolaylaşacağından her iki cihetle mülken ve siyaseten menâfi' ve muhassenât husûle geleceği bedîhî olmasına ve bazı vilâyât-ı şâhânede henüz yerleşdirilmemiş Rumeli ahali-sinden bir hayli muhâcirin bulunduğu muhakkak olup Çerkes muhâcirlerinden dahi henüz yerleşdirilmeyerek şurada burada kalmışları bulunabileceğine binâen bunlardan bin hâne kadarının Bingazi'ye sevki muvâfık-ı hâl ve maslahat olacağından ve bu sûret Umûm Muhâcirin Komisyonu'nca dahi nazar-ı dikkate alınmış olup ancak Bingazi'nin bu'd mesafesi mesafesi hasebiyle masârıf-ı sevkiye ve iskâniye olmak üzere beher hâne için lâ-ekal on beşer liradan külliyetli bir meblağ sarfı lâzım geleceği cihetle işbu meblağın tedârikinde müşkilât görülmesi şimdiye kadar bu işin hayyiz-i fi'le îsâline mümânaat eylemiş olduğu komisyon-ı mezkûr riyâset-i celîlesinin sûret-i iş'ârından anlaşılmaqda bulunduğundan iktizâ eden masârıf-ı sevkiye ve iskâniyeye bir karşılık tedârikiyle muhâcirinin oralarda iskân ve îvâsı lâzımeden ise de evvel-emirde gönderilecek muhâcirinin ileri gelir erbâb-ı vukûf ve

ma'lûmâtından dört-beş neferinin mahalline izâmıyla sâkin olacakları yerlerin kuvve-i inbâtiye ve letâfet-i hevâyesini takdir ve kendilerine en münasib noktada bir ara ittihâz eyledikten sonra sevkîyâta mübâşeret olunması muktezî olmasıyla Umûm Muhâcirîn Komisyonu'nca nerelerden muhâcirîn sevk olunacağına karar verildikten sonra muhâcirîn-i merkûme miyânında intihâb olunacak dört beş kişinin Trablusgarb ve Bingazi'den ahz-ı asker meselesinin müzâkeresi zımında Dersaadet'e celb olunmuş olan ve ahvâl-i mahalliyyeye vukûfu bulunan Bingazi vücûhundan Salim Efendi refâkatiyle Bingazi'ye gönderilip mevâki'-i iskâniyenin kendilerine intihâb ve tayin etdirilmesi ve muhâcirîn-i merkûme için bu sûretle bir mahall-i münasib intihâb olunup ta lâıkiyla takarrür eyledikten sonra mahall-i mezkûra sevk olunacak bin hâne için masârıf-ı iskâniye ve sevkîye olarak sarfı muktezî görünen on beş bin lira eğerçi dahil-i muvâzene değil ise de bilâhare istihsal edilecek fevâide göre istiksâr olunamayacağından meblağ-ı mezbûrun nısfı olan yedi bin beş yüz liranın muhâcirîn iâne akçesinden evvelce ta'vizan sarf olunup Ankara Vilâyeti'nden tahsili kâbil olan on yedi bin beş yüz liradan ve diğer nısfı olan yedi bin beş yüz liranın dahi Kaht Komisyon-ı Âlîsi'nin Bank-ı Osmanîdeki mevcudundan tesviye edilmesi şeref-sâdır olan İrade-i Seniyye-i cenâb-ı Padişahî iktizâ-yı âlîsinden olarak Umûm Muhâcirîn Komisyonu Riyâset-i Celîlesi'ne dahi itâ-yı ma'lûmât edilmiş olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 10 Safer sene [1]309 ve fî 2 Eylül sene [1]307 / [15 Eylül 1891]

Serkâtib-i hazret-i şehriyârî
Süreyya

[illegible]

**KUBAN MUHACİRLERİNİN BİNGAZİ'DE YERLEŞTİRİLMELERİNİN
PADİŞAH TARAFINDAN UYGUN GÖRÜLMEDİĞİ**

Aslı vatanları soğuk olan Kuban muhâcirlerinin Bingazi'de yerleştirilmeleri
hâlinde oranın havasıyla uyum sağlayamayacakları düşünüldüğünden
Samsun, Sinop ve Sivas taraflarında bulunan boş arazilerde
iskânlarının uygun olacağı

16 Kasım 1891

**Yıldız Saray-ı Hümayûnu
Başkitâbet Dairesi**

Hariciye Nezâretiyle muhâbereli tezkire-i Sadâret sûreti

Kafkasya'da Kuban ahalî-i İslâmiyesinden yirmi dört bin nüfusun aileleriyle beraber Memâlik-i Şâhâne'ye hicretlerine Hükûmet-i Seniyyece esasen muvâfakat edilerek bunlardan dokuz bin yüz nüfusun geçen sene vürûd etmiş olduğu cihetle diğerlerinin harekât-ı âtiyesi hakkında sefâretce Hükûmet-i Seniyye ile husûl-i itilâfa memûr edildiğini ve Kafkasya İdare-i Merkeziyesi'nin, her gün izdiham vuku'unu men' için bunların vakt-i hareketlerini mümkün olduğu halde gelecek sonbahardan itibaren üç seneye taksim etmek niyetinde bulunduğundan henüz Kuban'da kalan muhâcirîn tahminen beş bin kişiden ibaret olan ilk sülûsünün mahall-i iskânlarının tayin dairesi zımında lâzım gelen tedabirin ittihaz olunarak muhâcirîn vekillerinin Memâlik-i Şâhâne dahilinde kendilerine tahsis olunacak araziye li-eclî'l-muâyene mahallerine gidebilmeleri ve emr-i muhâceretin mevsim geçmezden evvel vuku'a gelebilmesi için keyfiyetin sürat-i mümkinine ile iş'ârı iltimasını hâvî Rusya Sefâreti'nden itâ olunan 5 Eylül sene [12]91 tarihli takririn tercümesi leffen takdim kılınmış ve zikrolunan yirmi dört bin nüfusun hicretlerine müsâade olunması hakkında mukaddemâ sebk eden istidâ üzerine bunlardan şimdilik bin hâne halkının kabul ve iskânları Meclis-i Vükelâ kararıyla lede'l-arz muhâcirîn-i merkûmeden bin hâne halkının tefrikiyle kabulü diğerlerinin mahzûniyetlerini mûcib olacağı cihetle Rumeli muhâcirlerinin tamamıyla arkası alındıktan ve yakında hicrete kıyâm edecekleri mesmû' ve muhakkak olan Rumeli muhâcirlerinin emr-i iskânları nihayet buldukdan sonra fazla yer kalacak olur ise cümlesinin birden

kabul ve iskânları daha münasib olacağından bu husûsun o zamana ta'likine irâde-i seniyye-i hazret-i şehriyârî müteallik ve şeref-sudûr buyurulduğu ol vakit bâ-tezkire-i sâmiye emr u iş'âr buyurulmasına mebnî sefârete ol vechile icra kılınan tebligâta cevaben bunlardan on bin nüfusun Dersââdet'e gelen vekillerine mukaddemâ arazi irâe olunması üzerine memleketlerindeki emlâk ve arazilerini satarak hicrete hazırlanmış olduklarından ve te'ehhür-i hicretleri haklarında gadr-ı külliye mûcib olacağından hiç olmaz ise nüfus-ı merkûmenin hicretleri vesâilinin istikmâli Rusya Hükûmeti'nden iş'âr olunduğu sefâret-i müşârünileyhâdan mukaddemâ ifade olunmakdan nâşi ol bâbda sebk eden arz ve iş'âr-ı çâkerî üzerine bunların Kastamonu, Ankara, Konya ve Mamuretülaziz vilâyetlerine izâmları evvelce kararlaştırıldığı gibi Adana ile Konya'da altı bin hâneye kâfi arazi-i hâliye mevcut olup sefâretce teshil-i hicretleri talep olunan efrâdın dahi dokuz bin yüz kişiden ibaret olduğu anlaşıldığından kâide-i müttehize dairesinde geldikçe vilâyât-ı mezkûreye sevk ve iskânları muâmelâtına itina olunmak üzere kabul-i muhâceretleri muvâfık-ı maslahat idüğü hakkında meclis-i âlî-i mezkûrca mu'ahharan dahi verilen karar üzerine tekrar bi'l-istizân müsâade-i seniyye-i hazret-i Mülkdârî şâyân buyurularak icabı icra olunmuş olduğuna ve sefâret-i müşârünileyhânın bu kere dahi vuku'bulan istidâ-yı ma'rûzuna nazaran iktizâ-yı hâlin ifâ ve emr u inbâsı vâbeste-i irâde-i aliyye-i dâver-i efhamileri bulunmuş olmağla emr u fermân.

Fî 16 Safer sene [1]309 / fî 8 Eylûl sene [1]307

Hariciye Nâzırı
Said

*

Yıldız Saray-ı Hümayûnu
Başkitâbet Dairesi

Meclis-i Vükelâ Mazbatası'nın sûretidir

Kafkasya'da Kuban ahalî-i İslâmiyesinden yirmi dört bin nüfusun aileleriyle beraber Memâlik-i Şâhâne'ye hicretlerine Hükûmet-i Seniyyece esasen muvâfakat edilerek bunlardan dokuz bin yüz nüfusun geçen sene vürûd etmiş olduğu cihetle diğerlerinin hicretleri hakkında sefâretin Hükûmet-i Seniyye ile husûl-i itilâfa memûr edildiğini ve Kafkasya İdare-i Merkeziyesi'nin, her gün izdiham vuku'unu men' için bunların vakt-i hareketlerini mümkün olduğu halde üç se-

neye taksim etmek niyetinde bulunduğundan henüz Kuban'da kalan muhâcirînin tahminen beş bin kişiden ibaret olan ilk sülüsünün mahall-i iskânlarının tayin dairesi zımnında lâzım gelen tedâbir ittihâz olunarak muhâcirîn vekillerinin Memâlik-i Şâhâne dahilinde kendilerine tahsis olunacak araziye li-eclil-muâyene mahallerine gidebilmeleri ve mevsim geçmezden evvel vuku'a gelebilmesi için keyfiyetin sûrat-i mümkinine ile iş'ârı iltimasını hâvî Rusya Sefâreti'nden itâ olunan takririn tercümesi leffîyle Hariciye Nezâreti'nin muhâbereli tezkiresiyle ol bâbda Muhâcirîn Komisyonu Riyâseti'yle muhâbereyi şâmil tezkire miyâne i bendegânemizde kırâet ve mütâlâa olundu.

Sûret-i iş'ârâta ve tedkikât-ı vâkı'aya nazaran zikrolunan yirmi dört bin nüfusun hicretlerine müsâade olunması hakkında mukaddemâ sebk eden istidâ ve ol bâbda vâkı' olan arz ve istizân üzerine şeref-sünûh ve sudûr buyurulan emr u fermân-ı hümayûn-ı hazret-i Padişahî hükm-i âlîsine tevfikân Rumeli muhâcirlerinin tamamıyla arkası alındıktan ve yakında hicrete kıyâm edecekleri mesmû' ve muhakkak olan Rumeli muhâcirlerinin emr-i iskânları nihayet buldukdan sonra fazla yer kalacak olur ise nüfus-ı merkûmenin kabul-i hicret ve iskânlarının o zamana ta'likî sefâret-i müşârünileyhâya lede't-tebliğ bunlardan on bin nüfusun memleketlerindeki emlâk ve arazilerini satarak hicrete hazırlanmış olduklarından ve tehir-i hicretleri haklarında gadr-ı külliye mûcib olacağından bahisle hiç olmaz ise nüfus-ı merkûmenin hicretleri vesâilinin istikmâli Rusya Sefâreti'nden cevaben bildirilmesi üzerine nüfus-ı merkûmenin kabul-i hicretleri hakkında mukaddemâ bi'l-istizân şeref-sâdır olan emr u fermân-ı hümayûn-ı hazret-i Padişahi hükm-i celîline ve ol bâbda ittihâz olunan kâideye tevfikân hicret eden dokuz bin yüz nüfusu mevaki'-i ma'lûmede iskân edildiği ve sefâret-i müşârünileyhânın iş'âr-ı ahîrinde Kuban'da kalan ahâlinin bir kısmı daha hicrete hazırlanmış olduğu cihetle şimdi bunların tehir-i muhâceretleri yoluna gidilmek sefâlet ve mağduriyetlerini müstelzim olacağından hicrete hazırlanmış olan sâlifü'l-beyân beş bin kişinin kabul-i hicretleri dermiyân olduğu anlaşılmış ve bunların hicretleri hâlinde iskânları için Bingazi'de arazi-i hâliye mevcut olmasıyla vekillerinin evvel-emirde oraya giderek arazi-i merkûmeden kendilerine yer intihâb etmeleri ve muhâcirîn-i merkûmeyi hâmil olacak vapurların emsâli gibi doğruca Bingazi'ye çıkarılmaları iktizâ edecekî mezkûr Muhâcirîn Komisyonu Riyâseti'nin cevabında gösterilmiş olduğuna ve nüfus-ı merkûme emsâli muhâcirîn-i İslâmiye haklarında şâyân buyurulan inâyât-ı merâhim-gâyât-ı hazret-i Zıllullâhiden hissedâr

olmak üzere zîr-i cenâh-ı müstelzimü'l-felâh-ı hazret-i Hilâfet-penâhî'ye iltica arzusuna düşdükleri cihetle redd-i mes'ulleri muvâfık-ı şân-ı mekârim-nişan-ı âlî olmayacağına binâen hicrete hazırlanmış oldukları Rusya Sefâreti'nden beyân olunmakta olan beş bin nüfusun vekillerinin evvel-emirde Bingazi'ye giderek arazi-i hâliyeden kendilerine yer intihâb etmeleri ve ol halde kabul-i hicretleriyle kâide-i müttehize dairesinde takım takım doğruca mahall-i mezkûra sevk ve iskânları zımında iktizâ-yı maslahatın ifâsı husûslarının devâir-i müteallikasına havalesi bi't-tensib sâlifü'l-beyân muhâbereli tezkireler melfûflarıyla arz ve takdim kılınmış olmağla ol bâbda ve kâtibe-i ahvâlde emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 12 Rebiülâhîr sene [1]309 / fî 3 Teşrin-i sâni sene [1]307

Sadrâzam

Cevad

ve diğer Meclis-i Vükelâ üyelerinin isimleri

Yazılan Zeyl Sûreti

Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'nın işbu mazbatası manzûr ve dekâyık-nüşûr-ı hazret-i Şehinşahî oldu.

Kuban muhâcirlerinin Bingazi'de iskânları hâlinde memâlik-i bâride ahali-sinden olmaları hasebiyle oranın havasıyla imtizâc edememeleri melhûz olmasına nazaran Samsun, Sinob ve Sivas taraflarında kâin arazi-i hâliyede iskânları daha münasib ve o taraflarda ahâlî-i müslimenin tekessürünü dahi mûcib olacağından ol vechile iktizâsının ifâsı husûsuna irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî müteallik ve şeref-sudûr buyurulmuş olmağın ol bâbda.

Fî 13 Rebiülâhîr sene [1]309 / fî 4 Teşrin-i sâni sene [1]307 / [16 Kasım 1891]

۴

بدر کمال محمدی
باق کلمات و آراء

خواجه نظام الملک به دی شکره حضرت مولانا

تفصیل ده نجات اهلای اسلام پسند بگری زمین نفوس عالم در بدو بر مالک شهادت بجز نبی چگونه پسند اساسا بر وقت پدید
برآمده طغوز بد بوز نفوس کجاست در دوا جمعه اولی فی جزیه و دیگر برین مکان آیه سی حقه سفران حکومت بسیار حضور انوار
عالم را بر آید و تفصیل به اود مرکز برسد هر کوم از دهم و نهمی نیا بچون بوزون وقت میگذری مکنه اولی فی حلاله کلچ من
برآمده عباد اربع سنه فی یک بنده و در بنده هفت روز قوباره قالان لا جریب تخمینا شیک کشته عباد اربع سنه
نفس محلا سکا برین تعبیه و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ
کند و درین تخمین اولی فی اربع سنه و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ
سریه مکنه اید استادی انسانی صوری در سه سفره اهل ارباب و اولی حقه و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ
اولی بگری زمین نفوس بجز نبی مساعده اولی حقه و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ
حقیقت قول و کائنات بحس و کلام و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ
مرد و بنی بری موجب اولی فی جزیه و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ
اولی در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ
و کائنات به اولی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ
سایه اسرار به اولی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ
مقتضای ارضی و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ
عده یکی بر موجب اولی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ
افاده و مقتضای ناسی اولی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ
نزدیک بر این کی اهل اید و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ
انزاد و فی طغوز بیان بزرگ کشته عباد اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ
و کائنات به اولی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ
در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ
برگرد و فی و تو معلول استماع و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ
الهند اردو زبان و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ و در آن سی حقه اولی کلچ

خواجه نظامی

سید

KUBAN'DAN GELECEK OLAN MUHACİRLERİN SAMSUN, SİVAS VE SİNOP'A YERLEŞTİRİLMELERİ

Kafkasya'daki Kuban Müslüman halkından yirmi dört bin kişinin Osmanlı topraklarına göçlerinin üç yıla yayılmak sûretiyle gerçekleştirilerek Samsun, Sinop ve Sivas'taki boş arazilere yerleştirilmeleri

21 Kasım 1891

Kafkasya'da Kuban ahali-i İslâmiye'sinden yirmi dört bin nüfusunun aileleriyle beraber Memâlik-i Şâhâne'ye hicretlerine Hükûmet-i Seniyyece esasen muvâfakat edilerek bunlardan dokuz bin yüz nüfusun geçen sene vürûd etmiş olduğu cihetle diğerlerinin hicretleri hakkında sefâretin Hükûmet-i Seniyye ile husûl-i itilâfa memûr edildiği ve Kafkasya İdare-i Merkeziyesi'nin her gün izdiham vuku'unu men' için bunların rikkat ve hareketlerini mümkün olduğu halde üç seneye taksim etmek niyetinde bulunduğundan henüz Kuban'da kalan muhâcirîn tahminen beş bin kişiden ibaret olan ilk sülüsünün mahall-i iskâniyelerinin tayin ve irâesi zımnında lâzım gelen tedâbir ittihâz olunarak muhâcirîn vekillerinin Memâlik-i Şâhâne dahilinde kendilerine tahsis olunacak araziye li-eclil-muâyene mahallerine gidebilmeleri ve mevsim geçmezden evvel vuku'a gelebilmesi için keyfiyetin sürat-i mümkin ile iş'arı iltimâsını hâvî Rusya Sefâreti'nden itâ olunan takrir tercümesinin leffiyle Hariciye Nezâreti Celîlesi'nden meb'ûs tezkire ve ol bâbda Muhâcirîn Komisyonu Riyâset-i Celîlesi'yle cereyân eden muhâbere üzerine hicrete hazırlanmış oldukları Rusya Sefâreti'nden beyân olunmakda olan sâlifü'z-zikr beş bin nüfusun vekillerinin evvel emirde arazi-i hâliye mevcut olduğu riyâset-i müşârünileyhânın cümle-i iş'arından bulunan Bingazi'ye giderek kendilerine yer intihâb etmeleri ve o halde kabul-i hicretleriyle kâide-i müttehize dairesinde takım takım doğruca mahall-i mezkûra sevk ve iskânları zımnında iktizâ-yı maslahatın ifâsı husûslarının devâir-i müteallikasına havalesi Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ kararıyla lede'l-istizân Kuban muhâcirlerinin Bingazi'de iskânları hâlinde memâlik-i bâride ahalisinden olmaları hasebiyle oranın havasıyla imtizâc edememeleri melhûz olmasına nazaran Samsun ve Sinop ve Sivas taraflarında kâin arazi-i hâliyede iskânları daha münasib ve o taraflarda ahali-i Müslime'nin teksirini dahi mûcib olacağından ol vechile iktizâsının ifâsı

husûsuna İrâde-i Seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî müteallik ve şeref-sudûr buyurularak keyfiyet Hariciye Nezâret-i Celîlesi'ne iş'âr kılınmış olmağla nezâret-i celîlelerince de icabının icra ve Riyâset-i müşârünileyhâya da ma'lûmât itâsına himmet buyurulması siyâkında tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

18 R. sene [1]309 / 9 Teşrin-i sâni sene [1]307 / [21 Kasım 1891]

Sadrâzam
Cevad

موقوفات ۱۵۷۷

فقط این قریه اهدا اسلام رخ ندید و در این نفوس علمداران بار
مصاب هفت هجرتی هفتت نه ام اما موافقت اید این نود
ظهور با نور نفوس که در درون این اهل علم و ادب و علم
صف غازی هفتت نه ام خصله اسلام تا مودلیدی و صفای
ارده و نیز نه فکره اردهم و نفی منو احمد ندران دقت و ظلال
مدرک این علم این نه نفی این نه نفی این نه نفی این نه نفی
حکما و حکمت و حکمت و حکمت و حکمت و حکمت و حکمت و حکمت
لازم و لازم و لازم و لازم و لازم و لازم و لازم و لازم و لازم
توضیح و توضیح و توضیح و توضیح و توضیح و توضیح و توضیح و توضیح
طریق و طریق و طریق و طریق و طریق و طریق و طریق و طریق

موقوفات

**BURSA, KÜTAHYA VE ERTUĞRUL SANCAKLARINDAKİ MUHACİR
KÖYLERİNİN LİSTESİ**

1865-1892 yılları arasında Hüdavendigar Vilâyeti'nde bulunan ormanların içi
ve çevresinde kurulmuş olan muhâcir köylerini gösteren liste

9 Şubat 1892

105

Hüdavendigar Vilâyet-i Celîlesi dahilinde vâki' ormanların derûn ve civar-
larına mahall-i hükûmetleri marifetiyle iskân edilen muhâcir karyelerinin
esâmisiyle mahal ve tarih-i iskânlarını mübeyyin defterdir.

Esâmî-i Orman	Teşkil olunan karyelerin esâmisi	Tarih-i iskânları	Aded-i kurâ	Mülâhazat
Kulfal nâm mîrî ormanı	Şevketiye karyesi	[1]301	1	Bursa Sancağı
Alaçam	Teşvikiye karyesi	[1]302	1	
Uzun yatak	Orhaniye karyesi	[1]302	1	
Görgünlüenseri	Osmaniye karyesi	[1]302	1	
Elmaçukuru	Elmaçukuru karyesi	[1]302	1	
Soğukpınar	Soğukpınar karyesi	[1]303	1	
Ümidalanı	Ümidalanı karyesi	[1]299	1	
Ümidalanı	Boşnak karyesi	[1]299	1	
Ümidalanı	Ümidalanı karyesi	[1]298	1	
Kızılcıklı Boğazâde	Kızılcıklı karyesi	[1]298	1	
Kazakdibi	Adliye karyesi	96,97,98	1	
Arabayatağı	Hamidiye karyesi	96,97,98	1	
Kolanlı	Şükriye karyesi	96,97,98	1	
Sözpınar	Feyziye karyesi	96,97,98	1	
Arıcaova	Haydariye karyesi	96,97,98	1	

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

Soğuksu	Selimiye karyesi	96,97,98	1	Bursa Sancağı
Karpuzdere	Teşvikiye karyesi	96,97,98	1	
Çadere	İhsaniye karyesi	96,97,98	1	
Aldere	Lutfiye karyesi	96,97,98	1	
Gülcülü	Tevfikiye karyesi	96,97,98	1	
Soğançayırı	Mecidiye karyesi	96,97,98	1	
Berkce	Sultaniye karyesi	96,97,98	1	
Karadağ	Örencik karyesi	[12]97	1	
Karadağ	İmrusalanı karyesi	[12]98	1	
Karadağ	Şahmelik karyesi	[12]97	1	
Karadağ	Güngörmez karyesi	[12]97	1	
Karadağ	Yarış karyesi	[12]97	1	
Karadağ	Fazlıkonağı karyesi	[12]97	1	
Karadağ	Teferrüc karyesi	[12]96	1	
Karadağ	Okcu karyesi	[12]98	1	
Karadağ	Manzara karyesi	[12]99	1	
Karadağ	Ekmekci Merası karyesi	[12]96	1	
Karadağ	Akçasusıgırlık karyesi	[12]96	1	
Görece	Kocapınar karyesi	[1]300	1	
Çatalca	Tokuşlar karyesi	[1]301	1	
Çatalca	Kalfa karyesi	[1]301	1	
Çatalca	Ekinlik karyesi	[1]301	1	
Çatalca	Tütünlük nâm-ı diğer Sultaniye karyesi	[1]301	1	
Çatalca	Alayayla karyesi	[1]301	1	
Paşalar	Karapınar karyesi	[12]95	1	

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

Südlük	Sarnıc nâm-ı diğer Muradiye karyesi	[1]300	1	Bursa Sancağı
Erikliyayla	Bahariye karyesi	[12]99	1	
Erikliyayla	Akarcabaşı karyesi	[12]99	1	
Kebeçinar	Güğümlük karyesi	[12]83	1	
Kebeçinar	Soğmak karyesi	[12]83	1	
Faizci	Karaköy Yörükânı karyesi	[12]97	1	
Karapınar	Dallı Mezarlık karyesi	[12]96	1	
Emirali	Çivilicam karyesi	[12]98	1	
Dilecik	Fındıcak nâm-ı diğer Fethiye karyesi	[1]301	1	
Dilecik	Kızılalma-i Cedîd karyesi	[1]301	1	
Dilecik	Soğukpınar karyesi	[1]301	1	
Dilecik	Sırasöğüt nâm-ı diğer Yoncağaç karyesi	[12]98	1	
Kurşunlu	Devekonağı karyesi	[12]98	1	
Yenice ve Alpagud	Gündoğdu karyesi	[12]98	1	
Dabama	Tırnovı karyesi	[12]97	1	
Bozağaç	Söğütalanı karyesi	[12]97	1	
Bozağaç	Unçukuru karyesi	[1]300	1	
Bozağaç	Alibeyalanı yörükân karyesi	[12]95	1	
Bozağaç	Alibeyyurdu karyesi	[12]95	1	
Bozağaç	Minebud karyesi	[12]96	1	
Bozağaç	Kelek karyesi	[12]96	1	
Bozağaç	Hırsızpınarı karyesi	[12]97	1	

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

Bozağaç	İncealipınarı karyesi	[12]97	1	Bursa Sancağı
Bozağaç	Gözeğim karyesi	[12]97	1	
Bozağaç	Doğanalanı karyesi	[12]97	1	
Ömeralanı	Ömeraltı karyesi	[12]97	1	
Sincançayırı	Sincançayırı karyesi	[12]96	1	
Çakallar	Çakallar karyesi	[12]97	1	
Erikliyayla	Gökçederesi karyesi	[12]97	1	
Fındıcak	Yenibalçık karyesi	[12]96	1	
Karyağmaz	Alacaat karyesi	[12]97	1	
Ahudağı	Güneykestane karyesi	[12]97	1	Ertuğrul Sancağı
Ahudağı	Osmandere maa Gözlerkonak karyesi	[12]98	1	
Ahudağı	İhsaniye karyesi	[1]303	1	
Ahudağı	Rüştiye karyesi	[1]300	1	
Ahudağı	Üçlermezarlığı karyesi	[1]304	1	
Ahudağı	Tuzaklıgöl karyesi	[1]304	1	
Ahudağı	Olukman karyesi	[1]300	1	
Ahudağı	Sülüklüköy karyesi	[1]302	1	
Ahudağı	Mahmudiye karyesi	[1]302	1	
Ahudağı	Orhaniye karyesi	[12]99	1	
Ahudağı	Osmaniye karyesi	[12]99	1	
Ahudağı	Karacaahmed karyesi	[12]99	1	
Ahudağı	Erikli karyesi	[1]300	1	
Ahudağı	Sarudayı karyesi	[1]302	1	
Ahudağı	Bulduk karyesi	[1]301	1	

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

Ahudağı	İnce karyesi	[12]98	1	Ertuğrul Sancağı
Ahudağı	Kınık karyesi	[12]99	1	
Ahudağı	Güde karyesi	[1]301	1	
Ahudağı	Elmalı-yı kebîr karyesi	[1]304	1	
Ahudağı	Karadede karyesi	[12]94	1	
Ahudağı	Sarnıc karyesi	[12]94	1	
Ahudağı	Burçalık karyesi	[12]99	1	
Ahudağı	Arapdede karyesi	[12]99	1	
Hisariye	Kirazlıyaplak karyesi	[1]301	1	
Hisariye	Yıldırım karyesi	[1]305	1	
Hisariye	Süleymaniye karyesi	[1]300	1	
Hisariye	Beypınarı karyesi	[1]300	1	
Hisariye	Mecidiye karyesi	[1]300	1	
Hisariye	Hisariye karyesi	[1]300	1	
Hisariye	Aydoğdu karyesi	[1]301	1	
Hisariye	Selimiye karyesi	[12]98	1	
Ahudağı	Soğucakpınarı karyesi	[1]300	1	
Ahudağı	Ulumabey karyesi	[1]302	1	
Ahudağı	Erkâniye karyesi	[12]99	1	
Ahudağı	Karahand nâm-ı diğer Göldağı karyesi	[1]301	1	
Ahudağı	İkizce nâm-ı diğer Hezargrad karyesi	[1]305	1	
Ahudağı	Kavaklı nâm-ı diğer Sultaniye karyesi	[12]99	1	

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

Ahudağı	Ortadere karyesi	[1]302	1	Ertuğrul Sancağı
Ahudağı	Nazıfpaşa karyesi	[1]301	1	
Ahudağı	Bahçesultan karyesi	[1]301	1	
Ahudağı	Gümüşdere karyesi	[12]99	1	
Ahudağı	Bozcaarmud karyesi	[12]99	1	
Ahudağı	Südlük karyesi	[1]302	1	
Ahudağı	Dülgeroluğu karyesi	[12]99	1	
Ahudağı	Karaağaç nâm-ı diğer Sultaniye karyesi	[12]96	1	
Ahudağı	Harimiçatımı karyesi	[12]96	1	
Ahudağı	Boyra nâm-ı diğer Hamidiye karyesi	[12]96	1	
Ahudağı	Kandilli karyesi	[12]96	1	
Ahudağı	Kümbet karyesi	[12]95	1	
Ahudağı	Akpınar karyesi	[12]95	1	
Morçin	Sekban karyesi	[1]302	1	
Morçin	Hamidiye karyesi	[12]98	1	
Morçin	Fethiye karyesi	[1]300	1	
Morçin	Bayırköy karyesi	[1]301	1	
Morçin	Cedîd karyesi	[1]301	1	
Yeşildağı	Kavaklı karyesi	[12]97	1	
Erikli	Cihângazi karyesi	[1]301	1	
Erikli ve Tokursu	Erikli karyesi	[1]300	1	
Sidecik	Ormangözü karyesi	[1]302	1	

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

Elmalı	Sarıcaova karyesi	[12]81	1	Maa Karahisar Kütahya Sancağı
Şeyhane	Sultaniye karyesi	[1]302	1	
Beşparmak	İhsaniye karyesi	[1]302	1	
Selkile dağı	İdris ve Osmaniye ve Hamidiye ve Mecidiye karyesi	[1]301, [1]303, [1]306	1	
Ahuriye dağı	Sultaniye ve Osmaniye ve Sofular karyesi	[1]304, [1]306	1	
İkizkuyu	İhsaniye ve Alacami karyesi	[1]301 [1]304	4	
Yazılıkaya	Ağlarca karyesi	[12]81	3	
Dikensa	Hamidiye karyesi	[1]302	2	
Türkmendağı	Akhisar karyesi	[1]305	1	
Küstüdağı	Tavşanalani ve Ekizoluk karyesi	[1]307	1	
Domaniç ve Yeşildağı	Gürün karyesi	[1]306	2	
Domaniç ve Yeşildağı	Çukurca ve Keşenlik karyesi	[1]306	1	
Domaniç ve Yeşildağı	Güncük ve Dölsüz karyesi	[1]301 ^{ve} [1]304	2	
Domaniç ve Yeşildağı	Körtepe karyesi	[1]301 ^{ve} [1]304	2	
Domaniç ve Yeşildağı	Berandindere karyesi	[1]307	1	
Türkmendağı	İncilü ve Sandıközü ve Pomaklıdere karyesi	[1]301 ^{ve} [1]306	1	
			80	
Nakl-i Yekûn:			79	
			159	

Yalnız yüz elli dokuz karyedir.

Fî 28 Kânûn-ı Sâni sene [1]307/ [9 Şubat 1892]

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

[illegible]

**İNEGÖL'ÜN KEŞİŞDAĞI MEVKİİNDE AHISKA MUHACİRLERİNİN
İSKANI**

Kafkasya'nın Ahıska bölgesinden gelen muhâcirlerin İnegöl civarında
Keşişdağı eteğinde boş bulunan bir mevki'de iskân edilmeleri

16 Ağustos 1892

Hazine-i Hâssa Nezâret-i Celîlesi Cânib-i Âlîsi'ne

Ma'rûz-ı çâkerleridir ki,

Kulları Kafkasya mülhakâtından Ahıska muhâcirlerinden olup zîr-i himâye-i ma'delet-güster ve şehinşah-ı tebea-perver efendimize dehâlet ederek Osmanlı nâm-ı ma'âlî-ünvânı altında yaşamaklığımız için her bir umûr-ı şâkka ve vüfûr-ı zarûrete tahammül ederek vatan ve arazi ve emlâk ve hatta eşya-i beytiyyemizi bile terk ederek İnegöl Kazâsı'nda envâ' mihnet ve sefâletle imrâr-ı evkât etmekde olduğumuz ve Padişah-ı diyânet-perver efendimizin efkâr-ı kudsiyet-i hayr-âyâtı ise daima sunûf-ı tebea-i sadıka kullarının refahiyetini ve husûsuyla bî-vâyegân olan muhâcirinin iskânlarına ma'tûf bulunduğu lütfen bu kere İnegöl civarında Keşişdağı eteğinde her bir mahzûrdan sâlim çam ve meşe ağaçlarından hâli bulunan ve Erikli demekle ma'rûf olan arazi-i hâliyyeyi meccânen kırk beş hâne halkına ihsân ile kullarını ihyâ ve tesrîrimiz husûsuna müsâade-i aliyye-i hazret-i nezâret-penâhîlerinin şâyân buyurulması bâbında emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 10 Haziran sene [1]308

Muhâcirler takımından

Halil

*

Hazine-i Hâssa-i Şâhâne

Tahrirât Kalemi

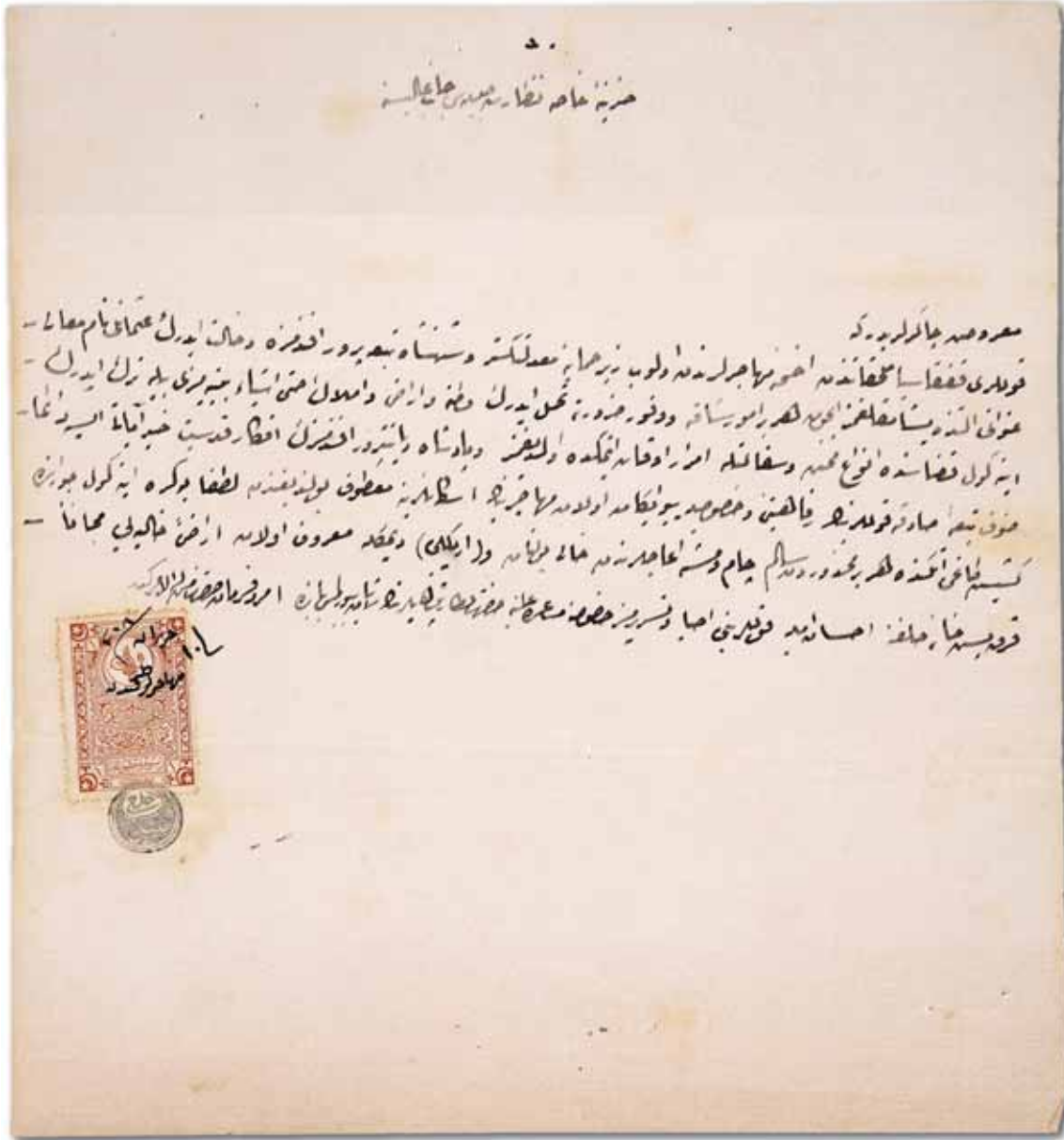
365

Arz

Ahıska muhâcirlerinden kırk beş hânenin Hüdavendigâr Vilâyeti dahilinde vâki' İnegöl Emlâk-ı Hümâyûn[u] civarında ve Cebel-i Keşiş eteğinde Erikli demekle ma'rûf olan arazi-i hâliyyede iskân edilmeleri istidâ olunmuş ve muhâcirin-i merkûmenin arazi-i mezkûrede iskân ve tavnînerince bir gûne

mahzûr olmadığı mahallî emlâk-ı hümâyûn memûruyla bi'l-muhâbere anlaşılmiş olmağla bunların emsâli vechile orada iskânları emrinde muâmele-i muktezîyenin ifâsı hakkında emr u fermân-ı hümâyûn-ı cenâb-ı Padişahî her ne vechile şeref-sünûh ve sudûr buyurulur ise mantûk-ı münîfine tevfik-i hareket olunacağı muhât-ı ilm-i âlî buyuruldukda.

4 Ağustos sene [1]308 / 22 Muharrem sene [1]310 / [16 Ağustos 1892]

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

اداری نمرودی	سورقاسی	شوریه تاریخی	چیزیت خانیته شایان خانیه تهرانی است	تشیعی تاریخ
۲۶۵	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
مفتی	۱	۱	۱	۱
قطعه	۱	۱	۱	۱
۱	۱	۱	۱	۱
۲	۲	۲	۲	۲
۳	۳	۳	۳	۳
۴	۴	۴	۴	۴
۵	۵	۵	۵	۵
۶	۶	۶	۶	۶
۷	۷	۷	۷	۷
۸	۸	۸	۸	۸
۹	۹	۹	۹	۹
۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰
۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱
۱۲	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲
۱۳	۱۳	۱۳	۱۳	۱۳
۱۴	۱۴	۱۴	۱۴	۱۴
۱۵	۱۵	۱۵	۱۵	۱۵
۱۶	۱۶	۱۶	۱۶	۱۶
۱۷	۱۷	۱۷	۱۷	۱۷
۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸
۱۹	۱۹	۱۹	۱۹	۱۹
۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰
۲۱	۲۱	۲۱	۲۱	۲۱
۲۲	۲۲	۲۲	۲۲	۲۲
۲۳	۲۳	۲۳	۲۳	۲۳
۲۴	۲۴	۲۴	۲۴	۲۴
۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵
۲۶	۲۶	۲۶	۲۶	۲۶
۲۷	۲۷	۲۷	۲۷	۲۷
۲۸	۲۸	۲۸	۲۸	۲۸
۲۹	۲۹	۲۹	۲۹	۲۹
۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۳۰
۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱
۳۲	۳۲	۳۲	۳۲	۳۲
۳۳	۳۳	۳۳	۳۳	۳۳
۳۴	۳۴	۳۴	۳۴	۳۴
۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵
۳۶	۳۶	۳۶	۳۶	۳۶
۳۷	۳۷	۳۷	۳۷	۳۷
۳۸	۳۸	۳۸	۳۸	۳۸
۳۹	۳۹	۳۹	۳۹	۳۹
۴۰	۴۰	۴۰	۴۰	۴۰
۴۱	۴۱	۴۱	۴۱	۴۱
۴۲	۴۲	۴۲	۴۲	۴۲
۴۳	۴۳	۴۳	۴۳	۴۳
۴۴	۴۴	۴۴	۴۴	۴۴
۴۵	۴۵	۴۵	۴۵	۴۵
۴۶	۴۶	۴۶	۴۶	۴۶
۴۷	۴۷	۴۷	۴۷	۴۷
۴۸	۴۸	۴۸	۴۸	۴۸
۴۹	۴۹	۴۹	۴۹	۴۹
۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰
۵۱	۵۱	۵۱	۵۱	۵۱
۵۲	۵۲	۵۲	۵۲	۵۲
۵۳	۵۳	۵۳	۵۳	۵۳
۵۴	۵۴	۵۴	۵۴	۵۴
۵۵	۵۵	۵۵	۵۵	۵۵
۵۶	۵۶	۵۶	۵۶	۵۶
۵۷	۵۷	۵۷	۵۷	۵۷
۵۸	۵۸	۵۸	۵۸	۵۸
۵۹	۵۹	۵۹	۵۹	۵۹
۶۰	۶۰	۶۰	۶۰	۶۰
۶۱	۶۱	۶۱	۶۱	۶۱
۶۲	۶۲	۶۲	۶۲	۶۲
۶۳	۶۳	۶۳	۶۳	۶۳
۶۴	۶۴	۶۴	۶۴	۶۴
۶۵	۶۵	۶۵	۶۵	۶۵
۶۶	۶۶	۶۶	۶۶	۶۶
۶۷	۶۷	۶۷	۶۷	۶۷
۶۸	۶۸	۶۸	۶۸	۶۸
۶۹	۶۹	۶۹	۶۹	۶۹
۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰
۷۱	۷۱	۷۱	۷۱	۷۱
۷۲	۷۲	۷۲	۷۲	۷۲
۷۳	۷۳	۷۳	۷۳	۷۳
۷۴	۷۴	۷۴	۷۴	۷۴
۷۵	۷۵	۷۵	۷۵	۷۵
۷۶	۷۶	۷۶	۷۶	۷۶
۷۷	۷۷	۷۷	۷۷	۷۷
۷۸	۷۸	۷۸	۷۸	۷۸
۷۹	۷۹	۷۹	۷۹	۷۹
۸۰	۸۰	۸۰	۸۰	۸۰
۸۱	۸۱	۸۱	۸۱	۸۱
۸۲	۸۲	۸۲	۸۲	۸۲
۸۳	۸۳	۸۳	۸۳	۸۳
۸۴	۸۴	۸۴	۸۴	۸۴
۸۵	۸۵	۸۵	۸۵	۸۵
۸۶	۸۶	۸۶	۸۶	۸۶
۸۷	۸۷	۸۷	۸۷	۸۷
۸۸	۸۸	۸۸	۸۸	۸۸
۸۹	۸۹	۸۹	۸۹	۸۹
۹۰	۹۰	۹۰	۹۰	۹۰
۹۱	۹۱	۹۱	۹۱	۹۱
۹۲	۹۲	۹۲	۹۲	۹۲
۹۳	۹۳	۹۳	۹۳	۹۳
۹۴	۹۴	۹۴	۹۴	۹۴
۹۵	۹۵	۹۵	۹۵	۹۵
۹۶	۹۶	۹۶	۹۶	۹۶
۹۷	۹۷	۹۷	۹۷	۹۷
۹۸	۹۸	۹۸	۹۸	۹۸
۹۹	۹۹	۹۹	۹۹	۹۹
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

HH. THR, 468/42

**KUBAN'DAN GELEN ÇERKES KABİLESİNİN ANKARA'DA
YERLEŞTİRİLMELERİNİN UYGUN OLDUĞU**

Rusya'da Kuban Vilâyeti'nden gelmekte olan Çerkes kabilesinin devlete yük
olmaksızın yol ve iskân masraflarını kendilerinin karşılayacaklarına
verdikleri senetle kefil oldukları ve Ankara vilâyeti sınırları
içinde yerleştirilmelerinin uygun olduğu

8 Mart 1893

107

Dahiliye Mektubî Kalemi Müsveddâtına Mahsûs Varakadır

Huzur-ı Âlî-i Hazret-i Sadâret-penâhî'ye

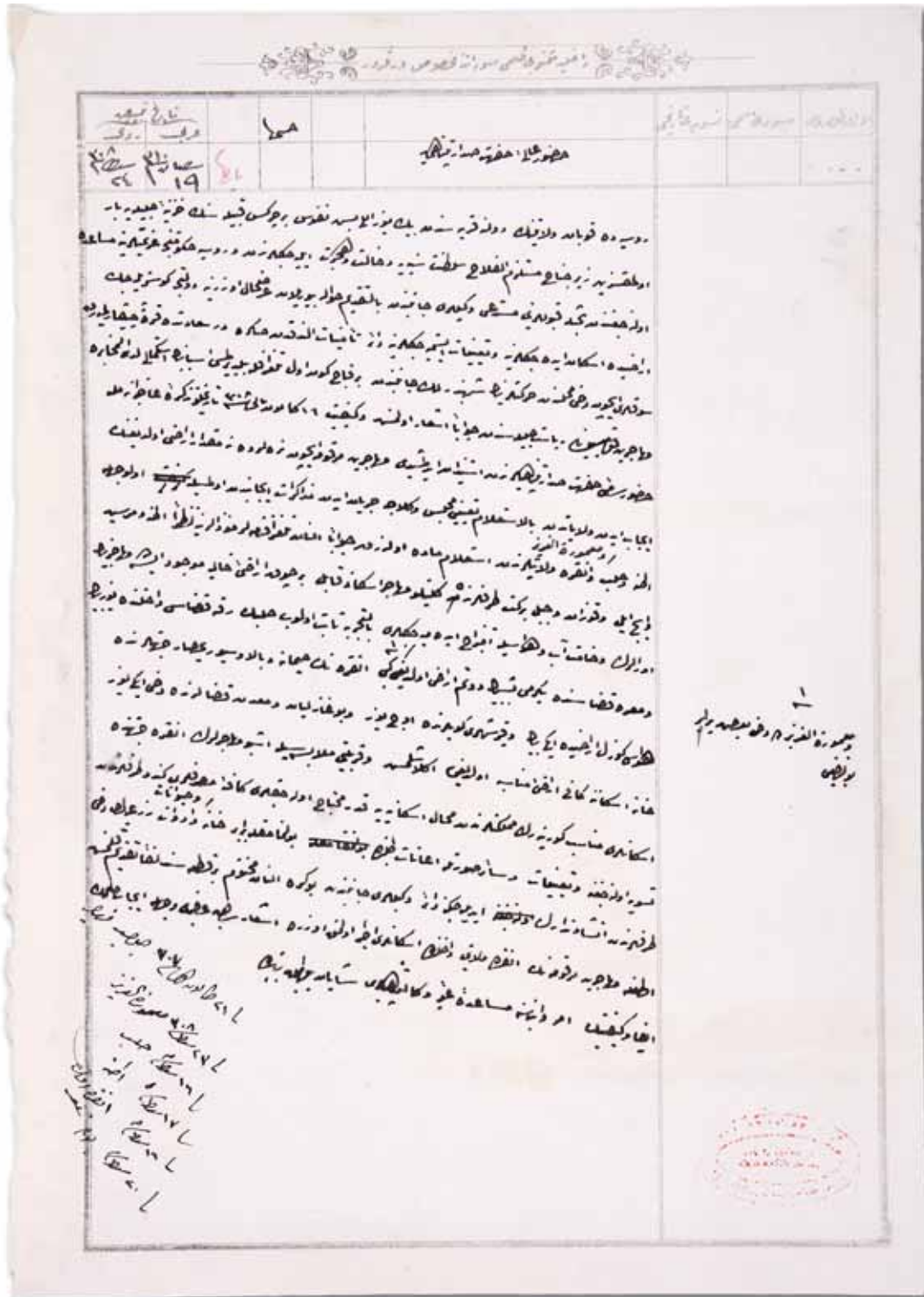
Rusya'da Kuban Vilâyeti'nin Doline karyesinden bin yüz elli beş nüfus bir
Çerkes kabilesinin Hazine-i celîleye bâr olmaksızın zîr-i cenâh-ı müstelzimül'-
felâh-ı Saltanat-ı Seniyye'ye dehâlet ve hicret edeceklerinden ve Rusya
Hükûmeti'nce azîmetlerine müsâade olunacağından bahisle kabullerini müs-
ted'î vekilleri cânibinden bi't-takdim havale buyurulan arzuhal üzerine devletce
gösterilecek arazide iskân edeceklerine ve tayinât istemeyeceklerine dair temi-
nât alındıktan sonra Dersaadet'de karaya çıkarılmayarak sevkleri için dahi
mahallinden hareketlerinin Şehbenderlik cânibinden birkaç gün evvel telgrafla
bildirilmesi esbâbının istikmâli lede'l-muhâbere Muhâcirîn Komisyonu Riyâset-i
Celîlesi'nden cevaben iş'âr olunmuş ve keyfiyet 16 Kânûn-ı sâni sene [1]308 ta-
rihli tezkire-i âcizânemle huzur-ı sâmi-i hazret-i Sadâret-penâhîlerinden istizân
edilmiş idi.

Muhâcirîn-i merkûme için nerelerde ne mikdâr arazi olduğunun icab eden
vilâyâtdan bi'l-istilâm tayini Meclis-i Vükelâca cereyân eden müzâkerât icabın-
dan olmasıyla ol vechile Adana ve Haleb ve Mamuratülaziz ve Ankara vilâyet-
lerinden istilâm-ı madde olunarak cevaben alınan telgrafnâmeler henüz elle-
rine nazaran Adana ve Mersin ve İçil ve Kozan ve Cebel-i Bereket taraflarında
külliyyetli muhâcir iskânı kâbil bir çok arazi-i hâliye mevcut ise de muhâcirînin
oraların vehâmet-i âb ve havasıyla imtizâc edemeyecekleri bi't-tecrûbe sabit
olup Haleb'in Rakka kazâsı dahilinde yüz bin ve Ma'arra kazâsında yirmi beş
bin dönüm arazi olduğu ve Mamuratülaziz'de dahi bazı yerler bulunduğu gibi
Ankara'nın Haymana ve Bâlâ ve Sivrihisar cihetlerinde havası güzel arazide iki

bin ve Kırşehir köylerinde üç yüz ve Boğazlıyan ve Maden kazâlarında dahi iki yüz hâne iskânına kâfi arazi-i münasibe olduğu anlaşılmış ve kurbiyeti mülâbesesiyle işbu muhâcirlerin Ankara cihetinde iskânları münasib görünerek memleketlerinden mahall-i iskâniyeye kadar muhtac olacakları kâffe-i masrafları kendi taraflarından tesviye olunacağına ve tayinât vesâir sûretle iânât talebinde bulunmamakla beraber hâne ve hayvanât ve edevât-ı zer'iyeleri dahi taraflarından inşâ ve tedârik edileceğine dair vekilleri cânibinden bu kere alınan mahtûm bir kıt'a sened leffen takdim kılınmış olmağla muhâcirîn-i merkûmenin Ankara Vilâyeti dahilinde iskânları icra olunmak üzere iş'ârı sâbık-ı âcizî vechile icab-ı hâlin ifâ ve keyfiyetin emir ve inbâsına müsâade-i aliyye-i Vekâlet-penâhîleri şâyân buyurulmak bâbında.

19 Şaban sene [1]310 / 24 Şubat sene [1]308 / [8 Mart 1893]

DH. MKT, 2059/105

108

**KUBAN HALKI MUHACİRLERİNİN SAMSUN, SİNOP, SİVAS, KONYA
VE ADANA BÖLGELERİNE YERLEŞTİRİLMELERİ**

Kuban halkından Osmanlı topraklarına iskânlarına izin verilenlerin ilk bölümünün Samsun, Sinop ve Sivas civarındaki boş arazilerde iskânları kararlaştırılmış olup, muhâcirlerin gösterilen yere yerleştirilmeyi kabul edeceklerine ve tayinât istemeyeceklerine dair teminât vermelerinin sağlanması

3 Mayıs 1893**Muhâcirîn-i Umûmî Komisyonu****Mektubi Kalemi****Aded: 159***Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne*

Devletlü efendim hazretleri,

Rusya'da Kuban Vilâyeti'nin Doline karyesinde meskûn bin yüz elli beş nüfus bir Çerkes kabilesinin Hazine-i celîleye bâr olmaksızın zîr-i cenâh-ı müstelzimül-felâh-ı Saltanat-ı Seniyye'ye hicret ve dehâlet arzusunda bulunduğu ve bunların Hükûmet-i Seniyyece kabulleri zımnında Rusya Hükûmeti tarafından hicretlerine müsâade olunacağından bahisle kabulleri istidâsını hâvî kabile-i mezkûre vekilleri Mahmud vesâire imzalarıyla huzur-ı sâmi-i Sadâret-penâhiye bi't-takdim havale buyurulan arzuhalin irsâl kılındığının beyânıyla me'âline nazaran vâki' olacak mütâlaa-i âcizînin iş'ârı fî 2 Kanûn-ı sâni sene [1]308 tarihli ve iki yüz on üç numaralı tezkire-i aliyye-i nezâret-penâhilerinde iş'âr buyurulmağla keyfiyet komisyona lede'l-havale Kafkasya'da Kuban ahali-i İslâmiyesinden yirmi dört bin nüfusun aileleriyle beraber Memâlik-i Şâhâne'ye hicretlerine Hükûmet-i Seniyyece esasen muvâfakat edilerek bunlardan dokuz bin yüz nüfusu evvelce vürûd etmiş ve mütebâkisinin üç seneye taksimen azîmetleri Rusya Hükûmetince mukarrer olarak bir sülûsü olan beş bin nüfusun müteheyyi'-i hicret olduklarından bunlar için arazi tehyi' ve ihzârı Rusya Sefâreti'nden iltimâs olduğu Hariciye Nezâret-i Celîlesi'nden iş'âr kılınması üzerine bunların Bingazi'de iskânları Meclis-i Hâss-ı Vükelâ kararıyla lede'l-istizân kendilerinin memâlik-i baride ahalisinden bulunmaları hasebiyle Bingazi'ye izâmları hâlinde havasıyla imtizâc edememeleri melhûz bulunmasına nazaran Samsun ve Sinop ve

Sivas taraflarında kâin arazi-i hâliyyede iskânları daha münasib ve oralarca ahali-i müslimenin teksirini mûcib olacağından ol vechile ifâ-yı muktezâsı husûsuna irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhi şeref-müteallik buyurularak taraf-ı sâmi-i Sadâret-penâhiden Hariciye Nezâret-i Celîlesi'ne tebliğ-i keyfiyet buyurulduğu ve işbu mahallerdeki arazi-i hâliye mikdârı telgrafla mahallerinden istilâm edilmekle alınacak cevabda bildirileceği taraf-ı âlî-i nezâret-penâhilerinden fi 12 Teşrin-i sâni sene [1]307 tarihinde bâ-tezkire iş'âr buyurulmuş idüğü kayden anlaşılmış olup fakat mahall-i mezkûredeki arazi-i hâliye mikdârına dair komisyona henüz bir tebligât vuku'bulmamış olduğundan muhâcirîn-i Çerâkise-i merkûmenin devletce kabulleri hâlinde ber-mûceb-i irâde-i seniyye oralara sevk ve iskânları lâzım geleceğine nazaran evvel emirde mahall-i mezkûredeki arazi-i hâliye mikdârının bilinmesi ve bunlar gerçi Hazine-i celîleye bâr olmayacaklarını metn-i arzuhallerinde beyân ediyorlar ise de iki sene evvel hicret edip Konya ve Adana cihetlerine gönderilen dokuz bin bu kadar nüfusun vekilleri de evvelce bu yolda irâd-ı makâl eylediği halde Memâlik-i Şâhâne'ye gelir gelmez yer beğenmemekle beraber tayinât ve malzeme-i sâire talebinde ısrar ve bu bâbda bir çok müşkilât izhârıyla el-yevm kendilerine Konya Vilâyetince tayinât itâsıyla bu yüzden Hazine-i celîle masârıf-ı zâide ihtiyârına mecbur olmakda olduğundan buralara mahal kalmamak üzere devletce gösterilecek arazide iskân edeceklerine ve tayinât vesâire istemeyeceklerine dair kendilerinden teminât alınması ve muhâcirîn-i merkûmenin şu sûretle hicretleri kabul olunduktan ve zikr olunan mahallere sevk ve iskânları kararlaştırıldıktan sonra çünkü muhâcirîn-i Çerâkise'nin Dersâadet'de karaya çıkarılmayarak doğrudan doğruya veyâhûd aktarma sûretiyle mahall-i iskâniyelerine sevkleri muktezâ-yı irâde-i seniyyeden olması cihetle nüfus-ı merkûme bir vapur istikrâsıyla binecekleri iskeleden doğruca zikr olunan mahaller iskelelerine çıkması ve vapurun yevm-i hareketinin ücret-i şehbenderinin bâ-telgraf komisyona bildirmesi husûsları sevk ve iskânın temin-i hüsn-i cereyânını müstelzim olacağından ona göre icra-yı icabıyla neticesinin komisyona inbâ buyurulması husûsunun cevaben taraf-ı âlî-i nezâret-penâhilerine arz ve izbârı komisyon-ı mezkûrdan bâ müzekkire ifade kılınmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehül-emrindir.

Fi Gurre-i Receb sene [1]310 ve fi 7 Kanûn-ı sâni sene [1]308

Umûm Muhâcirîn Komisyonu
Reisi nâmına
[Mehmed Resmî]

*

Bâb-ı Âlî
Daire-i Umûr-ı Dahiliye
Mektubi Kalemi
Aded: 2156

Huzur-ı Âlî-i Hazret-i Sadâret-penâhi'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Rusya'da Kuban Vilâyeti'nin Doline karyesinde meskûn bin yüz elli beş nüfus bir Çerkes kabilesinin Hazine-i celîleye bâr olmaksızın zîr-i cenâh-ı müstelzimü'l-felâh-ı Saltanat-ı Seniyye'ye hicret ve dehâlet etmek arzusunda bulunduğundan ve bunların Hükûmet-i Seniyyece kabulleri zımnında Rusya Hükûmeti tarafından hicretlerine müsâade olunacağından bahisle kabulleri istidâsını hâvî kabile-i mezkûre vekilleri tarafından huzur-ı âlî-i cenâb-ı Sadâret-penâhilerine bi't-takdim havale buyurulan arzuhal üzerine Muhâcirîn Komisyonu Riyâset-i Celîlesi'yle bi'l-muhâbere cevaben tevârüd edip leffen takdim-i huzur-ı âlî-i vekâlet-penâhileri kılınan tezkire hulâsasında bunlar gerçi Hazine-i celîleye bâr olmayacaklarını ifade ediyorlar ise de iki sene evvel hicret edip Konya ve Adana cihetlerine gönderilen dokuz bin bu kadar nüfusun vekilleri de evvelce bu yolda irâd-ı makâl eylediği halde ahîren Memâlik-i Şâhâne'ye gelir gelmez yer beğenmemekle beraber tayinât ve malzeme-i sâire talebinde ısrar ve bu bâbda birçok müşkilât izhâr ile el-yevm kendilerine Konya Vilâyetince tayinât itâsıyla bu yüzden Hazine-i celîle masârıf-ı zâide ihtiyârına mecbur olmakda olduğundan buralara mahal kalmamak üzere devletce gösterilecek arazide iskân edeceklerine ve tayinât vesâire istemeyeceklerine dair kendilerinden teminât alındıktan ve şu sûretle hicretleri kabul olunduktan sonra emr u fermân-ı hazret-i şehinşahi mantûk-ı âlîsine tevfikân bunların Dersââdet'de karaya çıkarılmayarak doğrudan doğruya veyâhûd aktarma sûretiyle mahall-i iskâniyelerine sevkleri için nüfus-ı merkûme bir vapur istikrâsıyla binecekleri iskeleden doğruca sevk olunacak mahaller iskelelerine çıkması ve vapurun yevm-i hareketini ücret-i şehbenderinin birkaç gün evvel bâ-telgraf komisyona bildirmesi husûsları sevk ve iskânın hüsn-i cereyânını müstelzim olacağı ve teferruâtı gösterilmiş ve sûret-i iş'âra nazaran iktizâsının

ifâsı merhûn-ı müsâade-i celîle-i hıdîv-i efhamileri bulunmuş olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 9 Receb sene [1]310 ve fî 16 Kanûn-ı sâni sene [1]308

Nâzır-ı Umûr-ı Dahiliye
Rıfat

*

Bâb-ı Âlî
Daire-i Sadâret
Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn
2362

Devletlü efendim hazretleri,

Rusya Devleti'nin Kuban Vilâyeti dahilinde Doline karyesi ahalisinden olup zîr-i cenâh-ı müstelzimü'l-felâh-ı Saltanat-ı Seniyye'ye arz-ı dehâlet eden bin yüz elli beş nüfusu hâvî bir Çerkes kabilesinin Ankara Vilâyeti dahilinde vâki' arazi-i hâliyyede iskânları hakkında Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nin tezkiresi üzerine Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'dan tanzim olunan mazbata melfûflarıyla arz ve takdim kılınmış olmağla mündericâtı husûsunda her ne vechile irâde-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penâhi şeref-müteallik buyurulur ise mantûk-ı âlîsi infâz olunacağı beyânıyla tezkire-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fî 8 Ramazan sene [1]310 ve fî 14 Mart sene [1]309

Sadrâzam ve Yâver-i Ekrem
Cevad

*

Yıldız Saray-ı Hümâyûnu
Başkitâbet Dairesi
7797

Rusya Devleti'nin Kuban Vilâyeti ahalisinden olup zîr-i cenâh-ı Saltanat-ı Seniyye'ye dehâlet eden ve muhâceretlerine Rusya Hükûmetince müsâade olunacağı beyân edilen bin yüz elli beş nüfusu hâvî bir Çerkes kabilesinin memleketlerinden iskân olunacakları mahallere kadar masraflarının kâffesi kendi-

lerine aid olmak ve tayinât vesâir sûretle hazine-i devletden iâne talebinde bulunmayıp hâne ve hayvanât ve edevât-ı zer'ıyyeleri dahi kendi taraflarından inşâ ve tedârik edilmek üzere Ankara Vilâyeti'ndeki mevâki'-i muharrerede kâin arazi-i hâliyyede müteferrik ve ahali-i kadîme ile karışık sûretde iskânlarına müsâade olunması hakkında Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'dan kaleme alınan mazbatanın takdimiyle istizânı hâvî resîde-i dest-i ta'zîm olan fî 8 Ramazan sene [1]310 tarihli ve 2362 numaralı tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhileri melfûfâtıyla manzûr-ı âlî buyuruldu ahali-i merkûmeden yirmi dört bin nüfus zükûrun aileleriyle beraber Memâlik-i Şâhâne'ye muhâceret hakkındaki istidâlarının is'âfına dair Meclis-i Vükelâ'dan kaleme alınan fî 12 Cemâziyelâhire sene [1]307 tarihli mazbata-i ma'rûza üzerine irâde ve beyân buyurulup bâ tezkire-i husûsiye-i çâkeri fî 14 Cemâziyelâhire sene [1]307 tarihinde makam-ı fehâmet-ittisâm-ı sadâret-penâhilerine tebliğ kılınmış olduğu üzere mukaddemâ Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'ye hicret eden Çerkesler gibi nüfus-ı merkûmenin dahi hükûmet tarafından irâe olunan mahallerde tavattun etmeyip diledikleri yerlerde sâkin olmağa ve asker ve tekâlîf-i sâireyi vermemeğe ve ahali-i kadîmeyi iz'âc etmeğe kalkışmak sûretiyle vesâir türlü bazı müşkilât ikâ' etmeleri melhûz olmasına ve bir de Rumeli muhâcirleri tamamıyla iskân edilmedikce haricden muhâcir kabulü câiz olamayacağı gibi Rusya'da nüfus-ı İslâmiye'nin mevcudiyetinden vakten mine'l-evkât devletce istifade edileceği dahi derkâr bulunmasına mebnî Rumeli muhâcirlerinin emr-i iskânı resîde-i hadd-i hitâm oluncaya kadar ahali-i merkûmenin bu bâbdaki istidâlarına sûret-i münasibede cevab itâsıyla iktifâ edilmesi muktezâ-yı irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhiden olarak tezkire-i ma'rûza-i fahîmâneleri mazbata-i melfûfe ve evrak-ı müteferri'a ile beraber matviyyen iâde kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 16 Şevval sene [1]310 ve 21 Nisan sene [1]309 / [3 Mayıs 1893]

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyâri
Süreyya

[illegible]

حضرت حضرت صاحبزادہ

P

طريقه اوزونيزه اخلاقيه

مختصر طبعی

2013

مدرسہ دارالعلوم دیوبند

[illegible]

حاصل السبب

أقوالكم في هذا الشأن

٤٤٤

دولتو
رویه دولتک فریاده ولایتی زلفنده دولت قریبی اهالیست ارمیه نیرضاج سندم الفلاح سلطنتیه عهد خانی ای بیگ یوز الحی حسن نفوس دی بروکی
فلسه نیک انقده ولایتی زلفنده زلف اندی خایله اسکندری حقه زلفه نطقه حمله نیک نهجه تجلی مخصوص وکلاده نظم اولانه حفظ مقفرد عهد
فلسه نیکه ندیاتی قصه هره وهر ایدیه حقه خدیجه سرمنعه بیویر نظر علی نقاد للاضی یله نه شادی برقم فندم
ایضا ایضا ایضا
صراطیلا درم

بدرز و دیوار

بائن کثایت داروسی

VVAV

[illegible]

**OSMANLI VİLAYETLERİNDEKİ MUHACİRLERİN 1891 TARİHİ
İTİBARI İLE İSKÂN DURUMLARI**

1891 tarihi itibarıyla Diyarbekir, Mamuretülaziz, Halep, Ankara vilâyetleriyle
İzmid ve Çatalca sancaklarındaki muhâcirlerin tümünün iskân edildiği,
bazı bölgelerde ise henüz misafir halde bulunanların olduğuna
dair Sadâret makamının Saraya sunduğu rapor

14 Temmuz 1893

109

Bâb-ı Âlî

Daire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

3036

İskân için gönderilen muhâcirînin mikdârıyla bunların ne kadarı iskân edilip ne mikdârı iskân edilmemiş olduğu icab eden vilâyât ve elviyeden suâl olunarak alınan ecvibe me'âllerine tanzim etdirilen cedvel manzûr-ı âlî buyurulmak için arz ve takdim kılınmış ve Diyarbekir, Mamuretülaziz, Halep, Ankara vilâyetleriyle İzmid ve Çatalca sancaklarındaki muhâcirîn kâmilten iskân edilip fakat bazı mahallerde henüz iskân olunmamış muhâcirîn bulunduğu anlaşılmasıyla muhâcirînin tûl-i müddet iskân olunmaması merhamet-i seniyye-i hazret-i hilâfet-penâhi iktizâ-yı âlisine muvâfık olmayacağından emr-i iskânlarının seri'an icrasıyla keyfiyetin iş'ârı zımnında tebligât ifâ olunmuşdur efendim.

Fî 29 Zilhicce sene [1]310 fî 1 Temmuz sene [1]309 / [14 Temmuz 1893]

Sadrâzam ve Yâver-i Ekrem

Cevad

*

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

Vilâyât ve elviye-i şâhâneye gönderilen muhâcirînin mikdârıyla bunlardan ne kadarı iskân edilmiş ve ne mikdârı kalmış olduğunu mübeyyin defterdir.							
Sevk olunan		İskân edilen		Derdest iskân bulunan		Vilâyât ve livâ	Mülâhazat
Hâne	Nüfus	Hâne	Nüfus	Hâne	Nüfus		
41739	171057	41318	169283	421	1874	Hüdavendigâr	1592 hanede 7034 nüfus henüz mürâcaat etmemiştir.
-	-	27882	110997	200	-	Edirne	3 Şubat [1]308'de Muhâcirîn Komisyonu'na gönderilen defter mûcebince
-	2816	-	2542	-	274	Beyrut	
-	12463	385	11908	-	555	Konya	
-	450	-	450	-	-	Diyarbakır	
-	8178	-	2346	-	5832	İşkodra	İskân olunamayanlar müsâferet ve çiftçilik sûretiyle ikâmet etmektedir.
2104	-	2064	6464	40	-	Adana	Kırım meselesinden sonra vürûd edenlerden başka.
10074	35260	10041	35189	33	71	Trabzon	
-	809	-	809	-	-	Mamuretülaziz	
-	20735	-	20735	-	-	Ankara	
-	3310	-	1651	-	1659	Manastır	127 nüfus Musevidir.
-	10859	-	10789	-	70	Suriye	
-	1556	-	1556	-	-	Haleb	

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

6975	24136	4920	6462	2055	7674	Selanik	İskân oluna- mayanlar müsâfereten vilâyetde ikâmet etmekdedir.
4852	34660	2720	19572	2132	15088	Erzurum	
-	29074	-	28815	-	259	Kastamonu	
-	52958	-	51932	-	1026	Aydın	[1]308 senesi nihayetine kadar. Sene-i merkûme zarfında giden 849 Musevî dahi iskân edilmiş ve iskân oluna- mayanlar müsâfereten ikâmet etmekde bulunmuşdur.
-	58150	-	57259	-	891	Sivas	
-	63336	-	58535	-	4801	Kosova	Prizren Sancağı'nda 330 hâne iskân olun- muş ve iskân olunamayan 242 hânedan 108 hâne halkı ashâb-ı alâka hânelerinde ve 34 hânesi açıkda bulunmuşdur. Üsküb Sancağı'nın hesabı meçul.
-	1557	-	1557	-	-	Çatalca	
-	46463	-	46463	-	-	İzmid	
7676	32169	5465	22440	2211	9729	Biga	Biga Kazâsı'ndaki muhâcirînin mikdârı şüpheli- lidir.

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

[illegible]

Y. A. HUS, 277/136

KUBAN ÇERKES MUHACİRLERİNİN ANKARA'DA İSKÂN EDİLMELERİ

Rus İmparatoru'nun Kafkasya seyahati esnasında kendisine Osmanlı topraklarına göç etmek üzere başvuran Çerkeslerle ilgili olarak Sadâret makamına yapılan mürâcaata; önce Rumeli muhâcirleri bütünüyle iskân edilmedikçe dışardan göç kabul edilmeyeceği, Rusya'da bir İslâm nüfusunun bulunmasının yararlı olduğu, gelen muhâcirler ile yerli halk arasında sürtüşmeler çıktığı gibi düşüncelerle olumsuz cevap verildiği halde sonradan mal varlıklarını satarak göçe hazırlanmış olan belli sayıdaki Çerkes kabilelerine yerli halkın ihtiyacından fazla toprakların bulunduğu Anadolu'da Müslüman nüfusun artmasına katkıda bulunacaklarından dolayı izin verildiği

25 Temmuz 1893
Yıldız Saray-ı Hümayûnu
Baş Kitâbet Dairesi

Dersâdet Rusya Sefâreti Baştercümanı Mösyö İvanof bugün daire-i kitâbete gelerek Rusya İmparatoru hazretlerinin iki sene evvel Kafkasya'ya vuku'bulan seyahati esna[sın]da Kuban Vilâyeti ahali-i İslâmiye'sinin bir kısmı tarafından Memâlik-i Mahrûse-i Şâhânelerine muhâceret için müşârûnileyh imparator hazretlerinden istidâ-yı ruhsat olunması üzerine keyfiyet o vakit Dersâdet Sefâreti'ne lede'l-iş'âr sefâret cânibinden bu bâbda Bâb-ı Âlî'ye vuku'bulan mürâcaatda bunların cümlesine birden yer bulunmak müte'assir olduğundan her kabile beşer bin kişiden mürekkeb olmak üzere iki kabile olarak iki senede hicret etmeleri lâzım geleceği hakkında verilen cevabın sefâretce Rusya Hükûmeti'ne iş'âr edilmesi üzerine birinci kabile olarak beş bin kişinin emvâl ve emlâk ve hayvanlarını fûrûht ederek o vakitden beri hicrete müheyyâ bulundukları halde henüz Bâb-ı Âlî'ye bu bâbda bir karar-ı kat'î verilmediği ve ahali-i merkûmenin bu sûretle hâl-i intizârda bırakılması muvâfık-ı merhamet olmayacağı cihetle bu bâbda bir an evvel bir karar ittihâzı lüzûmu Kafkasya Valiliği ile Petersburg'dan sefârete iş'âr olunduğu ve Bâb-ı Âlî'ye mürâcaat edildikde keyfiyet atebe-i ulyâ-yı mülûkânelerinden istizân edildiğinden şeref-sudûr edecek emr u fermân-ı hümayûn-ı hazret-i hilâfet-penâhîlerine intizâr olunmakda olduğu cevabı verildiği mûmâileyh baştercüman tarafından ifade ile

nüfus-ı mezkûrenin hicretleri kabul olunacak ise mevsim-i şitâ hulûl etmeksizin kendilerine bildirilmesi ve kabul olunmayacak olduğu halde yine mahallerinde esbâb-ı tavattunlarını istihsal eylemek üzere cevab-ı red itâsı cânib-i sefâret'den istidâ olunduğunu ifade etmiş olup bu bâbda olan ma'lûmât-ı kuyûdiyeye gelince mezkûr Kuban Vilâyeti ahalisinden zîr-i cenâh-ı saltanat-ı seniyyelerine dehâlet eden ve muhâceretlerine Rusya Hükûmetince müsâade olunacağını beyân eyleyen bin yüz elli beş nüfusu şâmil bir Çerkes kabilesinin memleketlerinden mahall-i iskâniyeye kadar masraflarının kâffesi kendilerine aid olmak ve tayinât vesâir sûretle Hazine-i Devlet'den iâne talebinde bulunmayıp hâne ve hayvanât ve edevât-ı zer'ıyyeleri dahi kendi taraflarından inşâ ve tedârik edilmek üzere Ankara Vilâyeti'ndeki arazi-i hâliyede müteferrik ve ahali-i kadîme ile karışık sûretde iskânlarına müsâade olunması hakkında Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ mazbatasının leffiyle 8 Ramazan sene [1]310 tarihinde taraf-ı Sadâret'den bâ-tezkire sebk eden istizân üzerine şeref-sâdır olan İrâde-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penâhîleri hükmi-î âlisi vechile mukaddemâ Memâlik-i Mahrûse-i Şâhânelerine hicret eden Çerkesler gibi nüfus-ı merkûmenin dahi hükûmet tarafından irâe olunan mahallerde tavattun etmeyip diledikleri yerde sâkin olmağa ve asker ve tekâlif-i sâireyi vermemeğe ve ahali-i kadîmeyi iz'âc etmeğe kalkışmak sûretiyle vesâir türlü bazı müşkilât ikâ' etmeleri melhûz olmasına ve bir de Rumeli muhâcirleri tamamıyla iskân edilmedikce haricden muhâcir kabulü câiz olamayacağı gibi Rusya'da nüfus-ı İslâmiye'nin mevcudiyetinden vakten mine'l-evkât devletce istifade edileceği dahi derkâr bulunmasına mebnî Rumeli muhâcirinin emr-i iskânı resîde-i hadd-i hitâm oluncaya kadar ahali-i merkûmenin bu bâbdaki istidâlarına sûret-i münasibede cevab itâsıyla iktifâ edilmesi mezkûr tezkire ve evrak-ı müteferri'anın iâdesiyle 16 Şevval sene [1]310 tarihinde bâ-tezkire-i husûsiye taraf-ı Sadâret'e tebliğ kılındığı ve ahîren 18 Zilhicce sene [1]310 tarihli tezkire-i Sadâret'le atebe-i ulyâ-yı mülûkânelerine arz ve takdim kılınan Meclis-i Vükelâ mazbatasında Kuban Vilâyeti ahalisinden ve Çerkes kabâilinden bin hâne halkı hayvanât vesâirelerini satarak Memâlik-i Şâhânelerine hicretlerine müsâade buyurulmasını istidâ eylemiş ve bunlar gelecek sene bu mevsimde ve iki kafile olarak kendi masraflarıyla gelmek ve Hükûmet-i Seniyyelerinden hiçbir masraf talep etmemek üzere sened dahi vermiş olduklarından ve Anadolu'da ahali-i mahalliye'nin ihtiyacından fazla arazi-i vâsi'â mevcud olarak muhâcirîn-i merkûmenin iskânı nüfus-ı İslâmiye'nin tekessür ve terakkisiyle maddî ve manevî muhas-

senâtı istilzâm edeceğinden şimdilik mezkûr bin hâne halkının ahali-i kadîme ile muhtelit bir sûretde mahall-i münasibede müteferrikan iskânları münasib görüldüğü arz ve beyân olunarak usûl ve emsâli vechile Rusya Devleti nezdinde teşebbüsât-ı lâzıme icrası istizân kılındığı ve mârru'l-arz tezkire-i Sadâret ile melfûflarının cevablı ma'rûzât miyânında Daire-i Kitâbet'de bulunduğu ma'rûzdur.

11 Muharrem sene [1]311 / [25 Temmuz 1893]

Abd-i memlûkları
Süreyya

111

**BERGAMA KAZÂSİ KINIK KASABASI'NDA İSKÂN EDİLEN ÇERKES
MUHACİRLERİ İÇİN AYRI BİR KÖY TEŞKİLİ**

Aydın Vilâyeti Bergama Kazası'na bağlı Kınık kasabasında iskân olunan
Çerkes muhâcirler için idarî ve askerî kolaylık sağlanması amacıyla
Hamidiye adıyla yeni bir köy kurulması

15 Mayıs 1895

**Şûrâ-yı Devlet
Tanzimat Dairesi**

**Aded
301**

Bergama Kazâsı'na tâbi nevâhi-i Bergama nahiyesinin Kınık kasabasında iskân olunan elli sekiz hâne Çerkes muhâcirlerinin muâmelât-ı mülkiye ve askeriyeleri kasaba-i mezkûrenin Aşağı mahallesi meyânında ifâ edilmekte ise de bu sûret dâî-i müşkilât olmakda bulunduğundan bunların tefrik-i muâmelâtıyla nâm-ı nâmî-i hazret-i cihân-bânîye mensub olmak üzere yeniden bir karye teşkili hakkında Aydın Vilâyeti'nden vârid olan tahrirâtın takdim kılındığı beyânıyla ifâ-yı muktezâsı istizânına dair Dahiliye Nezâreti'nin Şûrâ-yı Devlet'e havale buyurulan 29 Zilhicce sene [1]312 tarihli ve bin yüz doksan iki numralı tezkiresi Dahiliye Dairesi'nde kırâet ve makam-ı vâlâ-yı Seraskerî'den istifsâr-ı mütâlâa olundu.

Alınan cevaba nazaran kasaba-i mezkûrede iskân edilmiş olan Çerkes muhâcirlerinin mürekkeb olduğu altmış hânenin nâm-ı nâmî-i hazret-i Padişahiye izâfeten ayrıca bir mahal itibar edilmesi muâmelât-ı askeriyece fevka'l-gâye müceb-i suhûlet olacağı anlaşılmış olduğundan bi'l-istizân şeref-sâdır olacak irâde-i seniyye-i hazret-i Padişahî müceb-i âlîsınca zikr olunan Çerkes muhâcirlerinin Kınık kasabasından tefrik-i muâmelâtıyla Hamidiye nâm-ı âlîsiyle bir karye teşkili zımnında muâmelât-ı muktezîyenin ifâsı için vilâyet-i mezkûre ile Sicill-i Nüfus İdare-i Umûmiyesi'ne tebligât icrasının Dahiliye Nezâreti'ne havalesi ve makam-ı vâlâ-yı Seraskerî ile Maliye ve Defter-i Hakanî nezâretlerine ma'lûmât itâsı tezekkür kılındı.

Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.
Fî 27 Şevval sene [1]312 ve fî 10 Nisan sene [1]311

Şûrâ-yı Devlet
Dahiliye Dairesi Reisi Akif
ve diğer azâların isim ve mühürleri

2993

Şûrâ-yı Devlet Dahiliye Dairesi'nin miyâne-i bendegânemizde kırâet ve mütâlaa olunan işbu mazbatasında gösterildiği vechile Aydın Vilâyeti'nde Bergama Kazâsı'na tâbi nevâhi-i Bergama Nahiyesi'nde Kınık kasabasının Aşağı mahallesinde iskân olunan elli sekiz hâne Çerkes muhâcirlerinin muâmelât-ı mülkiye ve askeriyece müceb-i suhûlet olmak üzere Kınık kasabasından tefrik-i muâmelâtıyla Hamidiye nâmıyla müceddeden bir karye teşkili meclis-i çâkerânemizce dahi tezekkür ve tensib edilmiş ise de ol bâbda ve kâtibe-i ahvâlde emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emr efendimizindir.

Fî 6 Zilkâde sene [1]312 / fî 19 Nisan sene [1]311

Sadrâzam ve Yâver-i Ekrem
Cevad
ve Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ âzâlarının
mühürleri

*

Bâb-ı Âlî
Daire-i Sadâret
Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn
2993

Atûfetli efendim hazretleri,

Aydın Vilâyeti'nde Bergama Kazâsı'na tâbi nevâhi-i Bergama Nahiyesi'nde Kınık kasabasının Aşağı mahallesinde iskân olunan elli sekiz hâne Çerkes muhâcirlerinin mezkûr Kınık kasabasından tefrik-i muâmelâtıyla Hamidiye nâmıyla müceddeden bir karye teşkili hakkında Şûrâ-yı Devlet Dahiliye Dairesi'nin Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'dan müzeyyel mazbatası leffen arz ve takdim kılınmağla ol bâbda her ne vechile emr u fermân-ı hümâyûn-ı cenâb-ı

Hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyrulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm olundu efendim.

Fî 6 Zilkâde sene [1]312 / fî 19 Nisan sene [1]311

**Sadrâzam ve Yâver-i Ekrem
Cevad**

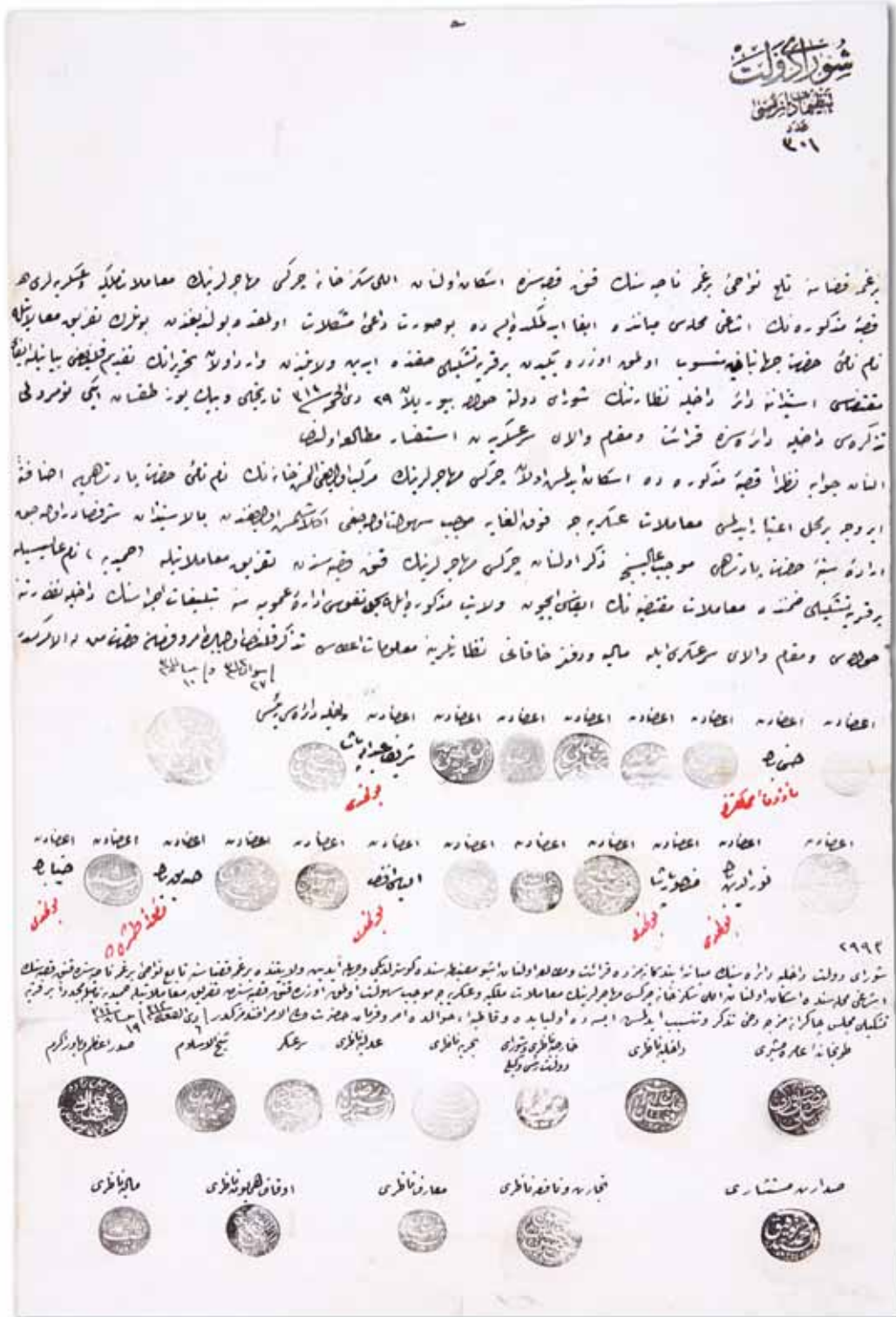
Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

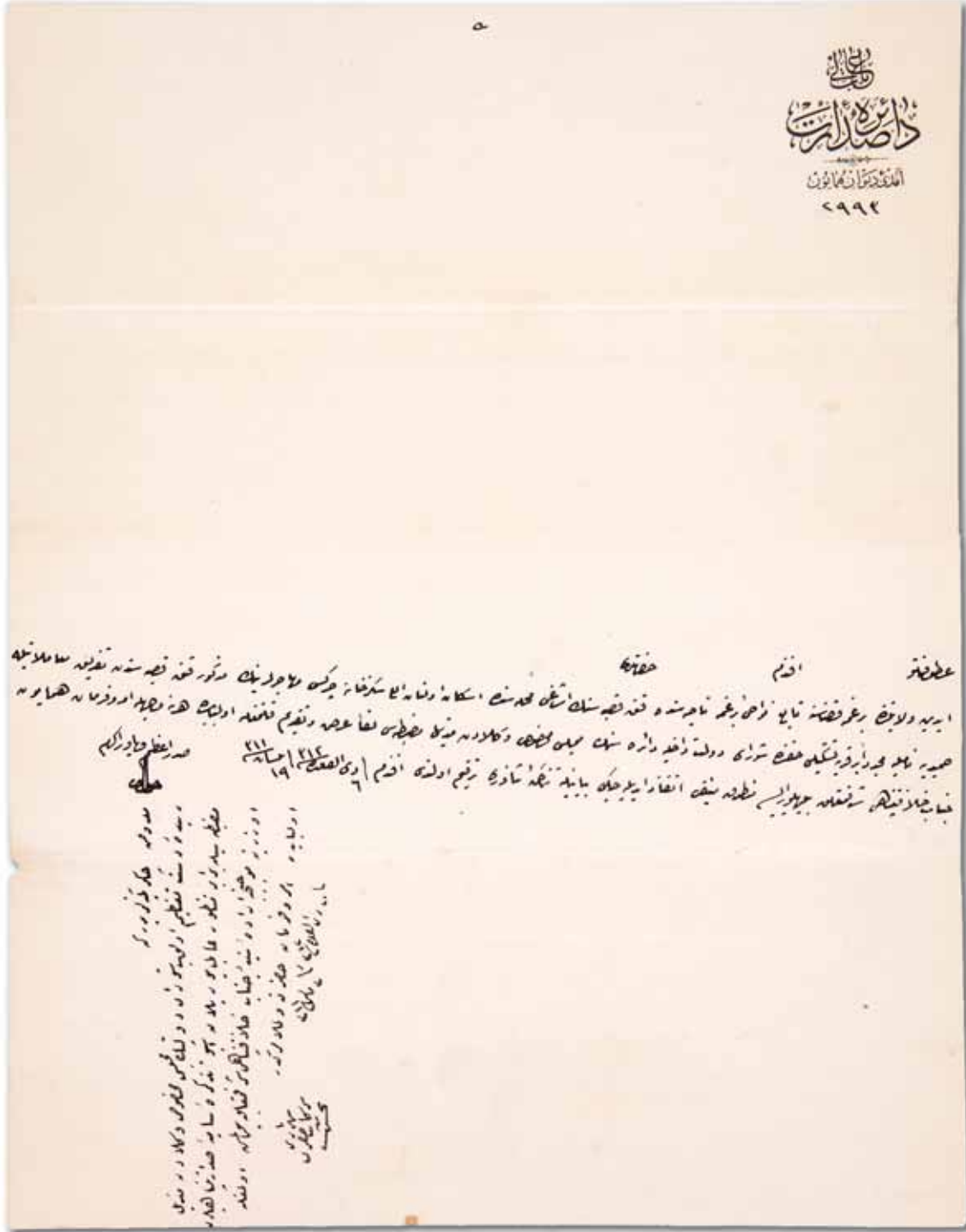
Resîde-i dest-i ta'zîm olup Şûrâ-yı Devlet'in Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'dan müzeyyel mazbatasıyla beraber manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleri üzerine mücebince irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyurulmuş olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 20 Zilkâde sene [1]312 ve fî 3 Mayıs sene [1]311 / [15 Mayıs 1895]

**Serkâtib-i hazret-i şehriyârî
Tahsin**

İ. DH, 1322/1312. Za/17

**İSTANBUL KAVAK'A GELEN ÇERKES MUHACİRLERİN İZMİT'TEN
ANKARA'YA GÖNDERİLDİKLERİ**

Rusya'nın Kuban Vilâyeti'nden Osmanlı topraklarına göç istekleri kabul edilen
Çerkes muhâcirlerinin Rus vapuruyla İstanbul Kavak'a geldikleri ve oradan
doğruca İzmit'e gönderilerek iskânları için kararlaştırılan
Ankara'ya doğru yola çıkarıldıkları

17 Eylül 1895

112

Bâb-ı Âlî

Daire-i Umûr-ı Dahiliye

Mektubî Kalemi

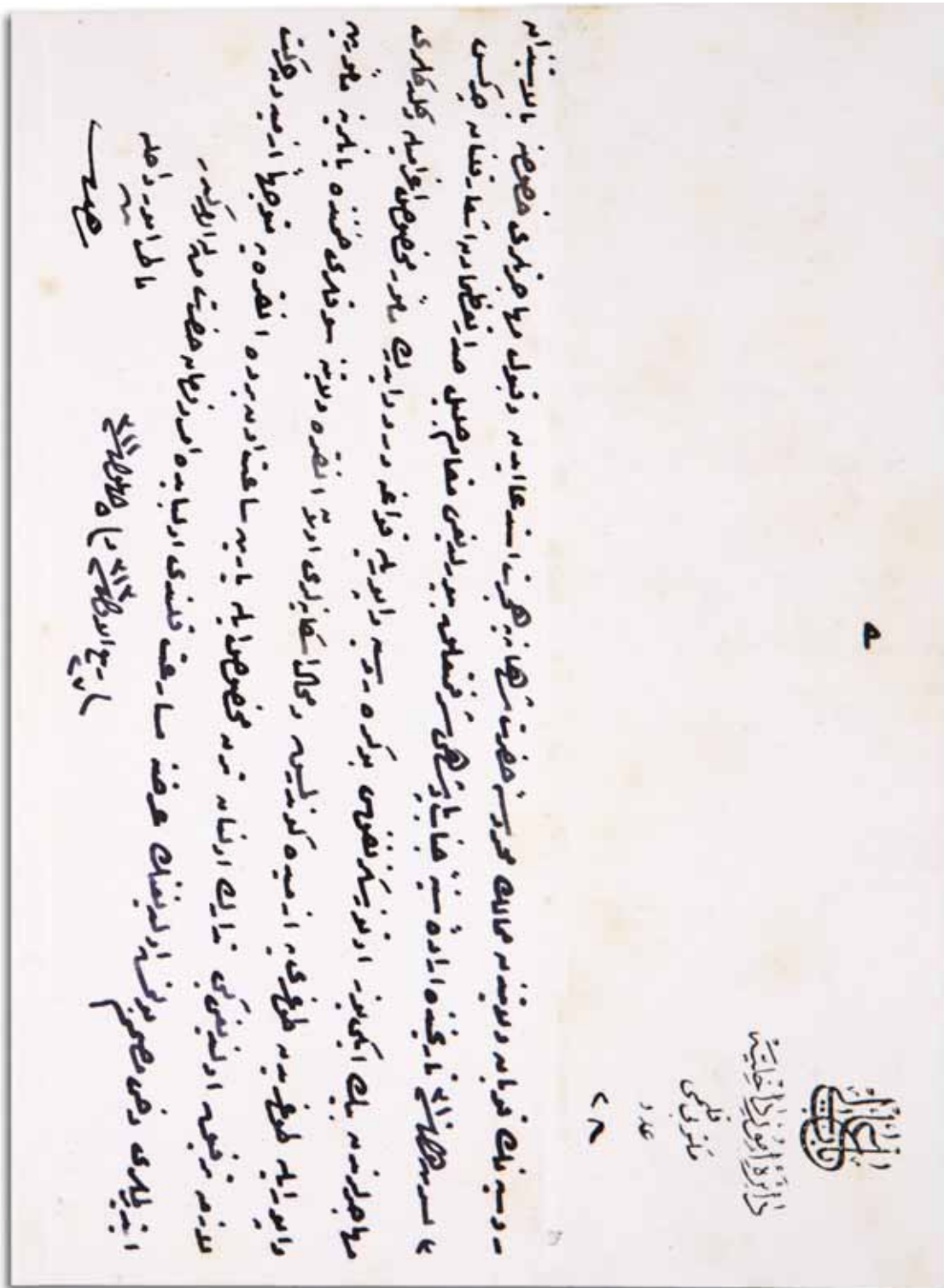
Aded: 28

Rusya'nın Kuban Vilâyeti'nden Memâlik-i Mahrûsa-i hazret-i şâhâne'ye
hicret istidâ eden ve kabul-i muhâceretleri husûsuna bi'l-istizân 3 Teşrin-i evvel
[1]310 tarihinde İrade-i Seniyye-i cenâb-ı Padişahî şeref-müteallik buyurulduğu
makam-ı celîl-i Sadâret-i Uzmâ'dan iş'âr kılınan Çerkes muhâcirlerinden bin iki
yüz otuz sekiz nüfus bu kere Rusya vapuruyla Kavak'a vürûd ederek memûr-ı
mahsûs izâmıyla ve geldikleri vapur ile doğrudan doğruya İzmid'e gönderilmiş
ve mahall-i iskânları olan Ankara Vilâyeti'ne sevkleri zımında yanlarına
memûrîn-i lâzıme terfîk olunduğu gibi tedârik olunan tren-i mahsûs ile yarın
saat on birde Ankara'ya müteveccihen İzmid'den hareket etdirilmeleri dahi
musammem bulunmuş olduğunun arzına müsâra'at kılındı.

Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

27 Rebiülevvel sene [1]313 ve fî 5 Eylül [1]311 / [17 Eylül 1895]

Nâzır-ı Umûr-ı Dahiliye
Rıfat

Y. MTV, 128/105

BİGA'DA RUMELİ VE KAFKAS MUHACİRLERİ İÇİN KURULAN KÖYLER

Rumeli ve Kafkasya'dan gelerek Biga'da iskân edilen muhâcirler için kurulan köylerin isimlerini gösterir defter

6 Ocak 1896

113

Bâb-ı Âlî

Daire-i Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Aded: 1713

Atûfetli efendim hazretleri;

Rumeli ve Kafkasya'dan hicretle Biga kazâsında iskân edilmiş olan beş bin iki yüz kırk hanede yirmi bir bin beş yüz yetmiş yedi nüfusun teşkil eyledikleri yetmiş aded kurânın melfûf defterde muharrer isimleriyle tevsîmiyle muâmele-i müteferri'asının icrası husûsuna dair Şûrâ-yı Devlet Dahiliye Dairesi'nin mazbatası melfûfuyla arz ve takdim kılınmış olmağla ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penâhi şeref-müteallik buyurulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkire-i senâveri terkîm kılındı efendim.

Fî 16 Receb sene [1]313 ve fî 21 Kanûn-ı evvel sene [1]311

Sadrâzam

Rıfat

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Resîde-i dest-i ta'zîm olup melfûfuyla manzûr-ı âlî olan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhileri üzerine mücebince irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhi şeref-müteallik buyurulmuş olmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 20 Receb sene [1]313 ve fî 25 Kanûn-ı evvel sene [1]311 / [6 Ocak 1896]

Serkâtib-i hazret-i şehriyârî

Tahsin

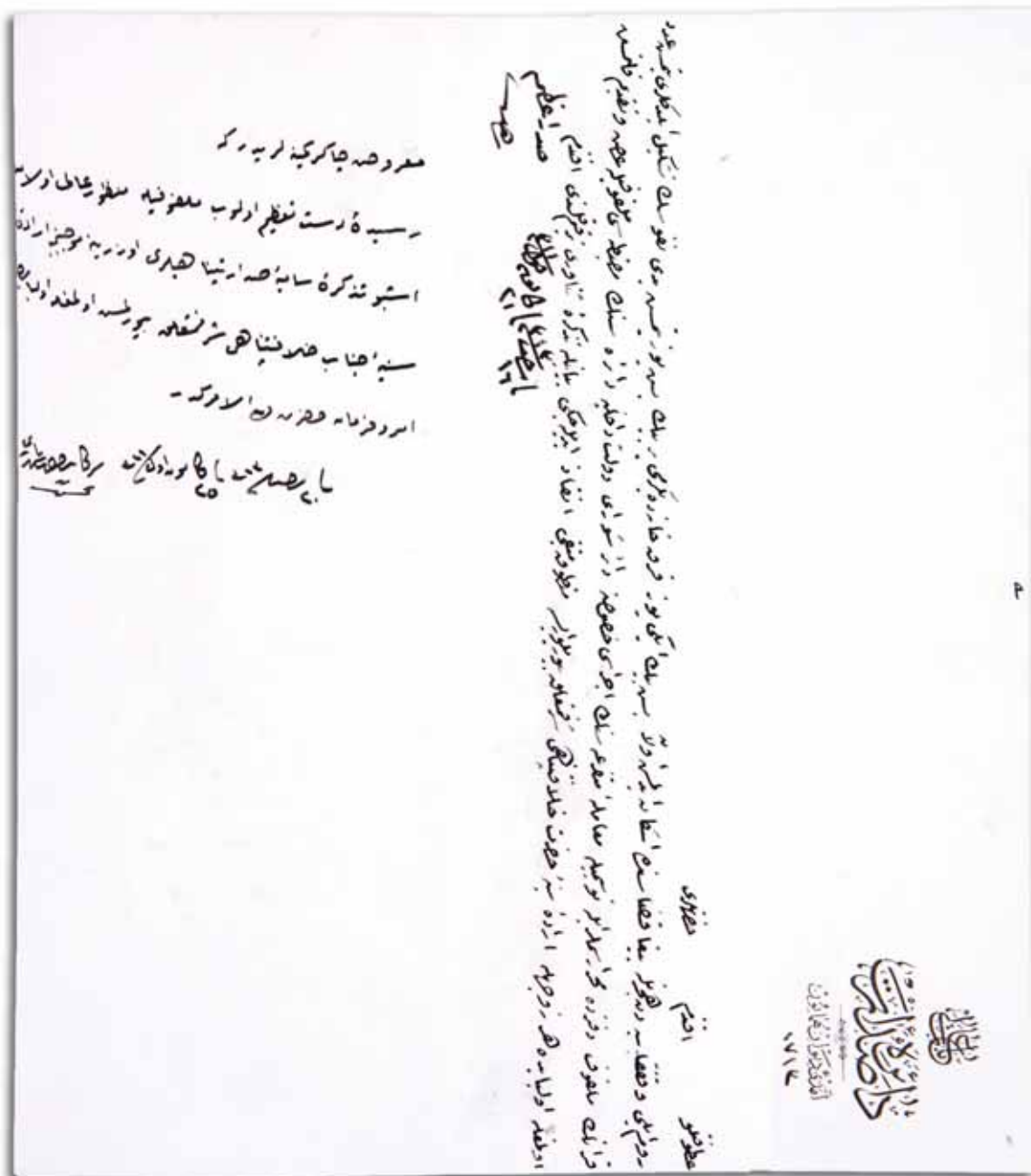
*

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

Hâne	Nüfus	Esâmî-i Kurâ
252	925	Biga Kasabası'nda Hamidiye Mahallesi
28	122	Okcular karyesi
32	161	Emşe karyesi
49	177	Katrancı karyesi
25	106	Kapanbeleni karyesi
32	155	Sarıkaya karyesi
79	316	Akyaprak karyesi
54	245	İskender karyesi
110	551	Gemicikırı karyesi
74	269	Hodan karyesi
102	511	Mansûriye karyesi
59	245	Arabçeşme karyesi
80	427	İbkaiye karyesi
63	310	Çeltik karyesi
32	130	Kazmalı karyesi
94	433	Kozçeşme karyesi
81	411	Servi karyesi
170	680	Feyziye karyesi
186	718	Hamidiye karyesi
49	171	Çelikgürü karyesi
59	266	Kayapınar karyesi
63	218	Hacıhüseyinyaylası karyesi
80	289	Adliye karyesi
100	411	Göktepe karyesi
57	239	Karacaali karyesi
183	745	Balıkliçeşme karyesi
63	332	İrfaniye karyesi
210	640	Gülec karyesi
		Dimetoka'da Teşvikiye Mahallesi
29	90	Sultaniye karyesi
114	360	Orhaniye karyesi
79	371	Hikmetiye karyesi
36	131	İkmaliye karyesi
93	303	Kırlangıç karyesi
52	148	Çifteçeşmeler karyesi

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

121	593	Hıfziye karyesi
52	189	Yenimahalle karyesi
75	311	Filibeliler karyesi
42	253	Osmaniye karyesi
71	329	Teşvikiye karyesi
122	733	Maksudiye karyesi
94	571	Tevfikiye karyesi
114	387	İhsaniye karyesi
35	120	Şakirbeyçiftliği karyesi
52	196	Elmalı karyesi
103	478	Bosna karyesi
19	100	Yakacıklı Çiftliği karyesi
72	143	Hasanbey Çiftliği karyesi
23	90	Sazoba karyesi
44	195	Arabaalanı karyesi
25	116	Abdiağaçiftliği karyesi
36	164	Danapınarı karyesi
74	395	Dikmen karyesi
30	146	Sarısivat karyesi
91	382	Doğca karyesi
121	573	Kocayayla karyesi
38	164	Ahlatlıburun karyesi
104	492	Gölcük karyesi
60	257	Terzialanı karyesi
46	154	Uzunalan karyesi
34	168	Derendi karyesi
27	127	Hacılar karyesi
55	219	Maltepe karyesi
23	146	Asmalı karyesi
103	500	Bozgune karyesi
65	315	Bostandere karyesi
46	262	İlyasağaçiftliği karyesi
200	-	Lofça karyesi
96	469	Boyköy karyesi

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

کتاب	جلد	نمبر	کتاب	جلد	نمبر	کتاب	جلد	نمبر
تذکرہ الہامیہ	۶۰	۴۵۷	سفرہ فیروز	۱	۴۹	تذکرہ الہامیہ	۹۴	۴۵۸
اورنگ آباد	۶۶	۱۵۳	اورنگ آباد	۱۱	۴۶۰	اورنگ آباد	۱۱	۴۵۹
اورنگ آباد	۴۲	۱۶۸	اورنگ آباد	۷۹	۴۷۱	اورنگ آباد	۱۱	۴۶۰
اورنگ آباد	۴۷	۱۴۷	اورنگ آباد	۴۶	۱۴۱	اورنگ آباد	۱۱	۴۶۱
اورنگ آباد	۴۵	۱۴۹	اورنگ آباد	۹۴	۴۰۴	اورنگ آباد	۱۱	۴۶۲
اورنگ آباد	۱۱	۴۸	اورنگ آباد	۵۴	۱۶۸	اورنگ آباد	۱۱	۴۶۳
اورنگ آباد	۴۴	۱۶۶	اورنگ آباد	۱۴۱	۵۹۴	اورنگ آباد	۱۱	۴۶۴
اورنگ آباد	۱۰۴	۵۰۰	اورنگ آباد	۵۴	۱۸۹	اورنگ آباد	۱۱	۴۶۵
اورنگ آباد	۳۵	۴۱۵	اورنگ آباد	۷۵	۴۱۱	اورنگ آباد	۱۱	۴۶۶
اورنگ آباد	۴۶	۴۶۱	اورنگ آباد	۶۴	۵۰۴	اورنگ آباد	۱۱	۴۶۷
اورنگ آباد	۴۰۰	۴۰۰	اورنگ آباد	۷۱	۴۴۹	اورنگ آباد	۱۱	۴۶۸
اورنگ آباد	۸۶	۴۶۹	اورنگ آباد	۱۴۴	۷۴۴	اورنگ آباد	۱۱	۴۶۹
			اورنگ آباد	۹۶	۷۶۱	اورنگ آباد	۱۱	۴۷۰
			اورنگ آباد	۱۱۶	۴۸۷	اورنگ آباد	۱۱	۴۷۱
			اورنگ آباد	۴۶	۱۴۰	اورنگ آباد	۱۱	۴۷۲
			اورنگ آباد	۵۴	۱۹۶	اورنگ آباد	۱۱	۴۷۳
			اورنگ آباد	۱۰۴	۴۷۸	اورنگ آباد	۱۱	۴۷۴
			اورنگ آباد	۱۹	۱۰۰	اورنگ آباد	۱۱	۴۷۵
			اورنگ آباد	۷۴	۱۶۷	اورنگ آباد	۱۱	۴۷۶
			اورنگ آباد	۴۴	۹۰	اورنگ آباد	۱۱	۴۷۷
			اورنگ آباد	۴۴	۱۹۵	اورنگ آباد	۱۱	۴۷۸
			اورنگ آباد	۴۵	۱۱۶	اورنگ آباد	۱۱	۴۷۹
			اورنگ آباد	۴۶	۱۶۱	اورنگ آباد	۱۱	۴۸۰
			اورنگ آباد	۷۶	۴۸۵	اورنگ آباد	۱۱	۴۸۱
			اورنگ آباد	۴۰	۱۶۶	اورنگ آباد	۱۱	۴۸۲
			اورنگ آباد	۹۱	۴۸۱	اورنگ آباد	۱۱	۴۸۳
			اورنگ آباد	۱۴۱	۵۷۴	اورنگ آباد	۱۱	۴۸۴
			اورنگ آباد	۴۸	۱۶۶	اورنگ آباد	۱۱	۴۸۵
			اورنگ آباد	۱۰۱	۲۹۱	اورنگ آباد	۱۱	۴۸۶

i. DH, 1330/1313. B/47

**İZMİT'E NAKLEDİLMESİ DÜŞÜNÜLEN ÇERKES MUHACİRLERİNİN
SURIYE'YE GÖNDERİLMELERİ**

İstanbul Kavak İskelesi'nden İzmit'e nakilleri düşünülen Çerkes muhâcirlerinin, İzmit civarında yeterli yer kalmadığından, iskân edilmek üzere Suriye sahillerine gönderilmesinin uygun görüldüğü

28 Ekim 1896

**Yıldız Saray-ı Hümayûnu
Başkitâbet Dairesi
5612**

Memâlik-i Şâhâne'ye hicretlerine müsâade-i seniyye şâyân buyurulmuş olan iki bin beş yüz nefer muhâcirîn-i Çerâkise'nin İzmid'e nakilleri için yarın sabah Kavak'a bir vapur gönderilmesi Bahriye Nezâret-i Celîlesi'ne yazılmış ve bunları sevk için bir memûr dahi tayin edilmiş olduğu Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden arz ve izbâr kılınmış olup halbuki İzmid cihetlerinde muhâcirîn-i Çerâkise iskânına kâfi yer olmadığı ve o havâli kâmilten mutasarrıfları ellerinde bulunan arazi-i mamureden ibaret idüğü cihetle muhâcirîn-i merkûmenin seri'an derhal Karadeniz Boğazı'nda vapurlara aktarma edilerek Suriye taraflarında iskân olunmak üzere hemen o sevâhile izâm edilmeleri ve bir yandan da bunlara kâfi arazi tehyi'esi ve esbâb-ı istirahatlarının tamamen istikmâli hakkında Suriye Vilâyeti'ne telgrafla evâmir-i seri'a-i kat'iyye itâ olunması şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî mantûk-ı celîlin-den olmağla, ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 21 Cemâziyelevvel sene [1]314 ve fî 16 Teşrin-i evvel sene [1]312 / [28 Ekim 1896]

**Serkâtib-i hazret-i şehriyârî
Tahsin**

**ANKARA'DA İSKÂN EDİLEN DAĞISTAN MUHACİRLERİNİN HAVASI
VE ARAZİSİ DAHA UYGUN OLAN YAYLA TARAFINA NAKİL İSTEKLERİ**

Ankara'da Hazine-i Hâssa'ya aid Beylikahır adı verilen yerde Padişah tarafın-
dan yerleştirilmeleri kararlaştırılan Dağıstan muhâcirlerinin havası ve ara-
zisi daha uygun diye gitmek istedikleri Yayla mevki'inde ise yeterli su
bulunmadığından, Çapul adı verilen yerde iskân edilebilmeleri için
büyük kısmı milli emlak hududu içinde kalan bu arazinin
hükûmete mürâcaat edilerek tahsis yapılabileceği

7 Haziran 1898**Hazine-i Hâssa-i Şâhâne****Tahrirât Kalemi****1778/7***Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne*

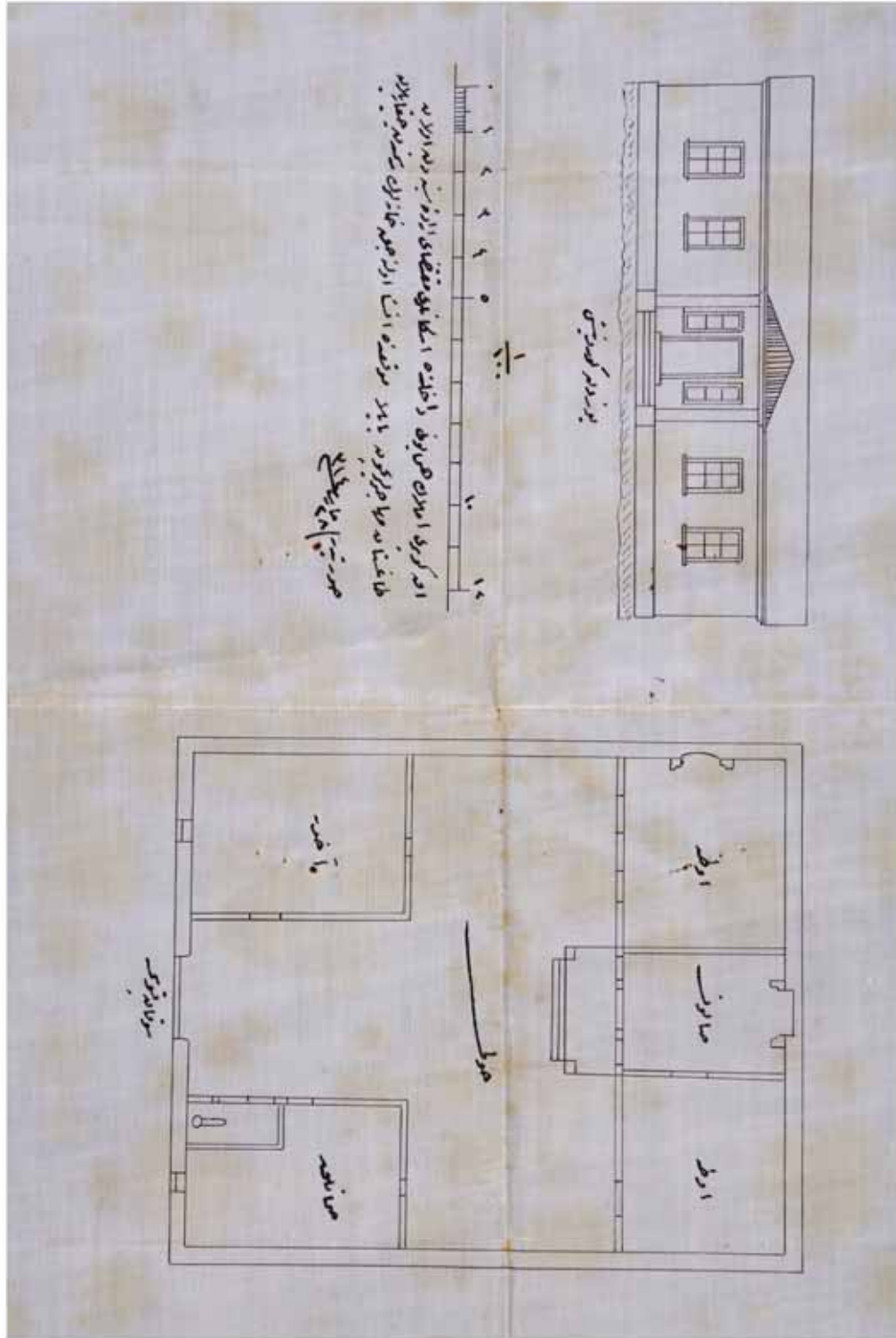
Ankara Vilâyeti'nde kâin emlak-ı hümayûndan Beylikahır nâm mahalde emr-i
tavtîn ve iskânlarının icrası muktezâ-yı irâde-i seniyye-i cenâb-ı Padişahî'den
bulunan yüz nüfus Dağıstan muhâcirleri için karye ittihâz olunacak mevki'in
emlak-ı seniyye haricinde bulunduğu cihetle bunların iskânları icra oluna-
madığından diğer münasib mahalde tavtînleri esbâbının istikmâli istirhamında
bulundukları beyân-ı sâmisîyle bu bâbdaki ma'lûmat ve mütâlaanın iş'ârı 13
Mayıs sene [1]314 tarihli ve on dört numaralı tezkire-i aliyye-i dâverânelerinde
izbâr buyurulmuştur.

Muhâcirîn-i merkûmenin bâ-irâde-i seniyye-i mülûkâne kendilerine tahsis
kılınan emlak-ı hümayûndan mezkûr Beylikahır karyesindeki arazi kuvve-i
inbâtiyesi matlûb derecede olmadığından ve havası gayr-ı mutedil bulunduğu-
ndan dolayı arzu etmemeleri ve ahîren karye teşkiline elverişli olduğu beyânıyla
tahsis ve irâesini talep ve ifade eyledikleri Yayla mevki'inde ise kifâyet edecek
kadar su olmaması hasebiyle emr-i iskânları mümkün olmadığı gibi bilâhare
muhâcirîn-i merkûmenin Çapul nâm mahaldeki arazide iskânları takarrür etmiş
ise de işbu mahallin dahi kısm-ı âzamının emlak-ı hümayûn hududu haricinde
bulduğu ahîren tebeyyün ettiği cihetle bunlar bittabi' iskân edilemeyerek
hudud haricinde olan kısm-ı mezkûr için hükûmete mürâcaat eylemeleri icab
edeceği kendilerine tefhîm olduğu ol bâbda mukaddemâ cereyân eden
muhâbere ve muâmele evrakının mütâlaasından anlaşılmış olmağın, ol bâbda.

17 Muharrem sene [1]316 / 26 Mayıs sene [1]314 / [7 Haziran 1898]

[illegible]

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

HH.THR, 470/12

**REVAN VE DAĞISTAN'DAN GELEN MUHACİRLERİN BİTLİS VE SİİRT
VİLÂYETLERİ İLE MUŞ OVASI VE NEMRUT DAĞI CİVARINDA
İSKÂN LARI**

Rusya'nın Revan Sancağı'na bağlı Cibayetdere köyü halkı ile Dağıstan'dan gelen muhâcirlerin Bitlis Vilâyeti bölgesinde Muş Ovası ile Siirt Vilâyeti ve Nemrut Dağı civarında ne şekilde yerleştirilecekleri

22 Ağustos 1901

116

Bâb-ı Âlî

Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

1434

Atûfetli efendim hazretleri,

Rusya'nın Revan Sancağı'na tâbi Cibayetdere karyesiyle Dağıstan'dan gelen muhâcirinin Bitlis Vilâyeti'nde sûret-i iskânları hakkında Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden vârid olan tezkireler Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'da lede'l-mütâlaa cereyân eden müzâkerâtın neticesini mutazammın kaleme alınan mazbata melfûflarıyla arz ve takdim kılınmış olmağla ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyurulur ise mantûk-ı münîfi infâz olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı, efendim.

Fî 7 Cemâziyelevvel sene [1]319 / fî 8 Ağustos sene [1]317

Sadrâzam

Rıfat

*

Bâb-ı Âlî

Meclis-i Mahsûs

1434

Rusya'nın Revan Sancağı'na tâbi Cibayetdere karyesiyle Dağıstan'dan gelen muhâcirinin nerelerde iskânı münasib olacağına dair Muhâcirin-i İslâmiye Komisyon-ı Âlîsi Birinci Azâlığı'ndan ve Bitlis Vilâyeti'nden cevaben vuku'bulan iş'ârâtdan bahisle istifsâr-ı muâmeleyi ve bazı ifadeyi hâvî Dahiliye Nezâreti'nden vârid olup miyâne-i bendegânemizde kırâet olunan üç kıt'a tezkire me'âllerinden müstebân olduğu vechile Muş Ovası'nda bâ-irâde-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penâhî derdest iskân olan otuz üç hâneye tefrik ve

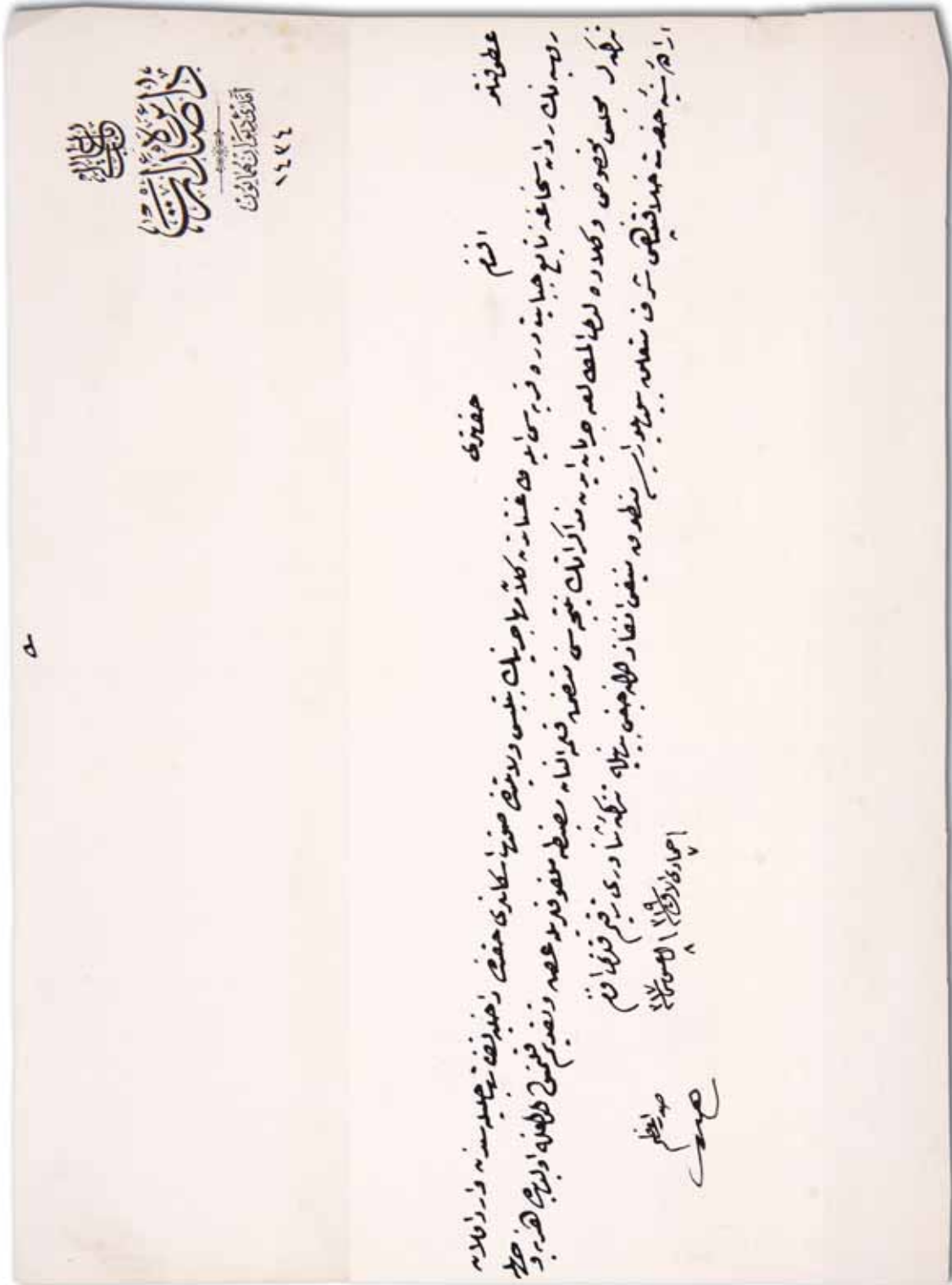
tahsis olunacak ellişer dönüm araziden mâadâ zikrolunan ovada da iki yüz kırk dört hâne muhâcirînin daha iskânı mümkün bulunduğu ve mutî' ve mümted olan Muş Ovası ahalisiyle muhâcirîn beyninde hüsn-i muâşeret husûle geleceği gibi Siird'e merbût İrve Kazâsı dahilinde dahi beş bin yedi yüz kırk dokuz dönüm ve Nemrud Cebeli'nden dahi yirmi hânelik ziraatden mu'attal ve mahlûl olan münbit ve mahsuldâr arazi olup buralarda muhâcirîn iskânı devletce mûcib-i menfaat olacağı iş'ârât-ı mahalliyyeden anlaşıldığından bahisle icra-yı icabı dermiyân kılınmış ve komisyon-ı âlî birinci azâlığının tezkiresinde muhar-rer mütâlaa vechile mahall-i mezkûrede ve husûsan Muş Ovası'nda muhâcir iskânının devletce hâsıl edeceği fâide müstağnî-i bahs ve tezkâr bulunmuş olup şu kadar ki Dahiliye Nezâreti'nin iş'âr-ı vâki'î üzere zikrolunan yerlere buradan muhâcir izâmı masârıf-ı zâide ve müşkilâtı mûcib olacağından arazi-i hâliye-i merkûmenin kurb ve münasebeti cihetiyle Rusya'dan gelecek muhâcirînin îvâ ve iskânına be-tahsis ve el-yevm kendilerinin Memâlik-i Mahrûsa-i hazret-i Hilâfet-penâhîde iskânları istidâsında bulunmakda olan sâlifü'l-beyân Cibayetdere ve Dağıstan muhâcirlerinin zikrolunan yerlerde îvâ ve iskânları ve bunların tavgînlerine değin îâşeleriyle iskânları masârıfı için muktezî mebâliğin dahi muhâcirîn masârıfına karşılık ittihâz olunan pul hâsılatından tesviyesi zım-nında ifâ-yı muktezîyâtının Dahiliye Nezâreti'ne havalesi bi't-tezekkür mezkûr tezkireler takımıyla leffen arz ve takdim olundu ise de ol bâbda ve kâtıbe-i ahvâlde emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emr efendimizindir.

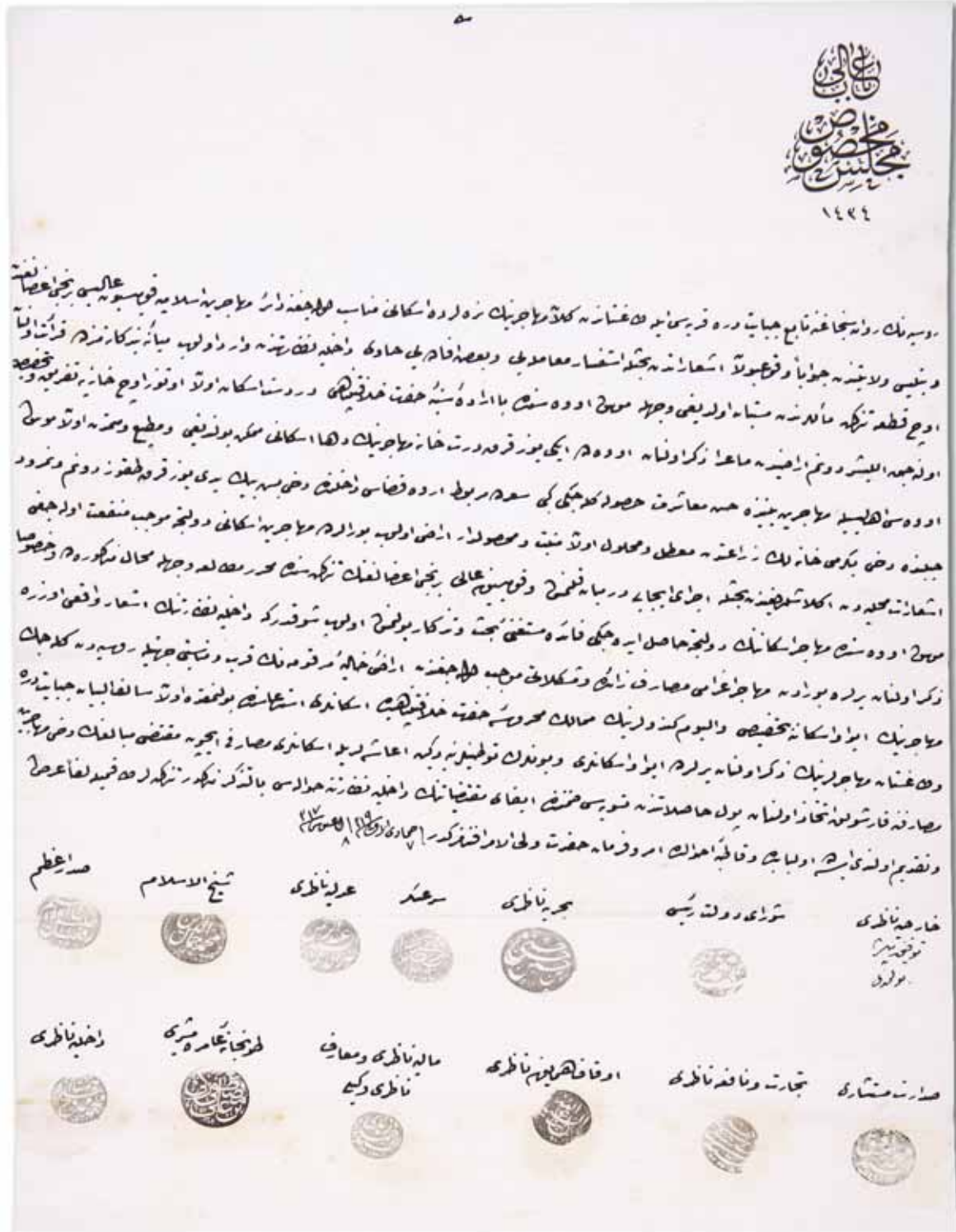
Fî 7 Cemâziyelevvel sene [1]319 / fî 8 Ağustos sene [1]317 / [22 Ağustos 1901]

Sadrâzam

Halil Rıfat

ve Meclis-i Mahsûs'un diğer azâlarının mühürleri

Y. A. RES, 114/7_1, 2

**SİVAS, AMASYA, TOKAT'TA İSKÂN EDİLMİŞ VE ERZURUM
SINIRINDA KARANTİNADA BEKLETİLEN MUHACİRLER
ARASINDA ERMENİ ASILLI KİMSENİN BULUNMADIĞI**

Sivas Vilâyeti'nde bulunanlar ile Çeçenlerin Şeyh Şâmil kabilesine mensup olup da Amasya ve Tokat'ta iskân edilen muhâcirler ile Dağıstan'ın Grozni Vilâyeti'nden gelen muhâcirlerden karantinada bekletilenler arasında herhangi bir Ermeninin bulunmadığına dair 4. Ordu Müşiriyeti'nden Yıldız Sarayı'na çekilen telgraf

28 Eylül 1901

117

Dördüncü Ordu-yı Hümâyûn Müşiriyeti'nden şifre

Cevab fî 13 Eylül sene [1]317.

Sivas Vilâyeti'ne evvelce vürûd eden muhâcirîn-i İslâmiye ekseriyetle Amasya ve bir mikdâr da Tokad sancaklarına iskân etdirilerek sâye-i hazret-i Hilâfet-penâhîde teşkil olunan kurâları ve kendilerine aid hâne ve meskenleri bir taraftan yapılmakda olup bu muhâcirînin umûmen Şeyh Şâmil takımından ve Çeçen kabilesinden oldukları ve cümlesi Hanefiyü'l-mezheb bulundukları gibi mu'ahharan vürûd edenler dahi bunlar gibi olup hatta merkez-i vilâyete gelmiş muhâcirler miyânında tarikât-ı Kadiriye müntesibleri dahi bulunduğu bir kaç defalar Mur Ali Baba dergâh-ı şerîfinde icra eyledikleri âyîn-i tarikât-dan anlaşıldığı velhâsıl gerek Erzurum ve Trabzon vilâyetlerinin ve gerek makam-ı aidînin iş'ârâtıyla ve gerekse Şam, Konya, Ankara gibi vilâyât-ı şâhâneye sevk edilerek oralarda iklimin âb u havasıyla imtizâc edememek bahâne-siyle Sivas Vilâyeti'ne gelmiş olan muhâcirînin cümlesi Kur'an-ı Kerîm tilâvet ve edâ-yı ferâiz-i hamseye muvâzabet üzre bulundukları ve isimleri ve aile esmâsı cümleten esâmî-i İslâmiye olduğu ve bunlar miyânında Ermeni milletinden bir ferd bulunmadığı ve Erzurum Vilâyeti dahilinde hudud-ı Hakanî'de bizim Kötek kordonundan şimdiye kadar vilâyetin iş'ârıyla kabul ve imrâr olunan muhâcirîn dahi yüz hânedan ibaret olup bundan başka el-yevm mezkûr Kötek kapısında mevcut ve kırk hanede zükûr ve inâs yüz elli nüfusdan ibaret olan muhâcirlere de Rusya'daki hayvan hastalığından dolayı karantina bekledilmekde olup karantina müddetlerinin ikmâlinde masârıf-ı râhiyeleri belediye tarafından verilmek ve ma'rûz vilâyetlerden birisine sevk edilmek

üzere diğerleri misüllü Erzurum Vilâyeti'nin iş'ârı vechile kabul ve imrâr olunacağı ve mezkûr yüz kırk hâne muhâcirînin mecmû'u Dağıstan'ın Gurozni Vilâyeti'ne mensub ve umûmen İslâm olup içlerinde katiyyen Ermeni bulunmadığı kumandanlıklardan ve iş'ârı icab edenlerden alınan jurnallerden münfehim olduğu ve Ordu-yı Hümâyûnlarınca bundan başka ma'lûmât olmayıp ba'demâ takib ve tahkikâtdan geri durulmayacağından alınacak ma'lûmâtın arz-ı hâk-i pâ-yi ulyâ kılınacağı mübârek atebe-i ulyâ-yı hazret-i veliyyü'n-nimet-i akdesiye ferş-ruy-ı sadâkat ve ubûdiyyetle arzına cür'et kılındı, ol bâbda.

Fî 14 Cemâziyelâhir sene [1]319 ve fî 15 Eylûl sene [1]317 / [28 Eylûl 1901]

Müşir
Mehmed Zeki

[illegible]

118

**ÇERKES MUHACİRLERİN SURIYE VİLAYETİ'NE YERLEŞTİRİLME
İSTEKLERİNİN YOL MASRAFLARINI ÖDEMELERİ ŞARTIYLA KABUL
EDİLEBİLECEĞİ**

Pasinlerdeki Çerkes muhâcirlerin iskânları için kararlaştırılan Van ve Bitlis vilâyetlerine değil de boş yerlerin bulunduğu Suriye Vilâyeti'ne yerleştirilme isteklerinin, sonradan fikir değiştirme ihtimalleri göz önüne alınarak yol masrafları kendilerince karşılanması hâlinde kabul edileceği

12 Eylül 1902**Telgrafnâme***Makam-ı Sadâret-i uzmâ'ya, sûreti Muhâcirîn Komisyonu Riyâseti'ne*

Yedi yüz hâne halkıyla beraber dîn-i mübîn-i İslâmiyemizi muhâfazaten hicretle hâk-i pâ-yi merâhim-ihtiva-yı hazret-i Padişahîye iltica ederek dokuz mâhdan beri Pasinler'de perişan bir halde iskân edilmekdeyiz. Dört aydır tayi - nâtımız kat' olunduğundan bir takım çoluk çocuğumuz açlıktan telef oldukları gibi bir takımı da keyifsizdirler. Suriye Vilâyeti'nde hâlî olan harabeye muhâcir-lerimizi iskân etdirilmek üzere valisi tarafından istenilmekde isek de bura vali-sinin Bitlis'e gitmekliğimizi ısrar ediyor, taallukâtımızın umûmu Suriye dahilinde olduğundan fukara kullarının dahi behemehâl vilâyet-i mezbûreye izâmımıza irâde buyurulması ile sefâlet ve perişanîyetden tahlisimiz İslâmiyet ve adalet nâmına istirham eyleriz efendim.

Fî 4 Ağustos sene [1]318

**Çerkes Muhâcirîninden
Kırım Sultan**

*

Huzur-ı âlî-yi Hazret-i Sadâret-penâhî'ye

Ma'rûz-ı câker-i kemîneleridir ki,

Yedi yüz hâne halkıyla beraber zîr-i cenâh-ı müstelzimü'l-felâh-ı hazret-i Hilâfet-penâhî'ye iltica eylediklerinden ve dokuz mâhdan beri Pasinler'de iskânlarının icra olunmamasından dolayı perişan bir halde kaldıklarından

vesâireden bahisle Suriye Vilâyeti'nde hâlî olan mahallere izâmlarıyla tavgînleri esbâbının istikmâli muhâcirîn-i merkûme nâmına muhâcirîn-i Çerâkiseden Kırım Sultan imzasıyla Erzurum'dan keşide kılınıp komisyona havale buyurulan telgrafnâme mezkûr imza ile aynı me'âlde komisyona gelen bir telgrafnâme ile beraber mütâlaa olundu.

İşbu Muhâcirîn Komisyonu'nca civariyet hasebiyle Van ve Bitlis vilâyetlerine sevk olunarak oralarda tavgînleri tensib kılınmış ve bu vecihle Erzurum'a dahi iş'âr olunmuş idi. Bu esnada muhâcirîn-i merkûme Suriye'ye vekiller göndererek mahall-i iskân taharrî eylemeleri üzerine Suriye Vilâyeti'nden bu bâbda komisyona bâdî-i emirde ma'lûmât verilmeyip hemen Aclun Kazâsı'nda bazı arazide iskânları kâbil olacağı vekillere ba'de't-tefhîm Suriye'ye sevkleri için Erzurum'a yazılması keyfiyeti bâ-telgraf komisyona iş'âr olunmuş ve bu yolda Erzurum'a dahi telgraf gönderilmiş olmasına mebnî Erzurum Vilâyeti'nden istizân-ı keyfiyet olunmuşdur. Maahâza bunların Suriye'ye sevkleri hayli masrafa mütevakıf olacağı ve Suriyece gördükleri teshil-i kabule mebnî komisyonca tertib olunan mahalle tabîi gitmek istemeyecekleri karîne-i halden ve emsâlinden ma'lûm bulunduğu hasebiyle vapur navullarını vesâir masârif-i seferiyelerini kendileri kâmilten tesviye eyledikleri halde idare-i mahsûsadan vapur isticâr ve sevk edilerek bir yerde tevakkuf etmeksizin doğruca Beyrut'a sevk olunabileceklerinin ve bu muâmeleyle muvâfakat eylemedikleri halde evvelce tertib olunan vilâyetlerde iskânları lâzım geleceğinin Erzurum Vilâyeti'ne beyân ve iş'ârı münasib görülmekte ve iskânları lâzım geleceği Erzurum Vilâyeti'ne yazılmış ve mukaddemâ Bursa'ya sevk olunup Suriye'ye izâmlarını musırzan istidâ eden Çerkesler hakkında dahi aynıyla muâmele edilmesine nazaran muvâfık-ı emsâl olmakda bulunmuş idüğünün istizân-ı keyfiyete ictisâr ve telgrafnâme-i mezkûr îâdeten takdim ve tisyâr kılınmağın ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 8 Cemâziyelâhir sene [1]320 ve fî 28 Ağustos sene [1]318 / [12 Eylül 1902]

Muhâcirîn-i İslâmiye Komisyon-ı Âlisi
Birinci Azâsı
Rıza

**ÇERKESLERİN KABARTAY KOLUNDAN 1480 KİŞİNİN OSMANLI
TOPRAKLARINA GÖÇE HAZIRLANDIKLARI**

Rusya'daki Çerkeslerin Kabartay kolundan 1480 kişinin kendilerini tamamen göçe hazırladıklarından bahisle gerekli izni aldığı takdirde İstanbul'da otel odasından hemşerilerine haber vermek için döneceğini dile getiren Talustan adlı kişinin dilekçesi

Ekim 1902

Muhâcirin-i İslâmiye Komisyon-ı Âlîsi Birinci Azâlığı Cânib-i Âlîsi'ne

Devletlü efendim hazretleri,

Kafkasya ahâl-i İslâmiyesi'nin ve bâ-husûs Çerkeslerin hicretlerine Rusya Hükûmeti tarafından müsâade olunmamakda iken bunların sûret-i hicretleri hakkındaki irâde-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penâhî'nin şeref-müteallik buyurulması akîbinde "Ümid ettiğiniz gibi eğer Hükûmet-i Seniyye sizi kabul edecek olur ise Rusya Hükûmeti pasaportunuzu vermeğe hazırdır." denilerek resmen müsâade gösterilmesi Rusya Hükûmetince hicretimiz arzu olunduğundan nâşi olmayıp belki Hükûmet-i Seniyyece kabul ve tecviz buyurulmayarak ümidimiz kesilip tekâlif-i şâkka tahmiline fırsat bulacağı zann u zehâb-ı bâtılma mebnî olduğu bedîhîdir.

Geçende takdim ettiğim arzuhalde dahi arz ve ifade olunduğu üzere hicretimize cânib-i Hükûmet-i Seniyye'den müsâade buyurulacağını hasbe'd-diyâne kaviyyen ümid ederek hicrete hazırlanmış olan bin dört yüz seksen nüfus terk ve tatil-i ziraat ve ticaretle beraber mevcut hayvanları dahi satarak ve güz tohumunu da ekmeyerek çend mâhdan beri haber-i müsâade ile avdet-i çâkerâneme muntazır olduklarından ve kulunuz dahi İstanbul'da hotel köşesinde kaldığımdan bu hâl-i esef-iştîmâlimizin sûret-i münasibede tezkire-i ma'rûzaya dercine veyâhûd işbu arzuhal-i çâkerânemin aynen takdimine müsâade buyurulmasını tekrar istirham ederim.

İcra-yı icabı bâbında emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî Teşrin-i evvel sene [1]318 / [Ekim 1902]

**Kabartay Kabilesi Ümerâsından
Enenevirzâde Talustan**

مرکز جریده اسلامیہ فوجی پبلکیشنز برائے اعظمیٰ نائب عالیہ

دولت انجمن خفزی
تفصیلاً احوال اسلامیه سنک و با مخصوص جرگه کجی که در این
عقدہ کی ارادہ شدہ حضرت خلیفۃ المسیح شریف علیہ السلام جو علیہ السلام کے
روسہ حکومتی بیابور طکر کی و بر مکہ حاضر رہے۔ دیکھ کر کہ سیاح مساعدا کو تدریس روسہ حکومتی کجی کے
بلکہ حکومتی سنہ جہول و غیور جو علیہ السلام کی ایک نئی حکومتی سنہ جہول و غیور مساعدا جو برہمنی صاحبزادہ
کینہہ تقدیم ایسکیم عثمانیہ دخی عرصہ و افادہ اولیٰ فی اوزارہ ہجرت و حاجت حکومتی سنہ جہول و غیور مساعدا جو برہمنی صاحبزادہ
قبلاً ایجاب رکھتے تھے کہ ایک رکھتے تھے مساعدا جو عرصہ ہیکازہ منظر اول قدس نہ و نوکر دخی استوار حکومت
صانع وہ کو کون تھے وہ ایک رکھتے تھے مساعدا جو عرصہ ہیکازہ منظر اول قدس نہ و نوکر دخی استوار حکومت
کو سنہ فالہ بغیرہ برہمنی استوار حکومتی مساعدا جو عرصہ ہیکازہ منظر اول قدس نہ و نوکر دخی استوار حکومت
تقدیم مساعدا جو علیہ السلام کے اجراء ایجاب بائع اور فرمانہ حضرت مسیح علیہ السلام کے

فبا طهای قبیلہ سی امر اسفندہ
انند و زار و طالعوشمانہ

120

İNEGÖL'DE YAYLAKLARDA KURULAN MUHACİR KÖYLERİ

İnegöl'deki Emlâk-ı Hümâyûn arazilerinde kurulmuş olan Rumeli, Bosna, Batum, Çerkes ve Abaza muhâcir köylerinin hangi yaylak veya civarında bulunduklarını gösteren liste

18 Haziran 1903

İnegöl Emlâk-ı Hümâyûn İdaresi dahilinde vâki' gerek kadîmi ve gerek teşkil kılınan kurânın hangi yaylak-ı hümâyûn dahil ve civarında idüğünü mübeyyin cedveldir.

Esâmî-i kurâ	Sûret-i teşkil	Mensub olduğu yaylak-ı hümâyûn- nun semt-i meşhûru	Mülâhazât
Merzukiye nâm-ı diğer Çatalahlat	Batum muhâcir- lerinden muahha- ran teşkil edildiği	Karakoca yaylak-ı hümâyûnu	36 numara ve fî 15 Haziran [1]315 ta- rihli emirnâme-i nezâret-penâhileri mûcebince
Mesar nâm-ı diğer Yörükpınarı	Batum muhâcir- lerinden muahha- ran teşkil edildiği	Karakoca yaylak-ı hümâyûnu	174 numara ve fî 14 Şubat [1]317 tarihli emirnâme-i nezâret-penâhileri mûcebince
Kıran karyesi	Ahali-i kadîme	Karakoca yaylak-ı hümâyûnu	
Genci karyesi		Birinci Alaçam yaylak-ı hümâyûnu	
Süle karyesi		Birinci Alaçam yaylak-ı hümâyûnu	
Feyziye karyesi	Batum muhâcir- lerinden muahha- ran teşkil edildiği	Birinci Alaçam yaylak-ı hümâyûnu	8 numara ve fî 29 Mart [1]307 tarihli emirnâme-i nezâ- ret-penâhileri mû- cebince

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

Mürüvvet nâm-ı diğer Bataklı	Batum muhâcirlerinden muahharan teşkil edildiği	Gölcük yaylak-ı hümayûnu	6 numara ve fî 19 Mart [1]316 tarihli emirnâme-i nezâret-penâhileri mûcebince
İnayet nâm-ı diğer Tuzla	Bosna muhâcirlerinden muahharan teşkil edildiği	Gölcük yaylak-ı hümayûnu	6 numara ve fî 19 Mart [1]316 tarihli emirnâme-i nezâret-penâhileri mûcebince
Gülbahçe karyesi	Batum muhâcirlerinden muahharan teşkil edildiği	Gölcük yaylak-ı hümayûnu	300 senesinde iskân eylediği
Mecidiye karyesi	Bosna muhâcirlerinden muahharan teşkil edildiği	Tepel yaylak-ı hümayûnu	104 numara ve fî 6 Şubat [1]307 tarihli emirnâme-i nezâret-penâhileri mûcebince
Lutfiye karyesi	Bosna muhâcirlerinden muahharan teşkil edildiği	Tepel yaylak-ı hümayûnu	8 numara ve fî 23 Mart [1]307 tarihli emirnâme-i nezâret-penâhileri mûcebince
İclâliye nâm-ı diğer Erikli	Batum muhâcirlerinden muahharan teşkil edildiği	Ağılkaya yaylak-ı hümayûnu	50 numara ve fî 13 Ağustos [1]308 tarihli emirnâme-i nezâret-penâhileri mûcebince
Hamidiye nâm-ı diğer Gazelli	Batum muhâcirlerinden muahharan teşkil edildiği	Sarıçayır yaylak-ı hümayûnu	1299 senesinde iskân eylediği
Hayriye karyesi	Batum muhâcirlerinden muahharan teşkil edildiği	Gökyarış yaylak-ı hümayûnu	1292 senesinde iskân eylediği
Bahariye nâm-ı diğer Karımezari	Rumeli muhâcirlerinden muahharan teşkil edildiği	Gökyarış yaylak-ı hümayûnu	53 numara ve fî Teşrin-i ewel [1] 310 tarihli emirnâme-i nezâret-penâhileri mûcebince

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

Hilmiye karyesi	Batum muhâcir- lerinden muahha- ran teşkil edildiği	İkinci Alaçam yay- lak-ı hümâyûnu	1299 senesinde iskân eylediği
Saâdet nâm-ı di- ğer Alaçam	Batum muhâcir- lerinden muahha- ran teşkil edildiği	İkinci Alaçam yay- lak-ı hümâyûnu	24 numara ve fî 25 Mayıs [1]312 ta- rihli emirnâme-i ne- zâret-penâhileri mûcebince
Mesruriye nâm-ı diğer Bahçekaya	Batum muhâcir- lerinden muahha- ran teşkil edildiği	Kazmut yaylak-ı hümâyûnu	24 numara ve fî 17 Temmuz [1]310 tarihli emirnâme-i nezâret-penâhileri mûcebince
Hacıkara karyesi	Çerkes muhâcir- lerinden muahha- ran teşkil edildiği	İkinci Alaçam yay- lak-ı hümâyûnu	1297 senesinde iskân eylediği
Tahtaköprü karyesi	Rumeli muhâcir- lerinden muahha- ran teşkil edildiği	Koca ve Kazmut yaylak-ı hümâyû- nu	1306 senesinde iskân eylediği
Safâ karyesi	Rumeli muhâcir- lerinden muahha- ran teşkil edildiği	Koca ve Kazmut yaylak-ı hümâyû- nu	123 numara ve fî 30 Kânûn-ı Sâni [1]308 tarihli emir- nâme-i nezâret- penâhileri mûce- bince
Karacakaya karyesi	Yörük ahali-i kadî- mesinden	Batan teferruâtın- dan Üçüncü Ala- çam	
Osmaniye nâm-ı diğer Kanlıkonak	Abaza muhâcir- lerinden muahha- ran teşkil edildiği	Batan teferruâtın- dan Üçüncü Ala- çam	1296 senesinde iskân eylediği
Tüfekçikonak karyesi	Abaza muhâcir- lerinden muahha- ran teşkil edildiği	Batan teferruâtın- dan Üçüncü Ala- çam	1296 senesinde iskân eylediği
Mezid karyesi	Abaza muhâcir- lerinden muahha- ran teşkil edildiği	Batan teferruâtın- dan Üçüncü Ala- çam	1295 senesinde iskân eylediği

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

Çeşmesar nâm-ı diğer Kozpınar	Rumeli muhâcir- lerinden muahha- ran teşkil edildiği	Batan teferruâtın- dan Üçüncü Ala- çam	6 numara ve fî 19 Mart [1]316 tarihli emirnâme-i nezâ- ret-penâhileri mûcebince
Aksutekke karyesi	Yörük ahali-i kadî- mesi	Batan teferruâtın- dan Üçüncü Ala- çam	
Müzeyyen nâm-ı diğer Bozoluk	Rumeli muhâcir- lerinden muahha- ran teşkil edildiği	Bozoluk yaylak-ı hümâyûnu	6 numara ve fî 19 Mart 1 316 tarihli emirnâme-i nezâ- ret-penâhileri mû- cebince.

Fî 5 Haziran sene [1] 319/ [18 Haziran 1903]

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

[illegible]

**DAĞISTAN'DAN GELEN ŞEYH ŞÂMİL KABİLESİ MUHACİRLERİNİN
VARTO KAZÂS'I'NA YERLEŞTİRİLMEK İSTEDİKLERİ**

Dağıstan'da Usukay Kazâsı'nın Sumah köyü halkından ve Şeyh Şâmil kabilesinden olan muhâcirlerin Muş Sancağı'na bağlı Varto Kazâsı'nın Çarbuhr köyünde yerleştirilme isteklerinin Rus yetkililerle görüşülerek Osmanlı tâbiyyetleri kesinleştikten sonra gerçekleştirilmesi

8 Temmuz 1903

121

Bâb-ı Âlî

Sadâret

Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

1079

Devletlü efendim hazretleri,

Dağıstan'da vâki' Usukay Kazâsı'nın Sumah karyesi ahalisinden ve Şeyh Şâmil kabilesinden kırk hanede yüz seksen üç nüfus muhâcirinin Muş Sancağı dahilinde Varto Kazâsı'nın Çarbuhr karyesine gelerek orada iskânlarını istidâ eylemelerine mebnî istifsâr-ı muâmeleye dair Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden gelen tezkire Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'da kırâet olunarak cereyân eden müzâkerenin neticesini mutazammın kaleme alınan mazbata melfûfuyla arz ve takdim kılınmış olmağla ol bâbda her ne vechile emr u fermân-ı hümâyûn-ı hazret-i Hilâfet-penâhî şeref-müteallik buyurulur ise mantûk-ı münîfi infâz olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı, efendim.

Fî 12 Rebiülâhir sene [1]321 / fî 25 Haziran [1]319

Sadrâzam

Ferid

*

Bâb-ı Âlî

Meclis-i Mahsûs

1079

Dağıstan'da vâki' Usukay Kazâsı'nın Sumah karyesi ahalisinden ve Şeyh Şâmil kabilesinden Şâfiyyü'l-mezheb kırk hanede yüz seksen üç nüfus muhâcirinin yedlerinde mahallî şebenderliğinden gayr-ı musaddak Rus pasaportu olduğu halde sene-i hâliye Nisanı'nın evâilinde köyünün tarîkıyla Memâlik-i Şâhâne'ye geldiklerinde hudud kordon memûru kabul etmeyerek Rusya'ya iâde

etmiş ise de Rus memûrları tarafından dahi kabul olunmayarak iâde kılınmaları üzerine doğruca Muş Sancağı dahilinde Varto Kazâsı'nın Çarbuhr karyesine gelerek orada iskânlarını istidâ eyledikleri ve bunların sûret-i vürûdları ol bâbdaki karara münâfi bulunduğ u beyânıyla istisfâr-ı muâmeleye dair Muhâcirîn-i İslâmiye Komisyon-ı Âlisi Birinci Azası paşa tarafından vuku' bulan iş'âr üzerine bi'l-muhâbere cevaben Dahiliye Nezâreti'nden gelen miyâne-i bendegânemizde kırâet olunan tezkirede Rusya'dan Memâlik-i Mahrûse-i Şâhâne'ye hicret arzusunda bulunanların evvela mahallî şehbenderlerine bi'l-mürâcaa makâsıd-ı aslîlerini beyân ile isimlerini ve hâne nüfusları mikdârını defter-i mahsûsasına kayd etdirerek mezkûr defter şehbenderler tarafından bi't-tasdik Hariciye Nezâreti'ne irsâl ve nezâret-i müşârünileyhâdan da komisyon-ı âlî-i mezkûre tisyâr ile oraca muâmele-i tetkikiyesi ifâ olunduktan ve lede'l-arz kabul ve iskân-ları makrûn-ı müsâade-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî buyurulduktan sonra haklarında muâmele-i lâzîminin icrası karar-ı müttehiz icabından olup muhâcirîn-i merkûmenin karar-ı mezkûra muhâlif olarak Memâlik-i Şâhâne'ye geçmiş olmalarına nazaran ifâ-yı muktezâsı lüzûmu gösterilmiş ve muhâcirîn-i merkûme hudud kordon memûrlarımız tarafından Rusya'ya iâde edildiğ i halde Rusya memûrları tarafından kabul edilmeyerek iâde kılınmalarına mebnî doğruca mezbûr karyeye geldikleri anlaşılp şu halde bunların tekrar Rusya'ya iâdeleri perişanlıklarını istilzâm edeceğ i cihetle muvâfık-ı şân-ı merâhim-nişan-ı âlî olmayacağı misüllü muhâcirîn-i merkûme Rusya tâbiyyetini muhâfaza etdikleri takdirde bu hâl ileride bir takım müşkilâtı ihdâs edeceğ ine nazaran muvâfık-ı maslahat olmayacağından işbu muhâcirînin kaffesinin mühür veya imzasıyla tâbiyyet-i Devlet-i Aliyye'yi kabul eylediklerini hâvî hükûmet-i mahalliyeye itâ edecekleri istidânâme daire-i Hariciye'ye irsâl ile oraca Rusya Sefâreti'yle bi'l-muhâbere muâmele-i muktezîye ifâ olunduktan sonra kabul-i muhâceretleriyle iskân ve tavtînlerini tezekkür ve tensib ve mezkûr tezkire arz ve takdim kılınmış olmağ la sûret-i ma'rûza makrûn-ı müsâade-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penâhî olduğ u halde ifâ-yı muktezîyâtının Hariciye ve Dahiliye nezâretlerine havale ve mezkûr komisyon-ı âlî birinci azâlığ ına ma'lûmat itâ olunacağı muhât-ı ilm-i âlî buyuruldukda ol bâbda ve kâtibe-i ahvâlde emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emr efendimizindir.

Fî 12 Rebülâhir sene [1]321 / fî 25 Haziran [1]319/ [8 Temmuz 1903]

Mühür

Sadrâzam Mehmed Ferid

ve Meclis-i Mahsûs üyelerinin mühürleri

دا عبد الله

اَقْلَدِي دِي كَوَارِي مَهْمَا لِيُون

1. 29

دردنه
افتم
صفتی
و شیخ ساجد قیس بدست من در ده خانه در بوشکایه اوج نفعی ملاجریک موده شجاعت رخنه در المود
طغانه رفیع اسوقی فضا لک حوامع فیریس، الهایسه و شیخ ساجد قیس بدست من در ده خانه در بوشکایه اوج نفعی ملاجریک موده شجاعت رخنه در المود
فضائل حلا - جو - فیریه کدرک، و در ده کاندی استعایلده فیریه، استعاره عابدیه در ده خانه فیریه و فیریه بدست من در ده خانه در بوشکایه اوج نفعی ملاجریک موده شجاعت رخنه در المود
و است و در ده خانه در بوشکایه اوج نفعی ملاجریک موده شجاعت رخنه در المود
نرفی تعلیم حلا - جو - فیریه کدرک، و در ده کاندی استعایلده فیریه، استعاره عابدیه در ده خانه فیریه و فیریه بدست من در ده خانه در بوشکایه اوج نفعی ملاجریک موده شجاعت رخنه در المود

**BEYRUT CİVARINA GÖÇ EDECEK ÇERKESLER İÇİN
PASAPORT TANZİMİ**

Beyrut ve civarında iskânlarına izin verilmiş olan Çerkes ailelerinin
Kafkasya'dan Sivastopol'a hareket edeceklerinden pasaport
tanzimlerinin ne şekilde yapılacağıнын bildirilmesi

20 Ekim 1905

122

Sadâret-i Uzmâ
Mektubî Kalemi

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Üç sene mukaddem cânib-i Hükûmet-i Seniyye'den Beyrut ve havâlisinde
iskân ve îvâlarına müsâade buyurulmuş olan Kafkasyalı iki yüz Çerkes âilesinin
mahall-i mezkûra azîmet etmek üzere bir aya kadar Kafkasya'dan Sivastopol'a
muvâsalat edeceklerinden bahisle bunlara ne yolda pasaport itâsı lâzım gele-
ceği Sivastopol Şehbenderliği'nce istifsâr olunduğunu mutazammın Hariciye
Nezâret-i Celîlesi'nin 19 Şaban sene 1 323 tarihli ve 2412 numaralı tezkiresi
melfûfuyla ma'an savb-ı devletlerine irsâl kılınmış olmağla seri'an bi't-tahkik
muhâcirîn-i merkûmenin kabul ve iskânları makrûn-ı müsâade-i seniyye-i
hazret-i Hilâfet-penâhî olan takımdan bulundukları halde karar ve emsâline ve
sûret-i iş'âra nazaran muâmele-i lâzımenin ifâ ve inbâsına ve melfûfların iâde-
sine himmet.

20 Şaban [1] 323 / 3 Teşrin-i evvel [1] 321 / [20 Ekim 1905]

A. MKT. MHM, 528/1

**ÇERKES MUHACİRLERİNİN ADANA'DA YERLEŞTİRİLEBİLMESİ İÇİN
UYGUN YERLER ARAŞTIRILMASI**

Rusya'da Nadir ve Sebesky'den aileleriyle vapura binerek Beyrut'a gitmek
üzere yola çıkan ve İstanbul'da Kavak İskelesi'ne gelen
Çerkes muhâcirlerinin Adana cihetinde
yerleştirilebilmesi için uygun
yerler araştırılması

11 Aralık 1905

123

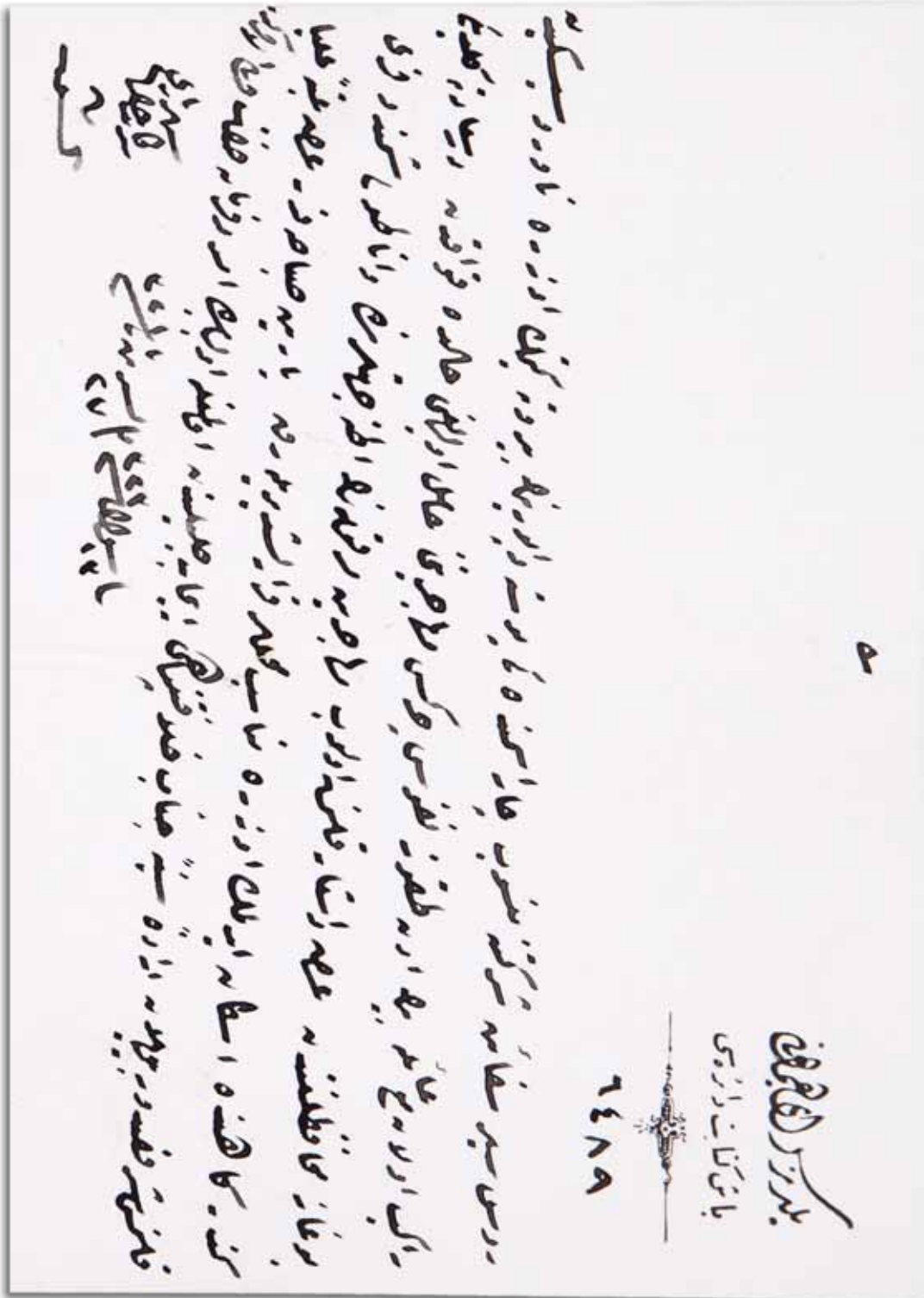
Yıldız Saray-ı Hümayûnu
Başkitâbet Dairesi
6489

Rus Seyr-i Sefâin Şirketi'ne mensub Çar ismindeki posta vapurunun Beyrut'a gitmek üzere Nadir ve Sebesky'den râkib olan maa-aile bin on dokuz nüfus Çerkes muhâcirînini hâmil olduğu halde Kavak'dan Dersââdet'e geldiği Boğaz Muhâfızlığı'ndan arz ve iş'âr kılınmış olup muhâcirîn-i merkûmenin Adana cihetlerinde ve Anadolu Şimendüferi güzergâhında iskân edilmek üzere münasib mahaller kararlaştırılarak yarın sabaha kadar arz-ı atebe-i ulyâ kılınması şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî icab-ı celîlinden olmağla

Ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 13 Şevval sene [1]323 ve fî 27 Teşrin-i sâni sene [1]321 / [11 Aralık 1905]

Serkâtib-i hazret-i şehriyârî
Tahsin

İ. HUS, 136/1323. L/18

**ÇERKES MUHACİRLERİNİN HALEP'TEKİ DEVLET ÇİFTLİKLERİNE
YERLEŞTİRİMESİNİN UYGUN GÖRÜLDÜĞÜ**

Halep'e gönderilerek Hamra Hara-yı Hümayûnu'nunda iskânları
kararlaştırılan Çerkes muhâcirlerinin, Maliye Hazinesine
bağlı çiftliklerde yerleştirilmesinin
daha uygun olacağı

12 Aralık 1905

124

Yıldız Saray-ı Hümayûnu
Başkitâbet Dairesi
6532

Haleb'de iskânları muktezâ-yı emr u fermân-ı hümayûn-ı Mülûkâne'den bulunan bin dört yüz altmış beş nüfus Çerkes muhâcirlerinin bu kere oraya vürûd eylediklerinden ve Haleb civarında kâin Hamra Hara-yı Hümayûnu'nun levâzım ve hayvanâtının mahall-i âhara nakli mukarrer bulunduğu Ordu-yı Hümayûn Müşîriyet-i Celîlesi'nden bildirildiğinden bahisle muhâcirîn-i merkûmenin mezkûr hâra dahilinde iskânı Haleb Vilâyet-i Aliyyesi'nden arz ve iş'âr kılınmakda ise de o havâlide iskâna elverişli hayli arazi-i hâliye bulunduğu gibi Hazine-i Maliye'nin yed-i idaresinde bulunan ve el-hâletü hâzihî hiç kimseye nef' ve fâidesi olmayan bir çok çiftlikler dahi mevcut olmasına nazaran muhâcirîn-i merkûme bu misüllü mahallerde iskân ve îvâ edilmek ve o vakte kadar esbâb-ı îâşe ve istirahatleri hükûmetce temin olunmak ve kendileri için elverişli mahal bulunduğu zaman dahi meskenlerine civar ormanlardan lüzûmu kadar kereste itâ kılınmak lâzım geleceğinden ona göre iktizâsının ifâ ve arz ve inbâ olunması şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî mantûk-ı münîfinden olmağla

Ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 14 Şevval sene [1]323 ve fî 28 Teşrin-i sâni sene [1]321 / [12 Aralık 1905]

Serkâtib-i hazret-i şehriyârî
Tahsin

بزرگوار
 باش کتاب داروی
 ۶۵۴
 صبه الحاندری مقضای اردوین هجوه سوزانده بعضی بی درید بوز التبه نفس کس و جوده
 بکره اورای و و دایه کندنه و صب جوارش کانه صرطای هجوه بوننه لوازم و حیوانه صی افده
 نفعه مقرر بولننننن اردوی هجوه سبب جیدنه بیدریدکنده بکنه مایه جیه رفوم نه زکوره
 داضفه اکانه صب ولایت عکله عرصه داسه قفقه سیره اوصلایه اکانه الویشیه فی ارفه
 ضایه بولننننن کن خدیه عالی نیک بیدارده بولننه والیانه هده هجه کیه نفعه دفاذهی اولیه
 برصوه صیفقه رض موجود اولنه نظماً مایه جیه رفوم برسلو محدره اکانه وایا ایلک
 وادوقه قد اسبابه عاشره استراضدی هاونجه تاییه اولنه وکنیدری اجموه الویشیه مای بولننننن
 رض سکندیه صبار اویناندره لزوم قد کرانه اعقیده لازم کده کلننه اکاکوره اقفاضه ایضا
 وعصه وایا اولنه شرفه و بیرونه اراده سبب قباب ضلالتیه نظومه منقده هفده اولیه امر
 و فیه صفه و الا وکره ۱۴۱۸ هجری
 سید
 حتمه

İ. HUS, 136/1323. L/23

**BATAKLIKLAR KURUTULARAK VE DERE MECRALARI TEMİZLENEREK
MUHACİRLERE YER AÇILABİLECEĞİ**

Bursa mahalle ve köylerinde muhâcirler için kurulan iskân yerlerine Mecidiye, Osmaniye, Orhaniye, Aziziye gibi isimler verildiği, yeni iskân yerlerinin ise Bursa Ovası'nda bataklıklar kurutularak ve bazı derelerin mecrası temizlenmek sûretiyle mümkün olabileceği

13 Ocak 1906**Telgrafnâme**

Kâtib-i sâni-i hazret-i şehriyârî Kurenâ'dan devletlû İzzet Paşa hazretlerine

Üç yüz on üç senesinden beri gelen muhâcirînin nüfus mikdârına ve bunların iskânıyla teşekkül eden karye ve mahallelerin a'dâd ve esâmîsine dair ber-vech-i iş'âr defter tanzim edilmekte olduğundan ilk posta ile takdim kılınır.

Kurâ ve mahallât-ı müteşekkilenin bazıları nâm-ı müteâl-i ittisâm-ı hazret-i Hilâfet-penâhî'ye nisbetle be-nâm olmuş ve bazıları dahi Mecidiye, Osmaniye, Orhaniye, Aziziye nâm-ı âlîsiyle tevsîm edilmiş ise de kısmen mevki'lerinin isimleriyle ve kısmen dahi lâ-ale't-tayin elfâz ve evsâf ile tesmiye olunmuş olmak üzere haylice karye ve mahalle mevcut bulunmuş ve bu güne kadar icra olunan muhâberât ve tahkikât-ı mahsûsa ile bulunan arazi-i hâliye iki yüz hânedan ziyâdece muhâcirîn iskânına kâfi görünmüştür.

Muhârebe-i zâileden evvel ve sonra dahi dahil-i vilâyete mikdâr-ı küllî muhâcir gelerek iskân kılınmış olmakdan dolayı daha başka hâlî arazi bulunabilmek me'mûl olmayıp bulunmuş olanların da matlûb-ı âlî vechile iskâna derece-i tevâfuku ayrıca tedkike şâyân olduğundan geçende vürûd eden Kafkasya muhâcirlerinden başka buraya mekâdîr-i külliyyede muhâcir sevki mukarrer olacağı takdirde tahrirât-ı mütekaddime ile izâhen iş'âr kılındığı vechile ikâmet ve ziraate cidden elyâk ve salih arazi mübâyaa olmak ve husûsan Bursa Ovası'nda bataklıklar kurutularak ve bazı derelerin mecrası tathir ve tanzim olunarak lâ-ekal yirmi karye teşekkülüne kâfi arazi meydana çıkarılmak Hazine-i celîlenin menâfi-i Hazine ve âtiyesine muvâfık ve muhâcirînin dahi bilâ-te'ehhür iskânıyla esbâb-ı rahat ve maişetlerini bi's-suhûle istihsal eylemelerini mûcib olacağı ma'rûzdur.

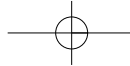
Fî 31 Kanûn-ı evvel [1]321 / [13 Ocak 1906]

Hüdavendigâr Vâlisi

Reşid

125

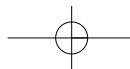
[illegible]

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

[illegible]

Y. PRK. UM, 77/98

126

**KARAÇAY MUHACİRLERİNİN KARAHİSAR VE KÜTAHYA
SANCAKLARINA NAKLEDİLECEKLERİ**

Konya'dan kaçarak Bursa'ya gelen Çerkes Karaçay muhâcirlerinden bir kısmı
Sivrihisar'a nakledilmiş diğerlerinin ise Bursa'nın Aziziye kazâsındaki yerli
halkın evlerine kendiliklerinden yerleştikleri ve Konya'ya dönmek
istemeyip Hüdavendigar Vilâyeti'nde iskânı
kabul edecekleri

27 Kasım 1906

Muhâcirîn-i İslâmiye
Komisyon-ı Âlisi
Aded: 287

Makam-ı Sâmi-i Cenâb-ı Sadâret-Penâhi'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki,

Kafkasya'nın Karaçay ahalisinden olup li-ecli'l-iskân Konya'ya izâm edilmiş
olan yüz yetmiş altı hâne muhâcirînin sızlanmalarına ve li-ecli'l-istidâ
Dersaâdet'e gelenlerin devam-ı ikâmetlerine meydan verilmeyerek Konya'da
hüsn-i iskânları şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penâhi
icab-ı âlisinden bulunduğu ve Konya Vilâyeti'ne tebligât icra edildiği beyân-ı
âlisiyle ber-mantûk-ı emr u fermân-ı hümayûn-ı şâhâne iktizâsının ifâsını âmir
şeref-vârid olan 3 Teşrin-i evvel sene [1]322 tarih ve yetmiş üç numaralı tezkire-i
sâmiye-i cenâb-ı Sadâret-penâhileri komisyon-ı âli'de lede'l-kırâ'e muhâcirîn-i
merkûmenin inzimâm-ı muvâfakatleriyle Konyaca tayin olunan mahalde
muâmele-i iskâniyelerinin icrasına teşebbüs ve bu yolda ihtiyâr-ı külfet olun-
duğu sırada bir kısmı mahall-i mezkûrda iskândan sarf-ı nazarla Sivas
Vilâyeti'ne izâmlarını istidâ eyledikleri Konya Vilâyeti'nden bildirilmesi üzerine
is'âf-ı mes'ulleri cevaben tebliğ edilmiş olduğu halde bu defa oraya gitmekden
de vazgeçerek bi-eyyi hâlin Hüdavendigar Vilâyeti dahilinde iskânları emrinde
ısrar ve hatta içlerinden bazıları vilâyet-i müşârünileyhâya firar eylemesiyle bazı
mevâd hakkında icra-yı tahkikât zımında Ankara'ya izâm kılınmış olan İskân-ı
Muhâcirîn Hey'et-i Teftişiyesi Reisi yâverân-ı hazret-i şehriyâriden Mirlivâ
saâdetli Ahmed Fevzi Paşa alelacele Hüdavendigar Vilâyeti'ne izâm olunarak

muhâcirîn-i merkûmeye nasâyih-ı lâzıme icrası ve maamâfih fıkdan-ı arazi hasebiyle her ne kadar vilâyet-i müşârünileyhâya muhâcir sevk olunmaması mukarrer ise de bunların beyân eyledikleri mahallerde arazi-i hâliye bulunduğu takdirde karar-ı mezkûrdan bi'l-istisnâ arazi-i hâliyede iskânları çaresine bakılmak üzere o bâbda taharriyât ve tahkikât-ı lâzıme ifâsı tefhîm edilip alınan cevablara nazaran oralarda böyle külliyetli muhâcir iskânına elverişli mahaller bulunamadığı anlaşılarak Konya'ya avdetleri lüzûmu gerek reis-i mûmâileyh gerek vilâyet-i müşârünileyhâ marifetiyle bi'd-defeât kendilerine tefhîm edildiği halde ısgâ etmeyüb sevk memûrlarını tehdide kıyâm eyledikleri ve kuvve-i cebriye isti'mâl edilmedikce Konya'ya iâdeleri mümkün olmadığı reis-i mûmâileyhden alınan en son telgrafnâmede beyân olunmasına ve muhâcirîn-i mezkûrenin sürat-i tavnî ve iskânı emrinde komisyon-ı âlîce pek çok çalışıldığı halde kendilerine merâm anlatmak kâbil olamamasına mebnî bunların kuvve-i zabıta ile mahall-i iskâniyelerine sevki lüzûmu vilâyet-i müşârünileyhâya ve muhâcirîn-i merkûmeyi tahrik ve iğvâ etmekle beraber is'âf-ı ümniyeleri esbâbını istihsal maksadıyla Dersââdet'e gelmiş olan Azir ve Nano nâm şahısların dahi hemen Bursa'ya izâmları birkaç gün evvel Zabtiye Nezâreti Celîlesi'ne yazılmış olup şu halde mezkûr muhâcirlerin kuvve-i cebriye olmadıkca Konya'ya izâmları gayr-ı kâbil olması itibarıyla icra-yı iktizâsının taraf-ı sâmi-i Sadâret-penâhilerinde lâzım gelenlere emr u irâde buyurulması husûsunun huzur-ı sâmi-i fahîmânelerine arzı tezekkür kılınmağla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî Selh-i Şaban sene [1]324 ve fî 4 Teşrin-i evvel sene [1]322

Muhâcirîn Komisyon-ı Âlîsi
Birinci Azası Kâtib-i Sâni-i
Hazret-i Şehriyâri
İzzet

*

Telgrafnâme*Huzur-ı Sâmi-i Hazret-i Sadâret-Penâhi'ye*

C. 18 Teşrin-i evvel sene [1]322.

3 Teşrin-i evvel sene [1]322 tarihli telgrafnâme-i cevabî-i çâkerânemle tafsilen arz ve iş'âr olunduğu üzere mezkûr Karaçay muhâcirleri dört yüz hâne olup bunlar iskân için irâe olunan mahallerden Sarayönü karyesine ve şimendüfer hattına karîb olan Başhöyük mevki'ini tercih ve intihâb ve müctemi'an iskânlarını istidâ etmeleri ve arazide dahi her cihetle vüs'at ve kabiliyet görülmesi üzerine ol vechile icabına teşebbüs olunmuş iken bunlardan bir kısmı muvâfakatlarından nikûl ve Hüdavendigâr Vilâyeti dahiline firar etmelerine mebnî burada kalan iki yüz kırk hâne halkı için sâye-i inâyet-vâye-i cenâb-ı mülkdâride mahall-i mezkûrda hâneler inşâ ve muhâcirînin îvâ ve arazileri tefrik ve itâ olunduğu ve adem-i muvâfakatde bulunanlardan şimdiye kadar yirmi küsûr hâne halkı izhâr-ı nedâmetle li-ecli'l-iskân burada bulundukları ve mezkûr mahalde şimdiye kadar muhâcir iskân olunmamış olduğu ve firar edenlerin esbâb-ı firarı araştırılmış ise de tahrikât eseri olduğuna dair emâre-i zâhire ve kaviyyeye dest-res olunamayıp şu kadar ki iskân olunanlarla firar edenler arasında kendi kavmiyetlerince köle olup-olmamak gibi cinsiyete dair bir tezâdd-ı efkârın vücudu istihbar ve istidlâl olunmasına göre icr[â]jen vâki' olan müfâraletin tahaddüs eden şu zıddiyet ve muhâlefetden neş'et etmiş olmasının muhtemel bulunduğu ma'rûzdur, fermân.

Fî 19 Teşrin-i evvel sene [1]322

Konya Valisi
Faik

*

Sadâret-i Uzmâ
Mektubî Kalemi

Muhâcirîn-i İslâmiye Komisyon-ı Âlisi Birinci Azâlığı Cânib-i Vâlâsı'na

30 Şaban sene [1]324 tarihli ve 287 numaralı tezkire-i devletlerine cevabdır.
Konya'dan Hüdavendigâr Vilâyeti'ne gelmiş olan Karaçay muhâcirlerinin

dahil-i vilâyetde iskânları kâbil olup olmadığına dair sebk eden iş'âra cevaben Hüdavendigâr Vilâyeti'nden bi'l-vürûd Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ'da mütâlaa olunan telgrafnâmede Konya'dan firaren Hüdavendigâr Vilâyeti'ne gelmiş olan muhâcirîn-i merkûme yüz altmış yedi hanede bin iki yüz kûsûr nüfusdan ibaret olup bunlardan yirmi yedi hanede yüz altmış nüfus iskân edilmek üzere Sivrihisar'a nakl edilmiş olmasına nazaran bunlardan el-yevm dahil-i vilâyetde takrîben yüz kırk hanede bin kûsûr nüfus mevcut olduğu ve ahali-i merkûme Aziziye Kazâsı'nın Kiliseyaylası'na gelip ahali-i kadîme hânelerine hod be hod yerleşmişler ise de Karahisar ve Kütahya sancakları dahilinde arazi-i münasibe irâe edildiği halde mezkûr Kiliseyaylasını terk edeceklerini ve Konya Vilâyeti'ne gitmeyeceklerini kat'iyen ifade eyledikleri dermiyân olunmuş ve sûret-i iş'âra nazaran muhâcirîn-i merkûmenin Konya Vilâyeti'ne azîmet etmeyecekleri anlaşılmış olduğundan ahali-i kadîmenin arazi ve me'vâlarına tecavüz edilmemek şartıyla Hüdavendigâr Vilâyeti dahilinde arazi-i hâliye-i münasibede iskânlarının Hüdavendigâr ve Konya'da iskân edilmiş olanların firarlarına meydan verilmemesinin dahi Konya vilâyetlerine tebliğinin ve ba'd-ezîn bir mahalle sevk olunacak muhâcirînden evvel emirde muvâfakatlerini hâvî birer kıt'a sened ahzının usûl ittihâzı husûsunun taraf-ı devletlerine iş'ârı meclis-i mezkûrca tezekkür ve tensib kılınmış olmağla ona göre iktizâsının ifâsına himmet.

10 Şevval sene [1]324 [ve] 13 Teşrin-i sâni sene [1]322 / [27 Kasım 1906]

مفتی محمد ضیاء محمد انصاری

[illegible]

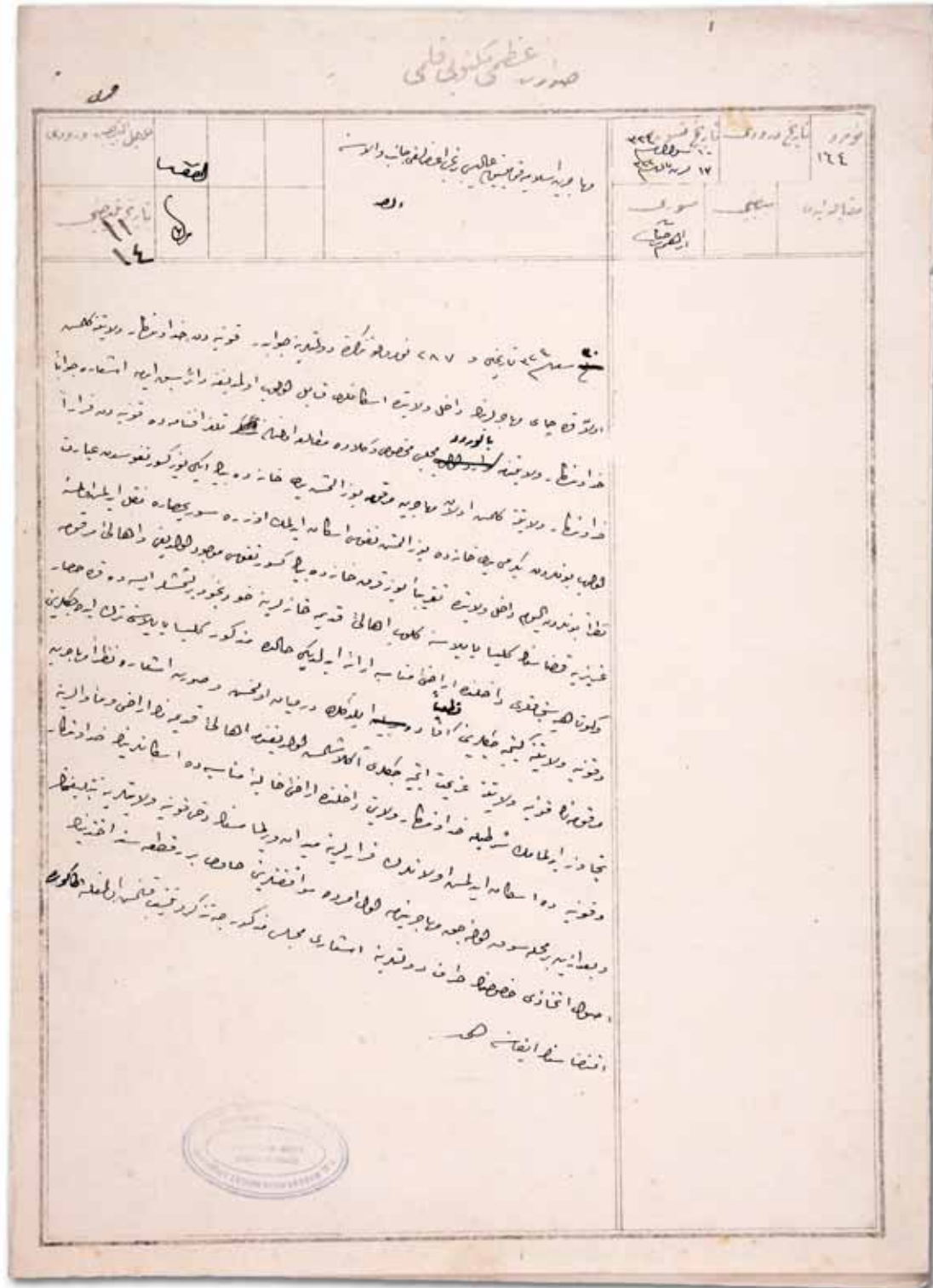
CAN

[illegible]

[illegible]

حضرت محمد (ص) کی زندگی؟

۱۸۹ سره اوچک پسر اوچک نازلی خرقه جواخی حکمانه مدفعیه عهده و اسقا
اولین اوزره مکرره فره های ملا جزری و نیز خانه اولوب بوند اسطانه محمود اراک ادلیله
محمد در سرای اوکی فرینه و ستمه در خطه قریب اولایه ناسیه لکوک موضع ترجیح و انتخاب
و جمعا اسطانه نری اسقا انجری و اراضیه در خور کجه و وسعت دفایت کور کور و نیز
اولو جلد ایچانه نشین اولمنه ایله بوند در بعضی موافق در تکرار و خداوند و ولایت
راخذ فرار ایچانه منی بورام قلاسه ایله بوند و در خانه خلق ایچیه سایه غایبانه خباب
مکداریج محل مکررم خانه راقت و ملا جزیه ایوا و اراضیه تغییر و داعیه اولین و علم
موافق بونداندرده سوری قد بکری کور خانه خلق ایوا ناعده لاجل اسطانه
بورام بوند قری و مکررم سوری قد ملا جزیه ایوا و اولمنه اولین و فرار ایندر
اسباب فرای اسطانه ایسم تحریکات اری اولین در اماره خوره و قویم برتر
اوله معین سو قد که اسطانه اولساندر فرار ایندر سه کندی قوشری کور اولوب اولمن
یکه خسته و ارب رضا افکار و جوری استخار و استدلال اولمنه کوره اجلا و افع اولایه
معارفله تحت ابهر سو خدایت و مخالفه نشات ایله اولمنه محسن بوندین و مودع
قویه و الیسی
۱۹۱ سره اوچک
خانلر

A. MKT. MHM, 529/75

**KARAÇAY MUHACİRLERİNİN, KARAHİSAR SANCAĞI BOLVADİN
KAZÂSİ'NDA İSKÂN EDİLMELERİ**

Konya'ya gönderildikleri halde Hüdavendigâr Vilâyeti'nin Aziziye kazâsında yerleştirelmelerini isteyen Karaçay muhâcirlerinin, Karahisar sancağı Bolvadin kazâsında bulunan mîrî çayırda iskân edilmelerinin kararlaştırıldığı

18 Nisan 1907

127

Bâb-ı Âlî

Daire-i Sadâret-i Uzmâ

Mektubî Kalemi

Aded: 175

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

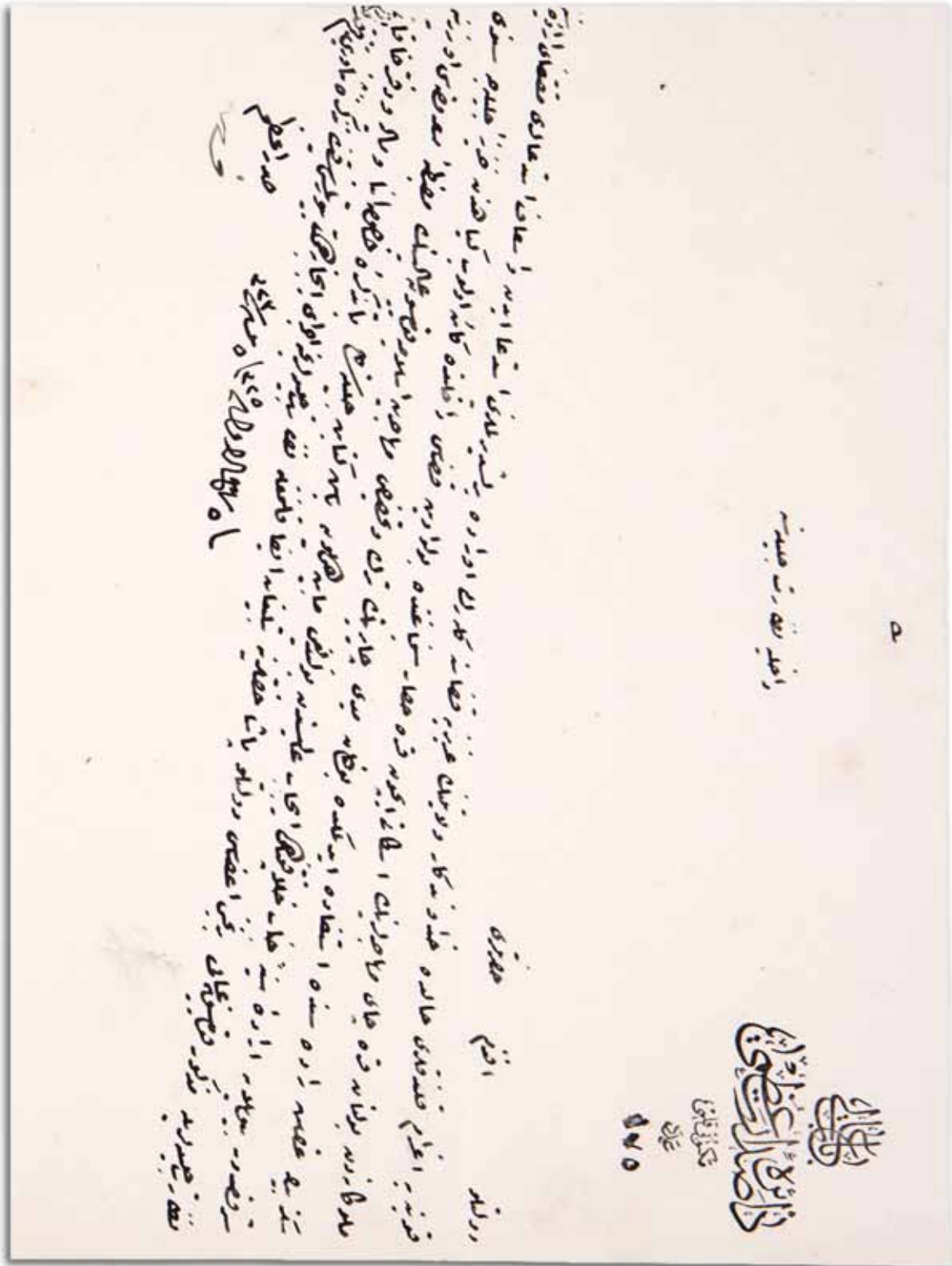
Devletlü efendim hazretleri,

Konya'ya izâm kılındıkları halde Hüdavendigâr Vilâyeti'nin Aziziye Kazâsı'na gelerek orada yerleşdirilmelerini istidâ eden ve is'âf-ı istidâları muktezâ-yı İrâde-i Seniyye-i mülûkânedan bulunan Karaçay muhâcirlerinin iskânı için Karahisar Sancağı'nda Bolvadin Kazâsı dahilinde kâin olup giyâhından Hazine-i Celîlece senevî sekiz bin gurus râddesinde istifade edilmekde bulunan mîrî çayırının terk ve tahsisi Muhâcirîn-i İslâmiye Komisyon-ı Âlîsi'nin mazbata-i ma'rûzası üzerine şeref-sudûr buyurulan İrâde-i Seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî icab-ı âlîsinden bulunduğu Mâbeyn-i Hümâyûn Başkitâbet-i Celîlesi'nden bâ-tezkire-i husûsiye inbâ ve Maliye ve Defter-i Hakanî Nezâret-i Celîleleriyle mezkûr Komisyon-ı Âlî birinci azâsı devletlü paşa hazretlerine tebligât ifâ kılınmağla nezâret-i celîlelerince icra-yı icabına himmet buyurulması siyâkında tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 5 Rebülevvel sene [1]325 fî 5 Nisan sene [1]323 / [18 Nisan 1907]

Sadrâzam

Ferid

DH. MKT, 1162/48

**KARAÇAY MUHACİRLERİNİN SİVRİHİSAR'DAN YALOVA'YA
NAKİL İSTEKLERİ**

Rusya'dan göç ederek Ankara Sivrihisar kazâsında kendi istekleriyle yerleşti-
rildikleri halde yörenin tabiat şartlarıyla uyum sağlayamayarak Yalova'da
Sultaniye adı verilen arazide iskân edilmek isteyen Karaçay muhâcirleri
için devletçe önemli masraflar yapılmış olduğundan, yeni iskân
tekliflerinin araştırılarak uygulanabilirliğinin bildirilmesi

13 Haziran 1909

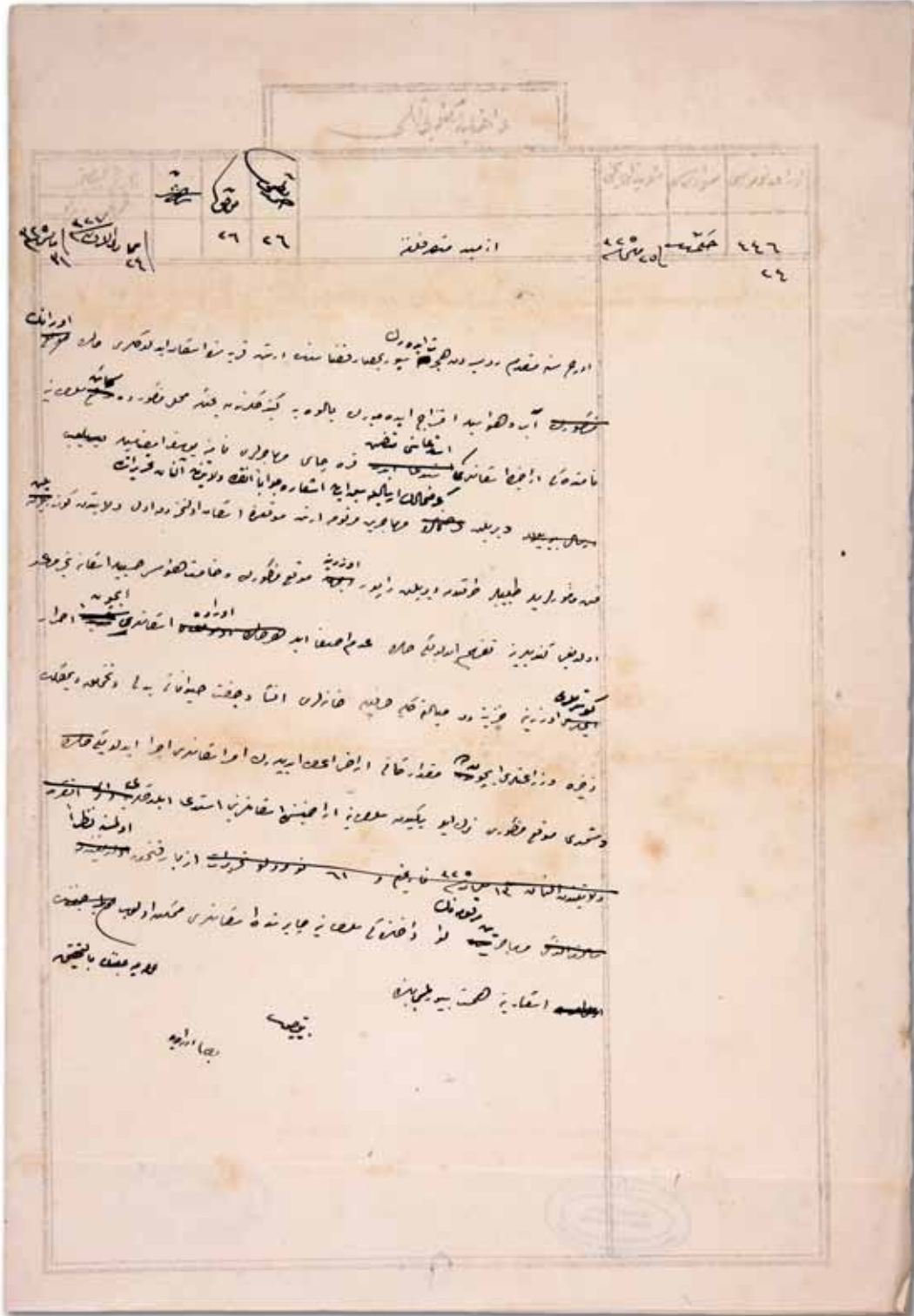
128

Dahiliye
Mektubî Kalemi

İzmid Mutasarrıflığı'na

Üç sene mukaddem Rusya'dan hicret ederek Sivrihisar Kazâsı'nda Erten karyesinde iskân edildikleri halde oranın âb u havasıyla imtizâc edemeyerek Yalova'ya gitdiklerinden bahisle mahal-i mezkûrda kâin Sultaniye nâmındaki arazide iskânları istidâsını mutazammın Karaçay muhâcirleri nâmına Yusuf imzasıyla verilen arzuhalin irsâliyle sebk eden iş'âra cevaben Ankara vilâyetinden alınan tahrirâtta muhâcirîn-i merkûme Erten mevki'inde iskân olunmazdan evvel vilâyetden gönderilen fen memûrlarıyla tabibler tarafından verilen rapor üzerine mevki'-i mezkûrun vehâmet-i havası hasebiyle iskâna gayr-ı müsâid olduğu kendilerine tefhîm edildiği halde adem-i ısgâ ile orada iskânları için ısrar göstermeleri üzerine Hazine'den mebâlig-i külliye sarfıyla hâneleri inşâ ve çift hayvanâtı bedeli ve tohumluk ve yemeklik zahîre ve ziraat-leri için de mikdâr-ı kâfi arazi itâ edilerek emr-i iskânları icra edildiği ve şimdi meki'-i mezkûru terk ile yeniden Sultaniye arazisinde iskânlarını istidâ eyledikleri izbâr kılınmış olmasına nazaran muhâcirîn-i merkûmenin livâ dahilindeki Sultaniye çayırında iskânları mümkün olup olamayacağının bi't-tahkik iş'ârına himmet buyurulması bâbında.

Fî 24 Cemâziyelevvel sene [1]327 ve 31 Mayıs [1]325 [13 Haziran 1909]

DH. MKT, 2841/97

REFERANSLAR

Sadaret Mektubi Kalemi Deavi Evrakı

A. MKT. DV, 202/41

Sadaret Mektubi Mühimme Kalemi Evrakı

A. MKT. MHM 291/39	A. MKT. MHM, 191/1
A. MKT. MHM, 191/13	A. MKT. MHM, 193/58
A. MKT. MHM, 199/17	A. MKT. MHM, 201/42
A. MKT. MHM, 206/60	A. MKT. MHM, 209/54
A. MKT. MHM, 209/85	A. MKT. MHM, 226/69
A. MKT. MHM, 230/16	A. MKT. MHM, 231/73
A. MKT. MHM, 298/38	A. MKT. MHM, 301/89
A. MKT. MHM, 303/76	A. MKT. MHM, 305/65
A. MKT. MHM, 306/78	A. MKT. MHM, 319/62
A. MKT. MHM, 322/31	A. MKT. MHM, 326/89
A. MKT. MHM, 328/35	A. MKT. MHM, 332/72
A. MKT. MHM, 335/87	A. MKT. MHM, 336/34
A. MKT. MHM, 339/13	A. MKT. MHM, 341/94
A. MKT. MHM, 343/ 50	A. MKT. MHM, 380/57
A. MKT. MHM, 428/78	A. MKT. MHM, 435/43
A. MKT. MHM, 484/25	A. MKT. MHM, 520/8
A. MKT. MHM, 524/29	A. MKT. MHM, 527/6
A. MKT. MHM, 528/1	A. MKT. MHM, 529/75
A. MKT. MHM, 530/40	A. MKT. MHM, 760/109

Sadaret Mektubi Kalemi Nezaret ve Deva'ir Evrakı

A. MKT. NZD, 308/4	A. MKT. NZD, 326/2
A. MKT. NZD, 327/23	A. MKT. NZD, 329/61
A. MKT. NZD, 345/99	A. MKT. NZD, 353/44
A. MKT. NZD, 355/19	A. MKT. NZD, 355/7
A. MKT. NZD, 361/86	A. MKT. NZD, 369/2
A. MKT. NZD, 371/36	A. MKT. NZD, 372/31
A. MKT. NZD, 389/59	A. MKT. NZD, 393/5
A. MKT. NZD, 396/97	A. MKT. NZD, 398/7

Sadaret Mektubi Kalemi Umum Vilayat Evrakı

A. MKT. UM, 363/23	A. MKT. UM, 365/56
A. MKT. UM, 386/8	A. MKT. UM, 395/58
A. MKT. UM, 405/31	A. MKT. UM, 414/24
A. MKT. UM, 432/47	A. MKT. UM, 433/8

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

A. MKT. UM, 443/28	A. MKT. UM, 450/86
A. MKT. UM, 453/29	A. MKT. UM, 459/3
A. MKT. UM, 483/67	A. MKT. UM, 499/78
A. MKT. UM, 502/60	A. MKT. UM, 515/52
A. MKT. UM, 534/48	
Dahiliye Nezareti Mektubi Kalemi	
DH. MKT, 1162/48	DH. MKT, 1170/94
DH. MKT, 1235/59	DH. MKT, 1237/60
DH. MKT, 1301/2_4, 13, 10, 2	DH. MKT, 1371/43
DH. MKT, 1413/33	DH. MKT, 1445/40
DH. MKT, 1464/103	DH. MKT, 1545/4
DH. MKT, 1552/52	DH. MKT, 1559/19
DH. MKT, 1573/17	DH. MKT, 1576/103
DH. MKT, 1576/19	DH. MKT, 1576/61
DH. MKT, 1710/68	DH. MKT, 1778/38
DH. MKT, 1778/59	DH. MKT, 1778/73
DH. MKT, 1809/69	DH. MKT, 1814/86
DH. MKT, 1825/61	DH. MKT, 1833/109
DH. MKT, 1844/10	DH. MKT, 1844/13
DH. MKT, 1905/16	DH. MKT, 1920/106
DH. MKT, 2036/90	DH. MKT, 2059/105
DH. MKT, 2068/105	DH. MKT, 2587/22
DH. MKT, 2611/91	DH. MKT, 2841/97
Dahiliye Muhaberat-ı Umumiye İdaresi Evr.	
DH. MUI, 20-1/73	DH. MUI, 4-1/72
DH. MUI, 68-1/35	
Dahiliye Nezareti Şifre Evrakı	
DH. ŞFR, 42/71	
Dahiliye Nezareti Umur-ı Mahalliye ve Vilayat Müdürlüğü Evrakı	
DH. UMVM, 70/40	
Hazine-i Hassa Tahrirat Kalemi	
HH. THR, 465/19	HH. THR, 465/2
HH. THR, 465/3	HH. THR, 465/74
HH. THR, 465/89_7	HH. THR, 466/75_5, 6

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

HH. THR, 468/42	HH. THR, 468/52
HH. THR, 468/84	HH. THR, 469/56
HH. THR, 472/23	HH. THR, 473/32_27
HH. THR, 470/12	
Hariciye Nezareti Siyasi	
HR. SYS, 2377/12	
Hariciye Nezareti Tercüme Odası Evrakı	
HR. TO, 122/77	HR. TO, 246/3
HR. TO, 387/37	HR. TO, 494/128
İrade Dahiliye	
İ. DH, 1043/82014	İ. DH, 1198/93776
İ. DH, 1200/93898	İ. DH, 1205/94350
İ. DH, 1216/95242	İ. DH, 1227/96092
İ. DH, 1244/97479	İ. DH, 1295-3/102163
İ. DH, 1322/1312. Za/17	İ. DH, 1330/1313. B/47
İ. DH, 1374/1318. M/33	İ. DH, 1387/1319. C/20
İ. DH, 1389/1319. B/7	İ. DH, 1440/1323. L/27
İ. DH, 448/29616	İ. DH, 449/29711
İ. DH, 452/29956	İ. DH, 453/29979
İ. DH, 463/30903	İ. DH, 521/35483
İ. DH, 524/36128	İ. DH, 530/36681
İ. DH, 567/39470	İ. DH, 614/42798
İ. DH, 668/46547	İ. DH, 938/74289
İrade Hariciye	
İ. HR, 173/9438, 9453	İ. HR, 319/20566
İrade Hususi	
İ. HUS, 11/1310. L/56	İ. HUS, 136/1323. L/18
İ. HUS, 136/1323. L/23	İ. HUS, 143/1324. Ca/43
İ. HUS, 146/1324. Ş/18	İ. HUS, 15/1311. S/124
İ. HUS, 42/1313. R/75	İ. HUS, 50/1314. Ca/32
İrade Kanun ve Nizam	
İ. KAN, 3/1325. L/19	
İrade Meclis-i Mahsus	
İ. MMS, 16/649	İ. MMS, 17/721
İ. MMS, 22/961	İ. MMS, 27/1189

OSMANLI BELGELERİNDE
KAFKAS GÖÇLERİ

İ. MMS, 28/1220	İ. MMS, 38/1590
İ. MMS, 59/2786	
İrade Meclis-i Vala	
İ. MVL, 577/25919	İ. MVL, 583/26193
İrade Şura-yı Devlet	
İ. ŞD, 49/2745	İ. ŞD, 9/455
Maliyeden Müdevver Defterler	
MAD. d, 9072, vr. 10	MAD. d. 9072, vr. 11
Maarif Nezâreti Mektubî Kalemi	
ME. MKT, 57/57	
Meclis-i Vükela Mazbataları	
MV, 103/27	MV, 111/71
MV, 115/94	MV, 126/51
MV, 25/29	MV, 27/52
MV, 96/95	
Şura-yı Devlet Evrakı	
ŞD, 1334/16	
Yıldız Sadaret Hususi Maruzat Evrakı	
Y. A. HUS, 169/30	Y. A. HUS, 175/26
Y. A. HUS, 242/6	Y. A. HUS, 266/108
Y. A. HUS, 277/136	Y. A. HUS, 299/40
Y. A. HUS, 411/97	
Yıldız Sadaret Resmi Maruzat Evrakı	
Y. A. RES, 114/102_1-2	Y. A. RES, 114/7_1, 2
Y. A. RES, 115/57	Y. A. RES, 121/67
Y. A. RES, 28/35_1, 4, 6	Y. A. RES, 29/27_1, 3
Y. A. RES, 29/41	Y. A. RES, 56/48
Yıldız Esas Evrakı	
Y. EE, 34/53	Y. EE, 44/127
Yıldız Mütenevvi Maruzat Evrakı	
Y. MTV, 128/105	Y. MTV, 235/111_4

Y. MTV, 290/143	Y. MTV, 300/114
Y. MTV, 36/103	Y. MTV, 36/73
Y. MTV, 42/14	
Yıldız Perakende Evrakı Askeri Maruzat	
Y. PRK. ASK, 1/54	Y. PRK. ASK, 175/30
Yıldız Perakende Evrakı Arzuhal Jurnal	
Y. PRK. AZJ, 48/46	
Yıldız Perakende Evrakı Başkitabet Dairesi Maruzatı	
Y. PRK. BŞK, 32/18	Y. PRK. BŞK, 81/66
Yıldız Perakende Evrakı Defter-i Hakani Nezareti Maruzatı	
Y. PRK. DFE, 1/20	
Yıldız Perakende Evrakı Dahiliye Nezareti Maruzatı	
Y. PRK. DH, 2/93	
Yıldız Perakende Evrakı Komisyanlar Maruzatı	
Y. PRK. KOM, 1/26	Y. PRK. KOM, 3/24
Y. PRK. KOM, 3/25	Y. PRK. KOM, 3/26
Y. PRK. KOM, 3/68	Y. PRK. KOM, 3/70
Y. PRK. KOM, 4/24	Y. PRK. KOM, 4/95
Yıldız Perakende Evrakı Evrakı Yaveran ve Maiyyet-i Seniyye Erkan-ı Harbiye Dairesi	
Y. PRK. MYD, 1/34	Y. PRK. MYD, 2/77
Y. PRK. MYD, 3/11	
Yıldız Perakende Evrakı Orman, Maadin ve Ziraat Nezareti Maruzatı	
Y. PRK. OMZ, 1/40	
Yıldız Perakende Evrakı Umumi	
Y. PRK. UM, 12/63	Y. PRK. UM, 16/75
Y. PRK. UM, 58/42	Y. PRK. UM, 77/38
Y. PRK. UM, 77/98	
Yıldız Perakende Evrakı Zabtiye Nezareti Maruzatı	
Y. PRK. ZB, 1/5	

İ N D E K S

A

Abaza, 81, 82, 83, 117
 ----- muhâcirleri, 540
 Abazlı [Abzeh], 353
 Abdurrahman Nureddin
 Adliye Nâzırı, 236
 Abidin
 Ankara Valisi, 422
 Aclun Kazâsı, 533
 Adana, 26, 48, 49, 103, 106, 234, 288, 300,
 390, 428, 436, 441, 442, 447, 453,
 465, 487, 491, 492, 500, 549
 ----- Vilâyeti, 222, 223, 383, 447, 449,
 453
 Adapazarı, 372
 Adliye, 195
 Afganistan, 200
 Afrika, 64
 Ağıkaya Yaylak-ı Hümâyûnu, 539
 Ahıska Muhâcirleri, 484
 Ahmed Fevzi Paşa
 Mirlivâ, Padişah Yaveri, 556
 Ahmed İzzet, 93
 Ahmed Paşa
 Sivas Mutasarrıfı, 313, 336, 337
 Ahmed Tevfik
 Hariciye Nâzırı, 236
 Ahudağı
 Ertuğrul Sancağı'nda, 478, 479, 480
 Ahyolu Bergosu, 371
 Ahz-ı Asker Kanûnnâmesi, 144, 201
 Akif
 Şûrâ-yı Devlet Dahiliye Daire
 Reisi, 509
 Akka Çiftlikât-ı Hümâyûnu, 404, 406
 Akşehir, 458
 Akvâm-ı Çerâkise, 74, 75, 112
 Ali Cevad
 Dahiliye Müsteşarı, 269
 Ali Kemâl Paşa, 127
 Âlî Paşa, 200
 Ali Remzi Efendi

Erkân-ı Harbiye

Yüzbaşılardan, 44, 286
 Altıkesek Kabilesi, 285, 289, 298
 Amasya, 106, 243, 292, 323, 416, 417
 ----- Sancağı, 292, 529
 Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn, 172, 188, 197,
 234, 237, 248, 440, 493, 499, 509,
 515, 525, 543
 Amman, 220
 Anadolu, 25, 26, 58, 60, 69, 103, 110, 111,
 112, 122, 127, 201, 207, 276, 373,
 505
 ----- Kavağı, 252, 389
 Anadolu Şimendüferi, 234, 549
 Anapa Muhâcirleri, 349, 350
 Ankara, 25, 103, 106, 189, 265, 294, 289,
 320, 391, 396, 417, 428, 465, 487,
 488, 499, 500, 513, 529, 556
 ----- Vilâyeti, 146, 181, 259, 266, 268,
 269, 391, 416, 417, 422, 462, 488,
 493, 494, 505, 522, 565
 Antalya, 447, 449
 ----- İskelesi, 391
 Arazi Kanûnnâmesi, 155
 Arazi ve Çiftlikât-ı Şâhâne Komisyonu,
 404, 406
 Artvin, 141, 398
 Asım Bey
 Tahrirât Başkâtibi, 55
 Asya, 101
 Avrupa, 101, 200
 Aydın, 436, 440, 441, 442, 501, 508, 509
 Aziziye Kasabası, 88, 89, 243, 559, 563

B

Baba-yı Atık, 372
 Bâb-ı Âlî, 82, 118, 144, 171, 172, 188,
 189, 197, 198, 199, 202, 203, 204,
 207, 208, 209, 227, 234, 237, 248,
 249, 259, 266, 268, 323, 338, 349,
 382, 392, 399, 422, 440, 442, 446,
 448, 492, 493, 499, 504, 509, 513,
 515, 525, 543, 563

----- Hukuk Müşavirliği, 399
 Bafra Kazâsı, 313
 Bahâ Bey
 İskân memuru, 417
 Bahçesaray muhâcirleri, 327
 Bahr-ı Sefid Boğazı, 250, 252, 253
 Bahr-ı Siyah Boğazı, 250, 252, 253, 520
 ----- Muhâfızlığı, 389
 Bahriye Nezâreti, 195, 251, 520
 Bâlâ, 487
 Balat Kazâsı, 31
 ----- Ovası, 30, 31
 Bandırma, 371, 372
 Bank-ı Osmanî, 462
 Batum, 141, 372, 398, 399, 430, 538, 539,
 540
 ----- Muhâcirleri, 538, 539, 540
 ----- Şehbenderliği, 399
 Bayezid Sancağı, 391
 Behçet Bey
 Muhacirîn Komisyonu Azası, 236,
 403
 Belûcistan, 200
 Bergama, 372
 Bergama Kazâsı, 508, 509
 Berlin Muâhedenâmesi, 267
 Besni Kabilesi, 286, 289, 296, 320
 Beyceğiz mahallesi
 Çarşamba'da, 220
 Beyrut, 234, 250, 253, 500, 533, 547, 549
 Bezeduh[Bjeduğ] Kabilesi, 289
 Biga, 316, 343, 371, 378, 380, 389, 501,
 515, 516
 Bingazi, 461, 462, 466, 448, 461, 467,
 470, 490
 ----- Vilâyeti, 382, 388, 391
 Birinci Alaçam Yaylak-ı Hümâyûnu,
 538
 Bisân Çiftlikât-ı Hümâyûnu, 404, 405,
 406
 Bitlis, 220, 532, 533
 ----- Vilâyeti, 391, 525

Boğaz Muhâfızlığı, 549
 Boğazlıyan, 488
 Bolu, 195, 330
 ----- Sancağı, 296, 330, 391
 Bolvadin Kazâsı, 563
 Bosna, 117, 144
 ----- Muhâcirleri, 539
 Bozoluk Yaylak-ı Hümâyûnu, 541
 Buhara, 200
 Bulgaristan, 117, 122, 372
 Burdur, 414, 456
 ----- Mutasarrıflığı, 456
 Burhaneddin Efendi
 Şehzade, 459
 Bursa, 122, 298, 304, 371, 475, 533, 557
 ----- Ovası, 553
 Büricek Çiftliği
 Tekirdağ'da, 306, 307
 Büyükçekmece, 372

C-Ç

Canik, 66, 81, 189, 310, 311, 313, 322,
 323
 ----- Mutasarrıflığı, 225, 226, 227
 Canpolat, 323
 Cebbûl, 405, 406
 ----- Çiftlik-i Hümâyûnu, 404
 Cebel-i Bereket, 487
 Cebel-i İsa Çiftlikât-ı Hümâyûnu, 425
 Cemal Paşa
 Trabzon Valisi, 310
 Cerîde-i Havâdis, 89, 90
 Cevad
 Sadrâzam, 467, 471, 493, 499, 509,
 510
 Cezayir-i Bahr-ı Sefid, 103, 106
 Cidde, 249, 250, 253
 Çanakkale, 383, 388, 389
 Çar Posta Vapuru, 234, 549
 Çarşamba
 Samsun'da, 220
 Çatalca, 499, 501

Çeçen, 302
 ----- Kabilesi, 79, 313, 366, 529
 ----- Muhâcirleri, 310, 362, 412
 Çerkes/Çerâkise, 24, 30, 31, 37, 44, 100,
 101, 106, 109, 110, 111, 112, 117,
 290, 327, 329, 345, 356, 383, 388,
 405, 414, 416, 425, 494, 505, 533,
 536, 540, 547
 ----- Kabilesi, 487, 490, 492, 493, 505
 ----- Muhâcirleri, 44, 185, 234, 285, 288,
 289, 290, 294, 290, 296, 323, 346,
 349, 350, 378, 383, 396, 404, 405,
 406, 410, 425, 461, 508, 509, 513,
 532, 549, 551
 Çerkesistan, 64, 67, 74, 101, 184, 327,
 353, 356
 Çermik, 337
 Çırpan, 371
 Çifteler Çiftlik-i Hümâyûnu, 285
 Çin, 200
 Çorum, 320, 422

D

Dağıstan, 183, 184, 220, 304, 316, 335,
 343, 522, 525, 530, 543
 ----- Muhâcirleri, 188, 189, 225, 226,
 227, 300, 333, 335, 336, 337, 338, 526
 Dağıstanî, 117
 Dahiliye Dairesi
 Şurâ-yı Devlet'in, 177, 508, 509, 515
 Dahiliye Nezâreti, 141, 144, 171, 173,
 181, 183, 185, 189, 190, 204, 206,
 220, 222, 223, 226, 249, 251, 252,
 253, 259, 261, 265, 266, 267, 268,
 269, 279, 378, 382, 383, 388, 389,
 414, 424, 428, 440, 441, 447, 448,
 449, 456, 458, 490, 493, 508, 520,
 522, 525, 526, 543, 544, 547, 563
 Daire-i Umûr-ı Sıhhiye, 252
 Dâr-ı Şurâ-yı Askerî, 41, 366
 Darulmuallimîn, 279
 Debre, 220

Defter-i Hakanî Nezâreti, 155, 195, 259,
 425, 563
 Deraliye, 345
 Dersaâdet, 37, 38, 41, 48, 55, 58, 60, 95,
 96, 103, 104, 117, 118, 127, 128,
 129, 148, 149, 150, 151, 189, 201,
 204, 205, 220, 225, 226, 227, 234,
 249, 250, 251, 252, 253, 265, 266,
 285, 288, 289, 290, 298, 335, 336,
 346, 356, 376, 383, 390, 391, 396,
 448, 462, 465, 487, 491, 492, 504,
 549, 556, 557
 ----- Bankaları, 252
 ----- Gazeteleri, 150
 ----- Hüccâcî, 253
 ----- İdare Komisyonu, 153
 ----- Medreseleri, 430
 ----- Muhâcirîn İdare Komisyonu, 151
 Devin Kabilesi, 350
 Devlet-i Aliyye, 31, 41, 49, 64, 75, 76, 83,
 184, 185, 189, 190, 200, 204, 205,
 206, 207, 208, 209, 250, 353, 366,
 430, 544
 Dilim Dağı, 456
 Dimetoka, 316
 Dîvân-ı Hümâyûn, 200, 209
 Dîvân-ı Muhâsebât, 88
 Diyarbekir, 103, 106, 349, 350, 416, 417,
 499, 500
 Dobruca, 288, 289
 ----- Ovası, 24, 25
 Dördüncü Ordu Müşiriyeti, 366, 529
 Dukakin Çiftliği
 Gelibolu'da, 306, 307
 Dulhâne, 137, 138
 Düzce Kazâsı, 195, 296

E-F
 Edhem Paşa, 200
 Edirne, 371, 500
 Emin Paşa
 Trabzon Valisi, 67

Emlâk Kazâsı, 369
 Emlâk-ı Hümâyûn Komisyonu, 109, 276, 424, 425
 Emvâl Sandığı, 44
 Encümen-i
 ----- Mahsûs-ı Meşveret, 24, 76, 235, 276
 ----- Mahsûs-ı Vükelâ, 83, 237, 238, 353
 Ereğli, 234
 ----- kömür madenleri, 194
 Ergani Sancağı, 390
 Ermeni/ler, 183, 184, 198, 203, 222, 223, 225, 529, 530
 Ertuğrul Sancağı, 478
 Erzincan, 310
 Erzurum, 183, 185, 189, 250, 310, 343, 345, 346, 362, 363, 391, 417, 501, 529, 533
 ----- Vilâyeti, 183, 391, 529, 530, 533
 Eskişehir, 420
 Es-Seyyid Ahmed
 Adana Eyaleti Mutasarrıfı, 49
 Sivas Eyâleti Mutasarrıfı, 367
 Eşref Efendi
 İskân Memuru, 441, 436, 442
 Faik
 Konya Valisi, 558
 Fas, 200
 Fenerbahçe, 389
 Ferid
 Sadrâzam, 237, 248, 259, 543, 563
 Filibe, 371

G

Gabriel
 Bâbîâli Hukuk Müşaviri, 202
 Gelibolu, 306, 307
 General Musa Bey, 362
 Giresun, 369
 ----- İskelesi, 396
 Gökyarış Yaylak-ı Hümâyûnu, 539
 Gölçük Yaylak-ı Hümâyûnu, 539

Gurozni [Grozni] Vilâyeti, 530
 Gürün Kazâsı, 243

H

Habtemil Kabilesi, 289
 Habuka Hateble Kabilesi, 289
 Hacı Mehmed Bey
 Dağıstan ulemâsından, 304
 Hâfız Paşa
 Muhâcirîn Komisyonu Reisi, 58, 60, 298, 316, 318
 Hafik Kazâsı, 243, 367
 Haleb, 103, 106, 333, 382, 388, 390, 424, 425, 487, 499, 500, 551
 ----- Emlâk-ı Hümâyûn İdaresi, 424, 425
 Halil Rıfat
 Sadrâzam, 525, 526
 Hamdi Efendi
 Bolu Kaymakamı, 296
 Hamidiye Hicaz Hattı, 236
 Hamra Hara-yı Hümâyûnu, 551
 Hamran nahiyesi, 337
 Hariciye Nezâreti, 38, 69, 141, 172, 173, 183, 184, 185, 190, 197, 200, 203, 204, 206, 207, 209, 220, 222, 223, 224, 225, 250, 261, 266, 268, 269, 383, 388, 389, 398, 417, 428, 447, 464, 466, 470, 471, 490, 544, 547
 Harput, 335, 336, 337, 338
 Hasan Hilmi
 Konya Valisi, 456, 459
 Hasan Paşa
 Biga Mutasarrıfı, 316
 Hasankalesi, 310
 Hasköy, 371
 Hâssa Ordusu, 285
 Hatukay Kabilesi, 289, 294
 Havran Sancağı, 453
 Haymana, 487
 Hazine-i celîle, 24, 26, 31, 58, 59, 67, 104, 105, 118, 119, 128, 129, 304,

392, 487, 490, 491, 492, 505, 553,
563
----- Hâssa, 404, 412, 424, 425, 433, 484,
522
----- Maliye, 276, 551
Hezargrad, 372
Hicaz, 249, 253
Hive, 200
Humbarahâne, 378
Huş, 220
Hüdavendigâr Vilâyeti, 177, 298, 304, 391,
433, 475, 484, 500, 556, 558, 559,
563
Hükûmet-i Seniyye, 183, 184, 200, 204,
464, 465, 470, 490, 536, 547
Hüsnü
Selanik Valisi, 53

I-İ

İlgın, 456, 458
İslahiye kazâsı, 390
İsparta Sancağı, 414
İbrahim
Bâbîâlî Hukuk Müşaviri, 202
İçil, 487
İdare-i Mahsûsa, 104, 222, 438
----- vapurları, 438, 447, 449
İdare-i Vilâyât Kanûnu, 279
İkinci Alaçam Yaylak-ı Hümâyûnu, 540
İnebolu, 391
İnegöl, 484
----- Emlâk-ı Hümâyûn İdaresi, 484,
538
İngiliz, 100
----- Bayrağı, 100
----- Kumpanyası, 123
İngiltere Devleti, 101
----- Paramentosu, 100
İrve Kazâsı, 526
İskân-ı Muhâcirin
----- Hey'et-i Teftişiyesi, 556
----- Nizâm-nâmesi Layihası, 204

----- Şubesi, 371
İskenderun, 333
----- İskelesi, 333
İslimye, 371, 356, 357
İsmail
Erzurum Valisi, 363
İsmail Kâmil
Canik Mutasarrıfı, 323
İstanbul, 536
----- Boğazı, 356
İstişâre Odası, 190, 198, 199, 203, 204,
268
Bâbîâlî'de, 199
İşkodra, 500
İvanof
Rusya Sefâreti Baştercümanı, 504
İvraca, 372
İzmid, 118, 289, 294, 296, 329, 330, 372,
499, 501, 513, 520, 565
----- İskelesi, 391
İzmir, 30, 31, 32, 58, 60, 250, 253, 302,
371
İzzet
Muhâcirîn Komisyonu Birinci Azâsı,
557
İzzet Paşa
Kurenâdan, 237, 238, 553

K-L

Kabartay [Kabardey], 41, 123, 292
----- Kabilesi, 322, 323, 373, 536
Kafkasya/lı, 83, 101, 123, 146, 172, 184,
250, 373, 378, 380, 383, 388, 396,
416, 420, 428, 438, 446, 448, 464,
465, 470, 484, 490, 504, 515, 547,
556
----- ahalisi, 171, 536
----- İdare-i Merkeziyesi, 464, 465, 470
----- Muhâcirleri, 220, 225, 226, 227,
248, 310, 378, 382, 383, 391, 392,
399, 422, 446, 453, 456, 458, 553
----- Valiliği, 504

Kal'a-yı Sultaniye, 382, 383, 447
 Kâmil
 Sadrâzam, 173, 440, 446
 Kâmil Paşa
 Canik Mutasarrıfı, 310, 313
 Kamu kabilesi, 300
 Kangal Kazâsı, 243
 Karaçay, 556
 ----- Muhâcirleri, 259, 278, 558, 563,
 565
 Karadağ, 144, 476
 Karahisar Sancağı
 Afyon, 391, 559, 563
 Karahisar-ı Şarkî, 310
 Karakamış
 Eskişehir'de, 420
 Karakoca Yaylak-ı hümayûnu, 538
 Karesi Vilâyeti, 389
 Kars, 184, 362, 343
 ----- Başşehbenderliği, 185
 Kastamonu, 106, 194, 391, 396, 465, 501
 ----- Vilâyeti, 194, 251, 391, 410
 Kavak, 234, 251, 252, 253, 389, 513, 520,
 549
 ----- Tahaffuzhânesi, 250, 252
 Kazgan, 117
 Kazmut Yaylak-ı Hümayûnu, 540
 Kelkit, 310
 Kerç, 373
 ----- Şehbenderliği, 388
 Kerek Sancağı, 220
 Keşişdağı
 İnegöl'de, 484
 Kıbrıs, 106
 Kınık kasabası, 509
 Bergama'da, 508
 Kırım, 24, 101, 353, 430, 532
 ----- Meselesi, 500
 ----- Muhâcirleri, 24, 25, 117, 306
 ----- Muhârebesi, 144
 Kırşehir Sancağı, 146, 391, 422, 488
 Kızanlık, 371

Kilis Kazâsı, 382, 388, 390
 Kirmasti, 372
 Koçgiri Kazâsı, 243, 367
 Kolera, 249
 Konya, 25, 66, 106, 189, 288, 396, 414,
 428, 436, 440, 441, 442, 447, 456,
 465, 491, 492, 500, 529, 556, 557,
 558, 559, 563
 ----- Vilâyeti, 194, 391, 436, 440, 441,
 442, 447, 449, 491, 492, 556, 559
 Kosova, 501
 Kozan, 487
 Köstence, 372
 Kötek kapısı
 Kars'ta, 529
 Kuban, 398, 464, 465, 466, 470, 490
 ----- ahalisi, 141, 142, 399
 ----- Kazakları, 428, 446
 ----- muhâcirleri, 181, 399, 467, 470
 ----- Vilâyeti, 487, 490, 492, 493, 504,
 505, 513
 Kütahya, 26, 44, 285, 289, 298, 391, 481,
 559
 ----- Meclisi, 298
 Labinsk Nahiyesi, 428, 446
 Lapseki Kazâsı, 316
 Lazistan Mutasarrıflığı, 360
 Lehistan, 101
 Lofça, 372

M-N

Ma'arra kazâsı
 Halep'te, 487
 Maârif-i Umûmiye Nezâreti, 89, 90, 279
 Mâbeyn Başkitâbeti, 222, 223, 259, 380,
 422, 428, 446, 447, 563
 Maden Kazâsı, 488
 Magribî muhâcirleri, 405, 406
 Malatya Kazâsı, 337, 338
 Maliye Nezâreti, 26, 30, 31, 44, 45, 69,
 75, 88, 89, 96, 190, 204, 206, 259,
 389, 392, 436, 441, 442

Maltepe Vapuru
İdare-i Mahsusa'nın, 222, 223, 224
Mamuretülaziz, 141, 396, 410, 465, 487,
499, 500
----- Vilâyeti, 390, 398
Manastır, 179, 500
Maniçe, 372
Mecidiye Kasabası
Tuna havalisinde, 74, 181, 372
Mecidözü, 243, 244
Meclis-i Âlî-i Tanzimat, 24, 30, 44, 49,
50, 58, 59, 60, 200, 207, 286, 292,
304, 306, 316
Meclis-i Mahsûs-ı Vükelâ, 41, 59, 60, 64,
75, 76, 81, 83, 88, 89, 103, 141,
144, 181, 183, 185, 188, 189, 190,
197, 204, 220, 237, 238, 248, 251,
261, 262, 267, 306, 382, 388, 399,
447, 449, 464, 467, 470, 487, 490,
493, 494, 505, 509, 510, 525, 526,
543, 544, 559
Meclis-i Umûr-ı Sıhhiye, 81, 82, 83, 249,
250, 252, 253
Medine-i Münevvere, 345, 346
Mehmed
Harput Mutasarrıfı, 337
Mehmed Celal
Bahriye Nâzırı, 236
Mehmed Cemaleddin
Trabzon Valisi, 346, 350
Mehmed Ferid
Ankara Valisi, 265
Sadrâzam, 236, 251, 544
Mehmed Memduh
Dahiliye Nâzırı, 236
Mehmed Memduh
Konya Valisi, 415
Mehmed Said
Hariciye Nâzırı, 171
Mehmed Said
Sadrâzam, 190, 204

Mehmed Zeki
Müşir, 530
Mekâtib-i Sultaniye, 279
Mekteb-i Fünûn-ı Tıbbiye Nezâreti, 82
Memâlik-i Mahrûse, 24, 25, 41, 49, 59,
64, 74, 75, 81, 82, 111, 117, 130,
141, 142, 144, 151, 171, 183, 184,
185, 188, 189, 190, 194, 197, 198,
199, 200, 202, 203, 204, 206, 207,
208, 209, 220, 222, 223, 224, 225,
235, 237, 250, 252, 261, 262, 266,
267, 268, 269, 285, 292, 388, 398,
428, 436, 440, 441, 442, 446, 448,
464, 465, 470, 490, 492, 494, 504,
520, 543, 544
Memduh
Dahiliye Nâzırı, 227
Menbic Kasabası, 424, 425
Menteşe, 318
Mersin, 300, 449, 487
----- İskelesi, 390, 447
Merzifon, 244
Mesudiye Kazâsı, 88, 89
Midilli, 372
Mihaliç, 289
----- Çiftlikât-ı Hümayûnu, 433
Misli Nahiyesi, 390
Mudanya, 371, 372, 380
----- İskelesi, 391
Muhâberât-ı Umûmiye Dairesi, 269
Muhâcir Komisyonu Riyâseti, 58, 60, 66,
79, 105, 112, 121, 123, 142, 171,
179, 183, 190, 204, 205, 206, 222,
223, 224, 234, 242, 243, 249, 251,
252, 259, 276, 296, 298, 300, 313,
314, 316, 323, 329, 330, 333, 335,
336, 338, 343, 349, 360, 369, 378,
380, 383, 389, 398, 399, 410, 414,
416, 420, 428, 430, 436, 438, 440,
441, 442, 446, 448, 449, 453, 462,
466, 470, 487, 490, 492, 500, 525,
532, 536, 544, 533, 558, 563

Muhâcirîn
 ----- Eytâmhânesi, 119, 121
 ----- Hastahânesi, 119, 121, 137, 138
 ----- İdare-i Umûmiyesi, 149, 227, 261, 383
 Muhâcirîn-i Çerâkise, 64, 65, 88, 89, 100, 109, 111, 123, 306, 318, 320, 330, 357, 373, 376, 424, 433, 438, 449, 491, 520, 533
 Muhâcirîn-i İslâmiye, 127, 128, 185, 190, 198, 199, 200, 203, 222, 223, 225, 235, 250, 267, 428, 461, 462, 466, 491, 529, 556
 Mur Ali Baba dergâhı, 529
 Musa Bey, 362
 Musevî, 500, 501
 Musevî cemâati, 265, 266, 268, 269
 Mustafa Efendi
 İzmid Kaymakamı, 327
 Mustafa Faik
 Musul Komisyon Reisi, 412
 Mustafa Vehbi
 Ticaret ve Nâfia Nâzırı, 236
 Muş Ovası, 525, 526
 ----- Sancağı, 343, 391, 543, 544
 Mülkiye Dairesi, 103, 109, 112
 Münir
 Dahiliye Nâzırı, 172, 442
 Nadir, 549
 Nafiz Bey
 İskân Memuru, 433
 Nemrud Cebeli, 526
 Niğbolu Muhâcirleri, 110, 112
 Niğde Sancağı, 391, 414
 Niksar, 243
 Nim Kabilesi, 289
 Nogay/lar, 24, 30, 31, 37, 48, 49, 106, 117, 289, 290, 414
 ----- kabilesi, 48
 ----- muhâcirleri, 24, 30, 31, 37, 48, 49, 106, 288, 289, 290, 307
 Novoroski, 184, 234

----- Şehbenderliği, 184
 Nusret Paşa
 Mirlivâ, 79, 357, 362, 363, 366
 Nüfus Ceridesi, 122

O-Ö

Ohannes
 Hariciye Müsteşarı, 266
 Ordu Kazâsı, 195
 Orel Vapuru, 449
 Orman ve Meâdin ve Ziraat Nezâreti, 194
 Osman Bey
 Asâkir-i Bahriye Kolağaları, 109, 110, 112
 Osman Paşa
 Erkân-ı Harbiye Ferikânından, 236
 Osmanlı/lar, 100, 267, 484
 ----- pasaportu, 184
 ----- Tâbiyyeti, 185
 Ömer Paşa
 Mirlivâ, 66, 69, 322, 323

P-R

Pasinler, 532
 Peşmaf Bey
 Kabartay Kabilesi'nden, 322
 Petersburg, 504
 ----- Sefâret-i Seniyyesi, 171, 172, 222, 223
 Prevadi, 372
 Prizren Sancağı, 501
 Prusya Devleti, 200
 Rakka kazâsı
 Halep'te, 487
 Rasim
 Muhacirin Hastanesi Baştabibi, 137, 138
 Re'sûlayn Kazâsı, 412
 Refik Bey, 237, 238
 Şurâ-yı Devlet Tanzimat Dairesi Azasından, 236

Reşad Bey, 237, 238
 Şurâ-yı Devlet Tanzimat Dairesi
 Azasından, 236
 Reşid
 Hüdavendigâr Vâlisi, 553
 Revan Sancağı, 525
 Rıfat
 Dahiliye Nâzırı, 493, 513
 Rıza
 Muhâcirîn-i İslâmiye Komisyonu
 Birinci Azâsı, 189, 224, 236, 378, 442, 448, 533
 Rize, 141, 398
 Rodos, 253, 289
 Romanya/lı, 144, 266, 267, 268, 269
 Romanya tebaası, 265, 266, 268, 269
 Rostof Şehbenderliği, 383, 388
 Rumeli, 25, 26, 58, 60, 110, 111, 112, 122, 127, 148, 201, 207, 276, 373, 424, 461, 515, 540
 ----- muhâcirleri, 207, 425, 464, 466, 494, 505, 539, 540, 541
 ----- Sevâhili, 148
 ----- -i Şarkî, 144, 371
 Rus/lar, 267, 269
 ----- hüccâcî, 253
 ----- pasaportu, 184, 543
 ----- Seyr-i Sefâin Şirketi, 234, 549
 ----- toprağı, 184
 Rusya/lı, 24, 37, 38, 48, 81, 82, 83, 100, 141, 142, 144, 172, 183, 184, 188, 189, 190, 197, 198, 199, 200, 203, 220, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 248, 249, 250, 251, 252, 261, 262, 266, 267, 269, 322, 376, 388, 398, 410, 428, 436, 440, 441, 442, 466, 487, 490, 492, 494, 504, 505, 513, 525, 526, 529, 543, 544, 565
 ----- Devleti, 24, 37, 48, 141, 142, 184, 185, 190, 199, 200, 204, 267, 399, 493, 506
 ----- Ermenileri, 197, 198, 203

----- hududu, 249
 ----- Hükûmeti, 172, 183, 184, 185, 189, 198, 199, 203, 261, 267, 398, 428, 447, 465, 487, 490, 492, 493, 504, 505, 536
 ----- konsolosları, 261, 267
 ----- Sefâreti, 25, 37, 38, 82, 141, 142, 183, 198, 199, 203, 249, 261, 398, 428, 447, 464, 466, 467, 470, 490, 504, 544
 ----- sevhâhili, 252
 ----- tebaası, 265, 266, 267, 268, 269
 ----- vapuru, 345, 449, 513
 Rüsûmat Emaneti, 121

S-Ş

Sadâret, 27, 30, 31, 45, 48, 52, 53, 66, 67, 70, 82, 105, 172, 173, 188, 197, 198, 199, 200, 209, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 234, 237, 238, 248, 251, 259, 268, 269, 276, 294, 318, 320, 324, 333, 336, 337, 338, 356, 378, 382, 383, 390, 396, 398, 399, 410, 416, 417, 436, 438, 440, 442, 446, 464, 487, 490, 491, 492, 493, 494, 499, 505, 506, 509, 510, 513, 515, 525, 532, 543, 547, 556, 557, 558, 563

Said
 Hariciye Nâzırı, 465
 Sadrâzam, 188
 Saideli Nahiyesi, 456
 Salih Bey
 Konya'da muhacir iskânına memur, 66
 Salih Bey
 Mirlivâ, 55, 67
 Saltanat-ı Seniyye, 24, 37, 48, 49, 52, 60, 64, 68, 74, 75, 97, 101, 184, 189, 220, 292, 353, 487, 490, 492, 493
 Samsun, 82, 83, 103, 106, 310, 322, 323, 346, 350, 398, 399, 420, 467, 470, 490

----- İskelesi, 106, 345, 390, 391, 396,
398
Saruhan Sancağı, 302
Sebesky, 549
Seferiye Çiftliği, 329, 330
İzmid'de, 329
Selanik, 53, 103, 118, 501
Seraskerî, 41, 42, 81, 83, 93, 144, 146,
206, 259, 285, 508
Servi, 372
Sevâhil-i Çerâkise, 366
Sevk Komisyonu, 249, 251, 252
Seyidgazi Kazâsı, 285, 298
Seyyid Mehmed Ali
Bâbîâlî Hukuk Müşaviri, 202
Sıhhiye Nezâreti, 250, 251, 252, 253
Sırbistan, 144
Sicill-i Nüfus İdâre-i Umûmiyesi, 269,
431
Dahiliye'nin, 268
Siird, 391, 526
Silivri İdare Meclisi, 109
Sinob, 81, 82, 83, 118, 249, 251, 253, 391,
410, 416, 467, 470, 490
----- İskelesi, 396
----- Limanı, 252
----- Tahaffuzhânesi, 250, 251, 252
Sivas, 25, 66, 69, 93, 103, 106, 141, 190,
289, 292, 310, 311, 313, 322, 323,
324, 335, 336, 337, 338, 345, 346,
349, 350, 366, 367, 369, 396, 410,
417, 467, 470, 491, 501
----- Vilâyeti, 146, 188, 189, 242, 398,
416, 422, 448, 529, 556
Sivastopol, 222, 223, 547
----- Şehbenderliği, 547
Sivrihisar Kazâsı, 259, 265, 266, 268,
269, 487, 559, 565
Soğucak İskelesi, 68
Sohum muhâcirleri, 104
Sultan Abdülaziz Han, 117, 132
Sultan Abdülmecid, 117, 132

Suriye, 189, 404, 500, 520, 532, 533
----- Vilâyeti, 405, 406, 435, 453, 520,
532, 533
Süreyya
Saray Başkâtibi, 173, 441, 462, 494,
506
Şabsıh [Şapsığ] kabilesi, 369
Şam, 103, 106, 220, 529
Şark, 100
Şefik
Zabtiye Nâzırı, 225
Şehremaneti, 44, 45, 55, 111, 113, 251
Şeki, 345
----- muhâcirleri, 346
Şeyh Seyyid Süleyman
İskân-ı Muhâcirîn Reisi, 123, 373
Şeyh Şâmil, 529, 543
Şirvan/lı, 345, 346
Şumnu, 372
Şurâ-yı Devlet, 103, 109, 111, 112, 118,
177, 236, 269, 430, 508, 509, 510,
515
Şükrü
Maârif-i Umûmiye Nâzırı, 280

T

Tâbiyyet
----- Müdüriyeti, 267, 269
----- Nizamnâme-i Mahsûsası, 205
----- ve İstişâre odaları, 266
Tâbiyyet-i Osmaniye, 201, 205, 206,
207, 208, 261, 265, 266, 267, 268,
269, 431
Tahrirât-ı Hariciye Kalemî, 200
Tahsin
Saray Başkâtibi, 237, 238, 242, 248,
251, 510, 515, 520, 549, 551
Takvim-i Vekâyî, 89
Taman İskelesi, 322, 323
Tanzimat Dairesi
Şurâ-yı Devlet, 430, 508
Tanzimat-ı Hayriye, 48

Tarikât-ı Kadiriye, 529
 Tatar, 106, 405, 406, 414
 ----- muhâcirleri, 405, 406
 Taygan, 123, 373
 Tedrisât-ı Taliye Dairesi Müdüriyeti
 Maarif-i Umûmiye Nezâreti'nin, 279
 Tekay kabilesi, 335, 336, 337, 338
 Teke Sancağı, 391, 414
 Tekfurdağı, 307, 372
 Tepel Yaylak-ı Hümayûnu, 539
 Tercüme Odası, 200
 Terkos, 371
 Tersane, 104, 194
 Tevfik
 Hariciye Nâzırı, 199
 Tezkire-i Osmaniye, 189, 261, 430, 431
 Tırnova, 372
 Ticaret ve Nâfia Nezâreti, 236
 Tiflis, 222, 223
 Tokad, 243, 529
 Tophâne, 194
 Trablusgarb, 448, 462
 Trabzon, 66, 67, 68, 69, 70, 81, 82, 83,
 189, 225, 226, 227, 310, 311, 345,
 346, 349, 350, 356, 357, 360, 369,
 391, 436, 440, 441, 442, 500, 529
 ----- İskelesi, 391
 ----- Vilâyeti, 195, 225, 226, 227, 399,
 416, 417
 Tuna, 74
 Turhan
 Evkâf-ı Hümayûn Nâzırı, 236
 Türk muhâciri, 122

U-Ü

Ubih Kabilesi, 109, 112
 Umûr-ı Siyasiye Müdüriyet-i Umûmisi
 Hariciye'nin, 266
 Urfa, 333, 349, 350
 Usukay Kazâsı
 Dağıstan'da, 543
 Üçüncü Alaçam Yaylak-ı Hümayûnu,

540, 541

Üsküb Sancağı, 501
 Üsküdar, 376

V-Y-Z

Vahid Bey
 Muhacirîn Komisyonu Azası, 236
 Van, 349, 350, 533
 Varna, 122, 372
 ----- iskelesi, 103
 Varto Kazâsı, 543, 544
 Vesni kabilesi, 350
 Veysi Paşa
 Harput Mutasarrıfı, 336
 Vladikafkas, 141, 142, 398, 399
 Yahya Süleyman
 İskan-ı Muhacirin Şube Başkanı, 122
 Yalova, 378, 565
 Yâver Efendi
 Muhacirîn Komisyon Başkâtibi, 66,
 67, 68, 69
 Yedikule, 389
 Yekaterinodar Nahiyesi, 428, 446
 Yenihan Kazâsı, 243
 Yenişehir, 430
 Yıldız Saray-ı Hümayûnu, 242, 461, 464,
 465, 493, 504, 520, 549, 551
 Yozgad, 146, 391, 416, 417, 422
 Yunanistan, 144
 Zabtiye Nezâreti, 224, 225, 226, 227,
 249, 251, 252, 389, 557
 Zağra-i Atık, 371
 Zağra-i Cedîd, 372
 Zile, 244
 Ziraat Bankası, 236
 Zisu kabilesi, 356, 357
 Zıstovi, 110, 112
 Zor Sancağı, 106, 412

